JASPER KENT

ONİKİ

GERİLİM

JASPER KENT

ONİKİ

Rusya, 1812.

Bu savaş Napoléon'un işgalci ordusuna karşı son bir direniş olarak başlamıştı, ancak insanoğlunun kendi düşmanına karşı savaşı olarak bitecekti.

CAN

JASPER KENT

Oniki

Can Yayınları: 1884

Twelve, Jasper Kent
© Jasper Kent, 2009
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2010
Bu eserin Türkçe yayın hakları Anatolialit Telif ve Tercümanlık Hizmetleri Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Haziran 2010
Bu kitabın 1. baskısı 30.000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: © Paul Young

Kapak baskı: Çetin Ofset
İç baskı ve cilt: Şefik Matbaası

ISBN 978-975-07-1175-6

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 – 252 59 88 – 252 59 89 Fax: 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

Jasper Kent, 1968'de Worcestershire'da doğdu. Cambridge'de fen ve doğa bilimleri öğrenimi yaptı, kuramsal fizik dalında uzmanlaştı. Bir süre serbest yazılım danışmanlığı yaptı. Yaklaşık yirmi yıl müzikal tiyatro alanında oyuncu, çalgıcı, yönetmen ve besteci olarak çalıştı. *Yazar Krampı*, *Malvolio'nun İntikamı*, *Vaat Edilmiş Toprak*, *Hatırla! Hatırla!* adında dört müzikli oyun yazdı. Sussex'te yaşayan Kent, büyük ününü edebiyat alanında yaptı. Tarihsel fantezi roman türünde bugüne kadar yazılmış tüm kitaplar arasında altıncı büyük yapıt olarak seçilen ve kısa sürede pek çok dile çevrilen *On İki*, Kent'in ilk gerilim romanı. *On İki*, Napoléon'un Rusya Seferi sırasında, 1812'de başlayıp 1917 Ekim Devrimi'nde sona erecek "Danilov Beşlemesi"nin ilk kitabı.

JASPER KENT

Oniki

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
Sibel Sakacı

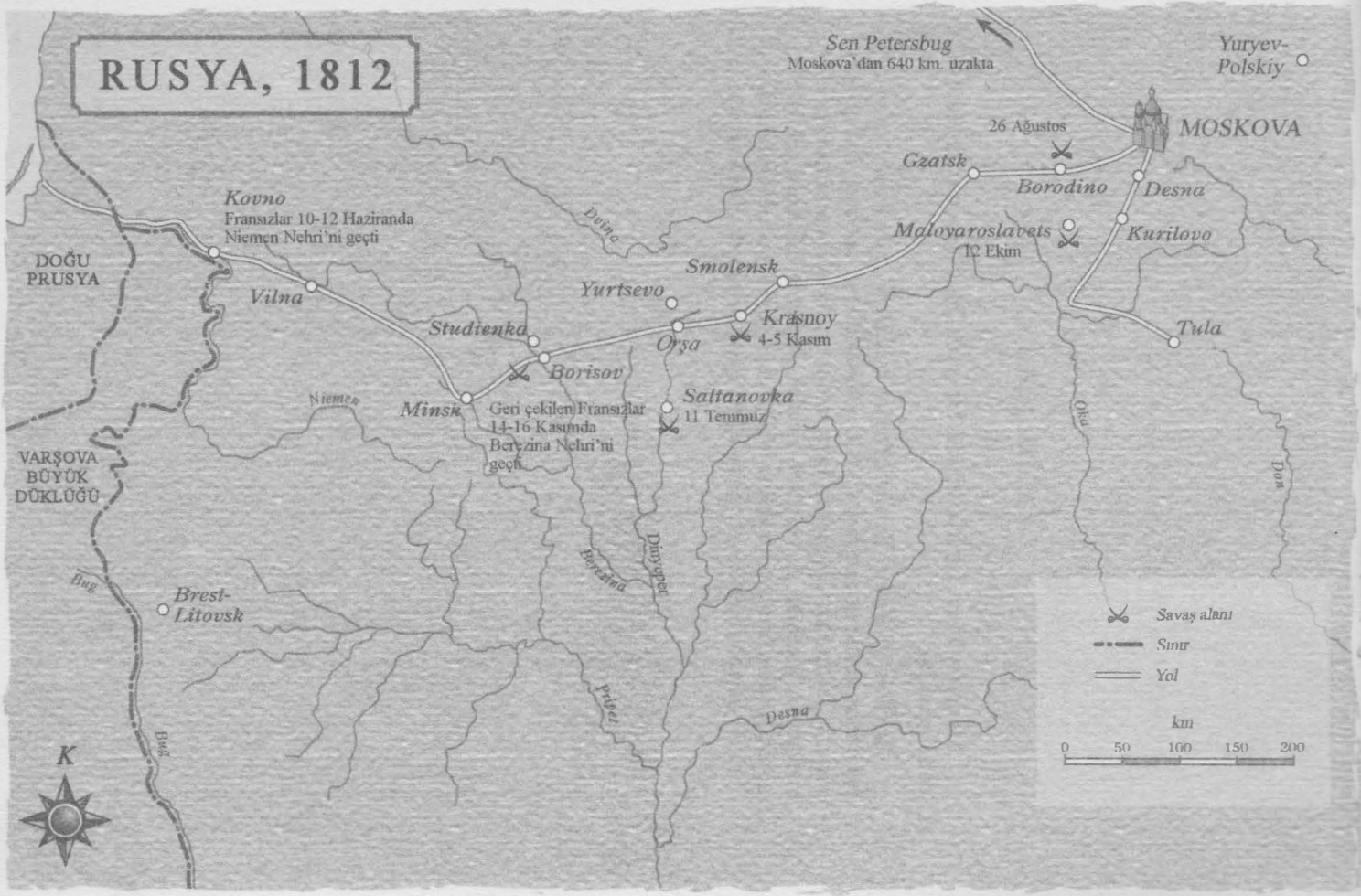

S.L.P. için

Yazarın notu

Mesafeler: Verst, bir Rus uzaklık birimidir. Bir kilometreden biraz daha uzundur.

Tarihler: 19. yüzyıl boyunca Ruslar tarihlerini, eski Jülyen takvimini esas alarak yazmışlardır. 1812 yılında Jülyen takvimi, Batı Avrupa'da kullanılan Gregoryen takviminin on iki gün gerisinden gelmekteydi. Metinde geçen tüm tarihler, Rusların kullanım şekliyle verildiğinden, örneğin Borodino Muharebesi, Batılı tarih kitaplarında 7 Eylül olarak geçerken bu kitapta 26 Ağustos şeklinde verilmiştir.

RUSYA, 1812
Sen Petersbug
Moskova'dan 640 km. uzakta
Yuryev-Polskiy
MOSKOVA
26 Ağustos
Gzatsk
Borodino
Desna
Maloyaroslavets
12 Ekim
Kurilovo
Tula
Kovno
Fransızlar 10-12 Haziranda Niemen Nehri'ni geçti
DOĞU PRUSYA
Vilna
Dvina
Smolensk
Yurtsevo
Krasnoy
4-5 Kasım
Orşa
Studienka
Borisov
Saltanovka
11 Temmuz
Minsk
Niemen
Geri çekilen Fransızlar 14-16 Kasımda Berezina Nehri'ni geçti
VARŞOVA BÜYÜK DÜKLÜĞÜ
Oka
Don
Bug
Brest-Litovsk
Berezina
Dnyeper
Pripet
Desna
Savaş alanı
Sınır
Yol
km
0 50 100 150 200
K

Önsöz

Bir Rus Halk Masalı

Kimileri bu hikâyenin Atkarsk kasabasında geçtiğini söyler, kimileri de Volsk'ta. Ancak birçok uyarlamada Uryupin'de geçer, bu nedenle biz de mekânı Uryupin'miş gibi kabul edeceğiz. Tüm rivayetler, olayların Büyük Çar Petro'nun saltanatının ilk yıllarında meydana geldiği ve söz konusu kasabanın sıçan musibeti tarafından istila edildiği konusunda hemfikirdir.

Sıçanlar Uryupin kasabasına genelde yaz aylarında gelir, tahılları berbat eder ve hastalık taşır. Ancak kasaba halkı, aynen diğer kasaba halkları gibi soğuk kış aylarının bu zararlıların büyük bir kısmını öldüreceğini bilmenin rahatlığıyla, yaz aylarında onlarla birlikte yaşamayı öğrenmiştir. Soğuk hava belki hepsini silip süpürmeyecek, ama en azından sayılarını azaltacaktır, böylece gelecek yaz bir önceki yazdan beter olmayacaktır.

Ancak Uryupin kasabasında son zamanlarda kışlar beklenenden çok daha soğuk geçtiği halde, hava sıçanların nüfusu üzerinde yeterli etkiye sahip olamamıştı. Bahar ayında ortaya çıkan sıçanların sayısı geçen sonbahara göre pek de azalmamıştı ve her sonbahar sayıları bir önceki bahardakinin üç katına çıkıyordu. Üçüncü yaz ayı itibarıyla sıçanlar kasabanın her tarafını sarmıştı ve halk büyük bir çaresizlik içindeydi. Uryupin'i terk edebilirlerdi. Yiyebilecekleri hiçbir şey kalmayıncaya dek tıkınabilmeleri için sıçanlara bırakabilirlerdi kasabayı. Sonra da

sıçanlar açlıktan ölürlerdi ve böylece halk bir ya da iki yıl sonra geri dönebilirdi.

Ancak plan henüz uygulamaya konmadan önce, temmuz ayının sonlarına doğru bir gün, kasabaya bir tüccar geldi. Bu adam Rus değildi, Uryupin halkına kalırsa bir Avrupalıydı. Halka, sorunlarından haberdar olduğunu ve yardımcı olabileceğini söyledi. Yorgun bir katırın çektiği basit bir at arabasıyla gelmişti. Arabanın üstü, içinde neler olduğunu çevredekilerin görebilmesine imkân tanımayan, büyükçe bir brandayla örtülüydü.

Tüccar, arabasının içindeki şeylerin kasabadaki tüm sıçanları öldürebileceğini ve sonuç söylediği gibi olmazsa tek bir kopek almayacağını söyledi. Kasabanın ileri gelenleri arabanın içindeki o şeylerin ne olduğunu sordular, ancak tüccar para konusunda bir anlaşmaya varana dek hiçbir şey göstermeyecekti. Uryupin'de zaten çok az kişi kasabayı terk etme fikrine sıcak bakıyordu ve birçoğu bunun resmen çılgınlık olduğunu düşünüyordu; bu yüzden tüccar teklifi kabul edilsin diye halkı ikna etmek için çok da bir şey yapmak zorunda kalmadı.

Tüccar, sakladığı kafesi ortaya çıkarmak için arabasının üstünü örten brandayı teatral bir şekilde (hikâyenin bazı uyarlamalarında fiyakalı bir şekilde diye de anlatılır) çekti çıkardı. Kafeste maymunlar vardı, bir düzine kadar maymun. Brandanın altında karanlıkta duruyorlardı, ancak gün ışığı vurur vurmaz çığlıklar atmaya ve çevrelerini sarmış izleyicilere saldırmaya çalışırmış gibi, hapsedildikleri demir parmaklıklara doğru çılgınca kendilerini atmaya başladılar.

Maymunlar pek iri değildi, hatta insanların ancak dizine kadar geliyorlardı. Gerçi onları olduklarından da küçük gösteren şey iki ayakları üstünde tamamen dik durduklarındaki kambur halleriydi. Vücutlarının ayak tabanları ve avuç içleri dışındaki her yerleri siyah kıllarla kaplıydı. Boyunlarının etrafı beyaz bir tüy yumağıyla çevriliydi. Kafaları eski insanların kafalarına benziyordu: Etli butlu, buruşuk deriliydi ve tek bir kıl bile yoktu. Ki-

mileri bunların maymundan ziyade akbaba olduklarını söyledi.

Tüccar kafesi açtı ve maymunlar kasabaya dağıldılar. Yerde, ağırlıklarını daha çok arka ayaklarına vererek dört ayakları üstünde ilerliyorlardı. Bilekleri toprağa hemen hemen hiç değmiyordu. Çok geçmeden her iki kollarını ve ayaklarını kullanarak ahırlara tırmanmaya ve mahzenlere inmeye başladılar. Birkaç dakika içinde hepsi gözden kaybolmuştu.

Kasaba halkı bekledi. Tüccar, halkı kedi ve köpeklerini dışarı salmamaları konusunda uyarmıştı, çünkü maymunlar avları konusunda pek de seçici değillerdi. Birçoğu çocuklarını da evden çıkarmadılar, sonuçta yetişkin bir köpeği öldürebilecek bu yaratıklardan biri, bir bebeği ya da küçük bir çocuğu neden öldürmesindi?

Sokaklarda tek bir çocuk oynamaz ve halk zafer kazanmak için dualar ederken kasaba sessiz kalabilirdi, ancak halkın tadını çıkarabileceği bu sessizlik, bir maymunun yeni bir sıçan bulduğundaki acı feryatlarıyla mütemadiyen bozuluyordu. Kurbanının üstüne sıçrayan bir maymunun kilerden, tavan arasından ya da bir duvarın arkasından yükselen haz dolu bu feryadı, günün ya da gecenin herhangi bir saatinde kasabaya yayılabiliyordu. Tüccarın hayvanlarını iş üstünde gören olmadı, ancak herkes çalıştıklarını duyabiliyordu.

Bir hafta gibi kısa bir süre içerisinde halk sıçanların sayısının azaldığını fark etmeye başladı. Onuncu gün, domuz yemlerinin durduğu kapların içinde kendine yiyecek bir şeyler arayan, kardeşlerinin daha önce paylaştığı ve kendisinin de yüzleşmek üzere olduğu kaderinden habersiz bir sıçanın görüldüğü son gündü.

Kasabanın ileri gelenleri minnettardı. Tüccara istediği paranın yarısı kadar fazla ödemeyi teklif ettiler. Ancak tüccar o sırada para almayı reddetti.

"Görev daha tamamlanmadı," diye açıklama yaptı. "Dostlarım henüz geri dönmediler ve yiyebilecekleri şeyler tükeninceye dek de dönmeyecekler."

Hakikaten de Uryupin halkı bir daha hiç sıçan görmediği halde, iş üstündeki maymunların çığlıklarını duymaya devam ediyordu. Gerçi çığlıklar bu kez mahzenlerden ve ahırlardan değil, ağaçlardan ve çalılıklardan geliyor gibiydi. Sıçanlar hilekâr yaratıklardır, diye düşünüyordu halk ve bu yüzden hayatta kalan son sıçanların saklanmak için böyle alışılmadık yerler bulmasına hiç kimse pek şaşırmıyordu.

Maymunların kasabaya salınmasından sonraki on dördüncü günün kuşluk vakti, ilk maymun uyumak üzere tüccarın kafesli arabasına geri döndü. Akşamın erken saatlerinde hepsi dönmüşlerdi. Tüccar kafesi kilitledi, brandayı yeniden kafesin üstüne örttü, ödemesini aldı ve gitti.

Ve kasabanın insanları sessizliğe gömüldüler. İki hafta boyunca neşeli maymunların korkunç haz çığlıkları Uryupin'in her bir köşesine nüfuz etmişti ve her ne kadar dillendirilmese de, gittiklerinde yaşanan rahatlamayı herkes paylaşmıştı. İnsanlar zihinlerinde sıçanlardan yakayı sıyırmış olmanın memnuniyetini, yüreklerinde ise çığlık atan maymunlardan kurtulmuş olmanın coşkun sevincini yaşıyordu.

Ancak günler geçtikçe insanlar sessizliğin ağırlığını daha çok hissetmeye başladı. İlk başta sessizliğin bu kadar göze çarpmasının sebebinin, son iki haftadır kasabada olan gürültünün birden kesilmesi diye düşündüler, ama sonradan fark ettiler ki kasaba gerçekten de eskiden olduğundan daha sessizdi. Tüccar ve maymunları kasabaya gelmeden önce olduğundan çok daha sessizdi. Bu boşluğu konuşmaları ve gündelik yaşantılarında çıkardıkları seslerle doldurabilirlerdi, ancak bunun ötesinde hiçbir ses yoktu. Bu sessizlik mutlak, tam bir sessizlikti.

Ve bu tarz hikâyelerde genelde olduğu gibi bu sessizliğin sebebini ilk fark eden kişi on yaşlarında bir çocuktu. Sessizlik vardı, çünkü hiç kuş cıvıltısı yoktu. Tüccarın yaratıkları işlerini bitirdikten sonra, Uryupin kasabasında bir tane bile canlı kuş kalmamıştı.

Ve kuşlar bir daha asla o kasabaya geri dönmediler.

Birinci Bölüm

1

Dimitriy Fetyukoviç birtakım adamlar tanıdığını söyledi.

"Adamlar derken neyi kastediyorsun?" diye sordum. Sesim bitap çıkmıştı. Loş bir ışıkla aydınlanan odaya şöyle bir baktığımda aslında hepimizin bitap bir halde olduğumuzu gördüm.

"Yardım edebilecek adamlar. Bu işi yapmanın başka yolları da olduğunu bilen adamlar. Ya da bir Fransız'ı öldürmenin..."

"Yani kendi işimizi kendimiz göremeyiz mi diyorsun?" Soru ağzımdan içgüdüsel bir vatanseverlik hissiyle çıkmıştı, ama aslında Dimitriy'in cevabını duymama gerek yoktu. Bu sorunun zaten yüzlerce cevabını biliyordum.

"Yani, son zamanlarda pek de iyi işler başaramadık. Öyle değil mi? Bonaparte çoktan Smolensk'e vardı. Muhtemelen Smolensk'i bile geçmiştir. Bu iş artık kendi itibarımızı kurtarmakla değil, Rusya'yı kurtarmakla ilgili."

Dimitriy'in hiddeti sesinden anlaşılıyordu. Bonaparte sanki Rus Ordusu orada hiç yokmuş gibi Rusya'nın çevresini sarmıştı. Plan da buydu zaten, bize öyle söylenmişti, ama haklı olsak dahi bu bir cesaret kırma planıydı. Dimitriy duraksadı ve sakalını sıvazladı; sakalının altındaki yara izi, ülkesi için ne kadar şiddetle savaştığını, hepimizin ne kadar şiddetle savaştığımızı hatırlatıyordu. "Üstelik," diye devam etti, "sadece dördümüz varız. General Barclay'in fikri Fransızları çıplak ellerimizle mağlup

etmemiz değildi. Onları yenmek için bir plan yapmamız gerekiyor." Haddini aşmaya başladığını fark etmişçesine kısa bir kahkaha attı. "Ordunun geri kalanının onları yenmesine yardım etmek için bir plan yapmalıyız."

Dimitriy'in tipik kibri ve bu kibrini kabullenişi, masanın etrafında dönen sessiz bir kahkaha dalgası sayesinde dördümüzü de rahatlatmıştı, ama bu rahatlık çabucak uçup gitti.

"Gerçekten durumun bu kadar kötü olduğunu mu düşünüyorsun?" Bu soruyu soran kişi, önderimiz ya da en azından aramızdaki en yüksek rütbeli asker Vadim Fyodoroviç'ti.

"Sence öyle değil mi?" dedi Dimitriy.

Vadim bir süre sessiz kaldı. Ardından "Evet, evet. Bence de öyle ama yalnızca yüksek sesle söylendiğini duymak istedim," dedi.

"Smolensk olayından önce ben de olsam inanmazdım," dedim.

"Belki de sorun buydu," dedi Vadim. "Belki de hiçbirimiz Bonaparte'ın neler yapabileceğini tahmin etmedik. Şimdi ettiğimize göre bu bize en azından umut..." Parmaklarını kalın ve kara sakallarının arasında gezdirerek yüzünü ovuşturdu. "Her neyse," diye devam etti sözüne öncekinden biraz daha enerjiyle. "Dimitriy, bize bu adamlardan bahset."

"Düşman hatlarının gerisinde çalışma konusunda uzman, daima en az beklendikleri anda saldırıya geçen, minimum risk alarak maksimum parçalanma yaratan küçük bir grup," diye açıkladı Dimitriy.

"Kulağa Kazaklardan bahsediyormuşsun gibi geliyor," dedim.

Dimitriy altdudağını emerken söyleyeceği kelimeleri seçmeye çalışıyordu. "Kazaklar gibi evet, pek çok açıdan onlar gibi." Konuşmadan önce yine dikkatlice düşündü. "Ama Ruslar gibi değil."

"Peki sen onları nereden tanıyorsun?" derkenki ses tonundan, Vadim'in sorduğu soruların cevaplarını zaten

bildiği apaçık görülüyordu. Vadim ve Dimitriy, Smolensk'ten Moskova'ya dönüşlerindeki çetin yolculuk sırasında konuşacak bolca vakit bulmuşlardı. Yine de Dimitriy'in halihazırda onun tarafını tutan birçoğumuzla tartışmaya girmeye çalışması çok doğaldı. En azından onun için doğaldı.

"Türklere karşı savaşımızda bize yardım ettiler." Dimitriy'in gözleri, eksilmiş olan elime kaymıştı. Bir Türk'ün bıçağıyla kesilen iki kayıp parmağım Silistre'deki bir hücre köşesinde çoktan çürüyüp gitmiştir. Bu yara izine insanlar özellikle duyarlı davranıyorlardı, oysa ben ona alışalı çok oluyordu. Fiziksel yaralar Türklerin üzerimde yarattıkları korkuların en küçüğüydü.

"Yani bu demek oluyor ki bu insanları sen de tanıyorsun Aleksey, öyle mi?" diye sordu Maksim Sergeyeviç bana dönerek. Maksim dördümüz arasındaki en genç askerdi. Aynen benim, Vadim'in zaten Dimitriy'in planının tarafında olduğunu fark etmem gibi, Maks da kaçınılmaz sonucun üçe bir oy olmasından korkuyordu. Demokrasiye inanırdı.

"Hayır, hayır, tüm bunlar senin için olduğu kadar benim için de yeni," diye cevapladım dikkatlice. Dimitriy'e baktım; bunlar benim için de yeniydi ve Dimitriy'in bugüne kadar hiç bahsetmemiş olması, en hafif ifadeyle, tuhaftı diyebilirim.

"'Dimitriy'le ben Eflak yollarını hiçbir zaman birlikte aşındırmadık, halbuki onlar birlikte yolculuk etmişler, bu... 'adamlar' " Dimitriy'in kullandığı orijinal kelimeye sadık kalmıştım. "Tuna Nehri kıyılarında savaşacaklar ve bize yardım etmek için ta Moskova'ya kadar gelecekler. Peki aslen nereli olduklarını söylüyorlar?"

"Tuna Nehri civarlarından, Eflak, Moldavya gibi bir yerdenler. Atalarının topraklarını savunmak amacıyla tüm bu yerlerde yiğitçe savaşmışlar. Türklerle savaşmak onların oralarda gelenek gibi bir şey."

"Bu durumda konuştuğumuz her şey önemini yitiriyor, öyle değil mi?" dedi Maks, hevesli yüzü bir mantık

hatasına işaret etmenin sevinciyle aydınlanmıştı. Konuşurken gözlüğünü burnunun üstüne doğru itti. "Tuna Nehri bizden hmm... Varşova kadar uzak. Bu insanlara hemen bugün haber yollasan dahi, Napoléon Moskova'yı almış, Petersburg'daki ateşin önünde ellerini ısıtıyor olur, onlar daha..."

Maks cümlesini bitirmeden durdu. Maks, kendinden kopabilmeyi, tanıdığım herkesten daha iyi başarabilen bir adamdı.

Hepimizin engellemek için savaştığı bu dehşetin gerçekleşişini böyle kolayca tasvir etmek birçoğumuz için çok zordu, ama Maks tasavvur edilemez şeyleri tasavvur edebiliyordu. Bu, hem çok yararlı hem de bazen çok korkutucu bir özellik olabiliyordu. Ama bugün o bile söylediği şeyin gerçek olabileceğini anlamıştı.

Vadim tasavvur edilen bu manzaraya çok öfkelendi. "Eğer Bonaparte Moskova'ya ya da Petersburg'a ulaşabilirse bulabileceği yegâne alevler; topraklarının işgalcinin ellerine geçmesine müsaade etmeyen halkın kendi elleriyle yakıp yıktığı şehirlerden geriye kalanların için için yanan alevleri olacaktır."

O an, söylenenler bize pek bir yüksekten atılıyormuş gibi gelmişti. Söylediklerinin gerçekleşebileceğini bilmiyorduk.

"Maks'ın haklı olduğu bir konu var gerçi," dedim. "Şu an her şey teorik boyutta. Eğer o insanları kullanacaktıysak çok önceden haber yollamamız gerekirdi."

"Ben de tam bu yüzden, öyle yaptım işte," dedi Dimitriy.

Gözlerini odada şöyle bir gezdirdi. Aramızdan biri itiraz etmeye kalkışacak mı diye sırasıyla hepimizin gözlerinin içine baktı. Vadim zaten biliyordu. Maks, bu oldu bittiye getirilişe karşı çıkacak mantıklı bir iddia bulamadı. Ben ise yorulmuştum.

"Bugün buraya vardığımızda onlardan gelen, bana yazılmış bir mektup buldum," diye devam etti Dimitriy. "Çoktan yola çıkmışlar. Ayın ortalarına doğru burada olmayı umuyorlar."

"Dua edelim de yoldaki Fransız hatlarından birinde yakalanmasınlar." Yorumum kulağa alaycı geliyordu ancak bu ciddi bir konuydu. Rus ordusunun yarısı Türklerle alelacele bir barış antlaşması yaparak geri çekilmişti ve bunu Bonaparte'tan hemen önce yapmak zorunda kalmışlardı. Dimitriy'in dostları da aynı riski taşıyor olabilirdi. Ama diğerleri bu konuyla meşgul olmak istememişti, ben de üstünde durmadım.

"Kaç kişiler?" diye sordu Maks.

"Belli değil," dedi Dimitriy. "Eğer şanslıysak yirmi kişi; muhtemelen daha az."

"Peki, ne işimize yarayacaklar ki?" diye sordum. Sesim, istediğimden daha küçümseyici bir tavırla çıkmıştı, ama gerçekten hissettiklerimden daha küçümseyici değildi.

"Davidov sadece birkaç Kazak'la mucizeler yaratıyor," dedi Vadim.

Bu, belden aşağı vurmaktı. Denis Vasilyeviç Davidov benim için bir çeşit kahramandı. Ama karşılaştırma hiç de adil değildi.

"Kazak ordusunda bir bölük, seksen ya da daha fazla adamdan oluşur. Yirmi değil. Dostlarınızın her biri dört Kazak'a bedel mi?"

Dimitri bana dürüst bir bakış attı. "Hayır," dedi. "Her biri on adama bedel." O an içimden birden ona bir yumruk atmak geldi ama aslında kızgın olduğum kişinin Dimitriy olmadığını da biliyordum.

"Belki de onları bu kadar kayda değer yapan şeyin ne olduğunu söylemelisin," dedi Vadim.

"Tarif etmesi zor," dedi Dimitriy bir an düşündükten sonra. "Hiç Opriçnik[1] diye bir şey duydunuz mu?"

Vadim de, ben de onaylamak için kafamızı salladık, ancak bu kavram Maks'a şaşırtıcı bir biçimde pek tanıdık gelmemişti.

"Dördüncü (hoşlandığı lakabıyla Korkunç) İvan, saltanatı sırasında, en az merhametli olduğu dönemlerden

1. Çar IV. İvan'ın, Rus topraklarını kendi egemenliği altına almak ve halk üzerinde baskı kurmak için oluşturduğu birliklerin mensuplarına verilen ad. (Y.N.)

birinde, Opriçnik adıyla bilinen bir çeşit kişisel muhafız alayı kurmuştu," diye açıkladı Dimitriy. "Opriçniklerin görevi içeride baskı uygulamaktı. Bizim burada bahsettiğimiz şey bu değil tabii, ancak bir Opriçnik'in görevi mutlak ve kontrolsüz bir şekilde şiddet kullanmaktı. Resmî görevleri rahiplikti. Siyah cüppeler giyerek ülkenin her bir yanını dolaşırlar ve İvan'ın ölmesi gerektiğini düşündüğü herkesi öldürürlerdi. Rahip olmalarına rağmen eğitimli değillerdi, ancak derin inançları onlara, İvan'ın ihtiyacı olan bağnazlığı veriyordu."

"Ve bize yardım edecek olan insanlar bunlar, öyle mi?" diye sordu Maks şüpheyle.

Dimitri yavaşça kafasını salladı. "Benzerlikler var. Dostlarım bizzat şiddetin bir silah olduğunu anlıyorlar. Vicdan ya da korku onların önüne geçemiyor."

"Peki dindarlar mı?" diye sordum. "Gerçek Opriçnik rahipleri gibi."

"Bunlar rahip değiller," dedikten sonra bize ne kadarını anlatması gerektiğini düşünerek duraksadı Dimitriy ve sonra devam etti: "Ama kendilerine özgü bir bağnazlıkları var. Geldikleri yerde (Osmanlı dünyasının sınırlarında) Hıristiyanlık daima esnek bir kavram olmuştur."

"Kontrol edilebilirler mi? Güvenilirler mi?" diye sordu Vadim.

"Doğru ellerde oldukları sürece bir top ve tüfek kadar kontrol edilebilir ve güvenilirler. Yalnızca doğru adrese yönlendirilmeleri gerekiyor ki başarı sağlasınlar."

"Herhangi bir maddi beklentileri olmadığına emin misin peki?" Vadim'in sorusundan, Dimitriy'le aralarında bu konunun daha önce konuşulmuş olduğu anlaşılıyordu.

"İşlerini seviyorlar. Tüm diğer ordular gibi galibiyet sayesinde geçimlerini sağlıyorlar." Dimitriy'in ne demek istediğini hiçbirimiz tam olarak anlayamadık. "Savaş ganimetleri yani. Ordular düşmanlarından aldıkları altınlarla, yemeklerle ya da yağmaladıkları diğer şeylerle geçinirler."

"Fransız ordusundan, yapacakları uzun yolculuğu

zahmete değer kılacak kadar altın elde edebileceklerine emin değilim," dedim.

"Altından değerli ödüller vardır," dedi Dimitriy kendisinden beklenmeyen bir maddiyattan uzak tavırla. "Bu adamlar bizlerin umursamadığı şeyleri almak konusunda uzmandır."

Opriçnikleri hortlatmak fikrinin hiçbirimizin hoşuna gittiğini sanmıyorum, ama hiçbir zaman yüzlerine karşı söylememiş olsak da bu isim onlara yapışıp kalmıştı. Onlarla tanıştığımız gün, Dimitriy'in neden bu kıyaslamayı yaptığını anlamıştık.

Vakit geç olmuştu ve Vadim Fyodoroviç oturumu kapatmaya hazırlanıyordu. "Evet baylar, Opriçniklerin gelişine hazırlanmak için bir hafta kadar zamanımız var," dedi. Onlardan en iyi şekilde nasıl faydalanacağımızı düşünmek için gayet yeterli bir süreydi bu. Derin bir nefes aldı. Bitkin görünüyordu ama bizde biraz olsun coşku uyandırmak için elinden geleni yapmıştı. "Son zamanlarda çok çetin bir mücadele yaşadık, biliyorum, ama bu kez, kalbimin en derinlerinde bir yerde hissediyorum ki Bonaparte haddini aştı ve biz tehlikeyi atlattık. Ne dersiniz?"

Tüm umutlar ve tecrübelere karşın, anlaştığımıza dair heyecan dolu bir tezahürat bekliyor gibiydi, ancak biz odadan çıkıp yataklarımıza doğru yol almadan önce görebildiği tek şey heyecansız kafa sallamalar ve kalkık kaşlardı. Ne Vadim doğası gereği coşkulu kışkırtma konuşmaları yapan adamlardandı ne de biz bu konuşmalarla şevke gelecek insanlardandık. Bu, bizi o zamana kadar bu kadar iyi bir ekip yapan şeyin bir parçasıydı.

Smolensk'ten Moskova'ya, adeta dörtnala gelmiştik. Uygun bir pansiyon bulamadığımız zamanlarda nerede olsa yatmıştık. Ağustos ayının başlarında hava zaman zaman bunaltıcı derecede sıcak olabiliyordu, ama yine de hoşuma gidiyordu. Her zaman yazları sevmiş, kışlardan

nefret etmiştim zaten. Tüm bunlara rağmen yeniden gerçek bir yatakta yatıp uyumak güzeldi. Moskova'da kaldığım zamanlar her zaman yattığım, genelde yattığım yataktı bu. Tverskaya'da, Kremlin'in kuzeyinde bir handaydık. Daha önce toplantılarımızı yaptığımız bir handı burası. Gecenin ilerleyen saatlerinde varabilmiştik, ama yine de hemen uykuya dalamadım. Zihnim başka bir toplantıya kaymıştı. Vadim'le ilk kez tanıştığım, tuhaf ve küçük grubumuz ilk toplanmaya başlandığı zamandaki toplantıya gitti aklım.

"Dimitriy Fetyukoviç sana tüm bunların neden olduğunu anlattı mı?" diye sordu Vadim.

Dimitriy Fetyukoviç her zaman olduğu gibi bu kez de bana pek bir şey anlatmamıştı. Yedi yıl kadar önceydi. 1805 yılının Kasım ayı, Austerlitz Harbi'nin patlamasına bir aydan kısa bir süre kalmıştı. Dimitriy; "sıra dışı operasyonlar" yapmak için küçük bir birlik kurmaya çalışan bir binbaşı tanıdığını söylemişti. Konu ilgimi çekmişti ve böylece toplantı ayarlanmıştı, Vadim'le hiç konuşmamıştım ama onu ordugâhın çevresinde görmüştüm. Hep saçı başı dağınık ve sivil bir şekilde dolanırdı ortalıkta, ama yine de onu tanıyan herkesten saygı görürdü.

"Tam olarak değil efendim," diye yanıtladım. "Dimitriy az önce bunun biraz sıra dışı bir şey olduğunu söyledi. Denemeye değer gibi geldi bana."

"Burada 'efendim' yok," dedi Vadim sert bir şekilde. O günlerde, onu daha sonradan tanıdığım, istediklerini zorlamaksızın yaptırmayı iyice öğrendiği zamanlara göre biraz daha hoşgörüsüz bir adamdı. "Üstlerine saygı göstermek Rus ordusunun büyük güçlerinden biri olabilir ama insanı her zaman şeye... teşvik etmez." Doğru kelimeyi bulamamıştı.

"Düşünmeye?" dedi Dimitriy.

"Kesinlikle," diye sözüne devam etti Vadim. "Orduda düşünmek başını ciddi belaya sokabilir."

Vadim ve Dimitriy birbirlerine yapmacık bir şekilde gülümsediler. Daha sonraları Dimitriy bana, Vadim'in

bir kez, bir emre karşı gelmesinin sonucunda neredeyse askerî mahkemede yargılanacak olduğunu söyledi. Böyle yaparak düşmanın top mevzisini ele geçirmiş ve savaşın akışını değiştirmiş. Fakat emir çok zengin, çok soylu ve çok aptal bir kıdemli subaydan gelmiş ve bu tür soylu subayların hassasiyetlerinin önemsiz savaşları kazanmaktan çok daha önemli olduğunu düşünen pek çok kişi varmış. Neyse ki öyle düşünmeyenler de varmış. Dahası, hal ve tavırlarından hiç anlaşılmasa da Vadim'in kendisi de oldukça zengin ve soyluymuş. Binbaşılığa terfi ettirilmiş ve düşmanı yıldırmak için ne gerekiyorsa yapması konusunda kendine oldukça geniş yetki verilmiş.

"Ve düşünmek," diye devam etti Vadim, "bana söylediklerine göre sen bu eylemi çok sık gerçekleştiriyormuşsun."

Gülümsedim. "Aslında bu, benim için daha çok bir hobi. Senin de dediğin gibi; savaşta pek de işe yaramaz."

"Savaşta yaramaz, hayır. Savaşta emirlere itaat edersin... genelde. Ben emir veririm, sen de itaat edersin; ama bizim durumuzda bu pek böyle olmayacak. Savaşmaktan kaçabileceğini de sanma. Yine de bir asker gibi savaşacaksın. İşte fark yaratacak savaşlar sırasında bizim yaptığımız şey tam olarak budur."

"Peki biz tam olarak ne yapıyor olacağız?" diye sordum.

"Casusluk, sabotaj. Bilgileri deşifre edip kaos yaratacağız. Bazen küçük bir grup içerisinde, bazen de yalnız. Sana ne yapacağını söyleyeceğim, daha sonra da nasıl yapılacağını birlikte tartışıp kararlaştıracağız. Fransızcan nasıldır?"

Alışılmadık bir şekilde Rusça konuşuyorduk. Rusça konuşmak gerçek vatansever olduklarını kanıtlamak isteyenler arasında oldukça popüler hale gelen bir şeydi.

"İdare eder," dedim.

"Dimitriy senin Paris sokaklarında gerçek bir Fransız tavrı takınarak yürüyebileceğini söylüyor."

"Sanırım öyle," deme cesaretinde bulundum.

"Evet. Eğer öyleyse, bunu söyle. Alçakgönüllülük yalan söylemenin farklı bir biçimidir. İş kadınlara gelince yararlıdır, ancak silah arkadaşları arasında tehlikelidir. Birine idare edecek kadar nişancı olduğunu söylersin ve o da senin açığını kapatmak için riskler almaya başlar. Ardından o öldürülür, senin fazlasıyla iyi bir nişancı olduğun ortaya çıkar ve ölümünden sen sorumlu olursun. Sen nasıl bir nişancısındır?"

"İdare eder," diye yanıt verdim. Vadim kaşlarını çattı. "Ama kılıç konusunda üstüme yoktur."

Vadim sırıttı. "Güzel. İdeal durumda, ikisini de kullanmakla pek fazla zaman kaybetmeyeceksin. Son bir şey daha, tabii şimdilik: Bu iş için önerebileceğin başka birileri var mı? Üç kişilik bir takım olarak çalışabiliriz, ancak dört ya da beş kişi daha iyi olur."

"Düşünen başka biri daha mı yani?" diye sordum.

Vadim kafa salladı. Bir süre düşündüm, ardından Dimitriy'e döndüm. "Maksim Sergeyeviç demiş miydin hiç?"

"Onu düşündüm," dedi Dimitriy. "Maksim çok genç ve birazcık da.... tuhaf."

"Ama kesinlikle düşünebiliyor."

"Evet, ben de bunu diyorum," dedi Dimitriy. "Tuhaf şeyler düşünüyor."

"Kulağa makul geliyor," diyerek fikrini beyan etti Vadim.

Ve ertesi gün Vadim, Maks'la tanıştırıldı.

Maks ikna edilmeye benim duyduğumdan çok daha az gereksinim duymuştu, yine de onun için uygun bir rol bulmak zor olabilirdi. Hepimiz yalnızca birkaç aydır tanışıyorduk, ama ekibimiz tamamlanmıştı.

Ama tam yedi yıl sonra, bugün, Dimitriy aramıza katılmaları için yeni üyeler davet etmişti. Yalnızca kendisinin tanıdığı ve kendisinin kefil olduğu yeni üyeler. Amansız hastalıklar, amansız devalar gerektirir. Ancak o gece uyumadan önce, Dimitriy'in aramıza sokmak üzere

olduğu bu Opriçnikler konusunda huzursuzluk duymaktan kendimi alamadım.

Geç yatmış olmamıza rağmen ertesi gün erkenden kalktım. Dimitriy'in dostlarının, (Opriçniklerin) gelmesine bir hafta vardı. Ve gelişleri için yapılacak hazırlık oldukça azdı. Yani aylaklıkla geçirilecek neredeyse yedi günümüz vardı.

Bana hâlâ aşina olan o sokaklarda, neredeyse altı aydır ilk defa dolaştım ve hava dışında çok bir şeyin değişmediğini fark ettim. Bu olağanüstü yaz gününde hava da iyi yönde değişmişti. İnsanlar aynen eskisi gibiydi. Şüphesiz, insanlar Bonaparte'ın yaklaştığını biliyorlardı, ama bir yerde durması gerektiğini de biliyorlardı. Tahtı Paris kadar uzak bir yerde olan hiçbir imparator, ordusunu Moskova'ya kadar ilerletememişti. Vilna'ya, Smolensk'e, Vitebsk'e kadar ilerlediğini, Paris'ten ulaşılması güç olan bu şehirlere ulaştığını pekâlâ anlıyorlardı, ama bu, onların Moskova'nın kendisinin erişilemez bir şehir olduğuna dair inançlarını değiştirmiyordu. Ve ben de kesinlikle aynı fikirdeydim. 1812 yılının uzun sonbahar aylarında göreceğim, neredeyse hayal bile edilemeyecek kadar korkunç şeylerden en inanılmazı; Moskova sokaklarında yürüyen Fransız birlikleriydi.

Moskova'yı bu kadar sevmeme neden olan şey, yalnızca memleketimin burası olmaması mıydı? Hayatım boyunca Petersburg ve çevresinde yaşamıştım. Güzel, huzurlu ve tanıdıktı. Tanıdık olması onu daha çok küçümsenebilir değil, daha tahmin edilebilir kılıyordu. Petersburg'da her şey çok tahmin edilebilirdi. Her bir santimini tanıdıkça pek sürprizle de karşılaşmamıştım. Petersburg'un tarihinin Moskova'ya göre açık arayla daha kısa olması biraz tuhaftı. Petersburg, kuruluşunun üzerinden daha on yıl geçmemiş olan başkent, Moskova'nın yerini alalı yalnızca bir asır (1712 yılında; tam olarak bir asır) oluyordu.

Bu denli çabuk ve Çar Petro gibi etkin bir karakterin planlarına göre inşa edilmiş Petersburg gibi bir şe-

hir bana, kelimenin tam anlamıyla "sentetik" geliyordu. Moskova, insanların yaşamak için ihtiyaç duydukları şeylere göre, yüzyıllar içinde inşa edilmişti. Petersburg, Avrupa'nın büyük şehirleriyle rekabet etmek için yapılmıştı, o yüzden her zaman yapmacık görünecekti; belki yalnızca, imparatorluğunun sıkıcı yerlerini dolaşmış olan Çariçe Yekaterina'nın gözünü boyamak için Potemkin'in yaptırdığı köylerin mukavva cephelerinden birazcık daha gerçekti... Ama Petersburg başkentti ve halk resmen ona tapıyordu. İnsanlar Petersburg'a taşınmıştı, ama hayat Moskova'da kalmıştı.

Karım Marfa Mihailovna, Petersburg'u benim hiçbir zaman beceremediğim bir şekilde seviyordu. Petersburg'a en az benim kadar aşinaydı, ama o bu yakınlığı, benim asla algılayamadığım bir derinliği görmek için dayanak olarak kullandı. Küçük oğlumuz da Petersburg'u seviyor gibiydi, ama henüz beş yaşında olduğundan hiçbir şey onun için yeterince tanıdık değildi. Onun için her şey yeni bir maceraydı. Marfa, Petersburg'da kaldı ve ben nereye gidersem gideyim, birine gitmek, diğerine dönmek anlamına geliyordu. Hangisine dönersem döneyim aynı şeyi hissediyordum: rahatlık.

Moskova sokaklarında amaçsızca dolaşırken, şehrin her bir şahane mevkiinde içiyordum. Kremlin surlarının arasından yükselen kulelere bakarak Moskva Nehri'nin sahilinde yürüdüm. Aziz Vasiliy'in muazzam soğan kubbelerinin altından geçerek kuzeye döndüm ve ardından Kızıl Meydan'ın karşı tarafında Moskovalıların arasına karışarak kalabalığa katıldım. Ardından da yeniden kuzeye doğru yönelerek Tverskaya'nın küçük sokaklarının karmaşıklığına döndüm.

Belki de kendimi kandırıyordum. Moskova'nın sokaklarında amaçsızca geziniyor, hayretler içinde insanlarına ve binalarına bakıyor olmamın tek nedeni belki de, asıl istikametime yönelmeden önce kendimle alay etmekti. Belki de, asıl amacı, en başından beri tabağında yemek istediği tek şey olan biftek dışında hiçbir şey bırakmamak

olan ve bunun için ilk önce sebzelerin ince lezzetine övgüler yağdırarak sebzeleri yiyen bir adam gibiydim. Yoksa erkenden kalkan ve gün içinde onun için dahi çok erken saatler olduğunu fark ederek zaman öldürmeye çalışan, o ilk keskin ve tatlı yudumdan zihnini uzaklaştırmaya çabalayan bir sarhoş gibi miydim?

Degtiyarniy Geçidi'ne vardığımda neredeyse öğlen olmuştu. Yine geçen aralık ayında ilk defa oturduğum banka oturdum.

1811 kışında, burada Dimitriy ve Maks'la birlikteydim. Vadim kızının düğünü için memleketi Petersburg'a gelmişti. Ben de düğündeydim, ama düğünün hemen ardından, Marfa'nın eski başkent gibi canlı bir şehre döner dönmez bir şeyler olacağına, bir şeyler olmak zorunda olduğuna dair tuhaf bir önseziyle dolu bakışlarının bende yarattığı suçluluk duygusuna karşı koymaya çalışarak Moskova'ya dönmüştüm.

Ama pek bir şey olmayacak gibi gözüküyordu. Böylece üçümüz kendimizi, çok geçmeden nedense karlarla kaplı o meydandaki sessiz bir banka oturmuş, şakalaşırken ve karşıdaki binaya girip çıkan adamları (bazen de kadınları) izlerken bulmuştuk.

Binadan çıkan, dikkat çekici güzellikteki kadın gözlerimizi aldığında bir süreliğine sessizlik oldu. Sessizliği, genelde memleketin siyasi meselelerini betimlemek için sakladığı ses tonuyla bozan kişi Maks oldu:

"Burası bir genelev."

"Tabii ki bir genelev," diyerek güldü Dimitriy. Ben fark etmemiştim ama düşününce aslında oldukça aşikârdı. Dimitriy de anlamamış olduğu halde şimdi numara yapıyor olabilirdi, ama Maksim gibi genç bir askerin önünde dünyadaki en bilge insan gibi görünmek konusunda her zaman ustaydı. O yüzden ben de Dimitriy ile birlikte güldüm.

"İçeri girmek ister misin?" diye sordu Dimitriy, Maks'a. "Bir çeşit askerî tesis gibi görünüyor." Gerçekten de müşterilerin birçoğu süvari subaylarına benziyordu. Aynen bizim gibi...

"Hayır, teşekkürler," diye yanıtladı Maks. Bunu öyle bir ses tonuyla söylemişti ki herhangi bir insani arzuya sahip olup olmadığını merak etmiştim.

Dimitri bana döndü. "Aleksey? Aa, ama hayır. Senin sevgi dolu bir karın ve ailen var. Öyle değil mi?"

"Ya sen?" diye sordum Dimitriy'e.

"Ben? Hayır. Farklı farklı kadınlarla takılmayı sevmem." Özellikle tek bir kişiyle görüştüğünü de kastetmiyordu gerçi. "Nikitskiy Caddesi'nin diğer tarafında gittiğim küçük bir yer var. Ucuz ve temiz. Ben oraya sadık kalacağım."

Dikkatimizi çeken kız kısa bir süre sonra geri döndü. Meyveler ve dışarıdan aldığı diğer yiyeceklerle dolu sepetini sıkıca vücuduna bastırmıştı. Dudak ısırtacak türden bir kadındı. Gözleri hafifçe çekikti ve dolgun dudakları rüzgârın uçuşturduğu karlar girmesin diye sımsıkı kapalıydı.

Sanki onu daha önceden görmüştüm. Birden beynimde şimşekler çaktı.

"Marie-Louise'e benziyor."

"Kim?" diye homurdandı Dimitriy.

"Fransa'nın yeni imparatoriçesi," diye açıklama yaptı Maks.

Benim tanımım, "Yeni Madam Bonaparte," oldu.

"Ah! Tamam. Eski Avusturyalı fahişe," demeyi tercih etti Dimitriy.

Her birimizin yorumu bir ölçüye kadar doğruydu. 1810 yılında Bonaparte ilk eşi Josephine'den boşanmış ve Avusturya İmparatoru II. Franz'ın kızı Marie-Louise ile evlenmişti. Josephine Bonaparte'a bir evlat vermeyi başaramamıştı ve Bonaparte'ın da bir vârise ihtiyacı vardı. Fransızlar en son Avusturyalı kraliçelerine ne yaptıklarını ne çabuk unutmuşlardı.

"Evet, biraz benziyor ama çok değil," dedi Maks.

"Kim bilir?" dedim. "Ben sadece tek bir resim gördüm ama benziyor gibiler."

Gördüğüm resim beni büyülemişti. Marie-Louise'in

bir portresi esas alınarak yapılan bir baskıydı sadece, ama bana cidden güzel görünmüştü, Josephine'den çok daha güzel. Ama yine de Bonaparte'ın Josephine'i sevdiğini söylüyorlar. Bu yüzden çocukları olmamasına rağmen o kadar süre birlikte kalmışlar.

"Çarın kız kardeşine dokunmasındansa bir Avusturyalı fahişeyle yatması daha iyidir," dedi Dimitriy. "Kız çok gençti. Çar Aleksandr'ın Napoléon'a, kızı on sekiz yaşına gelinceye kadar beklemesini söylemesi çok zekiceydi."

Dimitriy elini kaldırdı. Yukarı baktım ve bir kartopu yapmış olduğunu fark ettim. Genelevin kapısına doğru ağır adımlarla yürüyen kıza fırlatmak üzere hazırlamıştı. Kartopu minnacıktı, ama yine de bu hareket bana gereksiz bir zalimlik gibi gelmişti. Fırlatmak üzereyken Dimitriy'in kolunu kolumla ittim. Çok iyi bir nişancıydı ve benim engellememe rağmen kartopu kadının suratının birkaç milim ötesinden geçerek duvara çarptı.

Kadın bize doğru baktı. Benim elim havada olduğundan, kartopunu fırlatan kişinin ben olduğumu sandı. Bakışında öfke ve mağrurluğun bir bileşimi vardı. Ona neden bu şekilde davranmaya kalkıştığımı sorgularcasına bakıyordu. Kendimi yanına gidip özür dilemeye adeta mecbur hissettim. Yalnızca fırlatanın ben olmadığımı söylemek için değil, engellemek için neden daha fazla çaba göstermediğimi açıklamak için, fırlatan kişinin kim olduğunu bildiğim halde engel olamadığımdan, af dilemek için yanına gitmek istiyordum.

Dimitriy kendi kendine kıkırdadı. "Düğün gecelerinde ona ne demiş duydun mu?"

"Kim?" diye sordum.

"Marie-Louise. Bonaparte'a," diye yanıtladı Dimitriy, Fransız Kraliyet ailesinin evlilikleriyle ilgili daha önce anlattıklarından daha büyük bir bilgiyi bize açıklayarak; "Marie-Louise'i ilk kez becerdikten sonra, kadının o kadar hoşuna gitmiş ki, 'Bir daha yapsana!' demiş."

Hikâyeyi daha önce duymuş olmama rağmen, Di-

mitriy'in boğuk kahkahasına eşlik ettim. Maksim gülmedi. O an, yalnızca espriyi anlamadığını düşünmüştüm.

"Peki şu kadın ne derdi sence?" diye sözüne devam etti Dimitriy, Marie-Louise'e olan benzerliği tüm konuşmayı başlatan genç kadını işaret ederek. "Derdi ki: 'Bir daha yapsana, ikinci sefer yarı fiyatına.'"

Bu kez Dimitriy de Maksim de güldüler, ama ben gülmedim. İlkinde bir Fransız imparatoriçesine hakaret vardı, ama ikincide bir Rus fahişesine.

Sonradan öğrendiğime göre, saat başına para alıyormuş.

2

İki saat sonra onun yatağında yatıyor ve tuvalet aynasının önünde oturmuş koyu renk, uzun saçlarını tararken onu izliyordum. Adı Dominique'ti.

"Evet, neden bana kartopu fırlattın?"

"Fırlatmadım," diye yanıtladım daha önce ona ifade edemediğim bir kendime güvenle. "Arkadaşım fırlattı. Onu durdurmaya çalışıyordum. Özür dilemek istedim."

"Özür dilemek için ilginç bir yoldu. Eğleniyor gibiydin. İtirafları seviyor olmalısın."

Yanına gittim ve omzunu öptüm. "İtiraf insan ruhu için yararlıdır."

Beni nazik ve profesyonel bir kararlılıkla kendinden uzaklaştırdı. "Hem bana kartopu atılmasını neden önemseyesin ki?"

"Kış mevsiminden hoşlanmam." Bu basit bir cevaptı ama gerçek çok daha derinlere, Satsçan Gölü'nün çatlamış buzlarına ve 1805 yılının kışına dayanıyordu.

"O zaman senin için Moskova'da yaşamak pek eğlenceli olmuyordur."

"Ben burada yaşamıyorum. Petersburgluyum. Burada yalnızca görevdeyim."

"Askersin. Öyle mi? Üniforman nerede?" diye sordu. Petersburg'un Moskova'dan bile daha soğuk olduğundan bahsetmeye gerek duymadı.

Onun sorusuna başka bir soruyla karşılık verdim: "Sen Fransız mısın?"

Güldü. "Aksanımdan öyle mi anlaşılıyor?"

"Dominique bir Fransız ismidir."

"Gerçekte Domnikiia. Ben bu işe başladığımda Fransız olan her şey çok modaydı." "Bu işe başlayalı" çok uzun bir süre olmuş olamazdı. Düşünceli bir şekilde gülümsedi. "Bugünlerde daha az moda tabii. Neyse, senin adın ne?" Şaşkınlığımı gördü. "Söylemek zorunda değilsin." Ama hayal kırıklığına uğramış çocuksu görünüşü söylemek zorunda olduğum anlamına geliyordu.

"Aleksey İvanoviç."

"Lyoşa."

"Bazı insanlar bana böyle derler." Ama artık kimse bana böyle seslenmiyor. Aleksey adındakiler için oldukça yaygın bir lakaptır, ama orduya katıldığımdan beri bana pek uygun düşmedi.

Parayı ödedim ve oradan ayrıldım. Özür dileme ihtiyacı hissettiğim için oraya gitmişim gibi davranıyordum. Sonrasında kendimi kesinlikle suçlu hissetmiştim, ama mart ayında yeniden batıya doğru yola çıkmadan önce, koca bir kış boyunca, onu en azından üç ya da dört kez ziyaret etmemiş olduğum için hissettiğim kadar değil. Çok zaman ona uğramak için dayanılmaz bir arzu duymuş ama direnmiş, çevre sokaklarda boş boş dolanıp içeri girmeden ne kadar yakınında dolaşabileceğimi tartıp eğlenmiştim.

Şimdi, 1812 yılının Ağustos ayında, yine aynı şeyi yapıyordum. Polonya'dan Litvanya'ya ve oradan da Rusya'ya doğru geri çekilmemiz boyunca, Moskova'ya dönmenin Domnikiia'ya dönmek demek olduğunu biliyordum.

Ve şimdi yine buradaydım. Yine sokaklarda dolandım durdum, gelip aynı banka oturdum ve şimdi çekip gidebilirdim.

İçeri girdim.

Hol aynen aklımda kaldığı gibiydi. Ön kapının sürgüsü henüz açılmıştı ve ben günün ilk müşterisiydim. Yarım düzine kız etrafta kırıtıyor, tahrik edici görünmeye çalışıyordu. Domnikiia arkası bana dönük vaziyette durmuş

bir yandan bir arkadaşıyla konuşuyor diğer yandan yine uzun, koyu kestane rengi saçlarını tarıyordu.

Kollarımla belinden kavradım ve kulağına seslendim: "Beni hatırladın mı?"

Arkasına döndü. Bu kadın Domnikiia değildi. Her kimdiyse, bana baktı ve daha önce gözlerinin önünden geçen düzinelerce surat arasından benimkini hatırlamaya çalıştı. Suratımdaki, yanlışlık yaptığıma dair ifadeyi gördü ve kadınlara özgü, hatayı yüzüne vurma içgüdüsüyle, profesyonel cesaretlendirme içgüdüsü arasında gidip geldi.

"Hayır, hatırlamadım ama eminim hatırlayacağım," dedi kollarını boynuma sararken. Profesyonel tarafı ağır basmıştı.

Kendimi geri çektim. Çok üzgün olduğuma dair bir şeyler söylemeye çalıştım, ama o şartlar altında hiç yeri değildi. Gözlerimi yardım ararcasına odada gezdirdim. O sırada gerçek Domnikiia'yı gördüm, merdivenlerden iniyordu.

"Aleksey İvanoviç!" Petersburg'daki birçok partideki ev sahibelerinin çoğunda gördüğümden çok daha gerçek bir heyecanla karşıladı beni. Ama bu da, sanırım bu kadar aydan sonra adımı hatırlayabilmesi gibi, sonradan edindiği bir beceriydi.

Yanıma yaklaştı ve kulağıma fısıldadı: "Lyoşa. Beni son gördüğünden beri yaşlanmış mıyım da Margarita Kirillovna için beni bir kenara ittin? Askerlerimin genç olmasındansa tecrübeli olmasını tercih ederim ama çoğu asker bu işe diğer yönden bakar."

"Özür dilerim Margarita Kirillovna," dedim arkadan görünüşü aynen Domnikiia'ya benzeyen kıza. "Sizi birbirinize karıştırdım." Domnikiia'nın beni tutarak uzaklaştırdığını ve merdivenlere doğru götürdüğünü hissettim ve zevkle onunla birlikte gittim.

Odası biraz değişmişti, aynı yatak ve aynı tuvalet aynası duruyordu, değişikliğin nedeni yaz ayıydı. Temiz hava girsin diye pencereler açıktı; güneş girmemesi için de panjurlar kapalıydı.

"İstersen Margarita'yı da alabilirsin," dedi Domnikiia. "Yenidir ama bugünlerde pek bir popüler."

"Eminim bu kadar prim yapmasının tek nedeni insanların onu seninle karıştırmalarıdır," dedim.

"Beni şımartmak zorunda değilsin. Biliyorsun."

Seviştikten sonra, daha önceki seferden daha telaşsız görünüyordu. Ben giyinirken kapıdan kafasını çıkarıp dışarı baktı.

"Acele etme," dedi. "Salon boş. Ordu şehir dışında ve siviller de... hımm... şey yapmaya çekiniyorlar. Bu arada sen neden buradasın benim üniformasız subayım?"

Soruyu duymazlıktan geldim. "İyi bir hafızan var."

"Ne? Neden? İsmini, lakabını, asker olduğunu, üniforma giymediğini ve aslında Dominique değil de Domnikiia olduğumu bildiğini zannetmeni hatırladığım için mi? Sana sadece istediğini verdim." Yapmacık bir şekilde güldü. "Siz erkekler becerilmek değil, fark edilmek istersiniz."

"Bildiğimi zannetmek mi? Yani Domnikiia değilsin. Öyle mi?"

"Olmayabilirdim," diye yanıtladı aynı güvenle. Ardından kollarını boynuma sardı ve ses tonu yumuşadı. "Ama öyleyim." Bir süre duraksadıktan sonra devam etti: "Gerçi Dominique ismi artık iş yapmayacak ya..."

"Ne demek istiyorsun?"

"Ben bu işe başladığımda, herkes Fransız olan her şeyin peşinden koşuyordu, o yüzden herkes Dominique ismini sevmişti; ama son yıllarda kimse Fransızlardan hoşlanmıyor, o yüzden Dominique'i de istemiyorlar."

Gülümsemek zorunda kaldım. "Bu siyasetçiler de hareketlerinin ticaret üstündeki etkilerini hiç düşünmüyorlar. Değil mi?"

"Kesinlikle. Çarı bir daha gördüğünde söyle ona. Ama bugünlerde herkes Fransızları becermek istiyor, o yüzden herkes Dominique'i de becermek istiyor."

Güldüm. "Peki ben az önce kimi becerdim? Dominique'i mi yoksa Domnikiia'yı mı?"

Kıkırdadı. "Hâlâ Margarita olmasını dilediğinden şüpheleniyorum." Duraksadı. "Bilmiyorum. Ya sen? Aleksey miydin yoksa Lyoşa mı?" Cevap vermedim, o da konuyu değiştirdi. "Ee, cepheden ne haber?"

Küstahlığına hayret ettim. "Bunu sana söyleyemem."

"Aa hadi ama! Kerhanelere gelen gevşek dilli askerler olmasa hiç kimsenin hiçbir şeyden haberi olmazdı. Kısasa kısas. Sen bana anlat, ben de sana anlatayım."

"Sen bana ne anlatacaksın ki? Şehirde hiç asker kalmadığını kendin söyledin."

"Hikâyeleri dinlenmeye değer başka insanlar da var."

Blöf yaptığını düşündüm, ama başka yerlerde neler olup bittiğini öğrenmenin de bir zararı olmazdı. Ona Vilna'daki, Vitebsk'teki ve Smolensk'teki galibiyetleri anlattım. Fransız birliklerini Moskova'ya varmadan önce durdurmayı hedefleyen resmî planı anlattım. Ama yalnızca bunları, daha fazlasını değil...

"Peki sen bana ne anlatacaksın?" diye sordum.

"Ah, hiçbir şey."

"Söyle!" dedim onu sırtüstü devirerek.

"Beni sorguya mı çekeceksin?"

Dudaklarındaki boş yere ümit veren o gülümsemeye bakarken, önerisi çok cazip gelmişti ama diğer yandan fikrin kendisi, bastırmaya uğraştığım anılarımı aklıma getirmişti. Domnikiia'yı gıdıkladım. O da kendini tutamadı ve kıkır kıkır güldü. Besbelli çok gıdıklanıyordu ama zaten ben de bunu istiyordum. Kendine özgü usulüyle adeta bir Potemkin köyü gibiydi. Şu ardına bakmaya cüret ettiğinizde ancak hayal kırıklığı bulabileceğiniz ön cephelerden birisi gibiydi.

"Tamam, tamam Lyoşa!" diye haykırdı kahkahalarının arasında. "Söyleyeceğim." Nefes alışlarının düzelmesi için birkaç saniye bekledi. "Duyduğum tek ilginç olay Tula'dan."

"Tula'da ne olmuş ki? Cephanelerde mi bir sorun var?" diye sordum. Tula şehri, savaş sırasında kelimelerle ifade edilemez bir önem taşır. O şehir olmadan mühimmat ve cephane kaynaklarımız neredeyse sıfıra iner.

"Tula'da demedim," diye yanıtladı Domnikiia. "Tula'dan dedim. Bir çeşit vebayla ilgili söylentiler var. Rostov'da otuz, Pavlovsk'ta on beş ölü varmış."

Veba hikâyeleri her zaman abartılmıştır. Çocukluğumda büyükannem bana veba salgınlarıyla ilgili eski halk hikâyeleri anlatırdı ama ben bu hikâyelere, anlattığı daha gerçeküstü hikâyelerden bile daha kuşkucu yaklaşmayı tercih ederdim. Ama yaşım ilerledikçe büyükannemin sözüne daha çok inanmaya başladım, en azından bu konuda. En son büyük veba belası Moskova'yı 1771 yılında, ben doğmadan kısa bir süre önce vurmuştu. Bu olay, Petersburg'daki evlerinden güven içerisinde seyretmiş olmalarına rağmen büyükannem ve büyükbabam için oldukça canlı bir anı olarak kalmıştı. Toplamda, Moskova il nüfusunun üçte biri ölmüştü. Diğer duyduklarım biraz abartılmış olsa da, bu sayının abartılı olmadığını söyleyebilirim. Vebaya ilk kez bizzat tanık olduğumda, Tuna'nın güneyinde savaş vardı, dedikodu kazanı ve durum bugünküyle hemen hemen aynıydı. Bu yeni veba hikâyesinde de doğruluk payı olabilirdi. Domnikiia'nın bahsettiği her iki kasaba da, Orta Rusya ve Karadeniz'in arasından akan en büyük nehirlerden biri olan Don Nehri kıyısındaydı ve hastalığın bir tekneyle nehir aşırı taşınmış olması pek de rastlanmayacak bir durum değildi. Sayılar alışılmadık şekilde büyüktü, ama muhtemelen bu da haberin dedikoduya dönüşme sürecinin bir parçasıydı.

"Umarım Moskova'ya kadar gelmez. Veba yani..." dedi Domnikiia.

"Veba belki de Fransızlarla hemen hemen aynı zamanda varır Moskova'ya. Bizi onlarla savaşma zahmetinden kurtar Tanrım!"

"Bunlar olacak mı?" dedi Domnikiia.

"Hayır Domnikiia," diye yalan söyledim. "Bonaparte da, veba illeti de hiçbir zaman Moskova'ya kadar gelemeyecek." Ama vebanın da, Fransızların da ne kadar hızlı ilerlediklerini kendi gözlerimle görmüştüm. Ancak enin-

de sonunda başımıza gelenlerin, diğer ikisinden daha beter olduğu kesindi.

Odama geri döndüğümde beni bekleyen bir paket olduğunu gördüm. Karımdan gelmişti. Paketin yanında gelen mektuptaki haberlerin birçoğunun tarihi geçmişti, ama paketin içinde, gümüş bir zincirin ucuna takılmış oval bir İsa ikonası vardı. Marfa mektubunda, Bonaparte'ın Deccal'in ta kendisi olduğu söylentilerini duyduğunu yazmış ve kendimi korumak için bu kolyeyi takmamı istemişti. Bir parça suçluluk duydum. Şimdiye kadar Fransız kurşunlarından korunmaya hiç ihtiyaç duymamıştım, ama meğerse günahkârlığa karşı korunmaya ihtiyacım varmış. İsa ikonasını tuttum ve alışkanlık gereği öptüm. Sonra, belki gelecekte beni bir daha asla Domnikiia'yla karşılaştırmamasını, belki de ardından duyduğum suçluluğu hafifletmesini ümit ederek zinciri boynuma doladım.

Mektubun çoğu, pek ilginç olmayan şeylerle doluydu. Yalnızca Petersburg'dan sıradan haberler. Vadim'in kızı Yelena, sağlıklı bir hamilelik süreci geçiriyordu. Tanıdığımız herkes iyiydi, ama hepsi savaş konusunda endişeliydi ve neler olup biteceğine dair benim fikrimi soruyorlardı.

Mektubun defalarca okuduğum tek bölümü, oğlumuz Dimitriy ile ilgili olan bölümdü. Aslında çok özel bir şey değildi. Yalnızca bir annenin oğlunun yaptıklarını anlatan ayrıntılı tarifleriydi. Birkaç ay içerisinde altı yaşını bitirecekti, ama ben herhalde hayatının ancak üçte birinden kısa bir zamanı onun yanında geçirebilmiştim. Asker çocuklarının birçoğu için aynı şey geçerliydi. Sık sık ne zaman döneceğimi soruyor olmasına sevinmiştim, hatta hâlâ varlığımı hatırlıyor olmasına dahi sevinmiştim.

Adını, Dimitriy Fetyukoviç'i tanıdıktan sonra koymuştuk. Yedi yıl önce Dimitriy bugün olduğu kadar uç noktada ters bir adam değildi. Türklerle savaşmak onu bir şekilde değiştirmişti, ama hiçbir zaman ona tam olarak ne olduğunu öğrenemedim. O da bana tam olarak ne oldu-

ğunu hiçbir zaman öğrenemedi. Hiç kimse öğrenemedi; Marfa bile...

Dimitri'yle ilk kez 1805 yılının Haziran ayında tanışmıştık. O günlerdeki, insanoğlunun Batı'da özgürlüğün tadına vardığını duymuş olan pek çok eğitimli Rus genci gibi o da ihtiraslı, köktenci ve tersti. Çarın, Bonaparte'a karşı kurduğumuz yeni koalisyonumuza verdiği sözlü desteğe rağmen, birliklerimiz harekete geçmek konusunda oldukça yavaştı. Dimitriy ile ikimiz düşman mevzilerini keşfetme çalışmasına gönüllü olmuştuk. Düşmanın hareketlerini izlemek ve belirlemek için saatlerce birlikte çalışmıştık, ama yine de kuvvetlerimiz Fransızlarla göğüs göğüse gelememişti. İngiltere, Nelson sayesinde, o sonbahar boyunca denizde, karada savaştığından daha iyi savaşmıştı ve Avusturya, Fransız ilerleyişiyle yalnız yüzleşmek zorunda kalmış ve az bir başarı elde edebilmişti. On binlerce Avusturya birliğinin Ulm'da gülünç bir şekilde esir alınmaları, beceriksizliklerinin doruk noktasıydı. Biz Ruslar o kış ilk kez Austerlitz'de olayı görmüş, kendimizi 150.000 kişilik bir savaşın ortasında bulmuştuk. Ama Austerlitz "bizim" ilk savaşımız değildi. Bir gece önce Vadim hepimizi bir araya toplamıştı. En tehlikeli görevimizi konuşmak üzere bir araya gelmiştik. Vadim bizi Fransız hatlarının ortasına doğru yönlendirmişti; böylece her aldıkları pozisyonu anında tespit edebilecektik. Ancak yakalanmıştık ve dördümüze, belki on beş Fransız saldırmıştı.

Bu, ağır bir yenilgi olabilirdi, ama hepimiz ellimizde kılıçlarla iyi birer savaşçıydık. Dördümüz omuz omuza vererek, tüfeklerinin üstünlüğüne duydukları güvenin havasıyla hançer kullanmayı bile unutmuş olan Fransız düşmanlarımızı resmen kılıçtan geçirdik. Üçüncü bir kılıcın kabza darbesi beni yere savurduğunda çoktan iki kişiyi diğer tarafa yollamıştım. Tepemde tam da, son ve ölümcül bir vuruş yapmaya hazırlanan bir Fransız kılıcı görmüştüm ki Dimitriy kendini önüme attı. Kılıç Dimitriy'in havadaki kolunu sıyırdı geçti ve sağ yanağını yardı. Kanının

yüzüme doğru fışkırdığını hissettim, ama aldığı yara onu yıldırmamıştı. Fransız askerinin beline doğru kılıcı önce rasgele bir salladı, ardından boynuna ölümcül bir darbe indirdi. Bu sırada ben de ayağa kalkmıştım.

Geçmiş zamanlarda, başka savaşlar sırasında da hayatımın birçok kez silah arkadaşlarım tarafından kurtarıldığını biliyorum ama benim de onların hayatlarını kurtardığıma emindim: Savaşın harareti içerisinde durup düşünmek, bunların tek tek farkına varmak için zaman olmuyordu. Ama bu kez fark etmiştim. Dimitriy'in bu cesurca davranışı benim için her zaman çok önemli oldu. Benimle, Vadim'le ve Dimitriy'le karşılaşıp hayatta kalmış olan son Fransız askeri de (aldığı yaraya rağmen hâlâ çok saldırgandı) kısa süre içerisinde geri çekilmişti. Ancak hemen sonrasında Maksim'i de esir almış olduklarını fark etmiştik. Esir almış olduklarını umuyorduk: Tam olarak gördüğümüz şey ortada hiç kimsenin kalmamış olduğuydu. Maksim'in kaçırılışı özellikle Vadim'in vicdanına çok dokunmuştu.

Maksim o zamanlar daha on sekiz yaşındaydı ve Vadim, bu kadar deneyimsiz bir genci böylesine bir göreve verdiği için kendini sorumlu hissediyordu, ancak pişmanlık duyma lüksüne sahip olamayacak kadar az zamanımız vardı.

Ertesi gün Austerlitz Savaşı'nın kendisi başladı. Avusturya ve Rusya için büyük bir aşağılanmaydı bu savaş, ama Bonaparte'ın belki de en büyük zaferiydi. Üçümüz (Vadim, Dimitriy ve ben) nihai olarak General Booksgevden'in komutası altındaydık. Biz de Telnitz köyünü alacak ve oradan sağa dönerek Bonaparte kanadının çevresini kuşatacak olan kuvvetlerin bir parçasıydık. Köyü ele geçirmek oldukça kolay gibiydi, ama kısa süre sonra kuşatma değil kuşatılma riskini aldığımızı anladık. Yapabildiğimiz tek şey orada durmak ve yeni emirler beklemekti. Cephenin başka yerlerinde savaş alabildiğine şiddetli bir şekilde devam ediyordu. Hafif ayaz ve kar (Avusturyalı müttefiklerimiz değilse de biz Ruslar alışkın

olmalıydık) Bonaparte'a daha büyük avantaj sağlıyordu. Belki de ayaz Rusların alışkın olduğu kadar şiddetli, kar yeterince kalın değildi.

Geri çekilmek için dahi olsa en azından bir emir aldığımızda, çoktan öğle saatleri olmuştu. Ardımızdaki topraklar bataklık ve göllerden oluşuyordu, ama en azından soğuk onları dondurmaya yaramıştı. İlk durdurulamaz Fransız birlikleri sonunda vardıklarında, yüzlerce diğer asker gibi ben de çoktan Vadim ve Dimitriy'den ayrılmış, Vadim'i bırakmış ve donuk Satschan Gölü'nün yarısını geçmiştim. Fransızlar top güllelerini ateşlemeden önce ısıtıyorlardı, böylece vurduklarında buzu eritebiliyordu. Çevremde bir sürü insan buzun içine, dondurucu suya düşüyordu. Ayaklarımın altında, buzun içinde cesetlerin, hatta canlı insanların yüzdüğünü görüyordum. Soğuktan hissizleşmiş elleri üstlerini kaplayan camsı örtüyü arıyor, yüzeye çıkmaya çalışıyorlardı. Kırık buz parçaları arasında ulaşabildiklerimi ellerinden tutup çekmeye çalışıyordum, ama bu pek kolay olmuyordu. Sonunda ben de buzun içine düştüm ve yüzen buz kütlelerinden büyük bir parçaya zar zor tutundum, kendimi yukarı çekerek o parçanın üstüne çıktım. Ama bütün parmaklarım tutulmuştu. Bugün olsa aynı başarıyı gösterebilir miydim bilmiyorum.

Korku beni ele geçirmişti. Birlikten arkadaşlarıma yardım etmeye çalışmaktan tamamen vazgeçtim ve yalnızca kendimi gölün diğer tarafına atmaya yoğunlaştım. Kendimi yüzen buz parçalarının birinden diğerine atıyordum. Böylece seri bir şekilde, önceki yavaş ve dikkatli tavrımdan daha güvenle ilerliyordum.

Eğer o buz parçalarının üstünde tehlikeli bir şekilde dengede duran başka insanlar da vardıysa bile ben onları fark etmemiştim; tek amacım kendimi gölün karşısına atıp sağlam toprağa basmaktı. Başardım ve içerisinden henüz çıktığım dehşet dolu manzarayı görmek için arkama baktım: İnsanlar kırılmak üzere olan buzların üzerinde sendeliyor ve suya düşüyorlardı. Ardından boğulmuş ve

donmuş silah arkadaşlarının cesetlerinin yanından geçerek kıyıya doğru yüzmeye çalışıyorlardı. Bu benim, daha sonrasında kış mevsiminden tiksinmeme sebep olan bir kış manzarasıydı.

Savaştan iki gün sonra Vadim ve Dimitriy'in de aynen benim gibi Telnitz'ten sağ salim kurtulduklarını öğrendim. Aynı gün Avusturyalılar Bonaparte'a barış çağrısında bulunmuşlardı. Rusya ise Fransa'yla barış antlaşmasını o günden ancak bir buçuk yıl sonra yapmıştı; gerçi bu tamamen geçici ve stratejik bir barış anlaşmasıydı. İki imparator Tilsit'teki, Rusya sınırına yakın Niemen Nehri'nde, bir salın üstünde buluşmuşlardı. Çar Aleksandr, Rusya'nın tamamıyla teslim olduğu ve tüm kıtanın yönetimini Fransa'ya bıraktığı konusunda Bonaparte'ı kandırmayı başarmıştı.

Barıştan sonra, son resmî esir takasları yapılmış ve Maks, yüzünde büyük bir gülümsemeyle geri dönmüştü. Aylar önce serbest bırakılmaması büyük talihsizlikti, ancak Fransızların, kesin barış sağlanana kadar mutlaka birkaç esiri ellerinde tutmak gibi bir âdetleri vardı. Maks onlara pek öfkeli gibi değildi. Dimitriy'in yanağındaki yarık, derin bir yara izine dönüşmüştü, ama izi sakal bırakarak saklıyordu. Austerlitz vakasından kısa bir süre sonra ben de Petersburg'a döndüm ve sevgili Marfa'm ile evlendim.

Marfa'yı nerdeyse kendimi bildim bileli tanıyordum. Her ikimizin babası da Bulgar asıllıydı ve Teknik Yüksek Okulu'nda *çinovnik*, yani "devlet" memuruydu. Onun babası, danışman unvanını almayı başarmıştı, ama benim babam yüksek okul sekreteriydi. Yani bürokratik piramitte bir kademe daha alttaydı. Her ikisi de kendilerine kişisel asalet unvanını bahşeden kademeyi geçmişti ve birbirlerine sevinçle "Asilzadem" unvanını vermişlerdi. Kendileriyle karşılaşan diğer herkes de, onlara aynı şekilde hitap ediyordu. Ne yazık ki, ikisi de soydan geçen asalet kademesine nail olamamışlardı, o yüzden çocukları kendi asalet unvanlarını kendi başarıları sayesinde kazanmak

zorunda kalacaklardı. Yani ben kendi emeğim sayesinde, Marfa da yapacağı evlilik sayesinde kazanacaktı.

Ancak Marfa'nın yapacağı evliliğin Aleksey İvanoviç Danilov ile olacağı fikri şimdiye dek kimsenin aklına gelmemişti. En az da benim aklıma gelirdi. Avusturya'ya yola çıkmamdan yalnızca birkaç gün önce, birden Marfa'nın ne kadar güzel olduğunu fark etmiştim. Bu, çok genel geçer bir görüş değildi, ama Marfa'nın ebeveyninin evindeki bir partide yan yana durup sohbet ederken birdenbire onu farklı bir ışık altında gördüm. Sebebi tam olarak neydi söyleyemem, ama hemen oracıkta ona evlenme teklif ettim. Daha sonraları o da yıllardır beni sevdiğini ve beni elde etme umuduyla o gün annesiyle beraber saçlarını güzelleştirmek ve makyaj yapmak için saatler harcadıklarını itiraf etti. Buna hiçbir zaman kızmadım (bilakis gururum okşanmıştı) ve hiçbir zaman pişman olmadım. Evlendikten sonra daha on ay geçmemişti ki tek oğlumuz dünyaya geldi. Ona hayatımı kurtaran adamın adını (Dimitriy) vermemizi öneren kişi Marfa idi.

Sonraki birkaç yıl boyunca dördümüz sık sık buluşmuş, ama uzun zamandır birlikte savaşmamıştık. Dimitriy ve ben, omuz omuza olmasa da Tuna Nehri'nde birlikte Türklere karşı savaşmıştık, burada hava sıcaktı. Vadim Finlandiya'daydı (orası soğuktu). Maks'ın nerede olduğuna hiçbir zaman tam olarak emin olamadım.

1812 yılında hepimiz yeniden Bonaparte'a karşı savaşmak için hazırlanıyorduk. Ben, soydan geçen asalet kademesine gelmiş, "Yüksek Asilzade" unvanını almaya hak kazanmıştım, ancak askerî "Yüzbaşı" unvanını almayı tercih ettim.

Ben, Rusya'nın batısında, Varşova Büyük Düklüğü sınırında, General Barclay de Tolly komutasındaki Birinci Ordu'da görevlendirilmiştim. Şansıma Dimitriy ve Maks da oradaydı. Bonaparte bizim oradaki varlığımızı bir saldırı tehdidi olarak değerlendirmeyi tercih etmişti ve birliklerini Dükalığa yağdırdı. Aleksandr, Bonaparte'ın birliklerini Ren Nehri'nin gerisine çekmesini talep etmişti.

Fransızların boyun eğeceğine pek ümidi yoktu ve isteklerinin hiçbiri gerçekleşmedi.

12 Haziran günü, Bonaparte Neman Nehri'ni geçti. O bu işle meşgulken, Rubicon Nehri de geçilmişti. Fransızlar artık Rus topraklarına girmişti ve Aleksandr, Fransızlar çekip gidene kadar Bonaparte ile en ufak bir iletişim dahi kurmayacağına ant içmişti. Ancak çekip gitmek Bonaparte'ın stratejisinin bir parçası değildi; en azından o anda. Dört gün sonra Vilnüs'e girmişti ve izleyen günler ve haftalarda Moskova'ya giden uzun yolda adım adım, kasaba kasaba ilerleyerek, geçtiği yerleri kontrolü altına almıştı.

Vilnüs'ü aldıktan sonra herkesi Bonaparte'ın artık durdurulamayacağına dair genel bir korku sarmıştı ve böylece her çeşit sıradan plan yeniden şekillendirilmiş, onu yenmek için farklı yollar aranmaya başlanmıştı. Vadim kendini ve geri kalan üçümüzü gönüllü olarak yazdırdı ve böylece, her ne kadar Smolensk'teki yenilgimizden sonra pek bir şey yapmamış da olsak eski takım yeniden kurulmuş oldu. Ardından Barclay de Tolly bizi ve bizim gibi daha pek çok küçük grubu yanına çağırdı. Başkomutanlık görevini yakın zamanda General Kutuzov'a bırakması gerektiğini biliyordu ve Kutuzov Fransızlar Moskova'ya ulaşmadan önce bir yerlerde pozisyon alırdı. Barclay kendi planının ne olduğunu açıklamıştı. Kutuzov'un planından farklıydı, ama zaman Barclay'in planının daha uygun olduğunu gösterecekti. Bir insanın fiziksel görünüşü de taktikleri kadar tuhaf oluyordu. Barclay, Kutuzov'dan on altı yaş kadar gençti ama yalnızca yaş farkı, fiziksel görünüşlerindeki farklılığı açıklayamıyordu. Sıska bir vücudu vardı. Gözleri ve gülümsemesi bilgeliğini belli ediyor, ama kurnazlığını gizliyordu. Kel kafası ona olgun havası veriyordu. Normalde konuşma tarzı açık ve dolaysızdı, ama planını bugünkü anlatış tarzı Kutuzov'un kendine özgü yapmacık tarzıyla alay eder gibiydi.

"Sahilde oynayan bir çocuk gördünüz mü hiç?" diye sordu. Aksanı atalarının İskoç olduğuna dair hiçbir ipucu

vermiyordu, ama Alman terbiyesiyle büyüdüğüne dair bir şeyler seziliyordu. "Yüksek bir dalgayı, kendi boylarının on katı büyüklüğündeki bir dalgayı bile korkusuzca karşılayabilirler. Peki ama, nasıl? Kıyıya doğru yaklaşır ve dalganın ilerleyişiyle aynı oranda geri çekilirler. Attıkları her adımda dalga onları takip eder ve gitgide güçsüzleşir. Eğer yerlerinde durup bekleyecek olsalar dalganın kendileri için fazlasıyla güçlü olduğunu görür, dalgada boğulup giderler. Ama onlar sakin sakin kıyıda böyle hareket ettikçe dalga güçsüzleşir, küçülür ve en sonunda ancak ayak parmaklarına dokunarak gıdıklar. Fransa büyük bir dalga beyler, ancak Rusya da çok büyük bir sahil.

"O halde yeni plan 'hiçbir şey yapmamak' olacak. Fransızlar zaten karınlarını bile doyuramayacak duruma geldiklerini görecekler. Başlarında yeterince bela var. Gidip hallerini görmeye çalışmak için Rus hayatlarını feda etmemize hiç gerek yok. Ama General Kutuzov bana, 'Eğer hiçbir şey yapmamak iyi bir plansa, "bir şeyler" yapmak daha iyi bir plan olmalı,' dedi. Bonaparte ile Moskova'dan önce bir yerlerde göğüs göğüse karşılaşmayı düşünüyor; hâlâ da neresi olduğunu bilmiyoruz. Sizin bilmeniz ve yapmanız gereken kısım şu: Bu karşılaşma her nerede gerçekleşirse gerçekleşsin, Fransızlar çoktan güçlerini kaybetmiş olacaklar, bu yüzden siz Fransız hatlarının arkasına geçin. İkmal yollarını kesin. Onları arkalarını kollamaya zorlayın. Bu sahili olduğundan da büyük gösterin."

Söyledikleri mantıklı gelmişti ve uzmanlığımız olduğunu bildiğimiz bir çeşit işle, bire bir örtüşüyordu. Dördümüz birden derhal Moskova'ya döndük. "Dimitriy, General Barclay ile yaptığımız bu görüşmeden de önce dostlarını çağırmalıydı," diye geçirdim aklımdan. Zamanında varacakları konusunda kendinden emin gibiydi.

Marfa'nın mektubunu katladım ve bir çekmeceye kaldırdım. Bana yolladığı İsa ikonasına bir kez daha baktım. Mesih'in müşfik gözleri, Domnikiia'yla geçirdiğim zaman yüzünden beni kınıyor gibi bakmıyordu. Odadan

çıkmadan önce aynada kendime bir baktım. Benim gözlerim o kadar müşfik değildi.

O hafta boyunca zamanımın büyük çoğunu Maks'la ve diğerleriyle sohbet ederek geçirdim. Bugünlerde Maks bana, Dimitriy'in, onu ilk tanıdığım zamanlardaki halini anımsatıyordu; fikirlerle, nüktelerle dolu bir adamdı. Dimitriy hâlâ nüktedandı, ama çoğunlukla diğer insanların fikirlerini iğneliyordu bu nükteleri. Dimitriy benden yalnızca birkaç yaş büyüktü, ama dışarıdan bakıldığında, gelmiş geçmiş ve işe yaramazlığı kanıtlanmış tüm fikirleri incelemiş bir adam izlenimi veriyordu.

Bir şekilde, Bonaparte'ın oğlu, güya "Roma Kralı" olacak bebeğin konusu açıldı.

"Neden bir oğlu olması gerekiyor anlamıyorum. Siyasi açıdan yani," diye fikrini açıkladı Vadim. "Sevdiği bir karısı vardı ve Marie-Louise için onu bir kenara itti, ki Marie-Louise'i sevmediğini söylüyorlar, yalnızca bir oğul ve vâris sahibi olabilmek için onunla evlenmiş."

Vadim'in konuşmalarında kendi hayatımla benzerlikler bulmadan edemedim. Sevdiğim bir oğlum ve seviyor olmam gereken bir karım vardı ve bu arada tesadüfen Marie-Louise'e benzeyen bir fahişeyle birlikte olmuştum. Eminim ki bu fikir Vadim'in aklından bile geçmemişti, ama bu tür durumlarda herkesin yaptığı gibi ben de, kimse suçluluk duygumu fark etmeden kendi isteğimle sohbete katıldım.

"Bu, iki yüzü de keskin bir kılıç gibi," dedim. "Bir hanedan kurmuş olabilir ama hanedan için iyi olan şeyler, hükümdarın kendisi için aynı şekilde iyi olmayabiliyor. Fransa'nın geleceği, Bonaparte ölse bile artık garanti altında. Bu yüzden Fransa'nın Bonaparte'ı korumaya daha az ihtiyacı var. Bakın kendi Çarımızın babasının başına neler geldi."

"Ama o deliydi," diye ekledi Vadim.

"İngilizlerin kralları deli olduğunda," dedi Maks, "bir kral naibi atıyorlar. Bizim kralımız deliyse, adamı kendi yatak odasında gırtlaklıyoruz..."

"Maks!" diye gürleyerek uyarıda bulundu Vadim. "Çar Pavel'e ne olduğunu kimse tam olarak bilmiyor, ama yine de en iyisi, en yaygın dedikoduları bile ağzımıza almamak."

"Bu yalnızca İngiltere kralının ne kadar işe yaramaz bir adam olduğunu gösteriyor," dedi Dimitriy.

"Ama bu onların gücü," diye sözüne devam etti Maks. "Napoléon'a karşı duran en büyük İngilizler kimlerdi? Pitt? Nelson? İkisi de öldü. Ama İngiltere hâlâ yoluna devam ediyor. Napoléon ölse, Fransa yoluna devam eder mi? İşte bu yüzden, Fransa da imparatorunun İngiliz kralı kadar önemsiz olabileceği ölçüde güçleninceye kadar Napoléon'un bir hanedan kurması gerekiyor."

"Ya da bir Rus çarı kadar, öyle değil mi?" diye sordum herkesten önce. Vadim sorsaydı vatan hainliğiyle suçluyor gibi gelebilirdi kulağa. Dimitriy sorsaydı da onu kışkırtıyormuş gibi olacaktı.

"Bu arada, şu güneydeki ölümleri duydunuz mu?" diye sordu Maks birden konuyu değiştirerek. "Don Nehri boyunca, kuzeyde Voronej'e kadar uzanan bölgedeki ölümlerden bahsediyorum. İlk başta veba olduğunu düşünmüşler, ama şimdi hikâyeler değişiyormuş."

Maks'ın söylediklerinde duymamış olduğum pek bir şey yoktu, ama bu dedikoduları onun nereden duyduğunu merak etmiştim. Öğrenmem çok uzun sürmedi.

O günün akşamına doğru Domnikiia'yı görmeye gittim. Binadan içeri girmek üzereyken Maks'la karşılaştım, O da tam çıkıyordu. Çok utanmıştı.

"Maksim Sergeyeviç," dedim. "Çok şaşırdım. Bu tür şeylerin senin pek ilgini çekmediğini sanıyordum."

"Yemek yemek, nefes almaktan fazla çekmiyor," diye yanıtladı ihtiyatlı bir şekilde. "Ama yine de bu şeylerin de yapılması gerekiyor." Ondan çok utanması gereken kişinin, evli bir adam olarak ben olduğumu ikimiz de fark ettiğimizde gülümsedi. İfadesinde alaycı bir tavır yoktu.

Sadece ironiyi idrak ettiğini gösteriyordu. "Dominique'i neden bu kadar çok sevdiğini anlayabiliyorum. Lütfen Vadim ve Dimitriy'e söyleme."

Uzaklaştı. Dominique hakkında söylediklerini Maks'tan başka biri söyleseydi, söyledikleri iki anlama da geliyor olabilirdi; meydan okuyor, rekabet ediyor diye düşünebilirdim. Ama Maks söylediğinde sadece söylendiği anlama geldiğini biliyordum. Aynen "Votkayı neden bu kadar çok sevdiğini anlayabiliyorum," dermiş gibi söylemişti. İçilecek yeteri kadar votka var. Bu durumda kim votkasını paylaşmak istemez, kıskanır ki? Ama benim için kelimeler tahrip ediciydi. Tek tesellim (ki çok zavallı bir teselliydi bu) ona Domnikiia değil, Dominique demiş olmasıydı.

Bir önceki müşterisinin hemen ardından geldiğim için Domnikiia'yı beklemek zorunda kaldım. Onu önemsemediğimi göstermek için oradaki diğer kızlardan birisiyle gidebilirdim, ama sorun şu ki, önemsiyordum.

Çok üşümüş olmalıydım. Yan yana yattık, ama her zaman sevişmemizin ardından birbirimize sarılarak yattığımız gibi değil.

"Her şey yolunda mı Lyoşa?" diye sordu.

"Lütfen Maks'la yatma."

Bu çok basit bir istekti, ama Domnikiia'nın tepkisi çok sert oldu. Yataktan fırladı ve odanın içinde deli gibi dönmeye başladı. Öfkesini anlayamamıştım. "Sen kim oluyorsun da benden böyle bir şey istiyorsun Aleksey? Ben köle değilim. Benim sahibim değilsin. Yalnızca kiralıyorsun. Bir saatlik ücretimi ödüyorsun ve bir saatliğine beni alıyorsun. Senin oluyorum. Ne istersen yaparım. Eğer yirmi üç saatlik ücretimi ödersen yirmi üç saat boyunca ne istersen yaparım, ama günün geriye kalan bir saati hâlâ bana ait ve parasını öderse Bonaparte'la bile yatabilirim."

Bir anlığına duraksadı. Kendi öfkesinde kaybolmuştu. "Ben sana, Fransızları öldürmende bir sakınca yok, ama özellikle şu Fransız'ı öldürme ya da özellikle şunu öldür,

ama Türkleri rahat bırak gibi şeyler söylüyor muyum? Bu bir iş. Bir mesleği tercih ettiğinde, yapman gereken işlerden en sevdiklerini seçmek gibi bir şansın olmuyor." Oturdu ve biraz sakinleşti. "Şimdi gitsen iyi olur. Görmem gereken müşterilerim var."

"Seni yarın yine görebilir miyim?"

"Bu benim işim. Seni bırakamam," dedi sertçe. Sonra da bu ironiye güldü. "Daha şimdi anlattım. Dinlemedin mi?"

Binadan ayrılırken çok sevinçliydim. Onu sinirlendirmiştim. Şu ana kadar ettiğimiz bütün sohbetlerde soğukkanlılığını korumuştu, söylediği şeylerde samimi olabilirdi ama yalnızca benim duymak istediğim şeyleri söylemiş de olabilirdi. Bunu her ikimiz de biliyorduk ve işin eğlenceli kısmı da buydu. Ama bu kez her nasılsa ona gerçekten erişmiştim. Bana kendinin küçük ama gerçek bir parçasını göstermişti. Kendine ait ne kadar da güçlü, ne kadar da anlamlı bir parça göstermişti hem de.

Bunu da söyledikten sonra, hâlâ ilgilenilmesi gereken ufak bir sorun daha vardı.

"Lütfen Dominique ile yatma," diye o akşam rica ettiğimde Maks ve ben yalnız yürüyorduk. "Orada seçebileceğin bir sürü başka kız var."

Maks kısa bir süre şaşırmış gibi göründü, ama ricama itiraz etmedi. "Tamam." Bir an durdu ve düşündü. Bir şeyler daha söylenmesi gerektiğine karar verdi. "Dominique çok hoş bir kadın ama eminim diğer kızlar da öyledir."

Konuşmadan, öylece bir süre daha yürümüştük ki Maks sessizliği bozdu:

"Senin hakkında konuşuyoruz. Biliyor musun?"

"Siz kim?"

"Dominique ve ben yani," diye yanıtladı.

Sanırım bunu bana nazik olmak adına (gururumu okşamak için) söylemişti, ama yol açtığı tek şey aklıma Oidipus efsanesinden belleğimde kalan bazı bölümlerle birlikte, en tuhaf, en tatsız görüntüleri getirmek oldu. "İsa aşkına Maks, hayır! Unut gitsin. Konu hakkında daha fazla

konuşma. Onu bir daha görmeyeceğini söyledin. Tamam, güzel. Bazı şeyler vardır ki illa tartışılmaları gerekmez."

Yürüdüm ve odama döndüm. Oturdum ve Marfa'ya bir mektup yazdım. Yazdığım neredeyse her şey yalandı, o yüzden mektubu yırtıp attım.

Ertesi gün Domnikiia'yla aramız normale dönmüş gibiydi, hatta normalden de iyiydi. Olan bitenler unutuldu diye düşündüm.

"Bugün Maks geldi, ama Margarita ile gitti."

"Tamam," diye yanıtladım tereddütlü bir şekilde. Konuşmanın nereye doğru gittiğini merak ediyordum.

"Maks senin için iyi bir dost. Sana saygı duyuyor."

"Sen bu durumdan memnun musun?"

"Bir arkadaşının istediğin bir iyiliği yapmasından mı? Neden olmayayım ki?"

"Yani bu demek oluyor ki sen benim arkadaşım değilsin. Öyle mi?"

"Olmamı istiyor musun?" diye sordu doğrudan gözlerimin içine bakarak. Bir an ne cevap vereceğimi düşündüm, ama ben konuşmaya başlamadan önce o devam etti: "Ya arkadaşın olurum ya da böyle..."

Önce fazlasıyla suratım asıldı, ardından gülümsedim: "Yeter artık." Ve konuyu değiştirdim. "Maks, Don Nehri boyunca başka veba söylentileri de olduğunu söyledi."

"Evet var. Olanlar sadece bir veba vakasından ibaret değilmiş ve yalnızca Don kıyılarında değilmiş."

"Veba olmadığını nereden biliyorsun?" diye sordum.

"Ölüm şekillerinden. Hepsi dedikodudan ibaret tabii. Kimileri cesetlerin boğazlarının kesildiğini söylüyor, kimileri boğularak öldürüldüklerini, kimileri ise hayvanların saldırısına uğradıklarını. Bir diğer hikâye de, Fransızların bize güneyden saldırmak için kundakçılar yolladığı."

İlk başta pek olası değilmiş gibi geldi kulağıma, ama hemen ardından her nasılsa Vadim, Dimitriy, Maks ve

benim Fransızlara karşı tasarladığımız plana benzettim. "Tüm bunları nereden biliyorsun?"

"Tula'dan bir sürü tüccar, karılarını evlerinde, güvende bırakarak Moskova'ya geldiler. Belki de o kadar güvende değillerdir, bugünlerde bizzat Tula'da ölümler yaşanıyor."

"Tula'da mı?"

"Evet. Bu yerlere haritadan baktım. Don Nehri boyunca dizilmişler. Rostov, Pavlovsk, Voronej." Bana döndü ve gülümsedi. "Petersburg'a da baktım. Oralar güzel mi?"

"Burası kadar güzel değil," dedim umursamaz bir tavır takınarak, ama aslında söylediği şeyle fazlasıyla ilgiliydim. "Ve Tula'ya kadar ulaştığını söylüyorsun. Öyle mi?"

"Bugün birileri Serpukhov'da bile olduğunu söyledi ama ona daha bakmadım."

"Serpukhov mu?" Şoke olmuştum. "Orası yalnızca seksen doksan verst ötede."

"Gerçekten mi? Endişelendin mi?"

Güven verici bir şekilde konuşmaya çalıştım: "Hayır, pek sayılmaz. Bunlar sadece dedikodu. Bu köylü takımı nasıldır bilirsin. Biri nezle olur ve yeni bir veba salgını lafı çıkar."

Yine de onun yanından ayrıldıktan sonra hâlâ kendimi ikna etme ihtiyacı hissediyordum. Nasıl olduysa diğer endişelerimin hepsi kısa süre içinde zihnimin gerisine itilmişti. Opriçnikler o akşam vardılar.

3

Topu topu on üç kişilerdi. Kapının çaldığını duyduğumda odamda Marfa'ya mektup yazıyordum. Gelen Maks'tı.

"Geldiler."

Maks'ın gaz lambasının loş ışığı altında, liderleri olduğunu düşündüğüm uzun boylu birinin eski bir dost edasıyla Dimitriy'i kucaklayarak selamladığını gördüm, ama Dimitriy aynı şekilde karşılık vermedi. Etkileyici bir adamdı. Yaşı elli ve yetmiş arasında herhangi bir şey olabilirdi. İnce ve aristokrat burnunun üstünde bombeli alnını öne çıkaran kalın ve gür kaşları vardı. Kavisli burun delikleri, koyu gümüş rengi uzun bıyıklarının arkasında kalmıştı ve adama pasaklı biri havası veriyordu. Belki de yolculuk boyunca bir ayna bulamadıkları için bıyıkları da saçları gibi yamuk yumuk kesilmişti.

Zor günler geçirmenin sonucundaki düşkün soylu görünüşü bana, gençlik yıllarımda Petersburg'a gelmeye başlayan kaçak Fransız aristokratlarını hatırlatmıştı.

Dimitri onu sırasıyla her birimizle tanıştırdı. Bize karşı olan davranışında, Dimitriy'in kendine özgü tavırlarını geliştirerek taklit ediyor gibiydi. Vadim'e saygı gösteriyordu. Eliyle bir işaret vermeden ya da çok tezahürat yapmadan, eski bir dostun diğerine selam verdiği gibi Vadim'e selam vermişti. Maks'ın varlığını neredeyse görmezden geldi.

Sıra bana geldiğinde, yanıma yaklaştı ve elimi sertçe

sıktı. Sırtımı sıvazladı. O sırada bu kibar davranışlarıyla yine çok ters düşen o enli, tombul ve kaba parmaklarını, kirli tırnaklarını gördüm.

"Aleksey İvanoviç. Sonunda seninle tanıştığıma çok memnun oldum," dedi yüzünde büyük bir gülümsemeyle. Tahmin edilebileceği üzere hepimiz Fransızca konuşuyorduk. Hiçbirimiz onun ülkesinin dilini bilmiyorduk ve onun ya da onlardan herhangi birinin Rusça bildiğini varsaymak için hiçbir neden yoktu; bu açıdan Rus soylu sınıfından birçokları ile ortak bir yönleri vardı. "Türklere karşı omuz omuza savaştığımız günlerde Dimitriy Fetyukoviç sık sık senden bahsederdi," diye sözüne devam etti. "Onun dostu benim de dostumdur."

Bizim tanıştırılma faslımız bitmişti ve yabancı sustu. Sessizliğin ardından ilk konuşan Vadim olmuştu. "Affedersiniz ama," dedi, "biz hâlâ sizin adınızı öğrenemedik."

"Benim adım mı?" dedi. Sanki bir adı olması gerektiğinin söylenmesine bile şaşırmış gibiydi. Misafirimizin ismini kesinlikle biliyor olması gerektiğini düşündüğüm Dimitriy'e doğru baktım, ama o da sanki utanmışçasına yerlere bakıyordu.

"Benim adım Zimeyeviç," dedi yabancı ani bir kararla. Bu hakiki bir Rus ismi değildi, ama zihnimin gerilerinde bir yerde çocukluğuma ait hatıralarımla ilgili bir yankılanmaya sebep oldu. Kelimenin tam anlamıyla manası oldukça basitti: yılanın oğlu. Olsa olsa adının anlamının kendi dilinden bizim dilimize bire bir çevirisi olabilir diye düşündüm.

Her zaman toplantılarımızı yaptığımız handaki özel odaya peşimizden geldi. Onun arkasında toplandıklarında, diğer on iki arkadaşını ilk kez gerçekten fark ettim. Zimeyeviç'te daha iyi günler görmüş bir subay tavrı olmasına rağmen diğerleri bana yoksulluğun hiçbir zaman üstesinden gelememiş adamlar gibi gelmişti. Hepsi paspal adamlardı ve zevksiz giyinmişlerdi; en iyi ihtimalle, köylü takımının beğenisine uygun diyebiliriz. Ayaklarını sürüyerek kambur bir halde ve herhangi birimizle göz te-

ması kurmadan odaya girdiler. Bize gözlerini kaldırıp bir bakmamış bile olmalarının, saygıdan ya da korkudan değil de, varlığımıza zerre kadar hürmetleri olmamasından kaynaklandığını görmezden gelirseniz, bu adamları suçlu bir çeteyle karıştırabilirdiniz. Uzun boylu olmamalarına rağmen, her biri iri yapılı ve gürbüz adamlardı. Yalnızca kas gücüne dayalı bir müsabakada karşı karşıya kalsam onlardan korkardım, ama zekâ gücüne dayalı bir karşılaşmada asla. Subayın çetesinde görmeyi umduğum tipte adamlardan değillerdi.

On iki adamdan sadece sonuncusu çevresinde olup bitenlere biraz ilgi gösteriyordu. Liderleri kadar uzun olmasa da diğerlerinden daha uzun boyluydu ve uzun, sarı saçlarıyla hemen fark ediliyordu. Diğerlerinin hepsinin saçları kısa kesilmişti. Kuşkusuz, aksi takdirde kafalarının her tarafını saracağından emin olduğum bitlerin sayısını azaltmak için saçlarını kısa kesmişlerdi. Sonuncu adam içeri girdiğinde gözlerini kaldırıp odada hızlıca bir göz gezdirdi ve ilk kez tanıştığı dört Rus subayının yüzlerini kısaca taradı. Ardından gözlerini yere indirdi ve silah arkadaşlarının yaradılış özellikleri olan sinik duruşa geçerek oturdu.

Maks kulağıma tek bir kelime fısıldadı: "Opriçnikler." Kişilikten yoksun olmalarına rağmen, onlarda hâlâ (Maks'ın da görebildiği gibi) Dimitriy'in orijinal tanımını doğrulayan bir tehlike havası vardı.

Zimeyeviç hâlâ ayakta duruyor ve kusursuz, keskin ancak oldukça resmî ve biraz da tuhaf bir şiveyle Fransızca konuşuyordu. Ses tonunda bir gizem vardı ve sesi sanki gırtlağından değil de gövdesinin derinliklerinden çıkıyor gibiydi. Bu adamın içinde bir yerlerde sanki devasa değirmentaşları birbirlerine sürtüyor ya da taştan bir tabutun ağır kapağı, tabutu açmak için yavaş yavaş itiliyor gibiydi.

"Hepinizi selamlıyorum eski ve yeni dostlarım. Sana da selam olsun Vadim Fyodoroviç," dedikten sonra döndü ve konuşurken başını eğerek her birimize selam verdi.

"Sana da Maksim Sergevich, sana da Aleksey İvanoviç ve tabii ki sana dostların en şahanesi Dimitriy Fetyukoviç."

"Dimitri Fetyukoviç'le ben ve buradaki bazı dostlarımız," dedi çevresinde oturan on iki adamı nezaketsiz bir biçimde eliyle işaret ederek "birkaç yıl önce ilk olarak Doğu'dan gelen eski düşmanlarımıza karşı hep birlikte savaşmıştık. Türkler sevgili Rusyamızın gelmiş geçmiş en büyük düşmanı olmuştur. Yıllar önceki gençlik zamanlarımın ilk ve meşhur savaşlarını da topraklarımı bu imansız işgalcilere karşı savunmak için yapmıştım. Ama bugün hepimizi ilgilendiren bu tehdit hiç beklemediğimiz bir yerden, Batı'dan geliyor.

"Hıristiyanlığı büyükbabasından ve babasından öğrenmiş olan Bonaparte'ın, ülkesini, milletinin uzun yıllardan beri tanıdığı ve sevdiği İsa'yı terk etmeye sürükleyen sapkınlıklarından dolayı Türkler suçlanamaz." Bu sözün besbelli dindar olan o on iki kişide yarattığı kıpırdanmayı fark etmemiş gibiydi.

Maks'ın bu konunun doğruluğu üzerine yorum yapacağını hissettim ve onu susturmak için kendi elimi onun elinin üstüne koydum. Bu bir tartışma topluluğu değildi ve Maks'ın karşı görüşünün de usulüne uygun olduğu söylenemezdi. Yine de Zimeyeviç'in bunu bir dinî çatışmaya dönüştürmeye çalışması Maks'ı olduğu kadar beni de şaşırtmıştı. Neredeyse gereğinden fazla karşı çıkıyor gibi geldi bana.

"Yani şimdi ortak düşmanımızla yüzleşmek zorundayız," diye devam etti Zimeyeviç. "Siz Ruslar Bonaparte'a karşı Avrupa'daki herkesten daha cesurca savaştınız ve inanın bana, hiç şüphem yok ki, hem de hiç..." gözlerini yumdu ve başını sertçe salladı, "cesurca savaşmaya devam edeceksiniz. Size ancak on iki adam getirebilirdim. İyi adamlar, güçlü adamlar, ama yine de sayılarının bu kadar az olmasından dolayı utanç duyuyorum."

Gösterişli konuşma tarzı gitgide, neredeyse dayanılmaz derecede abartılı bir hale geliyordu. Şöyle bir dostlarıma baktım. Dimitriy oturduğu sandalyeye gömülmüş,

büyük çaba harcayarak, tüm bunları daha önce duymuş bir adamın kayıtsızlığını göstermeye çalışıyordu. Maks öne doğru eğilmiş dikkatle dinliyordu. Eğer onu bu kadar iyi tanıyor olmasaydım, bize nutuk çeken adamın büyük bir destekçisi olduğuna inanabilirdim, ama aslında Maks'ın her söylenen kelimeyi yalayıp yutmasının asıl sebebinin; sözleri çözümlemek, inceden inceye tahlil etmek ve zamanı geldiğinde yıkmak, yok etmek olduğunu biliyordum. Benimle göz göze geldiğinde, kahkahasını tutmak için parmağını ısıran kişinin Vadim olmasına çok şaşırdım. Zamanında buna benzer birçok basmakalıp sözü ezbere söylemiş, birçok Rus generalinin söylediklerini kendinden geçerek dinlemiş olan Vadim'in, bu beyhude Eflaklının sığlığını bu kadar çabuk görebilmesine şaşırmıştım.

"Bunlar mahcup adamlardır," diye sözüne devam ederken sesinden hafifçe duygulandığı anlaşılıyordu Zimeyeviç'in. "Erdemli adamlardır, yürekli adamlardır, güçlü adamlardır; evet ama aynı zamanda onurlu adamlardır. Çok büyük eylemler gerçekleştirebilirler... eylemleri (izninizle) kahramanlık eylemleri, ancak yine de şu an açıklayamayacağım birtakım sebeplerden ötürü, gerçek isimlerinin bilinmemesini tercih ediyorlar. Siz onları şu isimlerle tanıyacaksınız:

"Pyotr, Andrey ve Yoan."

Her birinin lakabı söylendikçe, söz konusu adam hızlıca kafasını sallıyordu, ancak o ilgisiz tavırlarını hâlâ sürdürüyorlardı. Bu toplantının, üstüne asıl eğildikleri büyük meseleden onları alıkoyan gereksiz bir şey olduğuna dair inançları hâlâ açıkça görülüyordu.

"Filipp, Varfolemey, Matfey."

Seçtiği isimler Rus adlarıydı, ancak bizim dilimizi konuştuğu aksan, Fransızca'yı konuştuğu aksandan bile daha az inandırıcıydı. Bununla birlikte, zaten ilk üç ismi söyledikten sonra, seçilen lakapların on iki havarinin isminden başka bir şey olmadığını fark etmiştim. Altı isim söylendikten sonra sanırım en az dindar olanımız bile

olayı çözmüştü. Çileli Hıristiyanlık dini bir kez daha, yüceltmektense alay etmeye yönelik gibi görünmüştü gözüme.

"Simon, Yakov Zevedeyev, Yakov Alfeyev."

Vadim, sanıyorum ki kahkahasını zaptedebilmek için, öksürmeye başladı.

"Foma, Faddey, Yuda."

Foma ismi söylendiğinde, söz konusu şahıs ve bazı arkadaşlarının birbirlerine şöyle bir baktıklarını fark ettim. Bu isimler aralarında pay edilirken yaşanan sahneyi tahmin edebiliyordum; Pyotr, Simon, Matfey ve diğer birçoğu isimlerinden memnundular herhalde, ancak Foma kendini kısa çubuğu çeken şanssız kişi gibi hissetmiştir. Grubun Foma'sı (şüpheci Thomas'ı) olmak istemiyordur. Kimin "Yuda" ismini alacağı konusunda da bir anlaşmazlık yaşadıklarını düşünebilirdim, ama bu adamların arasında bir hainin ismini almanın utanç verici bir şey olmaktan ziyade bir onur olacağını görebiliyordum.

Yuda, daha önce dikkatimi çeken uzun boylu, sarı saçlı adamdı.

"Bir tek şundan dolayı üzgünüm ki..." diyerek konuşmasına devam etti liderleri, "ben savaşta bu on iki cesur adamın yanında yer alamayacak kadar yorgun ve yaşlıyım. Bu kadar az sayıda adamın," ve her ne söylerse söylesin, Zimeyeviç'in söyleyeceklerinden şüphe duyacağına emin olduğum Maks'la göz göze geldi, "bir şeyler başarabileceğinden şüphe duyabilirsiniz ama inanın bana onlarda gereken her şey var. Başarmak arzuları, şehvetleri var."

Opriçniklerden biri, sanırım Matfey olan (henüz isimlerine yeterince aşina olamamıştım) kendi anlaşılmaz dilinde bir yorum yaptı. Sanırım "şehvet" kelimesiyle ilgili bir yorumdu. Bir kısmı anlamasa, diğerleri ise komik bulmasa da öyle yapmaları gerektiği için pis bir fıkraya gülen askerlerin güldüğü gibi, on iki kişinin on biri de kahkahalarla güldü. Yuda diğerlerinden farklıydı. Gülmedi, ama yüzünde bilgiç bir gülümseme gizliydi. Aynen çocuğu olmayan bir yetişkinin, masumiyetinden zevk almasa da

saflığıyla eğlendiği bir çocuk fıkrasına gülmesi gibiydi. Zimeyeviç'e baktı ve ben aralarındaki anlık bağlantıyı incelerken kendimi birden tedirgin hissettim. Diğer on bir Eflaklı her ne sebepten ötürü Rusya'da bulunuyorlarsa, bu ikisinin daha büyük amaçları olduğuna emindim. Vadim ile paylaşabileceğim gülüşler buhar olup gitmişti.

Zimeyeviç yapılan esprinin arkasından neredeyse hiç beklemeden konuşmaya devam etti. "Şimdilik izninizi istemek zorundayım," dedikten sonra duraksadı. Sanırım gidişine itiraz etmemizi umuyordu. Kimse etmedi. "Memlekete dönüş yolum uzun ve siz dostlarımın yapacak çok işi var."

Vadim ev sahibi olarak görevlerini hatırlayarak ayağa kalktı. "En azından bu gece burada kalmaz mıydınız? Yarın sabah yola çıkarsınız."

Adam gürültülü ve yapmacık bir kahkaha attı. "Sevgili dostum, söylediklerimi harfiyen doğru kabul etme. Bu tehlikeli zamanlarda gece vakti seyahat edecek değilim tabii, ama şehirde bir yerlerde çoktan kalacak bir yer ayarladım. Sabahın ilk ışıklarıyla ayrılırım, ama sizinle tekrar görüşemeyiz, vedalaşalım."

Dördümüz de Zimeyeviç'i geçirmek için koridora doğru ilerledik. Bir süreliğine de olsa o odanın dışında olmaktan, on iki Opriçnik'in bunaltıcı ve tuhaf varlığından uzakta olmaktan memnundum. Ben kapıyı kapatır kapatmaz hemen, kendi aralarında, komplocu ve alçak ses tonlarıyla ve kendi dillerinde konuşmaya başladılar. Onlardan uzak dahi olsam, karanlık koridorda Zimeyeviç'in varlığına dayanmak bile uzun süre tahammül etmek istemediğim bir duyguydu.

Sırasıyla her birimizin elini sıktı ve iki yanağımızdan öptü. Suratını benim suratıma yaklaştırdığında çevremi birden, nefesinin kokusundan kaynaklandığını fark ettiğim pis bir hava sardı. Bu koku bana yıllar önce toplu mezarların üstünde dururken duyduğum, günlerdir orada yatan cesur askerlerin cesetlerinden gelen kokuyu anımsattı. Zimeyeviç'in midesinin derinliklerinden o aynı

çürük gül kokusu geliyordu. O an yine aynen o zaman yaptığım gibi koşa koşa kaçmak istedim; üstelik şu an bir de, içimden atamadığım daha derin bir tiksinme duygusu vardı, ama bu kez kendime engel oldum ve kaçmadım.

Son olarak Dimitriy'e doğru yönelip elini sıktığında ortaparmağındaki süslü püslü yüzüğü ilk kez fark ettim. Altın gövdeli, zümrüt yeşili gözlü, kırmızı çatal dilli bir ejderha figüründen oluşuyordu yüzük. Birden ismini doğru anlayıp anlamadığım konusunda şüpheye düştüm. "Yılanın oğlu" olabildiği gibi, "ejderhanın oğlu" da olabilirdi, hatta belki de "engerek yılanının oğlu" bile olabilirdi. Yüzük bana kesinlikle daha çok ejderha gibi gelmişti. Ancak onun anadilinde bu kelimeler arasında bir ayrım olup olmadığından da emin olamadım.

Zimeyeviç antrede dururken, Vadim'e son birkaç açıklama daha yaptı, "Ben artık gittiğime göre, yerime yetkili olarak Pyotr'u bırakıyorum," dedi yumuşak ve duru bir ses tonuyla.

Maks kıs kıs gülerek kulağıma, "Halefi Petrus. Öyle mi? Kendini bayağı bayağı İsa sanıyor bu adam," diye fısıldadı. Şu an onun şakasına gülecek durumda değildim.

Pyotr, Maks'ın ettiği lafı açıkça duyabilmiş olsaydı dahi Rusça anlamıyordu zaten, ama yine de Maks'a, gereksiz ve haksız yere hakarete uğramış ihtiyar bir misafirin hayal kırıklığıyla dolu gözleriyle bir bakış attı. Maks birden durgunlaştı.

"Ayrıca isimlere de çok takılmayın," diye sözüne devam ederken, Zimeyeviç sırasıyla hepimize baktı. Dudaklarında, sanki lakapları seçme konusundaki anlayışının övgü görmemesini haklı bulurmuş gibi belli belirsiz bir gülümseme vardı. "Yuda isminden bir anlam çıkarmayın. O bir hain değil." Son sözünü söylerken gözleri Maks'ın üstünde kaldı.

Ardından çıktı gitti ve binadaki soğukluk da onun gidişiyle birlikte azaldı. Maks'ta da kendi içimde yaşadığım o aynı soğukluk hissinin, derin korkunun olduğunu gördüm. Vadim bir an için durdu ama ardından dakikalardır

içinde tuttuğu kahkahayı salıverdi. Bu gülme isteği ilk başta bende de gelişmiş olmasına rağmen sonra yerini çok daha karanlık bir his almıştı. Ama her ne kadar o anki ruh halime pek uygun olmasa da kahkahasında Vadim'e eşlik etmek beni rahatlatmıştı. Dimitriy toyluğumuza bakıp gülümsedi, ama gülmedi. Galiba dostlarının bu abartılı tarzına alışkındı. Aramızdan yalnızca Maks hiç hareket etmemişti. Korku dolu ve düşünceli görünüyordu.

"Üzgünüm Dimitriy," dedi Vadim. "Biliyorum, bu adam senin arkadaşın ve eminim ki çok cesur bir adamdır ama kesinlikle şey... bir havası var," diye söyleyecek nazik bir kelime aradı.

"Kendini beğenmiş?" kelimesini önerdi Dimitriy tarafsızca.

Vadim gülümseyerek kafasını salladı. "O tuhaf soyisimler neydi öyle? Zevedeyev, Alfeyev..."

"Sanırım bizim dilimiz konusunda biraz çaba sarf etmeyi bir konuk olarak kendine görev biliyor," diye açıkladı Dimitriy. "Bazı şeylerde biraz yanlışlık yapsa da bu çabası için onu tebrik etmeniz gerekir." Zimeyeviç, havarilerin ismini Rusça'ya doğru bir biçimde çevirememekteki başarısızlığıyla suçlanamazdı aslında. Ben bile İncil'in tam bir Rusça çevirisini hayatımda hiç görmemiştim, hatta öyle bir şey var mıydı ondan bile kuşkuluydum.

"Ya kendi ismine ne diyeceksiniz?" diye ekledim gülerek.

"Hayır, o doğru bir Rusça." diye düzeltti Vadim. "Zimeyeviç eski halk türkülerinden birindeki bir karakterin ismi; Tugarin Zimeyeviç."

Her ne kadar ayrıntıları hâlâ hatırlayamasam da isim bana bu yüzden tanıdık gelmişti. "Peki bu Zimeyeviç kahraman mıydı yoksa kötü adam mı?" diye sordum. Vadim omuzlarını silkti.

"Her neyse. Zaten ismin oradan geldiğini de sanmıyorum," dedi Dimitriy küçümseyici bir dinginlikle.

Henüz durumun komikliğiyle neşelenebilecek ruh haline gelememiş olsa da, sonunda kendinde konuşma

gücü bulabilmiş olan Maks, "Daha önce birlikte savaştığın adamlar mı bunlar?" diye sordu.

"Dördü öyle sanırım," diye yanıtladı Dimitriy. "Pyotr, Yoan, Varfolemey ve Andrey. Gerçi eskiden bu isimleri kullanmıyorlardı. Foma da tanıdık geliyor ama..." Dimitriy birden solgunlaştı, neredeyse bayılacak gibiydi ama süratle kendini toparladı.

"Hayır, o onlardan biri değildi. Dürüst olmak gerekirse pek hatırlayamıyorum. Hiçbiri üzerimde o kadar büyük bir etki bırakmadı. Hiçbiri sohbet etmeye meraklı değiller."

"İçeri girsek iyi olur," dedi Vadim. Şimdiden sakinleşmişti.

Odanın atmosferi biraz daha neşelenmişti. On iki Opriçnik de gülüyordu. Aynen o, birbirlerine gülüyor gibi görünmek isteyen erkek topluluklarının güldüğü gibi gülüyorlardı. İçeri girdiğimizi görmüşlerdiyse bile, gülmeyi hemen kesmediler.

Yeniden yerlerimize oturduk; Vadim, Pyotr'a döndü, sözcükleri ağır ağır söyleyerek, kolayca anlaşılır bir Fransızca'yla açıklamalar yapmaya başladı.

"Batı'ya doğru ilerlemeyi düşünüyoruz. Fransızların etrafında dolaşacağız ve ikmal hatlarına saldıracağız."

"Biz yalnız çalışmayı tercih ederiz." Pyotr'un cevabı kısa ve tersti ancak Fransızcası gayet düzgündü ve oldukça doğru bir aksanla konuşuyordu.

"Yalnız çalışabilirsiniz," dedi Vadim. Artık onu rahatça anladıklarını, en azından Pyotr'un rahatça anladığını gördüğünden daha akıcı bir biçimde konuşmaya başladı. "Ancak araziyi tanımıyorsunuz. En azından bu konuda bizim yardımımıza ihtiyacınız olacak."

"Anlaştık," diyerek başını salladı Pyotr. "Biz geceleri çalışırız. Bu şekilde düşmanı uyurken, gelişimize hazır değilken yakalarız."

"Gayet makul. Gündüzleri yolculuk ederiz ve gece boyunca da saldırırız."

"Hayır." Pyotr, bir istek listesi gibi görünen taktikleri-

nin açıklamasını yaptı: "Bedenin, işin gereklerine uyum sağlaması lazım. Gün boyunca uyuruz, gece boyunca öldürürüz. Eğer bu sizin işinize gelmiyorsa, biz siz olmadan başımızın çaresine bakalım."

Vadim dördümüze de şöyle bir baktı, ama hiçbirimizden bir itiraz gelmedi. "Çok güzel," diyerek razı oldu Vadim. Adamların eline birtakım kâğıtlar tutuşturdu. "Bunlar Moskova'nın batı bölgesinin haritaları. Bonaparte şu sıralar Viasma kasabasına doğru yaklaşıyor." Bir haritayı açtı ve yeri işaretledi. "Ayrıca, bir şekilde ayrılmak zorunda kalırsak buluşabileceğimiz muhtemel yerleri de işaretledim. Yarın akşam yola çıkacağız."

Pyotr ve diğerleri haritalarla pek ilgilenmediler. "Bonaparte'ın kaç adamı var?"

Vadim cevap vermem için bana baktı. Notlarıma baktım. "130.000 kişi kadar olduğunu tahmin ediyoruz."

Bu rakamı duyduklarında Opriçniklerde öyle bir heyecan duygusu uyandı ki ben buna hiçbir anlam veremedim. Bir iş gizlilik içerisinde yürütülüyorsa rakamlar o kadar önemli değildir. On iki kişiye karşı sayıca ister bin kişi olarak üstün olsunlar, ister yüz bin kişi olarak, zaten her halükârda yetersiz sayıdaydılar. Kendi aralarında bazı yorumlarda bulundular ve bazı yüzlerde, neredeyse şehvetli diyebileceğim gülümsemeler belirdi.

"Peki kaç Rus var?" diye sordu aralarından biri alaycı bir ses tonuyla, sanırım Foma'ydı.

Vadim elini kaldırarak, bu bilgiyi vermemem için beni uyardı, ama zaten hiç öyle bir niyetim yoktu. Pyotr, Foma'ya dönüp öfkeli bir kelime söyledi ve ardından bize döndü. "Bizim bunu bilmemiz tabii ki gerekmiyor. Bu yalnızca gereksiz bir merak."

"Güzel," dedi Vadim.

Tartışmamız gece geç saatlere kadar devam etti. Fransızların tertipleri ve planları ile ilgili en iyi değerlendirmelerimizi ortaya koymaya çalıştık. Kendi güçlerimiz hakkında bir daha hiçbiri bir şey sormadı. Dört gruba bölünecekleri konusunda anlaşmaya varılmıştı. Vadim;

Faddey, Filipp ve Yakov Zevedeyev'e eşlik edecekti. Dimitriy; Pyotr, Varfolemey ve Yoan'ı alacaktı. Maks; Andrey, Simon ve Yakov Alfeyev'i almıştı, ben de Foma, Yuda ve Matfey'le birlikte kalacaktım.

Sonunda, şafak vaktine doğru yola çıktılar. Daha önce liderlerinin de yaptığı gibi, kendi konaklamalarını kendileri ayarladıklarını söylediler, ama başka ayrıntı vermediler. O akşam, yani 16 Ağustos akşamı saat dokuzda, batıya doğru yolculuğumuza başlamak üzere yeniden buluşmayı kararlaştırdık.

Pyotr'un, gün içerisinde uyumaya alışma tavsiyesini dinlemek gibi bir niyetim yoktu, ama geç saatlere kadar süren tartışmamız beni buna mecbur bıraktı. Kalktığımda saat onu geçiyordu. Marfa'ya geçen akşam yazmaya başladığım mektubu bitirdim. İşimin ayrıntılarıyla ilgili mektubun içine yazabileceğim çok az şey vardı. Hatta işi bırakın, boş zamanlarımda neler yaptığımı bile yazamamıştım, o yüzden mektup eften püften bir evraka dönüşmüştü. Moskova'dan ayrıldığımdan ve ne zaman döneceğimi bilmediğimden bahsettim, ama daha geçen gece tanıştığım askerlerden hiç söz etmedim.

Domnikiia'yı bir kez daha ziyaret ettim. Aklım, beni bekleyen yolculukla ve Marfa'ya yolladığım mektubun boşluğuyla meşguldü. O yüzden az şey söyledim. Marfa'yla konuşmadığım gibi, Domnikiia'yla da işimin ayrıntıları hakkında konuşmamak akıllıca olacaktı.

"Bu gece Moskova'dan ayrılıyorum," dedim.

"Neden?" diye sordu sanki hiç beklenmedik bir haber vermişim gibi.

"Savaş. Unuttun mu?" Lafı dolandırmak için bir sebep görememiştim.

Gelip yanıma uzandı. Saçlarımı okşayıp gözlerimin içine baktı. "Geri gelecek misin?"

"Tabii," diye yanıtladım, ama aslında hiçbir askerin

böyle bir soruya kesin bir cevap veremeyeceğini gayet iyi biliyordum.

"Ne zaman?"

"Bonaparte buraya ulaşmadan önce." Bunu şaka olsun diye söylemiştim, ama Bonaparte'ın gerçekten Moskova'ya ulaşabilme ihtimaline olan kendi inancım, şakanın tadını kaçırmıştı.

O öğleden sonra Domnikiia'nın dikkati tuhaf bir şekilde dağınıktı ve işiyle ilgisi kalmamıştı. Sanki mesleğinde iyi olmasını sağlayan tüm o kurnazlıkları ve edaları unutmuş gibiydi. Hatta bunu iş gibi görmediğini bile söylemek gayet mümkündü. Birlikte olduğum tüm diğer fahişeler gibiydi. İtaatkâr bir dişinin bedeninden öte bir şey değildi. Numaralarını unutmuş olmasının sebebi ölmek üzere olan bir adamla iş yapmaya devam etme ihtimali olmaması mıydı, yoksa benim ölme olasılığım gerçekten onun canını mı sıkmıştı, tam olarak bilemiyorum.

Ben giyinirken boynumdaki İsa ikonamı eline aldı ve Mesih'in gözlerinin içine baktı. "Bunu daha birkaç gündür takıyorsun. Kim verdi bunu sana?"

Nedense ona karımdan bahsetmek yanlış geldi. Ama bu tarz şeylere alışkın olması gereken Domnikiia'yı rencide edeceğinden değil, bu odada adını anmak, Marfa'nın kendisine hakaret olacağı için.

"Yıllardır var. Ama şu aralar tehlike çok yakında olduğu için artık takmaya başlamak uygun geldi bana."

"Ya," dedi düşünceli bir şekilde ve ardından sanki başka bir konudan bahsedecek gibi, "Maks dedi ki..." Bana baktı. Maks kolyeyi gönderen kişinin Marfa olduğundan bahsetmiş gibi görünüyordu. Domnikiia'nın söylemek üzere olduğu şey buyduysa bile fikrini değiştirdi.

"Maks senin batıl inançların olmadığını söyledi."

"Maks kendi adına konuşmuş."

Domnikiia zinciri yeniden başımın üstünden geçirdi ve ikonayı boynuma taktı. "Bunu asla çıkarmayacağına dair bana söz ver."

"Neden?" diye sordum.

"Seni koruyacak. Söz ver bana!"

"Söz."

Söylemesi çok kolaydı. Bu zinciri takmanın bana bir zararı yoktu, ama boynumda asılı duran küçük bir metal parçasının, Tanrı'nın kaderime yazdıklarını değiştirebileceğinden şüpheliydim. Ama boynumdan sarkarak göğsümün üstüne düşen bu simgeyi hissetmek çok farklı bir nedenden ötürü rahatlatıcıydı. Bir andaç görevi görüyordu; bana, simgeyi yollayan batıl inançlı karımı ve takmam konusunda ısrar eden batıl inançlı sevgilimi anımsatıyordu.

Ben genelevden çıkarken bir grup genç astsubay kapının önünde oyalanıyorlardı. Sekiz kişi kadarlardı ve henüz yirmi yaşlarına bile gelmemişlerdi. Buranın ne tarz bir işletme olduğunu gayet iyi biliyorlardı ve içeri girmek için gereken cesareti arıyorlardı. Birçok genç adam, özellikle de birçok genç asker gibi bu konu onları da, içeride genç hanımlarla yaşayacakları daha tahrik edici ilişkiler açısından olduğundan ziyade, birbirleriyle olan ilişkileri açısından düşündürüyordu. İlk defa bir geneleve gittiğimde ben de o yaşlardaydım, ancak tek farkı ben yalnız başıma gitmiştim. Yaşadığım şey çok hoşuma gitmişti, buna rağmen yine de bunu arkadaşlarımla tartışabileceğim türden bir konu olarak değerlendirmemiştim.

Ama bu çocuklar için önemli olan diğerleri tarafından nasıl değerlendirildikleriydi. Bu, bir erkekliğe geçiş töreniydi ve burada mesele gerçekten yaptıkları şey ya da bunu yapmaktan ne kadar zevk aldıkları değil, yaptıkları şeyin nasıl göründüğüydü. Aralarından gerçekten hevesli olanlar kendilerini tutuyor, hâlâ kalabalığın içinde duruyorlardı. İsteksiz olanlar da arkada kalmaktansa bir gayret ilerliyorlardı. İçeride neler yapacaklarını konuşuyorlar ve buna gülüyorlardı. İşin asıl keyfinin, hem öncesinde hem sonrasında konu hakkında konuşmak (olanları hatırlayarak bile değil, yalnızca konuşmak) olduğu izlenimini gayet net bir şekilde bırakıyorlardı.

Bu bana çok yakın zamanda yaşamış olduğum bir şeyleri anımsatmıştı, ama ne olduğunu bulamamıştım. Ar-

dından birdenbire bunun tam olarak, geçen gece Opriçniklerde olduğunu fark ettiğim, aynı iştahlı beklenti hissi olduğunu anladım. Hepsi savaşa gitmeye çok hevesliydi, ama aynı zamanda, savaşa gitmeye hevesli olduklarının silah arkadaşları tarafından da görülmesini de istiyorlardı. Sırası geldiğinde her asker dostları için, silah arkadaşları için savaşır, ama bunlar gibi bazıları bunu yalnızca yoldaşları tarafından kabul görmek için, diğer adamların gözünde erkekliklerini kanıtlamak için yaparlar.

Tabii ki, genç çocuklar geneleve ilk ziyaretlerinden sonra içeriden (muhtemelen) büyüyerek çıkacaklardı, ama Opriçnikler için artık çok geçti.

Vadim, Dimitriy, Maks ve ben, Opriçniklerle olan randevumuzdan kısa bir süre önce özel olarak buluştuk. Aslında kendi aramızda tartışmamızı gerektirecek gizli bir şeyimiz yoktu, ama sanırım hepimizin içinde aynı kötü önsezi vardı. Ayrıca muhtemelen önümüzdeki birkaç gün bir daha birbirimizi göremeyecektik. Bu buluşma hepimize bir vedalaşma şansı verdi. Vadim ve benim için bu tarz durumlarda bir şeyler yapmak gayet tipik bir hareketti, ama can sıkıcı derecede kaygısız görüntüsüne rağmen Dimitriy ve düşünsel ayrılığına rağmen Maksim bile kendini geri kalanımızı kucaklamaktan alıkoymadı.

Atlarımıza atladık ve Opriçniklerle buluşacağımız meydana doğru yola çıktık. Dördümüz at üstünde yan yana giderken, aklıma mahşerin dört atlısı geldi. Hangimizin Savaş, hangimizin Kıran, hangimizin Açlık olacağını düşünmek beni güldürdü ama Maks'ın atının solgunluğunu fark ettiğimde ürperdim.

Karanlığın içinden geçip şehrin batı sınırlarına doğru yola çıkmış, Dorogomilovskiy Kapısı'ndaki randevumuza giderken sokağın iki tarafındaki ahşap binalar daha önce hiç algılamadığım bir biçimde sıkış tepiş görünüyordu.

Birazdan buluşacak olduğumuz on iki adam beni korkutacak kadar gizemli değillerdi, ama nedense çok sevdi-

ğim bu şehrin kendisi, başıma neler geleceği konusunda beni uyarıyor gibiydi. Kapıya doğru yaklaşırken, gölgelerden Opriçniklerin şekillerini ayırt etmeye çalışıyordum. Atlarının üzerinde oturan, yarım daire şeklinde sıralanıp gelişimizi bekleyen on iki karanlık şekil görebileceğime emindim. Oraya doğru yaklaştıkça, gruptan birilerini tanıyabilir miyim diye çabalıyordum, ancak birden tam da gölgelerin üzerine geldiğimizde, gördüğümüzün gölgelerin bir oyunu olduğunu fark ettim. Orada hiç kimse yoktu.

Dimitri'ye dönüp Opriçniklerin yokluğu kastederek, "Harika," diye homurdandı Vadim yarı alaycı bir tavırla. Dimitriy'in söyleyebileceği hiçbir şey yoktu, ama Dimitriy tam da bir çeşit açıklama yapmadan önce derin bir nefes alıyordu ki, hepimizin başı birden, bizim geldiğimiz yönün tersinden gelen toynak seslerine doğru döndü.

Karanlığın içinden tek başına bir atlı yaklaşıyordu. İlk başta onun bir Opriçnik olduğunu algılayamadık, ama daha da yaklaştığında boyu ve genel davranışlarının bizi yanılttığı anlaşıldı. Bizimle buluşmaya gelen kişi Yuda'ydı

"Plan değişti," diye bildirdi. "Biz yalnız başımıza ve daha hızlı yolculuk edeceğiz, yani cephe yolunu kendi başımıza bulacağız. Haritada buluşma yeri olarak işaretlediğin Gzatsk'ın hemen dışında bir han var. Sizinle üç gün sonra orada buluşalım." Tartışılacak bir durum yoktu. Yuda bizi yeni düzenlemelerden haberdar ettikten sonra tek bir kelime etmeden yola düştük.

Vadim'in içten içe öfkeli olduğunu söyleyebilirdim, ama durumu değiştirmek için söylenebilecek hiçbir şey kalmamıştı; o yüzden konuşmak yerine eyleme geçmeyi tercih etti. "Onlar gece yolculuk etmeyi seviyor olabilirler, ama bu, bizim de öyle yapmak zorunda olduğumuz anlamına gelmiyor. Biz bu gece burada, Moskova'da kalacağız ve sabahın ilk ışıklarıyla yola çıkacağız. İki buçuk gün Gzatsk'a ulaşmamız için fazlasıyla yeterli bir zaman."

"Bu arada Tugarin Zimeyeviç'i araştırdım," dedi Maks, Gzatsk'a doğru yola çıkmış, at üzerine ağır ağır yol alırken.

"Ve?" diye sordum.

"Anlaşılan bir hainmiş," dedi Maksim.

"Ve tahmin ederim sonunda hak ettiği cezayı bulmuştur," dedi Vadim.

"Tabii ya," dedi Maks. Bana döndü. "Bir Alyoşa'nın elinden bulmuş cezasını; Alyoşa Popoviç'in. Onu bir okla vurarak öldürmüş." Bana, Lyoşa diye hitap ettiklerinden bile daha nadir Alyoşa diye hitap ederlerdi, ama konuyu daha fazla kurcalamaya niyetim yoktu.

"Yani tahminimce bizim Zimeyeviçimiz de bir çeşit akrabası," dedi Vadim bıyık altından gülerek.

"Sanmıyorum," diye yanıtladı Dimitriy. Sesinde bir aşağılama tınısı vardı. "Bu tamamıyla bir rastlantı."

"Rus olmadığını düşünecek olursak," dedi Maks, "bir Rus ismi taşıması bayağı bir rastlantı." Dimitriy tuzağa düşmedi. Gerçi müritlerinin isimleri İsa'nın havarilerinin isimlerinden oluşan bir liderin gerçek isminin Zimeyeviç olamayacağını zaten hepimiz gayet iyi biliyorduk.

"Umuyorum ki 'bizim' Lyoşamız da onu öldürmez. Bir müttefike karşı yapılacak bir hareket değil bu," diyerek güldü Vadim.

"Dikkatini çekerim," diyerek sözüne devam etti Maks, "Tugarin Zimeyeviç'i, on iki şövalye, altından bir bank üzerinde taşımışlar, hikâye böyle devam ediyor. On iki kişi Dimitriy."

Zimeyeviç'in arkadaşı Dimitriy değil de Vadim olsaydı çok daha iyi olurdu. Dimitriy espri kaldırabilen bir adam değildi. Yol alırken Dimitriy atının üstünde ağzını bıçak açmadan oturuyordu.

"Umarım Opriçnikler geçen gece bankı dışarıda bırakmışlardır," dedim. "Bankı merdivenlerden çıkarmak oldukça zor olurdu." Maks pis pis sırıtıyor, Vadim kahkahalarla gülüyordu.

"Bu yalnızca bir rastlantı," diye çıkıştı Dimitriy ve

yolculuğun geri kalanına bizden uzak bir yerde devam edebilmek için atını mahmuzlayarak hızlandı. Diğerlerinin gerçekten fark ettiklerini sanmıyorum ama bu benim açımdan, Dimitriy için endişelenecek bir neden daha anlamına geliyordu; "dostları" Opriçniklere uzanan bir neden daha.

İki buçuk günün, yalnızca bizim Gzatsk'a varmamız için değil, aynı zamanda Bonaparte'ın da Gzatsk'a varması için yeterli bir zaman olduğunu gördük. Ayın on dokuzu akşamı saat dokuzu biraz geçe hana varmadan önce, kasabadan akın akın kaçan insanların arasından geçmiştik zaten. Dedikodular Fransızların ertesi gün kasabayı işgal etmiş olacakları yönündeydi.

Bu kez Opriçnikler buluşma sözlerini tuttular. Şakalar yapacak, sohbetler edecek havaları hiç yoktu. Sadece ellerindeki işle meşgul olmaya hevesli gibilerdi. Moskova'dayken kararlaştırdığımız şekilde gruplara ayrıldık. Vadim, Dimitriy ve Maks'la daha önceki seferden çok daha üstünkörü vedalaştım. Ardından Yuda, Foma ve Matfey'den oluşan takımımı alıp ilerleyen Fransızların sağ kanadına doğru batıya yönelmeden önce, şehrin dışına, güneye doğru yönlendirdim.

Yolculuk boyunca çoğunlukla sessizce ilerledik. Foma ve Matfey ile sohbet etme girişimlerim geri bile çevrilmedi, sadece duymazdan gelindi. Yuda nispeten daha konuşkandı, ama o bile yalnızca doğrudan görevimizle ilgili konularda konuşuyordu. Sanırım bu, onların bilgeliklerinden kaynaklanıyordu. Karanlığın içinde, bizi düşman hatlarına götürecek bir yönde ilerliyorduk, ama o hatların tam olarak nerede konumlanmış oldukları hakkında kesin bir fikrimiz yoktu. En iyisi sessiz kalmak ve gereksiz sohbetlerle kendimizi açığa vurmamaktı. Bonaparte'ın ordusuna dair herhangi bir işaret görmeyi, duymayı umarak, birkaç saat at üstünde gittik.

Gece yarısından bir süre sonra, ardımızdaki gökyüzün-

de hilal şeklinde ay belirdi. Işık bizim için, yalnızca biraz fazladan yardım sağlayabilirdi, ama düşmana varlığımızı ifşa etmek açısından inanılmaz yardımcı olurdu. Şansımıza, çok geçmeden, aslına bakacak olursanız benim umduğumdan çok daha kısa süre sonra, Fransız kamp ateşlerinin ilk kıvılcımını gördük. Fransızların ne kadar ilerlemiş olduklarıyla ilgili dedikoduların doğruluğu kanıtlanmıştı. Atlarımızdan indik ve dürbünüm sayesinde yaklaşık yarım verst uzağımızda olan kampı izlemeye başladım.

"Kaç kişi görüyorsun?" diye sordu Yuda.

"En fazla bir düzineler, en azından uyanık olanlar o kadar ama birçok çadır var," diye yanıtladım. "Toplamda yüz kişiden fazla olabilirler."

"Çok fazlalar sanırım," dedi Yuda düşünceli bir biçimde. Söylediği şey, ta ki sözüne, "En azından bizim seferberliğimizin ilk saldırısı için çok fazlalar," cümlesiyle devam edene dek bana, zaten besbelli olan bir şeyden bahsediyor gibi gelmişti. "Sürüden ayrılanları hallederek başlasak muhtemelen daha iyi olacak."

Bu fikrin biraz anlamsız olduğunu düşündüm. Bir elimizde, her ne kadar olanaksız olsa da, yüz kişilik bir kampa saldırı planı dururken, bir başına dolaşan iki üç kişilik asker gruplarına saldırmanın hiçbir etkisi olmazdı. Taktik açısından da sorunlarımız vardı.

"Sürüden ayrılan askerler bulmak kolay olmayabilir," dedim. "Hepsi liderlerine yakın..."

Lafım hiç beklemediğimiz bir Fransız komutuyla bölündü: "Ayağa kalkın!"

Omzumun üstünden geriye baktığımda önce bir süngü, ardından o süngüye eklenmiş bir tüfek ve en son olarak da tüfeği tutan Fransız piyade erini gördüm. Toplamda altı Fransız askeri dördümüzün çevresini sarmıştı. "Silahlarınızı ve kılıçlarınızı yere bırakın," dedi sorumlu subay.

Karşımızdaki birkaç kişi başa çıkılamayacak gibi değildi ama yine de eğer direnirsek hayatta kalmamız (daha doğrusu benim hayatta kalmam) pek olası görünmüyor-

du bana. "Dediğini yapın," dedim sakince, komutam altındaki üç Opriçnik'e.

Sanıyorum bu, onlara vermeye kalkıştığım ilk doğrudan emirdi. Emirler açısından bakıldığında, pek başarılı olamamıştı. Ben kılıcımın kınını çözerken Matfey kendini en yakındaki Fransız askerinin üstüne doğru attı. İki tüfekten ona ateş açıldı. Ya her ikisi de ıskalamış ya da küçük bir yara almasına sebep olmuşlardı; pek görememiştim, ama Matfey geri çekilmedi ve kısa bir süre içerisinde adamı alt etti.

Matfey'den cesaret alarak, Yuda, Foma ve ben de saldırıya geçtik. Benim tepemdeki piyade erinin dikkati dağılmıştı ve süngüsünü bir yana devirip kılıcımla onu hemen öldürebileceğim kadar yanına yaklaşmak işten bile değildi. Diğer adama döndüm. Tüfeğini çoktan ateşlemişti ve tüfeğinin ucuna sabitlenmiş bir süngüsü de yoktu. Yani kolay bir parça olmalıydı.

Arkamı döndüğümde tabancasının kabzası sert bir şekilde şakağıma indi. Yere yığıldım. Bilincimi kaybetmeden önce son gördüğüm şey, kafatasıma son ve ölümcül bir darbe indirmek için tüfeğini yeniden havaya kaldıran Fransız eri ve onun hemen arkasında duran, saldırmak üzere kolunu havaya kaldırmış ve ağzını sessiz bir çığlık atarmışçasına sonuna kadar açmış olan Yuda idi.

4

Kendime geldiğimde gün ışımıştı. Yalnızdım. Neler olup bittiğini hatırlamaya çalıştım, ama gözümün önüne gelen yegâne görüntüler su katılmamış zalimliklerden ibaretti. Yerde öylece yatarken bilincim yarı açıktı belki, ama düşman beni yere sermeden önce net olarak savaşın sadece birkaç saniyesini görmüştüm. Zihnimden akıp giden anılar, sıradan bir savaşa değil, askerleri yenen askerler yerine, avını parçalayan bir kurt sürüsü izlenimi uyandıran bir şeye aitti (izlenim diyorum çünkü gerçekten bir şey gördüğümü hatırlamıyorum). Ayrıca kan hatırlıyorum, her yerin kan olduğunu.

Oturur pozisyona geçtim, ama kafamda çok şiddetli bir ağrı hissediyordum. O yüzden geri yattım. Ellerimi darbe aldığım şakağıma koydum. Berelenmişti, ama kanamıyordu ve dokunulamayacak kadar hassas değildi. Yani asıl sorun kafatasımın içinden kaynaklanıyordu. Bu kez daha nazik bir biçimde doğrularak yeniden oturur pozisyona geçtim ve etrafa baktım.

Kan konusunda haklıydım. Üstünde dövüştüğümüz çimenler kanla kaplanmıştı. Dimitriy haklıydı; Opriçnikler gerçekten zalim savaşçılardı. Kendime baktım ve ceketimin kollarında kan lekeleri gördüm. Vücudumu bir kontrol ettim, ama o kanın bana ait olduğunu gösteren hiçbir yara bulamadım. Etrafta yatan hiç ceset yoktu; ne Fransızlara ne de Opriçniklere ait bir ceset. Aklıma gelen ilk soru, mücadeleyi kimin kazandığıydı. Eğer Fran-

sızlar kazanmış olsaydı, kuşkusuz ben ya ölmüş ya da en azından esir düşmüş olurdum. Ama eğer Opriçnikler kazandıysa, neden beni öylece bırakıp gitmişlerdi? Diğer taraftan Opriçnikler ilk andan beri bizi de yanlarında götürmeye hevesli değillerdi, belki de bu çarpışma işlerine gelmişti. Yalnızdım ve şu an itibarıyla Opriçnikler verstlerce öteye gitmiş olabilirlerdi.

Baş ağrımı yok saymaya çalışarak ayağa kalktım. Kan lekeleri ve çimenlerin üstündeki izler, cesetlerin sürüklenerek götürüldüğüne dair bazı belirtiler veriyordu. İzleri, yakınlardaki bir çalılığa dek, takip edebildiğim kadar ettim ama kısa bir süre sonra kan izleri silikleşmeye, sürüklenme izleri de pürüzlü zemin üzerinde ayırt edilemez bir hal almaya başladı. Çarpışmanın olduğu yere geri döndüm.

Kılıcım ve dürbünüm bir ağacın gövdesinin yanında duruyordu. Onları orada düşürmüş olamazdım ve ancak birinin onları kasten oraya koymuş olduğu sonucunu çıkardım. Bu yine Fransızlardan çok, Opriçniklerin yapacağı bir harekete benziyordu.

Geçen gece gözlediğimiz kampa doğru baktım. Ateşten geriye kalanlar, hâlâ için için yanıyordu, ama Fransızlara ait tüm işaretler gitmişti. Belki de şimdiden Gzatsk'a varmışlardı.

Tek bir seçeneğim vardı: yeniden bir gruba katılmak. Kafamda buna karar vermemle birlikte, daha ciddi bir sorunum olduğunu fark ettim: Atım da gitmişti. Şimdiden, geçen geceki çarpışmayı kazananların kesinlikle Opriçnikler olduğu sonucuna hemen hemen varmıştım. Bu durumda atımı alanların da onlar olması gerekiyordu. Kılıcımı bırakmış, ama atımı almışlardı. Ne yazık ki, her şey yerli yerine oturuyordu. Kılıç sayesinde kendimi savunabilirdim, ama atım olmadan onlara yetişmem ve aralarına karışmam çok düşük bir olasılıktı. Fakat neden benden kurtulmak istediklerini anlamak hâlâ çok güçtü. Gördüklerimden yola çıkarak, yakın menzil mücadelede son derece başarılı olduklarını söyleyebilirim, ama ben

de onlara ayak bağı oluyor durumunda değildim. Bizden gizlemek istedikleri başka bir şeyler vardı. Çok etkili ve gizli bir savaşma teknikleri vardı ve bunu kendilerine saklamaları gerekiyordu. Ve tahmin ettiğim kadarıyla Dimitriy bunun ne olduğunu biliyordu.

Tüm bunlara rağmen orada öylece dikilip kaygılanmak hiçbir şey kazandırmıyordu. Önümde doğuya doğru gerisin geriye, yalnız ve yürüyerek yapılacak uzun bir yolculuk vardı.

Halletmem gereken ilk sorun; bir sonraki buluşma yerimiz olarak belirlediğimiz bir sonraki buluşma noktasının (Fransızların hâlâ ilerlemekte olduğunu düşündüğümüz, ki öyleydi) Smolensk ve Moskova anayollarının kuzeyine düşen; Bonaparte ve ordusunun tam olarak üzerinde ilerlediği ve benim halen güneyinde olduğum yolda, Goryaçkino'da olmasıydı. İki seçeneğim vardı. Ya mümkün olduğunca hızla doğuya yönelecek ve ardından kestirme yoldan giderek Fransızların önüne çıkacaktım, ya da artçı birliklerini atlatmayı umarak Fransızların gerisinden Gzatsk'ın batısındaki yolu geçecek ve oradan doğuya doğru yola çıkacaktım.

Beni Fransız hatlarının tam arkasına götürecek rotayı izlemek hemşerilerimin arasına yeniden katılabilmek için en iyi seçenek gibi gelmedi, o yüzden daha doğrudan bir rota izleyerek doğuya, Moskova yolunun güneyine doğru yönelmeye karar verdim. Bunun doğru bir karar olduğu kanıtlandı. Bonaparte, ordusuna Gzatsk'ta üç günlük bir mola verdirmişti. Yani aslında ben gereğinden fazla tedbirliydim, henüz Fransızların eline düşmemiş yollardan bile olabildiğince uzak duruyor, ilerleyişimi daha da yavaşlatıyordum.

Yolculuğumun ilk günü olaysız geçti. Ağustos ayının sonlarına doğru bir günün ılık ve esintisiz havasında kuru toprak üzerinde yatmak o kadar da rahatsız edici değildi. Erkenden kalktım ve yeniden doğuya doğru yol almaya başladım. Ağaçlarla kaplı ve engebeli arazide mümkün

olduğunca iyi yol alıyor, günde neredeyse 25 verst kat ediyordum.

Yolculuğumun ikinci gününde güneş batımından hemen sonra gittiğim yolun sağında bir ses duydum. O an takip edildiğimden şüphelenmeye başladım. Koca ormandan gelen tek bir tuhaf ses bir takipçinin varlığına işaret etmiyordu elbette (her yanda doğal sesler vardı), ama ben daha önce de o taraftan gelen başka sesler duymuştum. İlk sesi ne zaman duydum hatırlamıyorum, ama hareket halinde olmama rağmen seslerin sürekli olarak benim açıma göre aynı yönden geliyor olması orada her kim ya da ne varsa, bana kasten ayak uydurduğunu düşündürdü. Güneşin çoktan batmış olmasına rağmen, gün etrafı görebilmeye yetecek kadar aydınlıktı. Ay daha çıkmamıştı ve çıktığında da hilal olacaktı. Gece boyunca tam bir karanlık hâkim olacak gibi görünüyordu. Kamp kurdum ve alacakaranlık tam karanlığa dönüşmeden ateş yakmak için odun topladım. Yalnızca ısınmak için değil, aynı zamanda ışık, ışıkla birlikte biraz da umut vermesi için ateş yakrnam gerekiyordu. Takipçim her an saldırıya geçmeye karar verebilirdi.

Ateşin yanına oturdum ve gözlerimi alevlerin içine dikmiş, dikkatlice çevremdeki ormandan gelen sesleri dinliyordum. Rus ormanlıkları seslerle doludur, ama gecenin sesleri gündüzün seslerinden çok farklıdır. Gün boyunca sürekli arka plandan gelen kuş cıvıltıları kesilmiş, ortalık sessizleşmeye başlamış ve cıvıltılar yerini, uyanık kalan tek kuş olan baykuşların sesine bırakmıştı. Yalnızca geceleri ortaya çıkan hayvanlar etrafta dolaşmaya başlamışlardı, ama onlar çoğunlukla küçük yaratıklardı. Ateşin verdiği ışığın az ötesinde, kamp alanınım etrafında dolaşıp beni izleyen, bekleyen ve hakkımda planlar kuran bir insanın sesi, gecenin bildik arka plan seslerinden kolayca ayırt edilebiliyordu.

Bu adam (her ne kadar işitme duygum böyle bir ayrımı yapabilecek kadar gelişmiş olmasa da bir adam olduğunu sanıyordum) bir şekilde benim önüme çıkmış ve

doğrudan ertesi sabah tutacağım yolda pusu kurmuştu ve yaklaşık yarım saattir hiç kıpırdamıyordu. Taktik olarak şimdi harekete geçme zamanıydı, ama bunu bilmek için taktiklere ihtiyacım yoktu. İnsani içgüdülerim (insani korkularım) bana, yerde kıvrılmış, iki büklüm yatmış uyurken, orada her kim varsa onun merhametine sığınmış bir şekilde bulunmak istemediğimi söylüyordu. Eğer öleceksem, bilincim yerindeyken ölmeliydim.

Kabaca adamın beklediğini düşündüğüm yere doğru ilerledim ve yakındaki bir ağacın dibinde durup işedim. Hem gözlerimin ateşten uzaklaştığımda karanlığa alışması, hem de soğuk havanın vücudumu harekete geçmeye hazırlaması için orada gereğinden fazla bir süre bekledim. Geriye doğru yürürken, bir an tam yolumun üstünde onu gördüm. Yerdeki bir oyuğa girmiş saklanıyordu. Sanki onu fark etmemişim gibi yanına doğru yürüdüm, ama önünden geçer geçmez birden geriye döndüm ve karnının yan tarafına sert bir tekme attım.

Acıyla inledi ve hızla kaçmaya yeltendi, ama kaburgalarına bir tekme daha indirmeme zaman kalmayacak kadar hızla değil. Ayağa kalktığında ben kılıcımı çoktan çekmiştim. Uzaktaki ateşin zayıf ışığı altında, onu hâlâ çok az görebiliyordum, ama elinde bir bıçağın parladığını fark ettim. Kılıcım onun için caydırıcı olmamıştı. Kendini üstüme attı ve beni yere yıktı. Sol eliyle kılıcımı tuttuğum elimi hareketsiz kılmış, diğer elini de, tuttuğu bıçağı bana saplamak üzere havaya kaldırmıştı. Ancak bana bu kadar yakınlaştığında onun Opriçnik Yuda olduğunu görebildim. Ama o hiç de beni tanımış gibi bakmıyordu. Gözlerinde yalnızca birini öldürmeye niyet etmiş bir adamın kararlılığı vardı.

Dizimi kasıklarına denk getirdim ve onu karşıya fırlatmayı başardım.

"Yuda," diye bağırdım bir yandan ayağa kalkarken, ama o hâlâ beni tanımış gibi görünmüyordu ve bıçağıyla bir hamle daha yaptı. Kılıcımın gövdesiyle bileğine sertçe vurdum ve bıçak elinden uçup karanlıkta kayboldu.

Göğsündeki ayağım sayesinde onu yere doğru iterek ve kılıcımın ucunu gırtlağına dayadım.

"Yuda! Benim; Aleksey İvanoviç." Yüzündeki öfkeli ifade gitgide solmaya başladı ve yerini sonunda beni tanıdığına dair bir ifade aldı. O anda ben de birdenbire korkudan titredim. Yuda'yı son gördüğümde yalnız değildi. Tek başınayken onu yenmiş olabilirdim, ama Matfey ve Foma neredeydi? Karanlık ormanda bir adım ötemizde olabilirlerdi ve ben bunu çok geç olana dek bilmeyebilirdim.

"Ateşin oraya geç!" diyerek kılıcımın ucuyla yolu işaret ettim. Ateşin yanına oturdu ve incinen bileğini ovuşturdu.

"Üzgünüm Aleksey. Sen bana saldırdığında, içgüdülerime yenik düştüm."

Böylesine bir öldürme içgüdüsü bana insanlıkdışı bir ölçüde kuvvetli gibi geldi ama fazla üstünde durmadım. "Neden beni takip ediyordun?"

"Seni kamp kurmadan hemen önce gördüm. Etrafta Fransız askerleri var. Yaktığın ateş onların dikkatini çekebilirdi. Sana göz kulak olsam iyi olur diye düşündüm."

"Bana göz kulak olsan mı?" diyerek güldüm. "Ardından da beni öldürmeye çalışsan."

"Bana saldıran sendin," dedi. Gerçekten de alınmış gibiydi. "Eğer seni öldürmek isteseydik, sen Gzatsk'ta bilinçsiz bir halde yatarken yapmaz mıydık bunu sence?"

Bu konuda haklıydı ama "isteseydik" lafı bana başka bir meseleyi hatırlattı. Karanlığın içinde görebildiğim kadar uzaklara bakındım, ama hiçbir şey göremedim. "Matfey ve Foma neredeler?"

"Onlardan bu sabah ayrıldım," derken bir yandan da gözlerini ormanlık alanda gezdirdi. Sanki arkadaşlarını görmeyi ümit ediyor gibiydi. "Fransızlara karşı birkaç saldırıda bulunmakla meşguller," dedi ve yeniden gözlerini bana çevirdi. Yüz ifadesi sanki benimle yalnızca alay ettiğini söylüyordu. "Bu akşam yeniden buluşmamız gerekiyor."

"Nerede?"

Başıyla doğu tarafını işaret ederek, "Daha ötede bir yerlerde," dedi.

Onun hemen oracıkta hakkından gelsem, hiçbir şey öğrenemeyeceğimi biliyordum.

"Buradaki kırsal bölge senin alışkın olduğun yerlerden çok farklıdır herhalde," dedim.

Sanki bu konu hakkında daha önce hiç düşünmemiş gibi bir an durdu. "Bazı açılardan öyle. Biz dağlardan geliyoruz ama ovalarda olanlar da çok farklı değil."

"Buraya olan yolculuğun sırasında birçok ülke görmüş olmalısın." Diğer Opriçniklerin standartlarına göre oldukça konuşkan biriydi, o yüzden birkaç genel soru daha sorarak altyapılarıyla ilgili biraz daha fazla şey öğrenebileceğimi umuyordum.

"Tekneyle geldik, o yüzden çevrede görecek pek bir şey yoktu," dedi. Memleketinden bahsederken, sesinde belli belirsiz bir sevecenlik sezmiştim, ama şimdi yeniden kısa kısa ve ilgisizce konuşmaya başlamıştı.

"Ben Petersburgluyum, o yüzden denizi iyi tanırım." Bu söylediğim biraz abartılıydı. Denizde yüzmüştüm, ama tekneyle hiç açılmamıştım.

"Orada ailen var mı?"

"Evet," diyerek gülümsedim. Aklımdan küçük Dimitriy'i ve belki biraz da Marfa'yı geçirmiştim. Marfa'nın kalkık burnu ve benimkilerin içine bakan koyu renk gözlerinin görüntüsü zihnimi doldurmuştu. Marfa'dan bahsederek biraz kendimi şımartabilirdim, ama Yuda'ya ondan söz etmeyi Domnikiia'ya bahsetmekten de az istiyordum. Soru sorma işime geri döndüm. "Ama siz güneyden gelmiş olacaksınız tabii. Denize nereden açıldınız? Köstence'den mi?"

"Varna'dan. Karadeniz üzerinden Rostov'a doğru geldik."

Birdenbire buz gibi oldum. Rostov şehri Don Nehri'nin ağzının yakınlarındaydı. Domnikiia'nın anlattığı, Moskova'ya doğru nehir yukarı yayılan ölümlerle ilgili

hikâyelerin izlediği yol, Opriçniklerin yolculuğuyla neredeyse örtüşüyordu. "Ardından yukarıya, Don Nehri'ne doğru ilerlediniz öyle mi?" diye sordum izledikleri rotayı doğrulamak için.

"Yola koyulmam gerek." Bilgi toplamaya çalıştığımı fark etmişti. "Diğerleriyle buluşmam gerekiyor."

"Hâlâ işlerinizi geceleri mi yapıyorsunuz?" diye sordum pişmanlığımdan kaynaklanan bir iğneleme tavrıyla. Dolaylı olarak da olsa Yuda'yı sorgulamaya çalışıyordum ve sonuçta onu arkadaş olarak da kaybetmiştim. Aç kurtlar ve Fransız askerleriyle dolu karanlık bir Rusya gecesinde, arkadaşlık istihbarat toplamaktan çok daha değerli olabiliyordu.

"Öyle sürüp gidiyor," diye cevap verdi.

Yanımda kalmasını sağlayabilmek için yapabileceğim hiçbir şey kalmamıştı. Barış sağlamak için, en azından o anda barış sağlamak için çok geç kalmıştım. "Ben Goryaçkino'ya doğru gidiyorum," dedim. "Öbür gün orada olmam gerekiyor. Diğerleri de orada olacak."

"Biz de orada olmaya çalışırız," dedi. Gitmek üzere ayağa kalkmıştı. Ardından elini kemerine attı. "Bıçağım!"

Dövüştüğümüz sırada tuhaf bıçağını bir saniyeliğine gördüğümü hatırladım. Avcı bıçağına benzeyen bıçağın, geriye doğru sivri dişleri olan tarafı tırtıklıydı, ama o bıçakla ilgili bir şeyler daha vardı; ne olduğunu tam olarak söyleyemeyeceğim tuhaf bir şeyler.

"Bulmak çok zor olmaz," dedim ve aramak için biraz ışığımız olsun diye ateşin içinden bir dal çam kerestesi aldım.

"Hayır. Ben gideceğim," diye ısrar etti ve beni almadan karanlığın içine doğru yol almaya başladı. Beni o bıçaktan uzak tutma endişesi doğal olarak bıçağı görmeye daha çok heveslenmeme neden oldu. Yolu görebilmek için yanan dalı elimde tutarak arkasından koştum. Dövüştüğümüz nokta çok uzakta değildi. Elinden ben düşürttüğüm için, bıçağın nerede düştüğünü görmüş olma avantajına sahiptim. Ama Yuda bıçağı kapmadan önce sadece bir

iki saniye görebilmiştim. Yalnızca o bıçağı bu kadar tuhaf yapan şeyin ne olduğunu görebilecek kadar zamanım olmuştu.

Bıçağın iki ağzı vardı; daha önce gördüğüm Doğu'ya özgü bazı silahlar gibi bir saptan çıkan tek bir bıçak değildi. Sanki saplarından birbirine kayışla tutturulmuş, iki adet birbirine benzer paralel bıçaktan oluşuyordu. Ben bıçağı iyice göremeden kemerine yerleştirdi. Ardından ayağa kalktı ve bana elini uzattı.

"Pekâlâ. Daha sonra görüşürüz Aleksey İvanoviç," dedi ve el sıkıştık. "İki gün içinde seninle tekrar görüşeceğimizi umarım. Ama bir daha karşılaştığımızda bana saldırma. O sefer bu kadar şanslı olmayabilirsin." Son sözleri bir espri gibi başlamış ama bir tehdit gibi bitmişti.

Ateşin yanına geri döndüm, ama canım pek uyumak istemedi. Uykuya daldığımda da kılıcımı çekmiş, elimde tutuyordum. Gerçi düşündüm de Yuda'nın ben uykudayken geri dönüp bana saldırmasından endişelenmek haksızlıktı. Onun da dediği gibi, isteseydi beni öldürmek için eline daha önce birçok kez fırsat geçmişti. Hem zaten neden böyle bir şey istesindi? Opriçnikler bu savaşta bizim tarafımızdaydılar. Yalnızca müttefiklerini sırtından vurmaya gelmek için gereğinden uzun bir yol kat etmiş olurlardı. Bunu düşünmek bana, buraya gelmek için izledikleri rotayı hatırlattı: Domnikiia'nın şu önce veba, sonra da vahşi hayvan saldırılarının olduğunu söylediği rota. Opriçniklerin yanlarında köpek ya da kurt getirdiklerini görmemiştik, ama Yuda'nın ve diğerlerinin nasıl dövüştüklerini hatırlarsak, bu durumda köpeklere ya da kurtlara neden ihtiyaç duyacaklardı?

Yürüyerek geçirdiğim iki gün ve tedbirle uyuduğum bir geceden sonra Goryaçkino'ya vardım. Önceden ayarladığımız buluşma yerimiz anayolun yakınındaki bir çiftlik evinin müştemilatıydı. Ben öğleden sonra şehre vardığımda Fransızlar yalnızca birkaç verst uzaktaydılar; bu yüzden bölge insanları çoktan evlerini terk etmiş, yakla-

şan kavurucu Fransız dalgasının varışından önce iç bölgelere doğru göç etmişlerdi.

Etrafı bir kolaçan ettim ve kısa bir süre sonra duvarlardan birine kazınmış bir mesaj buldum.

8 – 24 – 18 – M

Maks sekizinci ayın yirmi dördünde saat on sekizde oraya varmıştı, yani henüz bir gün önce. Bu, Moskova'dayken, daha Opriçnikler bile gelmeden önce geliştirdiğimiz bir sistemdi. Bu sistemi, Napoléon'un ordusunun hareketli hedefini takibimiz sırasında, iletişim kurmaya ve buluşmaya çalışma sorunlarımızla başa çıkmak için kullanıyorduk.

Fikir Vadim'e aitti. Vadim bu fikri, İspanya Yarımadası'nın, düzenli ordu oluşturmadıkları halde yıllar boyunca Bonaparte'ın ordularının canına okuyan "küçük savaşçılar"ının deneyimlerinden almıştı. (Gerçi sevinçli haber daha bize ulaşmamıştı, ama İspanya'daki hareket sonunda Bonaparte'ın aleyhine dönmüştü. Henüz birkaç gün önce Wellington Madrid'i işgal etmişti.) Faaliyet gösterebileceğimizi düşündüğümüz tüm alanın haritalarını incelemiştik, gerçi incelediğimiz yerlerin birçoğu zaten aşina olduğumuz yerlerdi. Küçük köyler, coğrafi engebeler ve tek başına duran binalar seçmiş, her birine kendine has bir harf ve sayı bileşimi değeri vermiştik. Böylece seçtiğimiz herhangi bir buluşma yeri yalnızca bir tarih, bir saat ve mekânın kodu aracılığıyla tarif edilebilecekti. Toplamda dört parça bilgiden oluşuyordu: ay, gün, saat ve mekân. Eğer birimizden birimiz buluşma yerine vardıysa, ağaç gövdesine kazıyarak ya da bir duvara tebeşirle yazı yazarak kolayca, bir tane oraya geldiğimize dair, bir tane de bir sonraki buluşmanın nerede ve ne zaman olacağına dair mesaj bırakabiliyorduk. Mesajların sonuna yazanın adının baş harfi konuyordu. Eğer daha fazla bilgi aktarılması gerekiyorsa bu durumda bir harf gizlenebilirdi. "П"

karakteri (*pismo*[1] kelimesinin karşılığında) öyle bir harfin varlığını belirtirdi.

Buluşma yeri olarak Orşa, Tula ve Vladimir gibi kırsal ve uzak bölgeleri seçmiştik ama Fransızların hiçbir zaman o kadar ileri gidemeyeceklerini umduğumuz Moskova şehrinde bile bir düzine yer işaretlemiştik. Opriçnikler geldiklerinde onlara da listenin birer kopyasını vermiştik.

Yani Maks'ın mesajı bana buraya geldiğini anlatıyor, ama nereye gittiği konusunda hiçbir şey söylemiyordu. Şu an ondan hiçbir iz yoktu. Yola devam etmiş de olabilirdi, geri dönmüş de. Ama Dimitriy ve Vadim hâlâ gelebilirlerdi. O yüzden bekledim.

Önce Vadim geldi, hemen arkasından da Dimitriy. Atlarını ellerinde tutmak konusunda benden daha şanslılardı ve dolayısıyla her ikisi de benden daha az bitkindi. Onlara Maks'ın mesajını gösterdim ve en son görüştüğümüzden beri başımdan geçenleri kısaca anlattım. Vadim anlattıklarımda kendinden birçok şey bulmuştu.

"Yani en azından sen kendi payına düşen şeylerden, benim gördüğümden fazlasını görmüşsün," dedi. "İlk geceki kampımızın ardından uyandım ve çoktan gitmişlerdi."

"Ya tüm o 'Biz gündüzleri uyuruz ve geceleri öldürürüz,' laflarına ne diyeceksiniz?" diye sordum Pyotr'un aksanının kötüleştirilmiş bir taklidini yaparak.

"Onları bu alışkanlıklarından caydırmayı başarabildiğimi sanmıştım, en azından düşmana iyice yaklaşana dek," diye yanıtladı Vadim. "Ama sanırım yalnızca geçici olarak bana uyum sağlıyorlardı. Muhtemelen gözümü kapattığım anda toz oldular."

"Bu zamana kadar sen neler yaptın?"

"Çok yararlı şeyler değil. Gözüm Fransızların üstündeydi. Yaptığım işi Moskova'ya dönüp oradan da yapabilirdim."

"Peki, Fransızlar ne durumdalar?"

"Hepsi, Borodino adında bir köyün etrafında, bura-

1. Rusça "harf" anlamındaki sözcük. (Y.N.)

nın hemen güneydoğusunda, yarınki büyük savaş için konumlanmış durumdalar." Bir harita açtı ve bize yeri gösterdi.

"Onlarla çarpışacak mıyız?" diye sordum.

"Öyle görünüyor. Hepsi Kutuzov'un fikri."

"Kazanacak mıyız?"

Vadim omuzlarını silkti. "Eğer kazanırsak bu onları durduracak, ama eğer kazanamazsak, Fransızlar Moskova'ya varmadan önce canımız pahasına bile olsa onları bir şekilde durdurmak zorundayız."

"Ya sen Dimitriy?" diye sordum. "Senin Opriçnikler seni ne hızda atlattılar?"

"Atlatmadılar," diye yanıtladı. "Yani basıp gittiler ve yapacaklarını yapıyorlar, ama iletişimi kesmediler. Mesela şu anda nerede olduklarını biliyorum. Fransızların daha çok birlik sevk etmek için kullandıkları yollardan birinde bir pusu kuruyorlar şimdi. Buradan çok uzakta değiller." İfadelerimizden ona inanmamış olduğumuzu çıkarmış olacak ki, "Size göstereceğim," diye ısrar etti.

Dimitriy bizi, ufak bir bayır ağzına gelene dek yürüyerek güneye doğru, Fransız hatlarının daha yakınına götürdü. Ortalık tamamen karanlıktı. Dimitriy'in görmemizi istediği şeyin üstüne bir parça ışık düşürecek ay hâlâ çıkmamıştı. Ama bayırın yanındaki yolun kenarında bir çiftlik evi göze çarpıyordu ve evin penceresinden ışık sızıyordu. Yol ıssızdı.

"Evet. Neredeler?" diye sordu Vadim.

"Bekle," dedi Dimitriy. "Bu yol Fransız birlikleri tarafından kullanılıyor. Birlikler gelmeye başladığında neler olacağına bak."

Opriçniklerle yaşadığım ilk kısa dövüşten bu yana Dimitriy'e hep onlar hakkında ne bildiğini sormak istemiştim, bizden ne sakladığını sormak istiyordum. Sormama gerek kalmayacak gibi görünüyordu, zaten bana gösterecekti. Sonunda Fransız askerlerinin ayaklarından gelen rap rap rap seslerini duyduğumuzda neredeyse yarım saattir bekliyorduk. Belki topu topu otuz kişiden oluşan ufak bir

Fransız piyade birliği, bayır aşağı ilerliyordu. Müfrezenin başındaki ve sonundaki birer adam, çiftlik evinden gelen ışığa ilaveten ellerinde birer fener taşıyorlardı. Çiftlik evinin kapısı tam bir sessizlik içinde açılıp iki tane karanlık şekil kapıda belirdiğinde, Fransızlar iyice ilerlemiş, çiftlik evini neredeyse tamamen geçmişlerdi. En arkadaki, fenerlerden birini tutan, adamı yakaladılar ve evin içine doğru sürüklediler. Tüm bunları yaparlarken en ufak bir gürültü çıkmadı ve her şey bir saniyede olup bitti. Diliyle ani bir fiske vurarak masum bir sineği yakalayan bir karakurbağası gibiydiler.

İlk olarak müfrezenin arkalarında duran biri, silah arkadaşının değil ışığın yokluğunu da fark etti. Döndü ve durması için yüzbaşısına seslendi.

"Bunlar Varfolemey ve Yoan'dı sanırım," diye açıkladı Dimitriy.

"Fransız Ordusu pek büyük bir kayıp vermiş sayılmaz," dedi Vadim alaycı bir tavırla.

"Daha bitmedi," dedi Dimitriy.

Müfreze, kaybolan adama ne olduğunu bulmak için gruplara ayrılmıştı. Oraya baktığımızda aynı karanlık şekillerin evden yine çıktıklarını gördük. Bu kez yanlarında en önden giden adamı götürüyorlardı: geri kalan tek feneri taşıyan adamı. Hemen hemen aynı anda, binanın içindeki ışık da söndü. Biz ve Fransız müfrezesi karanlık yüzünden birden kör olmuştuk. Ama kulaklarımız halâ duyuyordu.

Fransızlar birbirlerine seslenmeye başladılar; ilk başta yalnızca "Ne oldu?" ve "Orada mısın?" gibi sorular duyuluyordu. Daha sonra seslenmeler çığlıklara dönüştü. Çoğu çığlık, birden kaçırılan ve çabucak ölen adamlara ait kısa çığlıklardı. Her atılan çığlık ölen bir adam anlamına geldiğinden, birbirleriyle konuşanların sayısı gitgide azaldı ama sesleri yükseldi ve çaresizleşti. Sonlara doğru bir tek, genç bir Fransız'ın sesi kaldı.

"Orada mısınız? Yüzbaşım? Efendim? Kim var orada? Jacques? Kim var orada? Ben..." ve ardından gelen kısa bir

çığlık genç Fransız'ın tek kişilik konuşmasına son verdi.

Yüzlerce adamın öldüğünü görmüş ve duymuştum. Hatta birçoğunu kendi ellerimle öldürmüştüm ama bu otuz adamın ölümü ve bu arkadaşsız, yalnız sesler şimdiye kadar tanık olduğum en berbat şeydi.

Dimitriy diğer taraftan beğenisini ifade ediyordu. "Etkileyici, öyle değil mi? Üç kişi tarafından alt edilen otuz adam. Ve ne kadar zamanda? İki dakika mı? Savaşı kazanmamız için yeterli değil biliyorum, ama en azından işimizi kolaylaştırır."

Biz yalnızca iki tane karanlık şekil görmüştük, ama açıkça görülüyordu ki Dimitriy bizden daha çok şey biliyordu. Işıklar söndüğünde, orada Fransız askerlerine saldıran bir sürü Opriçnik olabilirdi ve Vadim'le benim kafamız daha fazla karışamazdı.

"Fransızlar," diye homurdandı Vadim vahşice. Söyleyebileceği tek şey buydu, ama yalnızca kendini teselli ediyordu. İşgalciler onlardı. Biz kendimizi seçtiğimiz herhangi bir yolla savunabilirdik.

"Hadi onların yanına inelim," dedi Dimitriy hevesle. Bayır aşağı, yola doğru Dimitriy'i takip ettik. Bizim için (Vadim ve benim için) sahnelenen tüm o oyunun etkisi, içimde gitgide daha da çok büyüyordu. Opriçnikler muhtemelen başka zamanlarda da aynen bu yöntemle iş yapmışlardı, ama bu özel durumda, onları iş başında görmemiz için Dimitriy'in bizi oraya götüreceğini, yani seyircileri olacağını biliyorlardı. Amaçları saklamak olduğu kadar ortaya çıkarmaktı da, ama Dimitriy'e doğrudan sorular sorarak daha çok şey öğrenemeyeceğimi anlamıştım.

Yola indiğimizde gözlerim karanlığa alışmaya başlamıştı. Evin açık kapısından dışarı loş bir ışık sızıyordu. Etrafımızda yalnızca yarım düzine kadar ceset vardı. Bir siluet, sanırım Yoan'dı, çiftlik evinden hızla dışarı fırladı ve dışarıda kalan ölü askerlerden birini tutup evin içine doğru sürüklemeye başladı. Askerin bacağı son bir yaşam kalıntısıyla birden kıpırdadı. Yoan eve doğru dönüp

bağırarak bir şeyler söyledi ve içerideki diğer iki kişinin güldüklerini duydum. Moskova'daki genelevin önünde bekleşen yeni yetme askerler gelmişti yine aklıma.

Dimitriy hızla çiftlik evine doğru yürüdü ve ardından hararetli bir biçimde kapıda duran (üçüncü adam) Pyotr ile konuştuğunu gördüm. Pyotr'un söylediği bir şey üzerine Dimitriy sert bir tavır takındı ve omzunun üstünden bize doğru baktı. Yeniden Pyotr'a döndü ve konuşmaya başladı. Pyotr kafasını salladı ve içeri girdi. Ardından elinde bir bohçayla dönüp bohçayı Dimitriy'e verdi.

Dimitriy yanımıza döndü. "Geçecek devriyeler onları görmesin diye cesetleri yoldan temizliyorlar," diye açıklama yapmayı tercih etti. Gerçi azıcık bir askerî deneyimi olan herhangi biri, bunun kulbuna uydurmuş olmak için söylendiğini açıkça görürdü. Her ne kadar neden kuşkulanacağımı bilmesem de, bu açıklama, yalnızca, daha derin, daha utanç verici bir nedeni saklamak için mi yapıldı diye merak ediyordum. Ya da belki utanç verici değil de, daha önce de şüphelendiğim gibi sadece gizliydi. Gizlilik arzularını anlayabiliyordum (benim kendi hayatım da bu gizliliğe bağlıydı) ama bu kendi merakımı bastıracağım anlamına gelmiyordu.

"Pyotr bunları bana verdi," dedi Dimitriy bohçaları elinde tutarak. Ardından biz daha tek kelime etmeden bayırı gerisin geriye tırmanmaya başladı.

Şahit olduğumuz şeylerden iyice uzaklaşana dek hiçbirimiz tek bir kelime etmedik. Kısa bir süre sonra Goryaçkino'ya dönmüştük ve sonunda dinlenebilecektik. Vadim'in neşesi yerine gelmiş gibiydi. Vadim'in yıllar ve birçok savaşlar boyunca edindiği, düşman düşmandır düşüncesine dair akılcılığı (ölümleri onların sorumluluğuydu, bizim değil) galip gelmiş gibi gözüküyordu. Düşünce tarzını anlıyordum. İçinde bulunduğum birçok savaşın ardından ben de kendime aynı hikâyeleri anlatmıştım, ama az önce gördüğümüz şeylerle ilgili bir şey, durumu

ilk kez ikna olunamaz bir hale getiriyordu.

Dimitriy bir lamba yaktı ve heyecanla bize Pyotr'un ona verdiği bohçaları gösterdi. İçlerinde iki adet Fransız avcı eri üniforması vardı.

"Bunlarla neler yapabileceğinizi biliyor musunuz?" dedi. Dimitriy bu gece, onu yıllardır görmediğim kadar coşkulu görünüyordu. "Bunlar sayesinde Fransız kamplarına girebilir, planlarının ne olduğunu öğrenebilirsiniz."

"Sen bizimle gelmeyecek misin?" diye sordum.

"Ah, Fransızcamın nasıl olduğunu biliyorsun. Beni bir verst öteden fark ederler, ama siz ikiniz hiç kimsenin ruhu duymadan Tuileries'de istediğiniz gibi dolanabilirsiniz." Sanki istemediği düşünceleri zihninden uzak tutmanın tek yolu buymuş gibi, adeta bir uğultu şeklinde konuşuyordu.

"Ya böyle yapacağız ya da doğruca Moskova'ya döneceğiz," dedi Vadim gayet aklı başında bir şekilde. "Ben, hazır buradayken işe yarar bir şeyler yapmayı tercih ederim."

Bir an için düşündüm ve ardından kafamı salladım. "Seninle bir daha nerede buluşalım?" diye sordum Dimitriy'e.

"Ben Şalikovo'da bekleyeceğim." Daha sakin görünüyordu, belki de ondan ayrılma önerisini kabul ettiğimiz için öyleydi. "Eğer Fransızların ilerleyişini durdurabilirsek Şalikovo'da buluşmak yeterince güvenli olur, ama eğer durduramazsak işte o zaman sanırım Moskova'da buluşmak zorunda kalabiliriz."

"Şimdilik hoşça kal Dimitriy." Kucaklaştık, ama nedense Dimitriy'in ürkütücü bir acelesi var gibiydi. Vadim'e sarılışı, sırtına eliyle güçbela iki pat pat yapmasından ibaretti.

Dimitriy karanlığın içinde gözden kaybolmaya başladığında neredeyse Fransızları izlemekten vazgeçip onun peşinden gidecektim, ama görevimi biliyordum. Vadim ve ben, Dimitriy'in bize tedarik ettiği üniformaları giymeye başladık. Düşman topraklarının ortasında yerimizi almak için hazırlanıyorduk.

5

"Evet. Nasıl görünüyorum?" diye sordum Vadim'e yeni üniformamın düğmelerini ilikledikten sonra. "Sence sınavı geçebilecek miyim?"

"Bundan sonra mümkünse Fransızca konuşalım," diye yanıtladı Vadim, söylediğine ters düşecek bir biçimde Rusça konuşarak. Sorumu bu kez Fransızca olarak tekrarladım.

"Sanırım geçeceksin," diye yanıtladı. Sonunda kendi kullandığı lisanı da değiştirmişti. "Gerçi ceketinde bir sürü kan lekesi var ama olsun."

"Seninkinde de öyle," dedim. Boyun kısmındaki lekeler, kırmızı yakanın yanında neredeyse hiç dikkat çekmiyordu, ama mavi ceketin üstünde gayet kolay görünüyorlardı, ancak üniformaların kendisi hiç hasar görmemişti. Üzerlerinde kesik ya da delik göremedik.

"Ölmek üzere olan bir asker arkadaşımızı kollarımızda tuttuğumuza dair bir hikâye uydururuz," önerisinde bulundu Vadim. Gülmeye çalıştım ama kıyafetlerin aslında nereden geldiğinin hatırası hâlâ çok gerçek ve çok tazeydi.

Tam olarak nereye ve ne bilgi toplamaya gittiğimizle ilgili fazla endişe duymadan, Fransız ordugâhlarına doğru hızlıca yol almaya başladık. En azından benim için bu görevin asıl amacı, sanırım kendimi bir kez daha bir asker ve bir erkek olarak kanıtlamaktı.

"Pyotr'un o takımdan, iki adet tek parça üniforma çıkarabilmiş olması bir mucize," dedi Vadim.

Kısa bir süre önce bir cesedin kefeni olmuş o soğuk üniformanın vücuduma sarıldığını hissettiğimde içim ürperdi. "Fransız üniformalarının adı pek duyulmamış mucizesi ha?" diye espri yaptım.

"Ne de olsa adını bir azizden almış."

Keyfimiz biraz yerine gelmiş ve adımlarımız hızlanmıştı. "Suyun üstünde de yürüyebilir mi sence bu durumda?'

"Yürümeye çalışırken onu görmek isterdim," diye homurdandı Vadim.

"Tabii ki İncil bu konuda yanılıyor." Aziz Petrus'un Taberiye Gölü üzerinde yürümesi konusunda yıllar önce yaptığımız bir konuşmanın parçası olarak, Maks'ın söylediği sözler beynimin içinde yankılandı.

"İncil'in her konuda yanıldığına inandığını sanıyordum," demiştim ona.

"Her konuda değil. İncil'de birçok işe yarar şey de var, ama aslında insanları içindeki her şeyin iyi olduğuna inandırmak için yazılmış bir dalavere. Bu eski bir hiledir. Bir ağacı saklamak için en iyi yer ormandır. Bir yalanı saklamak için en iyi yer de doğrular ormanıdır."

"O zaman hangisi doğru hangisi yanlış nereden bileceğiz?" diye sormuştum ona.

"Bir papaza soracaksın." Afallamış bir şekilde ona bakmıştım. Bir kahkaha patlatıp, "Ya da bana sorabilirsin," diye sözüne devam etmişti, "ya da cevapları kendi kendine bulmaya çalışmaya devam edebilirsin."

"Gereksiz bir çaba gibi görünüyor. Senin cevapları bildiğin zaten aşikâr olduğuna göre sana soracağım."

"Aziz Petrus'la mı ilgili?" diye sormuştu. Kafamı salladım. "Şimdi şöyle," diye açıklamaya başlamıştı; "gölden karşıya geçmelerindeki anafikir inançla ilgiliydi. Petrus suya adımını attı ve bir miktar yürüdü, ardından inancını kaybetti ve suya düştü. Ama burada anafikir önce Petrus'un suya adım atması için gereken güvenin inançtan geldiği olmalıdır. Suya adımını bir kez attıktan sonra onu orada tutan şey inancı değildi; bunu sağlayan Tanrı'ydı.

Tanrı'ya güvenmesini sağlayan şey inancıydı. Petrus zaten bir kez cesaret edip adımını o suya attı mı, inancını kaybetse bile Tanrı'nın yine de orada olup onu suyun üstünde tutması gerekir.

"Yani bize anlatmaya çalıştığı asıl şey, görünmez bir Tanrı'ya inanmamız gerektiği olmalıydı ama Petrus batmaya başladığı için ortaya çıkan, inancın sihirli ve anlaşılmaz bir şey olduğu."

"Yani sence Petrus'u suyun üstünde tutan Tanrı mıydı?" diye sormuştum yapmacık bir kuşkuculukla.

"Hayır, tabii ki hayır. Söylediğim şey zaten hikâyenin inançla ilgili olduğu, Tanrı'yla değil. İnanç kısmı işin doğru yönü ve böylece insanlar Tanrı'ya inanma kısmına da aldanıyorlar."

O bunları söylerken Allah'tan baş başaydık. Maks bunu İngiltere'de ya da Fransa'da söylemiş olsaydı paçasını kurtarabilirdi ama burada, Rusya'da değil.

"İnanç biraz tuhaf bir şey gerçi," diye sözüne devam etmişti Maks. "İnanç insanlara asla kesin olarak bilemeyecekleri şeylerden emin olma imkânı tanıyan bir şey. Ve her ne kadar İncil bunu berbat etse de insanlara yaymak için önemli bir fikir."

"Önemli bir fikir mi?"

"Kitleler ve siyasetçiler için. Kendileri ya da başkalarıyla ilgili bilgi edinmekten korkanlar için. Mutluluğu her şeyin başlangıcı ve bitişi olmak olarak görenler için."

Maks'ın inanca bakış açısı bir hayal âlemi gibiydi; gerçekleri keşfetmenin korkusundan uzak, mutlu bir cahillikle yaşamak gibiydi. Bazıları için iyi bir yöntem olabilirdi ama benim için, en az onun için olduğu kadar aşağılık bir düşünce tarzıydı.

Gerçekten bir cevap almak değil yalnızca kışkırtmak amacıyla, "Fakat hikâye sadece, meydana gelen olaylarla bağlantılı değil mi?" diye sormuştum.

Maks, "cık cık cık" yapmıştı. "İnsanlar neden İncil'in insanlık tarihinde kinaye kullanmayan tek kitap olduğunu düşünüyorlar? Gulliver gerçekten Brobdingnag'a git-

ti mi? Candide gerçekten El Dorado'yu ziyaret etti mi? İncil de, aynen büyükannelerimizin bize anlattığı o halk masallarından biri. Anlatılan hiçbir olay gerçekten yaşanmamıştır. Önce yaymaya çalışacağın mesajın ne olduğuna karar verirsin, ardından da o mesajı iletecek bir hikâye uydurursun. Hayaletlerin, vampirlerin ve mucizelerin ötesine bakıp verilmek istenen ahlaki mesajı görmelisin."

Konuşurken arada bir nefes alması gerektiğini hatırlayarak bir an için durmuştu. Coşkusu öfke sınırındaydı, ama konuşurken aldığı zevk benim onu dinlerken aldığım zevkten çok daha üstündü. Benim farkına varamamış olduğum bir açıdan kendisiyle çeliştiğini görerek pişman bir şekilde gülümsedi. "Yani, bazı halk masallarının uydurulmuş olması, hepsinin uydurulmuş olduğu manasına gelmiyor. Biliyorsun, ormandaki ağaçlar gibi."

O an, bir yandan Vadim ile birlikte Fransız hatlarına doğru ilerleyip diğer yandan Maks'la olan konuşmamızı düşünürken, birden merak ettim; acaba oralarda bir yerde, karanlık Rusya kırsallarında Maks, komutası altındaki üç Opriçnik'le benzer inanç tartışmaları yaparak hoşça vakit geçiriyor mudur? Opriçnikler dinî tartışmalara girecek tipte adamlara benzemiyorlardı. Hoş, bu Maks için çok daha iyiydi, bu durumdan hiç rahatsız olmazdı.

Vadim hatıralarımın arasına girerek, "Bir şey düşündüm," diye fısıldadı. Geri dönmek için birkaç saat önce Opriçniklerin Fransız müfrezesini boğazlamalarını izlediğimiz yolu kullanıyorduk. Çiftlik evinden en fazla bir verst uzaklaşmıştık.

"Ne düşündün?" diye sordum.

"Dostumuz düşmanımız konusunda yanılmış olabileceğimizi düşündüm."

"Ya da en azından Opriçnikler konusunda," diye ekledim.

Durdu ve bana döndü. "Onlar bizim tarafımızda Aleksey. Ne yaptıkları önemli değil. Her ne yapıyorlarsa bunu çok iyi bir neden uğruna yapıyorlar: Rusya uğruna."

O bayat, o eski bahane, bana bir kez daha güven ver-

mişti ama yürüdükçe aklıma başka şeyler geldi. Opriçniklerin çıkarları Rusya'nın çıkarlarıyla örtüşüyor olabilirdi ama bu, Rusya "uğruna" bizim savaştığımız şekilde savaştıkları anlamına gelmiyordu. Öyle olsaydı biri çıkıp bizim (Vadim'in ve benim) İngiltere uğruna savaştığımızı da söyleyebilirdi. Şu an için aynı tarafta savaşıyorduk, ancak bir antlaşmaya atılan basit imza, bir saniye içerisinde her şeyi değiştirebilirdi. Ayrıca Opriçniklerin tuttukları tarafı değiştirmeleri için yazılı bir antlaşmaya gerek var mıydı, ondan da şüpheliydim.

Düşmanın güvenlik anlayışı pek zayıf gibi görünüyordu. Fransız üniforması olan ve Fransız aksanını iyi kötü taklit edebilen iki Rus subayı için, savaşın dönüm noktasının tam arifesinde, belki iki yüz adet Fransız askeriyle dolu bir ordugâhta elini kolunu sallayarak dolaşmak adeta bir çocuk oyuncağıydı. Deneyimlerimizden yola çıkarak, daha kıdemli subayların bulunabileceği çadırlardan uzak durduk. Kıdemlilerin düşük rütbeli askerlere göre daha sıkı ağızları ve daha keskin kulakları olduğunu biliyorduk. Sonunda dört topçu subayıyla birlikte bir ateşin etrafına oturduk. Subaylar kendilerini Stephan, Guillaume, Pierre ve Louis olarak tanıttılar. O akşamlığına benim adım André ve Vadim'in adı Claude idi.

Cephedeki birçok asker gibi onlar da üstlerinin stratejileri hakkında geniş kapsamlı bir bilgiye sahip değillerdi. En üst aşamada bilgi sahibi olanlar, planın Moskova'yı almak olduğunu, belki birazcık daha üst aşamada olanlar kalleş Rusların İngilizlerle ticaret yapması yüzünden bu savaşın yapıldığını biliyorlardı. En temel aşamada bilgi sahibi olanlar da, yarın sabah erkenden kalkıp hemen önlerindeki Rus mevzilerine saldırmaları gerektiğini biliyorlardı. Bu iki aşamanın tam ortasında bir yerde bomboş bir aşama daha vardı. Ertesi günkü savaşın nasıl yürütüleceği ve Fransızların Borodino'dan Moskova'ya nasıl ulaşmayı planladıklarını bilmek konusunda kocaman bir boşlukları olduğunu keşfettik. Bu boşluk dedikodular ve rivayetlerle kolayca doldurulabiliyordu.

Dedikoduların bazıları son derece yerel ve son derece Fransız tarzıydı. En hararetli konu, o gün imparatorun, içinde (geleceğin Roma kralı olarak adlandırılan) genç oğlunun bir portresinin bulunduğu bir paket almış olmasıydı. Bu benim katılmaktan hoşnut olacağım bir konuşmaydı; çünkü bana Petersburg'daki kendi oğlumu ve Moskova'daki kendi Marie-Louise'imi hatırlatıyordu.

Pierre'de de, Maks'ta sevdiğim o idealist yalınlık vardı. Gerçi Maks'tan daha gençti ve herhangi bir siyasi gerçeklik algısı yüzünden bu yalınlığını henüz kaybetmeye başlamamıştı.

"Napoléon oğlunu seviyor olabilir, buna diyecek bir sözüm yok, ama onu gerçekten bir vâris olarak gördüğünden şüpheliyim." Aynı fikirde olan birileri var mı diye etrafına bakındı. "Napoléon kendisini, cumhuriyetinin zor zamanları atlatabilmesi için yalnızca geçici bir tedbir olarak imparator ilan etti, ancak ardından gelecek imparatorun (ya da o kendisine ne ad verirse) aynen kendisi gibi kendi yeteneklerinden doğması gerektiğini biliyor. Tesadüfen onun oğlu olarak doğmuş olma üstünlüğü sayesinde değil."

Vadim, alışılmadık bir şekilde, konunun siyasi bir noktasından tuttu, ancak her zamanki gibi kendine özgü bir açıyla. "Fakat eğer gerçekten böyle düşünüyorsan, Napoléon'un Marie-Louise ile sevdiği için evlendiğini söylüyorsun. Şimdiye kadar duyduklarıma göre Napoléon aslında Josephine'i sevmiş ve hatta hâlâ onu seviyormuş."

"Claude ile aynı fikirdeyim," dedi Guillaume ilk kez konuşarak. "Napoléon ülkesine, kendi yerini alabilecek bir vâris bırakabilmek için sevdiği kadını terk ederek büyük bir fedakârlık yaptı."

"Yarı yaşında bir kız için sevdiği kadını terk ederek," diye ekledi Louis dalga geçercesine.

Risk aldım. "Her vatansever Fransız erkeğinin, metresine gitmek için karısını terk ederken yaptığı fedakârlık

gibi." İşe yaradı. Dördü de bu yoruma katıldılar ve komik bularak güldüler.

Şüphe götürmez Rus vatanseverliğini ifade etmekte hiçbir zaman pek başarılı olamayan Vadim, çok büyük bir Fransız vatansevermiş gibi davranmak için söylenebilecek en uygun sözleri anında buluyordu. "Hal böyleyken bile Napoléon, Fransa'nın hatırına burada bize öncülük etmek için her ikisini de bırakmış olmaktan şikâyetçi değil."

Vadim konuşurken öyle doğru bir tarz kullanmıştı ki ateşin çevresindeki askerlerin Fransızlara özgü kafa sallama şekillerinden Vadim'e ne kadar kalpten katıldıkları görülüyordu.

"Napoléon, düşmanın elinde bize karşı kullanmak üzere neler olduğunu biliyor mu sizce?" diye sordu Louis düşünceli bir sessizliğin ardından.

"Şu ana dek çok güçlü bir direniş gösterdikleri, iyi savaştıkları söylenemez," dedim.

"Savaşmaktan bahsetmiyor," diye açıkladı Stephan. "Şu yeni silahtan bahsediyor."

"Duymadınız mı?" diye ekledi Guillaume. "Bir çeşit hastalıkmış. Hepimize yaymaya çalışıyorlar."

"Hayır. Bir hastalık değil," dedi Stephan. "Silahları hayvanlar. Üzerimize eğitimli kurt sürüleri salıyorlar."

"Eğer kurtlar olsaydı onları görürdük," dedi Pierre.

"Belki görürdük, belki göremezdik," dedi Guillaume. "Kurtlar geceleri avlanırlar ve karanlık çöktüğünde buralarda çok çok az şey görünür."

"Ayrıca hastalık olsa bile bunu bizim aramızda nasıl yayabilirler ki zaten?" diye sordu Stephan.

"İş yalnızca bir iki tane mikroplu cesede bakar," diye açıklama yaptı Louis. "Kuşatılmış bir kalenin surlarından içeriye mancınıkla fırlatılmaları gerekmiyor, kendi ölülerimiz ve yaralılarımızın vücutları arasında içimize karışıverir."

"Sırt çantaları ve cepleri barutla dolu üç Rus kundakçısının ordugâhımıza girdiklerini duydum bu sabah. Yakalandıklarında hem kendilerini hem de çevrelerindekileri

havaya uçurmuşlar," dedi Pierre. "Hiç kimse ağır yaralanmamış, yani bizden hiç kimse. Rusların işi bitmiş. Ama eğer kendi hayatlarını korumayı bile önemsemiyorlarsa biz onlarla nasıl mücadele edeceğiz?"

"Tüm bunlar bana savaş dedikoduları gibi geliyor," dedi Vadim hem mantıklı olmaya hem de ülkesini suçlamalara karşı savunmaya çalışarak. "Bulunduğum her savaşta buna benzer şeyler duydum. Düşman sadece düşman olmaktan daha öte bir hale getirilir. Yalnızca sana karşı koyuyor değildir, aynı zamanda yanlış yoldadır da. Eğer amacı yanlışsa, bu durumda yöntemleri de yanlış olmalıdır. Ve hiç kimse bu fikre katılmayarak düşmanı destekliyormuş gibi görünmek istemez. Böylece dedikodular büyür ve yayılırlar."

Dört Fransız askeri de dinlerlerken dikkatlice Vadim'e bakıyorlardı. "Yani dedikoduları inkâr etmek düşmanı desteklemek oluyor, öyle mi Claude?" diye sordu Pierre soğuk bir şekilde. "Aynen senin az önce yaptığın gibi mi?"

Elimi kılıcıma atma dürtüme direndim, ama her an saldırıya geçmeye de hazırlıklıydım. Belirsizlik durumu önce Pierre'in, ardından diğer üç askerin ve ardından Vadim'le benim gülmeye başlamamızla ortadan kalktı.

"Muhtemelen haklısın dostum," diye sözüne devam etti Pierre. "Bunların hepsi dedikodu ve dedikodunun doğası gereği abartılması gerekiyor. Bu işi yapanlar muhtemelen yağmacı Kazaklar ve adamlarımızı teker teker vuruyorlar."

"Her neyse," dedi Louis. "Zaten yeni bir silahları varsa onu kullandıkları için Rusları kim suçlayabilir ki? Başarıya ulaşan her mücadele, savaş kurallarının biraz esnetilmesiyle kazanılıyor. Misket tüfeği ve hatta yay ilk defa kullanıldığında da aynen bizim şu anda yaptığımız gibi bundan şikâyet eden askerler olmuş olabilir. Ama şimdi onlar olmasa biz ne yapardık?"

"Ben tüfeğimle yetineceğim Louis," dedi Stephan gülerek, "ve sen de yayını alabilirsin."

Bu Fransız dedikodularının altında bir gerçeklik payı yattığını bildiğimden ve dedikodularda, Tula'dan gelen hikâyelerle korkunç bir benzerlik fark ettiğimden tüm bu konuşmalar boyunca sessiz kaldım. Opriçnikler Don Nehri kıyısındaydılar ve dedikodular Don'dan çıkıyordu ve şimdi Opriçnikler buradaydı ve aynı dedikodular onları izlemişti. Konuşmanın sonlarına doğru nedense kendimi yeniden güvende hissetmeye başlamıştım. Başa çıkmak zorunda olduğumuz şeylerin veba ya da kurtlar olmadığını biliyordum. Aşırı derecede yetenekli, kendini işine adamış, vahşi adamlarla uğraşıyorduk. Bu adamların saldırıları ölüm saçtıkları kadar korku da saçabilecek kadar kuvvetliydi. Opriçniklerin, haklarındaki dedikoduların bu kadar abartılmasına nasıl sebep oldukları konusunda emin değildim, ama bu batıl inançlı Fransız askerlerinin ağzından yaydıkları bu hikâyeleri duymak Opriçniklerin tamamen bu anlatılanlardan ibaret olduklarını anlamama sebep oldu. Opriçnikler büyük askerlerdi ve bizim tarafımızdaydılar. Louis'nin kendi ağzıyla söylediği gibi, bu onları kullanmamız için geçerli bir sebepti.

Vadim oradan ayrılmak üzere ayaklandı. "Evet beyler. İyi akşamlar. Biz kaçalım. Yarınki savaş için hazırlık yapmamız gerekiyor."

İkimiz de ayağa kalktık. Dört asker ve bizim aramızda genel bir el sıkışma ve vedalaşma merasimi yaşandı. Ardından arkamızı dönüp yürüyerek uzaklaşmaya başladık. O sırada arkamızdan, Pierre'in ağzından çıkan son bir bağırış duyduk:

"Zhelayoo oospyeha!"

Vadim ve ben donup kalmıştık. Anlamı gayet basitti: "İyi şanslar!" Ancak bizi şaşırtan şey cümlenin anlamı değil, kullanılan dildi. Pierre Rusça konuşmuştu.

6

Söylenen sözlerin anlamının, söylendikleri dile üstün gelmesi bana her zaman ilginç gelmiştir. Örneğin o gece Fransız askerleriyle ettiğimiz sohbeti hatırlıyordum. Sohbetin Fransızca yapılmış olduğunu biliyordum, ama konuşulanları başka birine anlatmam gerekse, Fransızca, Rusça ve hatta İtalyanca bile gayet güzel anlatabilirdim. Sözcüklerin ayrıntılarından çok söylenenlerin anlamını hatırlıyordum.

Bir gün, Petersburg'dayken eski bir askerle uzun bir sohbet etmiştim. Çariçe Yekaterina'nın saltanatı sırasında, General Suvarov'un komutası altında Türklerle savaşırken başından bir yara almış, beyninin büyük bir parçasını kaybetmişti. Bu kayıp, hareket ve konuşma kabiliyetini etkilemişti, ama sakatlığının ona getirdiği kısıtlamaların dışında zekâsı her zamanki gibi keskindi. İletişim kurması çok zordu, ama pratik yaparak kendini biraz geliştirmişti. Konuştuğu zaman çıkardığı bozuk sesleri anlayabilmek için çok dikkatli dinlemem gerekiyordu. Kendini ifade edemeyecek kadar çaresiz kaldığı anlarda ne demek istediğini tahmin etmem ve söylemek istediği kelimeyi bulana dek önerilerde bulunmam gerekiyordu.

Ancak daha sonra konuştuklarımızı Marfa'ya anlatırken, onun büyüleyici hayatının her bir ayrıntısını sanki bana şahane ve akıcı bir Rusça'yla anlatılmış gibi hatırlayabiliyordum. İletişim kurmakta ne kadar zorluk yaşamış olduğumuzu hatırlıyor olmama rağmen o hatıra belle-

ğimde, konuşmanın asıl içeriğinden ayrı bir yerde muhafaza edilmişti.

İşte bu nedenle, Pierre bize "iyi şanslar" dileyerek seslendiğinde beynimin bir kısmı bu sözün dostça anlamını algılamıştı. Diğer kısmı ise çığlık çığlığa uyarmıştı beni. Cümle Rusça söylenmişti; benim anlamamam gereken bir dilde yani. Bu iki düşünceden hangisine göre hareket edeceğim konusunda bir yarış başlattı beynim. Sonuçta galip gelen önemli değildi. Ben daha herhangi bir tepki gösteremeden Vadim konuştu.

"Pardon?" dedi Pierre'e doğru dönüp Fransızca konuşmaya devam ederek.

Pierre cümleyi tekrar etti, ardında da Fransızca açıklamasını yaptı. "Rusça 'İyi şanslar', demektir."

"Ahh, anladım," diyerek gülümsedi Vadim. "Bana da Rusça bir şey gibi gelmişti."

"Rusça bilmiyor musun?" diye sordu Pierre.

"Tek kelime bile bilmiyorum," dedi Vadim ben başımla onaylarken.

"Pierre Rusça'yı anadili gibi konuşur," dedi Stephan. "Bir casus olmalıydı." Bir an duraksadı ve düşündü. "Tabii zaten bir casus değilse. Ruslar adına bizi gözetliyor olabilir." Louis de, Guillaume da güldüler.

"Hadi Pierre," dedi Louis. "Bize birkaç cümle daha söyle."

Pierre hiç de fena olmayan bir aksanla birkaç cümle yuvarladı. Söylediği cümleler, anlamlarını anlayan herhangi bir dürüst Rus vatandaşının dayanamayıp kendini ifşa etmesini amaçlayan türden cümlelerdi.

"Karın bir fahişe ve dün akşam köpeğimle düzüştü," cümlesi ilk söylediği cümleydi. Ardında da, "Çar Aleksandr, General Kutuzov'un aletini emmeye bayılıyor," dedi. Son olarak da Çariçe Yekaterina'nın ölümüyle ilgili dilden dile dolaşan ama tamamen yalan olan bir hikâyeyi anlattı. Demin beklenmedik bir şekilde gelen "iyi şanslar" cümlesi yüzünden tuzağa düşmüş olabilirdim, ama şu an hem Vadim hem de benim için, söylediklerinden tek bir

kelime bile anlamıyor gibi davranmak çocuk oyuncağıydı. Bizden önceki neslin kıdemli subaylarının birçoğu için, biraz numara yapmak gerekli olmuştu. Bir asır boyunca, Fransızca, gelişmekte olan Rusya'nın lisanıydı. Rusça köylü takımının diliydi. Birçok millet casuslarını, bir yabancı dili Pierre gibi akıcı konuşan adamlar arasından seçerdi. Rusya'da ise casuslar; Vadim, Maks, Dimitriy ve benim gibi, alışılmadık bir şekilde, kendi ayaktakımıyla iletişim kurabilen adamlardı. Ama bugün, büyük ölçüde, tüm Rusların Bonaparte'ta gördükleri ortak düşman sayesinde, bu durum değişiyordu.

"Peki tüm bu anlattıklarının manası nedir Pierre?" diye sordu Louise. Pierre söylediklerini tercüme etti ve hepimiz güldük. Özellikle de Yekaterina ve atla ilgili olan kısmına.

Bir kez daha herkesle vedalaştık ve ordugâhın dışına doğru yolumuza koyulduk. Bize güvendikleri konusunda ikna olmamıştık, ama oradan kaçıp gitme dürtümüze de karşı koyuyorduk. Önümüze ordugâha girmek üzere olan üç Fransız subayı çıktığında, ateşin etrafındaki grubun görüş alanından neredeyse tamamen çıkmıştık. Önlerinden geçerken soğukkanlı bir şekilde selam vermek için kendimi hazırlamıştım, ama subaylar yakınlaştıkça yüzleri tanıdık gelmeye başlamıştı.

Bunlar Yuda, Foma ve Matfey idi.

"Aleksey İvanoviç, Vadim Fyodoroviç! Burada ne işiniz var?" diye sordu Yuda. "Eminim ki taraf değiştirmemişsinizdir." Herhangi bir Opriçnik'ten duymayı beklemediğim derecede ölçülü bir iğneleme tarzı vardı.

"Sadece biraz casusluk yapıyorduk," diye açıkladı Vadim. "Ya siz ne yapıyorsunuz?"

Yuda gülümsedi. "Biz casusluk yapmaya değil, öldürmeye geldik." Matfey ve Foma ayaklarını sürüyerek yürümeye devam ediyor, bu gereksiz konuşma, eylemlerini geciktirdiğinden, sabırsızlanıyorlardı. "İyi ki daha önce gelmemişiz," diye sözüne devam etti Yuda. "Bayağı bayağı Fransız askerine benzemişsiniz."

Oradan gitmeye can atıyordum, ama araştırmamızdan edindiğimiz bazı bilgileri Yuda'ya bildirmemiz gerektiğini hissettim. "İçeride yüzden fazla adam var," dedim Yuda'ya. "Hiç şansınız yok." Daha konuşurken, geçen gece Pyotr, Yoan ve Varfolemey'in neler başardığına şahit olduğumu hatırladım ve kendi sözlerimden şüphe ettim.

Yuda küçümser bir biçimde omzuma hafifçe vurdu. "İlgin için teşekkürler Aleksey. Yakında görüşürüz."

Ardından yürüyüp gittiler. Kamp ateşlerinin ışığı sayesinde aydınlanan gölgelere dönüşerek, gecenin karanlığı içerisinde gözden kayboldular ve dostça bir tavırla az sonra haklarından gelecekleri adamların arasına karıştılar. Vadim ve ben hızlı adımlarla uzaklaşıyor ve birbirimize itiraf etmesek de ikimiz de Opriçnikler işlerine başlamadan önce işitme menzilinden çıkabilmeyi umuyorduk.

* * *

Goryaçkino'ya döndüğümüzde kendi kıyafetlerimizi giydik. Vadim'in atı hâlâ bıraktığı yerde bağlı duruyordu. Atına atladı ve Borodino'nun doğusundaki kendi ordugâhlarımıza doğru, benim önümden yola çıktı. Ben yola yürüyerek devam ettim. Giderken yağmur bastırdı, üzerine bir de kuvvetli rüzgâr esmeye başlayınca işim iyice zorlaştı. Ayaklarımın altındaki yollar çamur yüzünden adeta bataklığa dönüşmüştü. Vadim'i ve at üzerindeki hızlı yolculuğunu kıskandım ama yine de bir gayret yoluma devam ettim.

Gün, tek bir kuş cıvıltısı duyulmaksızın ışıdı. Güney tarafında savaş artık başlamış olduğundan, şakıyan kuşların sesi de ateş açan iki yüz bin tabancanın sesi tarafından bastırılıyordu. Tabanca sesleri güzel seslerdir. En azından bir asker için, ki ben de hâlâ kendimi bir asker olarak görüyordum. İster en akıllı subay olsun ister en basit *ryadovoy*[1] olsun, bir savaşta askerin ilgisini çeken tek bir şey vardır: öldürmek. Savaş, ahlaki değerlerin bir askıya alın-

1. (Rusça) Rus ordusunda er. (Ç.N.)

ması durumudur. Görevlerinin düşmanı yok etmek olduğunun bilinciyle içleri rahat olan askerlere vicdansızca hareket etme olanağı sağlar. Siyaset, bu kısa süreç boyunca, başkalarının işidir. Savaşların arasında şüphelerini kimileri Çar'a duydukları koşulsuz sevgi sayesinde, kimileri birtakım karmaşık siyasi nedenler sayesinde, kimileri de sadece hayvanlara özgü aptallıkları sayesinde bastırırlar.

Ben ortadaki gruba aittim ve uzun zaman savaşların arasında bulunmuştum. Ama bir asker olarak tek başıma pek bir şey değiştiremeyeceğimi biliyordum, bu yüzden yola devam ediyordum; savaşı geçip Vadim'le buluşmaya gitmeye, yeniden Opriçniklerin arasına karışıp onları gerçek hasar yaratmaya yönlendirmeye çalışıyordum.

Moskva Nehri Borodino'nun kuzeyinden geçip Moskova'nın doğusuna akıyordu, ama oradan biraz güneye doğru kıvrılıyor ve beni savaş alanına, kalbim istemese de, kafamda tasarladığımdan daha yakınlaşmak zorunda bırakıyordu. Loginovo köyünün, Bavyeralı süvarilerle dolup taştığını görebilecek kadar yakınından geçip gittim, ama onların beni görebileceği kadar yakınından değil. Bir sonraki sorunum Koloça'yı geçmekti. Büyük bir nehir değildi, Moskva Nehri'nin kollarından biriydi yalnızca, ama nehrin sığ bir yerinden geçebilmek için uygun bir nokta bulabilmek amacıyla güneye, yani savaşa doğru ilerlemem gerektiğini biliyordum. Sonunda sığ bir yer buldum. Maks'ı düşünerek ve aklımdan, ben de suyun üzerinde öylece yürüyüp gidebilseydim ne olurdu, diye geçirerek nehre adımımı attım. Ayağım suya dokunduğu anda, suyun yüzeyi titremeye ve dalgalanmaya başladı. Yüzey sağanak yağış yüzünden zaten pürüzsüzlüğünü kaybetmişti ama bu bozulmanın değişik bir biçimi vardı, benim aşina olduğum bir biçimi. Havada hâlâ top ateşlerinin sesi vardı, ama daha dikkatli dinlediğimde beklediğim şeyin seslerini (toynak seslerini) duydum.

Daha dönüp bakmaya fırsat bulamadan etrafım Kazak atlılar tarafından sarılmıştı, görünüşlerinden anladı-

ğım kadarıyla Astrahan *voisko*'suna[1] aittiler. Ama tamamen geri çekilmişlerdi, neredeyse korkudan kaçıyorlar denebilirdi. Beni görmezden gelerek durmak zahmetine bile girmeden, iki yanımdan dörtnala geçip gittiler. Aralarında binicilerini üstünden atmış ya da kaybetmiş birkaç at vardı. İlk başta ekürilerinin çılgınlıklarına kendilerini kaptırmış, onlarla birlikte koşuyorlardı, ama daha sonra yavaşladılar. Aralarından birinin kayışını tuttum ve kendimi bir hamlede üstüne attım. Ardından grubun geri kalanına yetişmek için atı mahmuzladım. O sırada şöyle bir arkama baktım ve bir an için neden kaçtıklarını gördüm, bir manga Bavyera süvarisi dörtnala bunları kovalıyordu. Onları beklemek için durmadım. Nehri bir geçtim mi bu düzensiz kalabalığın önüne geçmek ve ardından onlarla yüzleşmek için atımı döndürmek kolaydı.

"Kendinize gelin!" diye bağırdım ama bunu, durmalarını sağlamak için bir emir vermek amacıyla mı söylemiştim yoksa, daha ziyade benimle çatışmaya girmelerine engel olmak için mi şüpheliyim. Bir düzine kadarı hemen durdular ve etrafımda toplandılar. Düzen bir nebze geri gelmişti ve geriye kalanların birçoğu da bize katılmak için geri döndüler. Birkaç tanesi dörtnala uzaklaşmaya devam etti ama onlarla meşgul olacak vaktim yoktu. Benimle kalan neredeyse elli adam vardı. Kılıcımı çektim ve kükreyerek Bavyeralılara hücum ettim.

O an için, Kazaklar peşimden geliyorlar mıydı bilmiyordum, ama kısa bir süre sonra yanımda ve arkamda bir sürü atlı olduğunu gördüm. Hatta birkaç tane önümden giden atlı bile vardı. Birkaç saniye sonra Bavyeralıların tepesine binmiştik. İki bölük karşı karşıya gelmişti ve birbirine karışan iki su damlası gibi, direniş göstermeden birbirlerine karışmıştı. Tek parça haline gelen bu yeni su damlasında savaş iyice hiddetlenmişti. Diğer birçok Kazak'ın da yaptığı gibi kılıcımla savaşıyordum, ama birileri yakın mevziden ateş açmıştı. Düşmanda da benzer

1. Kazak ordusunda birlik. (Y.N.)

silahlar vardı ve her iki taraf da tabanca kullanmak konusunda eşit şartlara sahip olsa bile, tabancalar yalnızca bir kere ateşlenebilirdi. Ardından Kazaklar kılıçlarını kullanarak epeyce büyük bir hüner (ve merhametsizlik) gösterdiler.

Savaşın o harareti içerisinde dahi Opriçniklerle bir karşılaştırma yapıyor, daha doğrusu, Opriçniklerle birlikte çalışmamızın nasıl olacağına dair düşündüklerimi hatırlıyordum. Lider olmak isteyeceklerdi ve bir kez liderliği ele geçirdiler mi Rus liderlerinin yanında kahramanca savaşacaklardı. Ama olaylar böyle gelişmemişti. Opriçnikler bizden kaçmışlar ve savaştıklarında da birer korkak gibi savaşmışlardı. Hem çiftlik evinde kurdukları tuzak hem de Fransız ordugâhlarına sızışları çok korkakçaydı. Ama her ne kadar Kazakların âdetleri bana şu Eflaklıların âdetleri kadar tuhaf gelse de, bu adamlarla yan yana çarpışmak, Opriçniklerle olanın aksine, bir onurdu.

Bavyeralıların geri çekilme emrini duymadım, ama bir saniye içinde su damlası yeniden ikiye ayrılmıştı ve düşman uçarak kaçıyordu. Savaşın o coşkusuyla arkalarından koşup hücum ettim.

"Geri dönün ve savaşın. Allah belanızı versin!" diye bir haykırış duydum ve fark ettim ki o ses benden çıkmıştı. Bu kovalamanın aptalca olduğunun da farkındaydım. Yeniden Loginovo tarafına doğru ilerliyorduk ve oradan geçerken asla başa çıkmayacağımız kadar çok sayıda Bavyeralı olduğunu görmüştüm. Atımı aksi yöne doğru döndürdüm ve Kazaklar da beni takip ettiler. Koloça Nehri'ni üçüncü kez geçtikten sonra atlarımızı yavaşlattık ve ağır ağır gitmeye başladık. Bir çavuştan, bizi kendi ordugâhlarına götürmesini istedim.

Bizi güneydoğu tarafına çevirdi ve ardından benimle konuştu:

"Yaptığınız çok etkileyiciydi efendim. Yüzbaşımızı kaybettikten sonra işimiz bitti diye düşünmüştüm."

"Teşekkür ederim." Daha fazla konuşamayacak kadar nefesim kesilmişti. Çavuş tekrar konuşmaya başlamadan önce birkaç saniyelik bir sessizlik oldu.

"Bir şey daha var efendim."

"Nedir?"

"Neden bu kadar çok bela okuyorsunuz efendim? Savaşmak kutsal bir iştir ve savaşta bela okumak, nasıl diyeyim, kilisede bela okumak gibi bir şey."

Hayretler içerisinde çavuşa baktım, ama Kazakların bu savaşma işini fazlasıyla ciddiye aldıklarını biliyordum zaten.

"Bunu unutmamaya çalışacağım," dedim.

"Tanrı sizi cezalandıracak efendim," diyerek sözüne devam etti, ama bunu bir rahibin vahşet saçan tarzında değil, sanki tüfeğimin kilidini temiz tutmamın iyi bir fikir olacağını hatırlatmaya çalışırmış gibi söylemişti. Mantığı gayet açıktı. "Öldürüleceksiniz... hepimiz öldürüleceğiz."

Her şeyden ziyade savaşın bana vermiş olduğu mutluluktan dolayı başımı geriye atarak güldüm ama çavuşun dindarlığının uygulanabilirliğine hayran kalmıştım.

Kendi hatlarımızı arkamızda bırakarak, sonunda Kazakların binbaşıları General Platov ile karşı karşıya gelene kadar subaydan subaya gezdik. Çavuş, generale neler olduğunu anlattı. Platov ince bıyığını sıvazladı ve beni baştan aşağıya bir süzdü.

"Sen de kim oluyorsun?" diye sordu bana.

"Hafif Süvari Muhafız Alayı'ndan Yüzbaşı Danilov efendim."

"Üniforman nerede peki?"

"Özel görevdeyim efendim."

Platov, eğer bu söylediğim doğruysa, soracağı herhangi bir soruya pek tatmin edici bir yanıt alamayacağını biliyordu. Diğer taraftan, herhangi biri bunu kolayca iddia edebilir, ben özel görevdeyim diyebilirdi. Platov'a kâğıtlarımı göstermek üzereydim ki ben daha kâğıtları çıkaramadan o, bir emir subayına kısaca bir şeyler söyledi ve emir subayı fırladı gitti.

"Dur bakalım, yakında öğreniriz," dedi.

Benimle tek bir kelime daha konuşmamıştı, ama atını biraz ileri doğru sürdü ve tek gözlü dürbünüyle çevredeki

araziyi gözden geçirmeye başladı. Emir subayı birkaç dakika içinde geri dönmüştü. Yanında, karmakarışık, gür ve koyu renk saçları sayesinde uzaktan bile tanıyabileceğim biri vardı. Bu, bana resmî olarak komuta eden Korgeneral Fyedor Petroviç Uvarov idi. Platov, Uvarov'un geldiğini gördüğünde aramıza katılmak için atını bize doğru sürdü. Tam Uvarav'un bana selam verdiği anda Platov da yanımıza ulaşmıştı.

"Geri dönüp bize katıl Aleksey İvanoviç," diye teklifte bulundu Uvarov, yüzünde yarım bir gülümseme vardı. Vadim, beni bir süreliğine onun alayından ödünç almak istediğinde Uvarov gücenmemişti, ama gittiğimi görmek onu üzmüştü.

"Sadece buralardan geçiyordum efendim," diye yanıtladım.

"O zaman bu adama kefil olabilirsin. Öyle mi?" diye sordu Platov.

"Hiç kimseye olamayacağım kadar," dedi Uvarov.

"Onu geri istiyor musun?" diye sordu Platov. Konuşurken, sanki kayıp bir köpekten bahsediyormuş gibi bir tarzı vardı.

Uvarov kaşlarını kaldırarak sorgulayıcı bir şekilde bana baktı.

"Sanırım ben olduğum yerden memnunum efendim," dedim.

"Pekâlâ," dedi Platov. Hâlâ bana bakmaya zar zor tenezzül ediyordu. Ardından cep saatine baktı. "Hazırlan. On dakikaya kadar yola çıkıyoruz."

Böylece, bir on beş dakika kadar sonra, Kazak askerlerimi, sayıları daha da artmış olarak Koloça Nehri'nden bir kez daha karşıya geçirdim. Platov'un tüm Kazakları, Başkurtlar ve Tatarlar, Uvarov'un, başka bir yaşamda aralarında olabileceğim, daha düzenli süvari sınıfıyla birlikte saldırıda yer aldılar. Bu kez Bavyeralıların arkasından dolaştık, ama neredeyse nehri geçer geçmez hem süvari sınıfı ve hem de hafif piyadelerle karşılaştık. Uvarov'un kuvvetleri onlarla çarpıştı. Böylece geri kalanımız düşmanın yanından dolaşıp hatlarının arkasına geçebildi.

Kahramanım Davidov olduğumu hayal ederek bölüğün başından gidiyordum. Davidov ile Eylau Muhaberesi sırasında bir kez tanışma fırsatım olmuştu, ama Vadim onu Finlandiya'dan tanıyordu. Davidov Kazak birliklerinin komutanı olarak yaptığı cüretkâr akınlarla ünlenmişti. Hâlâ da ünlüydü ve yakında daha da ünlenebilirdi. Kazakların her zaman yaptığı gibi kaos ve korku yayarak önümüzde çıkan herkese saldırdık. Düşmanlar (çoğunlukla İtalyanlar ve Bavyeralılar) kendilerini savunmaya bile geçemiyorlardı. Savaş üzerine kayda değer bir etki yaratabildik mi bilemiyorum, ama bu şekilde mücadele etmekten şimdiye kadar hiç almadığım ve bilmediğim bir keyif alıyordum. Mücadelemiz, her saldırıdan önce gelen, belki tek bir tabanca atışıyla destekleniyor olabilirdi, ama yine de kılıcımın en etkili silah olduğu bir kez daha kanıtlanmıştı.

Fransızlar kendileri için arz ettiğimiz tehlikeyi sonunda anlamışlardı. Üçüncü Süvari Birliği Fransız merkezinden geri dönmüş ve karşı saldırıya geçmişti. Şaşkınlığımız geçtiğinde, etkimiz de oldukça azalmıştı. Üçüncü Süvari Birliği bizi daha usulüne uygun bir savaş tekniği uygulamaya mecbur bırakmıştı. Bu da, İtalyanların ve Bavyeralıların üzerindeki baskının kalkmasına ve kendi savunma kuvvetlerini organize etmelerine zaman bulmalarına neden oldu. Yaylım ateşleri bizim tertiplerimizi yerle bir etmeye başladı. Kazaklar hâlâ durmaksızın düşmanın üstüne atılıyorlardı, ama artık her saldırı bize daha ağır bir darbe vuruyordu. Daha kılıçlarımızı kullanabilecek yakınlığa gelmeden çok önce, askerler sağıma soluma düşüyorlardı. O an, Hafif Süvari Alayı'nda kendi asker arkadaşlarımla birlikte olmayı istedim. Şimdi onlar olsaydı ağzımdan seri bir şekilde çıkacak birkaç kelime sayesinde yeniden düzene girer ve daha etkili savaşabilirdik. Ama Kazaklar böyle şeylerden pek anlamıyorlardı ve bunun bedelini ödediler. Yol boyunca benim yanımda at koşturan çavuş boynundan vurulmuştu. Konuşmaya çalışırken ağzından şelale gibi kan çağlıyordu ve sonun-

da yere düştü. Silah arkadaşlarının atları çavuşu çiğneyip geçerek, kurşunun yavaş yavaş başlattığı süreci hızla tamamlamayı başardılar. Geri çekilme emri verdim, ama Kazaklar bu emre itaat etmekten, saldırı emrine itaat etmekten oldukları kadar memnun değillerdi. Atımı ileri geri sürdüm ve geriye kalanlar (toplam elli kişiden belki otuz kişi) emrime itaat edene dek, kılıcımın keskin olmayan tarafını önüme gelen askere ve ata savurdum.

Kısa bir süre sonra hem Platov'un hem Uvarov'un birliklerini kapsayan genel bir geri çekilme emri verildi. Rus sağ kanadındaki asıl pozisyonumuzu almak üzere geriye doğru yola çıkarak sonuncu kez nehirden karşıya geçtik. Geri döndüğümüzde, atının sırtında sakin sakin oturan tanıdık bir şahsiyet bulduk: Vadim Fyodoroviç. Hiçbir şey söylemedi, ama duruşu ve tüm halleri tavırları bana, öğretmenim beni beklediği için arkadaşlarımla oynamayı bırakıp eve gelmemi isteyen babamı hatırlattı. Süvarilerin kalabalığı arasında Generel Uvarov'u da gördüm. Atını bana doğru sürdü.

"Gorki köyünde Kutuzov'un birliğine katılma emri aldık." Gorki, Borodino'nun doğusundan iki verst kadar uzakta bir köydü. General Kutuzov ordugâhlarını Gorki'de kurmuştu. "Merkez için takviye güce ihtiyaçları var gibi görünüyor."

Vadim'e bakarak kafa salladım. Uvarov döndü ve bir anlığına Vadim'e baktı. Ardından göreve çağrıldığımızı anladığını belli eden kısa ve sert bir selam verdi. "Tamamdır, anlaşıldı," dedi. Bana arkasını döndü ve birliklerine bir göz gezdirdi. Sayıca, sabah olduklarından çok daha azlardı ve geriye kalanlardan çoğunun da savaşacak hali kalmamıştı. "Lanet olsun!" diye homurdandı. "Onları Moskova'ya sokmamayı artık asla başaramayacağız."

Çavuşun, savaş alanında beddua etmekle ilgili fikirlerini ortaya atmayı düşündüm, ama generalle ilişkimi zaten oldukça zorlamış olduğuma karar verip sustum. Üstelik, çavuşun ağzını bozmamış olması ona o gün hiç de şans

getirmemişti. Vadim atını çoktan döndürmüş gidiyordu. Ben de onun arkasından gittim.

En son görüştüğümüzden beri neler yaptığımızı konuştuktan sonra, "Maks'tan bir haber var mı?" diye sordum. Vadim'in günü benimkinden daha sakin geçmişti. Fransız ordugâhında bulduğumuz şeyleri rapor etmiş, sonrasında da savaşı gözlemlemeye gitmişti. Muhafız alayından birkaç asker ona benim yaptığım faaliyetlerden bahsetmiş, o yüzden beni bulmakta hiç zorluk çekmemişti.

"Kimse ondan bir haber almışa benzemiyor, ama haber almalarını da beklemiyordum zaten. Maks (bizim aksimize) eğer plana sadık kaldıysa, şimdi buranın doğusunda olsa gerek. Şalikovo listedeki en muhtemel yer. Bizim de oraya doğru gitmemiz gerek."

Ardımızda yine de her daim var olan savaşın seslerinden gittikçe uzaklaşarak Şalikovo'ya doğru yol aldık. Kararlaştırdığımız randevuya vardığımızda akşamın geç saatleri olmuştu. Randevumuz bir hanın küçük ahırında gerçekleşecekti. Han, Moskova yolundaki diğer birçok bina gibi, hem sahipleri hem de misafirleri tarafından Bonaparte gelmeden önce terk edilmişti. Odalarda uyuma konforunu, samanların üzerinde uyumaya tercih ettik. Hiçbirimiz yirmi dört saatten fazladır gerçek bir uyku uyumamıştı, o yüzden elimize geçen fırsatı son damlasına kadar kullandık.

Ertesi sabah olduğunda top sesleri artık kesilmişti. Her ne kadar sonuçları hakkında hiçbir fikrimiz olmasa da büyük muharebe sona ermişti. Maks'tan ya da Dimitriy'den daha önce buraya geldiklerine dair herhangi bir işaret var mı diye bakmaya ahıra gittik. Maks'ın duvarın üzerine kazıdığı kısa ama net bir mesajı bulmamız uzun sürmedi.

8 – 26 – 9 – M

Dün akşam buraya vardığımızda, bu kez onu yalnızca on iki saatle kaçırmıştık. Ayrıca nottan anladığım kada-

rıyla yazarken elleri titremişti. Yorgun ya da korkmuş olmalıydı ya da her ikisi de. Dimitriy'e dair bir iz yoktu.

Hem Dimitriy gelecek mi gelmeyecek mi görmek için, hem de Borodino'daki durumların ne olduğunu öğrenmek için beklemeye karar verdik. Handa bırakılan birkaç parça yiyecek bulduk ve onlarla kendimize iyi kötü bir kahvaltı hazırladık. Kuşluk vaktine doğru geri çekilen birliklerimizden ilki köyün içinden geçti.

Aldığımız haberler karmakarışıktı. Her iki tarafta da ağır yaralılar vardı ama hiç kimse yaklaşık bir sayı bile veremiyordu. Orada verilen kaybın gerçek sayısını çok sonraları öğrenebildim. Neredeyse tüm gün savaştıktan sonra, şafak vaktine doğru Kutuzov, Ruslara geri çekilme emri vermişti. Yine de savaşa katılanların bir kısmı hâlâ bu savaşı Rusya için bir zafer olarak görüyorlardı. "Her ne kadar geri çekilmek zorunda kaldıysak da, Bonaparte'ın ilerleyişini durdurmak için karşı tarafa da yeteri kadar zarar verdik ve Bonaparte artık Moskova'yı asla alamayacak," diyorlardı. Diğer bir kısmı o kadar iyimser değildi ama hâlâ umut görüyorlardı. Bonaparte Moskova'yı alabilir, ama elinde tutmayı başaramaz, diye düşünüyorlardı. Bir kısmı ise Fransızları Petersburg'un kapılarından uzak tutmak için artık yapılacak hiçbir şey olmadığına inanıyorlardı.

Gelecekle ilgili çözümlemeler ne olursa olsun, bizim Şalikovo'da kalmamızın pek bir anlamı olmadığı açıktı. Atlarımızı eyerledik ve Moskova yolu boyunca doğuya doğru ilerlemeye başladık. Yol üstünde, şanlı ordumuzun, hayatta kalmayı başarabilmiş, pejmürde, savaş yorgunu ama yine de umutlarını henüz kaybetmemiş askerlerini toparlayarak ilerledik. Bizim için, onlar için de olduğu gibi, gidilecek tek yer Moskova'ydı. Fakat hangi taraf gerçekten Borodino'da zaferini ilan etmiş olursa olsun, Bonaparte'ın komutası altında hâlâ yüz bin sağlam adam vardı ve bu muazzam kuvvetler kısa bir süre içerisinde (aynen bizim gibi) sevgili şehrimizin kapılarını aşındırıyor olacaklardı.

O gece nereyi bulursak orada yattık. Moskova'ya ertesi gün öğle vaktine doğru vardık. Tverskaya'daki hana döndüğümüzde sorup soruşturduk. Dimitriy o gün daha erken saatlerde oraya gelmiş, ama çoktan tekrar yola çıkmıştı. Maks, geçtiğimiz bir buçuk hafta boyunca biz gittiğimizden beri hiç gelmemişti. Vadim, Dimitriy'in sık sık dolaştığı yerlere bakınmaya gitti ve ben de aynı şeyi Maks için yapacağımı söyledim.

Ve bu benim için yeterince geçerli bir bahaneydi. Vadim'e ya da Dimitriy'e söylememiş olmama rağmen Maks'ın Margarita'yı görmek için geneleve gittiğini gayet iyi biliyordum. Bu yüzden Maks'ı aramak için genelevi ziyaret etmek kesinlikle makul bir hareketti. Ama genelevde geçirdiğim toplam süre, çok da makul boyutta kalmamış olabilirdi.

Domnikiia'nın beni karşılarken gösterdiği şefkat yüzünden birden afalladım. Normalde salonda, diğer kızların ve müşterilerin önünde gayet mesafeli davranırdı, ama bugün Domnikiia beni, uzun zaman önce kaybettiği kocasını karşılayan bir kadın gibi kucaklamış ve öpmüştü. Hatta uzun zaman önce oğlunu kaybeden bir anne gibi desem daha doğru olurdu belki. Elimden tutup beni odasına götürdü.

"Ah Lyoşa, Tanrı'ya şükür buradasın. Maks tek başına geldikten sonra neler olup bittiğini anlayamadım. Herkese, sen kapıdan girdiğin anda beni haberdar etmelerini tembihledim." Yüzümü ellerinin arasında tutarak, yine dudaklarımdan öptü.

Geri çekildim. "Maks'ı gördün mü? Ne zaman?"

Endişemi yanlış anladı. "Gördüm ama kelimenin tam anlamıyla yalnızca gördüm. Bir de konuştum ama başka hiçbir şey olmadı. Margarita ile bile kalmadı."

Kafamı salladım. "Onu kastetmedim," dedim avucunun içini öperek. "Ne zaman geldi buraya?"

"İki gün önce. Bitkin görünüyordu. Günlerdir durmaksızın at üstündeymiş ama neredeyse hiç dinlenmeden geri çıktı."

"Ne dedi?"

"Tam olarak hatırlayamıyorum, ama senin için bıraktığı önemli mesaj onunla Desna'da buluşmandı."

Desna bizim önceden planladığımız buluşma yerlerinden biriydi.

"Ne zaman olduğunu söyledi mi?"

"Sen gelene kadar orada bekleyeceğini söyledi, ama yalnız gitmen gerekiyormuş. Margarita daha fazla detay hatırlıyor olabilir."

Kalkıp kendi odasını Margarita'nın odasına bağlayan kapıyı çaldı. Bir iki saniye cevap bekledikten sonra kapıyı açtı ve şöyle bir içeri baktı. Duyabildiğim kadarıyla, Margarita belli ki bir müşterisiyle meşguldü. Domnikiia'nın onu el işareti yaparak çağırdığını gördüm ve ardından kapıyı kapattı.

"Birazdan burada olur," dedi Domnikiia ve daha birkaç saniye geçmemişti ki, Margarita kapıdan içeri süzüldü. Vücuduna, üstüne bol gelen bir ehrama benzeyen beyaz bir çarşaf dolamıştı.

"Aleksey'i hatırlarsın," dedi Domnikiia. Margarita bana dönüp kısa ve kibar bir şekilde gülümsedi. Gereksiz tanıştırmalarla nafakasını çıkarmasına engel olunuyormuş gibi bir tavrı vardı. "Geçen gün onu gördüğümüzde Maksim ne dedi?"

Margarita tüm bildiklerini, hem etkileyici hafızasını, hem de tekrar etmek zorunda kalmama arzusunu yansıtan kararlı bir kesinlikle peş peşe sıraladı. "Aleksey'e, onunla Desna'da buluşmasını söylememizi, mümkün olduğu kadar uzun süre onu orada bekleyeceğini, ama Aleksey'in tek başına gitmesi gerektiğini, bunları bu yüzden bize anlattığını (böylece yalnızca Aleksey öğrenebilecekti) ve Dimitriy'in arkadaşlarına güvenmememiz gerektiğini, ah bir de Dimitriy'in kendisine de güvenmememiz gerektiğini söyledi. Dimitriy kim? Şimdi söyleme, daha sonra öğrenirim."

Bağlantı kapısına doğru yürüdü ama çarşafının ön tarafını ayaklarıyla çiğnediği için yürümekte oldukça zorla-

nıyordu. Kapı aralığından adımını atar atmaz çarşafı üstünden tamamen attı. Vücudunun arka tarafını bir an için çırılçıplak gördüm ve kapıyı ardından kapamadan hemen önce müstehcen bir ses tonuyla söylediği, "Evet, yeniden merhaba Albay..." sözlerini duydum.

"Dimitriy kim?" diye sordu Domnikiia. Cevap vermedim. Onun yerine Dominikiia'yı yatağın üstüne doğru iterek onu öpmeye başladım.

Benden daha iyi dost olan bir adam oradan hemen kalkar ve dörtnala Desna'ya giderdi ama on iki gündür Domnikiia'yı görmüyordum. Ancak, bunun sevişmeye duyduğum acil ihtiyaçla alakası yoktu. Yalnızca onunla birlikte olmaya duyduğum acil ihtiyaçtan dolayı orada kaldım. Ama bir araya geldiğimizde ister istemez sevişiyorduk da; bir araya geldiğimizde yaptığımız tek şey sevişmekti aslında. Ve dürüst olmak gerekirse Margarita'nın çıplak görüntüsü, az da olsa tutkularımı ateşlemişti sanırım.

"Dimitriy kim?" diye sordu Domnikiia seviştikten sonra.

"Tüm sevişmemiz boyunca bunu mu merak edip durdun?"

"Hayır," diyerek kıkırdadı. "Ama bir soru sorduğumda, ne kadar geç gelirse gelsin bir cevap beklerim."

"Dimitriy Fetyokoviç, subay bir arkadaşımız. Maksim de, ben de onunla çalışıyoruz. Çok yakın arkadaş değiller, ama birlikte iyi bir çalışma yürütüyorlar. Ona güveniyorum."

"Kime? Dimitriy'e mi?"

"Evet."

"Ya Maks'a?"

"Ona da güveniyorum."

"Hangisine daha çok güveniyorsun peki benim canım, güven dolu Lyoşam?" diye sordu bir yandan bacaklarını vücuduma dolayarak. Bu tuzak bir soruydu, o yüzden bir cevap vermedim.

"Dimitriy'in arkadaşları, derken Maks neyi kastetti?" diye sordu.

"Dimitriy'in arkadaşları" ifadesi (yani Opriçnikler) soruyu tuzak bir soru haline getiren şeydi. Son zamanlara kadar eğer bir tercih yapmak zorunda bırakılsaydım, Dimitriy'e Maks'a güvendiğimden daha fazla güvenirdim, ama Dimitriy, o gizemli ve korkunç adamlara o kadar yakın görünüyordu ki artık Dimitriy'e de o kadar güvendiğimi kesin olarak söyleyemezdim.

"Maks'ın kastettiği şey; Dimitriy'in Türklere karşı birlikte savaştığı bir grup asker yalnızca. Buraya bize yardım etmeye gelmişlerdi. Kadrolu asker değiller, süvari ya da piyade değiller. Daha çok Kazaklara benziyorlar, ama Kazaklardan daha az kontrol edilebilirler. Biz onlara Opriçnikler diyoruz."

Terimin asıl anlamını belki biliyor, belki bilmiyordu, ama bu isim hakkında bir şey sormadı.

"Yaptıkları işte iyiler mi bari?"

Gecenin karanlık bilinçsizliği içerisinde arkadaşlarına ve kumandanına seslenen o kimsesiz Fransız piyade erinin bağırışı geldi aklıma. Akıllarında galip gelip gelemeyeceklerine dair en ufak bir şüphe olmaksızın yüz kişilik Fransız ordugâhına ellerini kollarını sallaya sallayan giren Yuda, Matfey ve Foma geldi aklıma. Onları o günden beri hiç görmemiş olmama rağmen galip geldiklerinden hiç şüphem yoktu. Domnikiia'ya ayrıntıları anlatmadım.

"Hem de çok iyiler," diye yanıtladım.

Elimi kalçalarında dolaştırdım. O da bana gülümsedi, ama gülümsemesi birdenbire asık bir surata dönüştü. Elimi kaptı ve bakmak için yukarı kaldırdı.

"Bu ne zaman oldu?" diye sordu dehşetle.

Ani tedirginliğine bir sebep göremediğim için, neredeyse gülerek, "Ne ne zaman oldu?" diye sordum.

Ne diyeceğini birkaç saniye düşündü. "Parmakların! Ne zaman oldu?"

Türklerin, beni esir aldıktan sonra yaptıkları işkenceler sırasında kaybettiğim, sol elimin son iki parmağının yokluğuna alışalı uzun zaman oluyordu. O parmaklara bu kadar az ihtiyaç duymuş olmam neredeyse şaşırtıcıy-

dı. Sağ elimle yazı yazıyordum. Kılıcımı sağ elimle tutuyordum. Misket tüfeğinin dipçiğini iki parmakla desteklemek gerektiğinden, misket nişancılığım biraz daha az iyiydi ama misket tüfeği hiçbir zaman favori silahım olmamıştı zaten.

"Üç yıl önce," diye yanıtladım Domnikiia'nın sorusunu. "Fark etmemiş olmana şaşırdım," diye ekledim, sanki kalbim kırılmış gibi yaparak ama gerçekten de hâlâ şaşkındım.

"Buradan gidene kadar seni bile gerçekten fark ettiğimi sanmıyorum."

Kendi parmağını önce benim başparmağım, işaretparmağım ve ortaparmağım arasında yukarı aşağı gezdirdi, ardından diğer iki parmağın köklerine dokundu.

"Acıyor mu?" diye sordu.

"Artık acımıyor." Parmaklarımdan artakalan, yara izi taşıyan kısımlara dokunmaya devam etmesine izin verdim. Çoğu insan parmaklarım konusunda aşırı duyarlı davranırdı. Ya hiç durmadan bu konuyla ilgilenirler ya da beni üzecekleri korkusuyla konuyu hiç açmazlardı bile. Her iki durumda da insanların olayın fiziksel boyutuna odaklanmaları daha iyi oluyordu. Tanıdığım yalnızca bir kişi daha, Dominikiia'nın, eskiden parmaklarımın olduğu yerde kalan parçaların dağınık detayları yüzünden kapıldığı masum cazibeye kapılmıştı. O da oğlum Dimitriy idi. Dimitriy de aynen şu an Domnikiia'nın yaptığı gibi ellerime dokunmayı severdi. Gözlerimi kapattığımda, kendimi neredeyse yeniden Dimitriy ile birlikteymişim gibi hissettim. Marfa ilk başta Dimitriy'e bunu yapmamasını söylemişti, ama yaptığı şeyin bana bir zararı yoktu, o yüzden izin vermiştik.

Kendi dört parmağını benim iki parmağımla birbirine geçirerek, "İmparatoriçe Marie-Louise'in resmini hiç görmedim," dedi Domnikiia. Konuyu değiştirdiğine sevinmiştim.

"Neden böyle bir şey söyledin?" diye sordum.

"Belli ki, benim ona benzediğimi düşünüyorsun."

"Belli ki mi?"

"Maksim söyledi." Sanki bir günah çıkarıyormuş gibi konuşuyordu. Fakat Domnikiia ile Maks'ın benim hakkımda konuşmuş olmaları beni artık ilgilendirmiyordu.

"Evet. Benziyorsun."

"Yani ben yalnızca, paran bir Fransız imparatoriçesine yetmediği için kendini avuttuğun ucuz bir fahişe miyim?" diye konuyu hafife alarak sordu.

Güldüm. "Marie-Louise Fransız değil. Avusturyalı."

"Bu bir cevap değil."

"Ve sen de ucuz değilsin."

"Her ne kadar bütçenizin pahalı bir fahişenin parasını ödemeye müsaade etmediğini bilsem de, bu da bir cevap değil.". Sözüne devam etmeden önce bir duraksadı. Ardından, "Bir de karın var tabii," dedi. Bu cümleleri söylerken o kadar büyük bir hasetle ve ters ters bakıyordu ki ancak numara yapıyor olduğunu düşünebilirdim. Domnikiia'nın bir şekilde benim evliliğimi kıskanıyor olması fikri, hissettikleri ister yapay olsun ister olmasın, gururumu okşuyordu, ama aynı zamanda samimi ve sanrılarla dolu dünyamıza gerçekliği getirmeye kalkıştığı için sinirlerimi bozuyordu.

"Zannedersem yine Maks'ın başının altından çıktı bunlar," dedim.

Kafasını salladı ve ardından ekledi. "Alyans takmıyorsun."

"Bir casus için alyans takmak iyi bir fikir değil," diye yanıtladım. Dalgınlıkla yüzüğün olması gerektiği sağ elimin yüzükparmağının kökünü ovalıyordum. Alyansım her zamanki gibi Marfa'nın tuvalet masasında, küçük sedef bir kutunun içinde duruyordu. O alyansı bir tek Petersburg'da evdeyken takardım. Marfa sebeplerimi anladığını söylüyordu.

"Ah anlıyorum," dedi Domnikiia. "Adı ne peki?"

"Kimin adı?" diye sordum.

"Karının adı."

"Maks bunu da söylemedi mi?"

"Maks bunların hiçbirini kasten söylemedi aslında."

"Karımın adı Marfa Mihailovna. Ve bir oğlumuz var, Dimitriy Alekseyeviç." Sesim, niyet ettiğimden daha sinirli çıkmıştı. Sadece detayları mümkün olduğu kadar çabuk geçmek istiyordum ki en azından bir karım ve bir çocuğum olduğunu unutabileyim.

"Bir Dimitriy daha," diye bir gözlemde bulundu.

"Dimitriy Fetyukoviç'in ismini verdik ona."

"Neden?"

"Çünkü Dimitriy benim hayatımı kurtardı."

"Anlıyorum," dedi bana daha biraz sokularak. "Sanırım Dimitriy'le tanışmak isterdim."

"Hangisiyle?"

Cevap vermedi, yalnızca bana gülümsedi. İstemeden Maks hatırıma geldi ve zihnimi kurcalamaya başladı. İki gündür Desna'da bir oduncu kulübesinde yalnız başına ve sıkıntı içerisinde beni bekliyor olabilirdi. Bu kadar oyalandığım için kendimden nefret ettim.

"Gitmem gerek," dedim giyinmeye başlayarak. "Gidip Maks'ı görmem gerek."

"Anlıyorum," dedi.

İlk kez ne benim aklıma ona para ödemek geldi, ne de onun aklına benden para istemek.

Dışarı adımımı atar atmaz, Vadim'in hızlı adımlarla bana doğru geldiğini gördüm.

"Sen burada ne halt ediyorsun?" diye gürledi içinden gelen bir kızgınlıkla. "Maksim Sergeyeviç'i arıyor olman gerekiyordu."

"Zaten onu arıyordum."

"Burada mı? Burada eğleniyor olabilirsin Aleksey, ama burası Maks'ı bulmayı umacağım tarz yerlerden değil. Dinle bak! Bugün, Maks hakkında ondan hiç beklemeyeceğim dehşet verici şeyler öğreniyorum. Neyse, Maks burada mıydı bari?"

"Hayır, ama nerede olduğunu öğrendim," diye yanıt-

ladım. Vadim'in alışılmadık huysuz tavırlarına bir anlam veremiyordum.

"Güzel. Hemen oraya gidelim öyleyse."

"Tüm bu acele nerden çıktı birdenbire?"

Vadim, kalbimi kırmak üzere olduğunu fark etmişçesine bana baktı. Ses tonunu biraz yumuşattı ama yalnızca biraz.

"Çünkü Maksim Sergeyeviç bir Fransız casusu, bildiğim kadarıyla da hep öyleymiş."

7

Maksim Sergeyeviç Lukin ile ilk buluşmamızı hatırlıyorum. 1805 yılında, Austerlitz Savaşı'ndan belki iki ay kadar önceydi. Yemekhanede oturmuş öğle yemeğimizi yiyorduk ki masanın karşısından, kendinden emin, genç bir ses geldiğini duydum. Maks'a bakmak için gözlerimi kaldırdım. Henüz on sekiz yaşındaydı, ama çoktandır tanıdığım Dimitriy Fetyokoviç ile ciddi bir konuşma yapıyordu.

"Amerika'da kral yok ama köleleri var," diye açıklıyordu Maks. "İngiltere'de kral var ama köleleri yok. Fransızlar krallarını öldürüp yerine bir imparator yarattılar ki kendileri köle olmasınlar. Rusya'da ise bizim hem bir imparatorumuz hem de kölelerimiz var." Bir an için duraksadı. "Tabii birçok Rus, bir imparatorumuzun olduğunu ve bizim köle olduğumuzu söyleyecektir."

"Köylü takımı öyle diyecektir demek istiyorsun herhalde. Öyle değil mi?" diyerek lafa karıştı Dimitriy.

"Kesinlikle."

Maks birden tüm ilgimi üstüne çekmişti. Hangi görüşü savunduğuna ya da ne anlatmak istediğine dair hiçbir fikrim yoktu, ama fikirlerini taze ve gençlere özgü bir tutkuyla ifade etme şekli çarpıcıydı.

"Ben olsam köylü takımını zencilerle kıyaslamayı tercih etmezdim," diyerek konuşmaya ilk defa katıldım.

Maks irkilmeden görüşlerini sürdürdü: "Hımm, hayır; köylü takımına ulaşmak için o kadar uzaklara gitmemize gerek yok."

Daha sonraları bunun, Maks'ın tipik bir ifade tarzı olduğunu öğrendim. İki anlama da gelebilen, gözlerinde şeytanca bir ışıldamayla kurulmuş yansız cümlelerle kendini ifade etmek tipik bir Maks davranışıydı. Amerikalılara mı çatıyordu yoksa Ruslara mı? Yıllar sonra bunu ya da bazı benzer konuları ona sorduğumu hatırlıyorum. Milletlerle ilgilenmediğini, yalnızca fikirlerle ilgilendiğini söylemişti bana.

"Milletler fikirler üzerine kurulmamış mıdır?" diye sormuştum ona.

"Bazıları öyle," deyip kafasını sallamıştı, "ama sayıları çok değil." O an için yalnızca iki tanesi gelmişti aklıma: Fransa ve Amerika. Ve biz Amerika'yla savaş halinde değildik.

Tverskaya'daki genelevin dışındaki, Kremlin kulelerini görebildiğimiz o meydanda dururken, tüm bunları hatırladım ve boş boş Vadim'in gözlerinin içine baktım.

"Maks nasıl olur da Fransız casusu olabilir?" diye sordum. "Austerlitz'de bizimle birlikte Fransızlara karşı savaştı. Ve burada da onlarla savaşıyor."

"Savaşıyor mu acaba?" diye sorguladı Vadim. "Benim duyduklarım hiç de o yönde değil. Dimitriy'e göre, biz Gzatsk'tan çıkar çıkmaz Maks üçünü de götürüp Fransızların ellerine teslim etmiş. Birkaç saat içinde üçü de infaz edilmişler."

"Hangi üçü?"

"Opriçniklerin üçü işte: Simon, Faddey ve Yakovlardan biri, hangisi olduğunu hatırlayamıyorum."

"Peki Dimitriy tüm bunları nereden biliyormuş?"

"Ona da Andrey söylemiş. Maks bunlara ihanet ettiğinde, Andrey de diğer üçüyle birlikteymiş ama kaçmayı başarmış." Vadim, kaşımı kaldırışımdan Andrey'in sözlerinden şüphe etmek üzere olduğumu anlamıştı. Yalnızca birkaç gündür tanıdığımız bir adamın sözleriyle, Maks gibi eski bir arkadaşımızın aleyhine karar veremezdik.

Vadim, ben daha konuşmaya başlamadan atağa geçti: "Ve Dimitriy Maks'la kendi konuşmuş. Maks suçunu itiraf etmiş."

Maks'ın son mesajında bana, Dimitriy'e güvenmememi söylemesinin üstünden çok uzun zaman geçmemişti. Şimdi ise Dimitriy'in söylediği şey Maks'a güvenmememiz gerektiğiydi. Maks saklanmayı tercih etmişti (şartlar ne olursa olsun masum bir insanın yapacağı bir hareket değil) ve onu görmeye yalnız başıma gitmem gerektiğini söylemişti. Bunu kendi güvenliği için mi istemişti, yoksa bu benim için kurulmuş bir tuzak mıydı?

"Dimitriy tüm bunları ne zaman duymuş?" diye sordum Vadim'e, ama tam o sırada meydanın uzak bir noktasından Dimitriy'in kendisi göründü, o yüzden Vadim'in cevap vermesine gerek kalmadı. Dimitriy bize doğru geldi.

"Aleksey'e söyledin mi?" diye sordu Vadim'e.

"Genel hatlarıyla anlattım, ama sanırım sen her ikimize de yeniden anlatsan iyi olacak."

"Ne zamandan beri biliyorsun?" diye sordum Dimitriy'e. Dimitriy'in şu ana kadar bizden ne gizlemiş olabileceğini merak ediyordum.

"Sizi Goryaçkino'da bırakıp gittikten hemen sonra öğrendim. Andrey beni buldu ve bunu anlattı."

"Tam olarak ne anlattı sana?" Hâlâ son derece şüpheliydim.

"Gzatsk'a yaklaşır yaklaşmaz Maks ve Opriçnikler birbirlerinden ayrılmışlar, daha doğrusu (sonradan öğrendiğime göre) Maks onları atlatmış. Maks'ı bulmak için çevreyi soruşturmuşlar ve Fransızlar tarafından kaçırıldığını öğrenmişler. Tabii ki aslında kaçırılmamış, kendi ayaklarıyla Fransız ordugâhına gitmiş."

Nereden bildiklerini sormak üzereydim, ama Vadim eliyle işaret ederek Dimitriy'in sözünü bitirmesine müsaade etmemi söyledi.

"Ardından gidip Maks'ı kurtarmışlar, ama tabii hâlâ onun bir hain olduğunu bilmiyorlarmış, ama kısa bir süre

içerisinde Maks onları yeniden atlatmış. Yol üzerinde bir yerde Faddey ile buluşmuşlar ve ardından, Goryaçkino'da bizimle buluşmak üzere hep birlikte yola devam etmişler. Goryaçkino'ya bizden bir gün önce varmışlar ve Maks da oradaymış. Onlara, Borodino'daki ana oluşumlardan birkaç verst ötede bir yerde büyük ve savunmasız bir Fransız ordugâhı bulduğunu ve çok kolay bir hedef olduğunu söylemiş, onlar da Maks'a güvenmişler.

"Sonuçta dördü de (Andrey, Simon, Yakov Alfeyev ve Faddey) saf saf Fransız ordugâhında dolaşmaya başlamışlar ve Fransızlar birdenbire üzerlerine çullanıp onları öldürmüşler. Andrey dışındakileri yani (şansımıza Andrey kaçmayı başarmış), aksi takdirde tüm bunları öğrenememiş olacaktık. Sanırım lanet Fransızlar yalnızca üçünün gelmesini bekliyorlarmış. Maks yalnızca onlara ihanet ettiğini sanıyormuş."

"Ve tüm bunları sana Andrey anlattı. Öyle mi?" diye sordum.

"Evet. Ben sizi bırakıp gittikten sonra Andrey beni buldu ve neler olduğunu anlattı. Maks'ı takip ettiğini ve nerede konakladığını bildiğini söyledi. Maks'la yüzleştiğimizde, tam olarak Andrey'in anlattığı şekliyle bana her şeyi itiraf etti."

Maks'ın Fransa ve İhtilal konusunda konuşmayı ne kadar sevdiğini hepimiz biliriz, ama bunları ciddi ciddi söylediğini hiçbir zaman düşünmemiştim.

"Bu iş ne zamandan beri süregeliyormuş?" diye sordu Vadim.

"Bilmiyorum," diye yanıtladı Dimitriy. "Ne fark eder? Asıl mesele şu ki bir an önce onu bulup icabına bakmamız gerekiyor. Nerede olduğunu öğrenebildiniz mi?"

"Aleksey biliyor," dedi Vadim ve ikisi birden bana döndüler.

Bir an durup düşündüm. Eğer Dimitriy'in yalnızca kendisi Maks'ı suçlamış olsaydı, o zaman ona inanırdım ama işin içinde hem Dimitriy hem de Andrey (Opriçniklerden biri) olunca şüpheye düşmüştüm. Opriçnikler gel-

diğinden beri Dimitriy'in onlara gösterdiği bağlılık bize gösterdiğinden çok daha fazla gibiydi. Tabii ki görünüşe bakılırsa, hepsi bizim tarafımızdaydı, ama bundan emin olmamızın zamanı gelmişti.

"Gidip Maks'ı kendi başıma bulacağım," dedim. "Onu alıp buraya geri getireceğim."

"Hayır. Hiç de öyle yapmayacaksın," dedi Dimitriy. "Hep birlikte gideceğiz ve bizimle geldiğinden emin olacağız."

"Yalnız başıma gideceğim," diye cevap verdim kararlı bir şekilde. "Sadece benim gideceğimi sanıyor. Eğer hepimiz birden gidersek kaçabilir. Benimle gelecek. Eğer gelmezse o zaman onun bir hain olduğuna emin oluruz."

Dimitriy dudak büktü.

"İnan bana Dimitriy Fetyukoviç," dedim soğuk bir samimiyetle, "eğer Maksim bir hainse, o zaman en az size ettiği kadar bana da ihanet etmiş demektir. Bunların, böyle bir adamın yanına kalmasına müsaade etmeyeceğim."

"Maks'ın yerini bize söylemeni emredebilirim," dedi Vadim, ama bunu söylerkenki ses tonundan, verdiği emirlere itaat edilmemesi yüzünden takımının içinin gittikçe boşaldığını görmeyi göze alamayacağını anlıyordum. Önce bana baktı, ardından da Dimitriy'e, sonra yine bana baktı. "Pekâlâ Aleksey. Git bakalım. Onu buraya getir, sonra ona ne yapacağımıza hep birlikte karar veririz, eğer suçluysa tabii." Bu son kelimeleri söylemek sonradan aklına gelmişti; suçlu olduğuna çoktan karar vermişti.

Atıma atladım ve güneye, şehrin dışına doğru yolculuğum başladı. Desna uzakta değildi ama oraya gitmeye çok da hevesli değildim, o yüzden atımı ağır adımlarla sürerek yoluma devam ettim. Maks'ın yaptıkları konusunda Dimitriy'in lafına inanmış olayım ya da olmayayım, Vadim'in emrine uyarak işimi yapmam için beni yalnız bırakacağı konusunda ona tam olarak güvenememiştim. Yol boyunca tek gözüm hep arkamdaydı. Birkaç kez arka-

ma dönüp bakarak anayolu kontrol ettim, ama takip edildiğime dair hiçbir işaret yoktu. Köyün kuzeyindeki avcı kulübesine vardığımda, karanlık çökeli hayli oluyordu.

Bu yeri daha önce görmemiştim (sanırım burayı listeye eklemek Maks'ın kendi önerisiydi) ve boyutlarını görünce şaşırdım. Gerekirse bir ya da iki kişinin rahat rahat yatabilecekleri kadar büyüktü.

Kapıyı çaldım ve yavaşça seslendim. "Maks! Maks! Benim, Aleksey."

Kapı açıldı ve Maks'ın soluk, bir süredir yıkanmamış ve korku dolu yüzünü gördüm. "Yalnız mısın?" diye sordu. Kafa salladım. Kapıyı tamamen açmadan önce etrafa paranoyakça göz attı ve ardından beni içeri aldı.

"Ne zamandır buradasın?" diye sordum.

"İki gündür," diye yanıtladı. Kulübenin içi çıplaktı. Yalnızca bir duvar dibinde kerpiçten bir ocak ve bir sandalye vardı. "Otur," dedi bana sandalyeyi işaret ederek. Sandalyeyi kaldırıp odanın ortasına koydum.

"Hayır. Sen otur," dedim. İkram ediyormuşum gibi davranmak istedim, ama aslında bir sorguya hazırlanıyordum. O oturur pozisyonda durup bana bakmak için gözlerini kaldırırken, ben ayakta durur ve yürürsem, sorgu için daha uygun bir pozisyon olacağını düşünmüştüm. Söylediğim gibi yaptı.

"Dimitriy'le konuştum," dedim.

Maks yere baktı. "İyi," diye homurdandı.

"Doğru mu?" diye sordum.

"Ne doğru mu?"

Soğukkanlılığımı kaybetmiştim. Sorgucu rolümden çıkarak, niyetimden daha kişisel bir tavırla konuşmuştum onunla. "Bu bir açıkoturum değil Maks. Bu bir dava bile değil. Bu bizim dostluğumuzla ilgili bir şey. O yüzden dosdoğru cevap ver."

"Veremem." Yanıtı tamamen samimiydi. "Beni bilirsin Aleksey, düşünme şeklim öyle değildir. Konuşma şeklim öyle değildir." Ne demek istediğini biliyordum. Bazı insanlar içsel algılarına yapay bir derinlik katmak için dü-

şünsel bir paravan takınırlar. Maks içsel algılarla hiçbir zaman uğraşmamıştı. İçsel algıları vardı (geneleve gidiş sebeplerini açıkladığı zaman fark etmiştim) ve o algıları anlıyordu ama onları önemsemiyordu ya da onlara bel bağlamıyordu. En samimi cümleleri her zaman bir mantık sürecinden geçerek kurulmuştu. "Ama özellikle dostluk kavramından bahsediyorsan şunu söyleyebilirim ki o asla ihanet etmediğim bir şey. Önemi olan hiçbir şeye ihanet etmem."

"Ama ülkene ihanet ettin."

Bu cümleyi bir soru cümlesi olarak söylememiştim ama yine de cevap verdi: "Evet."

"Ayrıca Simon'u, Faddey'i ve Yakov Alfeyev'i katletmeleri için Fransızların arasına sen yolladın."

"Ah, evet. Başarabilseydim Andrey'i de yollayacaktım; gerçi 'katledilmeleri' kelimesi tartışılır."

"Ne demek istiyorsun yani? Ölmediklerini mi söylüyorsun?"

"Hayır, hayır öldüler. Ben yalnızca başka şeyleri çağrıştıran bu kelime seçimini sorguluyordum."

Maks'ı tanımayan biri özellikle çelişkili cümleler kurmaya çalıştığını ya da belki de sorgucusuyla dost olabilmek adına nazik davranmaya çalıştığını düşünebilirdi ama ben onun, her zamanki gibi kendi olduğunu, dürüst ve net olduğunu biliyordum. Bir hain olduğu için yakın zamanda öldürülebilme ihtimaline de, edebiyat üzerine yapılan bir tartışmaya ya da yeni bir siyasi teoriye baktığı gibi tarafsız bakmayı becerebiliyordu.

"Yani Bonaparte adına casusluk ettiğini inkâr etmeye bile kalkışmıyorsun. Öyle mi?" diye sordum doğrudan.

"Hayır. Neden edeyim ki?"

Bu ani aşikâr dürüstlük gösterisine kızdım. "Bir ay önce olsa inkâr eder miydin?"

"Tabii."

"Peki şimdi bana karşı bu kadar dürüst olmanı sağlayan şey nedir?"

"Senin her şeyi zaten biliyor olman. Gerçekleri bi-

len bir adama yalan söylemek için boşa çaba sarf etmeyeceğim," diye yanıtladı mutlak bir sadelikle. Keşke en azından birimizden biri benim her şeyi bilmediğimi ve hâlâ umutsuzca açıklama gerektiren şeyler olduğunu anlasaydı. O zaman her şey çok farklı gelişebilirdi. Fakat Maks, kendisi düşüncelerini açık seçik ifade edebilen biri olmasına rağmen, beyninde açık bir biçimde tasarladığı düşüncelerin başka insanların beynine doğru yolunu bulmayı henüz başaramamış olduğunu kolay kolay anlayabilecek bir adam değildi. Maks'ın gözünde bu suç o kadar büyük bir anlam ifade etmemesine rağmen, onun ülkesine ihanet etmiş bir hain olmasından dolayı o kadar büyük bir dehşete kapılmıştım ki belki bu onun kafasını karıştırarak, keşfetmiş olduğu o daha büyük dehşetten de haberim olduğunu düşünmesine neden olmuştu.

"Ne kadar zamandır Bonaparte için çalışıyorsun?" diye sordum.

"Bilirsin, her zaman Devrim'e yakınlık duymuşumdur."

Kafa salladım. Hepimiz için aynı şey geçerliydi. Devrim bir imparatorluğa dönüşene ve o imparatorluk bizim ülkemizi işgal edene kadar hepimiz Devrim'e yakınlık duyuyorduk.

"Her şey Austerlitz'de esir düştüğüm zaman başladı," diyerek sözüne devam etti Maks. "Fransızların, genç ve siyasi olarak yenilikçi düşünce yapısına sahip potansiyel askerleri tespit eden uzmanları vardır. Fikrimi değiştirebilmiş olmalarının tek yolu; Napoléon'un ya Avrupa'nın hâkimi olacağına ya da yenileceğine dikkatimi çekmeleri oldu. Her şeyin, bağımsız bir Rusya vaat eden mutlu bir anlaşmayla sonuçlanma ihtimali söz konusu değildi. En başta İngilizler buna izin vermezlerdi ve kim onları bunun için suçlayabilirdi ki? Düşünmek zorunda oldukları kendi çıkarları vardı.

"Ve benim bir seçim yapmam gerekiyordu. Devrim'in fikirlerinin geliştiği bir dünya mı istiyordum, yoksa yok

olduğu bir dünya mı? Benim hangisini seçmiş olduğumu bilmen için sormana bile gerek yok Aleksey."

Haklıydı. Onu tutarsızlıkla suçlayamazdım. Şimdiye kadar yaptığı her şey, şartlarının ve inançlarının tahmin edilebilir bir sonucuydu. Onun hakkında bildiklerimi mantıklı bir sonuca bağlayamamış olmak benim hatamdı.

"Ve böylece, birkaç yıl beyin yıkadıktan sonra, seni de diğer esirlerden biri gibi öylece salıverdiler. Öyle mi?"

"'Beyin yıkamak' da, aynen 'katletmek' kelimesi gibi o başka şeyler çağrıştıran kelimelerden biri," diye yanıtladı. "Ama evet. Anafikir buydu."

"Peki bugüne kadar Bonaparte'a ne 'hizmetlerde' bulundun?"

"Dürüst olmak gerekirse, çok az şey." Alaycı bir şekilde gülümsedi. "'Sıra dışı' operasyonlar için Fransızların bende gördüğü aynı potansiyeli, Vadim de görmüştü. O yüzden yaptığım askerî eylemlerin çoğunu seninle, Vadim'le ve Dimitriy'le yaptım ve ondan sonra da pek bir şey yapmadım zaten. Genel kıta hareketleri falan gibi şeylerle ilgili bildiklerimi Fransızlara rapor ettim ama onlara 'bizim' yaptıklarımızla ilgili herhangi bir şeyden bahsetmek çok kişisel, çok gereksiz geldi. Görünüşe bakılırsa bir ülkeye ihanet etmek bir insana ihanet etmekten daha kolay geliyor insana."

"Daha geçen hafta üç tane cesur adamı göz göre göre ölüme gönderdin."

"Burada, yine kelimeler üzerine tartışabiliriz ama o olay farklıydı. Bu yaptığım insanlık adına hayırlı bir hareketti."

"İnsanlık ha?" diyerek alay ettim. "Her zaman insanlık adınadır zaten. Öyle değil mi? Söyle bana Maksim, Fransız insanlığını Rus insanlığından daha önemli yapan şey nedir? Ya da İngilizleri Avusturyalılardan? Bizler tüm insanlık adına savaşamayız çünkü insanların düşmanları yoktur, insanlar için sadece başka insanlar vardır." İtiraz etmek üzereydi ama benim ona söz vermeye hiç niyetim yoktu. Desna'ya vardığımda hâlâ ısrarla, Dimitriy'in bir

şekilde yanılmış olduğunu (Andrey'in yalan söylemiş olduğunu) ümit ediyordum ve Maksim, bana söylenenleri teyit ettiğinde, onun duygularını paylaşmaya, yaptıklarını neden yaptığını anlamaya çalışmıştım. Ama şimdi, insanlık adına hayırlı olduğu temeline dayandırarak, üç silah arkadaşımızın ölümünü haklı göstermeye çalışması, onu gerçek bir hain gibi görmeme sebep olmuştu ve kendimi Dimitriy'in tüm bunları ilk öğrendiğinde hissetmiş olacağı gibi hissetmiştim.

"Ülkene sırtını dönmüş de olsan, dostlarını korumaya devam ettiğini söylüyorsun, ama ülken dediğin şey, adları yüz yıl önce unutulmuş generaller tarafından rasgele seçilmiş bir toprak parçası değil. Bu ülkeyi senin dostlarının dostları, dostlarının aileleri oluşturuyor. Ama sanırım senin benden daha büyük bir idrak kabiliyetin var Maksim Sergeyeviç. Ben tüm insanlığı sevmekle başa çıkamam. Yalnızca tanıdığım, bildiğim şeyi severim."

Durdum. Bunu ne amaçla yaptığımı bilmesem de, sözlerimin onu can evinden vurduğunu ümit ediyordum. Maks sandalyesinde sessizce oturuyor, bana bakmıyordu bile. Birdenbire Maks'ın görmüş olduğu şeyi ben de gördüm. Nasıl içeri girmişlerdi ve ne zamandan beri orada duruyorlardı bilmiyorum, ama mumun verdiği loş ışığın altında birden fark ettim ki Pyotr, Yuda, Filipp, Andrey, Yakov Zevedeyev ve Varfolemey daire şeklinde etrafımızı sarmış duruyorlardı.

Opriçniklerin, Maks'la ilgili kendi adalet planları vardı.

8

"Sanırım artık bizi yalnız bırakabilirsin Aleksey İvanoviç," dedi Pyotr.

Tam karşımda duruyordu. Maks da ikimizin tam ortasında oturuyordu.

"Ne demek istiyorsun?"

"Maksim Sergeyeviç'in ellerinde üç arkadaşımız öldü. Onu cezalandırmak bize düşer."

"Maksim Sergeyeviç, Rus ordusunun bir subayı olarak yeminine ihanet etti. Askerî mahkemede yargılanmak üzere onu Moskova'ya götürmek benim görevim," dedim kararlı bir şekilde. Gerçi onlara karşı isteğimi diretebilecek bir durumda değildim.

Pyotr azimliydi. Neredeyse bir fısıltı şeklinde konuşarak, "O bizim," dedi.

O an aklıma bir şey geldi. "Burada olduğumuzu nereden bildiniz?"

Pyotr, sorumu duymazdan gelmeyi akıl edemedi ve onun yerine yalan olduğu besbelli bir açıklamayla yanıt verdi. "Sizi takip ettik."

"Hayır, etmediniz," dedim ona. "Etmiş olsaydınız, ben vardıktan bu kadar uzun zaman sonra varmazdınız."

"Dimitriy Fetyukoviç söyledi," dedi Yuda.

"Peki o nereden biliyormuş?"

"Hiçbir fikrim yok. Neden Moskova'ya dönüp ona kendin sormuyorsun?" diye yanıt verdi Yuda.

"Neden Moskova'ya dönüp fahişene sormuyorsun?"

dedi Filipp ve birkaçı yine, o daha önce duymuş olduğum pis kahkahayı attılar.

Yuda yanıma geldi ve kolumdan tutarak beni kapıya doğru götürdü. Şöyle bir Maks'a baktım. Donakalmış bir vaziyette sükûnet içerisinde oturuyordu. Koşup gidemeyeceğini ya da onlarla dövüşemeyeceğini bilecek kadar zekiydi, o yüzden kaçmak için alternatif bir yol arıyordu çılgınca.

"Bunun en iyi çözüm yolu olduğunu sen de biliyorsun Aleksey," dedi Yuda yumuşak bir tavırla. "Bir hain olduğunu biliyorsun ve ölmeyi hak ettiğini de biliyorsun. Ama hayatının sonuna kadar arkadaşını öldürmüş olmanın vicdan azabıyla yaşamak ister misin? Ya da en azından öldürülmesi için onu Moskova'ya götürmüş olmanın."

Cevap vermedim.

"Onun bir hain olduğuna dair şüphen mi var?"

"Hayır."

"Yani ölmeyi hak ediyor."

"Hak ediyor."

"Eğer onu burada bizimle bırakırsan," Yuda'nın sesi iyice alçalmış, neredeyse fısıltıya dönüşmüştü, "o zaman her daim, sayıca azınlıkta olduğunu söyleyebileceksin. Neyin doğru olduğunu düşündüğünün bir önemi kalmayacak çünkü eğer direnmiş olsaydın, zor kullanarak da olsa yine biz başarıya ulaşmış olurduk ve her ikiniz de ölürdünüz." Bir yandan tatlı dille ikna etmeye çalışıyordu, ama diğer yandan alttan alta tehdit ediyordu ve yaptığı şey işe yaramıştı. Tehdit etmesi mi, yoksa tatlı dille anlatması mı daha ikna ediciydi diye sorgulamak zahmetine hiç girmedim.

Maks'ın yanına gittim ve kılıcını kınından çıkardım. Arkadaşım ölüme mahkûm edilmişti ve ritüelleri uygulamak nedense durumun gerçekliğini gözümde küçültecekmiş gibi gelmişti. Önünde durdum ve kollarım sonuna kadar açık vaziyette kılıcı başının üstünde tuttum. Maks bana baktı. Gözlüğünün camları arkasından gözyaşları görünüyordu.

"Lütfen bana bunu yapma Aleksey."

"Hainlerin başına bu gelir Maks. Bunu sen de biliyorsun," diye yanıtladım usulca. Kalbimi, ihaneti yüzünden duymam gereken kinle doldurmaya çalışıyordum ki ona olan tüm sevgim çıksın gitsin.

"Kılıçtan bahsetmiyorum. Beni onlarla yalnız bırakma demek istiyorum."

"Bir ölüm şekli, başka bir ölüm şeklinden çok farklı değildir Maks," dedim, ama aslında daha o zamandan, bunun bir yalan olduğunu biliyordum. "Arkadaşlarının eliyle öldürülmeyi tercih mi ederdin?"

Pes etmiş bir şekilde gülümsedi ve ardından başka taraflara bakmaya başladı.

Daha önce bir kılıcı hiç kasten kırmamıştım ve orduda bu tarz bir iş için verilen bir eğitim de yoktu. Kılıç kıvrıldı, kıvrıldı, kıvrıldı. Neredeyse ikiye katlanana kadar kıvrıldı, ama yine de kırılmadı. Ellerimi Maks'ın başının üstünde açabildiğim kadar açmış, uygulayabileceğim kuvvetin limitlerini zorluyordum. Kaslarım ağrımaya, kollarıma kramplar girmeye başladı. Kollarım adeta zorlamayı bırak diye yakarıyor gibiydi. Kılıcın kıvrımında yakaladığım açıyı muhafaza etmeye çalışmak bütün enerjimi alıp götürmüştü, o yüzden kırılma noktasına gelene kadar bükmeye devam etmek şöyle dursun, açıyı korumak için uyguladığım kuvvetimi bile hızla kaybetmeye başlamıştım. Birdenbire, nedense bana yılan tıslamasını anımsatan ahenksiz bir çınlamayla çelik kırılıverdi. Metalin geriliminin boşalması, kollarımın içinde yankılandığı için iki kolum birden feci bir acı vererek zangırdadı. Sol elimin kalan iki parmağıyla kılıcın keskin yüzünü sımsıkı kavradığım için avuç içim boydan boya kesilmiş ve kanamaya başlamıştı.

Opriçniklerden ikisi, sanırım Filipp ve Varfolemey, bana yardımcı olmak için öne doğru bir adım attılar, ama Yuda, bunun kendi başıma yapmam gereken bir iş olduğunu anlayarak, eliyle işaret etti ve onları durdurdu.

Birkaç dakika önce, Opriçnikler geldiğinde ne söyle-

mek üzere olduğum geldi aklıma. "Sen Maks, sen nasıl olur da, arkadaşlarını öldürmeyi insanlık adına yaptığını söyleyerek haklı göstermeye çalışırsın?" Kırık kılıcın iki yarısını yerden aldım, yan yana yerleştirdim ve saygısız bir biçimde Maks'ın kucağına doğru fırlattım. Ardından arkamı döndüm ve yürüyüp dışarı çıkarak gecenin karanlığına karıştım.

"Fakat mesele de bu zaten Aleksey," diye feryat etti Maks arkamdan çaresizce. "Anladığını sanmıştım. Onlar... değiller." Her ne değillerdiyse (ve her neydilerse), duymadım. Opriçniklerden biri ona vurduğunda ya da... her ne yaptıysa, Maks'ın sesi kısa ve dehşet dolu bir çığlıkla kesilmişti. Düşünmek istemedim. Maks'tan gelen son sesin, bir haftadan kısa bir süre önce Goryaçkino'da aynı korkunç adamların kurbanı olmuş olan Fransız askerinin çığlığıyla birebir aynı olduğunu saatler sonra fark ettim.

Zihnimin yarısında hiç pişmanlık yoktu ve Maksim'in kendisinin de bu yarısının düşündüğü gibi düşüneceğini bilerek kendimi avutuyordum. Geriye dönüp baktığımda, ölüm şekillerinden dolayı Maks'a ya da o Fransız askerine üzülemezdim. Ne bir Rus hainiinin ölümüne bir Fransız vatanseverinin ölümüne üzüldüğümden daha fazla üzülebilirdim ne de yabancı bir orduya çıkar için hizmet eden bir askerin ölümüne, yedi yılı geçkin bir süredir arkadaşlık ettiğim bir adamın ölümüne üzüldüğümden daha fazla üzülebilirdim. Ölmek için iyi bir şekil ya da iyi bir neden yoktur. Ölmek, ölen kişi adına o an için nahoştur ve ölümüne sebep olan kişinin de genellikle çıkarlarına uygundur ama ölüm anının detayları, üzerinde düşünülmeye değer değildir.

Diğer yarım ise, Maks'ı orada Opriçniklerle yalnız bırakmış olmamın tek sebebinin korkaklık olduğunu biliyordu. Elbette ki faydalı, mantıklı bir korkaklıktı (Başka bir tür korkaklık var mıydı ki zaten?) ama yine de, niyetim Maks'ı Moskova'ya geri getirmek olduğu halde bunu yapmamış olma nedenimin, kendi hayatımı riske atmak istememem olduğu gerçeği öylece karşımda duruyordu.

Maks'a bir saat ya da bir gün daha kazandırmak adına bu riski almaya değmez miydi? Bunu yapmak, benim şimdiye kadar anlamayı başaramamış olduğum bir yolla kendini ifade etmesi için ona son bir şans vermiş olmaz mıydı?

Atım, benim kılavuzluğuma pek ihtiyaç duymaksızın dosdoğru giderek Moskova'ya doğru ilerlerken zihnim, az önce ölüme terk ettiğim o güzel, genç adamla ilgili mutlu anılarla dolup taşıyordu. Bana saplantı derecesinde dert olmuş; ölüm sebebi olan ve kafamı kim bilir ne kadar zamandır (en fazla altı saattir) meşgul eden ihaneti onun ince zekâsı, coşkunluğu ve ışıl ışıl sinizmi ile ilgili hatıraların arasında tamamıyla unutulup gitmişti.

Sabahın erken saatlerinde sonunda Moskova sınırlarına girdiğimde, Maksim'in kesin ölüm saatiyle ilgili hiçbir fikrim olmadığını fark ettim. Onu orada bıraktığımda hâlâ hayattaydı ve kuşkusuz şimdiye kadar çoktan ölmüştü, ama öldüğünde ben orada değildim. Babamın ölümünden ve onun ölümünün tam zamanından da habersiz olduğumu hatırladım. Daha çocukluktan yeni çıkmıştım ve annem, kendince beni korumak amacıyla babamın hastalığının son saatleri boyunca beni odaya hiç sokmamıştı. Oturup öylece beklediğimi hatırlıyorum. Sürekli nasıl hissetmem gerektiğini düşünüyordum; ölmemesi için dua mı etmeliydim, yoksa öldüğü için yas mı tutmalıydım. Yanlış bir karar vermemin, babamın kaderi üzerinde bir etkisi olacağına dair gerçek bir endişem olmamıştı, ama benim hissettiklerim üzerinde kesinlikle bunaltıcı bir dayatması olmuştu.

O günden sonra aynı hatayı asla yapmayacağıma dair yemin etmiştim; bir dostumun ölüm anında asla çekip gitmeyecektim ve o an orada olacaktım. Ama yine becerememiş ve daha bugün burada, yeminimi tutmayı başaramamıştım. Opriçniklerin onu almasına izin vermeme sebep olan korkaklığımın, yerinde bir korkaklık olmasını bahane ederek kendimi affedebilirdim, ama sonuna kadar onun yanında kalmamı engelleyen korkaklığım için

ahlaki bir savunmam yoktu. Sebebi ne olursa olsun onu yalnız ölmeye terk etmiştim. İşin daha da kötüsü onun bunu biliyor olmasıydı.

Moskova'ya vardığımda sabah olmuştu ve benim burada olmadığım saatlerde, şehrin havası hayal edilemeyecek kadar değişmişti. Vadim'le benim Borodino'dan gelen yolda kolaylıkla arkamızda bırakmış olduğumuz, ordumuzdan artakalan askerler, şehre daha yeni geliyorlardı. Yeniden gruplaşmak için ya da düşmana direnmek için gelmiyorlardı ama. Yalnızca gidecek başka yerleri olmadığından geliyorlardı. On binlerce askerin gelişinin şehri aşırı kalabalıklaştıracağından korkmuşlardıysa, korkmalarına hiç gerek yoktu. Askerler şehre girerlerken siviller şehri terk ediyorlardı, Moskova'nın ulaşılamaz olduğuna dair aylar önce duydukları güven şimdi yok olup gitmişti. Sokaklarda hep batıdan doğuya doğru sürekli bir hareketlilik vardı. El arabaları tepeleme mobilyayla, kumaşlarla, gümüşlerle, altınlarla doldurulmuş, arabaların sahipleri önden gidip bir yandan da eşyalarına göz kulak olarak Moskova'yı terk ediyorlardı. Bazı el arabalarının üstünde, arabaların sahiplerinin ya da genelde uşaklarının, çok bacaklı bir örümcek gibi eşyaların üzerinde boylu boyunca yayılarak yattıklarını bile gördüm. Böylece hiçbir şey yollara dökülmeyecekti, çünkü yakın zamanda Moskova'ya varacaklarından artık emin oldukları Fransızlar gelirken o dökülen malları toplayamazlardı.

Moskova halkının el arabalarının arkasından, halkın yaralı savunucularını taşıyan yük arabaları geliyordu. Borodino'da yaralanmış olanlar, göçmekte olan vatandaşların zaten artık işgal etmediği şehrin her sokağını kendi başlarına dolduruyorlardı. Birileri gelip doğuya taşınacak bir araba dolusu malı avuç avuç boşalttığında, bu başka birinin girmesi için arabada bir boşluk yaratıyordu. Bu

boşluk ölmekte olanlarla ya da zaten ölmüş olanlarla dolduruluyordu. İki tabakanın buluştuğu yerde bazen bir karışım, bazen de bir ayrım oluyordu. Onları savunmak adına cesurca savaşmış bu askerlerin görüntüsü bazı vatandaşların midesini kaldırırken, bazıları da yaralı bir askerin güvenli bir yere götürülmesi için küçük bir boşluk yaratmak adına en değerli mallarını mülklerini memnuniyetle boşaltıyorlardı. Böylesine büyük bir fedakârlık, yalnızca bir kişinin hayatını kurtarırken, bu yapılan, o gün şehre şakır şakır yağan merhamet yağmurunun yalnızca bir damlasını oluşturuyordu.

Ve ben o bir damla merhameti bile gösterememiş, bugün tek bir hayat kurtaramamıştım.

Vadim ve Dimitriy'i acilen bulmaya pek hevesli değildim. Vadim'in talimatlarına karşı gelerek Maks'ı almadan dönmüş olmamın nedenini onlara açıklamakla ilgili bir sorunum yoktu, ama kafamın içinde yankılanan, onlara söylediğimde kendim de duymak zorunda kalacağımı bildiğim, o kuşkulu sesten hoşlanmıyordum. Hem o sesi neden şimdi dinlemeliydim ki? Daha Desna'dayken ödlekçe sessiz kalmış olmam yeterince mutluluk vericiydi. İnsanın vicdanı geçmiş zamanda, şimdiki zamanda asla erişmeyi başaramayacağı kadar yüksek sesle bağırır.

Eğer Dimitriy'i ve Vadim'i acilen görmeyecektiysem, bu durumda Moskova'da gidebileceğim yalnızca bir yer daha vardı. Niyetim gayet basitti. İnsana ne kadar korkakça ve şaşırtıcı gelse de, şehirden kaçıp giden bu insanlar akıllıca davranıyorlardı ve ben de Domnikiia'nın o insanlardan biri olduğuna ve gidecek güvenli bir yeri olduğuna emin olmak istiyordum. Gidip bakacak, gideceği yere yolculuk edebilmesi ve yolda yiyecek bulabilmesi için yeteri kadar para tedarik edecektim. Ancak zihnimin gerilerinde bir yerlerde bir korku vardı. Moskova'yı terk etme fikri Domnikiia açısından çok uzak bir fikir olabilirdi. Şehri yürüyerek terk etmek zorunda kalmış şanssız insanlar, açık el arabalarında yatmış ölmekte olan askerlerin, etrafta kör gibi aranan ellerini iterek yol al-

maya çalışırlarken, kalabalık sokaklarda bu insanları ite kaka geneleve ulaşmaya çalışıyordum. O sırada birden, şehrin yakın zamanda zengin, başarılı ve hepsinden ötesi aşk dolu Fransız askerleriyle dolacak olduğunu fark ettim. Domnikiia bu insanlardan, ezik Moskovalılardan bir haftada zar zor kazandığını bir günde kazanabilirdi. Onlara Paris'teki sevgili imparatoriçelerini hatırlatan sade Fransız Dominique olarak mı, daha gözde olurdu, yoksa egzotik, erotik ve en önemlisi de mağlup edilmiş Rus fahişe Domnikiia olarak mı, merak ettim. Ama o zamanlar, bugün çok iyi bildiğim üzere, onun Rus vatanseverliğiyle ilgili fikir yürütebilecek bilgiye sahip değilmişim. Oraya vardığımda Domnikiia gitmek için hazırlanıyordu.

Saatin biri geçiyor olmasına ve bu saatlerin genelevin en işlek saatleri olmasına rağmen gittiğimde kapıyı kapalı ve kilitli buldum. Meydana doğru bir iki geri adım attım ve Domnikiia'nın penceresine bir taş fırlattım. Pencere açıldı ve Margarita Kirillovna pencereden kafasını uzattı.

"Kapalıyız," dedi net bir şekilde.

"Margarita!" diye seslendim. Gözlerini kısarak anlamsız anlamsız bakıyor ve beni tanımaya çalışıyordu. "Domnikiia orada mı?"

Ardından Margarita'nın kafası kayboldu ve pencere yeniden kapandı. Bekledim. Birkaç dakika sonra kapının arkasından sürgünün çekildiğini duydum. Bu kez kapıdan kafasının yarısını uzatan kişi Domnikiia idi. Domnikiia'ya doğru gittim ve onu öpmeye çalıştım, ama Domnikiia yumuşakça geri çekilerek, eliyle işaret edip aceleyle beni içeri aldı ve kapıyı arkamdan sürgüledi. İçeride, hayal edebileceğim en güzel kaos görüntülerinden birini gördüm. Salon, güzel elbiselerini sandıklarına dolduran güzel kızlarla doluydu. Elbiseler, kızlara nazaran daha gösterişsiz olmalarına rağmen, nasıl oluyorsa çevrelerindeki güzelliği özümsemeyi başarabilmişti. Genelevde çalışan sekiz kız vardı ve aralarından yalnızca birine duygusal bir bağlılık hissetmeme rağmen, hepsi gözüme hitap ediyorlardı. Ağırbaşlı, kontrollü ve profesyonel edaları, en

dindar adamı bile günaha sokabilirdi. Doğal, genç kızlara özgü çekicilikleri, dirilikleriyle daha da bir artıyordu.

Domnikiia'yı yukarıya, odasına kadar takip ettim. Odanın tam ortasında yarısına kadar giysi dolu bir sandık vardı. Margarita geri geldi ve kendi odasından çıkardığı kat kat yeni giysiyi sandığa koydu ve biz de odaya girer girmez, Domnikiia da kendi dolabına koşup aynı işi yapmaya başlamıştı. Geldiğimden beri benimle tek bir kelime dahi konuşmamıştı.

Önümden geçerken onu belinden yakaladım ve kendime doğru çektim, ama bu kez öpüşmemizi yarıda kesen kişi bendim. İlk kapıyı açtığında yüzünün yarısını kapının arkasına gizlediği ve geldiğimden beri de ona uzun uzun bakmamdan kaçındığı için, sağ gözünde ve sağ yanağının çıkık yuvarlak elmacıkkemiği üzerinde çürükler olduğunu görmemiştim. Üstdudağı sağ burun deliğinin tam altından yarılmıştı ve taze bir yara olmamasına rağmen, gülmeye çalışırken sürekli yarıldığından içinden hâlâ kan akıyordu. Çenesinde de bir çürük görüyordum ve daha yakından baktığımda büyük ve acımasız bir el tarafından tutulduğunu gördüğüm çenesinde çürükler olduğunu gördüm.

Ona neler olduğunu kavradığımda, bir an için bunu ona yapan insandan daha çok kendimden nefret ettim, ama diğer yandan bunu benden gizlemeye çalışması yüzünden, bugüne kadar ona karşı hiç hissetmediğim kadar büyük bir heyecan hissettim, onu çekici buldum. Bu yaraların yol açtığı savunmasız görüntü, güzelliğini örtmek şöyle dursun, daha bir vurgulamıştı.

Elimden geldiğince nazik davranarak onu hafifçe dudaklarından öptüm, ama bir yandan fiziksel olarak canını yakmamaya çalışıyor, diğer yandan da bu yara bere izlerinin sonucu olarak ona karşı duyduğum tutkunun azaldığını düşünmesini istemiyordum.

"Sana bunu kim yaptı?"

"Sana Dimitriy'in kim olduğunu sormuştum," diye cevap verdi dobra dobra. "Öğrendim."

"Bunu o mu yaptı?" derken inanamıyormuş gibi gö-

rünmeye çalışmıştım, ama kendime bile itiraf etmek istemesem de Maks'ın bir Fransız casusu olduğunu öğrendiğimde nasıl çok şaşırmamışsam, Dimitriy'in de kendi çıkarları için bir kadına böyle davranabildiğini görmek beni o kadar şaşırtmamıştı. Geçmişte hiç böyle bir şey yaptığını görmemiş, duymamıştım, ama yaptığı hareket ve karakteri hakkında bildiklerim arasında bulabildiğim bir tutarsızlık yoktu. "Maks'ın nerede olduğunu öğrenmek istedi sanırım."

Cevap vermedi ama başını göğsüme gömerek ağlamaya başladı. Şu ana kadar susmayı tercih etmiş olması, kendini kontrol edemeyebileceği konusunda duyduğu korkudan kaynaklanıyordu. Ama artık içinden atması gereken tek önemli konuyu bana söylemişti ve kendini kontrol etmeyi bırakmanın mutluluğuyla kendini, onun avutucusu olmanın mutluluğuyla da beni şımartıyordu. Ama hâlâ bana söyleyecek bir şeyi daha vardı.

"Ama ona bir şey söylemedim Lyoşa," diye haykırdı hıçkırıklarının arasında. "Söylemedim, söylemedim."

Maks'ı Dimitriy'e ele verdiği için onu suçlamak içimden gelmiyordu. O yüzden hem kendini hem de beni kandırmasına izin vermiş olmaktan mutluluk duyuyordum. Dimitriy'e Maks'ın yerini söylemek için tartışmasız haklı bir nedeni olmuş olması benim için rahatlatıcıydı. Desna'dayken, Filipp'in, yerimizi Domnikiia'nın söylemiş olduğu iddiasını zihnimin gerilerine itmiştim, ama beni endişelendirmişti. Gerçi şimdi bile Domnikiia'yı hafife almıştım.

"Ben söyledim," dedi Margarita. Hâlâ bir yandan kendi odası ve sandık arasında mekik dokuyordu.

"Neden?" diye sordum.

Margarita sandıktan gözlerini kaldırıp biraz şaşırmış bir şekilde bana baktı. Ardından gözleriyle Domnikiia'yı işaret etti ve ardından yeniden bana baktı. "Sen olsan söylemez miydin?"

Birkaç saniye sonra Domnikiia kollarımdan ayrıldı ve sandığını hazırlamaya devam etti.

"Nereye gitmeyi düşünüyorsunuz?" diye sordum.

Domnikiia'nın canı hâlâ pek konuşmak istemiyordu. O yüzden Margarita cevap verdi: "Yuryev-Polskiy'e." Sağlam bir tercihti, kuzeydoğuya doğru 150 verst kadar ilerideydi ve Moskova'yı alıp yola devam etseler bile Fransızların izleyeceği rotanın oldukça dışındaydı. Eğer Fransızlar ilerleyeceklerdiyse, bu ilerleyişin genellikle kuzeybatı tarafına, Petersburg'a doğru olacağı varsayılırdı. Eğer Moskova'nın düşüşü Rusya'nın düşüşüne neden olamayacaktıysa bile, Petersburg'un alınışı (Fransızların da bildiği gibi) kesinlikle olacaktı.

"Paraya ihtiyacınız var mı?" diye sordum cebimden, onlara (en azından Domnikiia'ya) vermek için hazırladığım bir tomar banknot çıkararak

"Hayır," diye yanıtladı Margarita, ama ardından cevabının kulağa çok nankörce geldiğini fark ederek, "ama yine de teşekkür ederiz. Petro Petroviç hepimizle ilgileniyor," dedi.

İsme karşı tepki göstermemeye çalıştım. Petro Petroviç (aslında yasal olarak olmasa da) şu an içinde bulunduğum bu binanın ve dolayısıyla Domnikiia'nın, Margarita'nın ve diğer kızların sahibiydi. Birkaç kez onunla tesadüfen karşılaştığımda bana çok dost canlısı ve Domnikiia'yı ziyaret etme nedenlerimi çok iyi anlayan bir adam gibi görünmüştü. Ama ancak, kızlar ellerinin altındaki müşterilerin zevklerini tatmin etmek için kendi kişiliklerini değiştirdikleri sürece, eminim tüm adamlara karşı gereken her şey olabilirdi, böylece daha çok müşteri kazanacaktı.

"İşini korumak için mi?"

"Sanırım öyle," diye yanıtladı Margarita.

Domnikiia toplanma işini bitirdi ve yanıma gelerek "Teşekkür ederim," diye mırıldandı ve elimdeki banknotlardan iki tanesini aldı. Yüklü bir miktar değildi, ama geçtiğimiz birkaç gün içinde ilişkimizde, paranın öneminin bu kadar tersyüz olması tuhaftı. Ben ona seks için para ödediğimde bu, mesafemizin, bağımsızlığımızın bir sembolü oluyordu. Ama şimdi parayı benden bir şeyin karşılığında almıyordu ve Petro Petroviç'e bağımlı olacağına

bana bağımlı olmayı tercih ettiğini gösteriyordu. Ya da en azından ben böyle yorumlamıştım.

"Ne zaman gidiyorsunuz?" diye sordum.

"Yarın," dedi Margarita. "İlk iş olarak."

"Bu akşam yeniden sizi görmeye geleceğim," dedim ve gitmek üzere ayağa kalktım.

"Seni dışarı kadar geçirmek zorundayım," dedi Margarita.

"Hayır, ben geçiririm," dedi Domnikiia. Sesi hafiften eski parıltılı haline dönmeye başlamıştı.

"İyi olacaksın değil mi?" diye sordum kapıdayken.

"Bizi merak etme, iyi olacağız," dedi üstünkörü. "Yuryev-Polskiy uzak bir şehir ve yolu uzun, güzel bir yol."

"Hayır, ben seni kastetmiştim." Çürük yanağını okşamak üzere elimi kaldırdım, ama onu incitmekten korktuğumdan kendimi tuttum. Elimi kendi ellerine aldı, yüzüne bastırarak okşattı ve parmaklarını yine benim parmaklarımdan geriye kalan kısmın üstünde dolaştırdı.

"Bu yaralar iyileşecek," dedi. "Tek sorun... Uzun zaman olmuştu." Nostaljik bir şekilde gülümsedi. "Dövülmemeye alışmıştım. İşte bu yüzden Petro Petroviç'le çalışmaya değer."

Parmaklarını kendiminkilerin üstünde hissettim ve ne demek istediğini anladım. Benimkiler gibi asla iyileşmeyecek olan yaralar bile unutulabilir. Ama o yaraları nasıl aldığının korkusu asla unutulmaz. Dimitriy'e karşı büyük bir nefret doldu içime. Domnikiia'ya acırken, bunu ona yapan insanın benim arkadaşım olduğunu, arkadaşım olduğu için benim de suçlu olduğumu neredeyse unutmuştum. Ve kendimi cezalandırmak için fiziksel olarak yapabileceğim pek bir şey olmadığından, tüm öfkem onun üzerine odaklanmıştı. Domnikiia'nın bu acısına sebep olan oydu, Maks'ın ve benim arkamdan Opriçnikleri gönderen oydu ve ilk olarak Maks'ın bir casus olduğunu anlatmakla dünyamı tepeme yıkan da yine oydu.

"Dimitriy'i bulacağım," dedim. Bulduğumda ne yap-

maya niyetli olduğum ses tonumdan açıkça anlaşılıyordu. Ardından Domnikiia'yı öptüm. "Seninle akşam görüşürüz."

Dimitriy'e çok sert davranmamam konusunda benden ricada bulunacağını beklemiştim biraz, ama öyle bir şey yapmadı. Ona her şeyden çok da, hak edilen cezanın verilmesine duyduğu arzu yüzünden hayranlık duyuyordum. Ben çıktıktan sonra, arkamdan kapanan kapının ardından çekilen ağır sürgülerin sesini duydum.

Hana geri döndüm, Dimitriy ya da Vadim'den hâlâ herhangi bir işaret yoktu. Ama kapımın altından atılmış bir not vardı. Sadece şöyle diyordu:

8 – 30 – 11 – Ч7 – ВД

Ertesi gün, yani otuz ağustosta, 47 bölgede sabah saat on birde buluşacaktık. Bu, Moskva Nehri'nin güney kıyısında, Kremlin'in karşısında anlamına geliyordu. "В" ve "Д" harfleri ise mesajın hem Vadim hem de Dimitriy'den geldiğini belirtiyordu. Düşman neredeyse tepemize binmişken, hepimizin tek bir noktada toplanmaması önlemini almak akıllıca olurdu. Şanslıydım ki onlar çoktan kararlaştırmıştı ve bu yüzden (en azından şimdilik) yer değiştirmek zorunda olmayan kişi bendim.

O öğleden sonra iki mektup yazdım. İlk mektup Marfa'yaydı. Söylenecek çok fazla önemli şey yoktu. Borodino Muharebesi'nden (muharebenin içindeki bana ait küçük kısmı atlayarak) bahsettim; sonucun yenilgi mi yoksa zafer mi olduğuna dair tartışmalardan söz ettim ve ardından Moskova'nın boşaltılışını önemsiz gibi göstererek yazmaya çalıştım. Tüm bunları aslında, Maks meselesine gelmeden önce mektupta biraz laf kalabalığı yapmak amacıyla yazmıştım. Maks 1807 yılında Rusya'ya geri gönderildiğinde birkaç aylığına Petersburg'da bizimle birlikte kalmıştı ve Marfa o dönemden sonra onunla birkaç kez daha karşılaşmış ve Maks'tan çok hoşlanmıştı.

Elimden geldiğince gerçeğine yakın bir şekilde yazmıştım. Bir Fransız casusu olduğunu, birkaç silah arkadaşımızı Fransızların ellerine, ölüme gönderdiğini, suçunu itiraf ettiğini ve infaz edildiğini anlattım. Kendi yumuşatılmış bakışımla, yazdıklarımı dönüp okuyunca, kimsenin Maks'a karşı yakınlık duyması için bir sebebi olamayacağını gördüm. İhaneti yüzünden ölümü hak etmesini hiç kimse sorgulayamaz ya da infaz görevini Opriçniklere bıraktığım için beni suçlayamazdı. O yüzden mektubun sonuna Maks'ı savunan (ki bu savunma beni de hâlâ kendi yaptıklarımı sorgulamaya itiyordu) birkaç cümle yazdım. Onun idealizminden bahsettim, Devrim'e ve Bonaparte'a olan hayranlığından ve tüm bunlara rağmen gerçek dostlarına ihanet etmesine sebep olacak herhangi bir şeyi yapmayı reddetmesinden bahsettim.

İkinci mektup Maksim'in annesi Yelizaveta Malinovna'yaydı. Onu hiç görmemiştim (ülkenin güneyinde, uzak bir yerde, Saratov'da yaşıyordu) ama Maks sık sık ondan bahsederdi. Sevgiyle bahsetmezdi ama (bu onun tarzı değildi) sanırım sadakatle bahsederdi. Sadakat kelimesi aklıma geldiğinde kendime güldüm ama itiraf etmeliydim ki Maks birçoklarımızdan daha az sadık bir adam değildi, sadece onun sadakati başka bir yerde toplanmıştı. Maks'ın babası, o daha çok küçükken dizanteriden ölmüştü. Diğer yakın akrabaları iki kız kardeşinden ibaretti, ama onların nerede yaşadıklarını bilmiyordum. Yelizaveta Malinovna trajik haberi onları iletirdi. Mektubumda Maks'ın ihanetinden hiç bahsetmedim. Maksim Fransızlarla savaşırken bir kahraman gibi ölmüştü. Ulusal güvenlik kuralları gereği tüm ayrıntıları veremeyeceğim, diye açıklama yaptım, ama savaş kayıtları yayımlandığında, oğlunun Borodino'da cesurca öldüğü sonucunu çıkarabilmesi için yeterli altyapıyı vermiştim.

Maks'ın ölümünü karıma ve Maks'ın annesine anlattığım iki mektubu yazdıktan sonra birdenbire bunu Domnikiia'ya söylemeyi tamamen unutmuş olduğumu fark ettim. Şöyle bir düşündüğümde, belki de bu akıllıca

bir karardı. Domnikiia'ya söylenmesi lazımdı, ama zamanlama ve yaklaşım tarzı konusunda iyi düşünülmeliydi. Ama sonuç itibarıyla ona söylememiş olma sebebim bu değildi. Sadece aklımdan uçup gidivermişti.

İnfazı benim işbirliğim sayesinde gerçekleşen ve Desna'dan Moskova'ya olan dönüş yolculuğum boyunca bu yüzden ağladığım, en yakın arkadaşlarımdan birinin ölümü, sevgilimin yüzünde birkaç çürük görünce birdenbire zihnimin gerilerine itilmişti. Çok maymun iştahlı bir adamdım.

Sözümü tutarak o gece Domnikiia'yı görmek için geri döndüm. Şehrin içinde ilerlerken, sokakların hâlâ akın akın insanla, bu insanların mallarıyla ve geri çekilen askerlerle dolu olduğunu gördüm. Yaralı askerler şehre gelmeye devam ettikçe, nüfustaki asker oranı gittikçe artıyordu. Bazıları yürüyor, bazıları arkadaşlarının taşıdığı sedyelerle gidiyor, bilinçli ya da bilinçsiz durumdaki bazıları ise, ölmek üzere olanlarla ölenler ayrım yapılmaksızın boş yük arabalarında yatıyorlardı. 30.000 yaralı Rus askerinin hepsi son birkaç gün içerisinde şehre gelmiş olamazdı, ama neredeyse ona yakın bir şey gibi görünüyordu.

Vardığımda, genelev hâlâ kapalıydı ve kapı sürgülüydü. Bu kez cama attığım taş, Domnikiia'nın kendisinin dikkatini çekmişti. Aşağıya geldi, biraz yürüyüşe çıkmayı teklif ettim. Şehrin işlek caddelerinden uzaktaydık, o yüzden sokaklar ve meydanlar nispeten daha sakindi. Yakın zamanda ayrılacaklarını bildiklerinden, Moskova sokaklarında el ele tutuşmuş gezen tek çift biz değildik.

Biraz konuşup biraz da sessiz kaldıktan sonra asıl konuya geldim.

"Maks öldü," dedim sessizce.

"Sormak istememiştim."

Bir süre daha sessizce yürüdük. "Ona ne olduğunu bilmek istemiyor musun?"

"İstiyorum," diye yanıtladı. "Ama anlatmak zorunda değilsin."

"Maks bir haindi." Başka detay vermedim ve Domnikiia'nın sormayacağına da güveniyordum.

"Onu sevmiştim," dedi bir süre durduktan sonra. Domnikiia için, benim için olduğu gibi onu sevmek, bir casus olmasına ters düşen bir kavramdı. Sevilebilecek hainler ve nefret edilebilecek vatanseverler vardı.

"Ben de."

"O bunu biliyor muydu?"

"Evet," dedim yanlış anlamış şekilde gülerek. "Birbirimizi yedi yıldır tanıyoruz." Tabii ki benim onu tam olarak tanımamış olmam dışında.

"En sonunda demek istedim. Onu 'hâlâ' sevdiğini biliyor muydu?"

O yıllara dek geçen zaman boyunca hissetmiş olduğu onca şeye kıyasla, bir adamın hayatının son dakikalarında ne hissetmiş olduğunun gerçekten bir önemi var mıydı? Belki şimdi, Maks'ın ölümünün üzerinden henüz bir gün bile geçmemişken, tüm hayatının uzaktan izlenebildiğinde, o son dakikalar, son on yıllık zamandan daha büyük bir önem taşıyordu. Benim için önemliydi yani, onun için değil. Eğer son düşüncelerim ya da ona söylediğim son sözler dostluğumla ilgili olsaydı öylece çekip gidebilir miydim (onu Opriçniklerle yalnız bırakarak öylece çekip gidebilir miydim) merak ediyorum. Onun bir hain olduğunu düşünerek, tüm bu tarz düşünceleri kafamdan atmıştım. Maks'ı seviyor olmamız onun ihanetini bilmemizden oldukça bağımsız olmasına rağmen, onunla son hesaplaşmamız sırasında birinden birinin ağır basması gerekiyordu. Desna'dayken, Maks'ın ihaneti daha ağır basan taraf olmuştu, ama ölçütler, sonunda yanında yer alacakları tarafı ortaya çıkarmaya isteksiz bir şekilde saatten saate değişiyordu.

Domnikiia'nın sorusuna cevap vermedim.

"Ne yapacaksın?" diye sordu bir süre sonra.

"Ne konuda?"

"Moskova'da mı kalacaksın?"

"Bilmiyorum. Yarın Vadim ve Dimitriy'le konuşacağım."

Durdu ve bana döndü ve "Sabah neden benimle gelmiyorsun?" dedi.

Teklifi çok kışkırtıcıydı, ama korkaklığımın ve benmerkezciliğimin ancak, bir vicdan muhasebesi labirentinde saklanabilecekleri daha ince durumlarda ortaya çıktığını biliyordum. Bir kadın uğruna silah arkadaşlarımı ve ülkemi işgalci düşmanlara terk edip gitmek, görevime açıkça ihanet etmek olurdu.

"Rusya'nın şimdi bana her zamankinden fazla ihtiyacı var." Söylediğim şey gösteriş yapmak istiyormuşum gibi geldi kulağa ama ben ciddiydim. "Bonaparte'ın ordusu buraya geldi mi onları alttan çökertmek için yapabileceğimiz bir sürü şey var."

"Yani kalıyorsun."

"Sanırım öyle olacak."

"Peki ya gitmek zorunda kalırsan ne olacak?"

"Nerede olacağını biliyorum."

"Ya öldürülürsen peki?"

Domnikiia yine cevap bulamadığım bir soru sormuştu.

Genelevin kapısına geri dönmüştük. Birbirimizin ellerini tutmuş, bakışarak öylece duruyorduk. Söyleyecek başka bir şey kalmamıştı, ama muhtemelen son vedalaşmamız olacak sözleri de söylemek istemiyorduk.

Kapının ardından sürgülerin çekilme sesini duyduk. Kapı yarım açıldı ve Margarita göründü. Yaklaştığımızı görmüş olacaktı. Margarita kapıyı ağzına kadar açtığında arkasında başka bir kişi daha olduğunu gördük, uzun boylu, sarı saçlı, soluk benizli biri.

"İyi akşamlar Aleksey İvanoviç," dedi.

Bu, Yuda'ydı.

9

Şaşkınlıkla, Domnikiia'nın elini öyle bir sıkmıştım ki kızcağız geri kaçmıştı. Yuda'yı görmenin şaşkınlığını hemen ardından sorular takip etti. Neden oradaydı? Beni nerede bulacağını nasıl bilmişti? İkinci soruma cevap kolayca geldi: Dimitriy. O an Dimitriy'in Opriçniklerle sıkı fıkı olduğunu her zamankinden daha çok hissettim.

"Bu enfes genç bayanla beni tanıştırmayacak mısın?" diye sözüne devam etti Yuda yüzünde bir gülümsemeyle. Rusça konuştuğunu ve fazlasıyla akıcı bir Rusça konuştuğunu anlamam saniyeler almıştı. Daha önceleri Opriçniklerle her zaman Fransızca iletişim kurmuştuk. Bizi anlamadıklarını varsayarak onlar oradayken konuştuğumuz (Vadim, Maks, Dimitriy ve benim) şeyler var mı diye belleğimi bir yokladım.

"Ben Dominique," dedi Domnikiia elini Yuda'ya uzatarak. Yuda gözlerini yavaşça yukarı kaldırarak Domnikiia'nın gözlerine bakmadan önce, uzattığı eli öperken, Domnikiia'nın başkaları için hâlâ "Dominique" olmasının gizli gururunu bir kez daha yaşadım. Onu Rus ismiyle tanıyan nadir kişilerden biriydim.

"İnsanlar bana Yuda derler," dedi Yuda. "Ben de eski dostum Margarita Kirillovna'ya, tam da..." derken Margarita kıkırdadı, "tam da, birlikte çalışmaya başladığımızdan beri Aleksey'e ne kadar hayranlık duymaya başladığımı anlatıyordum."

"Eski dostun mu?" diye sordum kaşlarımı kaldırarak.

"Son beş dakikadır samimiyeti ilerlettik," dedi Margarita. "Buraya seni bulmak için geldiğini söyledi. Onu dışarıda bekletmeye gönlüm razı olmadı. Bizi Fransızlardan kurtaracağını söylüyor."

"Yalnız başıma değil tabii," diye itiraz etti Yuda. Söylediği şey bana yapmacık gelmişti, ama diğerlerini ikna etmiş olabilirdi. "Ben yalnızca, Aleksey'in emrettiği şeyleri yerine getirecek bir aracım."

"Maksim'i de tanıyor muydun?" diye sordu Domnikiia. Maksim hakkında konuşmak istiyordu, ama bunun benim için zor olduğunu da biliyordu.

"Pek iyi tanımıyordum," diye yanıtladı Yuda. "Ama tanıdığım kadarıyla severdim. Fransa'nın tarafına geçme nedenlerine katıldığımı söyleyemem, yine de yaptığı ne varsa iyi niyetle ve insanlık adına hayırlı olduğunu düşündüğü için yaptığına eminim."

İkiyüzlülüğü beni hayrete düşürmüştü. Maks'ı ona ve diğerlerine teslim etmem için beni zorlayan kendisiydi ve şimdi gelmiş Maks'ın kendi laflarını bana satıyordu. Dahası bir de beni tamamen köşeye sıkıştırmıştı. Eğer şimdi aksine bir tavır alacak olsaydım, o zaman da Maks'a saldırıyor olacaktım. Domnikiia'ya her ayrıntıyı ilk başta anlatmış olsaydım ne kadar akıllılık etmiş olacağımı fark ettim.

"Tüyler ürpertici bir karar vermek zorunda kaldığını biliyorum Aleksey," diyerek sözüne devam ederken bir elini koluma attı ve bakışlarında aşırı samimi bir ifade belirdi. "Ama şunu da biliyorum ki, derinlerde bir yerde, yaptığın şeyin doğru olduğunu hissediyorsun. Birinin, ülkesini, dostlarının üstünde tutması hiç kolay değildir. Ben de bu savaşta çok sevdiğim birtakım dostlarımı kaybettim Aleksey. Seni çok iyi anlıyorum. Arkadaşın Maks (bu kez doğrudan Domnikiia'ya hitap ediyordu) cesur bir adamdı, sonuna kadar." "Adamdı" ve "sonuna kadar" ifadeleri arasındaki kısa duraksamayı yalnızca ben fark ettim.

Domnikiia, Yuda'nın elini aldı ve avuçlarının arasında tuttu. "Teşekkürler Yuda," dedi. "Maks hakkında bun-

ları söylediğin için sana teşekkür ederim." Yuda yine, Domnikiia'nın sağ elini aldı ve öptü. Ve şapkasını kaldırarak hem Margarita'ya hem de Domnikiia'ya esenlikler diledi.

"Hoşça kalın sevgili dostlarım. Umarım ikiniz de Yuryev-Polskiy'de iyi vakit geçirirsiniz. Eğer Aleksey sandığımın yarısı kadar iyi bir askerse, çok yakında Moskova'yı sizler için yeniden güvenli bir yer haline getirmiş olacağız." Ardından bana dönerek, "Eminim vedalaşmak için söyleyeceğin sözler vardır Aleksey. Seni dışarıda bekliyor olacağım," dedi. Ardından genelevden çıktı ve yaklaşık bir yıl kadar önce, Domnikiia'yı ilk defa orada oturduğum sırada gördüğüm banka doğru gitti.

Her iki kadının da Yuda'nın gidişini gülümseyen yüzlerle izlediklerini fark ettim. Margarita'ya dönerek şapkamı çıkardım, ama bu hareketimin Yuda'nın kötü bir taklidi gibi görünüyor olabileceğini hissettim o an. "Şimdilik hoşça kal Margarita Kirillovna. Umarım yakında zamanda tekrar görüşürüz."

Margarita gülümsedi ve hemen ardından, ona git demek istediğimi fark etti. "Ah tabii," dedi. "Kapıyı uzun süre açık tutma," diyerek içeri gitti.

"Maksim hakkında konuşmak isteyeceğini bilmeliydim," dedim Domnikiia'ya.

"Ah, hiç sorun değil." Beni üzmüş olabileceği düşüncesiyle, endişelenmiş bir şekilde konuşuyordu. "Senin konuşmak istemediğini biliyorum. Ama Yuda'nın onun hakkında böyle güzel şeyler söylediğini duymak çok hoştu. Alçakgönüllü bir adama benziyor, senin tarafında olması çok iyi. Ama Yuda onun gerçek ismi değil. Öyle değil mi?" Bunu şaka olsun diye sorduğunu anlamam birkaç saniyemi aldı.

"Hayır," dedim gülerek. "Hayır, değil ama gerçek isminin ne olduğunu konusunda hiçbir fikrim yok."

"Gitsen iyi olacak. Seni bekliyor."

Öpüştük ama sanki yalnızca bir saniye sürdü. Gerçi ne kadar sürerse sürsün, asla yeterli olmayacaktı. Dom-

nikiia içeri girdi ve kapının ardından gelen sürgü sesleri, belki de asla sona ermeyecek bu ayrılığın gerçekliğini o an iyice algılamama sebep oldu.

Yuda'nın yanına gittim. Yanına, banka oturdum. Ardından sessiz sedasız bir şekilde birden Matfey beliriverdi.

"Ne istiyorsun?" diye sordum. Düşmanca tavrımı gizlemeyi başaramamıştım.

"İlk olarak şunu söyleyeyim," dedi Yuda. "Maksim Sergeyeviç'in öldüğünü teyit etmek istiyorum sana. Bu tarz durumlarda en ufak bir şüphenin, insanı içten içe yiyebileceğini biliyorum."

"Defin işi için onu geri getirdiniz mi?"

"Korkarım söylediğin şey bu tehlikeli zamanlarda pek uygulanabilir bir şey değil, ama inan bana cesedin usulüne uygun şekilde icabına bakıldı." Yüz ifademi gördü. "Unutma Aleksey İvanoviç. Biz de Hıristiyan bir ülkeden geliyoruz," dedi. Beni ikna etmeyi içtenlikle istiyor gibiydi.

Bir an çok aksi davrandığımı fark ettim. Sonuçta hâlâ aynı taraftaydık. "Teşekkür ederim," dedim. "Evet, diğer söyleyeceğin nedir?"

"Şimdi ne yapacağımıza (yani askerî bakımdan) karar vermeliyiz."

"Bilemiyorum. Vadim, Dimitriy ve..." Ağız alışkanlığıyla Maksim'in adını da söylemek üzereydim. "Vadim ve Dimitriy'le bir konuşmam gerek bunu."

"Dürüst olmak gerekirse, biz Vadim'le çoktan konuştuk. Fransızlar geldiklerinde, Moskova'da gizleniyor olmamızın en iyi seçenek olduğunu düşünüyoruz. Böylece karışıklığa yol açarak parçalanmalarına sebep olabiliriz. Onları zayıflatırız, böylece Petersburg'a doğru devam etmeye cesaret edemezler ya da hep birlikte Moskova'yı terk etmeye bile zorlayabiliriz belki."

"Topu topu on iki kişi Moskova'yı özgürlüğüne mi kavuşturacaksınız? Hatta on iki bile değil, şimdi dokuz kaldınız." Birdenbire kayıplarımızın oranlarının eşit olduğunu fark ettim ve onların da erkek olduklarını ve arka-

daşlarının kaybına, en az benim Maks için üzüldüğüm kadar üzülüyor olabileceklerini hatırladım.

Yuda birden soğuklaştı ve işçiliğine hakaret edilmiş bir zanaatkâr gibi konuşmaya başladı. "Sadece birkaçımızın bile neler yapabildiğini sen kendin gördün."

"Gerçekten doğru." Doğrusunu söylemek gerekirse kulağa iyi bir plan gibi geliyordu. Opriçniklerin kullandıklarını gördüğüm savaş taktiği çeşidi, hareket halindeki bir orduya saldırmak için pek uygun bir taktik değildi. Ama evinden uzak yabancı bir şehirde hareketsiz durumdaki bir ordu üstünde olursa, o zaman iş değişirdi. "Biz işe hangi kısmından dahil olacağız?"

"Biz de Moskova'yı Fransızlar kadar az biliyoruz. Bize nereye saklanacağımızı, düşmanı nerede bulacağımızı söyleyebilirsiniz. Siz kendinizi Fransız subayı olarak da (daha önce şahit olduğum üzere), Rus yerlisi olarak da yutturabilirsiniz. Biz ne Rus'uz ne de Fransız. Çoğumuz kısa süre içerisinde kendini ele verebilir." Konuşurken Matfey'e doğru baktı. Yuda, Rusçasının, benim de duyduğum üzere, bırakın Fransızları, anadili Rusça olanları bile ikna edecek kadar iyi olduğunu gayet iyi biliyordu. Matfey gibi, daha az hünerli müttefikleri için endişeleniyordu.

Bir an durup düşündüm. "Bunu yarın Dimitriy ve Vadim'le konuşacağım. Nerede buluşalım?"

"Bu detayları biz Vadim'le çoktan ayarladık. O sana söyler."

En son bunu söyledikten sonra ikisi de kalktılar ve gecenin içine doğru yürümeye başladılar. Karanlığın içinden, bir süre sonra Matfey'in bir sokağa saptığını ve ikisinin de kendi yollarına gittiklerini gördüm. Tüm konuşma boyunca tek bir kelime bile etmemiş olan Matfey'in yalnızca, Yuda'ya koruma sağlamak amacıyla gelmiş olabileceği geldi aklıma. Yuda'nın onu, yanında taşımaktan çok zevk aldığı için getirdiğini sanmıyordum. Belli ki Yuda'nın korunmaya ihtiyacı olacağı tek insan bendim.

Yani o gün iki şey öğrenmiştim. Birincisi; Yuda, Maks'a olanlardan sonra artık bir müttefiki olarak bana sonuna

kadar güvenemeyeceğini kavramıştı. İkincisi de; aramızda bir çarpışma olsa, Yuda kesinlikle kendinin kazanacağına dair bir güvene sahip değildi.

Domnikiia'ya veda etmek zorunda kalmıştım, ama bu, Moskova'dan gitmeden önce onu son görüşüm olmayacaktı. Yuda ve Matfey'i genelevin orada görmek beni çok endişelendirmişti. Beni bulmaları için genelevin iyi bir yer olduğunu onlara Dimitriy'in söylediği gayet belliydi zaten, ama bir de oraya geldiklerinde, Yuda, Domnikiia ile olan ilişkimizi kendi gözleriyle görmüştü. Ayrıca Margarita'dan Yurgev-Polskiy'e gideceklerini öğrenmiş olduğu da belliydi. Tüm bunlar tabii ki bende paranoyaya yol açmıştı. Yuda'nın benimle bir alıp veremediği yoktu aslında, hem olsaydı bile bu, beni ele geçirmek için Domnikiia'yı kullanacağı anlamına gelmezdi. Diğer taraftan ben yine de, Domnikiia'nın en azından güvenle çekip gittiğini görene kadar uyuyamazdım.

Sokaklar gündüz olduğundan daha sakindi. Ortalarda dolaşan o yük arabaları ve faytonların çoğu bir yerlere bağlanmış, sahipleri de yarın sabah çıkacakları yolculuğa hazır, arabaların içinde uyuyorlardı. Yolun aşağısında bir yerde, Domnikiia'nın penceresini gören uygun bir nokta buldum kendime ve Opriçniklerden ya da Domnikiia'dan bir işaret var mı diye bakınarak beklemeye başladım. Sabah saat altıyı biraz geçe, günün ilk ışıkları doğar doğmaz, şafak vaktinin gelişiyle birlikte üstü kapalı üç yük arabası genelevin önüne yanaştı. Kapı açıldı ve üç faytoncu içeri girdiler, ardından ellerinde sandıklar ve çantalarla geri dönerek, eşyaları arabanın arka vagonuna yüklediler. Vagon tamamıyla dolana dek sürekli içeri girip çıkarak eşya taşıdılar. Ardından dışarıya sekiz kız ve bir adam çıktı. Adam; fiyakalı görünmeyi seven biri olan ama gerçekten de varlıklı olan Petro Petroviç'ti. Zaten öyle olmasa, Moskova'nın en zengin aileleri bile, samandan bir yük arabasında bir koltuk için, en değerli aile yadigârı mallarını feda etmek zorunda kalırken, bu adam nasıl olur da üç faytonun parasını ödeyebilirdi ki?

Diğer kızların arasında Domnikiia'ya odaklanmış bakarken bir çeşit tatmin duygusu hissettim. Bu, açıklaması zor, heyecanlı bir duyguydu. Eğer isteseydim Domnikiia ile yüz yüze vedalaşmak için yanına gidebilirdim. Eğer orada durup onu izlediğimi bilseydi, bundan en ufak bir rahatsızlık duymazdı. Ama böyle olduğu halde, bilmediğim bir nedenden ötürü, onu gizli gizli izliyor olmaktan çok daha büyük bir zevk alıyordum.

Petro Petroviç kapısını büyük bir anahtarla kilitledi. Kızlardan dördü tutunarak en baştaki vagona çıktı, diğer dördü de ortadaki vagona. Domnikiia ortadaki vagona zar zor çıkan dört kızdan sonuncusuydu. Yuda ve Opriçniklerin oraya gelmesiyle ilgili duyduğum korkunun kendimi kandırmaktan öte bir şey olmadığını fark ettim. Tek istediğim şey, onu bir saniye daha görebilmekti.

Petro Petroviç en öndeki vagona geçip faytoncuların yanına oturdu ve konvoy yola çıktı. Araba tam köşeyi dönerken son bir kere daha Domnikiia'yı gördüm. Sakin ve ona pek yakışmamış olsa da ağırbaşlı bir şekilde oturuyordu. Domnikiia, Moskova'dan güven içerisinde ayrılıyordu ve Opriçniklerin çevrede olduklarına dair hiçbir iz yoktu.

Yatağıma döndüm, Vadim ve Dimitriy'le olan randevuma gitmek üzere yola çıkmadan önce birkaç saat huzur ve mutluluk içerisinde uyudum. Ertesi sabah günün doğuşuyla birlikte sokaklar yine insanlarla, atlarla, yük arabaları ve faytonlarla kaynamaya başladığından, çok yavaş ilerleme kaydedebiliyordum. Bir köşede, ağaca bağlanmış ve kırbaçlanmakta olan bir adamın etrafında bir kalabalık toplanmıştı. Kırbaçlanan kendileri olmadıkları halde kalabalığın içindeki her suratta korku ifadesi vardı; bu gösteriye dalarak unutrnaya çalıştıkları ama unutmayı başaramadıkları, işgalci güçlerin gelişinden duydukları korku.

Kalabalığın arasında, piposunu tüttürerek, yüzünde bir gülümsemeyle dayağı seyreden bir topçu asteğmen vardı.

"Suçu neymiş?" diye sordum.

"Bir uşakmış," diye, sorumla ilgisi olmayan saçma sapan bir cevap verdi topçu asteğmen.

"Hayır, yani neden kırbaçlanıyor diye soruyorum?"

"Haa anladım." Daha belirgin bir açıklama yapmaya çalıştı. "O bir Fransız."

"Nasıl girmiş buraya o zaman?"

"Yıllardır burada yaşıyor. Onu şuradaki evden çıkarıp sürükleyerek getirdiler." Parmağıyla, büyük ve mükemmel donanımlı bir evi işaret etti. Şu hani, Fransız uşaklarının olmasının bekleneceği türden bir ev. "Casus olduğunu söylüyorlar."

"Yargılanmış mı?"

"Hayır." Piposundan derin bir nefes çekti. "Bu yüzden sadece kırbaçlıyorlar ya." Fransız casusu olduğundan şüphelenilen diğer insanlara da böyle hoşgörü gösterilmiş olmasını dilemeden duramadım.

"Onları durdurmak için bir şey yapman gerekmiyor mu?" diye sordum.

Bana döndü ve o an ilk defa sağ gözünün olmadığını gördüm. Yarası o kadar tazeydi ki, göz oyuğunun derisi daha yeni yeni iyileşmeye başlamıştı. Hiddetle konuşmaya başladı:

"Onları durdurmak mı? Tek bir Fransız güllesiyle, müfrezemin yarısının havaya uçtuğunu durup kendi gözlerimle izledim. Sence bunu (sağ gözünün boşluğunu gösterdi) Generel Kutuzov'a benzemek için mi yaptırdım? Bu topluluk gibi, benim adıma intikam almaya karar vermiş siviller varken, senin gibi lanet bir sivil onları durdurmamı istedi diye bir şey yapacağımı mı sanıyorsun? Bir askere ne yapacağını söylemeden önce git de kendin için savaş."

Genelde olduğu gibi, yine üstümde üniformam yoktu. Gerçi ona kâğıtlarımı göstererek rütbemi kanıtlayabilirdim ama bunu yapmak ne işime yarayacaktı ki? Daha sonradan duyduğum rivayetlere göre, adam yalnızca kırbaçlandığı için şanslıymış.

Moskva Nehri'ne doğru yoluma devam ettim. Tıkış tıkış sokaklardaki trafik daha da yavaş ilerlemeye başlamıştı. İnsanların içinde kaldığı çaresizlik onları şehirden kaçmaya sevk etmişti, ama aynı çaresizlik, şu andaki ilerleyişlerinde hevesli olmalarına sebep olamamıştı. Kırbaçlanan adamın etrafında toplanan insanlar gibi kalabalıklar, işi daha da zorlaştırıyordu. Durup yolu tamamen tıkamayan insanlar dahi geçerken yavaşlayarak neler olup bittiğini görmeye çalışıyorlardı.

Nikitskiy Caddesi'nde ilerlerken, trafik akışında başka bir sıkışıklığa denk geldim. Piyade sınıfından iki el bombacısı tarafından çekilen küçük, üstü açık bir yük vagonu, yolun ortasında durmuştu. Arabanın üstünde, birbirlerine çaprazlama yatan, üniformaları paramparça olmuş ve kan içinde kalmış üç asker arkadaşları vardı. Vagonu çeken iki adam (daha doğrusu iki çocuk) ve diğer iki asker (her ikisi de yürüyerek yolculuk etmek zorunda bırakıldıklarından eziyet çekiyorlardı) arasında bir tartışma yaşanıyordu. Bu iki askerden birinin, ki asıl tartışmayı yapan oydu, durumu fena değildi. Arkadaşı ise acınacak durumdaydı. Kafası, sanki bir daha asla gökyüzüne bakma arzusu yokmuşçasına, güçsüz bir şekilde sallanıyordu. Uydurma bir koltuk değneğine yaslanmıştı. Koltuk değneği dediğim de, çatallı bir ucu olan uygun boyda bir ağaç dalı, koltuk altına öylece tıkıştırılmıştı. Vücuduna şöyle bir baktığımda, bu koltuk değneğine gerçekten ne kadar ihtiyacı olduğunu gördüm. Sol ayağı ve alt bacağı, vücudunun geri kalan kısmından neredeyse kopmuş, havada öylece sallanıyordu. Kaval kemiğinden geriye belli ki hiçbir şey kalmamıştı. Yani uzvunu vücuduna bağlı tutan tek şey eti ve derisiydi. Yük arabası azar azar ilerledikçe, asker de arabaya yetişebilmek için birkaç adım atıyordu ama tek bacağı, bir çocuğun giydiği yetişkin mantosunun kuyruğu gibi, pisliğe batıp çıkarak, işe yaramaz bir şekilde askerin peşinden geliyordu. Yaraya büyük ihtimalle, Borodino savaş meydanında, ona doğru amansızca sıçrayan bir top güllesi sebep olmuştu. Sebebi ne olursa olsun, bacağın

savaş alanındaki bir ilkyardım istasyonunda acilen kesilmesi gerekirdi, ama böyle büyük bir savaş sırasında, cerrahi ihtiyaçlar, mevcut imkânların çok üstünde oluyordu. Görünüşe göre yaralı askerin arkadaşı, bir hastanede boş yer bulabilmek umuduyla, onun Moskova'ya kadar gelebilmesine yardımcı olmuştu. Şimdi ise yük arabasının üstünde bir küçük yer kapabilmek için tartışıyorlardı.

"Ama bu adam ölü!" dedi topallayan askerin arkadaşı, arabanın içinde yatan üç adamdan ortadakini işaret ederek. "Onu arabadan at ve yerini hâlâ şansı olan birine ver."

"O ölü değil," diye karşı çıktı arabayı çekenlerden biri. "Onu aldığımız ilk andan beri, günlerdir öyle o. Eğer ölü olsaydı şimdiye çoktan çürümüş olurdu. Senin arkadaşın ondan daha beter kokuyor."

Ne yazık ki söylediği doğruydu. Adamın yarasının olduğu yerde başlayan kangren büyük ihtimalle, henüz hayatını almasa da, bütün bacağını alıp götürecek kadar yayılmıştı. Vagondaki adamı incelemek için ite kaka biraz ilerledim.

Kolayca görüldüğü üzere, adam kesinlikle ölmüştü.

Yüzü, kolları ve boynu kesiklerle ve çiziklerle doluydu, ama ölüm sebebi bunlardan hiçbiri değil gibiydi. Koyu yeşil üniforması, inanılmaz miktarda kanla lekelenmişti. Tabii bu kan başkalarına da ait olabilirdi, ama eğer ona aittiyse, bu yalnızca ölüm sebebini değil, ten renginin aşırı solukluğunu da açıklıyordu. Nefes aldığına dair hiçbir işaret, en ufak bir kalp çarpıntısı yoktu ve vücudu buz gibi soğuktu. Gözkapaklarını kaldırdım, dehşet veren ölü gözlerine baktım. Devasa siyah gözbebekleri (o kadar büyümüşlerdi ki irisleri aşınmış gitmişti) güneş ışığına hiçbir tepki vermedi.

"Bu adam ölmüş," dedim karşı tarafın üzerinde bir otorite kurmaya çalışarak. Böylece o zavallı ve topallayan adamın sonunda arabanın üstüne binmesini sağlayabilecektim.

"Peki o zaman neden çürümüyor?" diye sordu ölü

adamı çekerek taşımaya çalışan adamlardan biri. Bu kesinlikle tuhaf bir olaydı. Tabii ki olay, onu aldıklarında canlı olup yakın zamanda ölmüş olmasından ibaret de olabilirdi, ama vücut ısısına bakacak olursak, o kadar da yakın zamanda olamazdı; en azından bir gün önce ölmüş olmalıydı. Ama sonuç itibarıyla şu anda ölü olduğuna hiç şüphe yoktu.

"Bilmiyorum," derken, pek de umurumda olmadığı izlenimini yaratmaya çalıştım. Cesedi arabadan dışarı sürüklemeye başladım.

"Bekle!" Ses, çevredeki meraklı seyircilerin arasından beliren bir rahibe aitti. Yumuşak bir şekilde konuşuyordu, ama sesinin gürlüğü ve mesleğinin itibarı sayesinde, kalabalıktan anında büyük bir saygı gördü.

"Bunun bir sebebi olabilir," dedi cesede yaklaşarak. Cesedi aşağı yukarı benim yapmış olduğum şekilde inceledi ama belki (bunu söylediğim için üzgünüm ama) bir rahipten beklenebileceği üzere biraz daha gösteriş yaparak. "Adam ölmüş. Bu bey kesinlikle haklı." İnsanlar bana baktılar ve kafalarını salladılar. Güvenebilecekleri biri tarafından teyit edilen saptamamdan şimdi daha memnunlardı. "Ve bu asker öleli günler olmuş." Bu benim söylemeye cüret edebildiğimden biraz fazlasıydı. "Ve ceset hâlâ çürümemiş."

Rahip cesedin elini aldı ve öptü. Ardından bir adım geri çekilerek arabadan uzaklaştı, gözlerini kapatarak birkaç saniye sessizce dua etti ve yeniden gözlerini açıp açıklamaya başladı.

"Kutsal bir adam (günahsız ya da günahları affedilmiş bir adam) öldüğünde, günahlarının, maddi kalıntılarından çıkıp gitmesine gerek yok demektir. İnsan vücudunun bozulmasına günahlarının çekip gidişi sebep olur. Eğer gidecek bir günah yoksa, o zaman çürüme de gerçekleşmez. Aynı şeyi, aramızdan göçüp gitmiş birçok rahip ve keşişin vücutlarında gördüm, ama bunu sıradan bir askerin vücudunda görmek pek nadir olan bir şey. Yine de bir

askerin günahı olmaması söz konusu olamaz diye bir şey de yok. Bu adam, hayatların en azizini yaşamış olmalı."

Ben ne demek istediğini tam olarak anlayamadım. "Ama şu an ölü olduğuna göre, yaşayan birine yer açmak için yine de bir kenara kaldırılabilir," dedim.

"Hayır, hayır evlat," diye açıklama yapmaya başladı rahip, yüzünde babacan bir gülüşle kafasını sallıyordu. "Böyle bir adamın cesedi bile, yaşayan herhangi bir günahkârdan daha çok saygı görmeyi hak ediyor. Onu orada bırakın. Onun kutsanması, iki yanında yatan adamlara da yayılacak. Ve size de tabii," diye ekledi arabayı çeken iki adama dönerek.

Rahip bir kere konuştuktan sonra artık, daha fazla tartışmanın manası yoktu. İki adamın göğüsleri kabardı ve arabayı sokaktan aşağıya doğru çekmeye devam ettiler. Yanlarında, rahibin az önce tanımlamış olduğu mucizeyi biraz daha görebilmek umuduyla onları takip eden bir sürü inanan vardı. Bu insanlar, Nasıra sokaklarına Moskova sokaklarından daha uygun düşerdi. Yaralı adam ve arkadaşı yola yürüyerek devam ettiler. Yaralı askerin adımları sırasıyla; önce koltuk değneğinden gelen ani tıkırtı, ardından çizmeli sağ ayağının yere sağlam basışı ve son olarak da boşlukta sallanan sol ayağının gereksiz bir şekilde peşinden gelerek yerde sürüklenişi olarak gerçekleşiyordu.

Gitmem gereken taraftan epeyce uzaklaşarak bir süre onlarla birlikte yürüdüm. Yanımızdan geçen her arabayı ve faytonu durdurarak fazladan yaralı bir adama yerleri olup olmadığına baktım. Durdurduğum ortalama onuncu arabada bir tane yer vardı, böylece yaralı askeri kaldırarak arabaya bindirdik. Arkadaşı bana çok teşekkür etti ve vagonun yanından adeta zıplaya zıplaya yürümeye başladı. Yaralı adamın kafasını kaldırıp bana bakacak hali bile yoktu. İçinde ne kadar yaşam kalıntısı kalmışsa onu da, Borodino'dan Moskova'ya kadar bütün yol boyunca yaptığı gibi tamamen yürümeye, yürümeye devam etmeye odaklamıştı. Belki de şimdi arabada taşınıyor olmasıyla, hayatta kalmak için elinde kalan tek neden de elinden

alınmıştı. Vücudu çürümeyen ölü bir adamın kaderiyle, bacağı yavaş yavaş çürüyen canlı bir adamın kaderi arasında eninde sonunda büyük bir fark olup olmayacağı konusunda şüphe duydum.

Arkamı döndüm ve geldiğim yöne doğru geri gitmeye başladım. Saat neredeyse on biri geçiyordu, o yüzden Vadim ve Dimitriy'le olan randevuma yetişebilmek için acele ediyordum. Bir zamanlar çok güzelken, şimdi ıssız olmasına rağmen tüm ihtişamıyla orada duran Kızıl Meydan'ı geçtim. Gerçi o ihtişamın tadını çıkaracak, hatta görmezden gelecek insanlar olmayınca, görkemin neredeyse hiçbir değeri kalmamıştı. Kızıl Meydan, herkesin terk etmeye çalıştığı şehrin merkezine çok yakındı. Ve bu yüzden, en korkunç fırtınanın ortasındaki rüzgârsız yer gibi, dünya üzerindeki en sessiz yerdi.

Aziz Vasiliy'i geçip, Kremlin'in yanından yükselen, nehrin bir yanından öbür yanına uzanan Moskva Köprüsü'nde ilerlerken, karınca sürüsü gibi kalabalıklar yine artmaya başlamıştı. Hepsi, benim gittiğim yönün aksine gidiyor, o yüzden benim ilerleyişimi yavaşlatıyorlardı. Aralarında yüzlerce hikâyesi olan yüzlerce asker vardı. Her birinin hikâyesi az önce karşılaştığım ve hiçbirine yardım edemediğim o adamlarınki kadar yürekler acısıydı. Birdenbire, sevgili vatanımın her evladının hayatı bu denli kargaşa içerisindeyken, beni, yalnızca beni etkileyen konular üzerinde bu kadar üzülmemin ne kadar anlamsız olduğunu fark ettim. Maks için olan endişem, hatta kendim için olan endişem bile, bu suratların arasında kaybolup gitmiş gibiydi. Hangi gözlemci, bu köprüye hangi bakış açısından bakarsa baksın, ite kaka ilerlediğim bu kalabalığın arasından benim hikâyemi çekip çıkarabilirdi ki? Bir şehrin halkının göç etmesinin evrensel etkisi, dışarıdan bakan herhangi birine, yalnızca benim hikâyemden değil herhangi birimizin hikâyesinden çok daha önemli gözükürdü. Moskova ölüyordu. Bunun yanında herhangi bir Moskovalının kaderi ne ifade ederdi ki? O zavallı askerin kangrenli bacağındaki hücrelerin öldüğünü düşü-

nürken, bütün bir insanlığın eli kulağında ölümünü unutabilir insan. O köprünün üstündeki her insanın ruhunun içini tek tek görebilen Yüce Tanrı bile, eminim benim içimde, diğerlerinin içinde gördüğünden daha çok ilgisini çekecek bir şey göremezdi.

Sadece arkama yaslanıp kendimi bırakmak ve kalabalığın akışının beni, kendi seçtiğim değil, onların seçtikleri yere götürmesi fikri beni cezbetmişti. Nasılsa hangi yöne gidersem gideyim kimse fark etmeyecekti. Ama biliyordum ki biri vardı ve o fark ederdi. Tanrı, her birimizin hayatında sürekli koruyucu olarak rol alamıyor olabilirdi ama bizleri, dünyaya kendi vekilleri olarak atamıştı. "Bana ya da Vadim'e ya da Domnikiia'ya bir şey olursa kim önemser ki, Maks'ın hatırasını kim takar ki?" gibi sorularıma en azından bir cevap bulmuştum: ben. Ve yalnızca bu adları anmakla dahi, Moskva Köprüsü'ne ayın yüzeyinden bakmak zorunda kalsalar dahi, beni etrafımdaki herkesin içinden çekip çıkarabilecek, diğerlerini hatırladım.

Yoluma devam etmek için gayret ettim. Nehrin karşısından uzaktaki kıyıya baktığımda Vadim ve Dimitriy'in beni beklediklerini gördüm. Onlara selam vermek için elimi kaldırdım, ama beni görüp görmediklerinden emin değildim. Tam o anda, bir el beni ceketimden tuttu ve çekti. Arkamı döndüm ve beni tutan kişinin, vızır vızır geçip giden, üstü açık yük arabalarından birinin içinde yatan yaralı bir asker olduğunu gördüm. Trafik yine durmuştu ve adam beni kendine çekti.

"Sen!" dedi, tarifsiz bir nefretle, adeta tıslıyordu. "Seni iblis! Seni canavar! Seni şeytan!"

Konuşurken harcadığı enerji yüzünden bitkin düştüğünden geri yattı ama tüm bunları bana Fransızca söylemiş olması, onun kim olduğunu hatırlamama yardımcı olmuştu. Gerçi onunla son konuştuğumuzda bana, ne kadar iyi Fransızca bildiğini değil, ne kadar iyi Rusça bildiğini göstermişti. Bu adam ordugâhına sızdığımız ve kendisini Opriçniklerin olmayan merhametine bıraktığımız genç Fransız subayı Pierre'di.

10

"Tanrı aşkına! Eğer beş dakika daha yaşamak istiyorsan Rusça konuş," diye fısıldadım Pierre'e hiddetle.

"Ne demek istiyorsun?" dedi Fransızca konuşmaya devam ederek. Bir yerlerden, Rus zırhlı süvarisi üniforması ele geçirmişti ve belli ki bir zamanlar kendini Rus olarak tanıtıyordu herkese, ama planını şimdilik unutmuş gibi görünüyordu.

"Moskova'nın ortasındasın Pierre. Rusça konuş," diye sözüme devam ettim, ama o kadar alçak sesle konuşuyordum ki ne dediğimi anlamayabilirdi, ama nerede olduğunu anlamasa da ben Rusça konuştuğum için içgüdüsel olarak onun da bana Rusça cevap vereceğini ümit ediyordum.

"Neden Moskova'dayım?" diye sordu sonunda bizim dilimizi kullanarak.

"Yaralılarla birlikte toplanmış olmalısın." Hâlâ sessiz konuşuyordum. Her ne kadar Pierre artık Fransızca konuşmuyor olsa da, bizi duyan herhangi biri, kısa süre içerisinde onun gerçek uyruğunu anlayabilirdi. Gerçi kimse bizim konuşmamızla ilgileniyor gibi de değildi ya. İnsanların birçoğu, tıkanıklığa bu kez neyin sebep olduğunu görebilmek için ite kaka ilerlemeye çalışıyordu. "Bu üniformayı nereden buldun?"

"Üniforma mı?" Kendi vücuduna baktı ve ne giydiğini gördü. Ancak ondan sonra, sorduğum soruyu saçma bulmuş gibiydi. "Sizden kaçtıktan sonra bu üniformayı bir

cesedin üstünden aldım." Yeniden bana baktı ve önceki öfkeli tavrı yeniden ortaya çıktı. "Sen! Bunu neden yaptın? Biz düşman olabiliriz ama hayvan değiliz."

Sağ yanağında her söylediği kelimeyi onun için ıstıraba dönüştüren bir yara vardı. Bu en azından sesini yükseltemeyeceği anlamına geliyordu. Yanağı kesiklerle dolu falan değildi ama derisinin büyük bölümü yok olmuştu. İki tane keskin ve birbirine paralel bıçakla derisi oyulmuş gibiydi. Ona her ne yapmışlarsa, yaptıkları şey tek vuruşla hem deriyi kesmiş hem de derisini yüzmeye başlamıştı. Boynunun yan kısmında da benzer bir yarası daha vardı, eğer biraz daha ön tarafa denk gelmiş olsaydı, ölümcül bir yara olurdu.

"Ben değildim," dedim ona. "Ben giderken sen gayet iyiydin. Daha yeni Çar'a hakaret etmiştin," diye devam ederek hatırlamasını sağlamaya çalıştım. Opriçniklerin neler yaptıklarını mutlaka duymam gerekiyordu.

Sanki hatırlamaya çalışıyormuşçasına elini yaralarına götürdü. Kolunun ön kısmında da diğerlerine benzer bir yaralanma vardı. Açıkça görülüyordu ki Pierre saldırganlarına karşı kendini savunmaya çalışmıştı. Etinin ve derisinin büyük bir parçası yine, iki parmak genişliğinde bir şerit şeklinde kazınmıştı. Bu iş ancak pençelerle ya da dişlerle yapılmış olabilirdi, ama saldırganların kim olduklarını bildiğimden doğruca aklıma, Yuda'da gördüğüm iki bıçaklı silah geldi.

Bana dikkatle yakından baktı. "Haklısın," dedi. "Sen ve diğeri gitmiştiniz, ardından sizden başka birileri geldi. Ama sizin de orada olmanız gerekiyordu!" Sesini yükseltmeye çalıştı. Kafamı salladım ve onu sakinleştirmek için elimi omzuna koydum. "En azından gelmeleri için siz zemin hazırladınız." Bu söylediğini tamamen yadsıyamazdım.

"Peki geldiklerinde neler oldu?" diye üstüne gittim konuşturmak için. Gözleri benim gözlerime kilitlendi, ama aslında o an aklından Borodino yakınlarındaki ordugâhta beş gün önce neler yaşadığı geçiyordu. Anlatımı, son de-

rece berrak olmakla, anlaşılmaz, uyumsuz olmak arasında gidip geliyordu: "Onları görmedik. İnsanlar ortadan kaybolmaya başladı; birkaç dakika içerisinde, saatler içerisinde değil. Onlar yerlerken aynı anda biz de yemek yiyorduk. Bir şey almak için arkanı dönüyordun, sonra tekrar önüne dönüp bir bakıyordun yanındaki adam gitmiş. Artık kimse yemek yemiyordu. Sonra Louis onları buldu. Ve cesetleri, cesetlerin arasında buldu. Çok az kişi kalmıştık. Çevremizi sardılar. Sinsice yanımıza yaklaştılar. Doymamışlar mıydı? Çok hızlı hareket ediyorlardı. Ve öldürüyorlardı. Gözleri karanlıkta da görüyordu. Ben bir tanesini geri püskürttüm. Louis biriyle dövüştü. Etti iki. Ben kaçtım ama takip ettiler. Kurtlar gibi çevreye yayıldılar. Ve avcılar gibi birbirlerine sesleniyorlardı. Ama ben hızlıydım, çok hızlıydım ve çok korkmuştum. Peşimi bıraktılar. Louis çığlık attı, ama ben hızlıydım."

Hızından gurur duyuyor gibiydi. Pierre'in vücut yapısı bir koşucununki gibiydi ve Opriçnikler, eğer hedefleri çok hızlanırsa onu takip etmeyi hemen bırakacak adamlar gibi gelmişlerdi bana da.

Pierre'in gözleri bir kez daha bana kilitlenmişti. Kafasını belli belirsiz bir şekilde salladı. "Orada değildin. Bunu sen yapmış olamazsın. Ama biliyordun. Biliyor olman gerekirdi." Birden gözleri ışıldadı, bir şeyleri o an idrak ettiği belli oluyordu. "Onları sen gönderdin! Rus değillerdi. Biz onların düşmanı değildik. Bunu yapmak için hiçbir sebepleri yoktu, hele ki doyduktan sonra."

Bu kelimeyi ikinci kez kullanıyordu. "'Doymak' derken ne demek istiyorsun?" diye sordum, ama o sırada arabanın üstüne doğru yıkıldı kaldı. Gözleri hâlâ açıktı ama ağır ağır nefes alıyordu ve etrafında neler olup bittiğine dair hiçbir fikri yok gibiydi. "Pierre," diyerek ısrarcı davrandım. "Ne demek istedin?" Ama cevap yoktu. Opriçnikler nasıl doyabilirlerdi? Böyle demekle ne demek istemişti? Bir asker, düşman yenilene kadar ya da en azından teslim olana kadar doyuma ulaşmaz. Teslim olmayı teklif ettiklerinde Opriçniklerin bunu kabul etmeyecek

olduklarını mı kastetmişti? Ya da Opriçniklerin bir çeşit bilgi peşinde olduklarını ve öğrenmek istedikleri şey onlara söylendiğinde doyuma ulaştıklarını mı söylemek istemişti? Opriçniklerin bir Fransız ordugâhının sakinlerinden ne gibi bir şey öğrenmek isteyebileceğini tahmin etmeye çalıştım. Ve artık edindiklerine göre, bu bilgiyle ne yapacaklardı?

Kalabalığın arasında küçük bir arbede yaşanıyordu ve önümüzdeki trafiğin yeniden yavaş yavaş hareket etmeye başladığını gördüm. Pierre'den daha fazla şey öğrenemeyeceğim açıktı. Eğildim ve beni duyup duymadığını bilmeksizin kulağına bir şeyler fısıldadım: "Bir daha uyandığında Rusça konuşmayı unutma."

Yük arabasının tekerlekleri yeniden hareket etti. Onun Rus üniforması altına gizlenmiş bir Fransız askeri (bu yüzden yakalanması ve infaz edilmesi gereken bir köstebek, bir casus) olduğu aklımdan geçmemişti bile. Maks'ın durumunda hissettiğim gibi kişisel bir ihanet hissetmemiştim. Bir kez daha anlaşıldı ki, eninde sonunda Maks'a bağlanmayacak tek bir düşünce dahi geçmiyordu aklımdan.

"Aleksey!" Vadim'in sesi coşku doluydu ve beni sevgi dolu bir şekilde kucakladı. Ben de minnettarlıkla ona karşılık verdim. Onu en son görüşümün üstünden iki uzun gün geçmişti. Dimitriy yanımızda dikilip duruyordu. Daha uygun bir zaman olsa bana olan sevgisini bu şekilde göstermemiş olabilirdi, ama bugün bana karşı çok temkinliydi. Birbirimiz üzerinde sessizce bir değerlendirme yaptık. O, benim ne kadar şey bildiğimi tahmin etmeye, ben de onun için gerçekten ne hissettiğime karar vermeye çalışıyordum. Başlangıçta o yalnızca Dimitriy'di, yıllardır tanıdığım, o aynı Dimitriy; biraz mesafeli, bazen bencil, bazen at gözlüğüyle bakan ama temelde güvenilir bir adam. Kendime, Opriçnikleri peşimden Desna'ya onun gönderdiğini ve Maks'ın bu yüzden öldüğünü ya da en azından daha erken ve aksi takdirde öyle olmayacağı gibi uygunsuz bir şekilde öldüğünü hatırlattım. Opriçniklerin nasıl çalıştıklarına dair bir sürü kanıtım vardı artık elimde.

Ve Maks'a da daha farklı muamele ettiklerini pek umamıyordum. Kendime, benden alamadığı bilgiyi ondan alabilmek için Domnikiia'nın ağzını burnunu kıran kişinin Dimitriy olduğunu hatırlatmak zorundaydım. Konuştuğumuz sırada, Maks'a ve Domnikiia'ya ait hatıraların ve hayallerin, yükselen bir nefret dalgası içinde üstüme akmasına izin verdim, çünkü eğer Dimitriy'e karşı harekete geçecektiysem bunları hatırlamam gerektiğini biliyordum.

"Ee, Maks nerede?" diye sordu Vadim.

"Neden ona sormuyorsun?" dedim başımla Dimitriy'i işaret ederek.

"Hayır Aleksey," dedi Vadim sert bir şekilde, düzenin muhafaza edilmesi gerektiğini düşündüğünden. "Ben sana soruyorum."

"Desna'ya gittim, (Maks oraya gitmişti) ve onu Desna'da buldum."

Söylediğim her bir şeye nasıl tepki göstereceğini ölçmek için sürekli Dimitriy'e bakıyor, ondan nefret etmeme yardım edecek bir şeyler arıyordum. "Bir süre konuştuk."

"İtiraf etti mi?" diye sordu Vadim.

Ve bu, tabii ki işin gerçeklik kısmıydı. Olup biten şeylerin adaletsizliğine ne kadar hayıflanmış olursam olayım, suçlu olduğuna dair hiç şüphe yoktu. "Evet. İtiraf etti. Maksim'i bilirsin. Zaten bildiğimiz şeyler konusunda yalan söyleyerek zamanını harcamaz."

"Utanmış mıydı? Pişman mıydı?" Vadim, hikâyeyi olduğu gibi anlatmayacağımı anlamıştı.

"Hayır." Maks'in tutarlılığı aklıma geldiğinde gülümsemek istedim, ama Dimitriy'e karşı olan tavrı yumuşatabilecek bir hareket yapmamak için kendi isteklerimi frenlemem gerektiğini biliyordum.

"Olanlar, onun için, uzun bir nedenler zincirinin mantıklı bir sonucuydu yalnızca. Onu yolundan caydırabilmek için, önce iki artı ikiyi dört olmaktan caydırman gerekiyordu."

"Peki Maks şimdi nerede Aleksey?" Vadim artık açık açık şüphelendiğini gösteriyordu. "Maks'ı şu an Mos-

kova'ya getirmenin zekice olmayacağını takdir ediyorum, ama onu kabul edecek bir hapishane bulabildin mi bari?"

"Hayır Vadim. Hâlâ Desna'da. Sonsuza kadar da orada kalacak."

"Hâlâ Desna'da mı?" Ardından birden kafasına dank etti. "Aleksey, yoksa onu?.."

"Hayır Vadim, öldürmedim." Ses tonum birden sertleşti ve Dimitriy'in arkasına geçene kadar etraflarında birkaç adım attım. "Ama Maks'la ben uzun süre yalnız kalamadık, öyle değil mi Dimitriy Fetyukoviç? Kısa bir süre sonra Opriçnik arkadaşların çıkageldiler, değil mi? Ve kendi intikamlarını almak istediler ama yerimizi nereden biliyorlardı ha?" Artık Dimitriy'in kulağına doğru bağırmaya başlamıştım. "Çünkü Dimitriy Fetyukoviç onlara söyledi! Peki o nereden biliyordu? Biliyordu, çünkü söyletmek için zavallı bir kızı dövdü. Opriçnikler, Maks'ı onlara bırakıp çıkıp gitmemi ya da hiçbir zaman oradan çıkamayacağımı açık bir şekilde ifade ettiler. Ben de çıktım, ama bunu kendi hayatımı kurtarmak için değil, Dimitriy Fetyukoviç'in yakasına yapışıp bir şey yapabilme şansını bir kez daha bulabilmek için yaptım. İşte bunu!"

Böbreğine sert bir şekilde yumruk attım. Yan tarafını tutarak öne doğru eğildi. Ellerimi sırtına koydum ve onu aşağı doğru itmeye başladım, ardından dizimle göğsüne sert bir darbe indirdim. Nefesi kesildi, ama yine de karşılık vermedi. Benden daha iriyarı bir adamdı ve bildiğim kadarıyla daha iyi bir dövüşçüydü. Sanırım başına gelenleri bir stoacı gibi karşılamaya karar vermişti. Eğer bu tepkisine karşılık olarak benden merhamet bekliyorduysa, çok şaşıracaktı; aslına bakarsanız ben de şaşırmıştım. Domnikiia ve Maks'a yaptıklarının sebep olduğu öfkeyle o kadar gözüm dönmüştü ki, hayatım boyunca nadiren başıma geldiği kadar kontrolümü kaybetmiştim. Alttan bacaklarını tekmeledim. Göğsüne ve karnına art arda attığım sert tekmelere meyilli bir vaziyette düşerek yere yıkıldı. Her vuruşumda sırasıyla "Maks için" ve "Domni-

kiia için" diye düşündüm ve her seferinde, sanki burada değil de onların yanındaymışım gibi hissederek aynı zevki aldım. Ona her tekme atışımda bacağımdaki enerjinin adeta bir nabız gibi attığını hissettim. Benden bir an önce çıkarak gidip onun üzerinde patlaması gereken bir enerji hissediyordum. Tüm zihnim ve bedenim kendini bu duyguya bırakmıştı. Ayağım onun gövdesine her çarptığında duyduğum canlılık hissi dışında hiçbir şey göremez, duyumsayamaz olmuştum. Bu duygu bütün varlığımı kaplamıştı, ama keyifli bir duygu değil de daha çok benliğimi alıp götürüveren bir his gibiydi. Karnımda besleyip büyüttüğüm nefreti Dimitriy'in üstüne kusuyordum ve bu his, kusarken insanın vücuduna giren kramplar gibiydi.

"Aleksey, Aleksey, Yüzbaşı Danilov!" İsmimin haykırıldığını, bilincim bunu idrak etmeden önce en az yarım düzine kez duymuş olmalıydım. Vadim beni sürükleyerek Dimitriy'den uzaklaştırmıştı, ama ben hâlâ ona tekme atmaya çalışıyordum. Yoldan geçen insanlardan birkaçı etrafımızda toplanarak bir kalabalık oluşturdular. Bazıları Dimitriy'in üzerine eğilmiş, iyi olup olmadığına bakıyorlardı.

Derin bir nefes aldım. Kendimi doyuma ulaşmış hissediyordum, fiziksel doyuma. Kollarım ve bacaklarım, görevlerini yerine getirmiş olduklarını hissediyorlardı ve artık, bir bütün olarak sakinleşmeye başlamıştım, sanki "biz başlamıştık" gibi geliyordu bana. Dimitriy'in acı içinde kıvranan vücuduna bir baktım ve bir parça suçluluk hissettim. Suçluluk değil, acıma hissettim aslında. Çektiği acı yüzünden Dimitriy'e acıdım, ama bu acıya sebep olduğum için suçluluk hissetmiyordum. Dimitriy'in kederli gözlerinden çıkan bakış ve kendi akıl sahibi zihnim bana, yaptığım şeyin hoş görülebilir bir şey olduğunu söylüyordu. Vadim de bizzat bunu teyit etmişti.

"Bu kadar yeter Aleksey İvanoviç. Bu kadarını sana borçluydu (Dimitriy'in kendisi de bunu biliyordu) ama hâlâ mücadele etmemiz gereken bir savaş var. Bir daha bunu yaptığında, bir Fransız'a yap lütfen."

Dimitriy ayağa kalkmaya çalışıyordu. Onu tutup kaldırmam için bana elini uzattı, ama yapamadım. Taraflardan birinin ölümüyle sonuçlanabilecek kadar acımasız kavgalar yaşandığını, ama yalnızca birkaç saat sonra o adamların birlikte içip eğlendiklerini görmeye yetecek kadar uzun süredir ordudaydım. Ne var ki ben bu konuda ve diğer birçok konuda, bu kadar bayağı olamazdım. El sıkışmak gibi kolay bir çözümle, kendi kontrolümü kaybedişimi bu kadar alçaltamazdım. Beni korkutmuştu ve Dimitriy'i de korkutmalıydı. Gören herkesi korkutmalıydı ki bende bu harareti yeniden yükseltmemek için kendilerine engel olsunlardı. Aynı zamanda, kontrolümü kaybetmemiş olma ihtimalimin beni, kaybettiğime dair inancımdan daha çok korkuttuğunu fark ettim. Eğer az önce bedenimden çıkardığım o kontrolsüz şiddet, bilincimin kontrolünde ama bilincime rağmen kısıtlanmamış bir şekilde ve zekâmın yönlendirmesiyle çıktıysa, o zaman ben aslında tehlikeli bir yaratıktım. Ama eğer kontrol edilemez bir çılgınlıktıysa, neden sadece gövdesine vurmuştum? Bu şekilde yalnızca canını yakabilirdim, halbuki kafasına vurmuş olsam, öldürebilirdim bile. Belki de insana, ölümüne sebep olmadan bir başka insanın yalnızca canının nasıl yakılacağını söyleyen içsel, ilkel bir güdü vardı. Belki de bunu Silistre'deki o Türk zindanlarında öğrenmiştim.

Dimitri benim yardım elimi almadan kendi kendine ayağa kalkmıştı. "Aramız artık düzeldi mi Lyoşa?" Bunu, neredeyse yalvarır gibi söylemişti. İlk tanıştığımızda ona, bunun kendimi bir çocuk gibi hissetmeme neden olduğunu söylediğimden beri bana Lyoşa diye hitap etmemişti. Yanağındaki, sakallarının altında kalan yara izine baktım, (benim hayatımı kurtardığı günden kalan bir anıydı) ve onunla ilgili güzel anılarım zihnimi silip süpürerek Maks ve Domnikiia'yla olan anılarımın ağzımda bıraktığı acı tadı aldı.

"Hayır," diye yanıtladım. "Ama düzelecek Mitka. Dü-

zelecek." Düzelmesinin ne kadar zaman alacağını asla tahmin edemedim.

Şehirden kaçmakta olan askerlerin ve sivillerin curcunasından uzaklaşarak rahatça konuşabileceğimiz bir yere gitmek için üçümüz, köprüyü geçerek nehrin güney kıyısına doğru yol almaya başladık.

"Evet. Şimdi planımız nedir?" diye sordum.

"Yuda seninle konuşmadı mı?" diye sordu Vadim. "Konuşacağını söylemişti."

Dimitriy herhangi bir yorum yapmaya pek hevesli görünmüyordu. Çürümüş kaburgalarını tuttu ve nefesini düzenlemek için elinden geleni yaptı. Acıma duygum şimdi, dayak sırasındaki merhametsizliğimi tamamlamak için gittikçe artıyordu. Dimitriy'e duyduğum öfkenin asıl kaynağı, Maks'la karşılaştığımda ona en ufak bir bağışlayıcılık göstermememem için beni zorlamış olmasıydı. Maks'a yaptığım şey yüzünden, benim ellerimden cezasını bulacak sıradaki insan kimdi? Vadim mi? Dimitriy'le göz göze geldim. Bana bakıyordu, ben de ona gülümseyen gözlerle karşılık verdim. Yaşadığım şeylerin üstünden yalnızca dakikalar geçmişti ve bu yüzden ben, kendi inançlarıma rağmen, o genç askerlerin, birbirlerinin boğazına sarıldıktan kısa bir süre sonra nasıl oluyor da hep birlikte içip eğlendiklerini anlamaya başlamıştım.

"Evet, aslında dün gece onu gördüm," diye cevap verdim Vadim'e. "Onun planından memnun musunuz?"

"Onun planı mı?"

"Onlar şehirde kalarak saklanacaklar. Fransızlar gelene kadar bekleyecekler ve ardından onlara Moskova'nın, (istenmeyen bir misafir için) ne kadar, hmm... konuksevmez olabileceğini gösterecekler. Yuda'nın sana anlattığı plan bu değil mi?"

Vadim, kendi kendine gülerek, "Hayır," dedi. "Bu benim ona anlattığım plan. Yuda düşmanın ikmal hatlarına saldırmaya devam etmek istedi. Bu mantıksız bir plan

değil, ama onları Moskova'da ele geçirmenin ne anlama geleceğini göremiyor."

"Plan sayesinde övgü toplamaya çalışıyor olmaları onlar açısından tuhaf bir durum. Sosyal konumları için pek kaygılanan tiplere benzemiyorlar."

"Yuda farklı," dedi Dimitriy hırıltılı bir sesle. "'Çok' farklı. Eflak'ta bunlarla birlikteyken, toplam on tane vardı bunlardan (ve daha önce de söylediğim gibi o on kişiden sadece dördü bu grubun içinde) ama Yuda dışındaki hepsi, bu Opriçniklerde olan uşak ruhunu taşıyorlardı. Bu kadar iyi birer katil olmalarının sebebi de bu, top gülleleri gibi, nişan alırsın ve ateş edersin. Ateş hattı dışına çıkmayan her şey paramparça olur. Ama Yuda öyle değil; onun kendi arzuları var, hatta kibri var. Nişanını kendi alıyor. Bunun, öldürme yetisini azalttığı düşünülebilirdi, ama tam tersine bu onu daha başarılı kılmıştı. Ne zaman özen göstereceğini, ne zaman göstermeyeceğini kendi seçebiliyor. Bu en tehlikeli kombinasyon."

Sessizce oturduk ve Dimitriy'in sözlerini düşündük. Üzerine yapılacak pek bir yorum yoktu.

"Sonuç itibarıyla plandan memnun muyuz yani?" diye bastırdı Vadim.

"Evet tabii," dedim. Dimitriy kafa salladı. Bir kez daha, bir süreliğine sessizlik oldu.

"Yuda'yla ilgili tuhaf olan başka bir şey daha var," dedim.

"Nedir?" diye sordu Vadim.

"Yani şöyle," dedim, "tüm kararları Yuda alıyormuş gibi görünüyor, ama yetkili kişinin Pyotr olması gerektiğini sanıyordum."

"Komik," diye yanıtladı Vadim. "Ben de, benim sanıyordum."

Olması gerektiği zamanlarda yetkili kişi hep Vadim olurdu, her zaman tam yetkiliydi. Bonaparte'ın Vilna'yı

aldığı sırada, biz, Birinci Batı Ordusu'nun tamamıyla beraber General Uvarov komutası altındaki Hafif Süvari Muhafız Askerleri olarak, geri çekilerek Drissa'ya döndüğümüzde, Drissa'yı aldığı sırada geri çekilerek Polotsk'a döndüğümüzde yetkili hep oydu. İki ay öncesi, sıcak ve nemli bir temmuz günü, Polotsk'taki bir han odasında (dört kişiyle paylaştığım bir oda) yatağımda uzanmış yatarken, tanıdık bir ses yankılanmıştı kulaklarımda.

"Hadi kalk bakalım Yüzbaşı Danilov!"

Kapının girişine dayanmış, öylece dikiliyordu. Yüzünde ne gülümseme vardı ne de sert bir ifade, ama bakışları, aramızda var olduğunu ikimizin de bildiği o sevgiyi kendinden emin bir şekilde ifade ediyordu. Selamlaşmak için aceleyle kalkıp yanına gittim.

"Vadim! Nasılsın? Seni görmek ne güzel. Nerelerdeydin?"

Gülümsedi. "Bagration ile birlikte, buranın biraz güneyindeydim." Büyük Generel Bagration'un adını sanki onu şahsen tanıyormuşçasına anıyordu ki bu gayet mümkündü. Vadim, sanki herkesi tanıyormuş havası olan subaylardan biriydi. Petersburg sosyetesinde, birçoklarının hayal bile edemeyeceği bağlantıları vardı. Ama iyi bağlantılara sahip subayların çoğunun aksine, Vadim bu dostluklarını kendi şahsi kariyerini ilerletmek için değil, gerçekten askerî başarılar kazanmak için kullanmayı seçmişti. Bagration'dan isteyeceği en büyük iyilik, adamları için daha fazla silah ve azık olabilirdi. Kendi için terfi ya da ön saftan olabildiğince uzak güvenli bir pozisyon değil.

"Peki, seni başından savmayı nasıl başardı?" diye sordum.

"Ona yapmam gereken bazı işler olduğunu söyledim. İş demişken, sen meşgul müsün?"

"Geri çekilmekle çok meşgulüm," dedim acı bir şekilde. "Sen ne sanıyordun?"

"Rusya'yı kurtarmak?"

"Bu kadar kolay mı?"

Kendisiyle uzlaştığımı kabul ederek omuzlarını silkti. "Seninle bu akşam saat sekizde burada buluşalım. Ha, bir de yanında Maksim Sergeyeviç'i de getirmeye çalış."

Maks'ın nerede olduğunu biliyordum. Onu bulması kolaydı ama şaşırtıcı bir şekilde, aramıza katılmak konusunda ikna etmek çok zor olmuştu.

"Ta Austerlitz'deki savaşın öncesinden beri, uzun zamandır birlikte çalışıyoruz Aleksey ve bugüne kadar pek de iyi şeyler başaramadım, değil mi? Sanırım ben sıradan bir asker olarak kalsam daha iyi olacak. Aksi takdirde seni riske atmış olurum."

Şimdi düşündüğümde, aramızdaki bir hain olarak, kendini bir risk olarak görebilmesini gayet iyi anlıyordum, ama o sırada bu yaklaşım onun karakterine hiç uygun gibi gelmemişti bana.

"Sen Maks? Sıradan bir asker öyle mi?" Konuşurken gülüyordum. Onunla ilk tanıştığımda bana, savaşçı olmakla uzaktan yakından ilgisi olamayacak bir adam gibi görünmüştü. Dimitriy, Vadim ve bana yalnızca bir kez katıldı ve daha o ilk seferde, ortamdaki insanlar tarafından kabul görmeye başladı. "Sıradan bir asker olarak aşırı sıkılırsın."

"Doğru söylüyorsun ama sıkılacak olmam, bunu yanlış bir hareket biçimi yapmıyor." Bu daha klasik bir Maks yaklaşımıydı.

"Ama sana ihtiyacımız var."

Bir şey söylemedi. Yıkılmış görünüyordu. Kalbinden o anda, eski ekibine yeniden katılmaktan çok hiçbir şey geçmediğine emindim ama aklındaki bir şeyler onu bunu yapmaktan alıkoyuyordu.

"Vadim seni de getirmemi söyledi," dedim.

"Getirmeni mi emretti?" Vadim'in adı anıldığında, yüzünde anlık bir kıvanç ifadesi belirdi.

Benim yüzüm düştü. "Vadim'i bilirsin," dedim.

"O zaman seninle sekizde görüşürüz," diye yanıtladı Maks.

O akşam ilk Maks geldi. Hemen arkasından da yanın-

da Dimitriy'i de getiren Vadim geldi. Dimitriy de Birinci Ordu'yla birlikte Polotsk'taydı, o yüzden Maks da ben de onu birçok kez görmüştük. Bugün, uzun zamandan beri ilk kez karşı karşıya gelen kişiler yalnızca Maks ve Vadim'di.

"Sürüye geri döndün demek Maksim ha?" dedi ikinci gelen, Maksim'in elini sıkarak.

"Biz sürüysek sen de uyanık bir çoban mı oluyorsun bu durumda?" diye sordum Vadim'e bakarak.

"Çobandan ziyade kurt oluyor," diye mırıldandı Dimitriy.

"Hepimiz kurt olacağız ve zavallı küçük Fransız kuzularına acıyorum," dedi Vadim.

"O zaman daha çok kurt sürüsüne dönmüş sayılırım öyle mi?" diye sordu Maks.

Ve böylece, ilk bir araya gelişimizden yedi yıl sonra, kurt sürüsü yeniden canlanmıştı. Kısa bir süre sonra Polotsk düşmüştü ve biz bir kez daha geri çekilmek zorunda kalmıştık. Sonunda Smolensk de alınınca, Barclay de Tolly, Vadim'le konuşmuştu (ya da tam tersi olmuştu) ve biz bugünkü sahamız için görevlendirilmiştik. Ve şimdi Moskova'da, eylül ayında, dört kişilik sürümüz üç kişiye inmişti. Maks'ın sıkılma riski artık hiç kalmamıştı.

Üçümüz (Vadim, Dimitriy ve ben) Moskova'nın kalbindeki Moskva Nehri'nin yanında dururken, birkaç ayrıntılı düzenleme daha yaptık. Yuda'yla daha önce yaptığı konuşma sırasında Vadim listemizden yedi tane buluşma yeri seçmişti ve Moskova da bu seçilenlerin arasındaydı. En kolay düzenleme, haftanın her günü başka bir randevu ayarlamaktı. Saati her zaman aynı olacaktı, akşam dokuzda.

"Yani her gece buluşacak mıyız?" diye sordum.

"Yuda, her gece en azından içlerinden birinin mutlaka orada olmaya çalışacağını söyledi," diye yanıtladı Vadim. "Bize gelince; bence biz üçümüz de, mümkün olduğu sü-

rece gelmeye çalışmalıyız. Geri kalan zamanda birbirimizi görmeyeceğiz."

"Neden görmüyoruz?"

"Hepimizin gizli kalması gerekiyor; gizli ve birbirimizden ayrı. Ne yapacağınız size kalmış. İster bir Fransız subayı olun ister hapisten kaçmış bir Rus mahkûm, bilmem gerekmiyor. Opriçniklerin gözü kulağı olmamız lazım. Fransızların nereye gittiklerini ve ne yaptıklarını görmemiz ve ardından Opriçniklere nereden vuracaklarını söylememiz gerekiyor."

"Ya da kendi adımıza vuruşmamız gerekiyor," diye söze karıştım.

"Hayır!" dedi Dimitriy birden sertleşerek. Vadim ile ikimiz ona baktık. "Bu onların tarzı değil," diye ekledi. "Bu işi onlara bırakmamızı yeğliyorlar." Bu konuda daha ısrarcı davranabilirdim ama Vadim de, Dimitriy'in mantığına katılmıyor olsa da, vardığı sonuca katılıyordu.

"Dimitri haklı," dedi Vadim. "Onların 'tarzını' gözetmeksizin düşünelim; bizim tarzımız, kendimizi öldürtmek değil bir kere. Daha kabaca anlatmak gerekirse, Opriçnikler, feda edilmeye, bizden daha uygun adamlar. Üzgünüm Dimitriy, biliyorum onlar senin arkadaşların ama maalesef bu böyle."

Dimitri acı dolu ve yapmacık bir şekilde gülümsedi. "Ah Vadim, beni bilirsin. Benim için herkes, feda edilmeye kendimden daha uygundur."

"Yani bu geceden itibaren buluşmaya başlıyor muyuz?" diye sordum.

"Hayır," dedi Vadim. "Yani... pek gerek yok. Fransızlar gerçekten gelene kadar bekleyebiliriz. Ve bu gece geleceklerini sanmıyorum. Şunları alın." Dimirty'in ve benim elime birer çanta tutuşturdu. Çantaların içinde küçük bir servet oluşturacak kadar altın sikke vardı. "Bu para sizin değil, hatta benim de değil, Çar'ın parası. Önümüzdeki birkaç haftalık seyir içerisinde harcama yapmak zorunda kalabiliriz ama harcamanız gerekmediği durumlarda har-

camayın. Bonaparte'ı kapı dışarı ettikten sonra bu paraların büyük bir kısmını geri almak istiyorum."

Birbirimizi günlerce göremeyebileceğimizin farkında olarak sessizliğe gömüldük. Ve gördüğümüzde de bu, Fransız işgali altındaki bir şehirde olacaktı.

"Maks'ın annesine mektup yazdım," diye bildirdim.

"Teşekkürler," dedi Vadim. "Eminim mektubunda bir kahraman gibi ölmüştür."

Kafa salladım. "Yelena Vadimovna'dan hiç haber var mı?"

"En son haber aldığımda iyiydi, ama bunun üzerinden en az bir ay geçti. Birkaç haftaya kadar doğum zamanı gelmiş olacak."

"Yani henüz sana 'büyükbaba' diyemeyiz öyle mi?"

"Henüz değil," diye yanıtladı Vadim önce, sonra da, "ya da hiçbir zaman diyemeyeceksiniz," dedi.

Yèniden sessiz düşüncelere daldık. Alçak bir duvarın üzerinde oturmuş, nehre bakıyorduk ve vedalaşmaya hiç gönlümüz yoktu. Uzun yıllar sonunda söylenebilecek olası her şeyi söylemiş, bütün gün dışarıda oturup bir daha geri gelmeyebilir diye birbirlerini bırakmaya korkarak öylece önlerinden geçip giden dünyayı izleyen üç yaşlı adam gibiydik. Uzun yıllar önceki gençliklerinde dört kişi olduklarını ve hep öyle olmaları beklendiğini hatırlayan üç adamdık. Bu gibi zamanlarda, yaşlanmanın konforundan bile şüphe ediyorduk.

"Köprünün üstündeyken kiminle konuşuyordun?" diye sordu Vadim.

"Ne zaman?"

"Seni bulduğumuzda, şu yaralı asker?"

"Onu tanımadınız mı?"

Vadim kafasını salladı. "Ben zaten güçbela görebildim."

"Pierre'di." Vadim boş boş baktı. "Şu Fransız hani, hatırlasana, hani bize Çariçe Yekaterina ve atla ilgili hikâyeyi anlatan."

"Kendini bir Rus olarak mı tanıtıyormuş?" diye sor-

du Vadim biraz sinirlenmiş bir halde. "O zaman onu neden..." sanırım, şimdilik bir Fransız casusunun daha maskesini düşürebilecek ruh halinde olmadığımı fark etti ve sorusunu bitirmeden sustu.

"Vadim sana ordugâhta olanları anlattı mı?" diye sordum Dimitriy'e. "Yuda, Matfey ve Foma'nın çıkıp geldiklerini anlattı mı?"

Dimitriy kafa salladı.

"Tabii ki tuhaf olan şey," diye sözüme yavaş yavaş devam ettim, tepkisini ölçmek, bir açık verecek mi diye görmek için Dimitriy'i izliyordum, "onun kaçmış olması, Pierre'in yani."

"Yani Opriçnikler düşündüğümüz gibi asla hata yapmayan adamlar değiller bu durumda," dedi Vadim.

"Hayır aslında," diye devam ettim, "kaçıp giderek, başına gelenleri birilerine anlatabilecek bir adamı hayatta bırakmak, hiç onların yapacağı bir iş değil."

Dimitriy, hırpalanmış vücudunu zar zor çevirerek bana döndü. Gözlerinde dehşet dolu ve sorgulayıcı bir bakış vardı. Pierre'in bana söylemiş olabileceği bir şeyler vardı, korkunç bir şeyler ve Dimitriy, Pierre bunu bana söylemiş mi diye anlamak, ne bildiğimi öğrenmek için çok büyük bir dikkatle beni inceliyordu. Tabii ki benim Pierre'den duyduğum şeyler yalnızca, karmakarışık, ne olduğu belli olmayan saçma sapan sözlerden ibaretti, ama artık Dimitriy'in tavrından anlamıştım ki bilmem gereken bir şeyler vardı, artık öğrenmeye karar verdiğim bir şeyler.

Kısa bir süre sonra tek tek vedalaştık. Bu kez vedalaşma sırasında pek duygusallık yaşanmamıştı. Her birimiz, önümüzdeki birkaç günle ilgili kişisel planlarımızı uygulamaya pek hevesliydik. Vadim'in söylemek istediği son bir şey daha vardı.

"Bunu başaramayabiliriz, biliyorsunuz. Bu başımıza gelmesini istemediğim bir şey, ama orada çok büyük bir ordu var. Sadece şunu söylemek istedim ki; aramızdan birisi yaralanırsa ya da şehirdeki ortam bizim için fazla

hararetli bir hal alırsa, o zaman çekip gitmekten korkmamalıyız. Eğer birbirimizi haberdar edebilirsek ne âlâ, ama hayatta kalmak en az kahramanlık yapmak kadar önemli. Anlaşıldı mı?"

Karamsar bir uzlaşmayla Dimitriy de ben de kafa salladık. Ardından birbirimizden ayrıldık. Vadim, nerede ve nasıl saklanacağımızın kendi meselemiz olduğunu söylemişti; ama yıllardır birlikte çalışmış olmanın bizde geliştirdiği bir tür içgüdüyle, her birimiz hızla farklı yönlere yol almaya başladık. Vadim, nehrin batı kıyısı boyunca ilerledi. Dimitriy ve ben de, sessizce aksi yönüne doğru yürümeye başladık, ama daha bir dakika bile geçmemişti ki Dimitriy kuzeye döndü ve köprüye doğru yol aldı.

Ben doğuya doğru devam ettim. Hareket planım için, bir bakıma dolaylı yoldan, kırbaçlanan Fransız uşağından ilham almıştım. Kısa süre sonra güneye döndüm ve Zamoskvoreçye bölgesine çıkan geçide doğru gitmeye başladım. Terk edilmiş bir ev bulmak kolaydı. Üzerlerine aceleyle tahtalar çakılmış olan kapı ve pencereleri kırıp geçmek, bu tecrübesiz savunmayı aşıp içeri girmek daha da kolaydı. Bu evi terk edip gidenler kimlerdiyse, uşaklarını da yanlarına alacak kadar cömertlerdi, ama benim şansıma, uşakların eşyalarını yanlarına alacak kadar cömert değillerdi. Üstüme oturan bir kâhya üniforması bulmak benim için hiç sorun olmamıştı. Fransızlar geldiğinde, bir Rus uşağının, ortalarda nispeten daha rahat dolaşabileceğini hesap etmiştim. Eğer hesapladığım gibi olmazsa kendimi, onu zalim efendilerinin elinden kurtararak özgürlüğüne kavuşturan orduyu kucaklayan, göçmen bir Fransız uşağına dönüştürmem anlık bir işti.

Boş bir ev, en azından şimdilik, gece kalmam için de oldukça iyi bir mekân olabilirdi. Ama çok dikkatli olmalıydım. İşgalci güçler de konaklamak için terk edilmiş bir bina arayabilirlerdi. Eğer acilen çıkmam gerekirse, birçok alternatif çıkış vardı.

Bekledim. Etrafta oyalanan son birkaç kişi de sonun-

da çekip gidince Moskova daha bir sessizleşti ve boşlaştı. Ama Fransızlar hâlâ gelmemişlerdi. Önümüzdeki birkaç gün boyunca çok sevdiğim bu şehrin sokaklarında, sessizliğinin dehşetine şaşırarak boş boş dolanıp durdum. Sokaklarda çok az insan kalmıştı. Belki toplam nüfusun ellide biri kadar; insanların, görebilecekleri bir sonraki insanla kendilerini ayıran mesafe yüzünden hiç takatleri kalmamıştı. Daha bir hafta önce Moskovalılar, kalabalık sokaklarda ilerleyebilmek için birbirlerini itip kakmak zorunda kalıyorlardı ve aşırı kalabalıktan şikâyet ediyorlardı, oysa şimdi Moskova'da olmak, neredeyse taşrada yaşamak gibiydi. Ama taşra yaşamının kurallarını bilmeden yaşamak gibi. Taşrada insan, başka biriyle karşılaşmadan saatlerce ilerleyebilir, ama karşılaştığında o kişi her zaman bir arkadaşı, iki kelime edebileceği bir insan olur. Bu terk edilmiş Moskova'da da aynen taşradaki gibi başka bir insan çok nadiren görülebiliyordu, ama geriye kalan Moskovalılar, yalnızca bir saatlik bir zaman dilimi içerisinde önlerinden geçip giden binlerce kişiyi görmezden gelmeye o kadar alışkınlardı ki, şimdi görebildikleri ancak birkaç kişiyi de görmezden geliyorlardı. Nüfusun geriye kalan o yüzde beşinde de, yalnızlıkları yüzünden, önceden sahip oldukları yaşama gücü de iyice azalmış, yüzde beşine inmişti.

Bütün bir şehir nefes almayı bırakmış gibiydi. Moskova'nın fiziksel varlığı hâlâ yerinde duruyordu, ama şehre can katan ruhu gitmişti. Terk edilip gidilen bu ceset henüz bir çürüme belirtisi göstermemişti, ama en dirayetsiz gözlemci bile kısa bir süre baktıktan sonra onun aslında ölü olduğunu anlayabilirdi. Fransız ordusunun kurtçukları yakın zaman içinde gelecekler ve cesedin kalıntıları üzerinde kendilerine ziyafet çekeceklerdi.

Tuhaftır ama Fransızlar şehre gelmeden önce, üç tam gün geçti. Sonradan toplayabildiğim bilgilere göre Bonaparte, Kutuzov'un şehrin kapılarında son bir direniş bir-

liği hazır bulundurmasını bekliyordu, o yüzden tereddüt etmişti. Kutuzov böyle bir savunmaya hiç kalkışmamıştı, kalkışsaydı da yararı olmazdı. 1 Eylül akşamı, Fransız birliklerinin ertesi gün şehre girecekleri belli oldu.

O gece bir rüya gördüm.

11

Yatak odamdaydım; çocukluğumda uyuduğum yatak odasında. Aslında bu odanın çocukken yattığım odayla hiçbir alakası olmadığının gayet farkındaydım, ama genellikle rüyalarda olduğu gibi, bu odanın benim çocukluğumdaki yatak odası olduğunu kuşkuya yer bırakmayacak şekilde biliyordum. İki tane yatak, karşılıklı iki duvar kenarında, oldukça yakışıksız bir biçimde boylu boyunca duruyordu ve aralarında yürümek için bir boşluk vardı. Yatak başlarının dayandığı öteki duvarda bir pencere vardı. Perdeler sıkı sıkıya kapalıydı, ama insan dışarıda aydınlık ve güneşli bir kış günü olduğunu anlayabiliyordu.

Sol taraftaki yatakta bir erkek çocuğu yatıyordu. Yan yatmış ve yüzünü duvara vermiş olduğundan sadece arkadan görülebiliyordu. Bu çocuk benim beş ya da altı yaşımdaki halimdi; yüzünü göremediğim halde, bunu yine o tartışmasız olgu sayesinde biliyordum. Aynı yatakta, sırtını çocuğa vermiş oturan bir kadın vardı; karım Marfa. Odanın karşı tarafında gördüğü şeyle, nezaketinden ilgileniyordu.

Diğer yatağın ayak kısmında, İmparator Napoléon dikilmiş duruyordu. Yüzü yatakta oturan kadına (karısı İmparatoriçe Marie-Louise'e) dönüktü. Kadın kucağında büyükçe bir kâse tutuyordu. Kâsenin içinde incirler vardı. Kadın, imparatora bir incir uzattı. İmparator inciri aldı ve elini ağzına götürdü. Bir ısırık almasıyla, incirin yeşil kabuğu koptu ve içinden çıkan kırmızı etli kısmı

ve çekirdekleri, imparatorun dudaklarının etrafına bulaştı. Dudaklarını yalayarak temizledi ve ardından incirden dört ısırık daha aldı. Meyvenin sadece sapı kalmıştı. Sapı da ağzına attı ve sanki meyvenin en lezzetli kısmıymış gibi çiğnedikten sonra yuttu ve parmaklarını yaladı.

Bir tane daha incir vermesi için elini imparatoriçesine uzattı. Bu kez sol elini uzatmıştı ve o sırada ilk kez, aynen benim gibi imparatorun da elinin son iki parmağının olmadığını fark ettim. Kendi sol elime baktım ve sol elimin üstünü, şekilsizliğim olarak gördüğüm için, sağ elimle yumuşakça tutarak, kapattım. Ve Bonaparte'ın benimle aynı yarayı almış olması gibi bir rastlantıyı bugüne kadar nasıl fark etmemiş olduğumu merak ettim. Gözlerimi yeniden kaldırdım ve imparatorun gitmiş olduğunu gördüm, en azından benim bakış açımdan görünmüyordu, çünkü artık onun gözlerinden bakıyordum. Gerçi odadaki diğer insanlar önlerinde duran Bonaparte'ı ya da Aleksey İvanoviç'i görüyorlar mıydı bilmiyordum.

İmparatoriçeme baktım ve onun da dönüşüme uğradığını (gerçi çok az bir dönüşüm gerekiyordu) ve Marie-Louise'ten, benim Domnikiiama dönüştüğünü gördüm. Yatağa, Domnikiiamın yanına oturdum ve çevresinde olup bitenleri hâlâ ağırbaşlı bir ilgiyle izleyen Marfa'ya baktım. Domnikiia kucağında hâlâ kâseyi tutuyordu, ama bu kez kâsenin içinde incir yerine üzüm vardı. O an, bu meyvenin zehirli olduğunu bildim. Ve zaten hep biliyor olduğumu bildim. Domnikiia kâseyi, odanın karşısındaki Marfa'ya sunarak, onu, bu lezzetli üzümlerden bir tane almaya davet etti. Marfa, elini kaldırıp avuç içini göstererek teklifi nazikçe reddetti.

Yatağın üstünde, Marfa'nın arkasında yatan çocuğa bir kez daha baktığımda, onun benim genç halim olduğunu düşünerek yanılmış olduğumu anladım. Her babanın, oğlunu tek bir saç telinden tanıyabileceği gibi ben de bu çocuğu tanımış, kendi oğlum Dimitriy Alekseyeviç olduğunu anlamıştım. Aynı anda, Domnikiia'nın üzümleriyle zehirlenerek ölmüş olduğunu da anladım. Bunu bilmek

beni üzdü ama duygularımı bundan daha derin bir şekilde ifade edemezdim. Kemerinde, onu son gördüğümde onun için yapmış olduğum küçük tahta kılıç asılıydı.

Çocuğun cesedinin bulunduğu yatağın ayak kısmının yanındaki kapı açıldı ve içeri annem girdi. Annem ben yirmi iki yaşındayken ölmüştü ve rüyamda bile bunun gayet farkında olmama rağmen, ölmüş annemin benim çocukluk yatak odama giriyor olması bana son derece makul gelmişti. Annem odaya girer girmez, Domnikiia'ya doğru gitti ve Domnikiia ona da kâseyi uzatarak üzüm ikram etti.

Annem Domnikiia'nın teklifini, benim de uzaktan uzağa kendimi aşina hissettiğim nazik bir sıcaklıkla geri çevirdi. "Hayır, teşekkür ederim canım," dedi Domnikiia'ya gülümseyerek. "Ben zaten ölüyüm." Bütün bir rüya boyunca, yapılan yegâne konuşma bundan ibaretti.

Ardından gitti ve diğer yatağa, karımın yanına oturdu. Birbirleriyle nezaketle, ama kayıtsız bir şekilde selamlaştılar.

Domnikiia kâseyi yeniden anneme uzattı. Uzattığı sırada, elinde bir yüzük olduğunu gördüm. Altından gövdeli, zümrüt rengi gözlü, kırmızı ve çatal dilli bir ejderha figüründen oluşuyordu bu yüzük. Tanıştığımız o ilk gece Zimeyeviç'in taktığı yüzüğün aynısıydı. Domnikiia'nın yüzüğün çevresindeki eli, yaşlı ve solgun görünüyordu. Buruş buruş parmaklarının çürüyen derisi pul pul dökülüyordu. Gözümü kaldırıp yüzüne baktım ve yüzüğü takan elin Domnikiia'nın eli değil, Zimeyeviç'in kendi eli olduğunu gördüm. Domnikiia'nın arkasına geçmiş, üstüne eğilmiş, kendi elleriyle üstünü kapatarak Domnikiia'nın ellerini tutuyordu ve üzümleri ikram etmesi için ellerini yönlendiriyordu. Onu gördüğüm zamanki halinden daha yaşlı görünüyordu. Kır saçları beyazlaşmış, derisi ihtiyarlıktan yıpranmış ve feci şekilde buruşmuştu. Gözleri ise, gençliğindeki halleriyle hatırlanmak için yalvaran bir çift yaşlı adam gözüydü.

Annem ve Marfa hâlâ üzümleri kibarca geri çevirme-

ye devam ediyorlardı. Zimeyeviç, Domnikiia'yı bıraktı ve annemin içeri girmek için kullandığı kapıya doğru gitti. Kapıyı açtı ve eliyle bir işaret yaparak Opriçnik Pyotr'u içeri alıp ona yer gösterdi. Pyotr odanın karşısına geçerek Domnikiia'nın yanında durdu. Pyotr içeri girerken, Domnikiia kim olduğunu görmek için kapıya doğru bakmıştı, ama gördükten sonra pek ilgilenmedi ve bana bakmaya devam etti. Pyotr öne eğildi. Elini Domnikiia'nın kollarının altından geçirerek, vücuduna sarmaya ve sonunda da göğüslerine dokunmaya başladı. Dudaklarından öpmek için durduğunda, kafası Domnikiia'nın omzunun yukarısında öyle bir anlığına boşta kaldı. Ardından daha da aşağıya doğru eğildi ve nazik bir biçimde boynunu öpmeye başladı. Aynı anda elinde tuttuğu göğsünü sıktığını da odada benim dışımda kimse fark etmedi.

Domnikiia bana bakmaya devam etti. Pyotr onu öpüp okşadıkça, Domnikiia'nın gözleri açılıyordu. Arkadaşlarıyla dolu bir odanın karşısında sevgilisini görmüş ve tepkisini etrafındakilerden saklamaya çalışan bir kadın gibiydi. Pyotr ayağa kalktı ve elini Domnikiia'nın üstünden çekti. Pyotr kalkar kalkmaz, Domnikiia kâseye uzandı ve kâseden bir üzüm alıp bana uzattı. Üzümlerin zehirli olduğunu gayet iyi bildiğim halde ağzımı açtım ve üzümü ağzıma koymasına izin verdim ve Domnikiia ellerini çekmeden önce bir anlığına bile olsa onun dokunuşunu dudaklarımın arasında hissedebilmek için ağzımı hızlıca kapattım.

Pyotr gitti. Nasıl olduğu konusunda hiçbir fikrim olmasa da kapıda duran Zimeyeviç diğer Opriçnik Andrey'i içeri aldı. Andrey de Pyotr'un yaptıklarının aynısını yaptı. O da Domnikiia'nın boynunu öptü ve göğüslerini okşadı. Domnikiia'nın tepkisi de aynıydı ve ben onun bana uzattığı üzümü bir kez daha iştahla yedim. Üzümleri yersem, odanın karşısındaki yatakta cansız yatan oğlum Dimitriy'in zehirlendiği gibi zehirleneceğimin bilincindeydim, ama yine de, Domnikiia'nın üzümlerle birlik-

te dudaklarıma değecek en ufak bir dokunuşu uğruna, üzümleri yemek için can atıyordum.

Ve bu hikâye, her bir Opriçnik'in içeri gelmesiyle kendini tekrarladı. Zimeyeviç odaya sırasıyla Yakov Zevedeyev'i, sonra Yoan'ı, sonra Filipp'i, sonra Varfolemey, Foma, Matfey, Yakov Alfeyev, Faddey ve Simon'u aldı. Her biri Domnikiia'yı öpüp okşadılar ve Domnikiia her seferinde bana bir üzüm yedirerek karşılık verdi. Bütün üzümleri memnuniyetle yuttum, ama bir yandan bu üzümlerin ölümüme sebep olabileceğini bilmek beni gittikçe daha da kederlendiriyordu; ancak, bunu önlemek için herhangi bir şey yapmak gibi bir arzum da yoktu.

Simon da gelip gittikten sonra, henüz gelmeyen tek bir Opriçnik kaldığını biliyordum. Annemin ve karımın hâlâ, ağırbaşlı bir merakla dolu bakışlarla oturdukları diğer yatağa doğru baktım. Şahit oldukları şeyin tehlikeli olduğundan içten içe haberdarlardı, ama benim tuhaf meraklarıma karşı oldukça hoşgörülü olduklarından, arkadaşlarım olarak kabul ettikleri bu insanları eleştirmiyorlardı. Arkalarında yatan oğlumun yanında duran, küçük tahta kılıcın ikiye bölünmüş olduğunu fark ettim. Ve oğlum daha büyük, çok daha büyüktü, ama hâlâ ölüydü. Yatan kişi şu an Maks'a dönüşmüştü, yüzünü hâlâ göremiyor olmama rağmen sonradan anladım ki orada yatan kişi hep Maks'tı zaten.

Zimeyeviç'in odaya davet edeceği son bir misafir daha vardı: Yuda. Yuda Domnikiia'ya doğru yürüdü, ama başını hafifçe eğerek ve şapkasını kaldırıp sonra tekrar yerine koyarak Domnikiia'yı selamlamaktan öte bir şey yapmadı. Ardından pencereye doğru gitti ve perdeleri ağzına kadar açarak odayı güneş ışığıyla doldurdu. Pencereden, dışarıdaki kış manzarasını gördüm. Karla kaplı bahçenin ortasında küçük bir gölet vardı. Geniş ve tırtıklı bir çatlak, göletin üstünü kaplayan buz tabakasını yarmıştı. Yuda pencereden bakarken birdenbire bana döndü. Yüzünde zafer kazanmış gibi bir gülümseme vardı. Elleri hâlâ havada, perdeleri kavradığı yerde duruyordu ve ses-

lerini duyamadığım, ama orada olduklarını bildiğim kalabalığın övgülerini kabul ediyordu.

Ardından Domnikiia'nın arkasına geçti ve üstüne doğru eğildi, ama diğerlerinin yaptığı gibi onu öpmek ya da okşamak için değil, yalnızca önünde duran kâseden bir üzüm almak için. Sonra bana doğru yürüdü ve üzümü öylesine bana ikram etti. Elime aldım, ama yemedim. Başparmağımla diğer parmaklarımın arasında tuttum ve geri götürüp Domnikiia'ya ikram ettim, Domnikiia bu üzümlerin ona ölüm getireceğini gayet iyi biliyordu ve benim sakin bir şekilde kabul ettiğim o ölümden sakınmak için kafasını iki yana sallayarak ikramımı reddetti. Yuda yeniden Domnikiia'nın arkasına geçti ve üzümleri ağzına sokabilmem için Domnikiia'nın kafasını sıkıca tuttu, ama Domnikiia dudaklarını sıkıca kapatmıştı. Kendine, fazladan dayanıklılık katmaya çalışır gibi gözlerini de sımsıkı kapatmıştı.

Üzümü dudaklarının üstüne bastırdım ve o, kafasını çevirmeye çalışmasına rağmen başaramadı. Yuda'nın sımsıkı tutan elleri kafasını sabit tutmuştu. Kalan iki parmağımın üzümün kabuğuna sürtündüğünü ve meyvenin etli kısmını Domnikiia'nın dudaklarının üstünde ezerek, onu, zehirden bir zerre de olsa tatmaya zorladığını gördüm. Eksik iki parmağımın köklerine baktım ve parmaklarım tam olsaydı, onu dudaklarını açmaya zorlayıp bu meyveden tattırmam ne kadar daha kolay olurdu diye düşündüm.

Ardından birdenbire fark ettim ki ortaparmağımın çevresinde, altından gövdeli, zümrüt rengi gözlü, kırmızı ve çatal dilli ejderha biçiminde bir yüzük vardı.

Uyandım.

Bir rüyanın kâbus olup olmaması, içerik meselesi değil, ruh hali meseledir. Rüyamdaki hiçbir şey bariz bir şekilde korkutucu değildi, ama bütün dünyamı altüst eden, çok korkunç bir şey olmuş gibi (bugüne kadar bildiğim

her şey kadar kesin) bir hisle uyandım. O şeyin ne olduğunu sorsalar cevap veremezdim ve ne olduğunu hatırlamam için geçecek zamanda, aslında hiçbir şey olmadığını anlayabilecek kadar ayılırdım. Ama uyandıktan sonraki birkaç saniye boyunca, o felaketin varlığına ve büyüklüğüne hiç şüphem yoktu.

Uyandığım anda yataktan fırladım. İçgüdüsel olarak, korkuma, fiziksel bir eylemde bulunarak çare bulmam gerektiğini hissediyordum. Çevremdeki her şey bir tuhaf görünüyordu. Yüz yüze geldiğim bu dehşetten kurtulmak için bir şeyler yapmam gerekiyordu ama ne yapmam gerektiğini ve hatta bu dehşetin ne olduğunu bile hatırlayamıyordum.

Birkaç saniye içinde tamamen ayılmıştım. Zamoskvoreçye'de, terk edilmiş bir evin yatak odasındaydım. Bu, burada geçirdiğim dördüncü geceydi. Rüyam aklıma geldi; en ince ayrıntısına kadar anlatabilecek kadar iyi hatırlıyordum. Korkuların yalnızca zihnimde olduğunu, gerçeklikle hiç ilgisi olmadığını anladığımda, mantığım yeniden kontrolü eline aldı. Rahatlama hissi, insanın içini ısıtan bir şişe votka gibi, hem vücuduma hem beynime yayıldı. Ama yine de bir kâbus görmüştüm ve çocuksu korkum hâlâ yakamı bırakmıyordu; tekrar uyumaktan ve muhtemelen, ancak uyanarak kaçabildiğim o korkunç yere geri dönmekten korkuyordum.

Yatağa dönüp uzandım. Saatin kaç olduğu hakkında hiçbir fikrim yoktu, dışarısı hâlâ zifiri karanlıktı ama mum yakma ihtiyacı hissetmedim. Uyumaya devam edebilecek miyim acaba, diye düşündüm. Çocukken kâbus gördüğümde annem bazen, sabah olana kadar onun odasında uyumama izin verirdi. Böyle bir hanım evlatlığı babama asla duyurulmazdı. Yani buna ancak, o evde olmadığında izin verilirdi. Babam öldükten sonra ben çok çabuk büyüdüm ve böylece, böyle bir ihtiyaç bir daha ortaya çıkmadı. O günden sonra da yeniden uykuya dalmayı başaramayacağım günler olacaktı, ama korku içinde

ve uyanık da yatsam, yetişkin bir adam gibi kendi yatağımda yatacaktım.

Artık gerçekten yetişkin bir adamdım ve hâlâ uyanık olarak yatakta yatıyordum. Rüyamın üzerinde defalarca düşünerek, bunu bir kâbusa dönüştürenin tam olarak hangi belirli unsur olduğuna karar vermeye ya da sadece yeniden uykuya dalmaya çalışıyordum. Hâlâ içimde dolaşan o huzursuzluk, üzümlerle ilgili bir histi, Domnikiia'nın o üzümleri bana ikram etmesiyle, benim de kabul etmemle ilgiliydi. Gerçi zehirlenerek ölme olasılığının beni pek kaygılandırdığını da söyleyemezdim.

Orada uzanırken içim geçebilirdi, ama bütün gece boyunca uyanık kaldığıma yemin edebilirim. Kendimi, annemin yatağında güven içerisinde kıvrılıp yattığım zamanlardaki kadar güvende asla hissedemediğimden, bilinçsizlikler dünyasına dönmeye hazır değildim. Korku her zaman kuşların ötmeye başlamasıyla sona ererdi. Şafak vakti geldiğinde, kuş şakımaları güneşin yeniden doğuşunun, yeni bir günün başlangıcının habercisi olurdu. Vakit (akmayı bırakırdı ve gecenin erken saatlerinde hiç değişmeyen karanlık sırasında insan, son düşündüğü şeyi bir saniye önce mi yoksa bir saat önce mi düşündüğünü söyleyemezdi) yeniden akmaya başlardı.

Ve bugün Moskova'da gördüğüm bu şafak vakti, sonunda yeni başlayan günü müjdeliyordu ve ben bunu, çocukluğumda da yaptığım gibi hâlâ hem korkmuş olmakla, hem de korkunun sona ermiş olmasıyla ilişkilendiriyordum. Zaman yeniden akmaya başlamıştı. Gece ve kâbus artık unutulabilirdi.

Mantığım sonunda tamamen eski gücünü kazandığında, mantıklı bir adamın, bu özel günün içinde bir önceki geceye göre korkacak çok daha fazla şey bulması gerektiğini fark ettim. Bugün, Fransızların Moskova'ya girecekleri gündü.

Rus ordusundan artakalan birkaç tugayın, Fransızların tam aksi yönüne, doğuya doğru hızla kaçmalarının hemen ardından Fransızlar batıdan şehre girdiklerinde saat

neredeyse öğleye geliyordu. Dedikoducuların anlattıklarına göre, Moskova'yı son terk edenlerin arasında şehrin valisi Kont Rostopçin de vardı. Rus ayaktakımının şehirden gitmesine müsaade etmeyeceği korkusuyla, onların eline, Fransız casusu olmakla suçlanan Vereşçagin adında bir lokantacıyı vermişti. Ayaktakımı Vereşçagin'i parçalara ayırırken, Rostopçin, önü kesilmeden özgürlüğüne akıp gitmişti. Moskova Valisi ile kendim arasında benzerlikler bulacağım tek sefer bu değildi.

İşgalciler şehre vardıklarında, Bonaparte tarafından değil, Bonaparte'ın eniştesi Mareşal Murat tarafından komuta ediliyorlardı. Bonaparte (her cumhuriyetperverin duyacağı gibi, o da kız kardeşinin sıradan bir askerle evlenmiş olmasından utanç duyuyordu) Murat'ın rütbesini, Napoli Kralı olarak yükseltmişti. Bonaparte, Murat'ın peşinden şehre ertesi gün gelecekti. Murat'ın gelişini korku ya da saygıdan ziyade merakla izleyen bir grup çok meraklı Moskovalının oluşturduğu küçük bir kalabalığın içine gizlendim. Birçokları Bonaparte'ın kendisini gördüklerini sandılar, ama ben, Küçük Onbaşı'nın, bu adamın o olmadığını anlamama yetecek kadar resmini görmüştüm. Süslü püslü bir üniforma ve toplanmamış, kıvır kıvır, neredeyse kadınsı görünümlü saçlar Bonaparte'ın nefret edeceği bir tarzdı ve bu görüntü, bugün Moskova'ya gelenin hangi Fransız mareşali olduğuna dair hiçbir şüphe bırakmamıştı bende.

Fransız birlikleri, geriye kalan birkaç Rus'la pek ilgilenmeden, dalgalar halinde terk edilmiş şehre yayıldılar. Arada sırada beni durduruyorlardı, ama her müfrezeye eşlik edecek kadar Rusça bilen adamları yoktu. Durup hesap sorduklarında yapmam gereken tek şey, şehirde gördüğüm diğerleri gibi yaparak, berbat bir Rusça'yla kurulmuş bir dizi cümleyi, hızlı hızlı, anlaşılmaz bir şekilde sıralamaktı ve böylece yoluma devam etmeme izin veriyorlardı.

O gün bir pazartesiydi ve pazartesileri için ayarladığımız buluşma yerimiz Kızıl Meydan'dı. Daha olağan za-

manlarda, Kızıl Meydan, gizli bir buluşma için çok ideal bir yerdi, çünkü o kadar kalabalık oluyordu ki birbiriyle konuşan iki ya da üç kişi asla göze çarpmazdı. Bugün de kalabalıktı, ama bu kez kalabalığı Fransız askerleri oluşturuyordu. Orada buluşmak cesurca bir davranış olabilirdi; ne var ki, işgal altındaki bir şehirde sabotaj faaliyetinde bulunmak söz konusu olduğunda, cesaret başarıyla el ele giden bir nitelik değildi.

Meydanın etrafında dolaşıp durmuş ve o akşam meydana üç defa geri dönmüş, ama Vadim'in, Dimitriy'in ya da herhangi bir Opriçnik'in izine rastlayamamıştım.

Daha önce kaldığım o terk edilmiş eve döndüm ve evin, bir düzine kadar Fransız subayı için geçici bir süreliğine çoktan kışlaya dönüştüğünü gördüm. Neyse ki sahip olduğum birkaç parça eşyayı içeride bırakmamıştım. Çatıya tırmanarak, eşyalarımı içine sakladığım küçük bohçayı buldum. Kılıcım ve diğer eşyalarım sağ salim duruyordu. İçeridekilerden hiçbiri eşyaları geri alırken beni duymadı. Güneye doğru gitmeye başladım ve her nasılsa, daha az lüks ama yine de işimi görebilecek bir konaklama yeri buldum. Fransızlar burayı kendilerine layık görmemiş olsalar gerek. Tarihteki, bir ahırda uyumak zorunda kalan ne ilk adamdım ne de son olacaktım.

Ertesi gün, şehirde öyle boş boş dolaşmaktan başka yapabileceğim pek bir şey yoktu. Hâlâ bol miktarda yiyecek vardı ama fiyatları çok yüksekti. Geride kalan Moskovalıların böyle yapmaları için birçok nedenleri olabilirdi, ama bazılarının amacı yalnızca kâr etmekti. İşgalci bir ordunun tabii ki, yiyecekleri, bir şişe votkayı veya istedikleri herhangi bir gıda maddesini almak için yalnızca istemeleri yeterliydi, ama tükettikleri şeyleri para ödemeden alabilecek olmalarına rağmen, bu aldıkları son şey de olabilirdi. Hareket halindeki bir ordu yağma yapabilir, ama yerleşik bir ordu ticaret yapmak zorundadır. Karşısındakilere, şehir dışına çıkıp gerekenleri yeniden tedarik

edebilmeleri için iş vermelidir. Bu, en azından, sağduyuydu. Ben buna inanıyordum ve en iyi tahminime göre Bonaparte da buna inanıyordu. Her zaman olduğu gibi ikimiz de, Rus köylü takımının niyetini küçümsemiştik. Bir miktar taze erzak şehirdeki yerini aldı, ama çok az bir miktar. Fransızlar ve onların atları, en sonunda, kilerlerde ve ambarlarda daha önceden depolanmış olan yiyeceklerle hayatta kalmaya çalışmak zorunda kaldılar. Ama bu yiyecekler onlara yetmeyecekti. Fransızlar bunun farkına varmış olsalardı, Moskova'daki kalışları daha bile kısa sürebilirdi, kış gelmeden önce Rusya'dan çıkabilmek için Moskova'yı zamanında terk etmiş olsalardı, aslında bu onları kurtarabilirdi. Fransız ordusunun hepsi ticaretin gerekliliğini kavrayamadı, ama onlara yiyecek temin eden, geriye kalan az sayıdaki Moskovalı tüccar, uygun bir fiyatla bana da temin ediyordu. Moskova'da kaldığım süre boyunca bir Fransız subayı kılığına girmeyi seçmiş olsaydım, karnımı şimdikinin yarı fiyatına doyurabilirdim, diye düşündüm. Terk edilmiş bir Rus kâhyasına çok az indirim yapıyorlardı.

İki gün öncesiyle karşılaştırınca Moskova yine hayat doluydu. Seferberliğin bu aşamasında Bonaparte'ın ordusunda, 100.000 asker kalmıştı. Bu, ilk zamanki asker sayısından inanılmaz derecede azdı, ama şehre solgun da olsa yeniden bir canlılık havası katmaya yeterdi. Yine de Moskova'nın asıl nüfusunun yarısından azlardı, ama sokaklarda, gidebilecekleri bir evleri olan gerçek Moskovalılardan daha fazla zaman geçiriyorlardı, o yüzden Moskova yüzeysel olarak kalabalık gözüküyordu.

Hatırlıyorum da; Tuna'nın güneyinde savaştığım dönemlerde bir gün, dürbünümle, hem dostlarımın hem de düşmanlarımın cesetleriyle kaplı, terk edilmiş bir savaş alanını inceliyordum. Birden bir hareket gördüm. Sırtüstü yatan, suratı kanlarla kaplanmış, herkesin öldü sandığı bir asker elini oynatıyordu. Aldığı yaralardan dolayı çektiği müthiş acılar yüzünden, elini belli belirsiz bir şekilde oynatabiliyordu. Ancak o acıyla yüzleştiği ve bu cılız

işareti verebilecek kadar da olsa acının üstesinden geldiği gerçeği, hayatta olduğunu belli etmeyi (hayatta kalmayı) ne kadar istediğini gösteriyordu.

Savaş alanı hâlâ Türk ateşi altındaydı, ama ben, kumandanlarımın bağrışlarına kulak asmaksızın sanki düşman ateşinden korunabilecekmişim gibi yere eğilerek, oradan aceleyle çıkmıştım. Bu yaralı zavallı adamı kurtarmam gerekiyordu. Onun olduğu tarafa doğru gittim ve kendimi yere attım. Etrafımda kurşunların vızıldadığını duyuyordum, ama hedeflerinin ben olduğunu sanmıyordum. İlk niyetim, askerin kulağına cesaret verici birkaç kelime mırıldanmaktı; eğer yaşamak istiyorsa, yardım etmek için orada olduğumu bilmesini istiyordum. Ardından da onun güçsüz bedenini, bizi kendi hatlarımızdan ayıran geniş toprak parçası boyunca sürüklemek için bir yol bulmam gerekecekti.

Ve ardından elini gördüm.

Hâlâ hareket ediyordu ama bu kez bu hareket, yardım istemek için verdiği çaresiz bir işaret (ölmekte olan bir adamın hayata tutunmak için son yalvarışı) değil, yalnızca onu kemirmeye başlayan yüzlerce kurtçuğun kıpırdanmasıydı.

Kurtçuklar askerin elinin çoğunu yemişlerdi bile, ama onların bu pisboğazlı kıpırdanmaları, hiçbir şey bulamadığı o yerde, hayat kalıntısı görmek isteyen bir adamın gözlerine, ahenkli bir hareket gibi görünmüştü. Kurtçukların çoktan yiyip bitirdikleri parmakları, sanki seğiriyor gibiydi.

Dışarıdan öylesine bakanlar, Moskova'ya hayatın döndüğünü, ancak benim o askerin elinin oynadığını düşündüğüm gibi düşünebilirlerdi. Sokaklar bir kez daha canlılıkla, koşuşturmayla, gürültü patırtıyla dolmuştu. Ama daha yakından baksalar, dış görünüşte şehrin eski sakinleri gibi görünseler de sokakları dolduran bu insanların aslında şehrin içinde değil, üstünde yaşadıklarını görürlerdi. Tek amaçları, (yağma yapmaktansa ticaret yapmanın tüketim görevine daha etkili bir yaklaşım olabileceğine bakmaksızın) buldukları her şeyi tüketmekti; şehrin

mirasçılarının yararına ya da bizzat şehrin kendi yararına Moskova'ya bakıp büyütmek değildi

Moskova, bir mumyacının masasındaki kadavra kadar hayat doluydu. Damarlarının içine konan sıvılar ve kimyasallar onun, bir zamanlar olduğu gibi canlı bir yaratığa biraz da olsa benzeyebilmesi için yeteri kadar kan pompalayabilirdi ama bu sıvılar ve kimyasallar hiçbir zaman, o cesedi bir zamanlar gerçek bir adam yapan o hayati özü sağlamayı başaramazlardı. Bu görüntü aklıma Opriçnikleri getirdi. Fiziksel görüntülerine baksanız insan sanırdınız, ama ben şimdiye kadar hiçbirinde, yaşayan varlıklara ait en ufak bir arzu, sevgi ya da keder kırıntısı görmemiştim.

Acaba Fransız işgalciler kendilerini, bir zamanlar ihtişamlı olan bu şehrin cesedi üzerine ziyafet çeken parazitler olarak mı görüyorlardı, yoksa Avrupa'nın geri kalan kısmını canlandırmış olan ve şimdi de Rusya'ya, Aydınlanma'nın fiziksel gerçekliğini getiren yeni bir dalganın öncüleri olduklarına mı inanıyorlardı, merak ediyordum. Sanırım Bonaparte buna inanıyordu, ama diğer yandan sanırım kendini kandırıyordu. Maks da Bonaparte'ın yanılgısına ortak olmuştu.

Maks'ı en son düşündüğüm anın üstünden neredeyse dört saat geçmişti.

Moskova'yı kasıp kavuran ateşlerle ilgili ilk hikâyeleri duyduğumda, aynı günün, Üç Eylül gününün ikindi vaktiydi. Paramı, azımsanamayacak miktarda tütüne yatırmıştım ve tütünü, el altından, karşılaştığım Fransız subaylarına ya da askerlerine fahiş fiyata satıyordum. Bu yaptığım işten öğrendiğim en beklenmedik şey şuydu: Kendi mesleğimi özlemiştim. Elimdeki malın daha ancak üçte birini sattığımda, hepsini almak için ödediğimden daha fazla para geçmişti elime. Moskova'da kalan şu birkaç bin satıcının, kendi can güvenliklerinden bu kadar endişe ediyor olmalarına rağmen, elde edecekleri kârın cazibesine nasıl kapılmış olduklarını anlıyordum

Benim elde etmek istediğim kârın birimi, altın değil bilgiydi. Hâlâ hiç Fransızca bilmeyen bir adam kılığında ortalarda dolaşıyordum ve böylece Fransızların konuştukları tüm planlar ve stratejilerle ilgili haberleri almakla kalmıyor, dedikoduları ve rivayetleri de öğreniyordum.

Alevler Moskova'nın her bir köşesine sıçrıyordu. Fransız dedikodularına göre, Moskova Hapishanesi'ndeki eski mahkûmlar serbest bırakılmıştı ve Moskova'yı terk eden Vali Rostopçin onlara, "Fransız işgaline bırakmaktansa bütün şehri yakıp yıkın," diye talimat vermişti. Konuştuğum Moskovalılar ise, tahmin edileceği üzere, başka bir hikâye anlatıyorlardı: Yangınları başlatan Fransızlardı ve niyetleri yalnızca şehri işgal etmek, zorla ele geçirmek değil, ayrıca eninde sonunda yerle bir etmekti. Bu bana çok mantıklı gelmemişti: Hiçbir kurtçuk, sayesinde beslendiği cesedin yakılarak kül haline getirildiğini görmekten memnuniyet duyamazdı. Başka bir bakış açısı da yangınların yalnızca kaza sonucu çıktıklarıydı. Fransızlar şehri, yerlilerin önemsediği kadar önemsemiyorlardı. O yüzden devrilen bir muma ya da sıçrayan bir kora pek dikkat etmemiş olabilirlerdi. Bunun yanı sıra, sivil otoriteler de yerlerinde olmadıklarından, bu şekilde çıkmış bir yangını söndürecek bir örgütlenme de yoktu, ne de bu yönde bir girişim. Eskiden Moskova'nın stoklarında bolca hortum, pompa ve bunları kullanmayı bilen adamlar vardı, ama şehrin boşaltılmasıyla hepsi yok olup gitmişlerdi. Ruslar ve Fransızlar, alevler içindeki şehrin üzerinden birbirlerine bakıyor, her biri ötekini suçluyordu, ama hiçbiri harekete geçmeye yanaşmıyordu.

Yangınlarla ilgili hikâyelerin içinde, benim seçip çıkardığım başka dedikodular da vardı. Korkutucu bir şekilde tanıdık bu dedikodular, Moskova'da veba olduğuna dair dedikodulardı. Ve bu dedikodulardan sık sık duymaya başladığımda, veba hikâyesi dönüşüme uğramıştı ve Fransızlar, boğulmalardan, ortadan kaybolmalardan ya da vahşi hayvan sürülerinden bahsetmeye başlamışlardı.

Opriçnikler işlerini yapıyorlardı. Ve ben, bu iki olgu

birbirleriyle bağlantılı olmayabilir mi acaba, diye düşünüyordum. Opriçniklerin savaşla ilgili hiçbir yerleşmiş fikirleri yoktu, gelenekleri ya da âdetleri yüzünden aşmamaları gereken hiçbir bariyer yoktu. Belki yangınlar da onların, Fransızları şehirden atma amaçlarına ulaşmak için buldukları alışılmadık çözümlerinin bir parçasıydı. Ben olsam bu amaç uğruna şehrin kendisini feda eder miydim bilemiyorum, ama Opriçniklerin, dışarıdan insanlar olarak, hiç böyle bir tereddütleri yoktu. Sonuç olarak onların başarı gösterecekleri yerde ben başarısızlığa uğramış olurdum. İnsan Opriçniklerle çalışınca, ahlaki ilkelerini bir süreliğine rehin vermesi çok kolay (hatta çok memnuniyet verici) oluyordu. Biliyordu ki savaş sona erdiğinde o ahlaki ilkeler kendisine, zarar görmeden (ne azalmış ne de kullanılmış bir şekilde; hiç dokunulmadan) geri dönecekti.

Salı gününün randevusu, Zamoskvoreçye'nin varoşlarındaki Saint Clement Kilisesi'ndeydi. Benim kaldığım yerden çok uzakta değildi. Kilisenin papazı, öyle görünüyordu ki, bu işgalcileri ateistliklerinden vazgeçirerek, Hıristiyanlığa değil, hele Ortodoks dinine hiç değil, Tanrı'ya inanan insanlar haline bile dönüştürmenin, onun becerilerinin üstünde olduğuna ikna olmuş ve kiliseyi terk ederek Moskova'dan gitmişti.

Kilisenin kırmızı duvarlarına şöyle bir baktığımda içim ürperdi. Duvarların bana hissettirdiği tehdit duygusu, sanıyorum ki, böylesine bir binanın, korkutarak boyun eğdiren fiziksel görüntüsüyle karşı karşıya kalan en dindar insanda bile nadir rastlanan bir şey değildi. Bir kilise, hepimizin küçük yaşlardan beri bildiği gibi, Tanrı'nın evidir, ibadet etme ve sevgi mekânıdır. Ama batmakta olan yarımayın ışığı dışında hiçbir şeyin aydınlatmadığı giriş kapısının karanlığında yoğunlaşan ve benim de içimi ürperten o tehdit ve dehşet sezisi, büyük ihtimalle herkes tarafından paylaşılan bir histi. Sanıyorum ki bir

kiliseyi her ne kadar İsa'nın sevgisiyle ilişkilendirsek de, aynı zamanda ölümle de ilişkilendiriyor olduğumuz için bu böyle. Kiliseler, inancımızın tam ortasıyla kesişiyorlar. Cennetin saadeti, her bir Hıristiyan evladının, hayatını onu almaya adadığı nihai bir ödüldür ve buna rağmen ölümden ne kadar korkuyoruz? Ölümden o kadar çok korkuyoruz ki yaratıkların en acizinden bile korkuyoruz; ölülerin ta kendisinden.

Etrafıma bakındım ama Vadim'den, Dimitriy'den ya da doğruyu söylemek gerekirse herhangi bir Opriçnik'ten hâlâ hiçbir iz göremiyordum.

Sanırım yalnızca birkaç saniye sonra yeniden etrafıma bakındığımda, Yoan ve Foma'nın bana katılmış olduklarını gördüm.

12

Bu tanıdık yüzleri görmenin ne kadar hoş (korkarım doğru kelime bu) olduğunu anladığım an kendimden nefret ettim. Şüphesiz ki aslında Vadim'le ya da en azından Dimitriy'le görüşmek istiyordum, yine de, yalnızca birkaç haftadır bile olsa, tanıdığım insanlarla özgürce konuşabilmek çok rahatlatıcıydı. Bir sürü işgalcinin arasında gizli bir vatansever olarak numara yapmak zorunda olmanın sürekli baskısı çok yorucuydu. Aklımın bir köşesinden sürekli, eğer Opriçniklerden biri gelirse, gelecek olanın Yuda olmasını umuyor olmama rağmen, Foma ve Yoan'ın ellerini sıkarken yüzümde beliren gülümseme gerçekti.

"Sizi gördüğüme memnun oldum," dedim onlara. Gülümsediler ve kafa salladılar. Onlara Fransızlarla ilgili verdiğim detayları pek izlemiş gibi değillerdi, ama düşünmüş olmamı takdir etmişlerdi.

"Nerede kalıyorsunuz?" derken, konuşmamın hızını yavaşlattım ve korkarım, insanın Fransızca'yı da, Rusça'yı da anlamayan insanlarla konuşurken kullandığı o lütfedici tavırla konuştum.

"Bir mahzen bulduk," dedi Foma. "Harika bir haydut yatağı." Tuhaf kelime seçiminden dolayı onu ayıplamadım. Ben Fransızca'yı çok küçük yaşta, Rusça'yla paralel bir şekilde öğrenmeye başlamıştım, ama bir yabancı dili ilerleyen yaşlarında öğrenen biri, birden fazla anlama gelen kelimelerin ince belirsizliklerini kolayca gözden kaçırabilirdi.

"Silah arkadaşlarınızdan herhangi birini gördünüz mü?" diye sordum.

Foma cevap vermeden önce, konuyu kendi aralarında, kendi lisanlarında tartıştılar. "Yalnızca bir iki tanesini gördük, ama asıl önemli olanı, yaptıkları işleri gördük."

"İşleri" kelimesiyle, Fransız askerlerinin ölümünü kastettiğini anladım. O an kendimi, ne o güne kadar ne de kesinlikle o günden sonra hiçbir durumda hissetmediğim kadar, başarılarıyla tam bir uzlaşma ve yöntemlerine karşı tam bir kayıtsızlık içinde hissettim.

"Yaptığınız işleri ben de duydum," dedim onlara. "Fransızlar sizden oldukça korkuyorlar."

"Bildiğim kadarıyla şimdiye kadar yalnızca yirmi kişiyi öldürdük," dedi Foma. Söylediği bu düşük rakamın hemen arkasından açıklama yapmaya başladı.

"Sayılara takılmasak daha iyi olur. Bu kadar az ölüm sonucunda bile ne dedikodular çıktığını sen biliyorsun. Eğer daha fazla öldürürsek, insanlar toplanıp sokaklara düşerek bizi arayabilirler."

"Bu, şehit düşen dostlarımız pahasına aldığımız bir ders," diye lafa girdi Yoan. "Moskova'da yeterince zamanımız var. Yarını düşünmeyen aç köpekler gibi saldırmıyoruz."

"Bize söyleyeceğin herhangi bir şey var mı?" diye sordu Foma arkadaşının lafını kısa keserek.

Fransız birliklerinin konumları hakkında görüp duyduklarımı kısaca özetledim, ama o an hem anlattıklarım, hem de oradaki varlığım bana gereksiz gibi geldi. Moskova Fransızlar ve onların müttefikleriyle doluydu, ağzına kadar doluydu. Opriçniklerin artık yönlendirilmeye, bir biçerdöverin, buğdayla dolup taşan bir tarlaya doğru çevrilmeye ya da kümesi bulmuş bir tilkinin, av olarak belirli bir tavuk seçmeye ihtiyacı olduğu kadar ihtiyaçları vardı. Diğer taraftan, devrimci sloganlarına rağmen, tüm Fransızlar eşit değillerdi, yani en azından bizim için oluşturdukları tehdit açısından kesinlikle eşit değillerdi. Subaylar besbelli ki erlerden çok daha verimli hedeflerdi,

hele hele kıdemli subaylar, Fransız askerî düzeninin verebileceği en büyük kayıplardan olurdu. Bu yüzden Foma ve Yoan'ı yönlendirdiğim yerler, bu adamların konakladığını bildiğim mekânlardı.

"Şu anda nerelerde yangın var?" diye sordu Foma ben lafımı bitirdikten sonra.

"Git de kendi gözlerinle gör," dedim hedef belirterek. "Pokrovka Caddesi ve tüm diğer caddeler boyunca." Şehrin kuzeyine şöyle bir bakıldığında, karanlık gökyüzünün, alevlerin parıltısıyla kızıllaştığı görülüyordu. Alevlerin kendisi de, yan yana dizilmiş binaların üstüne silueti düşen parıltılı kemerler gibi görünüyordu. "Yangınları sizin çıkarmış olabileceğinizden kuşkulandım," diye ekledim.

"Biz mi?" Foma afallamıştı, hatta ima edilen şey yüzünden neredeyse onuru kırılmıştı ve tuhaftır ama biraz korkmuş gibiydi. "Yangınların bize bir faydası yok." Böyle söylemekle ne demek istediğini daha ayrıntılı bir şekilde açıklamaya kalkışmadı bile.

"Biz şimdi gideceğiz," diye sözüne devam etti. "Biz ya da aramızdan birileri, yarın seninle yeniden buluşmak için elimizden geleni yapacağız." İkisi de kafa salladılar ve benimle şöylece bir vedalaşarak dışarı çıktılar. Çıktıklarında, birbirlerinden ayrılmadan önce kendi aralarında birkaç bir şey konuştular ve ardından Yoan güneye, Foma da kuzeye doğru ilerlemeye başladı.

Şu an elime bir fırsat geçtiğini biliyordum. Opriçniklerin nasıl çalıştıklarını duymuştum ve Borodino yakınlardaki o yolda, yaptıkları işlerin sonuçlarını bizzat görmüştüm, ama şimdi onları gerçekten çalışırken görmek için karşıma ilk defa karşı konulamaz bir fırsat çıkmıştı. Foma yalnızdı, ben de fırsatı değerlendirdim.

Geçmiş yıllarda, ormanlardan geçerek, dağları aşarak, uzun mesafeler boyunca birilerini takip ettiğim olmuştu ve takip ettiğim insanlar, bunu çok nadiren fark etmişlerdi. Şehirde takip bundan biraz daha farklıydı, yine de ortak birçok noktası vardı. Kalabalıktan uzak olunduğunda, bazen bir avı, bir verst'ten fazla bir mesafeden takip et-

mek mümkündür, çünkü avının bırakacağı izlerin birkaç saat boyunca kaybolmayacağını ve çevredeki tek insanın çok büyük ihtimalle o olduğunu bilirsin.

Ama şehirde olunca, yakından takip etmek gerekiyordu. Foma iki köşeyi dönecek kadar benden uzaklaşsa, onu kaybedebilirdim. Ben onunla aynı yol çizgisinde kalabilecek kadar yakınlaşsam, kafasını şöyle bir çevirip baktığında beni görebilirdi. Bununla birlikte benim, Moskova'yı iyi biliyor olmak gibi bir avantajım vardı. O, bir caddeden aşağı yürürken ben kestirme bir yoldan giderek, onun tek tarafını kat ettiği sürede, bir meydanın üç tarafındaki yolu katedebilir ve o bir sonraki dört yol ağzına varmadan, önüne çıkabilirdim.

Foma süratli bir şekilde kuzeye doğru gidiyordu. Moskova'yı çok ayrıntılı bir şekilde bilmiyor olmasına rağmen, nereye gittiğini biliyordu. Daha önce Opriçniklere durumları anlattığım sırada onlara, birçok Fransız'ın şehrin kuzey bölgesinde konakladıklarını söylemiştim ve Foma da şu an onların olduğu yere doğru gidiyordu. Fransız devriyelerinin sürekli sokaklarda dolaşması yüzünden takip zorlaşıyordu, ama devriyeler Foma'nın ilerleyişi için de engel oluşturuyorlardı sonuçta. Fransızların çok azı Rusça konuşabildiklerinden, Foma'nın Rusça bilmiyor olması, durdurulması durumunda onun sonu olmazdı. Romence'nin bir çeşidi olduğunu tahmin ettiğim kendi anadilinde, hızlı hızlı birkaç kelime etse, Fransızların kulağı bunu kötü ve anlaşılmaz bir aksanla söylenmiş gerçek Rusça'dan ayırt edemezdi. Opriçniklerin konuştukları lisan bana, Rusça'dan daha çok İtalyanca'ya ya da Fransızca'ya benziyor gibi gelmişti, ama böyle düşünmek Fransızlarınkine benzer bir hataya düşmek olurdu. Birinin milliyeti ne olursa olsun (ister Fransız, ister Rus, ister Japon) zaten yabancı olarak sınıflandırılmış şeyleri alt sınıflandırmalara ayırmaya zahmet etmemek gibi bir içgüdü vardı.

Foma, aralarında Rusça bilen birilerinin bulunduğu bir Fransız devriyesine denk gelmesi durumunda, afişe

olabilirdi, ama yine de riski alıyordu. Mantığıyla mı hareket ediyordu yoksa içgüdüleriyle mi bilemiyorum, ama sorunlardan kaçınma yaklaşımı, görülmekten kaçınmaktan ibaretti. Bir devriye (aslında herhangi biri) yakınına gelirse, karanlık bir ara sokağa ya da bir kapı aralığına kaçıp gizleniyor, onların geçmesini bekliyordu. Karanlıkta saklanabilme yeteneği dikkate değerdi. Uzaktan, sokağın sonundan onu izlediğim sırada bir an Foma, yaklaşan ayak sesleri duydu ve kendini birden sıra evlerin şonundaki duvarın gölgesine attı. Gözlerimin önünde ortadan kaybolup gitmiş gibiydi.

Birkaç dakika olacakları seyrettim. İlk önce nizami bir devriye, ardından da nöbetleri bitmiş bir grup gürültücü asker Foma'nın önünden geçip gitti; Foma hâlâ görünmüyordu. Dürbünümü çıkardım ve onu son gördüğüm yere tekrar baktım, ama duvarın üstüne gölgesi düşen belli belirsiz şekiller dışında hiçbir şey göremiyordum. Hemen ardından, baktığım şey birdenbire başka bir şeye dönüştü, ama o şey gerçekten kendi içinde bir dönüşüme uğramamıştı, yalnızca gördüğüm şeyi bilinçaltımda yeniden değerlendirmiştim. Bir gölgeye değil, Foma'nın suratının yan tarafına bakıyordum. Suratını mutlak ve tam bir sükûnet içerisinde duvara yapıştırmış öylece duruyordu. Bir şekilde ortadan kaybolabilmesine imkân tanıyan şey, hâlâ hareketsiz durabiliyor olma yeteneğiydi. Koyu renk paltosu, vücudunun büyük bölümünü gizlemişti. Biraz daha dikkatli baktığımda, önünden geçen insanlara uzanmaya çalışıyormuşçasına duvara bastırdığı elini fark ettim, ama yine de inanılmaz bir şekilde hareketsiz duruyordu. Eliyle yüzü arasında durmak zorunda olduğunu bildiğim kolunu, hiçbir şekilde göremiyordum.

Yüzüne tekrar baktığımda, çok hafif bir kıpırdanma olduğunu fark ettim. Gözleri yukarı aşağı oynuyordu. Rüya görürken insanın bedeninin hareketsiz kaldığını ama gözlerinin oynamaya devam ederek, rüyayı gören kişinin rüyasında baktığı yönü, fiziksel olarak gerçek dünyada gösterdiğini söylerler. Ama bunun tek farkı, Foma'nın

gözlerinin açık olması ve önünden yalpalayarak geçip giden, nöbetini devrederek başıboş bir şekilde ortalarda dolaşan son askerleri gözleriyle takip ediyor olmasıydı.

Foma askerleri takip etti, ben Foma'yı takip ettim ve hepimiz peş peşe, doğu tarafına, Kitay Gorod'un sınırında kalan mahallelere doğru ilerledik. Güneydoğu tarafında yeni alevler parıldamaya başlamıştı, ama bizim gittiğimiz bölge henüz el değmemişti; yalnız yangınlar açısından değil, Fransızlar açısından da. Peşinde olduğumuz küçük birliğin ötesinde, başka bir devriyeyle karşılaşmadık. Kısa bir süre sonra askerler gidecekleri yere vardılar: Kışlaları olarak kullandıkları terk edilmiş bir okul binasıydı burası. Şehrin bir ucundan diğer ucuna tüm yolculukları boyunca onlara eşlik eden kahkahalarına ve esprilerine devam ederek binaya girdiler ve kapıyı kapattılar.

Foma onların hemen arkasındaydı, ama sırtını yine duvara yaslamış bir şekilde, tamamen hareketsiz duruyordu ve benim dışımda kimse onu görmemişti. Sokağın sonunda bir yerde saklanarak, Foma'nın şimdi ne yapacağını görmek için onu izledim. Askerlerin cümbüşlerinin gürültüsü artık kesildiğinden, kendi nefes alışveriş seslerim bile kulağı sağır edecek kadar yüksek çıkıyordu. Foma, okulun önünde bir ileri bir geri yürüyerek yüksek pencerelere bakıyordu. Bana, kafesin içindeki kuşu yakalamak için bir aşağı bir yukarı giden bir kediyi anımsatmıştı; kafese tırmanıp cıvıldayan o zavallı hayvancağızı kapabilme yeteneğinden hiç şüphesi olmayan, yalnızca tırmanmak için en iyi (afişe olma ihtimalinin en düşük olduğu) yolu arayan bir kediyi...

Bir süre düşündükten sonra Foma, sonunda pencerelerden birinin altında durdu. Tırmanması en kolay olan pencerenin bu olduğuna karar vermişti ya da belki de ona, bu pencereyi kırıp açabileceğini düşündüren küçük bir ipucu yakalamıştı. Hiç duraksamadan duvara tırmanmaya başladı. Bu yaptığı hayret verici bir marifetti. Ben olsam asla başaramazdım, hatta dağcıların en uzman olanı hariç hiç kimse başaramazdı. Duvardaki her bir minik

çatlağı ve oyuğu buldu. Nasıl oluyorsa, kaymamak için el ve ayak parmaklarını bu oyukların dibine kadar sokmayı başardı. Aynen saklanırken yaptığı gibi şimdi de, vücudunu yapıştırarak duvarla ayrılmaz bir parça haline gelmişti ve bir sonraki tutunuşunu gerçekleştirmek için her bir kolunu ve bacağını ileriye uzatırken, vücudu kayaların üstünden akıp giden ama dengesinin bozulma ihtimaline karşı, mesafesini ayarladığı uçuruma fazla yaklaşma riskine girmeyen sulara benziyordu. Bana, duvara tırmanan bir çeşit böcek ya da kertenkele (hayır, ikisi de değil, sanki bir örümcek) izlenimi vermişti, ama Foma'nın bu başarısının aslında insanlıkdışı değil de daha çok insanüstü olduğunu fark etmiştim. O güce, o yeteneğe ve o deneyime (ayrıca şunu da söylemek lazım ki, o cesarete) sahip herhangi bir insan bunu başarabilirdi. Ben böyle bir adam değildim ve Foma gibi sevimsiz bir adamın, herhangi bir faaliyet alanında böylesine sıra dışı bir yeteneğe sahip olduğuna inanmak da zordu.

Pencereye ulaştı ve hiçbir sıkıntı yaşamadan pencereyi açtı. Binadan içeri öylesine süratle girdi ki neredeyse biri onu içeri çekmiş gibi bir görüntü oluştu. Onu artık takip edebilme imkânım yoktu, ayrıca, olsaydı bile, onu takip ettiğimi öğrendikten sonra, Foma'yla bir odanın içinde kapana kısılmış bir şekilde kalmaya hiç niyetim yoktu

Gizlice okul binasına yaklaştım ve dinledim. İçeriden tek bir ses bile gelmiyordu. Ne Foma'nın orada neler yapıyor olabileceğine dair bir ses ne de orada uyuyan askerlerin herhangi birinden bir tepki duyuluyordu. Beklemekten ve Foma'nın girdiği pencereden geri çıkmasını ya da en azından binanın aynı cephesinden çıkmasını ummaktan başka yapabileceğim pek bir şey yoktu. Karşıdaki evin oldukça büyük bir sundurması vardı, ben de oraya geçip sırtımı duvara yaslayarak ve bir sütunun arkasına saklanarak oturdum.

Sanırım bir ara içim geçivermişti, ama sanki yalnızca birkaç saniye sonra, birinin bana seslendiğini duydum.

Fransız birliklerinden küçük bir bölüğün komutanı, ağır bir Rus aksanıyla bana sesleniyordu.

"Burada ne yapıyorsun?" diye bağırdı.

"Uyuyordum efendim!" diyerek, saygı gösterme çabasıyla ayağa fırladım, ama birdenbire farkında varmıştım ki eğer dikkatli olmasaydım, askerî altyapımı belli etmiş olabilirdim.

"Evin yok mu senin?" Teğmenin konuştuğu sırada arkasında, yolun karşısındaki okul binasının penceresinin yeniden açıldığını fark ettim.

"Yurttaşlarınız tarafından işgal edildi," diye yanıtladım, Foma'ya ihanet etmiş olmamak için pencereye bakmamaya çalışarak.

"Peki evin neredeydi?"

Bu tuzak bir soruydu. Fransız askerlerinin konakladıklarını gördüğüm yerlere yakın bir yer hatırlamaya çalıştım.

"Kolpaçniy Caddesi'nde efendim." Bu sırada Foma, komutanın arkasından, zıplayarak ya da tırmanarak değil (sudan yavaş ama baldan hızlı) kan gibi akarak yere doğru kaydı gitti. Hareketsiz bir nesnenin, hareketli ışık sayesinde yer değiştirmesi gibi, duvarın karşısına geçti.

"Anladım," diye sözüne devam etti subay. Bana inanmış ve her nasılsa içinde bulunduğum duruma üzülmüş gibi görünüyordu. "Ama yapabilecek bir şeyim yok. Askerlerin de bir yerde uyuması gerekiyor."

Kafa salladım. Bu arada Foma yolun aşağısına doğru sessizce yürüyordu. Daha önceki sinsi yürüme biçimiyle karşılaştırılınca, neredeyse kasıla kasıla yürüyor gibiydi. Geçici Fransız kışlasının içerisinde başardıklarından gurur duyuyor gibiydi. Benim ve Fransız askerinin olduğu tarafa doğru baktı mı bilmiyorum. Baktıysa bile beni tanımamış olabilir, çünkü yardımıma koşmak için kesinlikle hiçbir şey yapmadı.

"Benim de bir yerlerde uyumam gerekiyor ama," dedim teğmene, şüphe uyandırmamak için çok itaatkâr görünmemeye çalışarak.

"Olabilir. Ama burada uyuyamazsın. Şurada kışlalar var." Kafasını kaldırıp karşıdaki binayı işaret etti, ama Foma çoktan gecenin karanlığında kaybolup gitmişti. "Yerlilerin buralarda gezinmelerine izin veremeyiz."

"Özür dilerim efendim," dedim. Teğmen konuşurken sinirim iyice tepeme çıkmıştı, özellikle de "yerli" kelimesi gibi hafife alan bir ifade kullanmasına çok öfkelenmiştim, ama bu, Yüzbaşı Aleksey İvanoviç Danilov'un öfkesi değildi; Yüzbaşı Danilov bunun, yabancı bir ülkede korkmuş bir astsubayın, kendi korkusunu bastırmak için kabadayılık etmesi olduğunu anlıyordu. Kim gibi davranmam gerekiyorsa, her zaman o insan haline dönüştüğümden bu öfke şu anda dönüşmüş olduğum, evsiz bir Rus kâhyasının öfkesiydi. Eğer bu Moskovalı onun önünde öylece sakin kalsaydı, bu teğmen için ikna edici olmazdı. Sakin kalmam, bunu kendime rağmen yapmam gerekiyordu, ancak aslında öfkeli olduğumu ama bunu göstermemek için kendimi tutmaya çalıştığımı teğmene açıkça belli etmem gerekiyordu.

Kat kat hileyle hokkabazlık yapmak çok zordur. Yapman gereken en basit şey, o kandırmacaya kendini de inandırmaktır, o zaman hiç kimse senden şüphelenmez.

Beni oradan kovmak ona yakışmazdı, ama başka tek bir kelime daha etmedi. Ben de Foma'nın gittiği yöne doğru kaçarcasına koşmaya başladım. Bu arada takip için ara çok açılmıştı. Foma benden ancak yarım dakika kadar öndeydi, ama bu yarım dakika içinde önüne, sapacağı ondan fazla yol çıkmış olabilirdi. Vazgeçmedim (şu ana kadar tek bir olasılık için her zaman on seçenek denemiştim ve tutmuştu) ama bu kez, Foma'nın diğer dokuz yoldan birine saptığı belli oluyordu.

Ben de, Zamoskvoreçye'deki değişmez mekânıma doğru yola çıktım ve gidip uyudum.

Ertesi gün okula geri döndüm. O zamana kadar görünüşüm oldukça perişan bir duruma gelmişti. Aslında

Moskova halkının bir kısmının yaptığı gibi sokaklarda da yatmıyordum, ama yine de çok kirli ve pejmürdeydim, ayrıca resmen sokak kokuyordum. Birden aklıma, bunun, o anda okul binasının önünde dikilen iki muhafızla muhabbete girmek için iyi bir bahane olduğu geldi.

"Bakar mısınız efendiler?" dedim onlara Rusça. "Hiç yiyeceğiniz var mıydı acaba?" Bana boş boş baktılar. "Bir parça ekmek belki?" Hâlâ anlamamışlardı. Fransızca'ya döndüm. "*Du pain? Du pain?*" diye yalvardım. Bu cümleyi, Fransızca'da bildiğim tek cümle buymuş gibi davranarak söylemiştim ve söylerken Rus aksanı kullanmıştım. Gözlerimde gerçek yaşlar vardı ve muhafızlardan bir tanesi içeri giderek, saniyeler sonra elinde iğrenç bir ekmek kabuğuyla geri döndü. "Teşekkür ederim efendim," diyerek sözüme Fransızca devam ettim, çoğu Moskovalının en azından bu kadarını bileceğini varsayarak.

Kaldırıma çömelip sırtımı duvara yasladım ve bayat ekmeği büyük bir iştahla kemirmeye başladım. Beni oradan uzaklaştırmaya kalkışmadılar. Üçüncü bir muhafız gelip diğer iki muhafıza katıldı.

"Albert'ten bir haber var mı?" diye sordu ilk muhafız diğerine.

"Hâlâ hiçbir haber yok," diye yanıtladı diğeri.

"Dün gece bizimle birlikte döndüğüne eminim," dedi ikincisi.

"Ya tabii ki döndü. Yatağında yatılmış zaten ve kan izleri var ama kendisinden bir iz yok. Öldürülmüş bile olsa, yatağında bir ceset olmalıydı."

O anda birdenbire, günler önce Goryaçkino yakınlarında yaşananları hatırladım. Opriçniklerin, çiftlik evinin dışında katlettikleri tüm o askerlerin cesetlerini ne kadar titizlikle taşıdıklarını hatırladım.

"Dün gece gezen devriyelerden biri, hemen şurada, yerde yatıp uyuyan ya da uyuyor gibi yapan bir Rus'la karşılaşmış." İlk muhafız, geçen gece devriyenin beni bulduğu kapı eşiğini başıyla işaret etti. "Belki de bir gözcüydü."

"Belki de," diye düşündü yeni gelen muhafız ve ardından kızgınlığını göstermek için, bacağıma sert bir tekme atarak sinirli sinirli söylendi: "*Bistro! Bistro!*" Aksanı neredeyse anlaşılmaz derecede kötüydü, ama işgalcilerin birçoğunun öğrenme zahmetine girdikleri tek Rusça kelimeydi bu: "Çabuk! Çabuk!" Bu kelime birçok durumda kullanılabiliyordu; şimdiki gibi, beni bir an önce yoluma göndermek istediklerinde ya da önlerindeki yolu açmak istediklerinde ya da, zaman geçtikçe daha da büyük bir ihtiyaç haline gelen, kendilerine yiyecek tedarik etmek istediklerinde. Bu durumda, benim karşıma kaçma fırsatı çıkmıştı. Memnuniyetle emre riayet ettim.

Günümü, aşağı yukarı bir önceki gün gibi, sokaklarda boş boş dolanıp hem Fransız işgalcilerden hem de işgalcilerin baskı altında tuttukları Ruslardan birkaç parça bilgi toplayarak geçirdim. Gerçi şehirde, yakınlarında yangın olmayan ya da yangın sönmüş dahi olsa geride bıraktığı yıkımlarla karşılaşmayacağım pek fazla yer bulamazdım, ama o sıralar çoktan alevler içinde kalmış olan Kitay Gorod'dan uzak durdum. İşgalden önce Fransız göçmenlerinin ana yerleşim yerleri, Neglinnaya Nehri'nin üstünden geçen Kuznetskiy Köprüsü'nün çevresindeki bölgeydi. Gerçi şimdi Neglinnaya Nehri, açık bir su yolundan çok, olağan rotasından sapmış, kısmen kapalı bir kanal haline gelmişti ama hâlâ Kremlin'in batı köşesinden Moskva Nehri'ne akıyordu. Cehennem, bu bölgenin ta sınırlarına kadar gelmiş olmasına rağmen, daha ileri gitmemişti. Konuştuğum Fransızlardan bazıları, şehrin "kendilerine ait" olan kısmının kurtulmuş olmasının, Tanrı'nın arzusu olduğuna inanıyorlardı. Bonaparte'ın arzusunun da büyük bir katkısı olmuştu. Bonaparte, alevler oralara kadar sıçrarsa, geri püskürtüleceklerini güvence altına almak için, bir grup nöbetçi askerin Kuznetskiy Köprüsü'nün çevresinde durmalarını emretmişti.

Yangınlar, yangınların başlayış şekilleri ve ne zaman

sönecekleri, tüm insanların dilinde dolaşan başlıca konulardı. Bu konuların arasında gizli ve yangın felaketlerini aratmayacak kadar korkunç başka gizemli ölüm ve ortadan kayboluş hikâyeleri de vardı. Tüm bunlar, pek şüphem yoktu ve bilmekten biraz da zevk alıyordum ki, dostlarım Opriçniklerin işiydi. Diğer haberler daha çok siyasiydi. Bonaparte, yangınların oraya kadar sıçrayabileceğinden korktuğu için Kremlin'i terk etmiş ve şehrin dış bölgelerindeki Petrovskiy Sarayı'na taşınmıştı. Ayrıca, Fransızlar, Bonaparte'ın bir sonraki adımının ne olacağını tartışıyorlardı. Daha geçen gün Fransızlarda, yabancı bir şehri fethetmeyi başarabilmiş olmanın aşırı sevinci değildiyse bile, en azından gururlu havası vardı, ama şimdi fethettikleri bu şehirle aslında ne yapacaklarını merak ediyorlardı. Bir kısmı, Petersburg'a doğru ilerleme olasılığının keyfini yaşıyordu, ama kış boyunca Moskova'da kalmak güvenli ya da konforlu olmazdı. Çar Aleksandr'ın gururundan vazgeçerek bir çeşit barış antlaşması için görüşmeler yapacağına dair hâlâ genel bir beklenti vardı, öyle olsa bile, bu Büyük Ordu'nun evinden uzak ve yapayalnız olduğu gerçeğini değiştirmeyecekti.

O gece çarşambaydı ve Kremlin'in batısındaki Taş Köprü'de buluşacaktık. Ben buluşmaya gitmemiştim, ama nehrin güney kıyısında yerimi alarak, batıyı uygun bir mesafeden izliyordum. Planım, yine Opriçniklerden birini takip etmekti. Vadim ve Dimitriy'le konuşursam, beni yavaşlatabilirlerdi. Hatta Dimitriy'in beni durdurmaya çalışmayacağından emin olamadım. Buluşma yerine, planlanandan biraz erken vardığımda, tepede dolunayın üç çeyreği evresindeki ay yükselmişti. Çok zaman geçmeden köprünün ortasına doğru yürüyen ve aşağı eğilip nehre doğru bakan uzun boylu birini gördüm. Bu, Dimitriy idi. Kısa bir süre sonra Vadim de Dimitriy'in yanına geldi. Bir iki saniye konuştular, sonra birlikte köprünün güneyine doğru yürüdüler ve bir beş dakika sonra geri döndüler. Besbelli ki tek bir noktada fazla uzun takılmak

istemiyorlar ve her an çıkıp gelebilecek Opriçniklerden biriyle karşılaşabilmek için köprüde devriye geziyorlardı.

O an yanlarına gidip onlarla konuşmak için çok şiddetli bir arzu hissettim. Günlerdir ikisiyle de tek bir kelime bile etmiyordum ve o süre içerisinde herhangi başka biriyle de, bir kez bile dürüst, içten bir sohbetim olmamıştı. Foma ve Yoan ile geçen gece yaptığım kısa konuşmayı saymıyorum. Kendimi neredeyse memleket hasreti çekiyor gibi hissediyordum; mekân açısından değilse bile (Moskova'yı artık, Petersburg'dan daha çok memleketim gibi görüyordum) insanlar açısından, dostlarım açısından. İkisinden biriyle beş dakikacık muhabbet etmek, bunaltıcı bir sıcakta, serin bir nehre dalmak kadar rahatlatıcı olurdu benim için. Aynen eski zamanlarda içimden, sıcak bir günde, ortalık yerde kıyafetlerimi çıkarıp herkesin gözünün önünde serin bir su birikintisinde yıkanmak gibi tuhaf istekler gelmesi gibi, şimdi de dostlarımla rahatlatıcı bir sohbete girmek için büyük bir arzu hissediyordum. O durumlarda da, aynen şimdi yaptığım gibi, beni cezbeden bu fikirlere karşı direnirdim. Kişisel sıkıntılarımı hafifletmekten daha önemli bir görevim vardı.

Dimitriy ve Vadim'in bir ileri bir geri volta atışlarını (tıpkı, bilinmeyen gerçek babasının, annesinin kocasıyla oynayan bir çocuğu uzaktan izlemesi ya da reddedilmiş bir âşığın, açık pencereden içeri bakarak sevgilisini izlemesi gibi) ruhsal açıdan kesinlikle sağlıklı olmayan bir zevk alarak izliyor, oradaymışım gibi davranıyor ve muhabbetlerinin içinde yer aldığımı hayal ediyordum, ama bir türlü içinde bulunduğum gölgelerden dışarı çıkıp yanlarına giderek onlara katılamıyordum. Ancak, yapabilecek olsam bunun bana vereceği rahatlığın bu kadar yakınımda durduğu şu anda, yalnızlığımın boyutunu kavrıyordum.

Geçen gece Foma ve Yoan'ı görmekten memnun olmuş olmama rağmen, kısa bir süre içinde, mutlak kişiliksizliklerinden haberdar oldum. Bunlar yalnızca kasvetli adamlar değillerdi, sadece koca birer hiçtiler, sanki ken-

dileriyle şahsen hiç tanışmamışım gibi hissettiğim, uzak diyarlardan gelmiş birtakım ruhsuz büstlerdi.

Vadim ve Dimitriy, aksi yönlerinden gelen iki kişiyle karşılaştıklarında, köprüyü dördüncü kez turluyorlardı. Bir tanesi Varfolemey'di, diğerini çıkaramamıştım. Yuda değildi. Yuda olsaydı, saçları ve duruşundan değilse bile yalnızca uzun boyu sayesinde kolaylıkla tanınırdı. İki Opriçnik, Vadim ve Dimitriy'le biraz konuştular, ama beş dakikadan fazla değil. Ardından dostlarım, her ikisi de kuzeye yönelerek oradan ayrıldılar. Opriçnikler, onların gittiğinden emin olmak için kısa bir süre daha orada beklediler ve ardından kendileri de yola çıktılar. Varfolemey kuzeye doğru giderken diğeri köprünün güney tarafının sonuna geldiğinde, sağa dönerek benim saklandığım kıyı boyunca ilerlemeye başladı.

Yaklaştığında, onun Matfey olduğunu gördüm. Hemen çalıların arasına saklandım ve Matfey, varlığımdan habersiz ya da en azından hiç tepki göstermeden önümden geçti gitti. Geçen gece Foma'yı takip ettiğim gibi şimdi de Matfey'i takip ettim. Bana, nehrin kuzey tarafına geri dönmeye çalışıyormuş gibi geldi, ama şehrin coğrafyasına hâlâ yeterince aşina değildi. Nehir güneye doğru kıvrılıyordu ve karşıya geri geçebilmek için Kırım Köprüsü'ne varana dek neredeyse iki verst yol kat etmemiz gerekiyordu. Tam o anda, Matfey, bir Fransız devriyesi gördü ve Foma'nın yaptığı gibi, onları güvenli bir mesafeden izledi. Yarım saat kadar takibe devam ettik, ama Matfey devriyeye karşı herhangi bir saldırı girişiminde bulunmadı. Tüm söyleyebileceğim, Fransızlar henüz devriye nöbetlerinin ilk saatlerindeydiler ve önümüzdeki birkaç saat boyunca kışlalarına dönmeyebilirlerdi.

Sonunda Matfey de bu sonuca varmış olacak ki, dikkati önünden geçtiğimiz heybetli evlerden birinden gelen, bir Fransız'a ait hoş bir erkek sesine yöneldi. Pencerede ışık vardı, ama içeride kim var kim yok göremiyordum. Matfey sinsice yaklaşarak, camdan içeri dikkatle baktı. Ve birden başladı. Bir kez daha, aynen Foma ile birlikte

olduğumda olduğu gibi, avını görür görmez gerginleşen bir kediyi anımsatıyordu bana. Kapı kilitli mi değildi, yoksa açmanın bir yolunu mu buldu bilemiyorum; ama kısa süre içerisinde evin içindeydi. Beni de izlemem ve gölgelerde beklemem için dışarıda bırakmıştı. Ve tabii ki dinlemem için.

Fransız askerin güzel sesi gecenin içinde serenat yapmaya devam ediyordu. Oraya vardığımızda, Beethoven'ın *Fidelio*'sundan olduğunu anladığım bir arya söylüyordu. Austerlitz'de olduğumuz sırada, o zaman yeni olan bu opera, Fransız ve Avusturyalı askerlerin ve daha kozmopolit olan Rus askerlerinin bir kısmının dilinden düşmüyordu. Göremediğimiz o şarkıcı şimdi de şarkısını değiştirmiş, belirli bölgelerdeki eski gözdelerden "La Marseillaise"i söylüyordu. Kendi kendime gülümsedim, Vadim burada olsaydı, Moskova'da bir evde bu şarkının söylenmesine ne kadar öfkeleneceğini gayet iyi hayal edebiliyordum. Büyük bir yaygara koparırdı. Vadim'in, ülkesini kalpten, benim sevdiğimden, Dimitriy'in sevdiğinden ya da... aslında benden ya da Dimitriy'den daha çok sevdiğinden emin değildim, ama Vadim, vatanseverliğini herkesin gözüne sokacak şekilde göstermekten hoşlanırdı. Rusya'nın sembollerini sever, işgalcilerin sembollerinden nefret ederdi. Şu anda yanımda olmasını ve Moskova havasının böylesine bir ezgiyle kirlendiğini duyarak öfkesinden kudurmasını görmeyi ne kadar isterdim. Aslına bakılacak olursa Bonaparte'ın kendisi de bundan pek mutluluk duymazdı. "La Marseillaise"in, yeni imparatorluk hanedanlığı açısından, fazlasıyla devrim koktuğunu düşünüyordu, ama yine de şarkı askerler arasında popülerliğini yitirmemişti.

Kendi açımdan bakarsak, ben ezgiyi sevmiştim. Başımı arkamdaki duvara yasladım ve şarkının yorumunun tadını çıkardım. Evin içindeki Fransız asker, gür bir sesle şarkıyı söylerken, kendi boğazının da az sonra kesileceğinden habersiz, çocuklarının, eşlerinin ve yoldaşlarının boğazlarını kesmeye bağıra çağıra gelen askerleri hatır-

layıp hüzünlenmişti. Şarkı, benim de gitgide daha aşina olduğum, kısa ve korku dolu bir feryatla sona erdi. Şarkıya, sebebinin ne olduğuna karar veremediğim bir damla gözyaşını içimde tutmaya çalışarak, kısık bir sesle ben devam ettim:

"Aux armes citoyen.
Formez vos bataillons.
Marchons, marchons!
Qu'un sang impur
Abreuve nos sillons."[1]

Yabancı bir marş yüzünden bu kadar derin duygulara kapılmak, nedeni anlaşılamaz bir durumdu, şimdiye kadar yazılmış en iyi mısralar ya da en iyi müzik falan olmaktan çok uzaktı ama az önce Matfey'in ellerinde öldüğünü duyduğum, içerideki o adam için anlamı çok büyüktü. Son birkaç on yıllık zaman dilimi boyunca birçok ölüme şahit olmuştum, ama eğer bu asker savaş alanında duruyor ve son Fransız bayrağını taşımaya çalışıyor olsaydı o zaman ölümü... saygıdeğer olabilirdi, hem benim için, hem de inanıyorum ki kendi için. Ama Opriçniklerle çalışmaya başladığımızdan beri, gördüğüm tüm ölümlerin arasında tek bir tane bile saygıdeğer ölüm yoktu. Maks'ın ölümü, sayısız Fransız'ın ölümü ve hatta Maks tarafından ihanete uğrayarak Fransızlara teslim edilen Opriçnikler, Simon, Faddey ve Yakov Alfeyev'in ölümü bile (bunların hiçbiri) olağan savaş ölümleri kalıplarına uymuyordu. Belki gelecek yıllarda bu tarz ölümler, içeriye sızdığımız ordugâhtaki Fransız askerinin de (sanırım Louis'ydi) söylediği gibi, olağan ve kabul edilebilir bir hale gelecekti; ama ben tam o sırada, top ateşi ya da kılıçla gerçekleş-

1. "Silah başına vatandaşlar.
Tabur tabur dizilin,
Yürüyelim, yürüyelim!
Saf olmayan bir kan
Topraklarımızı sulayıncaya kadar." (Y.N.)

tirilecek doğru dürüst bir ölüme şahitlik etmek için yanıp tutuşuyordum. Yolumu seçip düzenli ordudan ayrıldığımda, casusluğun bilgi toplamakla, düşmanın aklında neler yattığını keşfetmekle ilgili olduğunu sanıyordum, oysa kısa bir süre içinde öğrendim ki casusluk yalnızca o akılları sona erdirmekle, düşmanlarımıza ölüm götürmek için yeni ve daha alışılmadık yollar bulmakla, ilgiliymiş.

Evin kapısı açıldı ve Matfey yine göründü. Sağa sola bakındıktan sonra, gelirken kullandığımız yolu tutarak sokaktan yukarı doğru yürümeye başladı. Opriçniklerden birinde, ilk defa elle tutulur bir iğrençlik fark ettiğimde içim buz gibi oldu. Bugüne kadar gördüklerimde, yöntemleri ve tavırları tatsızdı, benim için tatsızdı ve bu yüzünden sorun onların olduğu kadar benim de sorunumdu; kültür çarpışmasından öte bir şey değildi. Ama şimdi gördüğüm şey, tatsızlığın bir adım ötesine geçmiş, resmen iğrençliğe dönüşmüştü. Matfey'in ağzından kanlar damladığını fark ettim, o mesafeden zar zor görebiliyordum, ama yine de ne gördüğümden emindim.

Ağzından kan damlaması her şeye rağmen uygunsuz bir durum olmayabilirdi. Fransız asker ölmeden önce kavga çıkarmış ve Matfey'in suratına bir yumruk atmış olabilirdi. Yani yüzündeki kan yalnızca Matfey'in kendi kanı olabilirdi. Opriçnik birkaç adım attıktan sonra durdu ve elini ağzına götürerek ağzındaki kanları sildi. Parmaklarına bakıp orada bulduğu kanı düşündü. Parmaklarım birer birer elimden koparılırken kendi parmaklarımdan akan kanları düşünmeden edemedim. Belki Matfey de yaralandığını fark etmemişti ve şimdi, yaralandığının bir kanıtı olarak parmaklarındaki kanı görünce, ellerini paltosuna sürerek sadece temizleyecekti. Ama öyle yapmadı. Ellerini yeniden ağzına götürdü ve kan bitene kadar parmaklarını iştahla yaladı. Ardından yine yola düştü. Uzun zaman önce unuttuğum anılarım istemeden aklıma gelmişti, ama onları bastırdım. Takibime devam ettim.

Kuzeydoğu tarafına doğru yolculuk ettiğimiz sırada, Matfey'in adımları artık pek kaçar gibi değildi, daha çok,

bir akşam eğlencesinden sonra evine dönen mutlu bir beyefendinin adımları gibiydi. Aslında, dosdoğru hareket edişi, artık hedef arayışında şehirde boş boş dolaşmadığını, yalnızca belirli bir amaca doğru yöneldiğini gösteriyordu ki bu ancak konakladıkları yer olabilirdi.

Bu akşamlık işini bitirmiş ve evine gidiyor olması, yol boyunca karşısına çıkabilecek bir başka cinayet fırsatını kaçırmamak için çevreyi dikkatlice gözetlemesine engel değildi. Hemen hemen yarım saattir yürüyor ve sürekli kuzeydoğu yönünde gidiyorduk ki Matfey birdenbire, aynen Foma'nın yaptığı gibi kendini duvara yapıştırdı ve ortadan kayboldu. Belli ki işitme duyusu benimkinden çok daha keskindi; ben yaklaşan devriyelerin ayak seslerini ancak birkaç saniye sonra duyabildim.

Dar bir sokağa daldım ve Matfey'in ortadan kaybolduğu noktayı izlemeye koyuldum. Saklandığı yerde onu göremesem bile, en azından, eninde sonunda hareket ettiğinde gözlerimin doğru yerde odaklanmış olacağını umuyordum. Devriye Matfey'in önünden uygun adım yürüyerek geçip gitti. O kadar yakınından geçtiler ki Matfey'in nefesini enselerinde hissedebilirlerdi, tabii eğer nefes alıyorduysa; nefes bile almıyormuş gibi hareketsizdi. Şu anda bile öyle olmasına rağmen, Fransızların Moskova'yı işgal ettiklerinin üstünden henüz iki gün geçmişken, "uygun adım yürümek" terimi bence, Fransız birlikleri için fazla gurur okşayıcı bir terimdi. Fransızların Moskova'da kaldıkları haftalar boyunca, ortalama askerin davranışı, her türlü askerî kuralın ötesinde kötüye gidecekti, ama yürüyüşleri daha şimdiden gevşek ve düzensizdi. Yürürlerken bir yandan sohbet ediyor, gülüşüyorlardı; en arkadan yürüyen asker purosunu yakmak için durdu. Şüphesiz ki bu puroyu da, bir Moskovalıya ait boş bir evden çalmıştı. Bu yaptığı, Fransızların *Foire de Moscou*, "Moskova Fuarı" olarak adlandırdıkları yağmanın bir parçasıydı.

Nefesimi tuttum, ama tam olarak ne olacağını düşünerek tuttuğumu söyleyemem. Fransızların Matfey'i gö-

receklerinden mi, Fransızların beni göreceklerinden mi, yoksa Matfey'in beni göreceğinden mi korkmuştum? Asıl önemli olan sonuç sanırım, öyle ya da böyle korkmuş olmamdı. Devriyenin en gerisinde duran adam, sürüden ayrılmış ve sokağın tam ortasında, Matfey'in bir duvar sayesinde kendini kamufle ettiği yerde, hiçbir şeyin farkında olmadan durmuş purosunu yakıyordu. Silah arkadaşlarından on, hatta belki on beş adım geride kalmıştı.

Matfey, askerin üzerine çullandı. Tek bir hareketle askerin yanına vardı ve sert bir şekilde sıktığı yumruğunu askerin gırtlağına indirdi. Yumruğun kendisi bile askerin üzerinde hemen o anda öldürmese de, ölümcül bir hasara yol açabilirdi, oysa üstüne üstlük asker bir de yumruk yüzünden kafasını arkasındaki duvara öyle bir hızla vurmuştu ki bir çatırdama sesi duyuldu. Matfey'in yaptığı eylem büyük bir güç gösterisiydi, ama aynı zamanda gelişigüzel bir şekilde yapılmış bir hareketti. Sanki yemeğe yetişmek için eve koşan bir çocuğun geçerken topa şöyle bir tekme atması gibiydi. Asker bilinçsiz bir şekilde dizlerinin üzerine çöktü. Paramparça olmuş nefes borusundan kesik kesik nefes almaya çabalıyordu.

Askerin arkadaşları, ortadan kayboluşunu daha fark etmeden, Matfey, civarlardaki bir hanın mahzenine giriş yolunu bulmuştu ve askeri de yanında sürükleyerek oraya doğru kayıp gitmişti.

Matfey'in açık bıraktığı kapak şeklindeki kapıya gizlice yaklaştım, ama bir ayı ininin girişine benzediğinden çok fazla yakınına gitmeye de cesaret edemiyordum. Tüm bildiğim, Matfey'in orada, karanlıkta oturmuş, beni gözlüyor ve yeterince yaklaştığımda üstüme çullanarak beni de içeri sürüklemek amacıyla bekliyor olabileceğiydi. İçeride olup bitenleri anlayabilmek için, kapağı açık mahzenden bir adım uzaklaştım ve dikkatle dinledim. Sadece derinlerden gelen birtakım sesler ve ardından da bir cam kırılma sesi ve en son olarak da, beddua olduğunu sandığım bir nida duydum.

Mahzenin girişinde birdenbire loş bir parıltı görüldü.

Belli ki Matfey de, zifiri karanlıkta benim olduğum kadar kör oluyordu ve fazladan ışığa ihtiyaç duymuştu. Girişe biraz daha yaklaştım, ama ayakta duruyordum, böylece kaçmaya hazır olacaktım, ayrıca içeriyi kapağın tam kıyısından gözetlemeyerek, Matfey ile yüz yüze gelme riskimi ortadan kaldıracaktım. Bu şekilde belirli bir uzaklıkta durarak mahzenin en dibine kadar görebiliyordum ve bir yandan da, sonunda Matfey'i gördüğümde, bana ulaşamayacağı kadar uzaktaydım.

Gördüğüm ilk şey, muhtemelen Matfey'in karanlıkta görmeyerek ezdiği, birkaç kırık votka şişesinin parıldayan kalıntılarıydı. Şişelerin arkasında odayı aydınlatan küçük bir el feneri vardı, Matfey ya o feneri orada bulacak kadar şanslı ya da yanında getirecek kadar hazırlıklıydı. Litrelerce votka, kırılmış şişelerden etrafa yayılıyor ve mahzenin sıkıştırılmış toprak zemininin içine işliyordu ama hâlâ Matfey'i ya da kurbanını görememiştim. Görüş alanımı biraz daha genişletmek için bir adım daha yaklaştım ve bir ayak göründü, Matfey'in ayağına benziyordu. Dizlerinin üzerine çökmüş ya da dört ayağı üzerinde yürüyordu; çünkü çizmelerinin tabanları tavana bakıyordu. Bunun yanı sıra bir de, duru votka birikintisi, kaynağının ne olduğunu göremediğim daha koyu renkli başka bir sıvı birikintisine karışıyordu.

Mahzen kapağına doğru bir adım daha attığımda, tüm manzara ortaya çıktı. Matfey dizlerinin üzerinde durarak, Fransız askerinin vücudunun üstüne çömelmişti. Bir elini, mücadele etmeye çalışması ihtimaline karşı adamın göğsünün üstüne bastırıyordu, ama adamın zaten mücadele etmeye pek hali yok gibiydi. Matfey'in diğer eli ise askerin çenesinin altındaydı. Kafasını, ölüleri andıran bir açıyla geriye itiyordu ve askerin boynu iştah kabartıcı bir şekilde öne çıkıyordu. İlk bakışta, Matfey askeri öpüyor ya da onu diriltmeye çalışıyor gibi duruyordu, ama Matfey'in dudaklarını değdirdiği yer askerin ağzı değil, boynuydu.

Gördüğüm o koyu renk birikinti, bir kan gölüydü.

Askerin boynundan, Matfey'in ağzına doğru damlıyordu. Akla hayale uymaz bir şeydi bu, ama tek olasılık, Matfey'in adamın kanını içiyor olmasıydı. Öyle idiyse bile, Matfey kanın büyük bir kısmını ziyan ediyordu. İçim ürpererek bunun onun ilk akşam yemeği olmadığını hatırladım.

Matfey yavaşça duruşunu düzeltti. Bu sırada, askerin bir süredir hareketsiz duran bacakları, bedeninin uğradığı saldırıya direnmek için yaptığı, zavallı, güçsüz ve son girişimle çırpınmaya başladı. Matfey, adamın göğsüne daha sertçe bastırdı ve sanırım içtiği şeye doymuştu ki bu iğrençliğe bir son verip kafasını kaldırmaya başladı.

Ancak Matfey kafasını kaldırdığında, askerin boynu ve kafası hareket etmeye başladı. Matfey altındaki vücuda yeniden abandı. Dişlerini adamın boynuna derin bir şekilde geçirmişti. Matfey, dişleri askerin boynundayken doğrulmaya kalkınca, deri dayanamadı ve birdenbire koptu. Matfey'in kafası birden kalktı ve kanlı ağzında bir et parçasının sallandığını gördüm.

13

"*Vurdalak!*"

Bu kelime, yetişkin aklımın küçümsemesine fırsat kalmadan en derin çocukluk anılarımdan çıkıp ses tellerime ulaşmayı başarmıştı. Ancak fısıldanan kelimeyi duyduğumda, bunu söyleyenin ben olduğumu fark ettim.

Vurdalak: vampir. Şimdi bu kelimeyi bana ilk söyleyen kişinin sesinden duyuyordum. Birden gözümde o anı canlandı: büyükannemin yaşının ilerlemesi ve servetinin erimesiyle beraber yalnızca birkaç odasında yaşamaya başladığı Petersburg'daki eski evi; sonsuz bir kaynağı olduğunu düşündüğümüz tatlı *pirozhki*'nin kokusu ve dokusu; büyükannemin etrafına toplanmış, hikâyelerini dinleyen çocuklar: ben, iki erkek kardeşim ve hesabını pek tutamadığım kuzenlerimiz.

Büyükannem Rus ruhunda yatan ikilemin canlı bir örneğiydi. Ya da bu en azından onun oğlunun, yani babamın farklı sözlerle beni inandırmaya çalıştığı ve benim de inandığım şeydi. Aile servetinin nesiller boyunca giderek azalmasına rağmen büyükannem etikete; insanın durumuna, Tanrı vergisi toplum ve dünya düzenine uygun davranışlar içinde bulunması gerektiğine sarsılmaz bir inanç beslerdi. Yine de bu dışadönük gururun altında bir köylünün aklı yatardı. Aptal değildi, yalnızca işe yarar bir eğitimden ve daha da kötüsü, çok daha kötüsü, eğitim görme arzusundan yoksundu. Serveti, kendileri de büyüklerinden devralan ailesinden kalmıştı ve dünya ile

bilgilerini hiçbir değişikliğe uğramadan, aynı yoldan edinmişti. Şimdi bir zamanlar büyük olan evinin oturulabilir durumdaki birkaç odasında, kendisine hizmet edecek yaşlanmakta olan bir tek hizmetçiyle yaşarken bile, servetin ilelebet var olmadığını, sürekli yenilenmesi gerektiğini; aynı şekilde bilginin de yalnızca saklanması değil yenilenmesi gerektiğini anlamaktan acizdi. Bunlar ve bu konulardaki başarı ve başarısızlık birbirinden ayrılmaz iki kavramdı. İsa'nın mesellerinde "yetenek" kelimesini seçmesi boşuna değildi.

Yani büyükannemin çocuklarına ve torunlarına aktardığı bilgiler tamamen kendi yetiştirilişi ile uyum içindeydi. Onun sayesinde, hiç kuşku duymadığım imparatorluk tarihi hakkında birçok; sürekli ve umarsızca kuşku duyduğum din hakkında ondan da çok hikâye öğrendim. Ama en büyük zevki, bize duyduğu sevgiyi en güçlü şekilde ifade ediş biçimi, bizi korkutmaya çalışmasıydı. Çar Petro'yu ya da İsa'yı bir çocuğu bütün gece ayakta tutabilecek korkutucu tüm doğal ve doğaüstü ayrıntılarıyla, işte bu kişisel inançla anlatırdı. Cadıları, kurtları, sıçanların taşıdığı vebayı ve beni en çok korkutan *vurdalak*'ları; ölümsüz vampirleri anlatırdı.

Babam beni hemen bu konuyla ilgili bilgilendirmişti. Ben doğmadan çok önce, bazı uzak kuzenlerinin içinde yaşadığı lüksü gören ve çok mütevazı bir ev için bile çalışmak zorunda kalmış olan babam, annesinin dünya görüşünde bir hata olduğunu fark etmişti. Ailesinin kendi servetini yaratması gerektiğini ve bunu yapmak için de eğitim alması gerektiğini biliyordu. Vampir hikâyelerini kafasından atmış; onları dinlediğimi öğrendiğinde, benim de kafamdan atmamı sağlamıştı. Beni ve erkek kardeşlerimi okutmak için biraz para bulmuştu ve askerî eğitim alma şansına ya da şanssızlığına sahip olan ben olmuştum. Vampirlere, cadılara, kurtlara ve sıçanların vebasına dair düşüncelerimin hepsi yok oldu ve ben adam oldum.

Büyükannem ben yedi yaşındayken öldü, ama anlaşılan benim düşündüğümden daha akıllıydı. "Bir çocuğu

yedi yaşına kadar bana verin, adam edip size vereyim." Bunu söyleyen Aziz Ignatius idi ve anlaşılan, büyükannem de bunu biliyordu. Çünkü Matfey'i mahzende askerin cesedinin üzerine eğilmiş halde gördüğümde, büyükannemin bütün anlattıkları tıpkı bir işgal ordusu gibi birden sökün etmişti. O zaman, çocukken inandığım, büyükannemin bana aşıladığını bildiği şeyi, daha da güçlenmiş halde gözlerimle görmüştüm. Bu yaratıklar gerçekten vardı. Görmüştüm. Bu bilgiyle beraber başka bir şey daha (yine büyükannem tarafından içime işlenmiş tartışmasız bir gerçek) kesinlik kazanmıştı, bu da onların kötü oldukları ve yok edilmeleri gerektiğiydi.

Bütün bu anıların ve bilginin geri gelmesi için kendi dudaklarımdan fısıltı halinde dökülen tek bir kelime yetmişti.

"*Vurdalak!*"

Matfey de duymuştu. İğrenç yemeğinden başını kaldırmış, açık duran döşeme kapağına doğru bakmıştı. Geriye, karanlığa doğru hızla geriledim. Matfey'in belden aşağısını hâlâ görebiliyordum, ama yüzünü göremiyordum. Gerçekten bir gürültü duyup duymadığını ve bunun kendisi için bir tehlike oluşturup oluşturmadığını anlamak için duraksadı. Tedbirli olmayı tercih etti. Mahzenin merdivenlerinden yukarı, meyhaneye doğru çıkan ayaklarını görüyordum. Kapıyı arkasından çarptı.

Mahzene atladım ve askerin bozulmuş cesedine baktım. Kesinlikle ölmüştü. İrileşmiş, görmeyen gözleriyle tepesindeki tavana bakıyordu ve rengini yerdeki gölcüğe ve Matfey'in içine akıtmış olan teni, fenerin loş ışığında epeyce solgun görünüyordu. Boğazındaki yaralar korkunçtu. Bir zamanlar et olan yerlerde şimdi boş, kırmızı çukurlar vardı. Parçalanmış olan gırtlağı yerindeydi, ama iki tarafındaki kaslar öyle derinden iki yana çekilmişti ki, iki boşluk birleşmişti. İstesem iki parmağımı bir yaraya koyar, öbür taraftan onları görebilirdim.

Yukarıdaki odadan sesler geldiğini duydum ve bunları yapan yaratığın hâlâ binada olduğunu hatırladım. Mah-

zeni paylaştığım ölü adam için yapabileceğim hiçbir şey yoktu, ama öcünü almak için yapabileceğim çok şey vardı; çünkü merhum büyükannem tarafından içime işlenmiş olan ve adamın bir Fransız, düşmanım, olması gerçeğine rağmen aklıma gelen ilk şey öç almaktı. Mahzenden dışarı çıktım ve sokağın karşısına geçip saklanacak bir yer aradım. Meyhaneyi gözetlerken, Matfey'in dikkatle ana kapıdan dışarı çıktığını görmem uzun zaman almadı. Sağa sola baktı, açık mahzene doğru birkaç adım attı, bir saniye içeri baktı ve yalnızca kendi artıklarını gördü. Bu ona hemen orada saldırmak için iyi bir fırsat olabilirdi, ama böylesi bir savaşta galip gelebileceğimi düşünemiyordum. Kılıcım yoktu; bu, uşak olarak görüntüme uymazdı, yalnızca paltomun içine saklamış olduğum bir bıçağım vardı. Ayrıca, büyükannemin hikâyelerindeki *vurdalak*'lar insanlar üzerinde çok etkili olan basit öldürme yöntemlerinden nadiren etkilenirdi.

Matfey sokakta, kuzeydoğuya doğru yürümeye başladı. Bu sefer, önünde giden biriyle karşılaşmaktan endişe duyduğundan değil, kendisini izleyen biri olduğu korkusuyla göz ucuyla arkaya bakarak öncekinden daha dikkatli yürüyordu. Beni gördüğünü ya da duyduğunu düşünmüyordum, ama meyhanenin mahzeninde birisi tarafından izlendiğini biliyordu. Artık daha da acele ediyordu, sert adımlarla, arada ayağı sürçerek koşuyordu. Önce bunun kendisini izleyen kişiden kurtulma çabası olduğunu düşündüm, ama bu çok beceriksizceydi. Sonra bu, kafamda batıl büyükannemin (onu böyle değerlendirmekle ne kadar hatalı davrandığımı şimdi anlıyordum) ben çocukken beynime soktuğu bir başka halk hikâyesiyle bağlandı. Şafak sökmek üzereydi. Gece boyunca yanan şehrin gökyüzünü dolduran donuk, kırmızı ışığı yerini henüz doğmamış güneşin yarım ışıklarına bırakıyordu. Efsanede söylendiği gibi güneşin bir damla ışığıyla bile yok olabileceği için Matfey dinlenebileceği karanlık bir yere doğru gidiyor olabilir miydi? "Biz gündüz uyur, gece öldürürüz." Üç hafta önceki ilk buluşmamızda Pyotr böyle söy-

lemişti. Bunlar büyükannemin ya da sevgili torunlarına gecenin korkunç yaratıklarını anlatmaya çalışan herhangi bir büyükannenin dudaklarından kolayca dökülebilecek sözlerdi. Askerî taktik olarak vahşi doğada yaşayan birçok yırtıcı yaratığın yaşam biçimini taklit etmekle ilgili pek çok şey söylenebilirdi. Ama şimdi Matfey ve arkadaşlarının kurtları ve yarasaları "taklit" ederek var olmadıklarını, onların (Opriçniklerin) vahşi hayata ait yaratıklar olduğunu ve geceye ait bu öğretiyi yaşayabilmek için bizzat doğa tarafından sınırlanmış olduklarını anlıyordum.

Artık bana yabancı olmayan bir yere gelmiştik; Domnikiia ile beraber çok mutlu saatler geçirdiğim Degtiyarny Caddesi'ndeki evden iki blok ötedeydik. O artık şehirde olmadığı için Tanrı'ya şükrettim. Ama Matfey, bir kısmını büyük yangınların mahvettiği, diğerlerinde ise hâlâ ateşlerin yanmakta olduğu sokaklarda yürümeye devam ediyordu. Şehrin merkezinden epey uzak bir yerde, Gruzinskaya Sokağı'nda, eve geldiğinin belirtilerini göstermeye başladı.

Küçük, Fransızların işgal ettiği çoğu evden daha mütevazı bir evdi. Dışarıdan baktığımda, sokaktan girişi olmayan mahzene biraz ışık girmesine izin veren dar, alçak pencereleri görebiliyordum. Matfey çitlerin üzerinden atlayıp arka bahçeye girdi; ayak seslerini dinlediğimde, onun yukarı, eve doğru değil, aşağı, mahzene doğru yürüdüğünü anlamıştım. Öndeki küçük pencerelerden mahzenin içine bakmaya çalıştım, ama hiçbir şey göremedim. Ya içeriden boyanmışlardı ya da camlarda perde vardı.

Matfey'i mahzende o adamla beraber gördüğümden beri ilk kez bir an için durdum. O adama yaptıkları (aklıma gelir gelmez o görüntüyü kafamdan atmaya çalıştım) iğrenç, hatta insanlıkdışıydı, ama insanların da oldukça insanlıkdışı şeyler yapabildiklerini görecek kadar yaşamıştım. Türklere esir olduğum o birkaç saatte buna şahit olmuştum. Ama onların da benim de yaşamış olduğum aşırılıklar Matfey'in yaptıklarıyla aynı değildi. Yine de şafağın yavaşça sokulan ışığında, büyükannemin hikâyeleri

yeniden geri çekilmeye başlamıştı. Babamın akılcılığı yeniden kendini hatırlatıyordu. Belki de büyükannem haklıydı; insanların kanını içen yaratıklar vardı. Belki mi? Bu artık bir soru olmanın ötesindeydi, kendi gözlerimle görmüştüm. Ama yine de onları tarif etmek için *vurdalak* gibi özel kelime uydurmak gerekmezdi. Matfey yalnızca bir insandı, ne kadar sapkın ve kötücül de olsa. Bir yamyam, bir vampirden daha az iğrenç değildir, ama bu kavramı ele almak daha kolaydır.

Yaradılışı ne olursa olsun, bu onun kaderini değiştirmeyecekti. Ölmesi gerekiyordu ve onu ben öldürecektim. Müttefikim olması fark etmezdi; bu savaşın ötesinde bir meseleydi. Büyükannemin öğrettiklerinden hiç olmazsa bu kadarı kalmıştı: neyin doğru, neyin yanlış olduğu konusunda bir kesinlik; aramızda ne gibi çekişmeler olursa olsun geçilmemesi gereken bazı sınırlar olduğuna dair tüm insanlığın paylaştığı bir duygu. Ama Matfey'in yaradılışının ne olduğu, onu öldürmenin ne kadar kolay olacağını sorusunun cevabını belirleyecekti. Eğer yalnızca insan türünün yozlaşmış bir örneğiyse, çok az sorun olurdu. Eğer vampirse, daha dikkatli olmak zorundaydım. Daha fazla halk hikâyesi hatırlamaya çalışıyordum, ama büyükannemin sözlerini hatırlayabilsem bile gerçeğin özünü, nesillerdir süregelen abartmalardan ayıramayacağımı biliyordum. Bir hikâye kitabındaki vampir öldürme yöntemine inanarak Matfey'e av olmak istemiyordum. Gayet etkin olabilecek geleneksel bir saldırıdan kaçınmış olmak da istemiyordum. Sık sık olduğu gibi, Maks'ın ne yapacağını düşündüm.

Maks! Onun için de bu yaratıkların yaradılışları bir fark yaratmazdı. Maks'ı onlarla bırakmıştım ve eğer onlar da Matfey'in mahzende yaptığı gibi öldürüyorlarsa, Maks'a da aynı şekilde davrandıklarından kuşku duymam için bir neden yoktu. İnsan da olsalar, vampir de, daha canlıyken etlerini vücudundan koparıp yemiş olmalıydılar. Ama sonra, yine aklıma bir halk hikâyesi geldi ve ya

büyükannemin yanlış biliyor olması ya da Opriçniklerin sahici insan olmaları için Tanrı'ya dua ettim.

Çitin üzerinden atladım. Şafak iyice söküyor ve kuşlar bütün güçleriyle onu selamlamak için şakıyordu, ama güneşin doğmasına daha beş dakika kadar vardı. Yine de, bu yaratıkların güneşi görünce sonsuzluğa karışacaklarına dair eski efsaneye ne kadar itibar etmem gerektiğini merak ediyordum. Sonuçta, bunun bir önemi yoktu. Matfey'in ölmesi gerekiyordu. Geri kalan dokuz Opriçnik'in de ölmesi gerekiyordu. Dokuzunu öldürmek için önce birini öldürmem gerekiyordu ve şimdi Matfey beni mahzenin merdivenlerinin dibinde bekliyordu. Hiç olmazsa, Matfey'in tek başına olduğunu umuyordum. Bu yaratıklar yalnız mı uyuyorlardı? Önceki gece beceriksizce Foma'yı izlediğimi fark edip onların peşinde olduğumu anlamış ve şimdi dokuzu birden bana merhaba demek için aşağıda bekliyor olabilirler miydi? Matfey'in şehirdeki bütün kasaplık macerası, faaliyetlerine engel olan beni bir kez, sonsuza dek yok etmek üzere buraya getirmek için atılmış bir yem olabilir miydi?

Çitin ötesindeki küçük avluda mahzene inen bir dizi taş merdiven vardı. Merdivenlerin altındaki kapalı kapı, içeride ne olduğunu görmemi engelliyordu. Matfey kesinlikle oradaydı, ama başka kim vardı, bilmiyordum. Parmak uçlarıma basarak aşağı indim ve kapıyı dinlemeye başladım. İçeriden ses gelmiyordu. Tokmağı çevirip içeri girdim.

İçerisi karanlıktı, ama zifiri karanlık değildi. Açık kapıdan biraz ışık giriyordu ve küçük, yüksek pencereye gerilmiş, kabaca yırtılmış kumaş dışarıda uyanmakta olan gün ışığını tamamen engelleyemiyordu. Ortam havasız ve rutubetliydi, dışarıdan daha soğuktu. Gözlerim birkaç saniyede karanlığa alıştı ve mahzenin içinde duran şeyleri gördüm.

İki tabut vardı. Kullanım şekilleri yüzünden bunlara tabut diyordum. Tabut olmak üzere değil, cepheye silah ve diğer mühimmatı göndermek üzere yapılmış sandık-

lardı. Ama büyüklük ve şekillerine bakılırsa, bu ölü yaratıkların yatabileceği yerlerdi. Kapıdan uzak olan boştu. Kapağı, bana dağınık bir yatağı hatırlatacak şekilde yamuk bir biçimde üzerinde duruyor, sahibinin henüz geri dönmediğini gözler önüne seriyordu. Diğeri özenle kapatılmıştı ve saklanacak başka bir yer olmadığına göre içinde Matfey yatıyor olmalıydı.

Kapağı tuttum. Kilitli ya da sıkıştırılmış değildi ve kolayca açtığımda içinde Matfey'in boylu boyunca uzanmış bedenini gördüm. Bu yaratığın yaradılışını bilmeyen birisine ölmüş gibi görünebilirdi. Nabzını ya da solumasını dinleyen bir doktor bile bildiğimiz hayata dair bir işaret göremeyebilirdi. Artık bütün kuşkularım yok olmuştu. En yoz haliyle bile olsa, bu bir insan değildi. Bir *vurdalak* idi. Bu çocukluğumda yaşadığım dehşetin gerçeğe dönüşmesiydi. Matfey gözleri kapalı, kolları iki yanında sessizce yatıyordu. Birçok yönden, bir saatten daha kısa bir süre önce mahzende bıraktığı askerin cesedine benziyordu, ama tek fark tenindeydi. Asker solgun (bir ölüye yakışır biçimde ölüm beyazlığı içinde) olduğu halde, Matfey sıcak ve kanlı canlı görünüyordu. Askerin renginin tamamı, kanı vasıtasıyla önümde uyuyan yaratığa aktarılmıştı. Renkle birlikte can da aktarılmıştı. Doğada bir hayvan diğerinin etiyle karnını doyurabilirdi; can almak kaçınılmaz bir sonuçtu. Ama Matfey'de doğrudan başkalarının canıyla beslenen bir yaratık vardı. Eti yemek ve kanı içmek gerekli bir mekanizma (Komünyon'un tiksinç bir taklidi) olabilirdi ama gerekli olan besin canın kendisiydi.

O canı ya da Matfey'in hayatı boyunca aldığı sayısız canı geri veremezdim, ama onun canını alarak en azından, başka kimseyi öldüremeyeceğini garanti edebilirdim. Cebimde hâlâ, büyük, katlanabilir bir bıçak vardı. Onu elime aldım ve açtım. Bıçak, o varlığımdan habersiz bir şekilde öylece yatarken kalbini delip geçebilecek kadar uzun ve güçlüydü, ama tereddüt ediyordum. Hayatına (eğer buna hayat denebilirse) son vermekle vicdan azabı çekmeyecektim, ama aklıma, böylesi canavarları

öldürmenin ne kadar zor olduğu hakkında hikâyeler gelmişti. Madenî bir bıçak işe yaramazdı; dinlediğim bütün hikâyeler bunu doğruluyordu. Ya da acaba gümüş işe yarar mıydı? Fark etmezdi; benim bıçağım çelikti. Tahtadan yapılmış bir bıçak olmalıydı, tahta bir mızrak.

Etrafıma bakındım ve gözlerim birkaç dakika önce Matfey'in üzerinden kaldırıp duvara yasladığım kapağa takıldı. O işe yarar mıydı? Herhangi bir tahta değil, akdikenden olması gerektiğini unutmuş muydum? Sandığın kapağı kesinlikle akdikenden değildi. Ve yassı bir kapaktan nasıl işe yarar bir mızrak yapabilirdim? Matfey'i neresinden bıçaklamalıydım? Büyükannemin sözleri yine kafamda belirmeye başlamıştı, hem de fazlasıyla. Bazı hikâyelerde bıçakların *vurdalak*'ların kalplerine, diğerlerinde ise ağızlarına saplanmaları gerektiğinin anlatıldığını hatırlıyordum. Her ikisi de doğru olabilir miydi? Herhangi biri doğru muydu?

Yine elimdeki bıçağa baktım. Sağlam ve rahatlatıcıydı. Onu geçmişte öldürmek için kullanmıştım. Matfey'in yaradılışı ne olursa olsun, doğa kurallarına bağlıydı. Kalbine saplanan şey hangi malzemeden olursa olsun, onu öldürüyor olmalıydı. Bıçağı kaldırdım ve avıma baktım.

Matfey'in yumruğu hızla elime indi ve bıçağı yere düşürdü. Varlığımı fark edip uyanmış, benden birkaç santim uzakta, tabutunun yanında duruyordu. İki eliyle, Herkül'e yaraşır bir güçle beni iterek karşıya, tabutun kapağının bulunduğu yere kadar savurdu. Kapak parçalandı. Çabalayarak ayağa kalktım ve kesilen nefesimi toparlamak üzere duvara yaslandım.

"Demek," dedi oldukça aksanlı Fransızcasıyla, "Rus komutan artık astlarıyla işinin bittiğine karar verdi, öyle mi?" Konuşurken, diğerlerinde hiç görmediğim, yeni bir kendine güven duygusuyla tehditkâr bir şekilde üzerime doğru yürüyordu. Gözlerinden, yalnızca bana yönelik, nefret dolu ateşler fışkırıyordu. "Ellerini kirletmeye tenezzül etmene şaşırdım." Tam önüme gelmiş, yakamdan yakalamış, karşı duvara doğru sürüklüyordu. "Neden biz

sizin için Fransızları öldürdükten sonra bizi öldürecek birilerini kiralamıyorsunuz? Seninle konuşurken efendimize, sanki salak bir ihtiyarmış, sizin güzel ülkenizde bulunmaya hakkı olmayan bir yabancıymış gibi nasıl bıyık altından güldüğünü gördüm."

Beni bir kez daha odanın içinde sürükledi ve bu kez elinin tersiyle çeneme vurdu. Darbenin gücü, daha önce de göstermiş olduğu rasgele güç gibiydi. Beni yine köşeye, kapağın kırık parçalarının arasına savurmuştu. Gücü karşısında çaresiz kalmıştım. Borodino yakınlarındaki çiftlik evinde, Opriçniklerin avlarını yakalamak için ne kadar hızlı davrandıklarını görmüştüm. Moskova'nın sokaklarında ve evlerinde, gizlenmelerini görmüştüm. Burada Matfey'in her ikisine de ihtiyacı olmadığını, yalnızca fiziksel gücünün beni diz çöktürmeye yeteceğini görüyordum. Ama sanki ölümümün nihai aracının bu olmayacağını kanıtlamaya çalışıyormuş gibi, hâlâ önceki kurbanlarından emdiği kanların lekesini taşıyan dişlerini gösterdi. Halk hikâyelerine göre, köpekdişleri insanınkinden büyüktü, ama çocukluğumda hayal ettiğim gibi, bir cerrahın aletleri kadar keskin değildi. Köpeklerin dişleri gibi yırtmaktan çok delmek için tasarlanmıştı.

"Siz insanlar, güzelliğinizle ve aşkınızla çok zarif olduğunuzu sanıyorsunuz," diye devam etti yine bana doğru yaklaşırken. Bana karşı duyduğu bu umulmadık, bastırılmış nefret beni şaşırtıyordu. "Ama Dimitriy Fetyukoviç haklıydı; sizin mideniz bizim yaptıklarımızı yapmayı kaldırmaz ve sizin cesaretiniz bizi durdurmaya yetmez."

Bir yanım, nezaketten değil, böylesi bir yaratığın aklından neler geçtiğini öğrenme açlığıyla onu dinlemek istiyordu. Ama canım için mücadele etmem daha önemliydi ve en iyi fırsat da buydu. Artık amacım onu öldürmek değil, hayatta kalabilmekti; hayatta kalabilmek ise kaçmak demekti ve bunun için, onu kapıdan mümkün olduğunca uzaklaştırmam gerekiyordu.

Tabut kapağının kırık yarısını yerden aldım ve kalkan gibi iki elimle önümde tuttum. Sonra tek sıra halinde

tahta dişler gibi duran kırık, çentikli tarafını Matfey'e gelecek şekilde yere bıraktım. Aynı anda köşeden ona doğru zıpladım. Ağır kapağın çentikli kenarının göğsüne doğru vurmasıyla dengesi bozuldu ve anında ayağı yerden kesildi. Hızlanarak koştum ve onu odanın karşı tarafına ittim. Ayağını yere basabilse, müthiş gücünü bana karşı kullanabilirdi, ama ayakları yerden kesilmiş halde tutunacak yer ararken yapabileceği hiçbir şey yoktu.

Sırtını karşı duvara çarptı ve birden durdu. Tabut kapağı ve benim durmamız için birkaç saniye daha geçti, ama o kısacık sürede, ağır tahta Matfey'in göğsünü parçalayacak kadar yol almıştı. Kırık kaburgalarının ve altındaki organların içine tahta parçaları girmişti. Bütün duyularım kaçmamı emrediyordu, ama ben onu duvara yapıştırmak istermiş gibi soluk soluğa bir halde kapağa yaslanmış duruyordum. Başı göğsüne düşmüştü; bir an için öldüğünü düşündüm. Sonra birden başını kaldırdı ve ben bir kez daha onun nefretle parlayan gözleriyle karşılaştım. Kollarını arkasındaki duvara yasladı ve benim uyguladığım tüm güce rağmen vücudunu duvardan uzaklaştırmaya başladı. Birden bir hayret ifadesiyle gücü tükendi ve geriye doğru düştü. Bedenini izleyen tabut kapağının hareketiyle birlikte, göğsüne girmiş olan tahta parçaları içeri doğru biraz daha yol aldı. Son sarsılmasının bir hayvanın can çekişmesi mi olduğuna, yoksa yaptığı hareketin, bir tahta parçasını kalbinin can alıcı yerine mi denk getirdiğine emin olamıyordum. Ama artık gevşemişti ve hareket etmiyordu.

Bir kez daha canlanacağı ve intikam almaya çalışacağı korkusuyla, gerçekten ölüp ölmediğine nasıl karar vereceğimi düşünerek nefesimi tutmuş bekliyordum. Az sonra, ölümünün kanıtı beklenmedik ama tartışmasız bir biçimde geldi. Vücudu algılanması zor bir yavaşlık içinde dönüşüme uğruyordu. İnsanın bir saatin kollarının hareketini algılaması, ondaki bir değişikliği algılamasından çok daha kolay olurdu. Ama yine de, iki dakika içinde, gözlerimin önünde cesedin suyu çekilmişti. Teninin do-

kusu mermerden tebeşire, saçları ipekten pamuğa, gözleri camdan buza dönüşmüştü. Bütün fiziksel özellikleri (tıpkı ölümsüz hayatındaki bütün varlığının, bir zamanlar içinde bulunduğu insan halinin inandırıcılıktan uzak bir taklidine dönüşmesi gibi) öncekinin inandırıcılıktan uzak bir taklidi haline gelmişti. Önümdeki yaratık ne kadar korkunç ve iğrenç olursa olsun, ölüm anında bir yağlıboya tablonun zenginliğini ve canlılığını göstermişti. Ama şimdi görüntü aynı olduğu halde, sanki yağlıboyanın yerini suluboya almıştı. Özne aynıydı ama mecra değişmişti.

Aramızdaki kapağın üzerindeki baskımı hafiflettim ve kurumanın boyutu açığa çıktı. Cesedin hiç bütünlüğü kalmamıştı. Kemiklerine, saçlarına, iliklerine kadar her şey toz olmuştu. Toz, hareket etme gücü olmadığı için vücudun çürüdüğü yerde duruyordu, ama vücudu ikiye bölen tahta giyotinin ufak bir hareketiyle dağılmaya başladı. Kolları, bacakları ve vücudunun boynundan aşağısı, şekilsiz hale gelmiş giysilerinin içinden, delinmiş bir un torbasından dökülür gibi kül yığını halinde yere dökülüyordu. Matfey'in kurumuş büstüyle yüz yüze kalmıştım. Toprağın altından çıkarılmış mermerden bir Sezar kadar gerçeğe yakın, ama asla o kadar kalıcı olmayan başı ve omuzları, ölümüne neden olan aletin üzerinde duruyordu. Gevşemem ve bir daha canlanamayacak kadar ölü olduğuna inanamam için birkaç dakika geçmesi gerekti, ama sonunda geri çekildim ve tahta kapağın yere düşmesine izin verdim. Kapakla birlikte Matfey'den artakalanlar da yere doğru düştü, ama yere değip parçalanamadan havaya karışıp dağıldılar. Giysilerinden kalan son parça yere değdiğinde, paltosunun yakasının oluşturduğu bacadan puf diye toz çıktı ve sonrasında, kuşkuya yer bırakmayacak şekilde yok oldu.

Derin derin nefes alma ihtiyacıyla kafamı geriye doğru atarak yere çöktüm. Vücudum savaşın sona erdiğini idrak ettikçe, kaslarımdaki gerginlik de giderek azalıyordu. Matfey'in yok olduğu yere (bu sıradan bir ölüm olsaydı Matfey'in cesedinin yatıyor olacağı yere) baktım

ve huzursuz oldum. Eksik bir şey vardı. Orada olması gereken bir şey, orada değildi. Elbette orada bir cesedin olması gerekirdi, ama bu o değildi. Bu odada eksik olan bir şey değildi, bende eksik olan bir şeydi. En ufak bir üzüntü duymuyordum. On yıldan uzun süredir görevde olan, öldürmeye alışkın bir askerin düşmanının ölümüne üzüldüğü aşamayı çoktan geride bırakmış olması beklenirdi ve bu bir yere kadar doğruydu. Savaşta, bir top ya da tüfek mermisinin menzili kadar uzaktayken öldürmek tetiği çekmek ya da topu ateşlemek mekanik bir işti. Bu hareketler bazen ölüme neden olur ama bazen, mermi isabet etmediğinde de olmaz. Hatta savaşta kılıçlar çekilmiş olsa bile düşmanın yüzü yoktur ve her şey sona erdiğinde, insan kimi öldürdüğünü bilemez.

Ama benim yaptığım askerlik böyle bir şey değildi. Neden olduğum ölümlerin çoğu, tıpkı bunun gibi kişiseldi. Bazıları haklarında casusluk yaptığım, kendilerini izlediğimi fark etmiş, karşılarında kendimi savunmam gereken kişilerdi. Diğerleri, öldürmeye karar vermiş olduğum, vurmadan önce hayatlarının ve günlük yaşantılarının ayrıntılarını incelediğim kişilerdi. Her iki durumda da doğru olanı yaptığımı biliyordum; onların ölümleri benim hayatta kalmam ya da Rusya'nın çıkarı için gerekliydi ve kaderin cilvesinin o insanı, yıllar önce, öldürmemi gerektirmeyecek bir duruma sokmadığı ve bunun başka bir yolu olmadığı için hep üzülürdüm.

Ama Matfey ile öldürmek bir zevk haline gelmişti. İçimden, keşke kader bizi karşılaştırmamış olsaydı, diyen aşırı titiz bir ses gelmiyordu; durum bunun tam tersineydi. Burada olmaktan memnundum; onun öldüren kişi olmaktan da memnundum. Opriçniklerde gördüğüm acımasızlık şimdi tamamen mantıklı geliyordu. Acımasızlık onları en iyi anlatan özellikti, iki tarafı keskin bıçaktı. O kadar kolaylıkla, kararlılıkla ve vicdansızca öldürebilmelerine izin veren şey acımasızlıklarıydı. Hayatlarının bir aşamasında, ulaşmaya çalıştıkları şey karşısında bir engel olarak gördükleri merhametlerini kesip atmanın bir yo-

lunu bulmuşlardı. Ama merhametin sınırlaması ortadan kalkınca, koruması da yok olmuştu. Bir insanın bir diğerinde gördüğü ve acıma hissettiği (eğer başka yolu varsa öldürmekten kaçındığı) tıpkı Masonların birbirlerini tanımak için kullandıkları gizli işaret gibi olan tanıma duygusunu kaybetmişlerdi. Matfey bir adamı öldürmekten hiç vicdan azabı duymayacak hale gelmiş olabilirdi, ama bunun bedelini, kendi yaradılışını bilen birinin de, kendisini yok etmekten vicdan azabı duymayacağını bilerek ödüyordu.

Belki mesele bundan da basitti. Matfey'in ölümünden üzüntü duymamamın nedeni belki de şahit olmamış olmamdı. Matfey çok uzun yıllar önce, uzak bir yerlerde şu anda olduğu şeye dönüştüğünde ölmüştü. Cesedinin az önce şahit olduğum gibi hızla çürümesi, ilk ölümünden beri biriken çürümenin birden salıverilmesiydi. Gerçek ölümünde vücuduna kabul ettiği bu ölümsüzlük yolunu kendisi mi seçmişti yoksa buna zorlanmış mıydı, bilmiyordum. İçinde az da olsa merhamet olup olmadığı sorusunun cevabı buna bağlıydı.

Yukarıdan gelen bir ses düşüncelerimi böldü. Çizmeli bir ayak sokağa açılan yüksek, dar pencerelerden birini kırdı. İçeriden bir bağırış geldi. Opriçniklerden biriydi. Hangisi olduğunu bilmiyordum, bazılarını bırak sesinden tanımayı, görünce bile tanıyamıyordum ama Matfey'e sesleniyordu. Opriçnik *(vurdalak)* ayağını camdan sokarak içeri süzüldü, ama zemine atlamak yerine (pencerenin altında bir adam boyu kadar mesafe vardı) tüm ağırlığıyla bir eline asılıp diğer eliyle dışarıda kalan bir şeyi tutarak sallanıyordu. Şimdi onun Varfolemey olduğunu görmüştüm.

Dengesini sağlayan Varfolemey kendisiyle beraber bir askerin hareketsiz bedenini çekerek yere atladı. Koyu yeşil üniformasından (Büyük Ordu'nun yarısından çoğunu oluşturan Fransız uyruklu olmayan askerlerden biri) bir İtalyan olduğu anlaşılıyordu. Asker yere düşerken Varfolemey'in elinden kurtuldu ve (yanılmıyorsam, he-

nüz on yedi yaşını geçmemiş bir jandarma olmalıydı) yere çakıldı. Homurdandı ve yana dönmeye çalıştı. Önceden de gördüğüm gibi, Opriçnikler yemeklerini biraz canlı seviyorlardı.

Varfolemey avının yanına diz çöktü; yüzünü ve boynunu istekle ovuştururken gözlerini boylu boyunca askerin bedeninde gezdiriyordu. Yine Matfey'e seslendi. Ganimetini arkadaşıyla paylaşacak kadar bonkördü.

"Korkarım Matfey seni duyamaz, Varfolemey." Bir önceki mücadelenin özgüveniyle konuşuyordum, ama zaferimdeki şans beni haklı çıkarmıyordu.

Varfolemey döndü ve saldırıya hazır bir biçimde çömelme pozisyonuna geçti. Sanırım Opriçniklerin en genciydi. Yani görünüş olarak en genç olandı; öyleyse ölümle en genç yaşında karşılaşmış olandı. Bir kez bu durumda muhafaza edildi mi, dünyada yüzyıllar boyunca, diğerlerinden çok daha uzun bir süre ya da birkaç ay boyunca dolaşabilirdi. Ne kadar istesem de tahmin yürütmek zordu.

"Matfey nerede?" diye sordu.

Başımla duvara doğru atılmış, Matfey'in tozdan artıklarıyla kaplı giysi tepeciğini gösterdim. "Tanıyamadın mı?"

Varfolemey yürüdü ve yoldaşından artakalanlara baktı. Dudağı bir insanın çürümekte olan bir hayvan leşini gördüğünde takındığı hoşnutsuz ifadeyle kıvrıldı. İçinden gelen bir tiksintiydi, ama bu artıkları geride bırakan canlıya karşı ruhsal bir sempati beslemiyordu. Bana göre Matfey bir toz yığını, az sonra rüzgârın dağıtacağı bir pudraydı. Varfolemey'e göre bir ölüm simgesiydi ve ruh hali birden yıkılmış bir insanınkine dönüşmüştü. Dizlerinin üzerine çöktü, bir avuç dolusu toz aldı, umarsızca bir yaşam kırıntısı arayarak parmaklarının arasından akıttı.

"Bana sonsuza kadar yaşayacağımı söylediler," dedi.

"Sana cazip gelen şey bu muydu?" diye sordum.

"Hayır. Bana korkusuz olacağımı söylediler. Korku en büyük düşmanımdı." Bana doğru baktı. Pek korkutucu görünüyor olamazdım. Silahsız ve yorgundum; bedenim

öne doğru eğilmişti, kollarımla dizlerime abanmıştım. Onunla konuşabilmek için başımı kaldırmakta zorlanıyordum.

"Neden korkuyordun?" diye sordum. Arkasında, önüne dönmüş dizlerinin üzerinde duran İtalyan'ı görüyordum.

"Sonucundan," diye cevap verdi Varfolemey, bunu daha önce defalarca düşünüp bu kelimeyi özenle seçtiğini ima eden bir belirsizlik içinde.

İtalyan ayağa kalkıp kılıcını çekmiş, Varfolemey'e doğru sürünüyordu.

"Sonuçlardan korkuyorsun, ha?"

"Eskiden arkadaşlarımın fikirlerinden korkardım." Gözlerini elindeki tozlardan ayırdı ve bana baktı. "Şimdi yeni arkadaşlarım var." Elini yana doğru uzattı, İtalyan'ın göğsüne vurdu; İtalyan yere düştü. Bu Varfolemey'in dikkatini bir an için dağıtmıştı, ama bana elimi uzatıp istediğimi alacak zamanı vermişti.

"Senin gibi insanlar beni adam yerine koymazdı," diye devam etti Varfolemey ayağa kalkarken, "ve hâlâ da beni adam yerine koymadığını söyleyebilirim. Ama değişen ne biliyor musun? Artık umurumda değil." Arkasında, asker ayağa kalkmıştı. Kılıcını almaya zahmet etmemişti, ama arada güvenli bir mesafe bırakarak bana yaklaşmakta olan Varfolemey'i izliyordu.

"Sanki umurundaymış gibi konuşuyorsun," dedim ayağa kalkarak. Askerin neden kılıcını almadığını anlamıştım. Varfolemey'i izlemiyor, kapıya doğru sürünüyordu. Çok yakınına geldiği için kapıya doğru bir atak yaptı. Engellenmeye uğramadan kaçmayı başardı; yukarı, özgürlüğe doğru koşan ayak seslerini duyduk.

O telaşla çıkarken, kapı açık kalmıştı. Şafağın ilk ışıkları ince bir huzme halinde kapıdan giriyor, Varfolemey'in biraz arkasını aydınlatıyordu. Varfolemey arkasına baktı, çenesi belli belirsiz gerginleşmişti.

"Sanırım korktuğun başka bir şey daha var," dedim ona doğru bir adım atarak. Güneş ışığına denk gelmemek

için benden uzaklaşamıyordu. Elbette, uzaklaşması için bir neden de yoktu. Ona bir tehdit oluşturmuyordum, ama geri çekilmesi engellenen bir ordu, saldırgandan her zaman daha fazla korkar.

"Senin korkman gereken şeyin yanında hiç kalır." Sesinde kuru sıkı atıyormuş gibi bir ifade yoktu. Buna inanıyordu ve haklıydı. Kalbim beni olacaklara hazırlamaya çalışırken nabzımın boynumda attığını hissediyordum. İleri doğru bir adım daha attım. Varfolemey ya geri çekilecekti ya saldıracaktı, ama geri çekilemezdi. Onu tercihten yoksun bırakmıştım ve tercih güçlü bir savaş silahıdır. Kapana kısılmıştı; bütün gücüyle bana doğru hamle yaparak saldırıya geçti. Geriye doğru düştüm, ama düşerken elimi, daha önce elime aldığım keskin, ucu sivri tahta sırığı göğsüne gelecek şekilde kaldırdım.

Hızla yere düştüm. Başımın arkasını neredeyse bilincimi kaybetmekten korkutacak kadar hızla yere çarptım, ama bu arada tahta sırığın ucunu hâlâ ona doğru tutuyordum. Gözleri nefret ve iştahla yanarak, vahşi bir köpek gibi üzerime saldırdı. Ağzı sonuna kadar açıktı; uzun, sivri köpekdişleri daha önce Matfey'in yaptığı gibi, parçalamak üzere boğazıma doğru iniyordu. Vücudu önce tahta sırığa, sonra bana doğru ivme kazanırken, göğsümün sağ tarafında kesik yarası gibi atan bir ağrı hissettim. Ama sırığın kör tarafı göğsüme dayalıydı; ezse bile delemezdi. Bedenim ya da sırık esneyemeyeceğine göre geriye bir tek seçenek kalıyordu. Varfolemey'in vücudu bana doğru yaklaştı, bütün ağırlığıyla üzerime kapanırken derin bir nefes verdim, ama dişleri boğazıma yaklaşmaya yeltenemedi. Artık yüzüme öfke ya da iştahla bakmıyordu. Ölmüştü. Vücudunun benimkine ulaşabilmesi için, elimde tuttuğum tahta sırığın vücudunu delip geçmesi gerekmişti. Matfey'in ölümüyle sırığın akdikenden yapılmış olması gerekmediğini öğrenmiştim; kalbini delip geçmesi yeterliydi. Varfolemey'in ölümü de bunun teyidiydi.

Bitkin bir âşık gibi üzerimde yatan cansız bedeninin ağırlığını hissediyordum. Ama birden yüküm hafiflemeye

başladı. Su sesi gibi bir tıslama duydum: Varfolemey'in çürümüş cesedinden artakalan toz, üzerimden yere akıyordu. İlk, gerçek ölümünden sonraki çürümenin getirdiği ölüm, tıpkı Matfey'de olduğu gibi bedenine birkaç saniye içinde gelmişti. Başı kısa bir an daha kaldı; yüzü, Opriçniklerin gösterebileceği en basit duygudan bile yoksun bir şekilde yüzüme bakıyordu. Sonra başı da düştü. Geride üzerime yapışmış boş giysileri bırakırken ağzıma toz doldu, keşke mataram yanımda olsaydı da ağzımı çalkalayabilseydim diye düşünerek tükürmek için ayağa fırladım. Çok belirgin bir tadı yoktu. Yalnızca bu fikri çalkalayıp tükürmem gerekiyordu.

Hızla mahzenden ayrıldım, merdivenleri çıktım, çitin üzerinden atlayıp sokağa ulaştım. Biraz yürümüştüm ki, bana doğru gelen beş altı Fransız devriyesini gördüm. Başlarında pek bir şey anlamadıkları İtalyanca bir şeyler bağıran perişan, genç bir adam vardı.

"Buradan. İki kişiydiler. Beni hangisinin öldüreceğini tartışıyorlardı." Mahzenden az önce kaçan piyadeydi. Yan sokağa süzüldüm. Kendisiyle ilgili tartışan kişilerden biri olan ben, kaçmıştım, diğerinden de geriye tozdan başka bir şey kalmamıştı.

14

Moskova'da bir şey, herhangi başka bir şeyden ne kadar uzak olabilirse, ben de yatağımdan o kadar uzaktım.

Şehrin içinde yeniden yol aldığım sırada havada ağır bir duman kokusu vardı. Her yerde binalar alev alevdi, şehrin belki yarısı yanmıştı ya da halen yanmaktaydı. Zamoskvoreçye'de, ırmağın güneyinde bile evler alevler içindeydi.

Alevler henüz benim kaldığım ahıra kadar ulaşmamıştı, fakat yangın oraya ulaşacak olursa, alevlere ahşap bir binada ve uykumda yakalanmak istemiyordum. Bütün gece uyanık kaldığım için son derece yorgundum ve yaklaşan gecenin de, benzer çabalarda bulunmamı gerektireceğinden endişeliydim. Sokağın karşısında, rahibinin ve cemaatinin, Fransızlar varmadan önce terk ettiği küçük ve elbette, taştan bir kilise vardı. Ahırda bıraktığım birkaç eşyayı toparladım ve kiliseye gittim. Kilisenin altındaki eskiden ölülerin gömüldüğü mahzene girmek için azıcık çaba yeterli olmuştu; içeri süzüldüm.

Soğuk ve karanlıktı. Dışarıda artık kuşluk vakti olsa da şehir, üzerinde asılı duran yoğun duman yüzünden tekinsiz bir alacakaranlığa bürünmüştü. Alacakaranlığın içinden, ışıldayan, fakat alevlerin durmaksızın tazelediği duman yüzünden gücü azalan güneş yuvarlağını seçebiliyordum. Mahzenmezarın içi daha da karanlıktı. Gün boyunca rahatsız edilmeden uyumayı arzu eden biri için biçilmiş kaftandı.

Şehirde hâlâ gün ışığı saatleri içinde uyumak için karanlık ve gizli bir yere ihtiyaç duyan olan yedi kişi olduğunu hatırlayarak duraksadım. Ya kötü bir rastlantıyla, Opriçniklerin biri ya da daha fazlası, tabutlarını gizlemek için tam da bu yeri seçtiyse? Uyandığımda kendimi, yok etmeyi umduğum o yaratıklarla yan yana mı bulacaktım?

Öte yandan, Moskova'da içinde mahzenmezar olan çok, pek çok kilise ve mahzenmezarı olmayan, ama benzer şekilde güvenli olan başka yerler de vardı. Foma ile Yoan'ın benimle iki günden daha kısa bir süre önce bunlardan birinin dışında buluştuğunu çabucak hatırladıysam da, Opriçniklerin kilise gibi kutsal bir mekânın yanına dahi yaklaşması beni şaşırtırdı. Ama çok, hem de çok yorgundum. Bildiğim kadarıyla dışarıdaki duman o kadar yoğundu ki, Opriçnikler güneşten korkmaksızın açık havada dolaşabilirlerdi. Taş bir basamağı kendime yastık yaparak uzandım, ama tüm bitkinliğime rağmen uyuyamadım.

Gözlerimi son yumduğumdan beri, etrafımdaki dünyaya dair bütün algım yerle bir olmuştu. Opriçnikler hakkında gizemli görünen birçok şey şimdi açıklığa kavuşuyordu: muazzam güçleri, gün ışığından kaçınmaları, Don yukarılarına yaptıkları yolculuk boyunca onları izleyen ölüm hikâyeleri. Çoğunun nedenini şimdi anlıyordum. Ülkeleri ya da benim ülkem için değil, içgüdülerin en ilkeli için; yiyecek için savaşıyorlardı. Ama bu bile, yaptıklarını açıklamak için yeterli değildi. Yiyecek için, ihtiyaç duyduklarından fazla insanı öldürmüşlerdi, kesinlikle. Goryaçkino'daki çiftlik evinde üç tanesi, otuz kişiyi öldürmüştü. İştahlarını doyurmak için, her birinin on kişiye ihtiyacı var mıydı?

"Doyurmak" Onların, kampına yaptıkları saldırıyı tarif ederken Pierre'in kullandığı kelime buydu. Doyduklarında bile öldürmeye devam ettiler, yiyebildikleri her şeyi yediklerinde bile. Öyleyse belki de öldürmelerinin altında, yiyecek bulmanın ötesinde bir sebep yatıyordu;

zengin, işsiz güçsüz adamların (bazen kendimi de bunlardan saymalıyım), hiçbir zaman yemeyecekleri hayvanları avladıkları gibi, zevk için öldürüyorlardı. Ya da Rus ordusuyla aynı sebepten bu kadar çok insanı öldürmüşlerdi belki de, onlar bizim topraklarımızdaki düşmanlar olduğu için. Belki onlar yalnızca bizim onlardan memnuniyetle istediğimiz şeyi yapıyorlar, düşmanlarımızı öldürmeye yardım ediyorlardı. Onlardan yapmalarını istediğim şeyi yaptıkları ve bundan zevk aldıkları için suçlayabilir miydim onları gerçekten? Uzun yıllar önce orduya katıldım, çünkü seyahat etmek istiyordum. Avrupa'da geçtiğim her yirmi verstte bir adam öldürdüğümü tahmin ediyorum. Onların gerekçeleri (ki bu, yemeye ihtiyaçları olmasıydı) benimkinden (en basit haliyle), meraklı olmamdan, daha iyi değil miydi?

Bu düşünceleri kafamdan attım. Bu yaratıkların kötü ruhlu olduklarını içten içe biliyordum. Geçmiş kuşakların bilgisinde bilime, savaşmaya, edebiyata ve müziğe dair bir on dokuzuncu yüzyıl aydınının ilkel sayabileceği çok şey vardı, fakat bu, o bilgilerin tamamıyla reddedilmesi gerektiği anlamına gelmiyordu. Küstahlığı, büyükannemin hikâyelerine gülmeye kadar vardırmıştım, korkumu saklamak için gülüyordum ama o şimdi, haklılığını su götürmez biçimde kanıtlamıştı. Hâlâ bazı ayrıntıları keşfetmem gerekiyordu, fakat vampirlerin varlığı konusunda büyükannem haklı çıkmıştı ve onların iğrenç yaradılışları yadsınamazdı. Neyin iyi, neyin kötü; neyin doğru, neyin yanlış olduğuna dair yüzyıllardır biriktirilen bilgelikle ters düşmeyecektim. Varlığımın ve atalarımdan bana miras kalan bilgeliğin her bir zerresi bana, bu yaratıkları nasıl değerlendirmem gerektiğini söylüyordu ve davranışları hakkında ne kadar mantıklı, akılcı düşünülürse düşünülsün, bu değişmezdi. Onlar Tanrı tarafından lanetlenmişlerdi ve ölmeleri gerekiyordu. Göreve bir gece önce başlamıştım; bir sonraki, bir sonraki ve ondan sonraki gece de, ta ki görev tamamlanıncaya kadar devam edecektim.

Bir kez daha uyumayı denedim; bu defa uykum çabucak gelmişti. Şehirde, buna benzer başka karanlık yerlerde yatmış, uyuklayarak canlanmayı uman diğer yedi kişiyi düşünüyordum. Uykuya dalarken kendimi, bir sonraki gün nerede olacağımız belli olmaksızın, yaklaşan Fransızlarla karşılaşmak için batıya doğru ilerlerken, onların, kırsalda, dışarıda uyumayı nasıl başarabildiklerini düşünürken buldum. Bu soru aklımı, beni uyanık tutmaya yetecek kadar meşgul etmedi.

Aklımı ne Maks'ın yaptıklarıyla, ne de onun başına gelenlerle ilgili düşünceler meşgul ediyordu. Neredeyse Opriçniklerin vampir olduklarını anlar anlamaz, Maks'ın, Simon'u, Yakov Alfeyev'i ve Faddey'i, Fransa'ya bağlılığından değil de, insanlığa olan sadakatinden dolayı öldürtmüş olabileceğini fark etmiştim. "İnsanlık" Onunla son konuştuğumuzda, ben onu, o yaratıklara terk etmeden dakikalar önce, Maks'ın kullandığı kelime buydu. Onların ne olduklarını bildiği neredeyse kesin görünüyordu. Hiç kuşkusuz, ölümü düşünülebilir en ürkütücü biçimde olmuştu. Yine de uyumayı başarabildim.

Uyandığımda hava kapkaranlıktı. Bütün gün uyuduğumdan korkarak ayağa fırladım, ama bilincim yerine geldiğinde, karanlığın yalnızca mahzenmezarda olmamdan kaynaklandığını fark ettim. Göğsümün sağ yanında bir yerim acıyla zonkluyordu. Bir önceki gecenin olayları, insanı içine çeken bir hatıralar hortumuyla birlikte geldi aklıma. Göğsümdeki ağrı, Varfolemey'in bedenine giren kazığın beni hafifçe yaraladığı yerdi. Kapıya yanaştım, dışarı baktığımda hâlâ gündüz olduğunu gördüm; vakit ikindiydi. Havada, yanmakta olan bir şehrin kokusu asılıydı.

O akşamki buluşmaya kadar yapabileceğim az şey vardı. Erken gidecek ve Vadim'le Dimitriy'in de erkenden (Opriçniklerden kimse gelmeden önce) orada olacağını umacaktım. Yediye karşı üçümüz olunca daha şanslı olacaktık. Zihnimin önümüzdeki geceyle meşgul olması Tanrı'nın bir lütfuydu, aksi takdirde kendimi şehrin düş-

tüğü durumda bulabilirdim. Bir zamanların büyük binalarını oluşturan koca koca bloklar, için için yanan enkaz yığınlarına dönmüşlerdi. Ağaçların, bazıları sonbaharın başlangıcıyla sararan yaprakları; onları örten ince kül tabakası yüzünden griye boyanmıştı. Merak ediyordum, acaba bu külün bir kısmı, Matfey'in ve Varfolemey'in bedenlerinin dönüştüğü tozun rüzgârla savrulmuş ve alevlerden gelen dumanla karışmış parçacıkları olabilir miydi? Onlardan artakalanların bütün şehre, bütün ülkeye, bütün gezegene, ince ince yayılması ne kadar zaman alırdı? Evlerimizi dolduran, halılarımızdan silkelenen, bilmeden soluduğumuz tozun ne kadarı, uzun zaman önce erdemli adamlar tarafından öldürülmüş bu gibi yaratıklardan, onların dünyanın dört bir yanına yayılmış tortularından geliyordu?

Yanıp kül olmuş binaların arasında, oralarda yaşamış ruhlara ait tek tük hatıralar yangından kurtulmayı başarmışlardı. Çin porselenleri ve tabaklar, bir zamanlar onları içinde tutan dolapların durdukları yerlerde dağılmışlardı. Bir evin içindeki ağır ve eski bir meşe masa, etrafındaki her şey küle döndüğü halde, sapasağlam kalmıştı. Başka birinde, bir yığın boş kitap cildi duruyordu, içlerindeki sayfalar yanıp giderken onlar bir şekilde kurtulmuşlardı. Yangında ölenlerin sayısı azdı. Moskova, halkı tarafından zaten terk edilmiş olmasaydı bile, binaların sıkışık düzende olduğu bir şehirde yangın, candan çok mal için tehlike arz eder. Yangın sokağın başından görülür. Komşular bağırır. İnsanlar evlerinden kaçıp yangını seyretmek için yollarda dururlar. Ama alevler, tek bir binanın genişliğini bile geçmeyecek şekilde yayılırlar. Cehennem, gelgit kadar yavaş, ancak onun kararlılığıyla ilerler. İzleyiciler için en büyük tehlike, alevler ya da duman değil; orada durup aval aval bakanların üzerine bütün bir binanın yıkılabilmesi olasılığıdır.

Benim, yıkıntılar arasında olduğum yerde, o yangın sahnesi saatler, hatta günler önce yaşanmıştı. Şehirdeki başka yerlerde ise o anda yaşanmaktaydı. Daha büyük

(yangın, zenginle fakirin evini aynı seviyeye indirmeden önce daha büyük olan) bazı evlerin yıkıntılarında, çömelmiş bazı kimseler, değerli olabilecek herhangi bir şey aranıyorlardı. Bazı zengin aileler, en değerli mücevherlerini, döşeme tahtalarının altında ya da duvar kaplamalarının arkasında saklanmış halde, arkalarında bırakmışlardı. Ancak onları yangından saklayamamışlardı. Döşeme tahtaları ve duvarlar yok olduğunda, bütün bunlar yerlere düştü. Değerli taşlar yangından hiç etkilenmediler; değerli metaller eridi ve işlenmemiş hallerine döndüler, fakat bu yüzden değerlerinden pek bir şey yitirmediler. Hâlâ ışıldayan korlar arasında işe yarar bir şey bulmaya çalışan bu insanlar, parmaklarını yakma tehlikesini göze aldılar, bunun ödenmeye değer bir bedel olduğunu düşündüler. Bazıları daha bilgeydi, enkazları eşelemeye çocuklarını gönderdiler.

Zenginlik için değil de, hayatta kalabilmek için eşelenenler ise daha da bilge olanlardı. Sebze bahçelerinde (ait oldukları evler artık dümdüz olduklarından, sokaktan girilebilir haldeydi bu bahçeler) erkekler, kadınlar ve çocuklar, çürümeye yüz tutmuş olan az sayıda kabağı ve artakalan patatesleri arıyor, onları oracıkta çiğ çiğ yiyor ya da daha sonra zevkle tüketmek için paltolarına saklıyorlardı. Ruslar, mücevher için içeriyi, yiyecek için dışarıyı silip süpürürken, Fransız birlikleri, açlıktan ölme ihtimalini akıllarına getirmeksizin, geleneksel olarak değerli kabul edilen şeyleri yağmalıyorlardı. Gelecek haftalarda çok insan, bir yakutu pancara ya da elması patatese memnuniyetle değişeceklerini keşfedecekti. Pek azı, zengin bir adamın asla aç kalmayacağına kendilerini sonuna kadar inandırarak, ganimetlerine sonsuza dek tutunacaklardı.

Günlerden perşembeydi, bu yüzden randevumuz, Kızıl Meydan'ın hemen kuzeyindeki Diriliş Kapısı'nda olacaktı. Sekizden hemen sonra, yani buluşma saatimizden yaklaşık bir saat önce oraya vardım. Güneş çoktan

batmıştı ve geçidin duvarlarını kaplayan yıkık dökük mozaik ikonalara bakarken, yangının (en azından şimdilik) buralara kadar ulaşmadığına şükrediyordum.

İkonalardan biri, şehrin koruyucu azizi Aziz George'u, kargısını korkunç düşmanının; neredeyse yakarma halinde kanatlarını açmış, azizin atının toynakları altında yatan ejderhanın ağzına saplarken resmediyordu. Canavarın işi kesinlikle bitmiş görünüyordu; kötülüğün hakkından gelmek doğru ve uygun bir davranış olduğundan, bu iyiydi. Ama gerisi gelecek miydi? Ejderha, uzun, yılansı kuyruğunu, atın arka bacağına dolamıştı. Bu yalnızca can çekişen yaratığın son kıvranışı mıydı, yoksa ejderha, düşmanını attan düşürmek, olasılığın ve efsanenin aksine, azizi yiyip bitirmek için gizli bir plan mı kurmuştu? İkona yalnızca tek bir anı resmediyordu. Ne ejderha ile azizin nasıl karşı karşıya geldiklerini görebiliyorduk ne de bu karşılaşmanın nasıl sonuçlanacağını. Bunu öğrenmek için yalnızca efsaneler vardı elimizde; ejderhalar tarafından değil, insanlar tarafından yazılmış efsaneler.

Gülümseyerek, kendimi (Aleksey İvanoviç Danilov'u) Moskova'yı, onu tehdit eden yeni bir canavar soyundan kurtaran modern bir Aziz George olarak hayal etmenin keyfine bıraktım. Onlar ejderha değillerdi, fakat bana öyle geliyordu ki, buraya Zimeyeviç (ejderhanın oğlu) tarafından getirilmişlerdi. George'un öldürdüğü onun babası olabilir miydi? Opriçnikleri Moskova'ya intikam için mi getirmişti? Hayal gücümün seçtiği yola yüksek sesle güldüm, ardından etrafıma baktım; beni duyabilecek kimse yoktu. Matfey ve Varfolemey ile o mahzende dövüşürken, beni resmeden bir ikonanın nasıl görüneceğini düşünüyordum. Heykeltıraşlar yalnızca bir anı yakalamayı başarabilirlerdi. O canavarları şehre çağıranın kısmen ben olduğumu göstermezlerdi, hikâyenin şimdiye kadar olan sonunu da. Yılanın kuyruğunun bileğime sarılışını ve beni sonuma çekişini ne zaman ve nasıl hissedecektim?

"Sanki uzun zaman oldu gibi, Aleksey İvanoviç."

Döndüm. Bu Dimitriy'di. Onunla son konuşmamın

üzerinden altı gün geçmişti ve o zaman ona karşı öyle büyük bir nefret hissetmiştim ki, bunun üstesinden gelemeyeceğimi sanmıştım. Nefretim, neredeyse hemen azalmaya başlamıştı, ama şimdi, altı uzun gün geçmişti ve ona karşı hislerim, basit tek bir soruya bağlıydı: Önceden biliyor muydu? Opriçniklerin yanında birkaç hafta çalışmıştım ve her ne kadar beni huzursuz eden birkaç şey olduysa da, Matfey'i o mahzende görene dek (aslında daha sonrasına, onun bedeninin un ufak oluşunu görene dek) onların gerçekte ne olduklarını kesin olarak bilemedim. Dimitriy onları çok daha uzun süredir tanıyordu. Öğrenmekten kaçınmış olma ihtimali var mıydı? Başından beri Opriçnikler hakkında onun bizden gizlediği bir şey olduğundan şüpheleniyordum, ama kesinlikle böyle bir şeyden değil. Belki onun da şüpheleri vardı, ama saçma bulduğu için onları kafasından atmıştı. Eğer biliyorduysa ona ne diyecektim bilmiyordum. Eğer bilmiyorduysa, uyarılması gerekiyordu.

Ama ona baktığımda başka bir şeyden emin oldum. O yalnızca benim tanıdığım Dimitriy'di; güvenilir, neredeyse alelade sadelikte bir adam. Vampirler dünyasında yaşayan bir adam değildi. Eğer bilseydi, bu onu değiştirirdi ve ben anlardım. Ona yaklaştım ve sevgiyle sarıldım.

"Ah, Dimitriy!" dedim omzuna vurarak. İrkildi. Öyle görünüyordu ki bu altı gün, son buluştuğumuzda ona verdiğim fiziksel zarardan daha çok, benim ona karşı tutumumu iyileştirmişti.

Bir adım geri attım. "İyi misin?" diye sordum.

"Hâlâ biraz acıyor," diye yanıtladı, öfkelenmeden. "Ne yaptığını biliyordun." Sanırım bu bir iltifat olarak söylenmişti. Bana dikkatle baktı, yüzüne endişe yansıyordu. "Bence bunu sana sormak lazım. Ya 'sen' iyi misin?"

"Ben son günlerde... meşguldüm."

"Berbat görünüyorsun. Uyudun mu? Onu bırak, yemek yedin mi?"

Geçen bu süre içinde kendi koşullarımı düşünmemiştim. Fırsatım oldukça, pazarlardan akıl almaz fiyatlara yi-

yecek almıştım. Uyumuştum, ama rahatım altüst olmuştu, çünkü uyku düzenimi düşmanımınkiyle aynı olacak şekilde değiştirmiştim; Fransızlarınkiyle değil, yeni düşmanım Opriçniklerinkiyle. Varfolemey ve Matfey'le dövüşürken oluşan çürüklerim hâlâ acıyordu. Yıkanmamıştım. Giysilerimi değiştirmemiştim. Önce bir ahırda, ardından bir mahzenmezarda uyumuştum. Günlerdir kendimi görebileceğim bir ayna olmamıştı ama Dimitriy'in yüzündeki ifade, aynanın işini görüyordu.

Dimitriy elini cebine daldırdı ve kâğıda sarılı bir kalıp çıkardı. Bana uzattı. Peynirdi. Sırtımı Diriliş Kapısı'na dönüp oturdum, içimde olduğunu bilmediğim bir açlıkla yedim onu.

"Hava atmak gibi olmasın," dedi Dimitriy, yanıma otururken, "ama bu, bugüne kadar sahip olduğum en kolay iş. Akşam Opriçniklerle buluş, çabucak bir şeyler konuş, sonra bırak onlar işlerini halletsin. Bizim asla yapamayacağımız kadar büyük tahribat yaratıyorlar."

"Evet," dedim, ağzım peynirle doluyken, kendimi zorlayarak. "Ve ben neden öyle olduğunu anladım."

"'Neden' mi? Bunun 'nedeni' mi olur?"

Ona ciddi bir tavırla baktım, inanılmaz olanı (ki son zamanlara kadar bana öyle görünmüştü) anlatabilecek kelimeleri bulabilir miyim diye düşünüyordum. Bu konuda konuşurken kullanabileceğimiz kelimeler, masal anlatırken kullanılan kelimelerdi, gerçeği aktarırken kullanılanlar değil. Vadim'in, Maks'ın bir casus olduğu haberini bana nasıl verdiğini hatırladım. Tek yapabileceğim açık konuşmaktı.

"Onlar insan değil Dimitriy. Canavarlar. Kurbanlarının etini yemek için öldürüyorlar onları." Bu konuda konuşmak keyifliydi. Bildiğim şey yalnızca kafamdaki düşünceler olarak kaldığında, akıl sağlığım, bunun doğru olması ihtimaline ince bir iple bağlıydı. Onu seslendirerek, bilgimin gerçek olduğundan bir kez daha emin oldum; aklımdaki bir yolcuydu o, aklım onu kendi yaratmamıştı.

Dimitriy kayıtsız kaldı; ne şoke olmuş ne inanmamış görünüyordu, anlıyor gibiydi. Herhangi bir kuşkusu varsa durumu onun için netleştirmek istedim, büyükannemin korkuyla, babamın küçümsemeyle kullandığı kelimeyi kullandım. O kelimeyi vurgulayarak kullandım.

"Dimitriy, onlar *vurdalak*."

Dimitriy anlık bir kasılma geçiriyor gibi kafasını salladı. "Yani?" diye sordu. "Prusyalıların, Avusturyalıların, İngilizlerin yanında savaşıyoruz. Bizim tarafımızda oldukları sürece kim oldukları umurumuzda değil."

Bana nasıl öğrendiğimi sormaya zahmet bile etmedi. Ona söylediğim şey, akıl almaz bir batıl inançtı, ama onun tepkisi, bunu reddetmek değil, hafife almak olmuştu. Bana "komik olma" demek yerine, "duygusal olma" demeye getiriyordu. Bu defa onun hakkında yanılmış olduğum kesindi.

"Biliyordun demek?" diye sordum.

"Evet, biliyordum." Yanıtı küçümseyiciydi, fakat daha fazlasını anlatmaya ihtiyaç duyması, aynı zamanda kendini savunduğunu gösteriyordu. "Onların, hayatımda gördüğüm en becerikli katiller olduklarını biliyordum. Ülkemin işgal tehdidi altında olduğunu biliyordum. Bizim silahlarımız ve topumuz yalnızca birini öldürebilecekken, onların bir düzine Türk'ü öldürebileceğini biliyordum. Onlara ihtiyacımız olduğunu, en önemlisi de Aleksey, onlara güvenebileceğimizi biliyordum. Ülkemiz için savaşıyoruz; nasıl savaşacağımız konusunda seçici olabileceğimiz bir zaman değil bu. Fransızlar da aynını yapardı, ama şanslı olan biziz, onlar bizim için çalışıyorlar ve ne dersek yapıyorlar. Yalnızca Fransızları öldürmelerini istersek, yalnızca Fransızları öldürürler, hem de yüzlercesini."

Üçüncü bir ses konuşmamızı böldü. "Maksim'i öldürdüler." Konuşan, gölgelerden çıkıp bize yaklaşan Vadim'di. Ne zamandır bizi dinlediğini bilmiyordum. "Maksim Rus'tu."

Meselenin bu olmamasını dilerdim, ama bu iddiaya

yanıt vermek gayet basitti. "Maksim'i bizim rızamızla öldürdüler," dedim. "Onun bir Fransız'dan farkı yoktu."

Vadim ciddi bir tavırla başını salladı. "Belki de öğrendiğin her şeyi anlatmalısın bana," dedi. "Dimitriy Fetyukoviç'in bu şeylere..." böylesine batıl bir kelimeyi kullanmadan önce duraksadı " *vurdalak*'lara inanmak için kendince sebepleri olabilir ama benim, daha fazla ikna edilmeye ihtiyacım var."

Vadim'in gelişi öyle hızlı bir tartışma ortamı yarattı ki, Vadim'i, Dimitriy'i selamladığım gibi, son birkaç gündür içimde büyüyen sevgiyle selamlayamadım. Ama uygun bir zaman olmuş olsaydı bile, o an artık geçmişti.

"Anlatacağım," dedim, "ama en iyisi yürüyelim. Opriçnikler her an burada olabilir." Kızıl Meydan'ı geçtik. Aynen şimdi olduğu gibi neredeyse bomboş olduğu zamanlarda burası, eğer ortasına yakın durulursa, özel bir konuşma yapmak için mükemmel bir yerdir. Hiç kimse görülmeden yaklaşamaz; kimse işitme menziline giremez. En yakın saklanma yerleri, meydanın çevresini saran ve benim düşünceme göre, onun görkemine gölge düşüren pazar tezgâhlarıyla derme çatma dükkânların araları olabilirdi. O saatte kimse alışveriş yapmıyordu ve zaten yanmış olanlar dışındaki tezgâhlar da terk edilmişti. Kendi adamızda rahatça konuşabilirdik. Yüksek bir ses, meydanın bir ucundan diğerine yankılanabilir, fakat fısıltılar, hedef aldıkları kişilerden başka kimse tarafından fark edilmeden yok olur giderlerdi.

Onlara, özellikle de Dimitriy'e ne söyleyeceğime dikkat etmem gerektiğini fark ettim. Eğer Opriçniklerin gerçekte ne olduğunu öğrenmek onu bu kadar şaşırtmadıysa, onlardan ikisini öldürmüş olmam onun için daha büyük bir şok olacak demekti. Dimitriy'i şoke edip etmeme sorununa kafa yoracak kadar hassas değildim, ama er ya da geç, ne yaptığımı diğer Opriçniklere söyleyeceğinden tam anlamıyla emindim. Bunu söylemesem de olurdu.

Onlara Foma'yı nasıl takip ettiğimi anlattım. Anlattıklarımda onları yapmakla itham ettiğim şeyleri destekle-

yen pek bir şey yoktu ama bu, daha sonra Matfey'in izlediğini göreceğim kalıpların kurulduğu an olacaktı. Sonra onlara, Matfey'i izleyişimi ve tavernanın altında gördüklerimi anlattım, yani; o Fransız'ın boğazını dişleriyle nasıl parçaladığını ve cesede yaklaştığımda gördüğüm yaraları. Sonra da, hepsini açıklamaksızın, ama gerçeklerden sapmadan anlattım.

"Onu takip etmeye devam ettim," diye sürdürdüm, "Tverskaya'nın kuzeyindeki başka bir mahzene varıncaya dek. Ben dışarıda bekledim ve az sonra Varfolemey'in geldiğini gördüm. Ne ile karşı karşıya olduğumuzdan emin olmuştum artık, o yüzden, peşlerinden aşağıya inmek için hava tamamen aydınlanana kadar bekledim. İçeride onları gördüm. Tabutlarda uyuyorlar. Dişlerini dahi görebilecek kadar yakından baktım onlara. Duyduğunuz hikâyeler doğru: Kurt gibi köpekdişleri var."

Bu yaratıkların gerçekte ne olduklarının en bariz kanıtı, ölümlerinin biçiminde yatıyordu, ama hikâyenin bu kısmını anlatamadım. Onun yerine, o anda aklıma gelenleri söyledim. Matfey ve Varfolemey, beni yalanlayabilecek durumda değillerdi.

"Uyanıp üzerime yürüdüler. Bana saldıracaklar mıydı bilmiyorum, ama ben geri çekildim; kapıdan dışarı, ışığa çıktım. Kapı onlar için bir engel oluşturuyormuşçasına kalakaldılar. Işığa çıkacak cesaretleri yoktu." Yine de bir sorunla karşı karşıyaydım. Onların ışıktan korkuyor olmaları, Vadim'i, onların ne biçim yaratıkları olduklarını konusunda ikna etmeye yetmiyordu. Ben onları kendi gözlerimle görmüştüm, bu benim için yeterli olmuştu, ama nasıl öldüklerini anlatmadan, ne gibi bir kanıt ortaya koyabilirdim? Ölmüş insanları suçlamanın en iyi yolunun, en geleneksel olanı olduğunu fark ettim: Bana itiraf ettiklerini söyleyecektim.

"O zaman kendimi güvende hissettim ve konuşmaya başladık," diye devam ettim. "Böyle olmaktan utanmıyorlar; ne olduklarını kendi ağızlarıyla itiraf ettiler. Bundan dehşete kapılmam için bir sebep göremiyorlardı." Tarif

ettiğim tepki aslında, Dimitriy'in dakikalar önce gösterdiği tepkiye yakındı ama, bana öyle geldi ki, yerimde olsalardı nasıl tepki göstereceklerini anlamak için en güvenli yol buydu.

"Sen de onlara inandın mı?" diye sordu Vadim, sanki ben aptalmışım gibi. Ona döndüm, yüzüm hiddetimi bir parça yansıtıyordu. "Senden böylesine bir saflık beklemezdim, Aleksey." "Ben saflık etmedim."

"Yapma ya!" Vadim sesini yükseltti, sonra duyan biri var mı diye etrafına bakarak alçaltı. "Köylülerin inandıkları bu saçmalıkların; ölülerin mezarlarından hortlayıp canlıların kanını içtiklerinin gerçek olduğuna (yüzyıllardır aklı başında hiç kimsenin itibar etmediği bu şeylere) inanabilirim ya da çarpık bir mizah duygusuna sahip birkaç yabancı paralı askerin, subaylarımdan birini işlettiğine inanırım. Bunu yutmak da zor, ama daha iyi olan seçenek bu."

"Ama ben, Matfey'in dişleriyle adamın boğazını parçaladığını gördüm!" Şimdi yükselen benim sesimdi.

"Herhangi bir şey görmüş olabilirsin."

Derin bir nefes aldım. Onlara, nasıl bir tehlike arz ederse etsin, gözlerimle şahit olduklarımı anlatmam gerekecek gibi görünüyordu. Ben konuşmadan önce, Dimitriy imdadıma yetişti.

"Bu doğru, Vadim. Ben Aleksey'in gördüklerinden çok daha fazlasını gördüm. Burada değil, daha Eflak'tayken. Onları buraya çağırdığımda ne olduklarını biliyordum."

"Ve bize söylememeye karar verdin," dedi Vadim.

"Onlara sırlarını saklayacağıma dair söz vermiştim."

"Bunun kararını vermek sana düşmezdi."

"Bu, anlaşmanın bir parçasıydı. Aksi takdirde gelmezlerdi." Vadim'in hâlâ ikna olmadığını anlıyordu. "Onlara ihtiyacımız var Vadim. Neresinden bakarsan bak, onlar çok yetenekli askerler. Kimi öldürmelerini istediysek öldürdüler. Fransızları defetmemize yardım edecekler. Bunu bir kenara atmayacaksın değil mi?" Sadece Vadim'le

konuşuyordu. Beni ikna etmeye çalışmanın pek anlamı yoktu.

"Onları bir kenara bırak," dedi Vadim. "Onlarla bir alıp veremediğim yok, Yüzbaşı Petrenko." En resmî, bu yüzden, en hiddetli haliyle konuşuyordu. "Ben, bildiğini 'iddia ettiğin' şeyi bize neden söylememeyi seçtiğini tartışıyorum."

"Öyleyse benimle daha sonra tartış. Bir savaşın ortasındayız." Dimitriy'in ya da hiçbirimizin Vadim'le böylesine açıkça başkaldıran bir tavırla konuştuğunu daha önce hiç görmemiştim. Vadim, astlarına üstünlük taslayacak adam değildi; ama Dimitriy, neyle karşılaşacağını bilmediği bir bölgeye adım atıyordu.

Vadim elleriyle yüzünü kapayıp derin bir nefes aldı. "Bu çılgınlık," dedi. "Onların vampir olduklarını bana söylemeli miydin diye tartışıyoruz. İkinizi de böylesine avanak olabildiğiniz için bir güzel fırçalıyor olmalıydım."

"Belki de bu tartışmayı sonraya bırakmalıyız," dedim araya girerek, meydanın karşısında, yaklaşmakta olan iki kişiyi gördüğüm yeri işaret ettim. Kısa boylu olanın kim olduğu uzaktan anlaşılmıyordu, ama onların Opriçnik olduklarına şüphe yoktu ve uzun boylu olansa, Yuda'dan başkası olamazdı.

Vadim ve Dimitriy, sanki kayıtsız görünmek için birbirlerinden bir adım uzaklaştılar, bu yaptıkları bize yaklaşmakta olan yaratıkların lehineydi.

"Bunu daha sonra konuşacağız, Dimitriy Fetyukoviç," diye mırıldandı Vadim, sahte bir gülümsemenin arasından. "Eğer söylediğin şey doğruysa, Maksim öyle ölmemeliydi."

Dimitriy'in buna yanıtı, "Bir hainin nasıl ölmesi gerekir?" şeklinde oldu. Kimse başka bir şey ekleyemeden, Opriçnikler yanımızda belirdi.

Yanındaki kişi Yoan'dı, ama genelde olduğu gibi, Yuda bütün konuşma kısmını üstlendi.

"İyi akşamlar Vadim Fyodoroviç, Dimitriy Fetyukoviç, Aleksey İvanoviç."

Her birimiz selamına karşılık verdik.

"İşleriniz nasıl gidiyor?" diye sordu Vadim.

Yuda, "Planlandığı şekilde," diye yanıt verdi. "Fazla dikkat çekmemek için kendimizi tutuyoruz. Şu anda yangınlar, Fransızların başına, en az bizim kadar büyük dert açıyor."

"Bana kalırsa yangınlar kendi kendilerine sönmeye yüz tuttular," dedi Vadim. "Fransızlar da onlarla başa çıkabilecek kadar organize oldular. Her şeyden öte, yanacak fazla bir şey kalmadı." Bunu, şehrin harap olmasına hepimizin içinin ne kadar cız ettiği gerçeğiyle çelişen bir rahatlıkla söyledi.

"İyi. Onlar benim ve arkadaşlarım için büyük bir endişe konusu oldular. Aslında, arkadaşlarımızın bazılarını birkaç gündür görmüyoruz," dedi Yuda. "Sizin toplantılarınıza katılanlar oldu mu?"

Dimitriy, "Matfey ile Varfolemey'i dün gece gördük," diye yanıtladı.

"Biz, kim?"

"Vadim Fyodoroviç ve ben."

Yuda bana dönerek, "Yani siz o toplantıda yoktunuz, Aleksey İvanoviç," dedi. Acaba Matfey ile Varfolemey'in başına gelenleri biliyor mu, yoksa aklımdan geçenleri mi okumaya çalışıyor diye düşündüm. Dimitriy'in onları takip edişimden bahsetmemesi içimi rahatlattı.

"Hayır, katılmadım. Ama bir önceki gece Foma ile Yoan'ı gördüm," diye yanıt verdim, hâlâ silah arkadaşının yanında sessizce durmakta olan Yoan'a başımla işaret ederek. "Şehrin içinde dolaşmak her zaman kolay değil, geceleri bile. Eminim ki, diğerleri de tamamen güvendedirler."

"Haklı olduğunuzdan şüphem yok, Aleksey İvanoviç, sizin görmediğiniz arkadaşlarımız epey güvendedirler, eminim. Pyotr'u ve Andrey'i daha dün gece kendim gördüm."

Yoan sabırsızlıkla ayaklarını sürttü ve etrafına bakındı.

Yuda, Yoan'ın huzursuzluğunu fark ederek, "Sanırım işe koyulsak iyi olur," dedi.

Söyleyeceğimiz başka bir şey var mı diye hepimize sırayla baktı. Bir şey olmadığını görünce, arkalarını dönüp uzaklaştılar.

Onlar işitme menzilinden çıkar çıkmaz, Vadim'in sesi kulağıma geldi. "Pekâlâ, hangisini almak istiyorsun?" Benim aklımda olan takip fikrinin, Vadim'in de aklında olduğu besbelliydi.

"Sen seç," dedim.

Dimitriy, sanki böyle şinsi bir şeyi nasıl düşünebildiğimize şaşırırmış gibi, "Onları takip mi edeceksiniz?" diye sordu.

"Aleksey'in anlattığı şeyi kendi gözlerimle görmek istiyorum," dedi Vadim. "O zaman ikna olabilirim. Ben Yuda'yı alıyorum."

"Bana uyar," dedim. Aklımdan geçen yalnızca takip etmek değil, takip edip öldürmekti. Sonu böyle olunca, Yoan'ı tercih ederdim. Bunu kabul etmek tuhaftı, ama Yuda, en azından diğer Opriçniklerle kıyaslandığında içinde kişilik izleri taşımayı başarabilmişti ve bu onun ölümünü daha az keyifli hale getiriyordu. "Ben Yoan'ı alırım."

Vadim, bilgiç bir gülümsemeyle, "Eğer bu, senin ahlak anlayışına ters düşüyorsa sen katılmayabilirsin, Dimitriy," dedi. Dimitriy'in bu işin dışında bırakılmayı kabul edeceği düşünülemezdi.

"Hayır, takip edeceğim. Ben Aleksey ile gideyim."

Dimitriy'in gerçek amacımı engellemesini istemediğimden, "Sorun değil," dedim. "Ben hallederim. Sen Vadim'le git."

"Hayır Aleksey. Biz eski takımız. En iyi birbirimizle çalışırız."

Niyetimi daha fazla belli etmeden itiraz etmeye devam edemezdim ve Dimitriy bunu biliyordu.

Meydandan çıkıp Aziz Vasiliy'in sağına doğru gitmek-

te olan Opriçnikler hâlâ görüş alanı içindeydiler. Üçümüz pazar tezgâhları arasında koşuşturduk, ardından, mezarlığın içinden geçerek katedralin sol tarafını dolaştık. Yuda ile Yoan ayrılmışlardı ve Yuda, bizim olduğumuz yöne doğru geliyordu. Katedralin altındaki çok sayıda sütunlu kemerlerden birinin altına gizlendik. Yuda bizi görmeden geçip gitti. Belli belirsiz bir gülümsemeyle ve veda etmek için yaptığı bir işaretten sonra, Vadim izlemeye koyuldu.

Dimitriy ile ben diğer tarafa gittik, kısa süre sonra Yoan yeniden gözümüze ilişti. Kremlin'le Moskva arasındaki set boyunca kuzey yönünde gitmişti.

O gece Yoan'ın izlediği yol, bir önceki gece Matfey'in ve ondan önceki gece Foma'nın izlediği yoldan pek farklı değildi. Seçtiği av (Foma'nınki gibi) kümelenmiş bir grup askerden biriydi. Gece boyunca, ikisini benim ona ve Foma'ya birkaç gün önce talimat verirken tarif ettiğim, üç ayrı kışla buldu. Her birinin içine sessizce süzüldü, girerken ve öldürürken çıtı çıkmadı. Ne yaptığını ve kimleri öldürdüğünü sorgulamadık. Vadim'den farklı olarak biz, orada neler döndüğünü tam olarak biliyor, daha fazla fiziksel kanıta gerek duymuyorduk.

Yoan işlerini görürken beklemek ve izlemek, Opriçniklere karşı tutumumun barındırdığı çelişkiyi benim için özetliyordu. Niyetim, elime geçen ilk fırsatta Yoan'ı öldürmekti ve gecikmem nedeniyle gerçekleşen her öldürmede, kendimi yerin dibine batmış hissetmem beklenirdi. Oysa bu ölümlere yalnızca sevinmem gerekiyordu. Fransız işgalcilerin ölümleriydi bunlar. Opriçnikleri Moskova'ya çağırmamızın nedeni tam olarak buydu: onları öldürmeleri. Yoan'ı öldürme arzum, onun böyle olmasından kaynaklanıyordu yalnızca, yaptığı eylemlerden değil. Yaptıklarını destekliyor, yaradılışını ise reddediyordum. Bu, Maks'ın ölmesine izin vermemin nedeninin tam aksi bir durumdu.

Üç öğünün ardından Yoan'ın hareketlerindeki sinsilik azaldı. Bir önceki gece Matfey'de gözlemlediğim gibi, karınları doyduktan sonra, Opriçniklerin hareketlerindeki

vahşilik bir miktar azalıyordu. Daha dik yürüyordu, daha gururluydu ve şehrin o an içinde bulunduğu durum olmasaydı, oyun ya da dansla geçmiş bir geceden dönmekte olan sosyetik bir Moskovalı sanılabilirdi.

Dimitriy'in yardımıyla takip, yalnız başına yaptığımdan daha kolay olmuştu. Şehirde iki adamın bir başkasını takip etmesinin belirli bir kuralı vardır. Takipçiler, avlarına yaklaşmaya hiç gerek duymazlar; onun yürüdüğü yolda tek bir adım atmalarına bile gerek kalmaz. Adamlardan biri, hedefin nereye gittiğini izlemek için sabit dururken, diğeri onun önüne geçmek için bir ara sokağı dolaşır. Başka bir görüş açısı içine girdiğinde ise, roller değişilir. Takip edilen kişi hiçbir hareket görmez ve izlendiğini anlamaz.

Bu yöntem, bir yandan Yoan'ın izini sürerken, bir yandan da Dimitriy'den kurtulmaya çalışmam nedeniyle biraz karmaşık bir hal almıştı. Dimitriy'in, o sefil yaratıklardan en azından birini daha o gece ortadan kaldırma amacıma ulaşmama engel olacağını biliyordum. Dimitriy, benim bir şeyler planladığımı tahmin ediyor gibiydi, bu yüzden de, Yoan'ı takip etmeme yardım ettiği kadar, beni izlemekle de uğraşıyordu.

Bu kargaşaya ve bütün gece durmadan yağan yağmura rağmen Yoan'ı gözden kaçırmadık. Dinlenme yerinin, o gece onunla ve Yuda'yla ilk buluştuğumuz noktadan çok uzak olmadığını gördük; Kuznetskiy Köprüsü yakınlarında, yangınlardan henüz etkilenmemeyi başarmış Fransız ordugâhıydı burası. Bir blok içerisindeki ayrı binaların sınırlarının, tek bir giriş kapısının üç ya da daha fazla sayıdaki eve açılabileceği kadar belirsiz olduğu, sıkışık yapılı bir bölgede yer alan bir adresti. Görünen oydu ki bu binalar da, komşularının birçoğunu yakıp kül eden alevlerden henüz etkilenmemişlerdi. Yoan merdivenleri sessizce çıkarak bir kapıya vardı ve içeri süzüldü.

"Daha fazlasını görmek istiyor musun?" diye sordu Dimitriy isteksizce.

"Evet," diye yanıtladım. "Nereye gittiğini görmek istiyorum."

"İçeri girdi. Bu gece başka bir yere gitmeyecek. Bir saat içinde şafak sökecek."

Ama ben, onun tam olarak nerede yattığını görmeye çıkıyordum. Dimitriy'i o gece başımdan savamamış olduğum gerçeği, hedefim yolunda bana kalıcı bir engel teşkil etmeyecekti. Yoan'ın nerede uyuduğunu görebilirsem, hava aydınlık olduğu sürece buraya tekrar gelebilmek ve Yoan'ı istediğim şekilde katletmek için koca bir günüm olacaktı.

Hâlâ Yoan'ın bıraktığı şekilde aralık duran giriş kapısına geldim ve içeriyi gözetledim. İçeride boş bir koridordan başka bir şey göremedim. Arkamda ayak sesleri duydum. Dimitriy'di bu; belli ki (ve akıllı bir adamın yapması gerektiği gibi), beni Yoan'la birkaç dakika bile yalnız bırakmak istemiyordu.

"Bir şey görebiliyor musun?" diye sordu. Başımı sallayıp kapıyı iterek açtım. Koridorun üç kapısı, ayrıca bir kat merdiven vardı. Merdivenin altında, şüphesiz mahzene giden, açık bir kapı vardı. Yoan mutlaka oraya giderdi.

Önceki geceden daha tedarikliydim, yanımda bir mum vardı; onu yaktım. Merdivenlerden inerken mumu önümde tutuyordum. Dimitriy tam arkamdaydı, yüzü sırtıma dönüktü. Bir anda içime bir korku düştü. Eğer Yoan'la çarpışmak durumunda kalırsak (hatta belki diğer Opriçniklerle de) Dimitriy kimin tarafında olurdu? Sırtımdaki el, beni desteklemek ve rahatlatmak için mi oradaydı, yoksa karşımıza çıkan *vurdalak*'tan kaçmaya yeltenirsem, Dimitriy'in eli beni acımadan onların arasına mı atacaktı? Yedi yıl önce, Dimitriy hayatımı kurtarmıştı. Onun öncesinde ve sonrasında, birbirimizin can dostu olmuştuk. Oğluma onun adını vermiştim. O anda ondan şüphe edebilmiş olmam, benim için çok büyük bir utançtı ya da her ikimiz için de.

Mumum, merdivenin dibindeki bir yanda küçük bir mahzene açılan kemerli bir geçidi, diğer yanda ise kapalı bir çift kanatlı kapıyı aydınlattı. Kemerli geçide şöyle bir göz atmak, orada bir şey olmadığını ortaya koydu. Tavan

kısmen yıkılmış durumdaydı ve yıllardır kimse onu onarmaya zahmet etmemişti. Yukarıdaki odada yenen yemeklerden buraya hiçbir şeyin, masaların, sandalyelerin, çorba kâselerinin, tabakların, hizmetçilerin, misafirlerin, her şeyin düşmüş ve orada kalmış olmaması bir mucizeydi. Kimse, Yoan bile, orada uyumamıştı.

Dimitriy, yine neredeyse kasten çıkışımı engelleyecek şekilde, merdivenlerde kaldı. Soldaki kapıyı çekip açtım ve ardındaki karanlığa dikkatle baktım. Bu mahzen diğerinden daha büyüktü; daha az harap durumdaydı, yine de evin sakinleri tarafından kullanılmamıştı. İçeri ışık alan penceresi yoktu, benim önünde durmakta olduğumdan başka çıkışı da. Yirmi dört saat önce görmüş olduğum gibi, ortada iki tabut duruyordu. Bu defa, önceki geceki gibi eğreti kutular değillerdi. Buradaki kişi lüks içinde yatıyordu. Tabutlar, sağlam meşe ağacından yapılmışlardı ve pirinçten tutacakları vardı. Vampirler bunları nereden bulmuşlardı, bilemiyordum.

Onlara doğru yürüdüm. Odanın ortasındayken arkamda bir ses duydum. Yalnızca bir çıkışı olan bir mahzene girmiştim. Beni bekleyen herhangi biri, giriş kapısının yanına kolayca gizlenebilir ve yerinden şimdi çıkıp beni faka bastırabilirdi. Arkamı döndüm. Kapı girişinden içeri bakan Dimitriy'di. Opriçniklerin yaptıklarını iyi bilen biri olarak, onlarla kendi ortamlarında dövüşmekten gözle görülür biçimde çekiniyordu. Ona beni izlemesini söyledim, ama o olduğu yerde kaldı.

İlk tabuta doğru bir adım attım. Boştu. Onun üzerinden geçip ikinci tabuta baktım. Yoan orada yatıyordu; yüzünde, Matfey'de gördüğüm o pembe doygunluk parıltısı vardı. Tabutun kapağını üzerine çekme zahmetine bile girmemişti Yoan. Bu penceresiz mahzene, uyumasına engel olacak güneş ışığı girmesi ihtimali azdı.

"İçinde ne var?" diye sordu Dimitriy, kapının oradan fısıldayarak.

Ben o kadar bile ses çıkarmamaya çalışıyordum. Di-

mitriy'e dönüp ses çıkarmadan sadece dudaklarımı oynatarak konuştum: "Yoan bunun içinde. Diğeri boş."

"O halde, diğeri de gelmeden hemen buradan toz olup gidelim." Dimitriy bu defa daha yüksek sesle konuşmuştu ve konuşur konuşmaz da çekip gitti. Tek yapabildiğim onun deneyimine boyun eğmek ve bu yaratıkların uykularının bölünmesinden hoşlanmadıklarını varsaymaktı.

Koridora çıkan merdivenlere geri döndüm, ardından giriş kapısından dışarı çıkarak Dimitriy'in nerede olduğuna bakındım. Bir ıslık sesi duydum, kaynağını görmeye çalıştım. Bu Dimitriy'di, bu binayı kimselere görünmeden izleyebileceği, sokağın diğer yanındaki başka bir binanın alçak çatısında gizlenmişti. Koşarak karşıya geçtim, yanında uzanmak için çatıya tırmandım.

"Tam son anda," dedi, sokağın diğer ucunu işaret ederek. Yuda'nın, başkalarına benzemeyen sureti rahatlıkla seçiliyordu. Yoan'dan farklı olarak, yılansı duruşunu muhafaza edebilmişti. Belki bir şey yememişti. Yediği takdirde sürekli tedbirli olma gerekliliği doğacağını anlayabilecek kadar akıllıydı belki. Sebep her ne olursa olsun, sokakta ilerlerken duvarlara ve gölgelere yakın gidiyordu.

"Vadim'den iz yok ama," diye fısıldadı Dimitriy ukalaca. "Kesin izini kaybetti."

"Ya öyle olmuştur ya da kendini gizlemeyi o kadar iyi başarıyor ki, Yuda gibi biz de onu göremiyoruz," diye yanıtladım. Kendi hesabıma, ben hangisinin daha olası olduğundan emin değildim. Vadim, geri kalanımızdan biraz yaşlıcaydı ve bu gibi işlerde hiçbir zaman, Dimitriy, Maks ve benim kadar yetenekli olmamıştı. Maks hep, herkesten iyiydi, hem avlamakta hem de av olmamayı başarmakta. O istemediği sürece (o kişiye güvenmediği sürece) kimse Maks'ın yanına yanaşamazdı. Kendime engel oldum. Bu yeni bir düşünce dizisiydi ve ben onu sürdürmek istemiyordum.

Yuda, evin merdivenlerine varmıştı. Etrafı şöyle bir kolaçan ettikten sonra içeri girdi.

"Onu da takip edip nereye gittiğini görmek istemiyorsun, değil mi Aleksey?" dedi Dimitriy.

Gülümsedim. "Hayır, sanırım bu konuda bir tahmin yürütebiliriz."

Dimitriy, "Pekâlâ," dedi, "eğer Vadim buralardaysa artık bizi görüyor olması gerekir."

Ama Vadim'den iz yoktu. "Yuda onu atlatmış olmalı," dedim.

Diğer caddeye açılan köşeyi döndüğümüzde güneş, ufkun üzerinden başını çıkarıyordu. Yuda eve dönüşünü, mümkün olan son ana bırakmıştı.

Dimitriy, "Gidip kahvaltı için bir şeyler çalalım mı?" diye sordu. Bunu öyle rahatlıkla söylemişti ki, biri duyacak olsa, son birkaç gündür olan tuhaf olayların hiç yaşanmadıklarını sanırdı.

"Yok," dedim. "Yorgunum. Gece görüşürüz."' Bunu dedikten sonra onun yanından ayrıldım, onun gittiğinin aksi yöne doğru yürümeye başladım.

Şehrin sokaklarında yaklaşık bir saat boş boş dolandım. Dönmek ve o mahzende yatan yaratıkların hakkından gelmek için koca bir günüm vardı, ama bu işi ne kadar çabuk halletsem o kadar iyiydi. Kızıl Meydan'ın doğusundaki sıra evlere geri döndüğümde, artık fazlasıyla tanıdık hale gelen kor ateşleri gördüm. Yangınlar, önceki gece yağan yağmurun sayesinde, çoğunlukla sönmeye yüz tutmuşlardı. Ama yağmur durmuştu ve Moskova'da henüz yangından etkilenmemiş olan, bu yüzden de yanmaya hazır bölgeler vardı.

Yoan ile Yuda'nın yattıkları yere doğru koşmaya başladım. Her ne kadar Yuda'yı öldürmeye diğerlerini öldürmek kadar hevesli olmasam da, bunun yapılması gerektiğini biliyordum. Bu bölgedeki yangın ise, işimi kolaylaştırırdı. Yine de, vampirlerin kaçış yolu bulamayacaklarından emin olmalıydım.

Oraya vardığımda, iki Opriçnik'in, dibinde yatmak-

ta olduğu binanın yarısı alev almıştı. Beş dakika içinde onların mahzeni de fırına dönecekti. Halk efsanelerini ayrıntılarıyla hatırlamıyordum, ama ona yangınlardan bahsettiğimde Foma'nın gözlerinden okunan korkuyu hatırlıyordum. Ateşin, vampirleri yok etmenin yollarından biri olduğu konusundaki fikrime epey güveniyordum. Yangından kaçmaya çalışsalar bile, bunu yapmak için güvenli mahzenlerinden çıkmaları gerekecekti. Alevler onların üstesinden gelmezse, sokağa çıktıklarında, güneş ışığı gelecekti.

Yine de, bu hâlâ yeterince kesin değildi. Mahzenleri, çok geniş alana yayılan binaların altında yer alıyordu. Bir miktar şansın yardımıyla, hiç gün ışığına çıkmak zorunda kalmaksızın kendilerini sağlama alabilmeleri olasıydı. Bu, almak istemediğim bir riskti.

Gece boyunca davranışlarımı etkileyen dehşetten eser olmaksızın eve koştum ve mahzene giden merdivenlerden indim. Ardında iki tabutun bulunduğu çift kanatlı kapı kapalıydı. Yakınlardaki evlerden içeri sızan dumanın kokusunu şimdiden alabiliyordum. Etrafıma bakındım. Karşıdaki yıkık kilerde kısa bir kalas parçası gördüm. Mahzen kapısının, aralarına kalas parçasının girebileceği iki geniş kolu vardı ve bu, kapının açılmasını kesinlikle engellerdi.

Dönüp kalası kaldırdım. Tekrar arkamı döndüğümde, kapı kanatlarının oynamaya başladıklarını gördüm. Biri onları içeriden itmeye başlıyordu. Vampirler uyanıklardı, özgürlüklerine kavuşmak için çabalamak üzereydiler. Kapıya abandım; kalas, arkasında olanca ağırlığım olduğu halde, önümde uzanıyordu. Kapıyı iten kimse, tamamen hazırlıksız yakalanmıştı ve kanatlar çarparak kapandılar. İten kişi kendini toparlayana kadar yalnızca birkaç saniyem vardı. Aynı anda hem kapıya yüklenip hem de kalası, kapının açılmasını sürekli engelleyecek şekilde yerleştiremiyordum. Kapıdan ağırlığımı çektim ve her saniye, ben daha onları sabitlemeden kapı kanatlarının hızla ardına dek açılacakları korkusunu yaşayarak, kalası demir kol-

lardan geçirdim. Kapı kanatları açılmadı, artık kalas da yerine yerleştiğine göre, açılmayacaktı. Rahat bir nefes aldım.

Gitmem gerektiğini, yangından vampirler kadar benim de korkmam gerektiğini biliyordum, ama beklemek, onların yok olduklarından emin olmak için şiddetli bir istek duydum. Merdiven basamaklarına çöktüm. Tam o anda birinin kapıya var gücüyle vurduğunu duydum. Önce, dikkat çekmeye çalışan birinin hızlı vuruşları gibiydi, ardından sesler, bir engeli yıkmaya çalışan bir omzun daha yavaş, daha ağır vuruşlarına dönüştü. Kapı açılmadı. Ardından öksürme sesleri geldi. Kapının altından duman sızmaya başladığını görüyordum. Büyükannemin masallarının birinde *vurdalak*, istediği zaman sise ya da dumana dönüşebiliyordu. Bu doğru olabilir miydi? Eğer doğruysa, şimdiye kadar bunu yapabildiklerinin kanıtını görmem gerekirdi. Öksürme ve kapıya vurma devam ettiğine göre, kendimi güvende hissettim.

Yangın bana bu kadar yaklaştığı zaman, artık gitme vaktinin gelmiş olduğuna karar verdim. Merdivenleri tırmanmaya başladığım sırada, kapıdaki sesler, dikkat çekmek için çırpınan hızlı vuruşlara döndü yeniden. Artık, vuruşlara öksürüğün yanı sıra, ıstırap içinde bir çığlık da eşlik ediyordu.

"İmdat! İmdat!"

Başkalarına çektirdikleri acıların ardından, Yuda ya da Yoan'ın (artık bağıran hangisiyse) böylesine acı içinde ölmesi düşüncesine gülümsemeden edemedim. Çığlığın Rusça olduğu dikkatimi bile çekmemişti. Ardından sesin sahibi, çığlık atabilecek kadar bile güç bulamadı. Bir bedenin yere düşüşünün sesini ve çığlıktan duaya doğru yumuşayan o sesi duydum.

"Tanrım, merhamet et bana."

Ancak o zaman bu sesin, Dimitriy'e ait olduğunu algılayabildim.

15

Kendimi merdivenlerden aşağı attım ve kapının önündeki bariyeri kaldırdım. Kapı derhal açıldı, Dimitriy'in yarı baygın bedeni yere yığıldı. Aynı anda karşımda, nefes almayı imkânsız hale getiren, duman ve sıcaklığın birleşiminden oluşmuş bir duvar buldum.

Ardımızdaki mahzen alevler içindeydi. Yangın, ahşap tavanı yalayıp geçmişti ve destek kirişleri neredeyse kömüre dönmüştü. Tabutlardan biri tamamen alev almıştı, diğerinde tek görebildiğim, Yoan'ın hâlâ uyuyan bedeninin ateşler içinde şimdiden kararmaya başlamış olmasıydı. Daha önce durduğu yerden kapıya doğru çekilmişti, bu yüzden Dimitriy'in ayağı neredeyse tabuta değiyordu.

Dimitriy'e doğru eğildim. Belli belirsiz nefes alıp veriyordu. Ellerinin dış kısmıyla kollarının alt kısmı yanmıştı. Yüzünün sağ yanındaki sakalları, olduğu gibi duran yarasını ortaya çıkaracak şekilde yok olmuştu, yanağının geri kalanıysa yoğun sıcaklık altında su toplamıştı. Kendine gelmesi için onu tokatlardım, ama yaralarını dikkate aldığım için, omuzlarından tutup sallamayı tercih ettim.

Kısa süre sonra öksürmeye başladı, gözlerini açtı.

"Yürüyebilecek misin?" diye sordum.

"Evet, evet!" diye ısrar etti, oturur pozisyona geçmek için kendini iterek.

"Çıkmamız lazım, hem de hemen." Girişe geri döndüm. İndiğim merdivenler içten içe yanmaya başlamıştı.

Üst tarafı yer yer tutuşmuştu bile. Ama hâlâ geçilebilir durumdaydı, zaten tek çıkış yolu da oydu.

Dimitriy'e dönüp, "Haydi," dedim.

"Yardım et," Dimitriy, onu bıraktığım yerden, mahzenin daha içlerine ilerlemişti. Elleriyle Yoan'ın tabutunun kulplarından birini kavramış, onu kapıya çekmek için tüm gücüyle uğraşıyordu. Bu zayıf düşmüş haliyle, onu bir parmak boyu kadar bile yerinden oynatamamıştı. "Onları buradan çıkarmamız gerek."

Eğer, alevler onları yakıp kül etsin diye onları orada bırakmaktansa, Opriçnikleri kurtarmak istiyor olsaydım bile, bu mümkün olmazdı. Yoan kendine gelme belirtisi göstermiyordu ve ikimiz uğraşsak bile, tabutu yanmaya başlayan merdivenden yukarı çıkarabilmemiz pek olası değildi.

"Bırak onu, Dimitriy! Artık gelmek zorundasın!" Dimitriy beni duymazdan gelerek tabuta var gücüyle, zavallı bir şekilde asılmaya devam etti. Üzerine atılarak onu oradan çektim. Fazla direnemedi. Onu kapıya doğru ittim ve o zaman, ya benim daha güçlü olan isteğime boyun eğdi ya da kurtarma çabasının ümitsiz olduğunu fark etti. O önde, ben arkada merdivenleri çıkmaya başladık. O neredeyse merdivenin başında, ben ise yarı yolda iken, ayağımın altındaki basamak çöktü. Ahşap merdivenlerin altındaki ateş, basamakları tamamen sarmasa da, yavaş yavaş çökertmeye yetecek kadar yoğundu. Bacağım, uyluğuma kadar boşluktan içeri girdiği anda, aşağıdaki çukurun sıcaklığını hissettim. Bacağım, daha önce hiç yaşamadığım bir acıyla birlikte kızarmaya başladı.

Vücudum arkaya doğru döndü, kendimi merdivenlerden mahzene, geriye bakarken buldum. Dumanın ve alevlerin arasından, uyanmış ve bize doğru gelmeye çabalayan Yoan'ı gördüm. Gözleri bana takıldı ve bir önceki gece Varfolemey'in üzerime atılırken yaptığı harekete son derece benzeyen bir atılışla saldırdı. Hayatını kurtarmakla, kendinin ve Yuda'nın ölümlerinin intikamlarını

almak ya da en azından son bir yemek yiyebilmek kadar ilgili görünmüyordu.

O ileri atıldığı anda tepesindeki tavan çöktü. Alevler içindeki direkler yıkıldı ve Yoan'ı da kendileriyle birlikte götürdü. Benim de üzerime düşebilir, beni merdivenlere mıhlayabilir ve bu cehennemin ortasında kalmama neden olabilirdi; eğer ki, o anda Dimitriy'in beni olduğum yerden kaldıran ve yukarıdaki koridora çeken güçlü kollarını hissetmeseydim. Orada bile güvende değildik. Tüm ev alevler içinde ve yıkılmanın eşiğindeydi. Kendimizi kapıya birimiz diğerine yaslanır halde attık, gerçi yaslanan hangimizdi bunu bilmiyorum. Dışarıya, Moskova'nın serin, hayat veren havasına çıktık.

Yangın artık dikkatleri üzerine çekmişti. Bir Fransız yüzbaşı, yangına su taşımak için hem Fransız askerlerinden, hem de Rus sivillerden oluşan bir insan zinciri oluşturma çabasındaydı. Umutsuz bir görevdi, fakat insanlar gayretliydiler, evden dışarı henüz fırlayan ve sokakta yerde yatarak zorlukla nefes almaya çalışan iki kişiye pek dikkat etmediler.

Sonunda, gerçek Moskova Rusçasıyla konuşan bir sesin bize soru sorduğunu duydum: "Orada ne yapıyordunuz?"

Kafamı kaldırdım. On beş yaşlarında, pejmürde kılıklı, kirli suratlı, sık kıvırcık saçlı bir kızdı. Dimitriy'e eğilmiş, baygın mı yoksa ölü mü diye bakıyordu, ama benimle konuşuyordu.

"Orada uyuyorduk. Kendi evimiz daha önce yandı. Bu defa neredeyse biz de gidiyorduk." Yan dönüp Dimitriy'e doğru yuvarlandım. "O iyi mi?" diye sordum.

"Fena yanmış, ama hâlâ hayatta," dedi, sonra, onu bizim kim olduğumuzu öğrenmesi için yanımıza yollamış olduğunu düşündüğüm yüzbaşının yanına gitti. Onunla kısa bir süre konuştu, ardından yine yanımıza geldi.

"Benimle gelin," dedi, Dimitriy'i kaldırmaya çalışarak. Omzumu Dimitriy'in kolunun altına koydum, birlikte onu ayağa kaldırmayı başardık. Geriye kalan belli belirsiz

bilinciyle, ağırlığının bir kısmını kendi bacakları üzerine alabilmeyi başardı, böylece yanmakta olan binalardan yavaş yavaş uzaklaşabildik. Bacağım, pantolonumun içinde kızarmaya devam ediyormuş gibi acıyordu, ama üzerine ağırlık versem de vermesem de acısı dinmediği için, ilerlememiz adına büyük bir engel teşkil etmiyordu.

"Adın ne?" diye sordum kıza, yolda yürürken.

"Natalya," dedi.

"Benimki Aleksey, onunki de Dimitriy."

"Neden Moskova'da kaldınız?" dedi.

"Ailelerimiz toplanıp gittiler, bizi de burada bıraktılar. O, bir aşçıdır." Dimitriy'i başımla işaret ettim. "Ben ise uşağım."

"Hayır, değilsiniz," diyerek güldü. Bizi ele veren neydi bilmiyorum, ama, düzinelerce Fransız subayını kandırmak, bir Rus çocuğunu kandırmaktan daha kolaydı kuşkusuz. "Sanırım askersiniz." Yanıt vermedim. "Bizim için bütün Fransızları öldürecek ve şehrimizi bize geri mi vereceksiniz?"

Kendi kendime gülümsedim. "Planımız böyle."

"Yangınları siz mi çıkardınız?"

"Hayır," dedim. "Yangınların Moskova'ya bir faydası yok."

"Fransızlara faydası yok, önemli olan bu."

"Yüzbaşıyla konuşurken keyfin yerindeydi."

"Elimden gelseydi onu alevlerin içine iterdim. Tam içine itmezdim ama. Yavaş yavaş yanmasını tercih ederdim. Onu ateşin içinde tutar, gerekirse kendi elimin de yanmasına müsaade ederdim."

"Yani senin için Bonaparte'ı yenmek her şeye değer mi?"

"Ağabeyimi öldürdüler. O da sizin gibi askerdi. Aslında, sizin gibi değil. O sadece bir *ryadovoy*'du, subay değildi." Bizim subay olduğumuzu nereden bildi, bunu anlayamamıştım.

"Nerede öldü?" diye sordum.

"Smolensk'te."

"Adı neydi?"

"Fedya. Çar'ın, Moskova'yı ele geçirmelerine asla izin vermeyeceğini söylemişti." Bunu eklemeden önce biraz duraksadı. "Bu konuda yanılmış."

"Hayır, bence yanlış duymuşsun. Çar, Moskova'yı ellerinde tutmalarına asla izin vermeyecek. Beni ve Dimitriy'i buraya bu yüzden gönderdi."

"Sadece sizi mi?" diye sordu, alaycı bir biçimde.

"Başkalarını da."

"Duydum ki, yalnızca Fransızları etkileyen bir salgın yaymışlar. Bu doğru mu?"

"Doğru olsaydı bu seni mutlu eder miydi?"

"Onlardan kurtulmak için herhangi bir bedel ödemek beni mutlu eder. Fedya'yı kaybetmek bile beni mutlu etti." Birden suskunlaştı. Ağabeyi hakkında söylediği şeyi algıladığında içinde bir gözyaşı dalgasının yükseldiğini hissettim. Boğuk bir sesle, "Mutlu etmedi," diyebildi, benim bu kadar aşikâr bulduğum şeyi anlamamı umutsuzca bekleyerek.

"Ne demek istediğini anlıyorum," dedim.

"Öyleyse onları öldürdüğünüzde beni hatırlayın. Ve Fedya'yı da. Bizi düşünün ve hiç acımayın onlara."

Cevap verecek vaktim yoktu. Kızın "evine" varmıştık. Natalya'nın bizi bulduğu yerin birkaç blok kuzeyinde, bir kilise avlusunda kurulmuş bir gecekondu mahallesiydi burası. Muhtemelen elli altmış kişinin barınması için, derme çatma çadırlar ve tenteler kurulmuştu. Mahallenin etrafında, temel gıda maddeleri ve giyeceklerin yanı sıra, yakınlardaki evlerden aşırıldığı su götürmez olan bazı daha değerli eşyaları satan bir pazar vardı. Artık bu eşyaları kullanmayanların arkalarında bıraktıkları bu değerli şeyleri satmayı, onlara çok göremezdim. Natalya öyle zayıftı ki, (şimdi diğerlerinin de öyle olduğunu görüyordum) bu bana, yiyecek karşılığında altın alıp biriktirmeleri değil de, tam aksini yapmaları gerektiğini söylüyordu. Her ne kadar şu an bir gelir kaynağı gibi görünse de, giyeceğin eksikliği de, Fransızlar o zamana kadar çekilseler

bile, üçte ikisi yanıp kül olmuş bir şehirde, kış aylarında acı bir şekilde hissedilecekti.

Natalya, pazaryerinden geçirip ince bezden adi perdeler kullanılarak küçük odalara bölünmüş merkeze götürdü bizi. Elli yaşlarında bir adamın, çamurlu zeminde bağdaş kurmuş oturarak birkaç çizmeye pençe yapmakta olduğu bir odaya soktu. Etrafında ortalığa dağılmış basit birkaç eşya duruyordu, odanın diğer tarafında ise yatak olarak kullandıkları anlaşılan bir koyun postu vardı, rasgele üst üste konmuş bir yığın kumaş parçası ise yastık görevi görüyordu. Bu yatağımsı şeyin üstüne Dimitriy'i yatırdık.

"Bu benim babam," dedi Natalya. "O bir ayakkabı tamircisidir," diye de gereksiz bir bilgi verdi.

Elimi uzattım. "Aleksey İvanoviç."

O da kendi elini uzatarak karşılık verdi. "Boris," dedi, "Boris Mihailoviç."

Natalya gururla, "Aleksey bir subay," dedi.

"Öyleyse, bu gerçeği pek yüksek sesle dile getirmemeni tercih edeceğinden eminim, tatlım," dedi Boris Mihailoviç. Kıza ayakkabıları uzattı. "Al bunları Teğmen... adı her neyse, ona geri götür ve söz verdiği şeyi almayı unutma."

Natalya ayakkabıları alıp dışarı fırladı. Hayatım boyunca vatanıma ve üstlerime hizmet etmiştim ama hiçbir zaman, bir uşağın efendisine ya da bir ayakkabı tamircisinin müşterisine hizmet ettiği şekilde çalışmam gerekmemişti, gerekmediğini umuyordum. Natalya'nın, Moskova'daki bütün Fransızların ölmesini arzu etmesiyle, onlardan para almaya bu kadar istekli oluşu arasındaki çelişki, benim hiç yaşamadığım bir şeydi; en azından işin bu tarafında hiç yer almamıştım. Acaba Domnikiia da, müşterilerine karşı böyle ikilemli duygular besliyor muydu? Bir istisna dışında, öyle olduğunu umuyordum; o istisnaya ve onun ben olduğuma yürekten inanıyordum; o an onunla birlikte olabilmek ve bunun öyle olduğunu ondan duyabilmek için çok şey verirdim. Hatta o ne söylerse söylesin, onunla olabilmek için çok şey verirdim.

"Arkadaşınız nasıl?" diye sordu Boris, başını Dimitriy'e doğru eğerek. Yüzü, ilgili bir merakla doluydu. Gözlerinin beyazı, bitkin bir sarıya bürünmüştü ve bana odaklanmak için gözlerini kısması gerekiyordu, ama bana bu kadar çabuk güven veren bir yüzü nadiren görmüştüm. Soru, sadece diyalog kurmak için sorulmamıştı; bir adamın, daha önce hiç konuşmadığı bir adama karşı duyduğu samimi merakın göstergesiydi. Üzerinde çalışacağı birkaç çift ayakkabıyı almış, üzerlerine eğilmişti; gerçek bir zanaatkârın ustalığına işaret eden miyopluğu yüzünden işine yakından bakıyordu. Benimle konuşurken gözlerini yukarı kaldırdı; bir denizin dalgaları şeklinde toplanarak beklenmedik bir çizgide duran alnındaki kırışıklıklar, kel kafasının tepesine yumuşak ve sakin bir görünüm veriyordu.

"Fena halde yandı, ama sanırım iyileşecek." Dimitriy'in üzerine doğru eğildim. Nefes alıp verişleri artık daha normaldi. Yüzündeki, ellerindeki ve kollarındaki yanıklar acı vericiydiler, fakat öldürücü değillerdi. "Gece olmadan sizden ayrılacağız."

"Hayır, hayır, olmaz. Ne kadar isterseniz kalın, acele etmeyin. Natalyamı, annesini sevdiğim kadar seviyorum, ama bir kız çocuğu asla bir oğlun yerini tutmaz. Oğlum Fyodor Borisoviç de askerdi. Smolensk'te öldü. On sekiz yaşındaydı." Aklı oğlunun hatıralarına kaydığından duraksadı, ardından, yanında duran bir paçavra yığınına uzandı, elini onun altına soktu.

"İşte," dedi, elini olduğu yerden, yarısı dolu bir şişe votkayla birlikte çıkararak. "Fedya ile içtiğim gibi Natalya ile içemem." Şişeyi açtı, dudaklarına götürdü, bir yudumdan fazla içmedi. Şişenin ağzını sildi. "Üzgünüm, bardağım yok," dedi şişeyi bana uzatırken.

Dinmeyen, sinir bozucu ağrıyı hafifletebilmek umuduyla yanık bacağımı önüme uzatarak yere oturdum. Şişeden özellikle, onun içtiği kadar içtim; ne daha çok, ne daha az. Bir gülümseme ve yürekten gelen bir teşekkürle şişeyi ona geri uzattım.

"Hayır, istediğiniz kadar için," dedi bana. "Eminim kızım kibarlığından söylememiştir, ama berbat görünüyorsunuz; orada yatan arkadaşınızdan bile kötü." Önceki gece Dimitriy'in, görünüşümden nasıl dehşete kapıldığını anımsadım. Geceleri yaptığım işler bana iyi gelmemiş olmalıydı. Ama adam lafı Dimitriy'e getirdiğinde, arkadaşımın bir şey içmeye, benden de, yaşlı ayakkabıcıdan da daha çok ihtiyacı olduğunu hatırladım. Şişeyi dudaklarına tuttum, ağzına dökülen birkaç damlayı yuttu. Biraz öksürdü, anlaşılmayan bir şey mırıldandı. Dudaklarından içeri biraz daha içki dökmeye uğraştım, ama o dudaklarını açmadı ve başını çevirdi.

Şişeyi bir kez daha Boris Mihailoviç'e uzattım. Şişeyi bana geri vermeden önce bir yudum daha aldı. "Siz için Aleksey, Fedya artık içemez, o yüzden siz için."

Bir yudum aldım, ateşin boğazımdan aktığını, göğsümden geçtiğini, sonra midemin duvarlarına bir nehir gibi yayıldığını hissetmek, bu defa ilkinden daha çok hoşuma gitti. İkinci bir yudum aldım, aynı tazelik hissini duydum. Adamın, bana elinde olan son içkiyi verdiğini, bu yüzden de minnet duymam ve aşırıya kaçmamam gerektiğini biliyordum, ama yapamadım. Şişeyi bitirene kadar, lezzetli yudumları ardı ardına içtim.

Son votkasının içildiğini görmek onu üzdüyse bile, belli etmedi. Artık kendi yaşayamadığı zevkleri başkalarının yaşadığını görmekten keyif alan yaşlı bir adamın gülümseyişiyle gülümsedi.

"Smolensk'te bulundunuz mu?" diye sordu. Başımı salladım. "Anlatın bana."

Böylece, bildiğim bütün savaş hikâyelerini anlattığım uzun bir gün başladı benim için. Austerlitz gibi uzak yerlerde geçen savaşlarla, Smolensk ve Borodino'daki daha yeni çarpışmalar hakkında bir şeyler anlattım. Daima, sanki muvazzaf bir askermişim gibi konuştum. Onun casusluk ve Opriçnik hikâyelerine değil; oğlunun bir parçası olduğunu bildiği türden askerliğe dair, iyi, dürüst hikâyelere ihtiyacı vardı.

Ben konuşurken, iki eylemi birbirini hiçbir şekilde etkilemeden, hem dinleyip hem çalışarak, ayakkabıları onarmaya devam ediyordu. Ne yazık ki, önünde yalnızca üç çift vardı ve onlar onarıldıktan sonra, yapacak bir işi kalmıyordu. Biz konuşurken Natalya döndü. Yanında, Fransız'ın bir çift çizme için ona verdiği para, ayrıca, babasının onarması için iki çift çizme daha vardı. Hikâyelerimi baştan sona dinlerken onların işini çabucak gördü ve ben konuşurken, Natalya da, kelimelerime kendini kaptırarak, ağabeyinin yeniden onlarla birlikte olduğu yanılsamasından keyif alarak, yanımızda, yerde oturdu.

İkindiye doğru, Boris kızını yiyecek bir şeyler almaya gönderdi. Kız, bir somun ekmek ve mucizevi bir şekilde, bir parça tereyağıyla birlikte döndü. Dimitriy yiyebilecek durumda değildi, ama yiyeceklerini benimle, sanki aileden biriymişim gibi paylaştılar. Kalbim bir kez daha bana kendimi tutmamı söylüyordu ancak, açlığım galip gelmişti.

Ne durumda olduğuna bakmak için pantolonumu yavaşça yukarı sıyırdığımda, bacağımın çok kötü yanmamış olduğunu gördüm. Dimitriy beni, yanan merdivenden yalnızca saniyeler sonra çekip almıştı, bu yüzden ısı çok derine işlememişti. İnciğimdeki ve baldırımdaki kıllar yanıp kül olmuştu. Cildim kırmızıydı, ama yine de sağlamdı. Çabuk iyileşirdi. Kesinlikle Dimitriy'den çok daha iyi bir durumdaydım.

Akşam oluncaya kadar, onlara eksik parmaklarımı göstermiş ve onları nasıl kaybettiğimle ilgili hikâyenin pisliklerden arındırılmış halini anlatmıştım.

Dimitriy'in başını onlara çevirerek yanağındaki yarayı göstermiş ve o yaranın hikâyesini anlatmıştım. Onlara, Smolensk'te tanıştığım, Fyodor Borisoviç adında genç bir *ryadovoy*'un cesur kahramanlıkları ile ilgili hikâyeler anlatabilmeyi çok isterdim, ama yapamadım. Onunla tanışsaydım bile, hatırlayabileceğim şüpheliydi ve bu insanlara, böylesine yürekten önemsedikleri bir konuda

(gururlarını okşamak için dahi olsa) yalan söylemeye dilim varmamıştı.

Hava karardığında, yapacak işlerim olduğu geldi aklıma. Onlara veda ettim, ama geri döneceğimi söyledim.

Moskova'nın havasında eskiden tanıdığım, yine de çabucak unutmuş olduğum bir tazelik vardı. Son yangınlar da sönmeye yüz tutmuştu ve yanacak yeni bir şey yoktu, bu yüzden havanın kokusu yeniden normale dönmüştü. Normalde olduğundan daha güzeldi. Yangınlar, şehri bu kadar çok binadan arındırırken, geriye daha temiz bir şehir bırakmışlardı; daha az atığın ve daha az lağım pisliğinin olduğu bir şehir. Belki de, şehirde her türden yaşamsal maddenin eksikliğinin yaşanması, aynı zamanda daha az çöp çıktığı anlamına da geliyordu. Bir sonraki öğünlerinin nereden geleceği belli değilken, en etsiz kemikleri ya da en çürük sebzeleri kimse atmazdı. Sıçanlar zor günler geçiriyor olmalıydılar.

Şahsen ben şehrin alışıldık kötü kokularını tercih ederdim. Bir parça azalmaları hoş olabilirdi ama bu derece değil. O kokular, hayatın kokularıydı. Bu temizlik ise, ıssız bir çölün temizliğiydi.

O geceki randevu Tverskaya'da; daha iyi zamanlarda Moskova'ya geldiğimizde kaldığımız hanın yakınlarındaki bir tavernadaydı. İçeride mi, yoksa dışarıda mı buluşulacağından tam olarak emin değildim. Buluşma yeri bir taverna olduğunda içeride buluşulurdu muhakkak; ama orasının, rahatlayabilecekleri herhangi bir yer arayan Fransız askerleriyle kaynıyor olması ihtimali vardı. Oraya vardığımda, meselenin tartışılacak bir tarafı kalmadığını gördüm. İçerisi ya da dışarısı diye bir şey yoktu; çünkü ortada taverna yoktu. Yan yana dizili olduğu bütün diğer binalar gibi o da yanıp kül olmuştu.

Sokağın daha az zarar görmüş olan diğer yanında durdum ve bekledim, bir duvara yaslanıp karşı binalardaki tahribatı inceledim. Birden üzerime günlerin yor-

gunluğu çöktü. Bir önceki gün hava kararana kadar, Zamoskvoreçye'deki kilisenin mahzenmezarında uyumuştum en son. Gözkapaklarım kapanmaya başlamıştı. Onları yarı açık tutmaya çalışıyordum; sonra yalnızca birini kapadım, sonra diğerini, ardından, ikisini birden kapayarak birkaç saniye dinlenmek için kendime müsaade ettim. Sıçrayarak uyandım. Ne kadar uyuduğumu bilmiyordum, ama hâlâ ayakta duruyordum, bu yüzden birkaç saniyeden uzun sürmüş olamayacağına karar verdim. Karanlıkta bir şey hareket ediyordu, karşımda koyu renkli gölgeler beliriyordu. Ben bakınca hareket kesildi.

"Vadim," diye fısıldadım, o olacağını beklemekten ziyade umut ederek. Yanıt gelmedi. Görmeyi umduğum yalnızca Vadim'di, ama Opriçniklerle de randevum olduğunun gayet farkındaydım. Bu riski almak zorundaydım, ama birden, ne kadar aptallık ettiğimin farkına vardım. O zamana kadar onlardan dördünü öldürmüştüm. Ben eylemimi gerçekleştirirken onlardan birinin beni sessizce izlemediğini nereden bilebilirdim? Yaptıklarımı kendi gözleriyle görmeseler bile, kolaylıkla benden şüphe edebilirlerdi. Ve onlara karşı işlediği kabahatlerin intikamını Maks'tan nasıl aldıklarını da gayet iyi biliyordum.

Enkazın içinde yeniden, bu defa sağa doğru hareketlenme oldu; bunu yalnızca göz ucuyla görebildim. Vücudumu duvara yapıştırdım, yine de açıkça görülebilecek durumda olduğumu biliyordum. Oraya gitmekle aptallık etmiştim. Şehirde hâlâ, üzerime çullanıp beni avlamak için geçerli nedenleri olan beş vampir dolaşıyordu. En derinlerdeki mahzenmezarda saklansam bile, eninde sonunda beni bulacaklardı, ama randevuya giderek işlerini kolaylaştırmıştım. Belki, oraya gitmeyecek kadar uyanık olduğumu düşünmüş olmalarını ummuştum. Ama onların yerinde olsaydım, böylesine uzak bir ihtimal için bile gelirdim.

Bir parıltı gördüm; Opriçniklerden birinin gözünden yansıyan ışıktı bu, sonra sokağın daha uzak bir noktasın-

dan gelen bir hareket sesi duydum. Elim göğsüme gitti, Mesih'in ikonasının rahatlatıcı sertliğini hissettim. Onun için bir dua okudum. Bu O'nu şaşırtabilirdi; yıllardır sesimi duymamıştı, ama O'nun, kin tutmayacak kadar yüce biri olduğuna inanarak yetiştirilmiştim. Oraya bir gözcü koymadıklarını umarak, duvara yaslana yaslana sokağın diğer ucuna doğru ilerledim, ama koşup kaçsam bile, bana çabucak yetişebileceklerini biliyordum. Benimle oyun oynayabilirlerdi. Sırf başka bir akşam saldırmak için, bu gece kaçmama göz yumabilirlerdi. Onların artık istedikleri gibi talan edebildikleri bir şehirde (öyle yapmaları için onları benim getirdiğim bu şehirde) hiçbir yer güvenli değildi.

Birden bire tiz bir sesle, enkazdan yere düşen bir parçanın sesi duyuldu. Baktım, harap olmuş tavernadan, sokağa fırlayan bir kedi gördüm. Başka bir kedi daha ileri atılırken, ilki döndü ve savunma haline geçti. İkisi de çok zayıftı, ama ilkinin ağzında bir lokma yiyecek vardı. İkincisi onu istiyordu. Kaçtım. Kömüre dönmüş enkaz arasında tek duyduğum ve gördüklerimin bu kediler olduklarından emin oluncaya dek oradan elli adım uzaklaşmıştım, ama koşmaya devam ettim. Opriçniklerin o anda orada bulunmamaları, daha sonra gelmeyecekleri anlamına gelmiyordu. Eğer Vadim gelecek olursa, kendi başının çaresine bakardı. Zaten Vadim, oraya gelmeyecek kadar akıllıydı, benden daha akıllıydı. Dimitriy'i, Natalya ve babasıyla bırakmış olduğum gecekondu mahallesine kadar koştum. Oraya varıncaya dek sakinleşmiştim ama yine de korku tüm vücudumu sarmıştı; daha Matfey'in dişlerini o askerin boğazında ilk gördüğümde hissetmiş olmam gereken, ama beni şu anda ele geçiren bir korkuydu bu. Dimitriy hâlâ, yatak görevi gören tek şeyin üzerinde yatıyordu. Natalya ve Boris, ısınmak ve daha rahat etmek için birbirlerine sarılmış halde, çamurlu zeminde yatmaktaydılar. Onlarla Dimitriy arasında, dar ve boş bir toprak parçası kalmıştı. Oraya uzandım, ama uykum he-

men gelmedi. Geldiğinde de, bu bilinçsizlik haline geçmek çok iyi geldi.

Ertesi sabah geç saatlere kadar uyudum; o zamana kadar, Dimitriy'le benim izlememiz gereken yola karar vermiştim.

Çay kokusu aldım. Doğruldum ve hemen, Natalya'nın bana bir fincan uzatan eliyle karşılaştım. Çayı alıp minnetle içtim. Babası hâlâ her zamanki yerinde oturuyor, kendi çayını sessiz sessiz yudumluyordu.

"Günaydın Aleksey İvanoviç." Konuşan Dimitriy'di.

Derme çatma yatağında doğrulmuştu, o da çay içiyor, elinde yarısı yenmiş bir elma tutuyordu.

"Nasılsın?" diye sordum. Derisi kabarmış ellerine ve kollarına baktı. Çayı tutan sol elinin avuç içinin normal olduğunu, fakat sağ elinin kıpkırmızı halde ve kolunun geri kalanı kadar kötü yanmış olduğunu fark ettim. Elmayı ancak parmaklarının en ucuyla tutabiliyordu ve anladım ki, yeniden bir kılıç tutabilecek duruma gelmesi için haftalar geçmesi gerekirdi. Çayını bıraktı, sol elini, yüzünün sağ yanına götürdü. Daha dokunmadan, orada hissettiği sıcaklıktan, yüzünün de yanmış olduğunu anlayabildi. Kabarcıklı eline bir kez daha baktı.

"Yüzüm de bu kadar kötü mü görünüyor?" diye sordu.

"O kadar kötü değil," dedim. "Sakalın yeniden uzayınca, pek bir şey belli olmaz." Bu tabii ki, eğer sakalı yeniden çıkabilirse mümkün olacaktı.

"Nasıl oldu?"

"Mahzendeydik. Yangına yakalandık."

"Hani şu..."

"Evet, uyumak için girdiğimiz mahzen." Natalya ile babasının bilmeleri gerekenden fazlasını öğrenmelerine engel olabilmek adına kesin bir şekilde Dimitriy'in sözünü kestim.

Boris, farkına varmış gibi görünüyordu. "Sanırım ya-

pacak işlerimiz var," dedi kızına. Kız ona şaşkınlık içinde baktı, ardından, babasının ne demek istediğini anladı. İkisi de kalkıp bölmeden çıktılar.

"Mahzende kapalı kaldığımı hatırlıyorum," dedi Dimitriy. "Sen beni dışarı çıkardın. Yuda ile Yoan içeridey-diler. Onlar?..."

Başımı salladım. "Uyanmadılar," diye yalan söyledim. "Tabutlar kaldırılamayacak kadar ağırdı. Ancak kendimizi dışarı atabildik."

Dimitriy düşünceli bir halde başını salladı. Eğer en başında onu mahzene kilitleyenin ben olduğum sonucuna vardıysa bile, bunun lafını etmedi; kaldı ki, son zamanlarda benden gizlediği çok şey olmuştu. "Bu ne kadar zaman önce oldu?" diye sordu.

"Yalnızca bir gün önce."

"Dün gece onlarla buluşmayı denedin mi?"

Yaşadığım korkuyu anımsayarak başımı salladım. "Hiçbiri gelmedi. Vadim de dahil."

"Onlarla buluşsaydın, onları en iyi ruh hallerinde bulacağını sanmıyorum." Güleceğim geldi, ama kendimi tuttum. Dimitriy'e korkularımı açıklamak zorunda kalmak istemiyordum.

"Bence Moskova'dan ayrılmalıyız," diye düşüncemi açıkladım. Katıksız korkaklıktı bu, ama Moskova'nın artık benim için, orada kalmam için en ufak bir arzuya yer bırakmayacak kadar fazla tehdit barındırdığını biliyordum. Ve elbette, Dimitriy'in iyileşmesi gerekliydi. Dimitriy yanıt vermedi. Ona olduğu kadar, kendi vicdanıma da açıklama yaptım: "Opriçnikler kendi başına işlerin üstesinden gelebilir. Ve eğer onları gözetlememizden hoşlanmıyorlarsa, o zaman burası bizim için güvenli bir yer değil demektir."

"Bize zarar vermezler Aleksey. Belki kızmış olabilirler ama... yani, sen de bana kızmıştın ve bundan dolayı birkaç yerimi morarttın, o kadar."

Bir şey söylemedim. Onların, benim yaptıklarım hakkında bildiklerinin Dimitriy'in bildikleri kadar olduğunu

varsayarsak Dimitriy haklıydı ve onlara artık ihtiyacımız kalmayıncaya kadar, Dimitriy haklı olmaya devam edecekti.

"Vadim ne olacak?" diye sordu Dimitriy.

"Bu gece onu bulmaya çalışacağım. Bulamazsam ona bir mesaj bırakırım." Dimitriy kuşkulu görünüyordu. "O başının çaresine bakabilir," diyerek içini rahatlatmaya çalıştım.

"Buradan nasıl çıkacağız?"

Bu konuyu düşünmüştüm. "Vadim'in bize verdiği altından hiç kaldı mı sende?"

Dimitriy elini cebine soktu, sonra yanıkların elini kullanmasına engel olduğunu hatırlayarak geri çıkardı. "Sen bakar mısın?" diye sordu. "Kemerin para bölmesinde."

Gömleğini çıkardım, kemerini çözdüm. Kesesi ağırdı. "Fazla para harcamaya gerek duymadım," diye açıkladı, sonra beklenen soru geldi aklına. "Neyse, seninki nerede?"

"Bir yere sakladım," dedim, "Şimdi gidip alıyorum."

Mahalleyi oluşturan düzinelerce odacığın önünden geçerek yol aldım. Natalya ile Boris'i çevrede bir yerde sessizce otururlarken gördüm. Etrafta dolanıp konuşmalarımıza kulak kabartmak onlar için kolay olurdu, yine de benim de onlardan beklediğim gibi, öyle yapmamışlardı.

"Akşam döneceğim" dedim, "benim için Dimitriy'e göz kulak olun."

Uğradığım ilk yer, haftanın başında uyuduğum mahzenmezar oldu. Orada bana ait birkaç eşya ile altının payıma düşen kısmını bırakmıştım. Hiçbirine dokunulmamıştı. İşgal altındaki şehirde kılıcımı yanımda taşımak riskliydi, ama o olmadan şehrin dışına çıkmak daha da riskliydi. Gömleğimden şerit halinde bir kumaş parçası yırttım ve onu, kılıcı paltomun altında, omzumdan aşağı doğru asabileceğim bir askı haline getirdim. Bu, üzerimi aramak isteyen nöbetçi Fransız askerlerinden hiçbirini

kandıramazdı ancak, en azından, göz kontrolünden geçmek için yeterliydi.

İkinci görevim (ki ben en zorunun bu olacağını düşünmüştüm) Moskova'dan çıkmak için araç bulmaktı. Birkaç parça altını ucundan göstermek bile, şehirde var olduğunu bile düşünmediğim kaynakları ortaya çıkarmaya yetmişti. Yanıma yiyecek, çay ve votka aldım, bir girişimciden diğerine geçtim ve en sonunda, benim için bir araba ile bir at bulabileceğini söyleyen bir adam buldum. Ücret yüksekti, ama kaparo diğerlerine nazaran daha düşüktü, bu yüzden adama, işin üzerine düşen kısmını yerine getireceğine dair güven duydum. Ertesi gün şafakta, Vladimir Caddesi'nde; şehrin tam doğusunda, buluşmak üzere sözleştik.

Bundan sonra, şehrin içinde dolaşarak, günlük toplantılarımızı yaptığımız yedi noktaya uğradım. Her birinde, aynı mesajı bıraktım:

9 – 10- 12 – И9 – АД

И9; Yuryev-Polskiy demekti. Dimitriy ile benim, üç gün içinde, öğle vakti orada olacağımızı anlatan fazlasıyla temkinli bir mesajdı bu, ancak şifreli yazımızın sınırları çerçevesinde en fazla bu şekilde ifade edilebilirdi. Bu mesajın Vadim'e en azından, Moskova'dan gittiğimiz hakkında fikir vereceğini umuyordum. Yuryev-Polskiy, bir öğle toplantısı için günü birlik gidemeyeceğimiz kadar uzaktaydı.

Birçok yerde mesajı, bulunabileceği, fakat yanlışlıkla tahrip edilebileceği kadar ortada olmayan bir yere, tebeşirle yazmak ya da kazımak kolaydı. Bunu yaparken, Vadim'in bana bırakmış olabileceği mesajları kontrol edebilme fırsatım oldu, ama ondan hiç mesaj bulamadım. Tverskaya'daki harap tavernada, Vadim'e mesaj bırakabileceğim hiçbir yer yoktu. Eğer o, oraya gelmiş ve bana aceleyle yazılmış bir mesaj bıraktıysa da, alevler onu çoktan yakıp kül etmiş olmalıydı.

Uğradığım son buluşma noktası, o gece için belirlenmiş olan buluşma noktasıydı. Bu nokta, Petkovka Tiyatrosu'nun alanıydı; yedi yıl önce başka bir yangında yanıp kül olduğu için, şehrin üçte ikisini tahrip etmiş olan yangının bir tehdit oluşturmadığı az sayıdaki mekândan biriydi. Viran durumdaki tesisin kuzeybatı köşesinde buluşacaktık. Alçak bir duvarın üzerine mesajımı yazdım ve sonra, uzak bir yerden orayı izleyerek ve Vadim'in gelmesini umarak (Opriçniklerinse gelmemeleri için dua ederek) beklemeye başladım.

Vadim'in gelmeyeceğinden emin olana kadar iki saat bekledim. Neredeyse bütün bu süre boyunca, izlendiğimi hissettim. Defalarca etrafıma baktım ama dikkate değer kimse ve elbette, hiç vampir görmedim. Hâlâ benden kuşkulanmalarını varsaymam için hiçbir neden yoktu, yine de, onların da bildiği bir buluşma yerinde bulunmak tehlikeliydi; oradan, beni takip edebilirler, Dimitriy'le benim, kimseye zararı olmayan ayakkabı tamircisi ve kızıyla birlikte kaldığım yeri bulabilirdi. Her şeye rağmen, bu, almak zorunda olduğum bir riskti. O her ne kadar, bunu yapmak zorunda kalabileceğimizi açıkça belirttiyse de, Vadim'i bu şehirde yalnız başına bırakmak yeterince büyük bir ihanetti. Çabalarımdan sonuç alamasam da, en azından onunla iletişim kurmak için biraz gayret göstermeliydim.

Dolambaçlı bir yol izleyerek, gecekondu mahallesine giden kısa mesafeyi geri döndüm. Takip edildiğimi sanmıyorum. Ufacık odaya yaklaştığımda, Dimitriy ile Natalya'nın konuşmakta olduklarını duydum. Dimitriy yerde, erimekte olan bir mumun aydınlattığı odanın yatak olarak ayrılmış bölümünde yatıyordu. Natalya onun yanında oturuyordu. Boris, köşede uyuyordu.

"Sonunda geldin," dedi Dimitriy, ben içeri girdiğimde. "Neredeydin?"

"Vadim'i bekledim," diye açıkladım, "ama gelmedi."

"Bir gün daha beklemek istiyor musun?"

Bir dakika daha bile beklemeye gönlüm yoktu. "Hayır,

artık çok geç. Yarın için araç ayarladım. Şafak sökmeden buradan gitmemiz gerek."

Natalya, "Nereye gideceksiniz?" diye sordu.

"Yuryev-Polskiy'e," diye yanıtladım.

"Neden orası?" diye sordu Dimitriy, gerçi nedenini gayet iyi bildiğini zannediyordum.

"Neden olmasın?"

Bir süre sessizlik içinde oturduk, duyulan tek ses, Boris'in hafifçe soluk alıp verişiydi.

"Bizimle gelecek misiniz Nataşa? Sen ve baban?" Bu, Dimitriy'in ağzından çıkması beklenmeyen bir istekti; daha resmî olan "Natalya" yerine, samimi bir şekilde "Nataşa" demiş olması da aynı derecede şaşırtıcıydı. Kız, ona iki gün bakmıştı (ki, bu günlerden yalnızca birinde Dimitriy'in bilinci yerindeydi) ama açıkça görülüyordu ki, bu onu etkilemişti. Daha önce Dimitriy'in hiç başkasının yardımına muhtaç durumda kaldığını hatırlamıyorum. Şimdi bunu ilk kez tatmıştı ve görünen o ki, bundan keyif almıştı.

Kız güldü. "Gelmek mi?"

"Sizi güvenli bir yere götürebiliriz," diye devam etti Dimitriy.

"Burada güvendeyiz. Eğer isteseydik, bir hafta önce Fransızlar geldiğinde gidebilirdik." Ardından bana döndü. "Bütün Fransızları öldürüp onları şehirden püskürteceğinizi sanıyordum," dedi, azarlar bir şekilde.

"Dimitriy'in güvenli bir yere götürülmesi gerekiyor. Ben geri döneceğim." Böyle dedim, ama söylediğim şeyin doğru olmadığını biliyordum.

Erkenden uyandım ve Dimitriy'i sarstım. Natalya ile babası birlikte yatmışlar, derin derin uyuyorlardı. Önceki gün aldığım yiyeceklerden onlara biraz çay, iki şişe votka, iki şişe şarap, biraz ekmek ve biraz bal bıraktım.

Arabanın bizi beklediğini umduğum yer, şehirden yaklaşık iki verst uzaktaydı. Dimitriy güçsüz durumda

olmasına rağmen, benim desteğimle az çok yürüyebiliyordu ve yolculuk uzun sürse de, başarabileceğimizi hissediyordum. Tek endişem, oraya ancak şafak söktükten sonra varabilmemiz ve eğer, çok geç kaldıysak, anlaştığımız adamın bizi beklememe olasılığıydı.

Henüz çok yol almamıştık ki, peşimden koşan birinin ayak seslerini işittim. O korkunç anda, Opriçniklerden birinin, biz tam da kaçmak üzereyken, üzerimize atılmaya hazırlandığından şüphem yoktu. Çok geçmeden, ayak seslerinin onlara ait olamayacak kadar hafif ve bize doğrudan yaklaşmakta olduğunu fark ettim.

Gelen Natalya idi. Dimitriy'in diğer kolunun altına girdi ve tıpkı kızla iki gün önce, ilk tanıştığımızda olduğu biçimde, üçümüz sessiz sokaklarda hızla yol aldık.

"Sizinle gelmeyeceğim demiştim," diye açıkladı Natalya, "ama şehrin sınırına kadar geleceğim."

Bir süre sessizce yürüdük. Dimitriy'in alnında ter damlacıklarının oluşmaya başladığını gördüm. Bizim desteğimiz olsa bile, bu kadar çabalamak onun zayıf bedeni için fazla yorucuydu. Ter, yanık yanağının üzerinden süzülürken çok canı yanıyor olmalıydı, ama şikâyet etmiyordu.

"Karınız var mı, Yüzbaşı Danilov?" diye sordu Natalya, sessizliği bozarak.

"Bu çok resmî oldu. Dün bana Aleksey diyordun."

"Hangisini tercih edersiniz? Ben 'Yüzbaşı' demeyi seviyorum."

"Vadim'le tanışmamış olman çok yazık. O, bir binbaşıdır."

"Bu daha iyi, değil mi?"

"Bu, daha üst düzeydir," dedim, Vadim'in kendisinin de bu ayrımın gayet farkında olduğunu bilerek.

"Peki evli misiniz?"

"Evet, evliyim. Bir oğlumuz var, adı Dimitriy."

"Tıpkı Yüzbaşı Petrenko gibi."

"Ona Yüzbaşı Petrenko'nun adını verdim."

"Neden? Ah, hatırladım. Austerlitz'de hayatınızı kurtarmıştı o."

"Bu doğru."

"Şimdi siz de onun hayatını kurtardığınıza göre ödeştiniz."

"Bu işlerin tam olarak bu şekilde yürüdüğünü sanmıyorum."

Sessizlik olmuştu ve biz yürümeye devam ediyorduk. Sessizliği bozan yine Natalya oldu:

"Yurvey-Polskiy'e gitmenizin nedeni, karınızın orada olması mı?"

Dimitriy, bütün sıkıntısına rağmen, alaycı bir kahkaha atabilmeyi başardı.

"Hayır," diye yanıtladım, "orada arkadaşlarımız var yalnızca."

"Yüzbaşı Petrenko evli mi?"

"Yüzbaşı Petrenko, kendisine 'Mitka' diye hitap edilmesinden hoşlanır," dedim, Dimitriy'den alaycı davranışı için küçük bir intikam alarak.

"Gerçekten mi?" Başımı salladım. "Peki, Mitka evli mi?"

"Hayır, değil."

"Neden değil?" diye sordu.

"Bence bu soruyu ona sormalısın." Eminim Dimitriy o anda, konuşabilecek durumda olmamaktan hoşnuttu.

Şafak söktükten yaklaşık on dakika sonra şehrin sınırına vardık. Önceki gün konuştuğum adam, at yerine bir katır koşulmuş bir arabayla birlikte oradaydı, ama katır da işimizi görürdü. Adamın yanında birilerini getirdiğine ya da bizi pusuya düşürüp paramızı alacağına dair bir işaret yoktu. Üzerinde anlaşılan ücreti artırmaya çalışmadı. Bütün iş yalnızca, bir adamın kendi vatandaşına karşı duyduğu, ancak savaş zamanında ortaya çıkan bir güvenle halledilmişti.

Adam yaya olarak şehre doğru yola koyuldu. Natalya ile ben, Dimitriy'i, bize ait az sayıda eşyayla birlikte, arabaya yerleştirdik.

"Güle güle Albay Danilov," dedi Natalya, elimi tutarak. "Ve yiyecekler için babamdan ve benden teşekkürler."

Kızın yanına gidip ayırdığım birkaç altını eline tutuşturdum.

"Bu ne için?" diye sordu.

"İyiliğine karşılık vermek için."

"İyilik, karşılık vermeyi gerektirmez." Hiç gücenmemişti, yalnızca nedenini anlayamıyordu. "Bu işler böyle yürümez." Parayı geri vermeye çalıştı.

"Bu bir hediye," dedi Dimitriy, elinden geldiğince yüksek sesle.

"Bana neden hediye verilsin?" diye, yanıt bekler bir ses tonuyla sordu, sanki doğru yanıt, hediyenin kendisinden daha önemliydi.

"Bugünün tarihi ne Aleksey?" diye sordu Dimitriy bana. Bir an düşünmem gerekti.

"Sekizi, eylülün sekizi."

Dimitriy, "Peki bugünün önemi nedir?" diye sordu. Natalya, Dimitriy'in ne yapmaya çalıştığını gayet iyi anladığını ortaya koyan çocuksu bir sırıtmayla gülümsedi. Yine de, bunu "onun" söylemesi gerekiyordu. Bana gelecek olursak, tamamen dalmış gitmiştim.

"Siz söyleyin," dedi kız neşeyle.

"Bugün Azize Natalya'nın yortusu. Senin isim günün. Bu yüzden sana hediye verilmesi gerek," dedi ona Dimitriy.

"Teşekkür ederim," dedi Natalya, yüzü ışıltılı bir gülümsemeyle aydınlanarak ve paraları göğsünde, sanki hayatında sahip olduğu en değerli şeyler onlarmış gibi sıkıca tuttu (aslında, büyük ihtimalle, gerçekten öyleydiler). Arkasını döndü, neşe içinde Moskova yönüne koşmaya başladı.

Ben arabanın önüne çıktım. Yükselmekte olan güneşin yönünde yola koyulduk.

"Bütün isim günlerini ezbere biliyorsun, değil mi Dimitriy?"

"Evet." Ondan şüphe etmek için bir gerekçe yoktu, ama bu, şaşırtıcı biçimde onun karakterine aykırı görünüyordu.

"Neden?" diye sordum.

Yanıtı basitti. "Kızın nasıl gülümsediğini gördün."

16

Yuryev-Polskiy'e varmak üç günümüzü aldı Moskova'dan çıkar çıkmaz ülkenin normal haline dönmesi beni şaşırtmıştı. Tarlalarda çalışan serfleri ve yerel pazarlara mal götürmekte olan arabaları gördük. Hatta bazıları, bizim gitmekte olduğumuz yönün aksine; sattıkları mal için en iyi fiyatı alacaklarını bildikleri Moskova'ya doğru yol alıyorlardı. Artık ortalıkta Fransız üniforması görülmez olmuştu.

Son birkaç gündür uyuduğumdan daha rahat uyudum ve bu yalnızca, korkumun azalmasından dolayı değildi. Yolumuzun üzerindeki hanlar, alışıldık şekilde çalışmaya devam ediyorlardı, böylece, iyi beslendik ve iyi bakıldık. Fiyatlar yeniden normale dönmüştü (işgal altındaki Moskova'da sömürüldükten sonra, bunu görmek bir keyifti) ve Dimitriy, herkes tarafından, kahraman, yaralı bir asker olarak görüldüğünden, her şey bize, normalde alacağımızdan daha çok verildi.

Dimitriy ile ben çoğunlukla yolculuğumuz hakkında konuştuk ve dostluğumuz yeniden pekişti. Savaş gibi ağır meselelerden konuşmadık ve elbette Opriçnikler konusuna hiç girmedik, ama birbirimizle yaptığımız normal konuşmalar sayesinde, kim olduğumuzu hatırladık, birkaç haftadır bizi birbirimizden uzaklaştıran olayları unutmayı (en azından yok saymayı) başardık.

Yuryev-Polskiy, sığınmacılarla ve yaralı askerlerle doluydu. Dimitriy için sağlık hizmeti bulmamız zor olmadı.

Ona sahra hastanesinde bir yatak verdiler, bu hastane, önceden bir manastırdı, tıbbi görüş, Dimitriy'in iyileşeceği yönündeydi. Yaraların izi kalacaktı, ama eninde sonunda, sağ elini kullanabilir duruma dahi gelebilecekti.

Onun yanından ayrılıp Domnikiia'yı aramaya gittim. Petro Petroviç'i bulmak daha kolay olacaktı; görünen o ki, şehirdeki herkes onu tanıyordu. Eğer bir şeye, herhangi bir şeye ihtiyacınız olursa, Petro Petroviç onu size ücreti karşılığında tedarik ederdi. Yiyecek, içki ya da cephane isteyin, o size getirirdi bunları. Onu bir tavernada buldum. Hâlâ, şık Fransız modasını tercih eden az sayıdaki cesur insandan biri olduğu için, onu tanımak kolaydı; yine de bu durum, topçu birliğinden bir yüzbaşıyla iş hakkında gibi görünen bir şeyler konuşması için engel teşkil etmiyordu. Konuşması bittiğinde yaklaştım.

"Petro Petroviç?" dedim, elimi uzatarak.

"Evet," diye yanıtladı, elimi sıkıp beni daha önce nerede gördüğünü çıkarmaya çalışarak.

"Ben Yüzbaşı Danilov," dedim. "Bana yardım edebileceğinizi umuyorum. Domnikiia Semyonovna'yı arıyordum." Bana boş boş baktı. "Dominique'i."

"Hah!" dedi, sonunda beni tanıyarak. "Dominique'i arıyorsunuz." Sesini alçalttı. "Korkarım ki Yüzbaşı, o defter benim için şimdilik kapandı; işle bir derdim olduğundan değil, sizi temin ederim. Yalnızca, bu aralar insanın geçimini sağlayabileceği çok daha iyi işler var da ondan. Ama siz gençler, Bonaparte'ı Moskova'dan defeder etmez, işler yine eski haline dönecek, merak etmeyin," diyerek göz kırptı.

"Yalnızca görmek istiyorum onu," diye açıkladım, aşırıya kaçmadan. "Bir arkadaşıyım."

"Öyle mi? Arkadaşı?" Bu kavramı yeni duyuyor gibiydi. "Peki öyleyse, onu Saint Nikolai Kilisesi'nin yanındaki hastanede bulabilirsiniz. Orada hemşirelik yapıyor."

"Hemşirelik mi?"

"Hepsi yapıyorlar. Şehirde çok fazla yaralı asker var."

Hastaneye doğru yola koyuldum. Hastane büyük değildi; birbirleriyle dik açı oluşturan iki uzun odadan oluşuyordu sadece. Odalardan ilkine baktım ve odanın en ucundaki yatağa doğru eğilmiş olan Domnikiia'yı hemen fark ettim.

Rahat görünmeye çabalayarak, elim kapının pervazında bekledim. Aslında orayı, destek almak için tutuyordum.

Domnikiia eğildiği yataktan kalkıp başka bir yatağa yöneldi. Bana doğru baktı. Göz teması kuramayacak kadar uzaktaydı, fakat beni gördüğü anda adımları, sanki bileği burkulmuş gibi, belli belirsiz şaştı. Kendini çabucak toparladı ve yürümeye devam ederek, bir sonraki yatağın başına geçti. Hastaya doğru eğildi, onunla konuştu, yastıklarını kabarttı. Ardından diğer hastaya, sonra diğerine, sonra diğerine geçti. Yaklaşırken doğrudan bana bakmıyordu. İşkence yapar gibi yavaş hareket etmesine rağmen, yine de bana yaklaşırken dörtnala giden bir at tarafından tepilmiş kadar güçlü bir şey hissediyordum. O yaklaştıkça, korkunç bir bekleyiş hissi uyanıyordu içimde. Geri adım atamıyordum, ama en sonunda yanıma kadar gelmesini beklemek bende, yaklaşmakta olan bir darbeyi beklemekle aynı hissi yaratıyordu.

Koğuştaki yirmi adamın tümüne karşı görevlerini yerine getirdikten sonra, nihayet kapıya gelebildi. Güzel, çekik gözlerini kaldırıp bana baktı ve profesyonel biçimde (eski işinde olduğu kadar şimdiki işinde de faydasını gördüğü biçimde) gülümsedi

"İyi günler, Aleksey İvanoviç," dedi, hiçbir duygu belirtisi göstermeksizin. Karşılık olarak yalnızca gülümsedim. "Birkaç dakikalığına benimle dışarı gelin," diye devam etti.

Sessiz bir avluya çıkan yolu izledi. Kalbimin, göğsümden çıkmak için yalvararak attığını duyuyordum. Döndü, ellerini ellerime koydu, beni dudaklarına doğru çekti. Kendini geri çekinceye kadar son derece tutkulu ama kısa süre öpüştük, ardından, dudaklarını önce alnıma, sonra

kaşlarıma, gözlerime, sonra yanaklarıma, sonra kulaklarıma, sonra çeneme, boynuma, ellerime, avuçlarıma ve parmaklarıma götürdü. Dudakları, her yanımı onun alanı olarak imlerken, bir an için, pasif ve itaatkâr bir beden olmuştum. Sonunda, sol elimi kaldırdı ve ortaparmağımla yüzükparmağımın arasını öptü. Sonra, bana sarılmadan, kollarını önünde kavuşturup aramızda sıkıştırarak göğsüme yaslandı. Şimdi itaatkâr olma sırası ondaydı; tüm gücümle sarıldım ona.

"Ölmüş olmandan korktum, Lyoşa."

"Neden öldüğümü düşündün ki?"

"Düşünmedim, yalnızca öyle olmasından korktum."

"Moskova'dan gidişini izledim," dedim ona. "O sabah erkenden."

"Güzel," dedi, başını kaldırıp bana gülümseyerek. "Seni görmedim."

"Ben bir profesyonelim," diye yanıt verdim.

Ele ele yürümeye başlamıştık; parmaklarımız iç içe geçmişti.

"Moskova'dan neden bu kadar çabuk ayrıldın?" diye sordu.

"Dimitriy yangında ağır yaralandı. Onu buraya getirdim."

"Bıraksaydın da yansaydı." Sonra neredeyse hiç duraksamadan, fikrini değiştirdi. "Özür dilerim, o senin dostun, onu buraya getirmeni gerektirecek kadar önemli biri senin için."

"Bir süre için dostum değildi, ama sanırım artık üstesinden geldik."

"Neden darıldınız? Maks'tan dolayı mı?"

"Ve senden."

"Öyleyse neden Yuryev-Polskiy'e geldiniz?"

"Buraya gelmemizi Dimitriy önerdi. Ben çok da hevesli değildim," dedim sırıtarak. Küçük elini sıkı bir yumruk haline getirip kaburgama indirdi.

"Ya öteki arkadaşın Vadim; o da burada mı?"

"Hayır. Bildiğimiz kadarıyla hâlâ Moskova'da o. Bize

katılacak umarım." Bu, kendi kulağıma bile, içi boş bir dilek gibi geldi.

Sonraki birkaç hafta boyunca ilişkimiz, her zamankinden daha az tensel boyutta oldu. Dimitriy'in tedavi gördüğü hastanenin yakınlarında bir kışlada kendime yer bulmuştum, Domnikiia ise, hemşireler için ayrılan lojmanda kalıyordu. Birlikte geçirdiğimiz zamanlarda, savaşın gerektirdiği şekilde bir araya gelmiş ve birbiri ile flört eden diğer asker ve hemşireler gibi davranmak zorunda kalıyorduk. Konuşarak, şehirde ele ele gezerek vakit geçiriyorduk ve bu konuşmalar sayesinde birbirimizi daha iyi anlamayı öğrendik, diyebilseydim hoş olurdu ama bu doğru değildi. Konuşmalarımız, Moskova'da onun yatağında, çıplak ve sarmaş dolaş halde yaptığımız konuşmalardan ne daha fazla ne de daha az mahrem ve tahrik edici konuşmalardı. Bana kalırsa, Moskova'da yaptığımız konuşmaların ucuzluğu, bir işe yarıyordu en azından.

Ona Moskova'da birbirimizden ayrıldıktan sonra olan olayların çoğunu, şehrin Fransız işgali altındaki halini ve yangınların neden olduğu tahribatı anlattım. Boris ve Natalya'yı, oraya gelmeden önce bize evlerinde nasıl baktıklarını anlattım, ama Opriçnikler ile onlar hakkında keşfettiğim şey hakkında hiçbir şey söylemedim. Bir gün ona söylemem gerekeceğini biliyordum, ama ne zaman bir fırsat olsa, anlatmaktan çekindim. Sessizliğim, kendim için bilinçli olarak yarattığım, huzurlu ve güvende olma yanılgısını destekliyordu, ama içimdeki korku yakamı asla bırakmıyordu.

"Hiç benim hakkımda soru sormuyorsun," dedi durduk yere, yaz sonunda bir akşam yürürken.

"Sana neler yaptığını her gün soruyorum," diye yanıtladım, biraz gücenerek.

"Demek istediğim, benim kim olduğumla ilgili, sen beni tanımadan önceki hayatımla ilgili sorular."

"Ya, demek öyle," deyip bir an duraksadıktan sonra, "anlat öyleyse," dedim.

"Ne öğrenmek isterdin?"

"Her şeyi," deseydim, doğru cevap olacaktı, ama belirli şeylerden bahsetmek daha kolay olurdu. "Nerede doğdun?" diye sormakla başladım.

"Moskova'da," diye yanıtladı. "Hep Moskova'da yaşadım."

"Hiç şehir dışına çıkmadın mı?"

"Buraya gelene kadar, doğduğum evden üç verst bile uzağa gittiğimi sanmıyorum."

"Yuryev-Polskiy sana değişik geliyor olmalı."

"Küçük ve sıkıcı bir yer," dedi. Bu, orayı tam anlamıyla özetliyordu.

"Peki, ailen nerede?"

"Bilmiyorum," dedi. "Babamın bir dükkânı vardı, bir tuhafiyeci dükkânı. Evimiz onun üstündeydi; babam, annem, erkek kardeşim ve ben hep birlikte yaşardık. Zengin değildik, ama babam hırslı bir adamdı. Başarıya giden en iyi yolun, eğer yeterince zengin ve önemli kişilerse, müşterileriyle arkadaşlık etmek olduğuna inanırdı. Ama zenginler, mecbur olana kadar ödemelerini yapmayarak zengin olurlar ve babam, kendisinden bu kadar üstün durumdaki insanlardan, faturalarını ödemek gibi bayağı bir işi yapmalarını istemeyi uygunsuz bulurdu."

"Sen de babanın hatalarından ders aldın, öyle mi?" diye sordum, düşünmeden.

"Aynen öyle. Ama benim müşterilerim zaten ödemelerini çabucak yapmayı tercih ediyorlar. Kimse karısının ay sonunda, 'benden' gelen, ödenmemiş bir faturayla karşılaşmasını istemez."

"Peki, sonra başına ne geldi?"

"Başıma bir şeyin geldiğini de kim söyledi?" dedi, şaşkınlıkla. "Şimdi buradayım, seninleyim, öyle değil mi?"

"Buraya daha kolay bir yoldan geçerek de gelebilirdin."

"Gelebilir miydim? Senin koynuna girebilmek için

bundan başka bir yol varsa, o da Petersburglu bir sosyete kızı olmaktı ve benim hiç böyle bir seçeneğim olmadı."

Kaskatı kesildim. Söylediği şey, hiçbir şekilde Marfa'yı tarif etmiyordu, ama Domnikiia'ya onun hakkında özellikle az bahsettiğim şeylerden bunun çıkarılması normaldi.

"Özür dilerim," dedi Domnikiia. "Haksızlık ettim."

"Önemli değil. Sonra ne oldu?"

"Müşterilerden biri beni baştan çıkardı. Babamın müşterilerinden biri, yani en azından baştan öyleydi. Dükkânımıza gelir, karısına en güzel şapkalardan alırdı. Sonra bana, güzel bir şapka aldı. Ardından bunun karşılığında beklediği şeyi aldı benden. Bir süre sonra bana yalnızca para vermeye başladı. Ama sonra karısı öğrendi, arkadaşlarına söyledi ve sonra kocaların, karılarına şapka almak için bize gelmelerine izin verilmedi bir daha.

"Babam, buna neyin sebep olduğunu biliyordu. Kavga ettik, bana vurdu, ben de evi terk ettim. Bir oda kiralayıp bildiğim tek işi yaparak geçinmeye başladım. Ama artık karşıma çıkan erkekler, paraları bunu yapmaya yetse bile, karılarına şapka almayı tercih edecek türden adamlar değillerdi. Çok geçmeden, müşterilerden biri beni dövdü, bu yüzden eve geri döndüm."

"Anlıyorum," dedim.

"Ama artık ev diye bir şey yoktu. Dükkân kapanmış, ailem oradan gitmişti. Sanırım babamın adının çıkmasına neden olmuştum. Böylece işe geri döndüm; daha çok adamdan dayak yedim, ama çok adamdan da para aldım, böylece ayakta kaldım. Sonra Petro Petroviç'le tanıştım. O, adamlara nasıl daha fazla para ödeteceğini biliyordu. Gerçi 'ben' daha az kazanıyordum ama bir çatım, yatağım ve... bir evim olmuştu."

"Aileni hiç aramadın mı?" diye sordum.

"Arayacağım," diye yanıt verdi. "Daha yeterince uzun zaman geçmedi."

Hikâyeyi anlatış şekli insanda, sanki tüm bunlar çok uzun zaman önce olmuş gibi bir izlenim bırakıyordu,

ama daha o kadar gençti ki, başına gelen hiçbir şey, o kadar da uzun zaman önce olmuş olamazdı.

"Ne kadar zaman oldu?" diye sordum.

"Evden ayrılmamın üzerinden üç yıl geçti."

"Şansın yaver gitti, sanıyorum."

"Çoğundan daha şanslıyım," dedi, "güzelim. Erkekler bundan hoşlanır."

"Akıllısın da. Erkekler bundan da hoşlanır."

"Hayır, Lyoşa," dedi, azımsayarak, "bundan hoşlanan yalnızca sensin." Bir süre sessizlik içinde yürüdük. "Peki, sen bana 'kendi' geçmişindeki sırları anlatacak mısın?" diye sordu sonunda.

"Anlatmamam en iyisi sanırım. Ayrıca, anlatıp anlatmamam bir şeyi değiştirmemeli."

"Bununla ne demek istiyorsun?"

"Sana hiç geçmişini sormamış olmamla aynı nedenden dolayı anlatmıyorum; seni tanıyorum," dedim. "Bir şey açıklaman gerekmiyor." Bunu bir zamanlar, Maks için de söylemiş olmalıydım.

"Hayat senin için çok sıkıcı olmalı, Aleksey İvanoviç," dedi kibirle, "bu kadar çok şey bildiğine göre. Belki bir gün seni şaşırtabilirim."

Şaşırtmadığı zaman hiç olmadı.

Eylülün sonuna doğru Dimitriy, hastaneden çıkıp normal bir kışlaya geçebilecek kadar iyileşmişti. Doktor, yanıklarının enfeksiyon kapması riskinin ortadan kalktığını söylemişti, şimdi yapılacak tek şey, derinin kendini tamamen yenilemesini beklemekti.

Domnikiia'ya söylediğimde, "Bu, Moskova'ya geri döneceğin anlamına mı geliyor?" diye sordu. O arabayla, Dimitriy arkada ben önde, şehirden uzaklara doğru yol almaya başlayıncaya dek, Moskova'da ne kadar büyük bir dehşet yaşadığımın farkına varmamıştım. Opriçniklerin vampir olduklarını öğrenmem, derhal bir şeyler yaparak tepki vermemi gerektiren bir keşifti. Ama bir eylemde

bulunma ihtiyacı azaldığında, korkularım su yüzüne çıkmak için kendilerine yer bulmuşlardı. Opriçniklerin nasıl öldürdüklerini, ne kadar güçlü ve yırtıcı olduklarını görmüştüm. O şekilde ölmek istemediğimi biliyordum ve bunu bilmek bana, aslında hiçbir şekilde ölmek istemediğimi fark ettirdi. Yaşamak ve hayatın tadını çıkarmak istiyordum. Karımı, oğlumu, metresimi istiyordum, daha çok çocuğumun ve lanet olsun ki, daha çok metresimin olmasını istiyordum. Kitap okumak, şarap içmek, kart oynamak ve ancak çok ama çok yaşlı olduğumda ölmek istiyordum.

"Daha değil," diye yanıt verdim. "Bonaparte'ın yakında, ne olursa olsun, Moskova'dan ayrılacağı bilgisini aldım. Orada çok fazla zaman kaybetti. Son bir zafer elde etmek için Petersburg'a geçebilirdi, ama o, zafere giden anahtarın Moskova olduğunu (onu işgal altında görmenin Rusya'nın kalbini kıracağını) düşünmekten vazgeçmedi. Çoğumuz aynı şeyi düşünmüştük ama yanıldığımız ortaya çıktı. Çar, daha barış yapmadı ve Fransızlar, kışı daha güvenli bir şehirde geçirmek için Moskova'dan ayrılmak zorundalar. Orada ne kadar çok kalırlarsa, başka şehirlerle alışverişlerinin kesilmesi riski o kadar artacak."

"Öyleyse, sizin Moskova'yı kurtarmanıza zaten ihtiyacımız yok muymuş?" Buna verecek yanıtım yoktu. "Ah, Lyoşa, eminim ki biraz faydan olmuştur." Bunları aşırı derecede küçümser bir ses tonunda söyledi. "Arkadaşın Yuda hâlâ Moskova'da Fransızlarla mı uğraşıyor?"

"Hayır, öldü."

"Fazla üzülmüşe benzemiyorsun. Nasıl öldü?"

Yine konuşmamam gereken bir andı ve yine, konuşmadım.

"Dimitriy'in yaralandığı yangında; Yuda, onun kadar şanslı olamadı."

Dimitriy'in hastaneden çıkması, benim de, kalacak daha iyi bir yer bakabileceğim anlamına geliyordu. Ken-

dime, ortalama büyüklükte bir odayı, makul bir fiyata bulma konusunda şansım yaver gitmişti ve böylece, bir kez daha, arzuladığım özel alana kavuşmuş oldum.

Metres Domnikiia, fahişe Dominique'ten çok farklı bir âşıktı. Hangisini yeğlediğimi söylemek zor, çünkü ikisinin arasındaki fark, yalan dolanın olmadığı durumlarda kendini gösteriyordu. Hevesli bir dinleyicinin, ikna edici bir oyuncunun kendisine, dünyanın en iyi âşığı olduğunu söylediğini duyması, çok zevkli bir tecrübeydi. Ama oyuncunun maskesi bir kez düşünce, tekrar takılsa bile inandırıcı olamıyor. İnsanın sevişmekte kendini geliştirebileceği gerçeğini bilmesi, o konuda mükemmel olduğu hayaline inanması kadar hoş değil; ama o hayalin asılsız çıkmasından daha hoş. Ve düzenli çalışmanın daha iyi olmaya götürdüğünü bilmek de her zaman için zevkli.

Moskova'ya dönmekten sonsuza kadar kaçamayacağımı fark edince, bir gün muhtemelen, geriye kalan diğer beş Opriçnik (Pyotr, Andrey, Yakov Zevedeyev, Filipp ve Foma) ile yüzleşmek zorunda kalabileceğimi de fark ettim. Ateşle öldürülebileceklerini biliyordum. En azından öyle olduğuna inanıyordum; Yuda ile Varfolemey'in öldüklerine dair somut bir delil yoktu elimde. Kalplerine tahta bir kazık saplandığında öldüklerini kesin olarak biliyordum ve bu, daha iyi becereceğim bir yöntemdi. Kendime, kılıcı kullandığım kadar iyi kullanabileceğim, sağlam, tahta bir hançer (neredeyse küçük bir kılıç) yontmaya başladım; böylece, hızlı bir darbeyle, bir adamı öldürebildiğim gibi, bir vampirin de hakkından gelebilirdim.

Bir öğleden sonra, yatağımda oturmuş yeni silahım üzerinde çalışırken, Domnikiia odama girdi. Selamlaştıktan sonra kılıcı sordu: "Bu, oğlun için mi?" Kılıç, birkaç yıl önce, rüyamda onun yanında dururken gördüğüm, Dimitriy Alekseyeviç için yaptığım tahta kılıca çok benziyordu, ama bu seferkinin çok daha ölümcül bir amacı vardı. O anda, o güne kadar hep olduğu gibi, öğrendiğim şeyi Domnikiia'ya anlatmak zorunda olduğumu biliyor-

dum. Benimle olan bağlantısı onu tehlikeye atabilirdi ve o en azından, bu tehlikenin ne gibi bir şey olabileceğini bilmeyi hak ediyordu.

"Hayır, değil," diye yanıt verdim. Kılıcı bir yana bırakarak yatakta arkama yaslandım. O da yanıma uzanıp başını göğsüme yasladı. Onunla konuşurken, içimde hissettiğim korkuyu gizleyebilmek için gözlerimi, yukarıdaki pencereye diktim.

"Opriçnikleri hatırlıyor musun?"

"Elbette," dedi, "Yuda'yla tanışmıştım, hatırlarsan."

Kendime, bildiklerimi en iyi nasıl anlatabileceğimi düşünecek zamanı yaratmak için, kafamı salladım. İzleyebileceğim tek yol, lafı dolandırmadan anlatmaktı. "*Vurdalak*'ın ne demek olduğunu biliyorsun, değil mi?"

Bana baktı. Yüzündeki ifade, lafın birden nereye geldiğine biraz şaşırmış olduğunu ortaya koyuyordu. Tahta kılıca baktı önce, sonra tekrar bana. Yüzündeki ifade değişti. Anlamış, ama inanmamıştı.

"Bu konuda şaka yapmamalısın," dedi.

"Vampirlere inanmıyor musun?"

Ayağa kalktı. "Ah evet, 'ben' vampirlere inanıyorum Lyoşa," dedi, sesinden öfke seziliyordu, "ama eminim ki, 'sen' inanmıyorsun. Benimle dalga geçmen hoş değil, sırf senin kadar..."

Sözünü kestim. "O eskidendi," dedim.

"Ne?"

"Eskiden inanmıyordum. Artık inanıyorum."

Hafifçe gülümsedi. "Öyleyse, bu köylü aklının küçük bir zaferi." Ardından başını salladı. "Ama öyle olamazlar. Neden öyle olduklarını düşünüyorsun?"

"Bak, gördün mü?" dedim, "Senin de kuşkuların var."

"Sanırım. Bilmiyorum. Bir şeyin varlığına inanman, ille de onunla bir gün karşılaşacağın anlamına gelmez. Nereden biliyorsun?"

"Onları öldürürken gördüm," dedim, "ölürken de gördüm."

Domnikiia, "Tanrım," diye mırıldandı.

Birden diz çöktü ve delirmiş gibi gömleğimin düğmelerini çözmeye başladı. Sonra birden durdu.

"Tanrı'ya şükür!" diye haykırdı.

"Ne?"

"Bunu hâlâ takıyorsun" Göğsümde asılı duran İsa ikonasına bakıyordu. Onu bana Marfa göndermişti, onu takmam konusunda ısrar edenin Domnikiia olduğunu ancak o an hatırladım.

"Bunun faydası olur mu?" diye sordum.

"Öyle derler. Şimdiye kadar faydası oldu, değil mi?" Elbisesinin yakasına uzanıp bir zincirin ucundaki küçük, gümüş haçı çıkardı. Onu daha önce pek çok kez görmüştüm. "Ben bunu hep takarım." Haçı öptükten sonra tekrar yerine soktu. "Yani, sonsuza dek yaşadıkları doğru değil, öyle mi?"

"Hayır," diye yanıtladım. "Yedisi öldü bile."

"Onları sen mi öldürdün?"

"Bazılarını. Daha zor ölüyorlar, ama onlar da aynen bizim gibi ölümlüler."

"Bana onların hiç yaşlanmadıklarını anlatırlardı hep," dedi, gözleri çocukluğunun anılarına boş boş bakarken. "Ölmezler, ancak öldürülebilirler. Onları güneş ışığı öldürür. Ya da bir zamanlar bir insan kalbi olan kalplerine saplanan tahta bir kazık." İkimizin de bu kadar kısa sürede, bu gibi şeylerin olağan olduğu bir dünyaya dalabilmemiz şaşırtıcıydı.

"Peki ya ateş?" diye sordum, Yuda ile Yoan'ın öldüklerinden emin olmadığımın halen farkında bir halde.

Bir an düşündü, ardından başını salladı. "Evet, sanırım onun da işe yaradığını duymuştum." Bunun ardından, tartışmakta olduğumuz şeyin gerçekliği kafasına dank eder gibi oldu. "Onları bu şekilde mi öldürdün?"

"İkisini," dedim, "üçünü Maks öldürdü."

Tekrar başını göğsüme yasladı. "Zavallı Maks," dedi, sessizce. Bunu kendim yapamayacağımı bildiğimden, Maks'ın nasıl öldüğü konusunu açmasını diledim ama o, sessizliğini bozmadı. Yanağından bir damla yaşın süzül-

düğünü ve teninde emildiğini gördüm. Yeniden konuşmaya başladığında, bu kez konu Maks değildi.

"Hiç yaşlanmamak ne güzel olurdu," dedi, "daima genç kalmak ve gençliğin enerjisine sahip olmak."

"Ve tüm dostlarının yaşlandıklarını ve öldüklerini izlemek," diye ekledim.

"Öyle olması gerekmezdi. Ya ikimiz de vampir olsaydık?" Ruh hali, kendini neşeli olmaya zorluyormuş gibiydi. "Birlikte sonsuza dek yaşayabilirdik. Eğer kimseye zarar vermezsek, bize kimse karışmazdı. Beni sonsuza dek sevebilir miydin sence?"

"Onlar yaşamıyorlar ve sevmiyorlar da," dedim, olanca ciddiyetimle, "onların tek hissettikleri açlık. Yemek zorundalar ve bunu yaparken, başkalarına acı çektirmekten hoşlanıyorlar."

"Ama muhtemelen onlar yaşarken de öyleydiler. Biz de kendimiz gibi olurduk. Sence hiçbir erkek, benim gibi güzel bir vampir tarafından kanının emilmesine (ve bu sayede kendisinin de ölümsüz olmasına) karşı çıkar mıydı?"

Bu kadarı çok fazlaydı. Onu sert, ahşap zemine iterek ayağa fırladım. Yonttuğum hançeri elime aldım ve onu tehdit etmek için değil, yalnızca göstermek için ona doğru tuttum, ama onun bunu böyle anladığını sanmıyorum.

"Bunun ne için olduğunu biliyor musun?" diye bağırdım. "Bu, onları öldürmek için, kalplerine saplamak için, çünkü onları yok etmenin yolu bu. Onlar insanlar gibi öldürülemezler, çünkü birer insan olarak zaten uzun zaman önce ölmüşler." Olduğu yerden kalkmaksızın, yüzünde, bunu söylediğime üzgünüm ama görmekten o an keyif aldığım korku dolu bir ifadeyle bakarak, duvara yaslandı. "Eğer bir vampir olsaydın, insanlar peşine düşer ve aynen bu şekilde, seni öldürürlerdi. Ve doğru olan, bunu yapmaları olurdu, çünkü o şeyler, birer canavar, birer hayvan, hatta hayvandan beterler, çünkü bir zamanlar, doğruyla yanlışı birbirinden ayırt etmeye yarayacak

bir ruhları varmış." Hançeri yeniden odanın öbür ucuna fırlattım ve kendimi yatağa attım. Yatağın yanındaki duvara yaslanarak yerde oturur vaziyette kalakaldı, sessiz ve düşünceliydi, ama bu rahatsız pozisyonunu değiştirmeye de niyeti yok gibiydi. İkimizden biri konuşuncaya kadar bir saat geçti.

"Öyle demek istemedim," dedi, suratını asarak. "Sonsuza kadarı bir yana bırak, bir yıllığına benim olmanı düşünmek bile boş bir hayal kurmak olurdu zaten."

Buna yanıt vermem gerekirdi ama vermedim. Beş dakika sonra ayağa kalktı ve odadan çıktı.

Domnikiia, beni Yuryev-Polskiy'de bir daha ziyaret etmedi. Hastanede bulunduğu sırada ve sonrasında, Dimitriy'i ziyaret etmeyi alışkanlık edinmişti. Bunu, büyük ölçüde benim hatırım için yapıyordu, ne de olsa Dimitriy'i sevmesi için hiçbir neden yoktu; bir hemşire olarak bunu görevi olarak görmesi de, onu ziyaret etmesinin diğer bir nedeniydi. Kavga ettikten sonra bile Dimitriy'i ziyaret etmeyi bırakmadı, bu yüzden yollarımız sıklıkla kesişiyordu; her zaman nazik, ama dayanılmaz derecede resmîydi. Dudaklarından bir daha, "Lyoşa" adı çıkmadı.

Sık sık Margarita ile de karşılaşıyordum. Domnikiia gibi o da, hemşirelik yapıyordu; gerçi onun sorumluğundaki bazı askerlerin yaydığı dedikodulara bakılacak olursa, eski mesleğinden elini eteğini tamamen çekmemişti. Ona, benim için Domnikiia'yla konuşsun diye, ya da bana, ona ne söylemem gerektiğini söylesin diye yalvardım.

"Bunu bile bilemiyor musun?" dedi, ona Domnikiia' dan geçtiğini tahmin ettiğim yersiz bir düşmanlıkla.

"Ne söyleyeceğimi bilseydim, zaten söylemiş olurdum."

"Ama söylemedin."

"Öyleyse, ne söylemeliyim?"

"Söz konusu olan karın olsaydı, ne söylerdin?" diye

karşılık verdi Margarita, iğneleyerek.

"Evli olduğum gerçeğini değiştiremem," dedim ama görünen o ki, asıl meseleyi anlayamamıştım. Ters bir şekilde "hah" diyerek arkasını döndü ve çıkıp gitti.

Domnikiia ile kavga etmemizden bir gün sonra, ilk kez kar yağdı. Daha erkendi, ekim ayının başlarındaydık ve kar o kadar hafif yağıyordu ki, tutmaya çabalamıyordu bile. Verstlerce uzakta, Moskova'da aynı kar, Bonaparte'ın ruhunda bir ürpermeye yol açmış olmalıydı. Kışı Rusya'da geçirmeyi planlamamıştı.

Daha bir hafta henüz geçmişti ki, Büyük Ordu'nun nihayet, Moskova'dan ayrıldığı ve kuzeybatıya doğru yol almakta olduğu haberi geldi. Bonaparte, değersiz bir zafer kazanmış olduğunu anlayana kadar Moskova'da, dalgaların sahilde birkaç dakikalığına yükselmesi misali, beş hafta kalmıştı. Şimdi açlıkla savaşan ordusu, peşinde kendini toparlayan Rus Ordusu olduğu halde, güvenli bir yere kaçmak zorundaydı.

Dimitriy'i ziyarete gittim. Elleri ve kolları, yaralı halde olmasına rağmen, neredeyse tamamen kullanılabilir duruma gelmişti. Sakalı yeniden uzamıyordu. Tamamen tıraş etmemiş, bir Fransız kılıcının açtığı ve alevlerin silmeyi başaramadığı, uzun, düzgün yara izini herkes görebilsin diye o yumuşak, kırmızımsı bölgeyi sakalsız bırakmıştı. Birlikte, Moskova'dan gelen haberleri tartıştık.

"Ee, ne yapmayı düşünüyorsun?" diye sordu.

"Olabildiğince kısa süre içerisinde geri dönmeyi düşünüyorum. Birkaç gün içinde şehrin yarısı, oraya doğru yola çıkmış olacak."

"Düzenli orduya katılmak daha iyi bir fikir değil mi? Moskova artık savaş alanı değil. Fransızların peşine düşmeliyiz."

"Vadim'le iletişim kurabilmek için bir şeyler yapmak zorundayız. Ve olup biteni Opriçniklere bildirmeliyiz." Söylediklerimin ilk yarısı, dürüstçe söylenmiş sözlerdi.

Dimitriy bir an düşündü. "Vadim'in ya da onların hâlâ Moskova'da olduklarından emin olamayız. Ben güneye gitmeyi ve asıl kuvvete katılmayı planlıyorum. Eğer Vadim oradaysa, seni haberdar ederim. Sen Moskova'ya git."

Nabız yoklamaya karar verdim. Moskova'da ayrılmamızı izleyen haftalarda elime binlerce fırsat geçmişti, ama ben Domnikiia'yla da olduğu gibi, sürekli erteleyip durmuştum. O an, en azından bir süre için, son şansımdı ve biliyordum ki, Opriçniklere karşı içimde beslediğim nefretin Dimitriy'in içinde de olduğuna işaret eden en ufak bir şey varsa, onun yeniden sağlam bir yoldaşa dönüşebilme ihtimali de vardı.

"Onlara güveniyor musun?" diye sordum.

"Onlara güvenmek mi?" diyerek anlamazlıktan geldi, ama birbirimizi o kadar iyi tanıyorduk ki, uzun süre numara yapmasına gerek kalmadı. "Bu durum senin için farklı Aleksey."

"Farklı mı?"

"Seni kandırdılar onlar, 'biz' seni kandırdık. Onların ne olduklarını sana baştan söylemedik. Bu haksızlıktı."

Ama akıllıcaydı, diye düşündüm.

"Bu yapılan şey insanın güveni temelinden sarsıyor," diye devam etti, "özellikle de senin, herkesin, onlardan, doğal olarak korktuğun göz önüne alınırsa. Ama ben hep biliyordum, en başından beri."

"Nasıl oldu?" diye sordum. "En başında?"

"Bu uzun zaman öncesine dair uzun bir hikâye, Aleksey."

"Neler oldu?" Önce, laf olsun diye sormuştum ama artık ısrar ediyordum. Bana anlatacaklarının, Opriçniklerle mücadeleme sayısız yardımı olabilirdi. Ve belki, Dimitriy'in onları nasıl bu kadar kabullenebildiğini anlamama bile yardımı dokunabilirdi.

Dimitriy bana baktı ve bunu cevaplamaktan kaçmasına izin vermeyeceğimi anladı. Derin bir nefes aldı.

17

"1809 yılıydı," dedi, "tek sorunumuz Türklermiş gibi görünüyordu ama ne büyük bir sorundu o! Sen o zamanlar Tuna'nın karşı tarafında, güneydoğuda bulunuyordun herhalde, ama batıda biz, gerçekten zor durumdaydık. Türkler, kuzey yönünde fazla ilerlemişlerdi, ben ise, Eflak köylülerini (kendi ülkelerini kurtarmak adına) bizimle birlikte savaşmaları için örgütlemekle meşguldüm."

Dimitriy camdan dışarı bakmak üzere kalktı; soğuk gün ışığı, yanağının yanık derisinin parlamasına yol açıyordu.

"Ama işe yaramıyordu," diye devam etti. "Serflerden daha akıllı değillerdi ve emirleri yerine getirmek konusunda onlardan bin beterlerdi. Bununla birlikte, yıllar onlara, Türkleri kovmanın yalnızca 'bizim' oraya yerleşmemizi kolaylaştırdığını öğretmişti; bizim ya da o anda Türklerle kim savaşıyorsa onların. Her neyse, işler kötü gidiyordu ve biz Karpatlara geri püskürtülmüştük. Yüzü aşkın kişiden oluşan bir kuvvetten geriye benimle, yerli halktan, sadece biri biraz Fransızca konuşabilen on beş kişi kalmıştı.

"Kışın sonlarıydı, henüz bahar gelmiş sayılmazdı ve her ne kadar buranın kışı, orada, güneyde yaşanılan kıştan, kıyas götürmeyecek kadar daha soğuk olsa da, bizler dağa çıkmıştık ve kışı hissediyorduk. Karanlık çökmüştü; eteklerden yukarı tırmanarak bizi aramakta olan Türklerin meşalelerini görüyorduk. Birimize karşılık on Türk

vardı ve her ne kadar bize ulaşmaları birkaç saat sürecek olsa da, eninde sonunda ulaşacaklardı. Ve onlar, esirlere karşı nasıldırlar bilirsin."

Hafifçe döndü, elime ve eksik parmaklarıma başıyla işaret etti. Ben bir şey söylemedim.

"Ben dağa tırmanmaya devam etmekten yanaydım. En azından, özellikle soğuktan dolayı, Türklerin peşimizi bırakması için bir umut olabilirdi belki o zaman, ama diğerleri umutlarını yitirmişlerdi. Ateşin başında oturmuş birbirlerine bir şeyler fısıldıyorlardı ve hareket etmeye niyetleri yoktu. Söylediklerini anlayabildiğim tek adam, 'kurtarıcı'yı beklediklerini söyledi. Yakında hepimizin O'nu göreceğini söyledim, ama sonra anladım ki, yerel bir kahramandan söz ediyorlardı. Gerçi, bahsettikleri İsa da olabilirdi, çünkü ne zaman 'kurtarıcı'nın adı geçse, istavroz çıkarılıyordu.

"Ortaçağ'da yaşamış bir savaşçıymış; zalimin biriymiş, ama istilacı Türklerle uğraşmayı oldukça iyi bilirmiş. Eğer anlatılanlara inanılacak olursa, mert adammış. Bütün bunlar iyi, güzeldi de, dört yüz yıl sonra bize pek faydası dokunmazdı. İnandıkları şey, elbette, ülkenin en zor anında (aynen İsa gibi) 'dirileceği' idi. Pek orijinal sayılmaz; Avrupa'nın her yerindeki köylülerden, temelde bununla aynı olan hikâyeler duyabilirsin."

Bir an duraksadı, kasıldığını görebiliyordum.

"Ama küçük bir fark vardı. Kurtarıcı, bizim kamp kurduğumuz yerin en fazla beş verst ötesinde yaşamış ve ölmüştü. Şatosu halen oradaydı; harap halde, elbette. Eflaklılardan ikisi (yardım etmesi için yakarmak üzere) oraya gitmek istediler, ama diğerleri korkuyordu, bana tercümanlık yapan adam da korkanlar arasındaydı. Ben de o iki kişiyle beraber gittim, dört yüz yaşında bir hayaletin bizi kurtaracağına inandığımdan değil elbet, yıkıntıların kendimizi müdafaa etmemize yardım edeceğini umduğumdan.

"Üçümüz dik, engebeli zeminde daha on dakika tırmanmıştık ki, kendimizi beklenmedik bir şekilde (benim

için öyleydi, diğer ikisi için değil) düz bir yolda bulduk. Bize yol gösteren parlak bir ay vardı ve onun sayesinde, bir de düz yolun sayesinde çok daha hızlı ilerliyorduk. Eğer şato, gerçekten kullanabileceğimiz gibi bir yer çıkarsa, Türkler usanıncaya kadar direnebileceğimizi düşünüyordum. Ama ben neşelenirken, iki Eflaklının suratları asılmıştı. Birbirleriyle fısıldaştılar ve yürüyüşleri yavaşladı, sonunda durdular, devam edip etmemeyi tartışıyor gibiydiler.

"Canları cehenneme, diye düşündüm ve yola kendi başıma devam ettim. Bu numarayı, çok geçmeden bana yetişeceklerini düşünerek yaptım. Tuhaf bir şekilde, benim biraz gerimden geliyorlardı, ama hep yakınımdaydılar. Bana göz kulak olmak için mi, yoksa yolumuzun sonunda bulacağımız kişiye ulaştığımdan emin olmak için mi böyle yapıyorlardı, emin değildim."

Dimitriy yeniden duraksadı, pencereden dışarı, uzaklara bakarken düşünceler içinde kaybolmuş haldeydi.

"İkisinin de tepkisi böyleydi ve oraya vardığımızı bana önce onlar söylediler. Ben görmemiştim bile, ama birden, adamların biri orayı işaret etti ve ikisi birden, oraya bakarak, buz kesildiler. On dakikadır görüş alanı içerisinde olmalıydı, ama ben oraya bakıncaya kadar fark etmemiştim. Dağ yamacına bitişik şekilde inşa edilmişti, neredeyse onun içinden çıkıyor gibiydi ve birden algıladım ki o, izlediğimiz yol üzerinden yükselen bir sıra kaya değil; uzun, kara pencerelerinden gün ışığı geçmeyen ve kırılmış mazgalları, ay ışığı altında, çıkıntılı bir sıra olarak yükselen, büyük ve harap bir şatoydu.

"Bir avlunun ana kapısına geldik. Her şey son derece viran haldeydi, ama zamanında bu kapı, geçilemez olmalıydı. Ortaçağ'dan kalma olduğundan emindim. Öyleyse de, tamamen yıkılmış değildi; avlunun diğer ucunda, yekpare taştan yapılmış çıkıntılı bir kapı boşluğuna yerleştirilmiş, büyük, ahşap bir kapı ayakta kalmıştı, eskiydi ve demir mıhlar çakılmıştı.

"İki yol arkadaşım, kendi aralarında fısıldayarak konu-

şuyorlardı. Konuşmaları bitince adamlardan biri, kendini toparlayabilmek adına gözle görülür bir çaba gösterdi ve avluya doğru kararsız adımlar attı. Diğeri bana, bunun hatırlatılmasına gerek duymadığım halde, olduğum yerde kalmamı söylemek için bir el işareti yaptı. Adamların ilki, avlunun iç tarafında durmuş, yüksek bir pencereye bakıyordu; gözleri, benim göremediğim bir şato sakinine odaklanmıştı ve onun da görebildiğinden emin değildim.

"Kapının önünde dizleri üzerine çöktü, ellerini havaya kaldırdı ve gözlerini o pencereden ayırmadan, bana yardım yakarışı gibi gelen bir şeyler söyledi yüksek sesle. Feryat etmeye devam ediyordu; bir göğsüne vuruyor, bir saçlarını yoluyordu, en sonunda kendini ileri attı ve çıplak elleriyle o ağır, tahta kapıyı yumrukladığını duydum. Sonunda ses kesildi. Bekledik. Avlunun içindeki Eflaklı, kapının yanında yere düşmüş, öylece yatıyordu. Benim yanımdaki, huzursuzlukla etrafa bakındı; gözleri, yukarıdaki pencerelerinin her birinin üzerinde tek tek dolaşarak, yurttaşının yakarışına yanıt verecek birini aradı. Ama yanıt veren olmadı.

"Belki on dakika sonra, avlunun iç tarafındaki adam, yattığı yerden kalktı ve bize doğru geldi; arkadaşına bakarak başını üzüntülü bir biçimde sallıyordu. Aralarında tek kelime etmeden arkalarını dönüp oraya geldiğimiz yola geri girdiler. Ben, kaleden bir şekilde faydalanmayı planlamıştım ve her ne kadar kale, tam anlamıyla sağlam bir savunma mekânı olsa da, orada yalnız kalacak havada değildim. Çabucak yetiştim onlara.

"Dönüş yolculuğumuz, kaleye gidişimizden daha kısa sürdü. Ben yolu kaybedebilirdim, ama diğerleri kampı bulmak konusunda sorun yaşamadılar. Geride bıraktıklarımız, ölümcül bir sessizliğe gömülmüşlerdi ve görevimizin başarısızlıkla sonuçlandığını onlara anlatmak için tek kelime etmemize gerek yoktu. Her ne kadar, hem yola çıkmadan önce, hem de geri geldikten sonra bu bana aptalca görünse de, kurtarıcılarının kaleden çıkıp yardımımıza yetişeceğini iyi kötü umduğum bir an olmuştu.

"Türkler artık çok daha yakınımızdaydılar ve bir süre sonra, meşalelerini görebildiğimiz gibi, etrafımızı çevirmek üzere etrafa dağılırlarken birbirlerine seslendiklerini de duyabiliyorduk. Zamanın azaldığını biliyorduk. Ayağa kalktım ve diğerleri de öyle yaptı. Silah olarak, bir misket tüfeğim, bir tabancam ve bir kılıcım vardı. Adamların bazılarının kılıcı, bazılarınsa yalnızca bıçağı vardı. Ağaçlar arasından adamların siluetlerini seçebiliyordum artık, her birinin etrafında, kendi meşalelerinin oluşturduğu bir ışık halesi vardı. Ve sonra, o sesi duyduk.

"Yabancı bir ses değildi bu, dörtnala giden atların toynak sesiydi, ama o soğuk, çorak dağlık alanda bunu duymak garipti. Yanımdaki Eflaklılar, sesin kaynağına benim şaşırdığım kadar şaşırmışlardı, ama çok geçmeden anlaşıldı ki ses, ardımızdan, dağın daha yükseklerinden geliyor ve gitgide yaklaşıyordu.

"Türkler sesi duymuyorlar ya da ona aldırmıyorlar ve ilerlemeye devam ediyorlardı. Artık atış alanı içerisindeydiler. Silahlar ateşlendi ve yakınımdaki iki adam vuruldu. Misket tüfeğimle ateşe karşılık verdim ve Türklerden birini indirdim. Bu arada toynak sesleri gittikçe daha da şiddetli duyulur hale geliyordu. Seslerin kaynağını görebilmek için arkamı döndüm ama hâlâ ortalıkta görülecek bir şey yoktu. Türkler iyi silahlanmış durumdaydılar ve bizimle göğüs göğüse mücadeleye girmeleri gerekmiyordu. Durmuşlar, bizi tüfekleriyle teker teker vuruyorlardı. Önümdeki bir Eflaklı vuruldu ve beni yere devirecek biçimde üzerime düştü. Olduğum yerde döndüm, yüzüm bayır yukarı dönüktü ki o anda, atlılar görüş alanı içerisine girdiler.

"Önden, yaklaşırken görünmesine engel olan dağ sırtını aşarak Zimeyeviç geldi, beyaz bir at üzerindeydi. Dehşet verici bir görüntüsü vardı, gözleri, nefret dolu bir hırsla parlıyordu ve köpekdişleri göze çarpıyordu. Ardından hemen, diğer on kişi yetişti; bizim onları adlandırdığımız şekliyle, Opriçnikler, yani Zimeyeviç'den daha alt kademede olan vampirler. Eflaklıların önünden (bazı

durumlarda ise üzerlerinden) dörtnala geçtiler ve atlarını Türklere doğru sürdüler ve fark ettim ki, atlılar her ne kadar korkunç görünseler de, düşmanın üzerine giderlerken, onlara saldırabilecekleri ne kılıçları ne de kargıları, hiçbir silahları yoktu. Zimeyeviç'in kurt gibi dişlerinin bana çağrışım yapması biraz zaman aldı. Türkler bile gülebilirdi buna. Yeni gelenler her ne kadar at üzerinde olsalar da, Türkler sayı ve silah bakımından üstündüler. İki atlıdan biraz fazlasının, Türklerle aramızdaki açık alanı geçip de düşman hattına girebilmesi beklenmezdi. Ben kesinlikle beklemiyordum, ama o sırada onları tanımıyordum.

"Türkler tarafından açılan ilk yaylım ateşi, atlıların vücutlarından geçmiş ama hücumu durduramamıştı. Daha fazla silah ateşlendi ama hâlâ mesaj alınmamıştı. Sonra Türklerden bazıları, gözleriyle şahit olduklarına inanmaya başladılar ve kurşunların bu yaratıkları durdurmaya yaramadığını fark ettiler. O zaman atları hedef aldılar; atlar kanlı canlı olduklarından, tüfeklerden yağan kurşunlar onları çabucak düşürdü. Ama artık çok geçti. Atlar görevlerini yerine getirmişler, vampirleri düşmanın ortasına kadar sokmuşlardı. Atlar, binicilerinin altında yere yığıldıkça, biniciler ayakları üzerinde dikiliyor ve koşmaya başlıyor, önlerine çıkan Türklere saldırıyorlardı.

"Ne yaptıklarını göremiyordum. Adamların çığlık attıklarını duyuyorduk, ama saldırılan her Türk'ün meşalesi düştüğü ya da söndüğü için, sonlarının ne olduğunu göremiyorduk. Etrafımdaki adamlar korku içinde sinmişlerdi ve ben de, kahramanlık yaparak elime pek bir şey geçmeyeceği kanaatindeydim. Aynen, birkaç hafta önce, Borodino yolunda Opriçnikleri görev başında izlediğimiz zaman olduğu gibi, Türklerin silah atışlarının ve çığlıklarının azaldıklarını ve daha çaresiz hale geldiklerini duyduk. Sanıyorum ki, onları izlerken sen de benim gibi hissettin Aleksey, katillerin vahşeti ve becerisi karşısında, korku ve saygıyla karışık bir his duydun."

Bir şey söylemedim. Haklıydı belki. Belki bu hislerin ikisini de duymuştum, ama içimde bu hislerin yerini uzun zamandır katıksız bir nefret almıştı.

"Tecrübelerinin onlara kazandırdığı hız sayesinde, geriye kalan azıcık ses susturuldu. Hayatta kalan Eflaklılar ile ben dehşet içinde donakalmıştık; onların batıl korkuları beni etkilemiş ve ne yapacağım konusunda şaşkına çevirmişti. Kısa süre sonra korkumun üstesinden geldim ve diğerlerinden, neler olduğuna dair bilgi almaya çalıştım, ama faydası olmadı. Aralarından Fransızca bilen tek kişi, gözüne bir Türk kurşunu isabet etmiş, cansız yatıyordu. Geriye kalanlarla iletişim kurabilecek olsaydım bile, korkularını aşabileceğimden emin değildim. Her ne kadar, atlıların bir şekilde, sözü edilen kurtarıcıyla ilintili olduğunu sezdiysem de, bu köylüler, onun gelişini sevinçten çok korkuyla karşılamış gibi görünüyorlardı.

"Yalnız başıma, hızlı adımlarla, önceden Türklerin durdukları yere gittim. Önümdeki ağaçların arasında, bir yere sinmiş ya da koşuşturan gölgeler gözüme çarpıyor, insan dili ile hayvan homurtusu arasında bazı sesler duyuyordum. Ardından, yüksek sesli bir çığlık duydum. Bağırışın Türkçe olduğundan emindim, ama ses hemen susturuldu, yerini daha önce duyduğum o homurdanmalara ve kıs kıs gülmelere bıraktı. Birkaç dakika ağaçların arasında dolandım; ayaklarım, düzinelerce Türk cesedine takılıyordu. Her birinin boynunda ve birçoğunun daha başka yerlerinde de aynı yaralardan vardı, ama hâlâ atlılardan hiçbiriyle karşılaşmamıştım. Sonra durup dinledim.

"O ana kadar duymakta olduğum sesler azaldı, artık tek duyabildiğim, saldırıya hazırlanan hayvanların hırıltılı, hızlı solumalarıydı, her taraftaydılar. Onların ortalarına girmiştim ve şimdi etrafım sarılıydı. Pek faydası olmayacağını bilmeme rağmen, elimi kılıcıma götürdüm. Arkamda, yakından gelen bir ayak sesi işittim. Döndüğümde kendimi Zimeyeviç'le karşı karşıya buldum.

"Konuştu, ama dilini anlamıyordum. Nefesinin pis kokusunu alabiliyordum, bataklık gibi kokuyordu. Tekrar, bu defa başka bir dilde konuştu, ama yine anlamadığım bir dildi. Sonra İngilizce konuştu, 'İyi akşamlar,' dedi. Rus olduğumu anlatmak için, basmakalıp İngilizce bir cümle

kuruverdim. Cümle kurmaya çalışarak duraksadı, ardından gülümsedi ve akıcı bir Fransızca'yla, 'Öyleyse, Fransızca biliyorsunuzdur,' dedi.

"Bildiğimi söyledim ve Zimeyeviç önümden yürümeye başladı. Arkasında, tıpkı sırtına giymeye üşendiği bir palto gibi, bir Türk'ün cansız bedenini sürüklediğini ancak o zaman fark ettim. Yürürken döndü ve arkasındaki cesedi, o gelmeden önce etrafımı sarmış olan yaratıkların ortasına şöylece atıverdi. Arkamızda, efendilerinin onlara attıkları şeye çullandıklarını duydum.

"Eflaklıları bıraktığım yere doğru yürüdük. Onları bıraktıktan sonra geçen zaman içerisinde bir miktar cesaret toplamışlardı, şimdi ayakta duruyor ve ne yapacaklarını konuşuyorlardı. Biz oraya varınca (Zimeyeviç oraya varınca) bir kez daha kendilerini korkuyla yere atıp sindiler. Zimeyeviç onlara hiç aldırmadı. Onların biraz ötesinde oturup konuşmaya başladık.

"Merak, hem korkuya hem de görgü kurallarına üstün gelmişti ve ona, en açık soruyu doğrudan sordum: 'Nesiniz *siz*?'

'Siz Rus'sunuz,' dedi, 'bu yüzden böyle şeyleri anlarsınız. Biz, vampiriz, *vurdalak*, sizin dilinizde söylemek gerekirse.' Şaşkınlığımı açığa vurmama gerek yoktu. 'Ve vatanseverleriz,' diye devam etti.

'Hepiniz Eflaklı mısınız?' diye sordum.

'Şu anda çoğumuz öyle; Moldovalı birkaç kişi var. Sürekli değişen bir grubuz, lider dışında,' dedi, başını hafifçe eğerek. 'Ama şu anda hepimiz... bu yörenin yerlisiyiz.'

"O zamana kadar, yoldaşları ormandan çıkıp gelmeye başlamışlardı. On kişi, bir araya gelmiş, basit bir grup oluşturmuşlardı, düzenleri, benim yoldaşım olan Eflaklılardan çok farklı değildi. Ama Eflaklıların ortasında, bu yeni grubun dikkatini çeken bir şey vardı. O şeyin ne olduğunu gayet iyi tahmin edebiliyordum.

'Hepsi size benzemiyor,' dedim.

'Onlar da size benzemiyor,' dedi eliyle Eflaklıları işaret ederek. 'Tüm cemiyetlerde sınıf farklılıkları vardır.'

Bana yüz yüze bakabilmek için döndü. 'Ve işte bu yüzden, burada oturup sizinle konuşabilmek, herkese nasip olmayan bir ayrıcalık.'

'Öyleyse, sanıyorum ki, kalede bizi gördünüz,' dedim.

'Gördüm, ama burada olduğunuzu ve bizim ne yapacağımızı zaten biliyordum.'

'Ve dört yüz yıldır orada mı yaşıyordunuz?'

'Daha o kadar olmadı,' diye cevapladı, ona pek yakışmayan efkârlı bir gülümsemeyle, 'ama yakında olacak.'

'Peki ya diğerleri, onlar da bu kadar yaşlılar mı?'

'Ah, hayır,' diye yanıtladı küçümseyerek. 'Benim yaşıma gelene kadar yaşamak yetenek, zekâ ve ileri görüş gerektirir. Bunlar kişinin, bir piyade erinde bulabileceği ya da arayacağı özellikler değildir. Sizden daha yaşlılar kesinlikle, ama o kadar da değil.'

'Onları siz mi yarattınız?' diye sordum, 'Onları siz mi vampire çevirdiniz demek istedim.'

'Buna da cevabım, hayır. Kim böyle yaratıklardan, oğlu olarak bahsetmekten gurur duyabilir ki? Kendiliklerinden ölümsüz olma eğilimindeler onlar. Zaman zaman yabancı biri (ünümüzü duymuş olan bir vampir) aramıza katılabilir. Genellikle, aramıza kabul edilirler.'

"Eflaklılardan biri (kalenin kapısına gitmiş olan) ne yapmak istediklerini anlamak için vampirlere yanaştı. O yaklaşınca, vampirlerden biri dönüp adamın üzerine atıldı. Birkaç saniye içerisinde Eflaklı yere mıhlanmış, üzerine iki vampir daha çullanmıştı. Zimeyeviç onlara bağırdı, ona bakmak için durdular. Yeniden bağırdı, bunun üzerine sürülerine geri döndüler isteksizce. Bacakları arasında kuyruklarını görmüş kadar oldum.

"Zimeyeviç ile bir süre daha konuştuk. Gerçi astlarının ormandan sürükleyerek getirdikleri Türk cesetlerinden kalanları bitirişlerine göz atarken dikkatinin dağıldığını seziyordum. Onun önerisi üzerine, en azından Karpatlar'ın bu bölgesinden Türkleri temizleyinceye kadar, birlikte çalışmaya karar verdik. Moskova'da yapma-

yı planladığımıza benzer şekilde çalışacaktık; gündüzleri 'biz', Türklerin yerlerini tespit etmek için casusluk yapacaktık ve sonra 'onlar' geceleri çıkıp Türkleri yok edeceklerdi. Dağda bizleri bulmanın onun için sorun olmayacağını söyledi. Gidip planlarımızı, hayatta kalan altı Eflaklıya anlattı hatta.

'Neredeyse şafak sökecek, bize müsaade etmeniz gerek,' dedi onlarla konuştuktan sonra yanıma gelip. 'Ama öncelikle, kılıcınızı ödünç alabilir miyim?'

"Bunun ona ne gibi bir faydası olabileceğini anlamadan, kılıcımı eline verdim. Onu aldı, hâlâ bir Türk'ün cesedinin etrafına çökmüş durumda olan diğer vampirlerin yanına gitti. Kılıçla ne yaptığını anlayamadım, biraz sonra ekibini önüne katmış, yukarıdaki şatoya geri götürüyordu. Yaklaştıkları zaman, kılıcımın ucunu ağzında tutmakta olduğunu gördüm. Üzerinde iri bir parça, kanlı, çiğ et vardı; onu önce dişleriyle parçaladı, sonra tamamını yedi. Sonra gülümseyerek, silahı bana geri attı. Kılıcı yakaladığımda, beni hafifçe selamladı ve dağın yükseklerine doğru, yoluna devam etti. Birkaç dakika içerisinde, görüş alanından çıktılar.

"Oturup o geceki çarpışmadan geriye kalanlara baktım ve Zimeyeviç'le aramızda geçen tuhaf konuşmayı düşündüm. Günün soğuk ışıkları altında, gördüğüm ve duyduğum her şey, tuhaf ve inanılmaz görünecekti, yine de onlardan şüphe duymuyordum; hatta keşfettiğim şey karşısında, şok hissi bile yaşamıyordum. Sanıyorum ki, tehlikeyi kişisel olarak algılamadığım için, korku duymuyordum. Sonra, etrafımızda yatan çürümüş Türk cesetlerine, korkudan sinmiş silah arkadaşlarıma ve kılıcımın, bir yandan çok alışıldık bir görünümde, ama o gün tiksindirici bir hale gelmiş olan, kanla kaplı bıçağına baktım. Sonra dönüp kustum."

Durdu, birkaç dakika ikimiz de sessiz kaldık.

"Peki onunla tekrar karşılaştın mı?" diye sordum sonunda.

"Tıpkı onun önerdiği şekilde oldu. Biz gündüzleri dağ-

ları tarıyor, Türklerin yerlerini tespit ediyor, fakat onlarla çarpışmaya girmiyorduk. Geceleri, Zimeyeviç ve ekibi ortaya çıkıyor, belirlediğimiz işgalci grubunu ortadan kaldırıyorlardı. Toplamda yüzlercesini öldürmüş olmalılar. Zimeyeviç iyi bir yoldaştı; buna gülebilirsin, ama o kahrolası ülkede karşılaştığım herkesten iyiydi. Ve diğer vampirlerle de biraz konuştum. Zimeyeviç'in söylediği kadar insanlıktan uzak değillerdi. Yani, nasıl olduklarını sen de biliyorsun; Opriçniklerle sen de konuştun. Ve unutma ki onlar, benim omuzdaşlarımdı; en azından belli bir süre için. İsim kullanmıyorlardı, ama Pyotr, Varfolemey, Andrey ve Yoan şimdikilerle aynı olan takma isimlerdi."

Dimitriy bana dönüp ne söyleyeceğini düşünerek gözlerime baktı. Sonra başını olumsuz anlamda salladı, sanki bir rüyadan uyanıyor gibiydi.

"En azından hatırlayabildiğim kadarıyla öyleydi," dedi. "Uzun zaman önceydi."

"Onlarla ne kadar kaldın?" diye sordum.

"Fazla değil. Yaklaşık iki hafta geçtikten sonra, bir Rus taburu gözümüze çarptı sonunda ve ben de alışık olduğum düzene geri dönmeye karar verdim. O gece, vedalaşabilmek için, Zimeyeviç bizimle buluşuncaya kadar bekledim. Bu kararı neden verdiğimi anladı ve tüm samimiyetiyle bana, ne zaman yardıma ihtiyacım olursa, korkmadan ondan isteyebileceğimi söyledi."

"Sözünü tutacak kadar iyi biriymiş bari." Dimitriy ses tonumdaki iğnelemeyi fark etmedi.

"Aynen öyle Aleksey, aynen öyle. Vampir olmalarından hoşlanmayabilirsin, Tanrı biliyor ya, ben de hoşlanmıyorum, ama 'onlar', güvenilecek kişiler. Öyle olduklarını kanıtladılar."

Ve içten içe onu suçlayamıyordum. Opriçnikler yardım çağrımıza yanıt vermişler, onlardan yapmalarını istediğimiz şeyi yapmışlardı. Bunu ikimiz de biliyorduk, yine de ikimizin vardığı sonuçlar birbirinden epey farklı görünüyordu. Bu farklılığı sorguladım ve çok geçmeden onu buldum. Dimitriy'in o yaratıkların vampir olmalarından

hoşlanmadığını Tanrı biliyor olabilirdi, ama benim öyle olduğuna ikna edilmem gerekiyordu hâlâ. Benim, onların doğalarına karşı duyduğum sezgisel, içgüdüsel nefret, görünüyordu ki, Dimitriy'de yoktu, ya da en azından gizlenmişti. Onları, düşmana doğrultulması gereken bir savaş topu olarak düşünüyor olması, fazla mantıklıydı. Onun ikimizden daha akılcı olduğunu görmek, beni şaşırttığı gibi, Maks'ı da şaşırtırdı.

Evet, eğer akılcılık buysa, canı cehenneme gidebilirdi. Sevgi, akıldışıydı, ama hem doğru hem de güzeldi. Nefret de öyle olamaz mıydı? Opriçniklerle olan deneyimim beni, öyle olabileceğine ikna etmişti.

Ona soracak başka sorularım da vardı, ancak bu soruları sormayı midem kaldırmıyordu. Konuyu değiştirdim. "Ne zaman gidiyorsun?" diye sordum.

"Şu anda hazırım," dedi, mahcup bir şekilde gülümseyerek. "Planlarımı yaptım bile. Bugün gidiyorum." Sonra ekledi: "Benim için Natalya ile Boris'e göz kulak ol."

Sarıldık. Veda ederken söylenebilecek söz yoktu, yine de uzaklaşırken biliyordum ki, aramızda daha dürüst bir konuşma geçmiş olmalıydı. Dimitriy, yalan söylüyordu ya da en azından, hikâyenin tamamını anlatmıyordu, bundan emindim. Zimeyeviç'le ilk karşılaşmasına ilişkin yaptığı açıklama fazla düzenliydi; fazlasıyla, Dimitriy'in kendini iyi hissetmesi için uydurulmuş gibi görünüyordu. Bana anlatmak istediği başka şeyler de vardı; ama anlatmamıştı.

Peki, neden anlatmamıştı? Çünkü ben de bir yalancıydım. Dimitriy, benim tam olarak ne gizlediğimi anlayabilecek sezgiye sahip olmayabilirdi, ama beni, gizlediğim bir şey olduğunu anlayabilecek kadar uzun zamandır tanıyordu. O şey, o tiksindirici yaratıkların her birini yok etmeyi kendime misyon edinmiş olmamdı; artık Moskova'ya geri dönmemek için hiçbir bahanem de kalmadığı için, devam edeceğim bir misyon. Ben neden ona sırrımı söylememiştim? Çünkü ona güvenmiyordum. Onu kandırdım, çünkü onun da beni kandırdığını

biliyordum. Davranışı benimkinden farksızdı. Ben de, o da, birbirimize duyduğumuz güvende oluşan kördüğümü, "kader" deyip yok sayamazdık.

Aramızdaki tek yalancı Maks'ken işler ne kadar daha kolaydı. Onun varlığı, aramıza şüphe tohumları ekmemişti. Belki o, hem Dimitriy'den hem de benden daha iyi bir yalancıydı; o kadar ki, şimdi bile, ifşa olduktan sonra bile, öldükten sonra bile, henüz yanından ayrıldığım, canlı silah arkadaşımdan daha fazla güven duyuyordum ona.

İki gün sonra, arabalardan, yük arabaları ve faytonlardan oluşan büyük bir konvoy, Yuryev-Polskiy'den ayrıldı. Ekim ayının on dördüydü; Natalya'ya veda edip Moskova'dan ayrılmamızın üzerinden bir aydan fazla zaman geçmişti. Kış bastırmadan önce yaşadığımız son günün, o gün olduğunu sonradan anladık. Yolculuğumuzun ikinci gününde, sıcaklık birden düştü. Moskova'ya yolculuğumuz, planlandığından daha soğuk geçecekti, ama yalnızca üç ya da dört gün sürecekti ve sonra Moskova'ya dönmüş olacaktım. Bu Rus kışında, Bonaparte'ın geri çekilişi çok daha uzun sürecekti.

Dönüp geride dizili olan araçlara baktığımda, Petro Petroviç'in, "sermayelerini" Moskova'dan götürmek için kullandığı, üç kapalı araba çarptı gözüme. Petro Petroviç, ilk arabanın önünde, sürücünün yanında oturuyordu. Onun arkasında, tentenin gölgesinde Domnikiia'ya ait olduğunu bildiğim bir yüzü seçebiliyordum. Uzun yolculuğun büyük kısmını ona bakarak geçirdim.

Benim olduğum arabada çeşit çeşit insan vardı, yaşlılar, gençler, bazı aileler... muhatap olmayı canımın fazla istemeyeceği türden insanlar. Sevgili şehrimin kulelerinin ve kubbelerinin ilk kez görünür olduğu, yolculuğumuzun dördüncü gününde, yanımda oturan bir annenin iki çocuğuna, beni kendi çocukluğumun anılarına götüren bir halk masalının sonunu anlatmakta olduğunu hatırlıyorum. Tekrar dönüp Domnikiia'ya bakmadan önce, birkaç dakika yaklaşmakta olan şehre bakmıştım.

Annenin çocuklarına anlattığı masal, büyükannemin en sevdiği masallardan ve en tuhaf olanlarından biriydi ve her ne kadar basit bir masal olsa da, en korkuncuydu. Güneyde, Uryupin adında bir kasabada geçiyordu. Çocukluğumun, şimdi önemini tamamen kaybetmiş olan korkularının anılarında teselli bularak, öylece kadını dinledim.

"O yolcu ve yaratıkları gittikten sonra, herkes sevinmiş," diye anlatıyordu, bahsettiği sevince uygun olsun diye sesini yükselterek, "ama bir süre sonra, insanlar yolunda gitmeyen bir şey olduğunu fark etmişler." Bir sır verir gibi çocuklarının üzerine eğildi ve sesini alçalttı:

"Kasaba çok sessizmiş, o kadar sessizmiş ki, bir çiftçinin, afyon tohumu ekişinin sesini bile duyabiliyormuşsunuz." Çocuklar, kafalarını kaldırıp ona gülümsediler; daha önce defalarca dinledikleri bu hikâyenin sonunu biliyorlardı.

"Sonunda, küçük bir çocuk, tam senin yaşlarında bir çocukmuş, Grişa," dedi oğluna, "yolunda gitmeyen şeyin ne olduğunu anlamış. Kasaba çok sessizmiş, çünkü hiç kuş sesi yokmuş. Yolcunun yaratıkları, yalnızca fareleri yemekle kalmamışlar, oradaki bütün kuşları da yemişler.

"Ve bildiğiniz gibi, bugüne dek, kuşlar bir daha o kasabaya uğramamış."

İkinci Bölüm

18

Moskova'ya vardığımda günlerden pazardı. Şehri, daha önce en kötü haliyle görmüş olduğuma memnundum, çünkü şimdi, her ne kadar şehir hâlâ üzücü bir durumda olsa da, en azından bir miktar iyileşme olduğunu görebiliyordum. Domnikiia gibi, şehri daha Fransızlar gelmeden önce terk etmiş olan halkın büyük kısmı için, şehrin şimdiki haliyle o zamanki hali arasındaki fark, yürek parçalayıcı boyutta olmalıydı. Onu son gördüklerinde hâlâ fiziksel güzelliğinin zirvesinde bir şehirdi; sokakları içinde akıp giden insanlar, ona can veriyordu, gerçi insanlar o sırada, şehirden dışarı doğru akıyorlardı. Ben Moskova'yı son gördüğümde, şehrin üçte ikisi yanıp kül olmuştu, nüfusun yalnızca çok küçük bir kısmı orada kalmıştı ve sokaklarını yalnızca, işgalci Fransız askerleri dolduruyordu.

Bugün, şehrin üçte ikisi yangında harap olmuş durumdaydı. Benim için sürpriz değildi bu, ama başka birçok insan için dehşet vericiydi, özellikle de, döndüklerinde kendi evlerini yanıp kül olmuş durumda bulanlar için. Bugün, şehirde hiç Fransız yoktu; Fransızları hiç görmemiş olanlar için bir şey fark etmiyordu, ama onları görmüş olan benim için, bu bir iyileşmeydi. Bugün, şehrin nüfusu hâlâ azdı; ama en kötü zamanında olduğundan fazlaydı ve gitgide artmaktaydı. Onu dolu zamanında görmüş olanlar için, hâlâ boştu. Benim için de henüz dolmuş değildi, ama en azından dolmaktaydı.

Bu yüzden, o gün eksantrik bir tip gibi görünüyor ol-

malıydım. Geri dönen Moskovalıların çoğu, yüzlerinde çaresiz bir şok ifadesiyle, önlerinde uzanan (hem kişisel hem de mimari anlamda) yeniden yapılanma görevinin muazzam boyutunu düşünerek, etrafta ağır ağır dolaşıyorlardı; ben ise, yıllardır görmediği güzel bir şehri yeniden ziyaret etmekte olan bir yolcunun bariz keyfiyle geziyordum.

Yine de, Kremlin'in başına gelen felaketi kendi gözlerimle ilk gördüğümde, yüzüm, etrafımdaki diğerlerinden ayırt edilemez hale gelmiş olmalıydı. Bonaparte'ın işgalinin ilk günlerinde yangından korunmuştu; bu büyük ölçüde, ele geçirdikleri tacın en değerli mücevherini korumak isteyen Fransızların kendi çabalarıyla olmuştu. Ama şehirden ayrılırken Bonaparte, elinde tutamadığı şeyi biz geri alamayalım diye, kaleye mayın döşenerek yıkılmasını emretmişti. Şehri ilk ele geçirdiklerinde Fransızların yakasını bırakmayan yangınlar için belki bulunabilirse de, Kremlin'in yıkılması için geçerli hiçbir askerî neden bulunamazdı; bu yalnızca, öfkeye yenilmekti.

1812 sonbaharında Bonaparte'tan ayrılmaya başlayan şans, artık onu tamamen terk etmişti. Kremlin yıkılmamıştı. Napoléon'a bağlı askerler, böylesine barbar bir emri uygulamayı istememişlerdi belki. Belki, yağmur fitilleri söndürmüştü. Sebep ne olursa olsun, barutun çok az bir kısmı alev almıştı. Ama Kremlin'in ayakta kaldığını görmek Moskovalıları ne kadar rahatlattıysa da, yapılan tahribatı görmek yine de çok acıydı. Kızıl Meydan'ın karşısında, Tophane ile Aziz Nikolai Kulesi arasında yer alan her şey, nehre doğru uzanan başka kulelerle birlikte, yok olup gitmişti. İçeride ne ile karşılaşacağımı bilmeden dolaşırken, Fasat Sarayı'nın yıkılmış olduğunu gördüm. En kötüsü de, bir zamanlar Büyük İvan Çan Kulesi'nin üzerinde yer alan müthiş altın haç yoktu. Herhangi bir patlamada yok olmuş değildi; yere indirilmiş ve bir arabaya konarak Bonaparte'ın ganimetinin bir parçası olarak götürülmüştü.

Fransızların çekilmesinin yarattığı tahribata tanık ol-

mak üzücü olsa da, Fransızlar gittikten sonraki yirmi dört saat içerisinde geriye kalan Moskova nüfusunun içine düştüğü anarşi çukurunu görmediğim için kendimi şanslı sayıyordum. O olaylar hakkında duyduklarım bile yeterince moral bozucuydu. Kalabalık, artık yetimlerin değil de, hareket ettirilemeyecek kadar güçsüz durumdaki yaralı Fransız askerlerinin bulunduğu Kimsesizler Yurdu'na yürümüştü. Halkın öfkesi, çok az askeri sağ bırakmıştı; gerçi onların ölümleri, şehirden çıkmayı başarıp da, yavaş yavaş, dondurarak öldüren Rus kışına adım atmış olan silah arkadaşlarınınkilerden çabuk olmuştu. Halkın yaptığı tek şey, intikam duygusuyla yapılan eylemler olsaydı, bunlar, yanlış yere yöneltilmiş bir vatanseverlik duygusuyla ilişkilendirilebilirdi; ama, bana anlatılanlara göre, yağmacılık her zamankinden daha yaygın yaşanmıştı. Tüm Moskovalıların idareli bir biçimde kullanmaları gereken tüm malzemeler, en güçlü ve en bencil olanlar tarafından kapılmıştı. Neyse ki, şehrin yakınlarında, Fransızların gitmelerini bekleyen, Prens Khonvanskiy komutası altında Rus birlikleri vardı da, hiçbir kanunun (ne Fransız ne de Rus kanunlarının) hükmünün geçmediği dönem, daha fazla insafsızlığa yol açmadan kısa sürede sonra ermişti. Ben şehre dönünceye dek, kibarlık olmasa da, uygarlık, eski haline çoktan dönmüştü.

Tverskaya'daki benim çoğunlukla kaldığım han (ahırlarda ya da mahzenmezarlarda kalmadığım zamanlarda), kısmen de olsa yangından paçayı kurtarabilmişti. Alevler, binanın büyük bir kısmını, ayrıca odaların yarısını kül etmişti, ama hanın sahipleri o zamana kadar dönmüşler, geriye kalan kullanılabilir durumdaki odalardan yararlanarak işlerini yeniden canlandırmak için çabalıyorlardı. Hancı beni, moral bozucu bir biçimde çıplak olan bir odaya götürürken, onunla sohbet ettim. Eskiden yattığım oda artık yoktu; bir zamanlar o odaya çıkan merdivenler artık döküntü ve moloz dolu bir araziye bakan bir uçuruma çıkıyordu. Hancı Vadim'i, Dimitriy'i ve Maks'ı sordu. Hepsinin iyi olduklarını söylerken, en kolayının

Maks hakkında yalan söylemek olduğunu fark ettim. Ama anladım ki, Vadim'i benim gördüğümden daha yakın zamanda görmemişti.

Vadim'in izini sürmek için yapabileceğim fazla bir şey yoktu. Fransızların gelişiyle birlikte o da benim gibi, faaliyetlerini gizli olarak sürdürmeye başlamıştı. Kendini gizleme yeteneği bakımından dünyanın en iyisi olmayabilirdi, ama Moskova kadar büyük şehirde, onu aramaya nereden başlayacağımı bile bilmiyordum. Yapabildiğim tek şey, haftalar önce kararlaştırdığımız buluşma noktalarına gitmekti. Fazla umut yoktu, ama bu eylemimizin son planıydı. İhtimal ne kadar zayıf olsa da, onu bulabilmek için tek şansım buydu. Her şeyden önce, Opriçniklerden biri veya ikisi de orada olabilirdi belki; ki bu, üzerinde birbirine tezat duygularla düşündüğüm bir fikirdi.

Pazar gününün buluşma yeri, Kremlin'in doğusundaki Menşikov Kulesi'nin yanındaki Fyodor Stratilit Kilisesi'ydi. Oraya gitmeden önce, rotamdan hafifçe saparak, şehirde son gecemi geçirdiğim yere, Boris ile Natalya'nın gecekondu mahallesinde kaldıkları yere uğradım. Oraya vardığımda, gecekondu mahallesinden geriye bir şey kalmadığını gördüm: Değersiz birkaç eşya ortalığa saçılmıştı ve insanların inşa ettikleri el yapımı çadırlardan geriye kalanlar görülmekteydi. Önceden, Boris ile Natalya'nın kendi bölmelerinin yer aldığını tahmin ettiğim yeri bulmayı başardım. Geriye değerli hiçbir şey bırakmamışlardı. Kırık bir şişe, yarıya kadar çamura batmış halde duruyordu. O, içindeki içkiden benim de içtiğim şişe miydi, onlara bıraktıklarımdan biri miydi, yoksa rasgele atılmış başka bir şişe miydi, bilmiyordum.

Etraftakilere sorarak, kampın biz ayrıldıktan birkaç gün sonra Fransızlar tarafından dağıtıldığını öğrendim. Kan dökülmemişti, kamptaki insanlar sorunsuz bir şekilde, şehrin başka bölgelerine dağılmışlardı. Kimsenin, bir ayakkabı tamircisi ile kızının nereye gittiğini bilebileceğine dair fazla umut yoktu. Vadim'in katılacağını umduğum toplantının yapılacağı yere doğru yoluma devam ettim.

Saat dokuza yakın oraya vardığımda, Vadim orada değildi. Vadim için, duvarın alçak bir kısmı üzerindeki yumuşak bir taşa yazdığım kendi mesajımı bulmam uzun sürmedi. Mesajıma karşılık, başka bir mesaj bırakmış olabileceği beklentisiyle kalbim hızlı hızlı atıyordu, ama ondan mesaj yoktu. Bir saat bekledim. Vadim gelmedi. Yeniden yatağıma döndüm.

Ertesi sabah, Moskova'dan ayrılmadan önceki gün yaptığım gibi, geriye kalan diğer altı buluşma noktasını ziyaret ettim. Amacım, önceki gece kiliseye gidişimdeki amacımın bir kısmını oluşturduğu gibi, Vadim'in bana hiç mesaj bırakıp bırakmadığını kontrol etmekti. Benim bıraktığım mesajların çoğu olduğu gibi kalmıştı. Tebeşirle yazılan mesajlardan biri, muhtemelen yağmur yüzünden, tamamen silinip gitmişti, başka bir tanesi, kısmen silinmiş, ama hâlâ büyük ölçüde okunabilir durumdaydı. Ancak, mesajların hiçbirine karşılık Vadim'in bıraktığı bir yanıt mesajı bulamadım. Belki Vadim oraya bir mesaj bırakmıştır diye, mesaj bırakmamış olduğum yanmış tavernayı bile kontrol ettim, ama orada da bir şey yoktu.

Mesajların herhangi birini okumuş olsaydı, cevap verirdi elbette. Birden Yurvey-Polksiy'de bize katılmaya karar vermiş olsaydı bile, en azından randevuya geleceğini belirten bir mesaj bırakırdı. Elbette, buluşma yerine gelip de mesajı görmemiş olması da olasıydı, ama öte yandan, mesajları alışılageldik yerlere bırakmıştım; Vadim'in, yılların deneyimiyle, mutlaka kontrol edeceği yerlerdi bunlar. Varabildiğim tek sonuç, onu en son, Aziz Vasiliy Kemeri'nin altında gördüğümüzden beri, toplantıların hiçbirine katılmamış olduğuydu. Bizim gibi, şehri o günden hemen sonra terk etmiş olmalıydı. Ama öyle bile olsa, benim yaptığım gibi, bize bir mesaj bırakmaz mıydı? Başka bir ihtimal, şehri hiç terk etmemiş ve hiç terk edemeyecek olmasıydı.

Bu, gittikçe daha olası görünen bir ihtimaldi. Eğer

Yuda, Vadim'in onu takip ettiğini fark ettiyse, takipçisinden kurtulmak ve tek hamlede, lezzetli bir yemeğe dalmak için tereddüt etmezdi. Vadim iyi dövüşür, kolay yem olmazdı, ama daha *vurdalak* kelimesini duyduğunda bile gözle görülür bir şüphecilik göstermişti, bu yüzden, olması gerektiği kadar tetikte davranmamış olabilirdi. Dahası, en son gördüğüm Yuda'ydı, Vadim değil. Ve başka bir Opriçnik'le karşılaşmadıklarını kim bilebilirdi? O zaman Vadim için hiç umut kalmazdı. Eğer bu şekilde olduysa, Yuda'nın da bundan birkaç saat sonra o mahzen cehenneminde işinin bitmiş olması hem bir ironi, hem de küçük bir teselliydi.

Ama öyle olmuş olabileceğinden korksam da, ne olduğunu bilmiyordum. Vadim'in Moskova'dan ayrılmış olması da aynı şekilde muhtemeldi. Eğer durum böyleyse, artık şehir normale dönmekte olduğuna göre, onun da benim yaptığım gibi, şehre geri dönmesi beklenirdi. Tek yapabildiğim, her akşam saat dokuzda uygun yerde bulunmak ve umut etmekti.

O gün öğleden sonra, Degtiyarniy Sokağı'na uğradım. Domnikiia'dan umudumu tamamen kesmemiştim, ama eğer onu kaybettiysem, bunun en azından dostane bir biçimde bitmesini istiyordum. Ayrıca onun ayaklarına kapanmak ve onu sevdiğimi söylemek de istiyordum, ama o bunu zaten gayet iyi biliyordu, bunu dile getirmek bir şeyi değiştirmeyecekti.

Genelevin yangından kurtulmuş olmakla kalmayıp işlemeye başladığını gördüğüme o kadar şaşırmamıştım, gerçi işler henüz pek yoğun görünmüyordu. Binanın yangından etkilenmemiş olması, yalnızca şanslı olmaya yorulabilirdi, ama Petro Petroviç, şanslı olmayı iyi bilen bir adamdı.

Domnikiia, salonda değildi. Diğer kızlar, gelmeyen müşterileri beklemekten şimdiden yorulmuş, tembel tembel oturuyorlardı. Hiçbiri yanıma gelmedi; yüzümü, kimi görmeye geldiğimi bilecek kadar iyi tanıyorlardı. Merdivenlerde Margarita'ya rastladım.

"Ah, sensin demek," dedi, soğuk bir şekilde.

"Domnikiia'yı görmeye geldim."

"Sana engel olamam," diye yanıt verdi ve merdivenleri inmeye devam etti.

"Hemşirelik işinin son bulduğuna üzüldüm," diye mırıldandım, ancak onun duyabileceği kadar alçak sesle.

Domnikiia'nın kapısını çaldım, yanıt vermesi üzerine içeri girdim.

"Ah, sensin demek," dedi. Az önce Margarita'nın söylediği sözcüklerin aynısını kullanarak ama her açıdan çok daha az tutkulu bir tonda.

"Evet," dedim. "Seni görmek istedim."

"Eh, beni bilirsin Aleksey, benim için iş, iştir ve parası olan bir adamı geri çevirmem."

"Buraya bunu yapmaya gelmedim."

"Peki ne yapmaya geldin?"

Bunun üzerinde bir an düşündüm ve ne yapmaya geldiğimi bilmediğimi fark ettim. Ne elde etmek istediğimi gayet iyi biliyordum, ama onu elde etmeyi nasıl başaracağım konusunda gerçek bir planım yoktu. Fark ettim ki, oradan ne şekilde ayrılacak olursam olayım (ister sevgilisi, ister eski sevgilisi olarak) söylenecek tek bir şey vardı.

"Özür dilemeye geldim," dedim.

"Ne için? Vampir olmak istediğimi söylediğimde bana bağırdığın için mi?" Sanki böyle bir şey için özür dilemek önemsizmiş gibi, küçümseyerek konuşuyordu.

"Hayır," diye yanıt verdim, yalnızca tamamen dürüst olmanın işe yarayacağının farkında bir şekilde, "öyle yaparken haklıydım. Daha sonrasında senin özrünü kabul etmediğim için özür dilerim."

"Neden etmedin?" Birden sesi tamamen aşağılayan bir tonda çıktı. Kadın kalbinin inceliklerini anlıyor olmakla övünebilirdim, ama gerçekte, tam da duymak istediği şeyin üzerine basmam tesadüfen oldu.

"Söylenmesi gerektiğini düşünmedim. Zaten ortadaydı."

"Öyle miydi?" Şimdi artık, neredeyse fısıldayarak konuşuyordu. "Neden?"

"Çünkü..." Verecek cevabım yoktu ama. Ortadaydı çünkü, aklımın tam olarak nasıl çalıştığını ve ona karşı ne hissettiğimi "ben" biliyordum. O bilmiyordu.

Bana doğru bir adım attı. "Zaten ortada olup da bana şimdiye kadar söylemediğin başka bir şey var mı?" diye kışkırtıcı bir biçimde sordu, o kadar yakınımda duruyordu ki, bana bakabilmek için boynunu yukarı uzatması gerekiyordu. Onu öpmek için uzandım. Beni durdurmak için parmaklarını dudaklarıma götürdü. "I-ıh," dedi, başını sallayarak. "Onu söylemek zorundasın."

"Hâlâ yeterince açık değil mi?"

"Söyle onu, Lyoşa!" diye mırıldandı, konuşmaktan çok, dudaklarını oynatarak. Kulağına eğildim ve ona fısıldadım. Başımı kaldırdığımda yüzünde, Dimitriy, Natalya'nın isim gününü hatırladığında kızın yüzünde gördüğümden bile daha ışıltılı bir gülümseme gördüm. Onu öpmek için öne doğru eğildim, bu defa karşı koymadı. Yatağa doğru ittim onu, ama bu defa beni durdurdu.

"Burada olmaz," dedi, "mecbur olmadığımız sürece olmaz. Nerede kalıyorsun?"

"Handa, önceden kaldığım yerde."

"Ancak geç saatte olur; belki gece yarısından sonra."

"Pekâlâ."

"O da eğer gelebilecek olursam."

"Benim seni burada görmem daha kolay olur," dedim.

"Hayır, bunu istemiyorum. Yuryev-Polskiy'deyken olduğu gibi olmasını istiyorum, hemşirelik yaptığım zamanda olduğu gibi."

"Peki," dedim ve onu öptüm yeniden. Sonra oradan çıktım.

O akşam yine Vadim'i bekledim. Günlerden pazartesiydi, buluşma yerimiz bu yüzden Kızıl Meydan'dı.

Yaklaşık bir saat ortalarda gezindim. Sonbahar bitmiş, kış başlamıştı ve üşümemek için, ellerim ceplerime gömülü halde yürümeye devam etmek zorundaydım. Meydan, hareketli olmaktan uzaktı ve meydandan geçmekte olanlar, gecenin soğuk havasında gerektiğinden fazla zaman harcamak istemeden, hızlı hızlı ve yalnızca gidecekleri yere varmaya çalışarak yürüyorlardı. Vadim, o insanların arasında değildi.

Hana geri döndüm. Hancıya, bir hanımın beni ziyarete geleceğini söylemiştim önceden, o yüzden içeri girdiğimde ona kaşlarımı kaldırarak bakmam, onu sorgulamam için yeterli oldu. Onun yanıtı, başını şöyle bir sallamak oldu. Ama daha vakit erkendi.

Domnikiia odama girdiğinde uykuya dalmıştım. Soğuk, çıplak vücudunun sırtıma dayanıp benim vücuduma sarılışını duyana kadar, orada olduğunu fark etmedim. Yüzüne bakabilmek için yan tarafıma döndüm.

"Şimdi bir şey söylemem gerekiyor mu, Domnikiia?" diye sordum ona, yumuşak bir sesle.

"Hayır," diye fısıldadı, benim göremediğim bir gülümsemeyle. "Zaten ortada."

Ertesi sabah, onu Degtiyarniy Sokağı'na geri götürdüm. Neredeyse öğle olmuştu. Bu sürenin az bir kısmını konuşarak geçirerek uzun süre yatakta kalmıştık, ikimizin de erken kalkmamızı gerektirecek bir işi yoktu.

Onu götürdükten sonra, Vadim'le randevuma gidinceye kadar (buna böylesine kesinlik katan bu kelimeyi kullanabilmeyi ne kadar isterdim) boş vaktim vardı. Kendime öğle yemeği için yiyecek bir şeyler buldum ve sonra, Moskova'nın işgalin ardından ne derece iyileştiği üzerinde düşünerek, sokaklarında aylaklık ettim.

İnanıyordum ki, iyileşecekti. Petersburg, daha yüz yıl önce başkentimiz olmuştu. Ondan dokuz yıl önce, bir bataklıktı. Büyük bir adamın, tarihimizdeki en büyük adam olan Çar Birinci Petro'nun kararlılığı sayesinde, o bataklı-

ğın üzerine ilk yapılar yapılmış ve böylesine kısa bir süre içinde, orası Çar'ın başkentine dönüştürülmüştü. Onun dengi bir adam yoktu artık bugün, sadece Rusya'da değil, tüm dünyada yoktu. Bonaparte, bu şanı devralmaya heves etmişti, ama uzun süre önce, ona layık olmadığını kanıtlamıştı. Moskova'dan çekilmesi, böyle bir statüye ulaşmayı başaramayacağının son kanıtıydı.

Yani bugün, şehrimizi bizim için yeniden inşa edecek bir Petromuz yoktu, ama binlerce, yüz binlerce Petruşkamız vardı; benim ölüleri mezarlarından kaldıramayacağım gibi, kendi başlarına Moskova'yı küllerinden yeniden yaratamayacak olan, ama birlikte onu yakın zamanda kaybettiği eski görkemine yeniden kavuşturabilecek olan küçük Petro'larımız vardı. Ve şehri, en baştan yaratmaları da gerekmiyordu. Şehre dair hatıraları vardı ve yangında yanıp kül olanlara rağmen, şehrin temel biçimi önlerindeydi. Binaları yakabilirsiniz, ama sokakları yakmak daha zordur. Böylece, bir şehrin planı ayakta kalabilir.

Ve elbette, şehrin üçte biri zarar görmemişti. Bu hasarsız sokakların birinde yürüyordum ki, yan yana üç ayakkabı tamircisi dükkânı gördüm; sıklıkla görüldüğü gibi, aynı işi yapan rakiplerin birbirinin sıcaklıklarını paylaştıkları, ama bir yandan da, birbirlerinin müşterilerine gıpta ettikleri tarzda dükkânlardı. Her birinin camlarından içeri göz attım. Aradığım şeyi göremeyince, sonuncu dükkâna girdim ve sahibiyle konuştum.

"Boris Mihailoviç adında bir ayakkabı tamircisi tanıdınız mı hiç?"

"Boris mi?" diye yanıt verdi adam, "Evet, onu tanırım."

"Dükkânı bu yakınlarda mı?"

"Hayır, değil."

"Nerede olduğunu biliyor musunuz?"

"Hiçbir yerde değil. Dükkânı yangınların ilk gününde kül oldu."

"Ama o ölmedi, bunu biliyorum. Onu gördünüz mü son zamanlarda ya da kızını?"

"Ah, demek ilgilendiğiniz kişi Natalya, öyle mi? Pekâlâ, ikisini de yaklaşık bir hafta önce gördüm, Fransızlar gittikten sonra, ama daha sonra görmedim."

"Belki ortadan kaybolmuşlardır," diye fikrini söyledi, o sırada yakımızda bulunup yerleri süpürmekte olan çırak, "tıpkı diğerleri gibi," dedi. Sanki o kelimeyi yeni öğrenmiş gibi ya da ona yeni, belirli bir anlam yüklemiş gibi, "ortadan kaybolmak" kelimesini vurgulayarak söylemişti.

"Ortadan kaybolmak mı?" diye sordum.

"İnsanlar şehre geliyorlar, ama burada kalmıyorlar," diye açıklamaya girişti dükkân sahibi, konuya fazla ilgi göstermeden. "Sanıyorum ki, burada yapılacak fazla iş olmadığına kanaat getirmişler ve başka bir yere gitmişlerdir. Oleg Stepanoviç, sokağın başındaki fırıncı, şahsen tanıdığım tek kişidir. Moskova'ya geri döndü, dükkânını açtı, akşam kapattı ve ertesi gün tekrar açmadı. Ordunun peşinden gittiğini tahmin ediyorum, çünkü onlar ekmek için daha fazla para öderler. Ama gideceğini karısına söylememiş, o yüzden belki de peşine düştüğü yalnızca ordu değildir."

"Ben de tahmin ediyorum ki, Bonaparte adamlarının bir kısmını, saklanıp geri döndüğümüzde bizi birer birer vursunlar diye burada bırakmış," diye fikrini açıkladı çırak, süpürgesine dayanarak.

"Eh, seni vuracak olurlarsa, Vitya," dedi ayakkabıcı, "birilerinin burada senin yokluğunu hissetmesi uzun zaman alacaktır." Süpürme işine, kaldığı yerden devam etmeye başladı hemen.

Adamlara teşekkür edip yola koyuldum, söyledikleri şeylerden, Opriçniklerin hâlâ şehirde olduklarını anlamıştım. Söylenenler belirsiz şeylerdi, ama aynı zamanda, korkutucu biçimde, Opriçniklerin bulundukları her yerde çıkan söylentilere benziyordu. Boris ile kızının başına bunun geldiğini söylemek elbette, yalnızca tahmin yürütmek olurdu, ama o sırada biliyordum ki, şehir ne onlar ne de başkaları için güvenli bir yerdi.

O akşamki randevu, Aziz Clement Kilisesi'ndeydi.

Dışarıda beklerken, tam olarak altı hafta önce, oraya son kez geldiğim zamanı ve Yoan ve Foma ile karşılaşmamı aklımdan geçirdim. Yoan artık ölüydü, biliyordum (o zaman buluştuğumuzda olduğundan bile daha ölüydü), ama hâlâ Foma'nın, onun intikamını almak için o gece oraya gelebileceğinden çekiniyordum. Şimdiye kadar, arkadaşlarının dördünün, yalnızca birkaç gece içinde ölmüş olduklarını fark etmiş olmalıydılar. Bundan bir şekilde benim sorumlu olduğum sonucuna varmak, az da olsa zekâ gerektirirdi ve artık onların yerine düşünecek Yuda olmadığına göre, fazla zekâları da yoktu.

Ama ne sonuca varmış olurlarsa olsunlar, hiçbiri oraya gelmedi. Vadim de gelmedi.

Domnikiia'nın da o gece beni ziyarete gelmemesi, işleri daha da kötüleştirdi. İnsanın yalnız yatmamaya bu kadar çabuk alışması ne tuhaftı.

Bir yandan da, Domnikiia'nın yanımda olmaması iyi olmuştu. Ertesi sabah Marfa'dan bir mektup aldım. Mektubun tarihi, üç hafta öncesine aitti, ama Fransızların işgalinin ve geri çekilmelerinin yarattığı kargaşa içerisinde, mektubun bana ulaşmış olması bile bir mucizeydi.

Yuryev-Polskiy'deyken ona birkaç mektup yollamıştım, ama belli ki, bununla aynı zamana denk gelmişlerdi. Benim güvenliğimden duyduğu endişe, her satırda kendini gösteriyordu. Petersburg'da duydukları haberleri ve Bonaparte'ın yakında onlara doğru yürüyeceğinden duydukları korkuyu anlatmıştı. Marfa, Çar orada kaldığı sürece güvende olacaklarına emin olmuştu. İma ettiği şey, görünürde, Aleksandr'ın onları koruyacağıydı, ama asıl demek istediği, o Petersburg'dan tüydüğü anda, başlarının belada olacağını bildikleriydi. Her zaman olduğu gibi, siyaseti idraki, elbette bir kadına göre, ileri görüşlüydü.

Dimitriy Alekseyeviç, biraz hastalanmıştı, ama şimdi daha iyiydi. Eve ne zaman döneceğimi sorup duruyordu. Bana bunun söylenmesine kızdım. Marfa'nın, kendi arzu-

larını dile getirmek için oğlumuzu kullandığını hissettim. Aslında ne Dimitriy'in eve dönmemi istediği yalandı, ne de bunu Marfa'nın da istiyor olması saçmaydı. Bunu yapmasının, her şeye birden sahip olma arzumla çatışmasına sinirlendim yalnızca. Kızdığımın Dimitriy değil yalnızca Marfa olması tuhaftı, ama diğer yandan burada Moskova'da ona rakip olacak bir oğlum yoktu ki.

Maksim'in ölümü konusunda pek bir şey yazmamıştı, ama yazdığı az şeyle, benim hissettiklerimin aynısını dile getirmeyi başarmıştı. Marfa'nın yaklaşımı, Maks'ı infaza götüren sebepleri yok saymaktı. Maks'ın bir hain olduğu çirkin gerçeğini görmezden gelerek, üzüntüsünü ifade etmişti. Eğer Maks, Borodino'da bir Fransız kılıcıyla öldürülmüş olsaydı da aynı sözleri yazardı. Maks'tan sanki, bir askerin ölmesi gerektiği şekilde ölmüş gibi bahsettiği sözcükleri okumak, bana tarifsiz bir avuntu veriyordu. Kendi aklında, onun ihanetinin can sıkıcı gerçekliğinden kurtulmuştu, ben de bir an, onu terk etmiş olmanın vicdan azabından kurtuldum.

Son haber, Vadim'in kızı Yelena'nın, 6 Eylül'de bir erkek çocuğu dünyaya getirdiğiydi. Beklendiğinden biraz erken doğmuştu, ama tamamen sağlıklıydı ve adı Rodion Valentinoviç'ti. Marfa, bütün bunları Vadim'den duymuş olacağımdan zaten bildiğimi tahmin ediyordu, ama anladığım kadarıyla, öyle olmadığını umuyor ve bunu bana ilk söyleyenin kendisi olması keyfini yaşamanın yanı sıra, benim de Vadim'e ilk söyleyen olmanın keyfini yaşamamı istiyordu.

Eğer yalnızca onu görmenin keyfini yaşayabilseydim, Vadim'e bunu söyleyen iki yüzüncü kişi olmak bile bir zevk olurdu.

Marfa'ya cevaben, Moskova'ya döndüğümden ve güvende olduğumdan başka pek bir şey söylemeyen acele bir mektup yazdım. Yalnızca Dimitriy'in güvende olduğunu söylemek Vadim'in olmadığını ima etmek olacağından, Dimitriy ve Vadim hakkında hiçbir yazmadım,

yok yere telaş uyandırmak mantıksız göründü gözüme. Bütün bu bildiklerimi hesaba katınca, Vadim doğrudan Petersburg'a gitmiş ve o anda, sevgili torununu alnından öpüyor, kollarında sallıyor olabilirdi.

Önceki gece Domnikiia'ya ne olduğunu öğrenmek için Degtiyarniy Sokağı'na gittim. Oraya vardığımda, Domnikiia'nın işi olduğunu söylediler. Hâlâ çalıştığını biliyordum, yine de bunun gerçekliğine şahit olmak hoş değildi. Sanırım orada buluşmamamız gerektiğini bu yüzden söylemişti. Yeniden dışarı çıktım ve hırsla camına taş atmaya başladım. Biraz sonra başı camda belirdi. Birden onun bölgesine izinsiz girdiğimden, beni sert bir şekilde oradan göndereceğinden endişe ettim. Ben cephedeyken o bana müdahale etse, ben öyle yapardım, ama bunu hayal etmek tuhaftı.

Oysa beni gördüğü anda yüzü bir neşeli bir hal aldı.

"İyi misin?" diye sordum.

"Çok iyiyim, Lyoşa. Sen nasılsın?"

"Dün gece ne oldu?"

"İşler çok yoğundu. Üzgünüm." Bunu söylerken üzüntülü bir ifade takındı.

"Şikâyet etmek için söylemedim. Merak ettim sadece."

Sırıttı. "Benden korkuyorsun değil mi?"

"Seni kaybetmekten korkuyorum. Bu kadar mutlu görünmemeni dilerdim."

"Harika! Seni görünce mutlu olamaz mıyım?"

"Öyleyse pencereyi açana kadar perişan haldeydin, değil mi?"

"Acınacak haldeydim," dedi sırıtarak.

"İyi. Şimdi de 'ben' mutluyum."

Odasından onu çağıran bir adamın sesini duydum. "Şimdi gitmem gerek," dedi.

"Bu akşam seni görecek miyim?" diye sordum.

"Gelmeye çalışacağım." Bunu dedikten sonra gitti.

O akşam Taş Köprü'ye gittim, her ne kadar artık azalsa da Vadim'i görebilme umudunu hâlâ içimde taşıyordum. Benim Moskova'ya dönüşümü izleyen üç gün içinde bile, şehre daha fazla insanın dönmekte olduğu fark ediliyordu. Neredeyse tüm kanı akmış ama daha ölmemiş olan bir adamın cildinin rengi gibi, Moskova'nın yanaklarının rengi de geri gelmeye başlıyordu. Saat geç olmasına rağmen köprü hareketliydi, hatta şehrin iyi zamanlarında olduğundan daha hareketliydi; insanların yapmak zorunda kaldıkları işlerin miktarı artınca, o işlerle meşgul oldukları süre de uzamıştı.

Ben köprünün üzerindeyken kar yağmaya başladı. Kışın ilk gerçek kar yağışıydı bu; Yuryev-Polskiy'de gördüğümüz ve çok az yerde tutan, ama neyin gelmekte olduğuna işaret eden kardan daha ağırdı. O sene kışın erken geleceğine işaretti ayrıca, ama Moskovalılar, diğer bütün Ruslar gibi, tedarikliydiler ve kış ne zaman gelirse gelsin, onlar için çok büyük bir mesele olmazdı. Batıya doğru çekilmekte olan Fransızlar içinse aynı şey söylenemezdi.

Yanımdan geçen her yüzü inceleyerek bir saat bekledim orada, ama o yüzlerin içinde Vadim'inki yoktu. Kuzeye, yatağıma doğru ve umuyordum ki, Domnikiia'ya doğru yol almaya başladım. Tam Aziz Vasiliy Kilisesi'nin kubbelerine doğru boş boş bakıyordum ki, arkamda birinin kulağıma fısıldadığını duydum.

"Katil!"

Arkamı döndüm, ama yakınımda kimseyi göremedim. Birkaç adım ötede, uzun boylu, hırpani kılıklı arkası dönük bir adamın aksi yönde uzaklaşmakta olduğunu gördüm. Konuşan, yalnızca bu adam olabilirdi. Onun peşine düştüm. Adam kesinlikle koşmadığı halde, uzun bacakları ona öyle büyük adımlar attırıyordu ki, ben de hızla yürümek zorunda kalıyordum. Moskva Köprüsü'ne doğru giderken, takibim kalabalık tarafından engellendi, adama yetişebilmek için aceleyle kalabalığın arasına daldım. Adam için kalabalık böyle bir engel teşkil etmiyordu; o emin adımlarla köprüyü geçerken kalabalık onun

önünde, denizin bir geminin pruvası önünde açıldığı gibi açılıyordu.

Nehri ve Vodootvodniy Kanalı'nı geçmiştik ki, onu yakaladım. Elimi omzuna attım, yüzünü bana dönmemek için direnmedi. Uzun boylu ve soluk benizliydi, yüzünde pek çok yara vardı. Omuz hizasındaki saçları dağınık ve bakımsızdı. Koyu siyah gözleri bana bakıyordu, ama bir şey görmüyor gibiydiler. Bunu düşünmemi gerektirecek belli bir neden yoktu, ama içimden biliyordum ki, bir vampirle karşı karşıyaydım. Görevimin artık, bu yaratıklardan yalnızca beşini daha öldürmekten ibaret olduğunu sanmıştım ama, büyükannemin anlattığı, benimse uydurduğunu umduğum gibi, vampirler çoğalıyorlardı. Eğer kendilerinden biri olan bu adamı meydana getirdilerse, bunlardan daha kaç tane olabilirdi? Durdurulamaz hale geleceklerdi.

Yaratık birkaç saniye gözlerini gözlerime dikip baktı, sonra arkasını dönüp yoluna devam etti. Ben, yüzleşmek zorunda kalabileceğim olası vampir sayısını düşünerek, donakaldım bir an; yiyeceklerinin konuştukları dilin Fransızca'dan Rusça'ya döndüğünü fark etmeksizin ve buna aldırış etmeksizin, artık belki sonsuza kadar kalabilecekleri bir şehre girmelerine yardım ettiğimi düşündüm. Takip ettiğim canavar, hayattan mahrum bırakıldığı gibi, bu iğrenç veba yayılırken, gerçek bir ölümden de mahrum bırakılmış, rasgele seçilmiş düzinelerce Moskovalıdan yalnızca biri olabilirdi.

Yine de, henüz bakmakta olduğum yüzü, bir yerden aklımda kalmıştı; onu tanımıştım. Kesinlikle Opriçniklerden biri değildi, yakından tanıdığım herhangi biri de değildi. Moskova'da daha önce görmüş olduğum biriydi. Sonra birden kafama dank etti; çürümeyen bir ceset vardı. Haftalar önce Borodino'nun ölüleri ve yaralıları şehre getirilirken, bombacı askerin gerçekten ölmüş olduğunu teyit etmek için, kısa süre bakmıştım o koyu renk gözlere. Rahip, cesedin çürümemesinin bir mucize olduğunu dile getirmişti, ama şimdi biliyordum ki, öyle bir şey değildi.

Ceset çürümemişti, çünkü beden, ruhun ölümüne yenik düşmemişti. Muhtemelen Opriçniklerden biri, batı yönünde yaptığımız baskının ilk gününde onu, kendisi gibi bir vampire dönüştürmüştü. Dönüşme işlemi biraz vakit almış olmalıydı. Benim onu gördüğüm sırada, iki varoluş biçiminin arasında bir yerdeydi; insan olarak ölüydü, fakat vampir olarak da henüz canlı değildi. Ama şimdi, tam anlamıyla bir *vurdalak* olmuştu.

Onu takip etmeye devam ettim, ama artık, tıpkı Foma'yı, Matfey'i ve sonra Yoan'ı takip ettiğim gibi sinsice izliyordum onu. Bu vampir, diğerleri kadar ihtiyatlı davranmıyordu, hiç korku belirtisi göstermeksizin sokakları gizlenmeden yürüyordu. Aslında, korkacak ne vardı? Şehir özgürlüğüne kavuşmuştu yeniden. Fransız devriyeleri tarafından durdurulmaktan korkmasına gerek yoktu ve diğer bütün özgür Ruslar gibi, kimse onu engellemeden dolaşabilirdi. Fransızların gitmiş olmalarından dolayı ben de daha iyi bir durumdaydım. Yeniden kılıcımı üzerime asıp dolaşabiliyordum, gerçi her ne kadar bana biraz cesaret verse de, kullanabileceğim en iyi silahın bu olmadığını biliyordum. Çok daha işime yarayacağına inandığım şey, paltomun içinde asılı olan tahta hançerdi. Uzanıp sımsıkı kavradım onu, düzgün tahta dokusu içimi rahatlattı, yüreklendirdi beni.

Şehrin içinde dolambaçlı yollardan gidiyor olması, şehrin yollarını iyi bilmemesine bağlanabilirdi, ama bana daha çok, yalnızca vakit geçirmeye uğraşıyormuş gibi geldi. Hedefine varması ve kesinlikle şehrin zengin ailelerinden birine ait olan, epey büyük bir evin giriş kapısına yönelmesi, sabahın ilk saatlerini buldu. Burası, Yuda ile Yoan'ı birkaç hafta önce yanmaya terk ettiğim mahzenin pek uzağında değildi. Bu ev, çevredeki diğer evlerle karşılaştırıldığında, tuhaf bir biçimde hasarsız görünüyordu. Çevre, yangından etkilenmemişti, ama Moskova'da, yerli ya da işgalci, yağmacılardan etkilenmemiş bir sokak dahi yoktu. Tüm sokak boyunca, kırılmış camlara ve kapılara rastlanıyordu. Kabul edilmeyen ganimetler (o kadar zor

zamanlardı ki, yalnızca en işe yaramaz eşyalar, kitaplar, tablolar ve benzeri şeyler, kabul edilemeyecek kadar değersiz sayılıyordu) yerlere saçılmıştı. Ama bu evin, camları olduğu gibi kalmıştı, kapısı da yerli yerinde duruyordu. Önündeki sokak bile, her ne kadar temiz olmasa da, komşularının önünde kalan yıkıntılardan arındırılmıştı. Sanki sadık bir uşak evde kalmış ve etrafındaki kargaşaya aldırmadan, alışkın olduğu şekilde evi uygun biçimde düzenli tutmuştu. Ama Moskova'nın içinde bulunduğu kaos ortamında, insan ne kadar çalışkan olursa olsun bu, bu düzeni muhafaza etmesini sağlayamazdı. Bu iş, korkunç bir güç gerektirirdi. Evin etrafında hiç çöp olmaması, bir örümceğin ağ ördüğü bir odanın karanlık bir köşesinde hiç böcek olmaması gibi bir şeydi.

Asker kapıyı açtı ve evin gerçek sahibiyle karşılaşmaktan korkmaksızın içeri girdi. Her ne kadar zengin ve nüfuzlu insanların büyük çoğunluğu henüz Moskova'ya gelmemiş olsalar da, çoğu mülklerinin düzenini yeniden sağlasınlar diye uşaklarını önden göndermişti. Bu evin sahipleri de öyle yapmışlardı belki. Evin kapısını açmak için gelen hiçbir uşak, evi vampirlerin istila ettiğini ve kendisinin icabına çabucak bakılacağını beklemezdi hiç.

Binanın etrafını çeviren temiz atmosfere karşın (bunun açıklamasının ne olduğunu tahmin etmek fazlasıyla kolaydı) burasının, yaratığın uyumayı planladığı yer olduğundan tam olarak emin olamadım. Şafağın sökmesine hâlâ biraz vakit vardı, bu yüzden bir süre, yaratığın tekrar dışarı çıkıp çıkmayacağını görmek üzere bekledim. Yaklaşık bir saat sonra, evden kimse çıkmamış ve başka kimse eve girmemişti. İçeride neyle karşılaşabileceğimi bilmeme rağmen, içeri girip girmemem gerektiği, aklımda pek tartışmaya yer bırakmayacak bir konuydu.

Kapıya gittim ve kapı kolunu denedim. Kapıyı arkadan kilitlememişti. İçeride, koridor karanlıktı, ama masanın üzerinde bir gaz lambası buldum ve onu yakıp yanıma aldım. Çok odalı büyük bir evdi; vampir, odaların herhangi birinde olabilirdi. Tahta hançerimi elime aldım

ve onu sımsıkı kavradım. Biliyordum ki, her an onu kullanmak durumunda kalabilirdim. Bir *vurdalak*'ın yuvasını oraya yapacağını tecrübelerime dayanarak bildiğimden, öncelikle mahzene indim, ama orada sıra dışı hiçbir şeye rastlamadım. Dikkati çeken tek şey, mahzen duvarının kabaca yıkılmış olmasıydı; böylece, yandaki evin mahzenine geçiş yapılabiliyordu. Oraya bir göz attım ama bir şey göremedim. Belli belirsiz bir lağım kokusu geldi burnuma. İçinde bulunduğum sokağın Neglinnaya'ya, yani Moskva'nın, şehrin kanalizasyonunun büyük kısmının içine döküldüğü koluna, yakın olduğunu fark ettim. Moskova'nın iyi zamanlarında, insanlar lağımları taşıracak kadar çok sayıda oldukları ve bunu yapabilecek kadar iyi beslendikleri zamanlarda, koku çok daha yoğun olmalıydı, ama yine de, yıkık duvarın ötesinde bir yerde, şehir kanalizasyonuna çıkan bir tünel olmalıydı.

Zemin kattaki odalar da boştu, ama şaşırtıcı biçimde iyi döşenmiş odalardı bunlar; Moskova'da görmüş olduğum diğer evlerle kıyaslandıklarında şaşırtıcıydılar. Terk edip giden sahipleri tarafından boşaltılmamış olan evler, Fransız işgalciler tarafından boşaltılmışlardı, ama burası, huzursuz edici bir biçimde yaşanılır halde kalmıştı; neredeyse rahat bir yer denebilirdi. Her şey, binanın bir şekilde "kutsanmış" olduğu izlenimi yaratıyordu; onu soymaya kalkacak herkesten korunuyormuş gibiydi. Aslında, odaların bazılarında o kadar çok eşya vardı ki, eşyalar başka odalarda yer açmak için oraya getirilmişler gibiydi. Tek büyük değişiklik belirtisi (ve bir şekilde saçma bir belirtiydi bu) odaların bazılarında, döşeme tahtalarının çıkarılmış olmasıydı, bu da, kirişlerin arasından yavaş ve dikkatlice geçmem konusunda beni uyarmıştı.

Birden aklıma büyükannemin evi geldi yine.

Bu odalar, onun odalarının çoğu gibi, kullanılmayan odalardı, ama onları kapatmak ya da içindekileri ya başka bir yere almak ya da korumak için hiçbir ciddi girişimde bulunulmamıştı. Büyükannem için, kullanmadığı odaları resmen boşaltmak, kendi düşüşünü kabul etmek olurdu.

Bu evin sahipleri için bu, gururdan çok bir tembellik meselesiydi muhtemelen. Tahmin ediyorum ki, büyükannemin evi gibi burada da, evin sakinlerinin yaşadığı bir ya da iki oda olacaktı. Ama yine bir büyükannenin evine gelen başka bir ziyaretçi gibi (kendi büyükannemin bana anlattığı masallardan birinde olduğu şekilde) benim burada bulacağım bir kurt değil, çok daha kötü bir şey olacaktı.

Merdivenleri çıkmaya başladım. Ben çıkarken, merdiven parmaklığından geçerek lambamdan duvara yansıyan gölgeler, üst koridorda tuhaf şekiller oluşturuyordu. Birden bir hışırtı duydum ve bir şey, hızla koridoru geçip bir köşede durdu. Lambayı kaldırıp o şeyin gittiği yöne doğru baktım. Bir sıçandı. Köşede kalakalmıştı, neredeyse acınacak kadar korkmuş görünüyor; boncuk gibi gözleri lambanın ışığını yansıtıyordu. Etrafa baktığımda, benzer yansımalar sayesinde düzinelerce sıçan olduğunu gördüm; her biri, aynı iki küçük ışık noktası sayesinde seçiliyordu. Bu bana tuhaf geldi. Zeminde, hatta mahzende, hiç sıçan görmemiştim. Neden hepsi burada, birinci katta toplanmayı seçmişlerdi? O fıldır fıldır, parlak gözler burada, aşağıda olmayan ne görmüş olabilirlerdi?

Merdivenleri çıkmaya devam ediyordum ve başımı yer hizasından kaldırmıştım ki, o kokuyu aldım. Ölülerin kemiklerini sakladıkları mahzenler gibi kokuyordu. Zimeyeviç'in kötü kokan nefesi geldi aklıma hemen; artık biliyordum ki o koku, çürümeye başlamış insan etinin ve kanının, vampirin midesinden gelen kokusuydu. Gittikçe artan kusma isteğimi bastırdım, kokuyu takip ederek, merdivenin solundaki odaya geldim. Sıçanlar önümden kaçışırlarken çıkardıkları sesleri duyuyordum. Odaya adımımı attığımda koku daha da arttı ve o anda kokunun kaynağını gözlerimle gördüm. Yerde yatan on ceset vardı, her biri çeşitli Fransız üniformaları ya da müttefiklerinin üniformaları içindeydiler. Çürümenin farklı farklı aşamalarındaydılar. Bazılarının yüz hatları tanınmayacak hale gelmişti. Diğerlerinde, ölümlerinin hem şeklini hem de nedenini ele veren bir alamet olan boğaz yaraları hâlâ gö-

rünür haldeydi. Bazılarında, yaralar, şekilsiz, süngerimsi, çürümekte olan bir et halini almıştı.

Cesetlerin hiçbirini yakından incelemedim. Lambanın ışığı yetersizdi ve onların yakınına eğilmek hoş bir deneyim olmayacaktı. Odanın geri kalanına bir göz attım. Benim odaya girmek için kullandığım kapıya ilaveten, bitişik bir odaya açılan başka bir kapı daha vardı. Kapıdan geçmeden önce dönüp arkama baktım ve fark ettim ki, cesetler her ne kadar vampirin köpekdişlerince özensiz bir biçimde kirletilmiş olsalar da, yerleştiriliş biçimleri oldukça düzenliydi. On ceset, odanın içerine iki sıra halinde yerleştirilmişti, sanki bir hastane odasında gibiydiler. İçinde olduğum ev gibi büyük bir evin, yemek masasından farksız bir düzendi. Tabak takımı, şarap kadehleri, çatal bıçak, titizlikle yerleştirilmişti sanki, fakat yemek yiyen kimse, bir kez doyduktan sonra tabağında artakalan parçalanmış tavuk cesedine pek özen göstermemişti.

Aşağıdaki odalardan bazılarında neden çok fazla eşya olduğunu şimdi anlıyordum. Bu yadigârlar için yer açılmalıydı; bu tıpkı, karısının evde böyle çirkin şeyler bulundurmak konusundaki itirazlarına aldırış etmeyen bir adamın, avladığı kurt ve ayıların doldurulmuş başlarına yer açmak için başka bir odayı tablolarla doldurmasına benziyordu. Bu doldurulmuş hayvanlar hep öldürülmeden önce olduklarından çok daha korkutucu ve yırtıcı biçimlerde sergilenirler. Aynı şey, burada düzenli bir şekilde yatırılmış cesetler hakkında söylenemezdi. Sergide vurgulanan bir şey varsa, onların savunmasızlığıydı, heybetleri değil. Opriçnikler avlarında asalet görmüyorlardı, dekorasyon zevklerini iyileştirecek karıları da yoktu.

Yerleştirme düzeni aklıma başka bir şey getirdi. Odada yalnızca on ceset vardı, çünkü oda alabildiğince dolmuştu. Diğer odaya açılan kapı, gözüme çarptı. Adım atar atmaz arkamda bir hışırtı sesi duydum, sıçanlar, benim yüzümden yarıda kalan işlerine devam ediyorlardı.

Diğer oda daha büyüktü ve içinde birkaç parça eşya kalmıştı. Bir köşede, yüksek arkalıklı bir koltukla onun

yakınında, Doğu tarzında katlanır bir paravan vardı. Başka bir yerde duran masa, sandalyeler ve bir tabure, odaya biraz daha (her ne kadar bu kelime yüzümün ekşimesine neden olsa da) "içinde yaşanan" bir mekân havası vermişti. İkinci bir kapı, yeniden merdiven sahanlığına açılıyordu. Pencereler, daha önce girdiğim tüm odalardaki pencereler gibi, kalın, ağır perdeler arkasına gizlenmişti. Burada da cesetler vardı, ama oda henüz tamamen dolmamıştı. Yalnızca ikisi Fransız üniforması içindeydiler ve diğer odada bulunan cesetlerden daha az çürümüş durumdaydılar. Onların yanındaki cesetler oldukça farklıydı. Sıradan, eski püskü giysiler içindeydiler. Bundan ve yalnızca yüzlerinden de yola çıkarak, bunların Rus cesetleri olduklarını söyleyebilirdim. Tıpkı bir arkeolog gibi, katmanlar arasında bir ayrım bulmuştum ve bu ayrım, kesin bir tarihe işaret ediyordu; Fransızların şehirden ayrıldıkları ve Opriçniklerin onları izlemek yerine, daha farklı ve bol bulunan bir yiyecek kaynağına yönelmek için şehirde kaldıkları tarihe.

Odada yedi tane Rus cesedi vardı. Askerlerin hepsi, doğal olarak, erkeklerdi, ama Opriçnikler sivillere yöneldikleri zaman, cinsiyet konusunda ayrım gözetmemişlerdi. Cesetlerin biri ufak tefekti, bir çocuktan az büyüktü. Sık, siyah kıvırcık saçlarla örtülü başı, boğazındaki iğrenç yaraları daha da genişleten ve yüzünü göremeyeceğim bir biçimde yana dönüktü. Bir an içim acıyarak onun Natalya olduğunu düşündüm. Hemen cesedin yanına koştum ve yüzünü kendime doğru çevirdim, ben bunu yaparken boynunun yan tarafındaki yaralar arasındaki boşluk kapandı. O değildi. Bir kız bile değil, Natalya'nın yaşlarında bir erkek çocuğuydu. Ayağa kalktım, bu durumdan dolayı acı çeken ben olmayacağım ama bu acı, çocuğu tanıyan ve seven, şehrin başka bir yerindeki birileri tarafından çekilecek olduğu için rahatlamıştım.

Doğu tarzındaki paravanın yanına gittim ve onu çekerek açtım. Arkasında biri, korkunç durumdaki biçimsiz yüzü bana bakacak biçimde ayakta duruyordu. Mide

bulandırıcı çürük et kokusu her zamankinden daha fazla geliyordu. Paravanı yere yıkarak kendimi geriye attım.

Yanılmıştım. O şey ayakta durmuyordu; asılıydı, askı kancasına öylece asılmış bir palto gibi: Arkadaki duvara uzun bir çivi çakılmış ve ceset, çivinin başı çenenin altından çıkacak şekilde, çivinin üzerine itilmişti. Opriçniklerin onu yemesini fazla engellemeyecek bir pozisyonda duruyordu. Ceset eskiydi ve neredeyse diğer odadaki cesetler kadar çürümüştü, ama üzerinde Fransız üniforması değil, sıradan kıyafetler vardı. Boyundaki yaralar çürümeye başlayalı çok oluyordu, öyle ki, boynun, bedenin ağırlığını, yalnızca tek bir çiviyle asılıyken destekleyebilecek biçimde tek parça halinde kalmış olması şaşırtıcıydı. Yüzündeki etlerin çoğu çürümeye başlamıştı, ama sakalı ve bıyığı hâlâ yerindeydi, bir de gözleri.

Ve bu yüzden, karanlığa ve yüzündeki berbat çürümeye rağmen, ceset tanınmaz halde değildi. Kıyafetleri, sakalı ve gözleri (özellikle de gözleri) onu ele veriyordu.

O, Vadim'di.

Artık belli olmuştu ki, Rodion Valentinoviç hiçbir zaman büyükbabasının kollarında tutulmayacaktı; ömürleri yalnızca, o da olduysa eğer, birkaç günlüğüne kesişmişti. Vadim hiçbir zaman torununun varlığından bile haberdar olamayacaktı ve ne ben ne de bir başkası, ona bir torunu olduğunu söylemenin keyfini yaşayabilecektik. Ağlayamıyordum. Vadim'in ölmüş olduğunu uzun zamandır biliyordum; daha Yuda, Vadim henüz peşine düşmemişken, Kitay Gorod'daki o eve vardığı anda biliyordum. O zamandan beri Vadim'le buluşmayı denediğim ve başaramadığım her defasında, biraz korkmuş, biraz üzülmüştüm ve oraya gelmemiş olmasının, gerçekten gelemeyecek durumda olmasından kaynaklandığından şüphelenmiştim. Bu yüzden onun cesedini görmek, yeni bir şey öğrenmekten çok, bilinen bir şeyin doğrulanması gibiydi. Yine de, Maks için de istemiş olduğum ve hâlâ da istediğim gibi, uygun şekilde veda edebilmeyi ve yas tutabilmeyi isterdim.

Döndüm ama ayağım, içi oyuk, tahta bir şeye takıldı. Paravanın gizlediği tek şey Vadim'in cesedi değildi. Bu eve aramak için girdiğim şeyi bulmuştum. Bir tabuttu bu, ama Matfey ve Varfolemey'inkiler gibi özel üretim bir tabut değil, uygun boyda ve biçimde ağaçtan bir kasaydı yalnızca.

Onu duvara yaslı olduğu yerden çekip odanın ortasına doğru götürdüm ve kapağını kaldırdım. Uzun zaman önce, öldüğünü ama çürümediğini gördüğüm, o gece bu eve girerken takip ettiğim asker, tabutta uyuyordu. Gözleri kapalı, elleri karnının üzerindeydi. Elimi kaldırdım, tahta hançerimi başımın üzerinde sımsıkı tutuyor ve onu, uyuyan canavarın kalbine tüm gücümle saplamaya hazırlanıyordum.

Gözleri birden açıldı. Bana daha önce de gördüğüm ölü bakışlarıyla baktı ve bir kez daha, ağzından çıktığını duyduğum o tek sözcüğü fısıldadı:

"Katil!"

19

Hiç vakit kaybetmeden kolumu yaratığın göğsüne doğru savurdum ama bir kol elimi yakaladı ve hedefime ulaşamadım. Bir başka çift el sol kolumu yakaladı ve tabuttan uzağa, duvara doğru sürüklendim. Rus asker tabuttan dışarı tırmandı ve bana yaklaştı.

Beni tutan iki adam ellerini gevşetti ve sağımdaki adam askere, "Şunu tut," dedi. Bu tanıdığım, ama duymuyor olmam gereken bir sesti; haftalar önce yanan bir dehlizde yok olurken gördüğüm bir yaratığın sesiydi. Bu, Yuda idi.

Asker elini öyle müthiş bir güçle göğsüme bastırdı ki hareketsiz kaldım. Yuda ve beni esir alan diğer kişi (ışığa yaklaşınca onun da Andrey olduğunu gördüm) odanın ortasına doğru yürüdü.

"Beni gördüğüne şaşırdın sanırım," dedi Andrey, iyi huylu bir ev sahibinin tonlamasıyla.

"Biraz," diye yanıtladım.

"Can sıkıcı olmalı," diye sözüne devam etti, "senin davetin üzerine isteyerek senin tarafında savaşmak üzere ülkene gelen dört yoldaşını katlettiğin düşünülürse, bunlardan birinin hayatta olduğunu görmek çok rahatsız edici olmalı."

Yanıt vermedim.

"Arkadaşın Maksim'in yaptığı hatayı yapıyorsun," dedi Andrey, nefretini gizlemek için Yuda'nın yaptığı sahte hareketlerin hiçbirini yapmadan.

"Peki, nasıl dışarı çıktın?" diye sordum.

"Anlamıyor musun?" diye sordu Yuda. "İyi arkadaşım Dimitriy Fetyukoviç kurtardı beni. Sen gelene kadar beni uyandırmış ve güvenli bir yere götürmüştü bile."

"Güvenli yer neresi? Gün ışığına çıkamıyordun."

"Evet çıkamıyordum, ama birbirine bağlı bu bina blokları arasında hiç dışarı çıkmadan bir evden diğerine geçilebiliyor. Yaşayan insanlardan biraz daha güçlü olmak da işe yarıyor elbette. Evlerin arasında karşımıza çıkan birkaç duvarı yıkıp geçmemizi sağlıyor."

Bu yaratıkların gücünün neye benzediğini haftalar önce görmüş, beni duvara yapıştıran şeyi elimde hissetmiştim. Başka ne gibi güçleri ve dahası, ne gibi zayıflıkları olabileceğini merak etmiştim. "Hepsi bu mu?" diye sordum, "Gücünüz mü? Siz yaratıkların bizden avantajlı olmanızın tek nedeni gücünüz mü?"

Yuda güldü; fazla açık konuşmuştum. "Belki yazıp eline vermem gerekiyordur, ne dersin? Vampirlerin insanlardan üstün olduğu üç düzine şey. Bu bir işine yaramaz Lyoşa. Hayır, gücümüz hiçbir şey değil. Bu bence yalnızca diyetin bir yan etkisi. Üstünlüğümüzün nedeni sahip olduğumuz bir şey değil, bizde eksik olan bir şey. Bizim vicdanımız yok. Davranışlarımızı neyin doğru neyin yanlış olduğunu söyleyen kurallar sınırlandırmıyor. Ne dünyada ne de cehennemde suçlanmaktan korkuyoruz. Sizin hayalinizde bile görmeyeceğiniz şeylere ulaşabiliyoruz, çünkü bizim hayallerimiz yaptığımız şeylerin doğru olup olmadığı şüphesi ve başkalarını düşünme endişesi tarafından ele geçirilmiş değil."

"Peki, gerçekten elde ettiğiniz ne?" diye sordum küçümseyerek.

Sorumu duymazlıktan gelmeyi tercih etti. "Sizin yapamadığınız şeyleri yapabilirim. Vadim Fyodoroviç'i beni takip ederken yakaladığımda (Vadim'in sallanan cesedine bakıp umursamazca başını salladı) vicdanım bana onun gitmesine izin vermemi söylemiş olabilir, ama ben onu bırakmadım. Bana yalnızca nasıl çalıştığımı görmek istedi-

ğini söylediği zaman ona inanabilirdim, ama inanmadım. Bana çok sevdiği karısını ve ailesini anlatıp merhamet dilendiğinde ona acıyabilirdim, ama acımadım. Bunun yerine, onu öldürmek için değil yalnızca susturmak için şuradaki çiviye astım; aksi halde çokça tercih ettiğimiz taze kanın tadına bakamayacaktık."

"Bunu yapabilir miydin Lyoşa?" diye devam etti Yuda. "Elbette hayır. Bunu istemezdin. Ama şimdi bana yapmak istersin, değil mi? Ama yine de yapamazsın. Senden merhamet dilenebilirim; sana Karpatlarda nasıl berbat bir şekilde yetiştirildiğimi anlatsam bunu yapacak cesareti bir anda kaybedersin."

"Seni öldürmek onun için mi bu kadar zor?" diye sordum doğrularak. Yuda'yı dinlemekte olan asker üzerimdeki baskısını biraz azaltmıştı. "Bu sizin gücünüz değil, bizim zayıflığımız mı?"

"Aynen öyle. Bizi öldürmek elbette çok kolay. Gün ışığı. Ateş." Başıyla yere düşmüş olan tahta hançerimi işaret etti. "Kalbe kadar kazık sokma. Kafa kesme. Bunların hepsini gördüm. Belki başkaları da vardır. Uzman olduğumu söyleyemem."

"Yani bilmiyor musun?" diye sordum. Şaşırmıştım ama aynı zamanda onu galeyana getirmek istiyordum.

"Niye bileyim ki? Sen doktor değilsin, öyle değil mi? Sen kendi vücudunun nasıl çalıştığına dair bütün ayrıntıları bilmiyorsun; ben de benimkinin. Kendimizi öldürmenin yeni yollarını bulmak için deneyler yapmayacağız." Birden, sanki aklına çok komik bir şey gelmiş gibi sırıttı. Öyle bile olsa, bunu paylaşmadı.

"Neden olmasın?" dedim. "Yerine birisini bulmak kolay."

Yuda kaşını soru sorar gibi kaldırdı. "Kolay mı?"

"Tıpkı buradaki arkadaşın gibi," dedim, kesin yenilgimle gevşeyip beni zaptetmeyi unutmuş olan askeri kastederek. "Hızlı bir ısırıkla bir insan eksilir ve bir vampir artar."

Yuda kıkırdadı. "Keşke o kadar kolay olsaydı, ama biz aramıza yabancıları almayız."

"Ayaktakımını dışarıda bırakmak için üyelik kuralları-nız uzun bir liste oluşturuyor sanırım."

"Bizim yalnızca bir ölçütümüz var. Söz konusu kişi bizden biri olmayı istemeli. Girmesi bu kadar kolay olan bir örgütün başvurulardan başını alamaması beklenirdi ama öyle değil. Bize göre, kişinin kendi seçimi en ideal yaklaşım. Sen, örneğin, bize katılmak istemezsin, öyle değil mi?"

"Hayır," dedim, sesime kesin kararlı olduğumu belirtecek bir ifade katmak için fazladan bir çaba göstermeye gerek duymadan.

"O zaman biz de seni almayız. Aslında bu bey, sizin sofu ülkenize geldiğimizden beri aramıza aldığımız tek kişi. Elbette her seferinde sormak fırsatını bulamıyoruz."

"Peki, ona ne oldu?"

"Varfolemey'le karşılaştı. Laf aramızda, senden özellikle hoşlanmamasının nedeni de bu. Matfey ve Yoan'ı öldürdüğün için hepimiz sana kızgınız, ama o Varfolemey'i baba figürü olarak görür. Her neyse, o Borodino hattından kaçarken (istersen firar ederken diyelim) kiminle karşılaştı? Varfolemey'le. Biraz sohbet ettiler ve karar verdi, evet Rus ordusunda, senin gibi korkak subayların bir kaprisiyle ölüme gönderilecek bir *ryadovoy* olmaktansa ölümsüz olmayı tercih etti."

"Yani yalnızca vampir olmayı isteyerek vampir oldu, öyle mi?"

"Hayır, hayır. Bir mekanizma var. Önce Varfolemey biraz onun kanından içti. Yalnızca öldürecek kadar, ama anında değil. Sonra o isteyerek (bildiğim kadarıyla isteyerek olması gerek) Varfolemey'in kanından içti. Geleneksel olan göğüsteki bir kesikten içmektir, ama bunun önemli olduğunu sanmıyorum."

"En azından vücudunuzun nasıl çalıştığı hakkında bu kadarını biliyorsun," dedim. "Nasıl yaratıldığınızı biliyorsun, ama nasıl öldüğünüzü bilmiyorsun."

Gülümsedi. "Ana rahmine düşme anımızı ve böylece işleyişi hatırladığımız için sizden avantajlıyız. Bunu kendimiz yapmamız gerektiğinde, insanların yapmak zorunda olduğu o pis beceriksizliklerden çok daha kolay yapıyoruz."

"Peki, hayatın boyunca kaç vampir çocuk yaptın Yuda?"

"Hiç yapmadım," diye yanıtladı ve gülümseyerek ekledi, "bildiğim kadarıyla yani. Ve olsa bilirdim. Az önce tarif ettiğim şey pek kazara olmaz. Bazılarımız farklı, ama ben siz insanlar gibiyim. Avlanmayı, öldürmeyi severim, ama uzun vadeli sonuçlarla uğraşmayı sevmem." Bir an düşündü. "Senin o genç kadınla (Dominique ile) birlikteyken hissettiğin gibi. Onun vücuduyla yaşadığın fiziksel deneyimden hoşlanıyorsun ama onunla bir araya gelişinden bir çocuğun olsa bundan hoşlanmazsın." Yüzüme soru sorar gibi baktı ve kaşlarını kaldırdı. "Belki de öyle değildir."

Arkasını döndü ve diğer iki vampir gözleriyle onu izledi. Şansımı denedim. Varfolemey'in "çocuğu"nun gevşek koluna sürtünerek ve yere dizilmiş zavallı cesetlerin üzerinden seksek oynayarak pencereye doğru odayı boydan boya koşarak geçtim. Tahminime göre dışarıda şafak söküyor olmalıydı. Perdelerden birine asıldım ve epeyce yukarıdaki pencerenin üzerinde duran rayından sökmeye çalıştım. Ben asılırken Andrey bana doğru bir adım attı, ama geç kalmıştı. Raylar yerinden çıktı ve perde boşalarak kafama indi. Ben hiçbir şey göremiyordum, ama pencere açığa çıkmıştı.

Kalınlığıyla lamba ışığıyla aydınlatılmış odaya hâlâ loş bir hava veren ağır kumaşı hızla üzerimden attım. Üç vampir etrafımdaydı, ikisi yaptığım hareketin umarsızlığına tamamen kayıtsız kalırken, Yuda'nın yüzünde alaycı bir gülümseme vardı. Pencereye geri döndüğümde, aşağıdan alınmış döşeme tahtalarıyla kaplanmış olduğunu gördüm. Küçük bir aralıktan dışarıda gün ışığı olduğunu

görüyordum, ama beni tutsak edenlere zarar verecek kadarı içeri giremiyordu.

Daha mutlu olduğum zamanlarda, bunun gibi evlerde yapılan partiler geceden ertesi sabaha kadar sürerdi. Bazen hevesli ev sahipleri pencerelerin örtülü, saatlerin durdurulmuş olmasını garantiye alırdı ki misafirler şafağın söktüğünü anlayıp gitme zamanı geldiğini düşünerek atmosferi bozmasınlar. Benim ev sahiplerim de (bu evin yeni, ölü olmayan sahipleri) yeni günün ışığını örtmek konusunda benzer bir isteğe sahipti, ama tamamen farklı bir nedenle.

Yuda küçük bir baş hareketiyle askere beni hemen yakalaması için işaret etti. Asker beni duvara yasladı ve elini sıkıca üzerime bastırdı.

"Sanırım," dedim, başarısız hareketime tepki olarak gelen moral bozucu hareketin etkisini üzerimden atarken, "şimdi 'beni' öldüreceksin."

Yuda ve Andrey kısa bir süre, aralarında kendi dillerinde konuştular. Sanırım Yuda benim hemen oracıkta öldürülmemi istiyor, ama Andrey buna katılmıyordu. Birkaç kez Pyotr'un adı geçti. Kendi aralarında bile ondan Pyotr diye söz etmeleri tuhaftı. Gerçek adını bilmiyorlar mıydı, yoksa kimse onların kim olduğunu bilip peşlerine düşemesin diye aşırı temkinli mi davranıyorlardı? Tartışmalarından Pyotr'un gelmesini bekledikleri sonucuna vardım. En küçük bir gecikme benim hayatın tadını çıkarmam için bir fırsat, en küçük an nasıl kaçabileceğimi düşünmek için zaman demekti.

"Üçünüz aynı tabutta uyurken biraz sıkışacaksınız, öyle değil mi?" dedim.

"Bizim uyumak için tabuta sizin yatağa ihtiyaç duyduğunuz kadar ihtiyacımız var. Smolensk yolundaki günlerimizi nasıl geçirdiğimizi sanıyorsun?"

Güzel soruydu. "Nasıl geçirdiniz?" diye sordum.

"Bir çukur kazdık ve kendimizi içine gömdük. Tek ihtiyacımız güneşten uzak olmak. Çukurun çok derin olması gerekmiyor."

Ben daha yanıt veremeden, merdivenlerden gelen ayak seslerini duyduk. Sahanlığa giren kapı açıldı ve Pyotr içeri girdi. Hemen arkasından Dimitriy geliyordu. Çok şaşırmıştım.

Pyotr ve Yuda gizlice kendi dillerinde konuşmaya başladılar. Dimitriy doğrudan benimle konuşuyordu.

"Onları öldürmemeliydin Aleksey. Yoan'a yardım edemezdik, biliyorum, ama Matfey ve Varfolemey, o tam bir cinayetti."

"Sanırım onlara Matfey ve Varfolemey'den söz ettin," dedim.

"Onlara senin Matfey'i izlediğini söyledim. Onun öldüğünü biliyorlardı. Anlamaları zor olmadı."

"Pyotr buraya nasıl geldi?" diye sordum. "Dışarısı aydınlık, öyle değil mi?"

"Yeraltından geldik. Lağımcılar tam bu sokağın altını kazıyorlar. Biraz çabayla dehlizlerden birine girebiliyorsun. Aşağısı gece gibi karanlık."

"Sanırım canını bağışlamayı kabul ettiler," dedim acı acı.

"Seninkini de, Aleksey. Bizimle bir sorunları yok. Onları öldürmeni anlıyorlar. Eğer işin başında sana doğruyu söyleseydik, bu kadar tepki göstermezdin."

Tamamen kandırılmıştı, nedenleri (nedenimiz) haklı olduğu için kendilerinin de haklı olduğuna inanan Opriçnikler tarafından olduğu kadar kendisi tarafından da kandırılmıştı; haklı oldukları için bizim nedenimizi destekleyen her şeyin iyilik için olduğu inancıyla da kandırılmıştı. Bütün bunların arasında aklıma onu bir dahaki sefer gördüğümde söylemeyi düşündüğüm bir şey geldi. Eğer Dimitriy inanabileceğimin ötesinde bir kendi sanrısı içinde değilse pek de ilgili değildi, ama tartışacak pek bir şey yoktu.

"Yelena Vadimovna'nın küçük bir oğlu olduğunu duydun mu?" Konuşurken aklım Marfa'ya gitti ve kafamda bir fikir oluşmaya başladı.

"Bu çok hoş," dedi Dimitriy. "Vadim sevinecek." Bil-

memesine çok şaşırmıştım, ama o andaki tavrının bilmemesine bağlı olduğunu düşünmek beni rahatlatmıştı.

"Haberin yoktu, değil mi?" dedim, elimi gömleğimin içine doğru kaydırırken.

"Ne demek istiyorsun?"

"Vadim Fyodoroviç tam şurada," dedim Dimitriy'in henüz dikkatini çekmemiş, çürümekte olan asılı cesede işaret ederek.

"Onlar..."

Yuda dinliyordu; sözümü kesti. "Ne yapacağımıza karar verdik," diye duyurdu yüksek sesle.

Planlarını hiç duymamıştık. O konuşurken elimi gömleğimin içinden hızla çektim. Zincirin, Marfa'nın bana verdiği ikonayı çıkarmama izin verecek şekilde kırıldığını hissettim. İkonayı askerin yüzüne tuttum ve kaygı verici şekilde "Geri dur!" diye bağırdım.

Mesih'in tasviri karşısında *vurdalak*'ın bütün gücü tükenmişti. Beni bıraktı, gözlerini kapayarak oda boyunca benden uzaklaştı.

Diğer vampirlerin tepkisi oldukça farklıydı.

"Seni sersem!" diye bağırdı Pyotr korku içindeki yaratığa.

"Bu kadar da batıl inançlı olma!" diye ekledi Yuda. Pyotr, Andrey'e küçük bir el işareti yaptı; Andrey oda boyunca yürüdü ve korkusuzca ikonayı elimden alıp köşeye fırlattı. Tabii ki, dinî simgede korkmalarına neden olabilecek bir gerçeklik yoktu, ama genç ve tecrübesiz vampir var olduğuna inanıyordu ve bu onu korkutmaya yetmişti. Neyse ki bu anlık karmaşa bana, elimi onların üzerinde gerçekten etkili olabilecek bir şeyin üzerine koyacak zamanı kazandırdı.

Andrey tekrar bana doğru dönerken kılıcımı kavradım ve tek hareketle çekip boğazına sapladım. Yuda sözünü ettiğinden beri bu yaratıklardan birini haklamak için kafa kesme yöntemini kullanmak için sabırsızlanıyordum. Savaştan bildiğim kadarıyla, kolay bir iş değildi. Kılıç, yaratığın ademelmasının üzerinden geçip nefes borusunu

keserek yarısına kadar ensesine girdi. Hızlı bir hareketle kılıcı oradan çıkardım. Yara ölümcül değildi. Andrey öne doğru eğildi, elleriyle boğazındaki uzun ve derin kesiğe sarılırken parmaklarını arasından kanlar fışkırıyordu. Hareket edemiyordu ve o an en çok istediğim şey ölmesi değildi. Bir kez daha ama bu sefer önce koltuğa, sonra yanındaki koltuğun arkalığına basarak mümkün olduğunca yükseğe sıçrayarak pencereye doğru atıldım. Yukarı doğru biraz daha ivme kazanmak için kılıcımın ucuyla döşemeden güç aldım.

Sol elimle pencereyi kaplayan tahtalardan birisinin tepesini yakaladım ve iki parmağımla, odanın üzerinde aşağıda olan biteni izleyerek beş veya on saniye asılı kaldım.

Odanın bir tarafında Dimitriy, Yuda ve Pyotr kaskatı duruyordu. Şokta değillerdi ama olacakları görene kadar hareket edemiyorlardı. Diğer tarafta Andrey sırtı duvara dayalı, dimdik duruyordu. Sol eliyle arkasındaki duvardan güç alıyor, sağ eli akan kanı engelleyemeden etkisiz bir şekilde boğazının üstünde duruyordu. Asker yanına çömelmiş, başını, ya hâlâ ikonadan dolayı ya da Andrey'de oluşturduğum korkunç yaradan dolayı duyduğu korkuyla ellerinin içine almıştı.

Vücudumun bütün yükü iki parmağımdaydı ve bana tutunmaya devam edemeyeceklerini haykırıyorlardı. Yuda ve Pyotr altımda duruyor ve düşeceğim beklentisiyle neredeyse dudaklarını yalıyorlardı. Vücudumun yavaşça alçalmakta olduğunu hissettim. Ama sukoyveren parmaklarım değil, tahtanın kendisiydi. Tırnaklarımın tahtada çıkardığı cızırtıyla beraber tutunduğum tahta yerinden çıktı. Tahtanın ucu çeyrek daire çizerek önce yatay bir şekilde ilerlerken az sonra yön değiştirerek hızla, aşağı doğru son hareketine geçti ve ben de onunla birlikte yere düştüm.

Ayaklarımın üzerine düştüm ama anında yana devrilirken kılıcıma sahip çıkmayı başardım. Önceden tahtanın bulunduğu yerden içeri gün ışığı giriyor ve tuğla bir

duvar kadar kalınlığıyla odayı ikiye bölüyordu. Vampirlerin geçmesi imkânsızdı. Yanlış bölümde kalmıştım; Yuda ve Pyotr'un ayakucundaydım ama engeli geçmek benim için havadan geçmek kadar kolaydı. Odanın öbür tarafına yuvarlandım ve ayağa kalktım.

Yuda öfkelenmişti. Bakışlarında dile dökmediği kötü niyetli bir ifadeyle bana doğru sıçradı; ölümüne neden olabilecek ışığı geçmesini engellemek için hem Pyotr hem de Dimitriy'in güç kullanması gerekti. Kılıcımın kabzasını Andrey'in karnına sapladım; Andrey acıyla ikiye büküldü, elleri boğazından karnına yöneldi. Ensesinin arkasını tamamen görebiliyordum ve kılıcımı iki elimin var gücüyle oraya sapladım. Yine de onu tam kesememiştim. Kılıcırnın ne ileri ne geri hareket etmediğini, iki omurga arasına sıkıştığını hissedebiliyordum. Bileğimi çevirdim ve kılıcımı yana doğru çektim. Andrey'in başını omuzlarının üzerinde tutan liflerin kopma sesini duydum ve o anda kılıcım serbest kaldı.

Andrey'in başı daha yere değmeden dağılmıştı. Vücudu doğruldu ve elleri bir zaman yüzünün olduğu yere doğru yöneldi, Andrey'in vücudu dizlerinin üzerine çökerken elleri de yüzünün olduğu yere ulaşmayı başaramadan kuruyup ufalanarak yere döküldü. Hiç durdurulmayan bir düşme hareketiydi. Dizlerinin üzerine düştüğünde, vücudu yere düşmüş bir beden olmaktan çok çökelmiş toz gibiydi. Tam bu çökme anında paltosu, gömleği ve külot pantolonu vücudu tarafından aşağı çekilmemiş, ipleri kesilmiş bir kukla gibi kendi başlarına, bir çamaşır yığını halinde yere düşmüştü.

Pyotr ve Yuda'nın bakışlarındaki korku Dimitriy'inkiyle karşılaştırılacak gibi değildi. Onlarınki kızgınlık ve intikam yüklüydü. Dimitriy'inki ise, arkadaşı Andrey'in gözleri önünde katlediliyor ve arkadaşı Aleksey'in bu katliamı gözle görülür bir doyum içinde gerçekleştiriyor olmasından kaynaklanan gerçek bir şoktu.

"Al onu, Dimitriy Fetyukoviç!" diye homurdandı Pyotr. "Bunu yapabilecek tek kişi sensin."

Dimitriy ışık duvarına yaklaştı, ama o bile geçmeye isteksizdi. Konuşurken gözlerinde yaşlar vardı.

"Neden, Aleksey?" diye sordu. "Sen bu insanların arasında en aydınlanmış olansın. Senin atalarımızın önyargılarına ve batıl inançlarına bulanman gerekmez. Onlar buraya bize yardım etmeye, kardeşimizmiş gibi düşmanlarımıza karşı savaşmaya geldiler. Hayatları boyunca cahillerin nefretiyle karşılaştılar ve şimdi sen (onlar Fransızları kovmamıza yardım ettikten sonra bile) sen bile, onlara teşekkür değil ölüm sunuyorsun."

Kılıcını çekti ve bana doğru bir adım attı. Odayı bölen engelin ortasında duruyordu; ışık, yüzünü, yaralarını ve gözyaşlarını aydınlatıyordu.

"Öldür onu, Dimitriy!" diye hırıldadı Yuda arkadan.

"Seninle savaşmak istemiyorum, Dimitriy," dedim, kılıcımı yanıma sallayarak, ama kınına sokma aptallığına düşmeden, "ama mecbur kalırsam savaşırım ve savaşırsam seni yenerim."

"Beni öldüreceğine inanmıyorum, Aleksey, ama Andrey'e yaptıklarını gördükten sonra senin hakkında ne biliyor olabilirim ki?"

"Etrafına bir bak, Dimitriy," diye ısrar ettim. "Yerdeki cesetlere bak. Bunlar Fransız değil, Rus; masum Ruslar. Bu yaratıklar bizi özgür kılmaya yardımcı olmak için öldürmüyorlar, yemek için öldürüyorlar ve en çok ne bulurlarsa onu yiyecekler."

Dimitriy etrafına bakındı ve söylediğim sözlerin gerçekliğini algıladı. Ayağının hemen yanında bir an için Natalya sandığım ceset vardı. Yüzünü görebilmek için çizmesiyle cesedin başını yana çevirdi. Onun Natalya olduğundan şüphelenmiş olsa bile, o olmadığını anladığında bir rahatlama belirtisi göstermedi. Sanırım o da benim gibi, cesedin rahatlıkla Natalya'nın cesedi olabileceğini fark etmişti.

Arkasında duran Yuda onun tartışmayı kaybetmekte olduğu sonucuna varmıştı. Dimitriy'e doğru bir adım attı, ama tam o sırada Dimitriy de öne doğru bir adım attı ve odanın benim tarafımda kalan bölümüne geçti.

"Yaşamak zorundayız, Dimitriy," diye seslendi Pyotr hüzünlü bir şekilde arkasından. "Bu bir avuç çiftçi biz şehri terk edene kadar hayatta kalalım diye vardı."

"Ya Vadim?" diye sordum Pyotr'a.

"Vadim mi?" diye sordu Dimitriy.

"İşte şurada," diye işaret ettim başımla.

Dimitriy komutanı, yoldaşı ve arkadaşının cesedini incelerken Pyotr ve Yuda söyleyecek söz bulamıyordu. Dimitriy elini Vadim'in yüzüne koydu ve derin bir üzüntüyle çığlık attı. Vadim'in ölü gözleri ona bakıyordu ve bu gözlerde bağışlama yoktu.

Dimitriy kılıcını kaldırdı ve odanın karşı tarafında duran iki vampire doğru yaklaşmaya başladı. Onların olduğu bölüme geçmesine engel oldum.

"Bu sefer kendinizi kontrol edeceğinize söz vermiştiniz," dedi, en uzun zamandır tanıdığı Pyotr'a bakarak.

"Ettim," diye cevapladı Pyotr çok da net olmayan bir biçimde.

"Şaşırmış gibi görünmek için çok geç kaldın, Dimitriy," dedi Yuda, daha kararlı bir sesle. "Sen Şeytan ile aynı sofraya oturmayı tercih ettin. Bizim ne olduğumuzu, ne yaptığımızı biliyordun."

Sözlerinin Dimitriy'den çok bana söylendiğini biliyordum ve onlara katılıyordum. Masum Rusların ve Vadim'in ölümünün gerçekliği ona şaşırtıcı geldiyse, onu kandıran Opriçnikler değil kendi kendisiydi. Dimitriy'in yalnızca insanların içindeki iyiliği gören biri olduğu söylenemezdi, ama bu olayda, onlarla birlikte hareket ettiğinde kendisinin ve ülkesinin elde edeceği çıkarları görmüştü.

Ancak eğer Yuda'nın sözleri benim Dimitriy'e güvenmememi sağlamak amacı taşıyorduysa, Dimitriy'in artık Opriçniklere güvenmeyecek kadar akıllı olduğu da ortadaydı. Vadim'i ya da beni öldürmek için çok daha iyi nedenleri olabilirdi, ama onlarla birlikte hareket etmeye devam ederse, Dimitriy'in sırası da gelecekti.

"Üzgünüm, Aleksey," diye mırıldandı Dimitriy. Bu son

derece yetersiz bir ifadeydi, ama söylenecek başka bir şey yoktu.

"Bence gitseniz iyi olur," dedim iki vampire bakarak.

"Gitmek mi?" dedi Pyotr. "Neden gidelim ki? Kapana kısılmış olan sizsiniz." Görünüşe bakılırsa bu doğruydu. Odanın iki kapısı da onların bölümündeydi. Onlar isterlerse çıkıp gidebilirlerdi, oysa biz karşı bölüme geçip bir saldırı riskine girmeden çıkışa ulaşamazdık.

"Yapmamız gereken tek şey tekrar karanlık olmasını beklemek," diye devam etti Pyotr. Oysa Yuda sinirli bir şekilde dar pencereye, ışık huzmesine ve kapılara bakıyordu.

"Siz yaratıkların," dedim, "güneşin dünyanın çevresinde mi yoksa dünyanın kendi çevresinde mi döndüğüne inandığınıza emin değilim. Her iki durumda da, güneş günde bir kez doğudan batıya doğru hareket eder. Ve bu da ışık huzmesinin batıdan doğuya doğru, yani size doğru hareket edeceği anlamına gelir. Öğle olduğunda, çıkacak bir tek kapınız kalacak. Akşamüstü ise hiç çıkışınız kalmayacak. Gün ışığı oraya gelene kadar yavaş yavaş köşeye doğru geri çekileceksiniz ve sonra yok olacaksınız." Elbette hava bulutlanmazsa. Bulutlu bir günde doğrudan gelmeyen gün ışığının onları öldürmeye yetip yetmeyeceğini bilmiyordum. Bu yüzden kozumu, risk alıp beklemektense o anda onları odayı terk etmeye zorlayacak şekilde oynadım.

"Ya da biz diğer tahtaların hepsini camdan aşağı indiririz," dedi Dimitriy. Pratik bir çözümdü ama pek şık sayılmazdı.

Her iki şık da Opriçnikleri ikna etmeye yetmişti. Pyotr odadan çıkmıştı bile. Yuda topuklarını birbirine çarptı ve alaycı bir şekilde eğilip resmî bir selam verdi. "Tekrar karşılaşacağız, Aleksey İvanoviç," dedi ve odadan çıktı.

Dimitriy onun peşinden hamle yaptı. "Biraz beklesek iyi olur," dedim ona. "Çıkmaları için onlara zaman ver." Dimitriy başıyla onayladı. "İçeri biraz daha ışık girmesini sağlayalım," dedim pencereye doğru ilerleyerek.

Kalan tahtalara daha elimizi süremeden, devirmiş olduğum doğuya özgü paravanın altından gelen bir inleme sesi duyduk. Kılıcımı çektim ve paravanı köşesinden yakalayıp kenara kaydırdım. Altından, dertop olmuş, başı ellerinin arasında, çömelmiş halde duran asker-vampir çıktı. Korkudan titriyordu. Olan biten sırasında onu unutmuştuk; hep oradaydı ve eğer becerebilse bizi yakalayıp öldürebilirdi. Belki Yuda ve Pyotr ona güveniyordu ya da onlar da bizim gibi askeri unutmuştu.

Onu kılıcımla dürttüm, yukarı doğru baktı. Gözleri, bir vampir olarak hâlâ dehşet duygusunu hatırlamaya yetmeyecek kadar tecrübesiz olduğunu söylüyordu.

"Adın ne?" diye sordum.

"Pavel," dedi kekeleyerek. Gözlerinde yeni bir duygu gördüm; umut, bu günün hayatının son günü olmayabileceğine dair bulanık bir düşünce.

O anda Yuda'nın haklı olduğu ortaya çıktı. Beni, öldürmekten alıkoyan ilkelerim vardı. Pavel karşı koymuş olsaydı ya da yalnızca cesur bir şekilde sessizliğini korusaydı kendimde onu öldürecek cesareti bulabilirdim. Ama şu anda, onun bir vampir olduğunu bildiğim halde, çok yakın bir zamanda kaybetmiş olduğu insanlığın izlerini o kadar yoğun bir şekilde görmüştüm ki, ona karşı bir şey yapamayacak hale gelmiştim.

Karar verme yetkisi benden alınmıştı.

Dimitriy'in iki eliyle birden tuttuğu tahta kılıcım havada vınlayarak Pavel'in eğik sırtına indi ve vampirin kaburgalarının arasına gömüldü. Pavel nefes verdi, doğruldu. Elleriyle arkasına doğru uzanarak kılıcı çıkarmaya çalışıyordu. Dimitriy kılıcı bir kez daha itti ve olduğu yerde çevirdi. Tahta kılıç iki parçaya ayrıldı; Dimitriy'in elinde yalnızca kabzası kalmıştı. Pavel'in dudaklarında bir kan sızıntısı belirdi ve öne doğru devrilirken gözleri cam gibi donuklaştı.

Cesedi ayağımla dürttüm. Hâlâ et ve kandan oluşuyor gibiydi. Diğerleri gibi kül ve toza dönüşmemişti.

"Vampir olalı uzun zaman olmamış," dedi Dimitriy

düşüncelerimi okuyarak. Benim de düşündüğüm gibi, bir vampirin cesedinin ancak hiç vampir olmasa çürüyeceği kadar çürüyebileceğini açıkça biliyordu.

"Şimdi ne yapacağız?" diye sordum.

"Pyotr bana Moskova'dan ayrılacaklarını söyledi."

"Geldikleri yoldan mı giderler?"

"Hayır. Tıpkı Fransızlar gibi, ilerledikleri yoldan geri dönmezler," diye açıklama yaptı Dimitriy.

"Peki, hangi yoldan giderler?"

"Güneybatıdan. Aşağı yukarı Bonaparte'ın gittiği yoldan, hiç olmazsa bir süre. Fransız askerler onlara yiyecek olacak."

"Veya Rus," diye ekledim. Dimitriy yanıt vermedi. "Pyotr'un gideceğiz demesine inanıyor musun?" diye sordum.

"Sanırım. Ben olsam öyle yapardım."

"Öyleyse onları izleyecek miyiz?"

"Sanırım," dedi Dimitriy, düşünceli bir biçimde başını sallayarak, "ya da gitmelerine izin vereceğiz."

Odanın köşesine gittim ve eğildim.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu Dimitriy.

"İkonam," dedim. Kırılmış zincire bir düğüm attım ve kafamdan geçirdim. Biraz tuhaf bir duyguydu; göğsümde alışık olduğum yerden daha yukarıda duruyordu ama buna çabucak alışacaktım.

Yine Pavel'in cesedine döndüm. Diğer vampirlerden daha yavaş olsa da, cesedinin çözünmesi yine de insanlarınkinden hızlıydı. Biz konuşurken o, ölümleri kendininkinden kısa bir süre sonra gerçekleşmiş, yan odadaki önceden kalma cesetlerden birinden ayırt edilemeyecek kadar çürümüştü. Onun cesedini diğerlerinden yalnızca, düzenli bir şekilde atılmamış olması ayırıyordu.

Vadim Fyodoroviç'in cesedini de yanımız alarak aşağıya, dehlize indik. O anda, diğer dehlize açılan yıkılmış duvarın, Dimitriy'in de teyit ettiği gibi, Dimitriy ve

Pyotr'un gün ışığına çıkmadan binaya girmek için kullandıkları yolun bir parçası olduğunu fark ettim. Bu aynı zamanda Pyotr ve Yuda'nın çıktığı yerdi. Dikkatle bakarken burnuma yine aşağıdaki lağımın, artık yalnızca insan dışkısının değil, çürüyen insan bedeninin zehrini de taşıdığını fark ettiğim pis kokusu doldu. Aşağıda bir yerlerde akan suyun sesini duyabiliyordum, ama ortalık zifiri karanlıktı. Burası Opriçniklerin yaşam alanıydı ve onları takip etmemeyi tercih ettim.

Korku, Vadim'in cesedini oracıkta bırakıp olabildiğince çabuk ışığa çıkmam için yalvarıyordu ama bu uygun düşmezdi. Onun gömülmesi gerekiyordu ve bu dehliz en az diğerleri kadar iyi bir yerdi. Yine de hızlı çalıştık ve çukuru kazıp tekrar doldururken bir gözümüz, vampirlerin gittikleri yoldan geri dönebilecekleri endişesiyle ürkek bir biçimde arkada duvardaki karanlık delikteydi.

20

Hana geri döndük. Hancı mesleğinin konukseverliği gereği Dimitriy'i gördüğüne çok sevinmişti. Onu, nerede olduğuna, neler yaptığına dair (benim de bir an önce yanıtlanmasını umut ettiğim) sorulara boğdu. Dimitriy'in yanıtları pek açık değildi.

"Ah, Yüzbaşı Danilov," diye seslendi hancı arkamdan, ben odama çıkarken.

"Efendim?" dedim.

"Sizin genç bayan dün gece buradaydı. Ona burada olmadığınızı söylemek zorunda kaldım."

"Saat kaçtı?"

"Gece yarısı gitti efendim."

"Bir şey dedi mi?"

"Demedi efendim. Yine evine gitti."

"Teşekkür ederim."

Müthiş yorgundum ve aklıma gelen ilk düşünce onu birkaç saat geç görmenin çok da önemli olmadığıydı. Odama çıktım ve yatağa uzandım. Daha başımı yastığa koyarken Domnikiia'nın aklından neler geçtiğinin farkına vardım. Mücadele ettiklerimin ne tür yaratıklar olduğunu ve onların peşinden gittiğimi biliyordu. Buraya gelip o geç saatte orada olmadığımı gördüğünde, ya benim onları ya da onların beni bulduğu sonucuna varmış olmalıydı. (Ben bile hangisinin doğru olduğuna emin değildim.) Onu görmeyi geciktirdikçe, Domnikiia'nın yaratıkların kazanmış olduğuna dair endişesi artacaktı. Kendimi yataktan dışarı sürükledim ve onu aramaya koyuldum.

Saat henüz erkendi ve randevuevi henüz çalışmaya başlamamıştı. Kapıyı yumrukladım, kapıyı Petro Petroviç açtı.

"Kapalıyız," dedi bana.

"Dominique'i görmeye geldim," dedim içeri girmeye çalışırken.

"Ah, demek sensin," dedi. "Biliyorsun, burası bir işyeri. Aklına estiği zaman gelemezsin. Hele para ödemeden."

Kılıcımı görebilmesi için paltomu iyice yana sıyırarak yanından geçtim ve merdivenlere yöneldim.

"Dominique'i o kadar seviyorsan daha kalıcı bir anlaşma yapabiliriz," diye seslendi arkamdan. Domnikiia hâlâ yataktaydı ama uyanıktı. Ben içeri girince doğruldu. Yatağın kenarına, yanına oturdum. Dikkatle yüzüme bakıyor, ama hiçbir şey söylemiyordu. Gözleri yüzümde, neler olup bittiğine dair bir ipucu arıyordu.

"Vadim'i bulduk," dedim ona.

"Gerçekten mi?" Sesinden memnun olduğu anlaşılıyordu. Bir an için ne kadar netlikten uzak konuştuğumu fark edemedim.

"Hayır, öyle değil. Ölmüş." Başımı omzuna yasladım; gözyaşlarım yanağımdan aşağı akıyordu, ama bir şekilde sesimin titremesine engel olabildim. "Onu son kez görüşümden hemen sonra ölmüş."

Saçımı okşadı ve yatıştırıcı sözler mırıldandı. Odaya girdiğimde hiç niyetim olmamasına rağmen onu yatağa ittim ve onunla gayet bencilce seviştim. Çok az zevk aldım; onun aldığı zevk benimkinden de azdı, ama bir an için içimdeki her türlü yüksek düşünceyi ve insani duyguyu silme ihtiyacını karşıladı ve yalnızca o anın önemli olduğu hayvani bir düzeye inmemi sağladı. Geleceğe, sorumluluklarıma, etrafımdakilere dair kaygılarımı bir an için unutabilirdim; yalnızca bir an için. Bir askerin daha önce hiç karşılaşmadığı ve bir daha hiç karşılaşmayacağını bildiği bir kadını becermesi gibiydi. Parasını ödeyebilirdi, ödemesi gerekmeyebilirdi de. Daha önce Domnikiia'ya defalarca para ödediğim halde, altımda yatan insana hiç

bu kadar saygısıca davranmamıştım. Bu onunla ilgili değildi. Benim kendime, her şeyle birlikte onu da unutmama izin vermemle ilgiliydi. Onun açısından bakıldığında, böyle şeylere alışık olduğunu tahmin ediyordum, ama bunun benim tarafımdan olmadığını umut ediyordum. Bunu bir kadının kocasına yemek pişirdiği, onun çamaşırlarını yıkadığı gibi bana hizmet etmek olarak görecek kadar mutluydu. Bana göre, bunun onunla hiçbir ilgisi yoktu ve binadaki herhangi bir kadın onun yerini alabilirdi. Ama o bunu, tıpkı bir kocanın yemeklerini pişirmek ya da çamaşırlarını yıkamak için başka bir kadın bulması gibi (kalbe değil, ortaklığa dair) bir aldatma olarak görürdü.

"Biz ne olacağız Lyoşa?" diye sordu az sonra.

Bu bütün sadık olmayan kocaların korktuğu soruydu.

"Hiçbir fikrim yok."

"Benim de," dedi. "Sorun da bu."

"Bu bir sorun mu?"

"Şu anda değil."

"Savaş hâlâ devam ediyor. Yarın ölebilirim." Kendime biraz açık kapı bırakmak istiyordum. "Ya da ertesi gün."

"Biliyorum. Bu yüzden sorun değil ama bir gün olacak."

"Ancak ikimiz de hayatta kalırsak," dedim neşesiz bir gülüşle.

"Ya da savaş bitmezse."

"Yani ikimizin de ölüm tehdidiyle karşı karşıya olduğu, ama gerçekten ölmediği bitmeyen bir savaş istiyorsun ki, vicdanlarımız bizi rahatsız etmeden bir arada kalabilelim, öyle mi?" diye sordum yavaşça. Vicdandan söz etmek beni farklı ve daha yakın zamanda geçmiş bir konuşmanın hatırasına götürerek ürpermeme neden olmuştu.

"Bu tam da işe yarayacak bir şey," dedi sırıtarak.

"O zaman Avrupa'nın taçlı başlarıyla bir konuşayım. Bakalım bize yardım edebilecekler mi?"

"Şimdiye kadar iyi iş çıkardılar."

Bu daha önce yaptıklarımıza benzeyen, gündelik olarak gerçekliği unutmamıza yarayan aptalca bir konuş-

maydı ama bugün pek moralimizi yükseltmiyordu. Yatağın kenarına oturdum ve masaya baktım. Üzerinde bir mektup vardı. İçeriğini göremiyordum, ama tek kelimelik imza bana bağırıyordu.

"Yuda."

"Bu nedir?" diye sordum mektubu elime alırken.

"Ah, evet," dedi Domnikiia. Sana ondan söz edecektim. Çok gizemli, özellikle de bana öldüğünü söylediğin adamdan geldiği için."

"Bana söylemeliydin," diye tersledim.

"Söyleyecektim," dedi ısrarla, ses tonuma kızarak, "eğer bana fırsat verseydin. Polya (kızlardan biri) bu sabah dükkânı açtığında bulmuş. Kapının altından atılmış. Bana gönderilmiş. Oku. Zaten benden çok sana yazılmış."

Mektubu açtım ve sessizce okudum.

"Matmazel Dominique,

Ortak arkadaşımız Aleksey İvanoviç'ten duymuş olduğunuza emin olduğum üzere, ülkenizdeki görevimiz en başta yapılan planlara uygun olarak gelişmedi. Üzülerek söylemeliyim ki, bu Aleksey İvanoviç ile aramızda derin yanlış anlamalara yol açtı ve bu konuda kendi payıma düşen suçu hemen kabul ediyorum. Ne yazık ki aramızdaki durum öyle bir hale geldi ki en basit talepleri bile birbirimize iletmemiz imkânsızlaştı ve hemen idrak edeceğiniz üzere bu soruna çözüm bulmamızın kolay bir yolu yok.

Bu yüzden, Matmazel Dominique, Aleksey İvanoviç'in yakın bir arkadaşı olarak (ve gururla, benim de yakın bir arkadaşım olarak) bu iki eski samimi ve başarılı yoldaşın aralarındaki bu hüzün verici anlaşmazlığın ortadan kaldırılması konusunda yardımcı olacağınıza güveniyorum. Eğer bu konuda yardımcı olmaya arzu ediyorsanız, sizden ricam, Aleksey İvanoviç'e ekimin yirmi sekizinci günü, akşam saat yedide, Kurilovo köyünün güneyindeki dört yol ağzında benimle buluşması dileğimi iletmenizdir. Bu yeri Г4 olarak

bilebilir; yine de sizi oraya neden bu adın verildiğine dair ayrıntılara boğarak sıkmak istemem.

Lütfen Aleksey İvanoviç'e kendisiyle buluşma isteğimin tamamen samimi olduğunu ve aramızdaki anlaşmazlığa neden olan karışıklığı birkaç dakikalık bir konuşmayla çözebileceğimizi umduğumu iletin. Eğer Aleksey İvanoviç gelemezse ya da gelmemeyi tercih ederse, lütfen ona ve ülkesine olan bağlılığımın devam ettiği konusunda kendisine teminat verin ve lütfen Matmazel Dominique, size kişisel olarak duyduğum samimi sevgiyi kabul edin.

Size yürekten bağlı arkadaşınız,

Yuda."

"Epey coşmuş," dedim küçümseyerek.

"Bence çaba göstermesi hoş."

"Şaka yapıyorsun, değil mi?"

Çenesini omzuma koydu ve kollarını belimin çevresinde hissettim. "Evet, Aleksey İvanoviç, şaka yapıyorum."

"Yani onu yalnızca bir kere gördün ve o da beş dakikalığına."

"Kesinlikle," dedi Dominique yürekten katılarak. "Ve elbette üstüne üstlük o bir vampir."

"Siz benimle dalga mı geçiyorsunuz, Matmazel Dominique?"

"İyi ama sen de eşinin mektuplarını karıştıran kıskanç kocalara benziyorsun."

"Bunu ne zaman aldın?" diye sordum.

"Bu sabah, dedim, Polya kalktığında."

"O ne zamandı?"

"Yaklaşık saat onda. Burada geç saatlere kadar çalışıyoruz."

"Dün gece kaçta kapattınız?"

"İki civarında."

"O zaman bu saat iki ile on arasında herhangi bir zaman gelmiş olabilir?"

"Evet," diye yanıtladı belirgin bir sabırla. "Fark eder mi?"

Çok fark ederdi. Eğer Yuda bunu dün akşamki buluşmamızdan önce verdiyse, o zaman birkaç ihtimal söz konusuydu. O geceki buluşmamız (en azından Yuda tarafından) göründüğü kadar önceden planlanmış olmayabilirdi ya da bütün gece boyunca kaçacağımı ummuştu. Üçüncü ihtimal ise, mektup bana gönderilmemişti ve yalnızca Domnikiia'nın yararınaydı. Eh, mektup da zaten onun adına gönderilmişti. Mektup, Domnikiia'yı benim yerimde buluşmaya ikna etmek için yazılmış olabilir miydi? Pek öyle gibi değildi. Öldüğüm ortaya çıktığında, Yuda Domnikiia'nın gözünde masum kisvesine bürünmek istemiş olabilir miydi? Bu daha inandırıcıydı. Diğer yandan, eğer mektup bu sabah, ben onu gördükten sonra geldiyse, bu daha akla yakın olurdu ama Yuda gün ışığında yolculuk edemediğine göre, bir insandan yardım almış olmalıydı. Bu kişi, ayak işleri için birkaç kopeğe tuttuğu bir çocuk muydu, yoksa daha kendine bağlı insan hizmetkârları mı vardı? En akla yakın şüpheli Dimitriy idi, ama Dimitriy de hep benim yanımdaydı.

"Buluşmaya gidecek misin?" diye sordu Domnikiia.

"Sanırım."

"Tehlikeli olmayacak mı?"

"Dimitriy de yanımda olacak."

"Yani Dimitriy Moskova'da mı? Ben onun orduya geri döndüğünü sanıyordum."

"Hayır. Yapacak başka işleri vardı."

"Ona güveniyor musun?"

"Artık güveniyorum."

"Yani önceden güvenmiyordun, öyle mi?"

"Önceden de güveniyordum, ama yanılmışım."

"Peki, şimdi doğru mu yapıyorsun?"

"Dimitriy'in seçenekleri tükendi."

Sormadan önce bir an durdu: "Kurilovo ne kadar uzak?"

"Çok değil," diye yanıtladım. "Yarın değil öbür gün yola çıkacağız. Artık gitsem iyi olacak."

Birbirimize veda ettik ve ben Yuda'nın mektubunu yanıma alarak oradan ayrıldım. Hana geri döndüm ve neredeyse bütün öğleden sonra uyudum. Akşamın erken saatlerinde kapım çalındı. Gelen Dimitriy'di. Ona mektubu gösterdim.

"Gitmeyeceksin, değil mi?" dedi ilgisizce.

"Sanırım gideceğiz."

"Biz mi?"

"Evet, Dimitriy, biz."

"Ama tuzak olduğu o kadar belli ki," diye ısrar etti.

"Sözünü ettiği dört yol ağzını biliyor musun?"

"Hayır, sanırım bilmiyorum."

"Güvenmediğin birisiyle buluşmak için çok güzel bir yer. Her taraf apaçık görünüyor. Yanında birilerini getirip getirmediğini hemen görebiliriz."

"Sence o bunu biliyor mu?"

"Muhtemelen," diye yanıtladım. "Tula'dan buraya gelirken seyahatlerinin son bölümünde oradan geçmiş olabilirler. Bence bu yeri, ikimiz de kendimizi güvende hissedelim diye seçti."

"Sence senden korkuyor mu?" diye sordu Dimitriy. Opriçniklerden duyduğu korku sesinden onu ele veriyordu. Bu korkuyu her zaman taşımıştı, ama onların kendine düşman olduğunu anladığı zaman iyice ete kemiğe bürünmüştü.

"Umarım korkuyordur," diye yanıtladım.

"Ben hâlâ bunun iyi bir fikir olduğunu düşünmüyorum. Moskova'dan ayrıldılar ve yakında ülkeden de ayrılacaklar. Yeterince adamları öldü, geri gelmeyeceklerdir. Bırak da onlarla başkaları ilgilensin. Bırak Fransızlar ilgilensin."

"Geri gelmeyeceklerini mi düşünüyorsun?"

"Neden gelsinler ki?"

"İntikam için. Maks'a yaptıklarına bak. Onlardan üçü-

nü öldürmüştü. Ben dördünü öldürdüm. Sen bile birini öldürdün."

"Onlar iş bitiriciler, kindar değiller."

"Belki çoğu öyledir ama eğer planı çekip gitmek olsaydı Yuda neden bu buluşma için bizi kandırmaya çalışsın ki? Eğer gitmezsek, o gene buraya gelmek zorunda kalacak. Zaten o mektubu Domnikiia'ya göndererek onun da tehlikede olduğunu ima etmeye çalışıyor."

"Sanırım öyle," diye yanıtladı Dimitriy dalgın bir şekilde.

"Hiç Natalya ve Boris'in izini bulmaya çalıştın mı?" diye sordum açıkça konuyu değiştirerek.

"Kaldıkları yere gittim," dedi Dimitriy, "ama Fransızlar yerle bir etmişti."

"Dükkânlarının yangının ilk günü yandığını öğrendim."

"Biliyorum," dedi Dimitriy, "Boris bana söyledi."

"Ama ben Bonaparte'ın gidişinden sonra onları gören birisiyle karşılaştım."

"Gerçekten mi? Nerede?"

"Buralarda."

"Bu sabah o evde cesetlerden birinin..." Dimitriy lafını bitirecek gücü kendinde bulamadı.

"Biliyorum. Bir an için ben de öyle olduğunu düşündüm."

"Peki, Kurilovo için ne zaman yola çıkıyoruz?" diye sordu Dimitriy bir an duraksadıktan sonra.

"Yarın değil, öbür gün, yirmi altısında. Oraya gitmek için iki günümüz olur."

Domnikiia o gece bana katılmayı başarmıştı. Talimatlarım üzerine, onun gelişinden hemen sonra hancı gelip bize yemek ve şarap getirdi. Odamdaki küçük masada oturduk ve önemsiz şeylerden konuştuk. Sonunda, Kurilovo'ya yapacağım seyahat dışında konuşacak konu kalmadı.

"Peki, Dimitriy ve sen ne zaman yola çıkacaksınız?"

"Sabahın ilk ışıklarıyla. Pazar günü orada olacağız ve pazartesi günkü buluşmadan önce etrafı kontrol etmek için bir tam günümüz olacak."

"O zaman yarın akşam gelmezsem senin için sorun olur mu?"

"Neden? Sabah o kadar erken kalkma fikrinden hoşlanmıyor musun?" diye dalga geçtim.

"Senin gidişini görmek ya da gitmiş olduğunu görmek için kalkma fikrinden hoşlanmıyorum."

"Tamam," dedim, ama bu ihtimal beni tahmin ettiğimden çok daha fazla etkilemişti.

"Bencilce davranıyorum, farkındayım."

"Sorun değil. Burada olsaydın, gidemeyebilirdim."

"Ama yarın bütün gün seninim. Çalışmayacağım."

"Bunu yapabiliyor musun? Yani öyle pıt diye?"

"Ne istersem yaparım. Petro Petroviç senden acayip korkuyor."

"Gerçekten mi?" Şaşırmıştım. "Onunla neredeyse hiç konuşmuşluğum yok."

"Evet, ama ben birkaç şey söyledim; senin nasıl büyük bir asker olduğunu falan, hepsi abartma elbette."

"Sağ ol."

"Her neyse, bana ihtiyacı var. Elindeki en popüler kızım."

Tamamen farkında olduğum bu gerçekle karşı karşıya kalınca midemin düğümlendiğini hissettim.

"Bunun bana kendimi iyi hissettirmesi mi gerekiyor?" diye sordum, hissettiğimden daha hafif bir tonda.

"En iyisini hak etmiyor musun?" diyerek gülümsedi.

Ayağa kalktım ve masayı toplamaya başladım. O anda Domnikiia'nın betinin benzinin attığını gördüm. Bakışlarını, odanın köşesindeki masanın üzerinde duran, üzerinde çalışmakta olduğum, yarısı tamamlanmış tahta kılıca kadar izledim.

"Öbürüne ne oldu?" diye sordu.

"Dimitriy kırdı," dedim.

Ona daha fazla ayrıntı vermek istemediğimi hissetti ve soru sormadı. "Çok kolay kırılıyor olmalılar," dedi yalnızca.

"Yenisini yapmak sorun olmuyor," diye yanıtladım.

Ertesi günü şehirde dolaşarak geçirdik. Hava donma noktasının altındaydı ve yer karla kaplıydı ama bu, ilerde göreceğimizin yanında hiç kalırdı. İkimiz de ısınmak için kalın paltolar giymiştik.

"Moskova'yı böyle görmekten nefret ediyorum," dedi Domnikiia bir süre yürüdükten sonra. "Böyle perişan, ıssız."

Olayı benim gördüğüm gibi görmüyordu. Ben de yanmış evleri, bomboş sokakları gördüğüm halde benim için daha öne çıkan şey büyüme görüntüsüydü. İlkbaharın ilk sürgünleri gibi, çok görünür değildi ama görmesini bilen bir göz için her yerdeydi ve durdurulamaz bir şeydi. Her köşe başında, birileri evini tamir ediyor ya da dükkânını yeniden açıyordu. Kışın soğuğu bile iyimserliğimi bastıramıyordu. Toparlanmak zaman alacaktı ama sonunda olacaktı.

Kitay Gorod'da, iyi bildiğim bir kilisenin bahçesine gelmiştik.

"Burası yangından sonra kaldığımız yer," dedim Domnikiia'ya, "Boris Mihailoviç ve kızıyla."

"Aklıma geldi. İşyerindeki kızlardan biri o kızı tanıyor."

"Natalya'yı mı tanıyor?"

"Evet, sana söyleyecektim."

"Şimdi söyle. İyiler mi?"

"Evet, evet. Onu birkaç gün önce görmüş."

"Yaşayabilecekleri bir yer bulmuşlar mı?"

"Zamoskvoreçye'deki Ordiynskiy Caddesi'nde bir başka ayakkabıcıyla aynı evi paylaşıyorlar. Gidip onları görelim mi?"

"Hayır," diye yanıtladım. "Bugün değil."

"Ama Dimitriy'e onlardan söz edeceksin, değil mi?"

"Evet, evet." Ama ona hemen söylemeyecektim.

Degtiyarniy Caddesi'nde, kapısının önünde onunla vedalaştık. Meydan karla kaplanmıştı ve ben kendimi, bir sene kadar önce ilk defa onu gördüğüm zamanı düşünmekten alıkoyamadım. Bir avuç kar alıp kartopu yaptım ve meydana belirli bir hedef gözetmeksizin savurdum. Domnikiia hatırlayarak gülümsedi ve ellerimi tuttu.

"Kurtarıcım," dedi ve sonra birden ciddileşti. "Ne kadar zaman uzakta olacaksın?"

"İki gün orada, iki gün geri dönmek için."

"Yani geri döneceksin?"

"Elbette döneceğim," dedim gülümseyerek.

"Dosdoğru mu?"

"Ona söz veremem. Olacaklara bağlı. Ama geri döneceğim."

"Sonra sonsuza kadar bir arada olabilecek miyiz?" Bu hayalin gerçekleşemeyeceğini bilerek özlemle gülümsedi. Onu, öperek yanıtladım. Oradan uzaklaşırken göz ucuyla geriye baktığımda, sokağın sonuna kadar arkamdan baktığını gördüm.

Ertesi sabah şafak sökerken Dimitriy ve ben atlarımıza bindik ve güneye, şehrin dışına doğru yola çıktık. Birkaç ay önce Moskova'dan bir başka ayrılışı (dördümüzün, yüreklerimiz, işbirliği yaptığımız ve o zaman sayıları on iki olan Opriçniklerin, Rusya'yı Fransız istilacılardan arındırmamıza yardım edeceğine dair iyimserlikle dolu bir şekilde yola çıkışımızı) hatırlamamak imkânsızdı.

Şimdi biz iki kişi, onlar beş kişiydi; onların kayıpları, oran olarak bizimkinden daha fazlaydı. Bu oranla devam etsek, kazanan biz olurduk ama ucu ucuna ve acaba hangi bedeli ödeyerek?

Atlarımızı sürerken, bir yandan konuşuyorduk.

"O zaman söyle bakalım Dimitriy," dedim, "Yuryev-

Polskiy'den ayrıldıktan sonra neler yaptın?" Oldukça masumane sorulmuş bir soruydu, ama o da benim kadar bunun bir soruşturma olmasa bile bir bilgi alma çabası olduğunu biliyordu.

"Orduya katılmak üzere geri dönmediğim kesin. Moskova'nın eteklerinden güneye yöneldim ve Pyotr'u aramaya koyuldum."

"Bulunmak istemedikleri sürece onları bulmak zor."

"Pyotr ve ben başka düzenlemeler yapmıştık. Onların bildiği kadarıyla seninle olan buluşmalarımız daha çok şov niteliğindeydi."

"Anlıyorum." Bu kadarından zaten şüphelenmiştim. "Ama bizim için neden endişelensinler ki?" diye sordum. Bu bir süredir beni şaşırtmaktaydı. Moskova'ya kadar gelmelerinin altında yatan neden hâlâ aklımı kurcalıyordu.

"Sen kabul etmeyebilirsin ama onlar bu nedene gerçekten inanıyorlar. En azından Zimeyeviç inanıyor ve diğerleri de da ondan korkuyor," diye açıkladı Dimitriy. İki cümle arasında ruh hali, kendine acıma ile kendini haklı görme arasında gidip geliyordu.

"Herhangi bir amaçtan çok kendi açlıklarını doyurmaya inanıyor gibiler," dedim.

"Onlar da herhangi bir asker gibiler. Senin gibi, benim gibi. Savaşmayı seviyorlar, ama savaşmak için haklı bir nedenleri olduğunu düşünmek hoşlarına gidiyor." Aynı fikirde olmadığımı belirtecek şekilde homurdandım. "Ah, yapma Aleksey," diye devam etti Dimitriy. "İnandığın bir şey için olmasaydı bu savaşı sürdürür müydün? Onlar da aynılar."

"Onlar bizimle aynı olmadıklarını açıkça ortaya koydular. Onlar için öldürmek her şeyden önce geliyor. Beni onların şövalye becerilerini gösterebilmek için soylu bir neden arayan yeni zaman Don Kişot'ları olduğuna inandıramazsın. O odada gördüklerimizi unuttun mu?"

"Hayır, unutmadım," dedi Dimitriy üzüntülü bir şekilde. İkiye bölünmüş durumdalar, Pyotr'a karşılık Yuda. Önceden tanıdıklarım (Yoan, Andrey ve Varfolemey)

Pyotr'un tarafındaydı. Şimdi yalnızca Pyotr kaldığına göre, çoktan Yuda'nın safına geçmiştir."

"Bu o kadar kolay mı?" diye sordum.

"Senin de fark ettiğin gibi, hiçbirisi çok sağlam kişiliğe sahip değil. Sanırım vampirlerin kendi seçimi yöntemi bunu engelliyor. Pyotr bir süre için Zimeyeviç'in sultası altındaydı, şimdi Yuda'nınkinin altında. Son dostunun kafasının, gözlerinin önünde, senin tarafından gayet hünerli bir şekilde koparılması sanırım ruhsal özgürlük isteğine pek katkıda bulunmamıştır."

"Öyleyse onları masum Moskovalıların üzerine tek başına Yuda mı sürdü?"

"Böyle düşünmek istiyorum." Ama kendi saflık sınırlarına dayanmıştı. "Böyle düşünmek 'isterim'," diye ekledi, "ama düşünmüyorum." İlk defa yurttaşlarının delik deşik cesetlerini gördüğü Moskova'daki evde başlamış olan Opriçniklere ilişkin düşüncelerinin geçirdiği uzun vadeli dönüşümün sonuna gelmişti. Belki, hiçbir işaret görmememe rağmen, öyle olmasını umdum, bundan da önce başlamıştı.

"Peki, Pyotr'la karşılaştığında ne oldu?" diye sordum.

"Matfey ve Varfolemey'i senin öldürdüğün sonucuna ulaşmışlardı. Pyotr bana yangında olanları anlattı, hani sen beni kilitlediğinde."

"Orada olduğunu bilmiyordum," dedim, gereğinden fazla af dileyen bir sesle.

"Hayır, onu biliyorum; Yuda'nın bunu anlatmaya çalışma biçimine rağmen."

"Yani Yuda her şeyi gördü mü?"

"Elbette."

"Elbette mi?"

"Ben oraya vardığımda, Yuda zaten oradaydı. Tabutu boştu. Olanı biteni izlemek için dolaşıyordu herhalde."

Bu Moskova'daki evde, Vadim'in çürümüş cesedinin yanı başında dururken Yuda'nın bana anlattığı hikâyeye benzemiyordu. Yuda'nın bu kadar önemsiz bir konuda ya-

lan söylemeyi tercih etmesi ilginçti. Belki de Dimitriy'den şüphelenmemi istemişti. Diğer yandan, belki de Dimitriy yalan söylüyordu. Eğer böyle düşünebildiysem, demek ki Yuda'nın planı işliyordu.

"Neden yardım etmedi?" diye sordum.

"Yoan'dan dolayı. Onun yokluğunda Yuda'nın durumu daha iyiydi."

"Peki Pyotr başka ne dedi?"

"Onlardan ikisini öldürmene izin verebileceklerini düşündüğünü söyledi. Maks'ta olduğu gibi değil, dedi. Maks'ın onları öldürmesi ihanetti. Ama senin öldürmen içgüdüselди." Ya da belki Maks'ın içgüdüleri benimkinden daha güçlüydü.

"Sen de ona inandın mı?"

"Bu benim duymak istediğim şeydi," diye açıkladı Dimitriy, pek de âdeti olmayan bir kendini bilirlikle. "Maks'ı öldürebilirdim, ama seni öldüremezdim."

"Ne kadar rahatlatıcı."

"Pyotr seni bunları konuşabileceğimiz bir toplantıya çağıracağını söyledi. O gece geldi beni buldu. Seni onlarla konuşmaya ikna ettiğini söyledi. Böylece ben de onunla gittim."

"Ama bilmesi gerekirdi," dedim sesli düşünerek, "ya da en azından Ruslara ait o cesetleri gördüğünde (ve Tanrı aşkına, Vadim'i gördüğünde) onların tarafında daha fazla kalamayacağını düşünüp endişelenmesi gerekirdi."

"Yuda bölgeyi taramıştı. Benim görmemi istemiş olmalı."

"Seni test etmek için mi?" diye sordum merakla.

"Belki. Belki de planı tam sonuçta olan gibiydi. Sonuçta Andrey'den kurtuldu."

Bu Yuda'nın mektubunu okuduğumda aklıma gelen ilk düşüncenin aynısıydı. Ama bunun da ötesinde Dimitriy faka bastırılmaya epey izin veriyordu. Opriçniklerle anlaşmazlıklar yaşanmış olabilirdi ama benim bir soylu vampirlerin, bir de alçak vampirlerin olduğu düşüncesine

inanmam mümkün değildi. Pyotr ve Andrey Fransızlar gittikten sonra iki haftadan fazla Moskova'da yaşamışlardı. O süre içinde ne yediklerini merak ediyordum. Borç çorbası mı?

Beni olan bitenin ayrıntılarından daha da çok endişelendiren şey, Dimitriy'in karakterine yeni bir gözle bakıyor olmaktı. Acımasız olabiliyordu ve kendini, ahlaki meselelerde, örneğin, benim hiç şüpheye düşmediğim, Fransızlardan kurtulmak için Opriçniklerle işbirliği yapmanın vicdana uygun olup olmadığı konusunda, kendi kararlarını verecek kadar üstün görüyordu. Ama başarı hırsı onu, Opriçniklerin art niyetli tabiatlarını göremeyecek kadar kör, söyledikleri her şeye inanacak kadar ahmak ediyordu. Şaşırtıcı olan buydu. Görünüşte, kendisini aramızdaki en iyiliğe inanmayan kişi olarak ortaya koyuyordu, ama iyiliğe inanmayan insanın başkalarının niyetlerinden olduğu kadar kendi niyetinden de kuşkulanması gerekirdi.

Seyahatimizin ilk gününün öğleden sonrasında, yolumuzun üstünde olduğunu bildiğim bir köye geldik ve ben Yuda'nın da randevuyu belirlerken bunu bildiğinden kuşkulandım. Ama Dimitriy'de böyle bir beklenti işareti görmedim.

Atımdan indim ve onu, içinden gerçek mi yoksa suçluluk duygusunun yönettiği hayalimin bir ürünü mü olduğunu ayırt edemediğim kötü bir kokunun sızdığı bildik oduncu barınağının dışına bağladım.

"Bu hangi köy?" diye sordu Dimitriy, hâlâ nerede olduğumuzun hiç farkında olmayarak.

"Desna," dedim, hem ses tonum, hem de bakışımla söylediğimin önemini belirterek.

İsmin kendisine bir şey ifade etmediğini belirten bir ifade takındı, ama daha derin düşünmesini isteyen ifademi gördü. O anda her şeyi anladı.

"Ah, şimdi anlıyorum," dedi saygılı bir şekilde.

Barınağa girdik. İki ay önceki gelişimden beri çok az şey değişmişti. Fransızlar geri çekilirken buradan geç-

mişlerdi, ama barınakta onların işine yarayacak hiçbir şey yoktu. Soba hâlâ dipteki duvarın önündeydi. Ortada duran sandalye de, bir yana devrilmiş halde aynı yerde duruyordu.

Maks'ın, yorgun bir halde oturur gibi kafası geriye kaykılmış, gözleri etrafa bakan Dimitriy ve bana dikilmiş cesedi odanın bir köşesine atılmıştı. Oraya yerleştirilmiş miydi, tesadüfen öyle mi düşmüştü, tahmin yürütemiyordum. Bacakları neredeyse göğsüne kadar çekilmişti ve bir kolu dizindeydi, diğeri gevşek bir şekilde yanına sarkmıştı. Artık Opriçnikleri nasıl çalıştıklarına dair tahminde bulunacak kadar iyi tanıyor olsam da, çok şükür cesedi, ölümünde ona acı veren yaralardan geriye iz kalmayacak kadar çürümüştü. Külot pantolonunun kumaşı, çürümüş etten geriye kalan boşluğu görünür kılacak şekilde bacağına yakın bir yerde duruyordu. Yalnızca başı ve elleri giysilerinin dışındaydı. Elleri buruşuk ve yaşlıydı. Yüzü tanınmayacak halde çürümüştü. Vadim'in tersine Maks'ın, geri kalanı çürüdükten sonra ardında bırakacağı bir sakalı yoktu. Bana doğru olduğunu bildiğim şeyi, yani bunun Maksim Sergeyeviç olduğunu teyit edecek tek kanıt gözlüğüydü. Burnundan ve bir kulağının üzerinden sarkmış (diğer kulağı gözlüğü destekleyecek bütünlükten uzun zaman önce yoksun kalmıştı), metal çerçevesi yanağının gevşemiş, ölü etine batmıştı.

Birkaç dakika sessizce durduk. Birkaç kez Dimitriy'in konuşmaya başlayacağı hissine kapıldım, ama her seferinde vazgeçti. Yaptığı akıllıca bir şeydi.

"Onu gömmemiz gerek," dedim bir süre sonra.

"Evet," dedi Dimitriy, hiç gereği yokken, tamamen katıldığını belirten bir sesle. "Bakayım birkaç alet bulabilecek miyim?" Beni terk edilmiş arkadaşımla birkaç kıymetli saniye daha baş başa bırakarak uzaklaştı. Az sonra kısık sesle bağırdı:

"Aleksey! Şuna bir bak." Kapının hemen yanında diz çökmüş, duvarın kapı açık olduğunda görünmeyen kısmına bakıyordu. Neye baktığını görebilmek için diz çök-

tüm. Mesaj için hazırlanmış bir konum şifresiydi. Titrek bir el tahtaya şunları kazımıştı:

8 – 27 – 20 – М – П

Maks buraya daha önce gelmişti ve ağustosun yirmi yedisinde buraya işaret bırakmıştı. Şu kadarını biliyordum: Bu, benim burada onunla karşılaşmamın bir gün öncesiydi. Ama "П" mesajın en ilginç kısmıydı. "П", Maksim'in yakınlarda bir yerde, bir mektup sakladığı anlamına geliyordu.

21

Mektubu bulmak çok zamanımızı almadı. Bu ilkel yapıda mektup saklayacak fazla bir yer yoktu. Maks onu ahşap çatıyla, çatıyı tutan direklerin arasına sıkıştırmıştı. Ancak arayanın bulabileceği bir yerdi.

Mektup bana yazılmıştı. Tarihi yirmi yedisiydi, yani tahtaya kazıdığı mesajla aynı gün. Yaklaşık altı sayfaydı ve Maksim'in küçük, düzgün el yazısıyla yazılmıştı. Yüksek sesle okudum.

"Sevgili Aleksey,

Eğer bu mektubu okuyorsan, gelişini bekleyemediğim için özür dilerim. Mektubu okuduğun zaman anlayacağın gibi, canımdan ve çok daha fazlasından dolayı korku içindeyim. Koşulları özellikle sana aktararak, Aleksey ve (umarım yakında) kendimi sana emanet ederek, en azından şerefimin bir kısmıyla ve ruhumu koruyan bir biçimde ölmeyi garanti altına alma niyeti taşıyorum. Bu iki şeyin umurumda olduğunu öğrendiğinde yüzünde oluşan şaşkınlık ifadesini görebiliyorum, ama şunu bil ki şerefim her zaman önemli olmuştur. Ruhumun geleceği ise, sormaya değer olduğunu kısa zaman önce anladığım bir sorudan ibaret.

"Burada dört gün kalacağım. Dominique'e nerede olduğumu söyledim ve umarım o da sana ve yalnızca sana söyleyecektir. O zamana kadar gelmemiş olursan,

yoluma devam etmek zorunda kalacağım. Dimitriy'in ya da geriye kalan Opriçniklerin beni burada bulması göze alamayacağım kadar korkutucu. Güneye, Tula'ya doğru ve oradan da annemin evine gideceğim. Nerede yaşadığını biliyorsun. Bu mektubunu okuyan diğer kişilerden beni koruyacağı umuduyla oranın neresi olduğunu burada yazmayacağım. Şansımın da yardımıyla anneme ve kız kardeşlerime kavuştuğumda, ülkeyi tamamen terk etmeyi deneyeceğim. Fransa'da yaşamak beni mutlu etmez. Orası gözümde sandığımdan çok daha fazla küçüldü.

"Senin, benim Amerika Birleşik Devletleri'ne ve Fransız Cumhuriyeti'ne olan ilgimin farkında olduğunu biliyorum. Bu konuyu defalarca keyifle konuştuk ve biliyorum ki, en azından genel ilkeler üzerinde görüşlerimiz çakışıyor. Hoşgörü göstermeyeceğine emin olduğum tek şey ise, bu ilkelerin sonucunda birkaç yıl önce Fransız Cumhuriyeti'ni desteklemek için aktif çaba gösterme kararını vermiş olduğum. İlk kez Fransa adına çalışmaya Austerlitz'de esir düştüğüm zaman başladım. Dudağının alaycı bir şekilde kıvrıldığını ve bana o zamanki cumhuriyetin artık bir cumhuriyet olmadığını, başına çoktan bir imparatorun geçmiş olduğunu söyleyeceğini biliyorum. Napoléon gerçekten bir imparator olduğu halde, Austerlitz Savaşı da taç giyme töreninin yıldönümünde çıktığı halde, ben hâlâ onun ve çevresindekilerin yaptıklarının aydınlanmış, cumhuriyetçi idealler uğruna yapıldığına inanıyordum.

"Esir düştükten sonra, bir Fransız albay tarafından (adını saklı tutmak yerinde olur) onlara yardım etmekle, sonuçta Rusya'nın en az Fransa ve Amerika kadar büyük ve güçlü bir cumhuriyet olmasına yardım edecek olduğum konusunda (kendi isteğimle) ikna edildim. Serbest bırakılmış bir savaş esiri olmama rağmen Rusya'ya geri gönderildim. Aslında bu bir serbest bırakma harekâtı değil, bir sızma harekâtıydı.

"Yani Aleksey, seninle tanışıklığımız boyunca ben

bir Fransız ajanıydım ama inan bana, seni kandırdığım tek konu bu. Bu biraz da olsa teselli sağlıyorsa bunu küçük bir şey olarak görebilirsin ama sana söylediğim hiçbir şeyde, hiçbir fikir meselesinde, stratejide ve dostlukta ne seninle ne de Vadim ve Dimitriy'le aramıza sahtekârlık girmedi. Tanıdığın Maksim, bu küçük bağlılık meselesi dışında her yönden gerçek Maksim'di. Farklı politik görüşlerden ve hatta farklı uyruklardan insanlar birbirleriyle savaş halinde olmak zorunda değildir ve öyle olsalar bile bunu seçtikleri için değil, koşullar öyle gerektirdiği için yaparlar. Dostlukları, barut dumanları yok olur olmaz tazelenir. Eğer o zaman Fransız doğmuş olsaydım, her ne kadar bir zamanlar olduğumuz gibi arkadaş olamayacak olsak da (ki hâlâ öyle olduğumuzu umuyorum) en azından senin saygına mazhar olurdum. Bunu söylerken ihanetimi bir doğum kazasına bağlamaya çalışmıyorum. Rus değil de Fransız olarak doğmayı seçmezdim. Devletlerden çok düşüncelere yakınlık duymuşumdur. Umudum Fransa'da doğmuş bir düşüncenin Rusya'da çiçek açtığını görmekti.

"Pratikte Fransa'ya yararlı olup olmadığım konusunda kuşkuluyum. Yaptığım tek önemli iş, senin, Vadim'in ve Dimitriy'in yanındayken yaptığım iştir. Siz üçünüze olan bağlılığımı her şeyden üstün tutarım, bu yüzden sizi doğrudan tehlikeye atacak hiçbir bilgiyi onlara vermezdim. Ordularımızın genel durumuna dair verdiğim bilgilerin de bir işe yaradığına pek emin değilim.

"Bu mektubu kendimi temize çıkarmak ya da bir hain olarak hüküm giymemi engelleyecek bir hoşgörü bahanesi olsun diye yazmıyorum. Kaçarak ölümden kurtulmaya çalışırım, ama gerçekten inandığım şeyi inkâr ederek değil. Bu mektubu, beni yüreğinizde ölüme mahkûm edebilecek olsanız bile, böyle olduğu için üzüntü duymanız umuduyla yazıyorum.

"Ancak gerçeği tümüyle biliyor olduğunuzu düşün-

meseydim, sahip olduğum hiçbir ilke beni size kendimle ilgili gerçekleri anlatmaya zorlayamazdı. Küçük ulusların küçük anlaşmazlıklarında gözle görülür bir rahatlamaya neden olan (aşağılık yaratıkların insanlığa karşı açtığı) bu savaşta, bu yaratıkların yenilmesine yardımcı olabilme umuduyla, bu gerçeğin su yüzüne çıktığı şartlar gereği size hatırladığım kadarıyla tüm ayrıntıları anlatmam gerekiyor."

"O halde, onlardan haberdardı," dedim, biraz kendime biraz Dimitriy'e, her ne kadar başından beri bundan emin olmuş olsam da.

Dimitriy yanıt vermedi. Neredeyse Maks'ın ağır ağır yiten kalıntılarını taklit edercesine, sırtı duvara yaslı oturuyordu. Bu ikisi, ayrı oturmaları tembihlenmiş yaramaz iki öğrenci gibi aynı duvarın karşılıklı köşelerine oturmuşlardı. Ben okumaya devam ederken, ikisi de (birbirlerinden çok farklı nedenlerle) başlarını kaldırıp bana bakmıyordu.

"Smolensk'ten Moskova'ya döndüğümüzde, aylar boyunca Fransız kampındaki amirlerime rapor gönderme fırsatı bulamadım. (Bu arada, Vadim'i görürsen Fransız ordusunda binbaşı unvanı taşıdığımı söyle. Bana artık hava atamayacak. Doğruyu söylemek gerekirse, onları taltif etmek için ajanların rütbelerini yükseltiyorlar. Umarım, kendisine yaptıklarıma rağmen Vadim buna gülebilir. Küstahlık etmeye hakkım yok, biliyorum ama Moskva Nehri kıyısında oturup votka içtiğimiz ve birbirimizle, ama en çok da Vadim'le dalga geçtiğimiz zamanların beş dakikasını bile ne kadar özlediğimi size anlatamam.)

"Opriçniklerle beraber batıdan çıkışımız bana Fransız hattının gerisine gidip bildiklerimi rapor etme fırsatı verdi. Andrey, Simon ve Yakov Alfeyev'den uzakta kalmak için her fırsatı değerlendirdim, ama anlaşılan benim onlardan uzak kalmayı istediğimden çok, onlar

benden uzak kalmak istiyormuş. Gzatsk'tan yola çıktığımız gece (aslında seni son görüşümdü) önce biri, sonra ikisi, sonra üçü birden partiden ayrılıp kendi başlarına zaman geçirmek için bir bahane buldular.

"Yalnızlığın tadını çıkardım ve şehrin batısında bulunan Fransız kampına doğru yola çıktım. Onlara tüm bildiklerimi anlattım (yine seni temin ederim ki, hiçbiri ne kişisel bilgi ne Opriçniklerle ilgiliydi, gerçi Opriçniklerden söz etmeyi isterdim ama) ve birkaç saat bilgilendirmeden sonra bana müttefiklerinden çok uzakta kalmış herhangi bir yurtsevere ihsan edilen şarap, yiyecek ve arkadaşlık sunuldu. Yiyecekten, beslenme dışında bir beklentim yoktu, arkadaşlık da hatırladığım kadarıyla güzel değildi.

"Ertesi günün akşamı gün battıktan sonra, ben yola çıkmaya hazırlanırken içinde bulunduğum kamp vahşi bir saldırıya uğradı. Karanlıkta her taraftan çığlıklar geliyordu. Üç subayla konuşmakta olduğum çadırdan dışarı baktım ve Andrey ve Yakov Alfeyev olduğunu gördüğüm iki kişinin sürünerek çadırın önünde duran nöbetçiye doğru sürünmekte olduğunu gördüm. Nöbetçiyi yalnızca arkadan görebiliyordum. O kendisine yaklaşan iki Opriçnik'i görüyordu ve inanmaz gözlerle bir ona, bir öbürüne bakıyordu. Sonunda silahını Andrey'e doğru ateşledi ve kuşkusuz mermi göğsünü delip geçti, ama Andrey'i hafif bir rüzgârdan daha fazla engellemedi. Yakov Alfeyev askerin bacaklarına atladı. Asker süngüsünü olanca gücüyle Yakov Alfeyev'in sırtına saplayarak tepki verdi. Bu da mermi kadar etkisizdi.

"Yakov Alfeyev'in saldırısı askeri yere düşürdü ve asker yere düştüğü anda, Andrey onun boğazına saldırdı. Bundan sonra gördüklerim medeni herhangi bir insanın anlama kapasitesini aşar. Yetiştirilme tarzım, akranlarımın birçoğu için esas unsur olan mit ve folklora izin vermezdi. Vampirler, kurt adamlar ve diğer iğrençlikler hakkında okulun bahçesinde duydukla-

rıma bakılırsa, bu saçmalıklardan uzak kaldığım için mutluydum. Çocukluklarında bunları duyarak büyümüş olanlar bile bunlara inanmazlar. Ama her insan gözlerinin gördüklerine inanmalıdır.

"Andrey dişlerini derinlemesine adamın boğazına geçirdi ve bir et şeridi koparttı. Yakov Alfeyev adamın üzerine çöküp boynunun diğer yanından benzer bir parça koparırken asker hâlâ canlıydı ve Andrey'in güçlü baskısından kurtulup kaçmaya çalışıyordu. Sonra ikisi de askerin yanına yattı; ağızlarını askerin boynuna dayadılar ve sızan kanı yalamaya başladılar. Ne zaman ki asker nefes almaya son verdi, o zaman iki Opriçnik başlarını kaldırıp gururla ve kendilerinden memnun bir ifadeyle birbirlerine baktılar.

"Onlar henüz ayağa kalkamadan tepelerinde üç asker bitti. Yine kurşun ve kılıç yaralarının etkisi çok hafif oldu. Bu kurbanlarını da aynı yöntemle (dişleriyle) öldürdüler, ama bu sefer kanlarını içmek için oyalanmadılar. Zaman, cinayetlerinin sonucundan zevk alamayacakları kadar dardı.

"Diğer subaylarla konuşmak için çadıra geri döndüm ve gördüğüm şey karşısında dehşete düştüm. İkisi de ölmüş, yerde yatıyordu. Üçüncüsü ayaktaydı ve eğilmiş yüzünde, yalnızca boşluğa bakan gözlerindeki dehşete uyan bir ıstırap vardı. Omuz başında, dişlerini adamın boğazına geçirdiği yere bakmakta olan Simon'un yüzünü gördüm. Simon'un dili, dişlerinin arkasında, tıpkı bir köpeğin dilinin, son bir lezzetli ilik parçası bulabilmek için kemiğinin her bir çatlağını yalaması gibi, adamın kas kirişlerinin arasında, bulabildiği her damlayı tadacak şekilde ileri geri hareket ediyordu.

"Arkalarında, çadırın içinde Simon'un içeri girdiği yırtığı gördüm. Simon başını kaldırıp onları izlediğimi göremeden, arkadan başıma sert bir darbe aldım, düştüm ve bilincimi kaybettim.

"Kendime geldiğimde, dışarısı hâlâ karanlıktı. Yüzü-

me yakın bir yerde belli belirsiz bir şekilde Andrey'in yüzünü gördüm ve artık benim de bu yaratıklara yemek olma sıramın geldiğinden korktum. Tam tersine, Andrey ilgi gösteriyordu. Onları olan biten hakkında ne düşündüklerini anlayacak kadar dinlediğim süre içinde, hafıza kaybına uğramışım gibi davrandım. Anlaşılan, benim Fransızlar tarafından esir alınmış olduğumu düşünüyorlardı. Kampa tesadüfen saldırmışlardı, ama beni tanıdıklarında saldırılarını bir kurtarma görevine dönüştürdüler. Onlarla beraber rol yaptım ve onları serbest bırakıldığımı hatırlamadığıma (kafama aldığım darbenin onların öldürme yöntemlerine dair her şeyi sildiğine) ikna ettim. Onların gerçek yaradılışlarını bilip bilmediğimi ortaya çıkarmakla o kadar ilgiliydiler ki, benim gerçek yaradılışımla ilgili hiçbir soru sormadılar. Fransızlar tarafından esir alındığım kesinlikle kabul edilmişti ve Fransız kampına kendi isteğimle, yürüyerek gelmiş olabileceğim ihtimali tartışılmıyordu bile.

"Kendileri Fransızlara ellerinden geldiğince eziyet ederken benim kafamdaki (Andrey'in yaptığı anlaşılmış olan) yaranın iyileşmesi için yatmamı önerdiler. Plana göre, dört gün sonra yine Goryaçkino'da buluşacaktık. Onların hezimete uğramasına yetecek kadar zaman kazandığım için mutluydum.

"Hava aydınlandığında, kampa, bir önceki gece olayların olduğu yere gittim. Hayatta kalan kimse yoktu. Opriçnikler izlerini yok etmek için çaba harcamışlardı. Birçok cesette, bana göre ölümden sonra yapıldığı aşikâr olan mermi ve süngü yaraları vardı. Birkaç yerde ateş yakılmıştı, ama bunlar tüm cesetlerin boğazında gördüğüm mide bulandırıcı yaraları çok yapay bir şekilde gizliyordu.

"Opriçnikler kamptaki atları öldürmemişler, ama genel olarak karmaşa etkisine katkıda bulunmaları için ahırlarından salıvermişlerdi. Atlardan birini yakaladım, böylelikle Goryaçkino'ya seyahatim hızlı oldu.

Birkaç gün, orada düzenlediğimiz toplantı yerine (çiftlik binası) gittim, ama ne sen ne Vadim ne Dimitriy ne de bir Opriçnik yanıma uğradı. Ama ağustosun yirmi dördünde (üç Opriçnik'le buluşmayı ayarladığım gece) Fransızlar köye varmak ve Borodino'da büyük savaşa başlamak üzereydi. Size oraya gelmiş olduğumu ve Opriçnikler için tasarladığım tuzağı kurmak üzere Fransız hattına geri döndüğümü bildiren bir not bıraktım.

"Kamptaki muhafızlara, o gece kendilerine üç düşman ajanı göndereceğimi söyledim. Onları tarif ettim, hangi yönden geleceklerini ve bir nöbetçiyle karşılaşırlarsa hangi yanlış parolayı söyleyeceklerini bile söyledim. Muhafızlara onları yakalamaları, ellerini ayaklarını bağlayıp ben dönene kadar tutmaları için talimat verdim. Tutsakların çadırda değil, dışarıda, ateşin yanında bekletilmesini sıkıca tembih ettim. Ne kadar kolaylıkla emir verdiğimi duymak seni şaşırtabilir Aleksey, ama bir kez iyi niyetli olduğum kanıtlanınca, kamptakiler Rus ajanların yakalanmasına yardım etme konusunda pek hevesli davrandılar.

"Goryaçkino'ya döndüm ve bekledim. Gün battıktan hemen sonra Yakov Alfeyev ve Simon geldi. Yanlarında, yolda karşılaştıkları Faddey'i de getirmişlerdi. Benim mahvıma sebep olan şey, sanırım, bu yaratıkların başlangıçta planladığım gibi üçünü değil, dördünü birden temizleme fırsatıyla karşı karşıya olduğumu anladığım zaman duyduğum aşırı hevesti. Çevredeki en zayıf noktaları ve hatta o günün parolasını (ki, tesadüfen senden öğrenmiş olduğumu söylemiştim, Aleksey) onlara söyledim.

"Faddey baskına katılmaya pek hevesli değildi. Vadim'e ve kendi komutasındaki diğer Opriçnik'e dönmesi gerektiğini düşünüyordu. Onu Fransız kampının kolay bir av olduğuna ve eğer gelmezse aptallık etmiş olacağına ikna ettim. Tarif ettiğim bütün o genç,

masum, sağlıklı askerler sanırım iştahını kabartmıştı. Onlar gitti ve ben şafak sökene kadar bekledim.

"Güneşin doğmasından hemen sonra, dört Opriçnik'i gönderdiğim Fransız kampına geri döndüm. Bağlanıp açık havada bekletilmeleri yönündeki talimatlarım, onlara ve benim saflığıma yönelik (Ortaçağ'da cadıların yargılanmalarına benzer) bir testti. Almış olduğum at gözlüğü takmış eğitime rağmen *vurdalak*'ların efsanelerinden bazılarına dair biraz bilgi edinmiştim. Güneş ışığının fiziksel oluşumları üzerinde bu kadar yıkıcı bir etkisi olması bana çok akıl almaz gelmişti, ama bu bile keşfettiğim, reddedilemez gerçek kadar yıkıcı değildi. Eğer efsaneler gerçek idiyse, kampa geri döndüğümde dört ölü vampir, eğer gerçek değiller idiyse, infaz mangası önünde, bağlanmış ve ölmeye hazır dört canlı vampir bulmam gerekiyordu. Her iki durumda da, Opriçniklerin sayısı sekize düşüyordu. Savaşın üçte biri kazanılmış olacaktı.

"Ben henüz kampa varmadan, kampta bir karışıklık olmuştu. Önceki geceki ziyaretimden dolayı beni tanıyan bir yüzbaşı bana doğru atıldı ve benim Opriçniklerden artakalanların (üç parça yanmış ot) yanına götürdü. Bana söylendiğine göre, tahta taburelerde oturuyorlarmış ve taburelerden geriye yalnızca kömür haline gelmiş üç yumru kalmış. Birkaç parça ayakkabı derisi ve kumaş dışında görülecek hiçbir şey yoktu. Dördüncüye ne olduğunu sordum. Bana, kaçtığını söylediler. Onlar üç kişiyi bekliyorlarmış, bu yüzden dördüncü kimseye görünmeden kaçmış. Tüm yetişkin hayatım boyunca yalan söylemiş biri olarak, Aleksey, deşifre edilme korkusunu gizlemeye alışmıştım, ama onlara tuzak kurduğumu bilen bir Opriçnik'in oralarda bir yerlerde olduğunu düşününce duyduğum korkuyu bastırmam çok zordu. Görünüşte kendimi toplamayı başardım, ama içimde binlerce ses kaçmam gerektiğini haykırıyordu. O zamandan beri kaçıyorum.

"Yüzbaşı bana emirlerime uyduklarını söyledi.

Ajanları bağlamaktan daha iyi bir şey yapmışlar, onları kaçamasınlar diye zincire vurmuşlardı. Günün ağarmasından hemen önce esirler giderek telaşlanmaya başlamış, serbest bırakılmaları için yalvarmış, hatta mümkün olduğunca koşmaya teşebbüs etmişlerdi. Şafak sökerken birbirinin ardı sıra, tek bir patlama gibi duyulan üç korkunç patlama olmuştu. Mahkûmları koruyan nöbetçilerden biri hafifçe yanmış ve mahkûmlardan geriye o sırada gördüğüm küller kalmıştı.

"Olaylara şahit olan bütün askerler patlamalara neyin sebep olduğunu bulma konusunda istekliydi. Aynı koşullar altındaki bir Rus, sanırım, bu üç kişinin vahşice ölümü ile ilk kez gün ışığıyla karşı karşıya kalmaları arasında bir bağlantı kurardı. Ama Fransızlar biz aptal Ruslar kadar batıl inançlı değiller. En itibar gören teori, adamların, Napoléon'a yaklaşıp ateşlemeyi umarak kampa, giysilerinin arasına sakladıkları barutla gelmiş oldukları ve barutun kazara erken patladığıydı. Bazıları bunun böyle olduğundan kuşkuluydu. Hiçbir Hıristiyan (Rus bile olsa) nedenine ne kadar inanıyor olursa olsun intihar suçu işlemezdi. Üstünkörü bir şekilde onları Katolik Kilisesi'nin bu konuda tutucu olduğunu, ama Ortodoksların genç insanları ölüme gönderme gibi konularda pek vicdan azabı çekmediği konusunda temin ettim. Böylece bu olay kabul gören olaylardan biri olmuş oldu.

"Mümkün olduğunca hızlı bir şekilde doğuya, Moskova'ya doğru yola çıktım. Hayatımdan daha önce hiç endişe etmediğim kadar endişe ediyordum, bu yüzden, doğrudan gideceğimden çok daha yavaş ilerleyebildiğim halde anayollardan uzak durdum. O gece ormanda açıklık bir yerde kamp yaptım. Henüz birkaç saat uyumuştum ki insan sesleriyle uyandım. Karşımda bir Opriçnik ve bir adam duruyordu: Andrey ve Dimitriy.

"Besbelli Fransızlara yapılan baskından kaçan And-

rey idi. Onlara ihanet ettiğimi de anlamıştı. Bunu inkâr etmek için hiç çaba göstermedim. Bunun yerine Dimitriy'e gördüklerimi, Opriçniklerin yaptıklarını, onların vampir olduğunu anlattım, ama tek tepkisi bunların farkında olduğunu söylemek oldu. Ona bunu bilerek nasıl yaşadığını sordum, o da bana Fransızları alt etmek için her türlü imkânı kullanacağını söyledi. Andrey kanıma susamıştı, ama Dimitriy (takdire şayan bir şekilde) onu engelledi. Bundan sonra Opriçniklere karşı hiçbir şey yapmayacağıma yemin etmemi istedi. Artık onların ne olduğunu anladığımı, işlerine yapmayı en iyi bildikleri şekilde devam etmelerine izin vereceğimi düşünüyor olmalıydı. Onunla gitmeyi reddettim.

"Sanırım o aşamada Dimitriy benim Opriçniklere yalnızca vampir oldukları için ihanet ettiğimi düşündü; Fransızlar için çalıştığımı algılayamamıştı. Belki Andrey ona söylemiş olsa bile, inanmamıştı. Ama oradaki konuşmanın bir yerlerinde, eğer Fransız hattında rahatlıkla dolaşamıyor olsaydım tuzağı da kuramayacak olduğumu fark etti. İnkâr etmemin yararı yoktu. Fiziksel olarak yara almış gibi davrandı, benim Opriçniklerin vampir olduğunu anlamamdan çok daha büyük bir şoktu. Bunu sana ve Vadim'e söyleme ihtimalinden pek hoşlanmadığını mırıldanarak beni Andrey ile baş başa bıraktı.

"Andrey ile konuşmaya çalıştım, ama o da en az diğer Opriçnikler kadar iletişimsizdi. Tek niyeti beni öldürmekti. Kılıcımı elimden almak için hiçbir çaba göstermediklerine göre, Andrey de, Dimitriy de Andrey'in müthiş yetenekli olduğuna inanıyordu. Gizli baskınlarda Opriçnikler başarılı saldırganlardı, ama şartların eşit olduğu bu yarışmada Andrey'in şansı daha azdı. Kılıcımı çektim; hiç korku belirtisi göstermedi. Silahsız bir adama kılıç çekmek uygun görünmedi, bu yüzden ona geri çekilmesini söyledim, ama o ilerlemeye devam etti. Benden tam bir kılıç uzak-

lığındayken bana doğru sıçradı. Kılıcı aramıza koymaktan başka çarem yoktu ve kılıcım bedeniyle buluşup bedeninin direncini kırarken elimde bir basınç hissettim. Yüzü tam burnumun dibindeydi ve kötü kokulu nefesini hissediyordum, ama kılıcımın açtığı yara canını yakmadığı halde kılıcımın fiziksel olarak aramızda olması, bana yaklaşmasını engelliyordu. Bir süre direndikten sonra geriledi ve ben kılıcımın onun kaburgalarının arasından sıyrılarak çıktığını duydum ve hissettim. Paltosunda belli belirsiz bir kan lekesi vardı, ama onun dışında fazla bir hasar yoktu.

"Sanırım Andrey'in kurbanları tam bu noktada, onun yenilmezliğini anladıkları anda savaşmaktan vazgeçiyorlar, çünkü o sırada Andrey gülüyor ve kaçınılmaz olana teslim olmam gerektiğini söylüyordu. Bir erkeğin kılıcını birden fazla biçimde kullanabilecek şekilde eğitildiğini gözden kaçırıyordu. Sonraki atağında saplamayı değil, kesmeyi tercih ettim. Attığı her adımda kılıcımla bedenini doğradım. Normal bir adamda her bir darbe birkaç kaburgayı kırardı. Onda öyle oldu mu, bilmiyorum. Çok az güçsüzlük belirtisi gösteriyordu, ama darbelerin gücü onu geriye itiyor, benden uzaklaştırıyordu. Darbeler sırasında harcadığım enerji göz önüne alındığında buna çok uzun süre devam edemezdim, ama o geri çekildi, ayağı bir şeye takıldı ve savunmasız ve çaresiz bir biçimde kendini yerde buldu. Kılıcımı, başına onu güçsüz bırakacağını umduğum bir darbe indirmek üzere kaldırmıştım ki, kollarını kaldırdı ve kendini savundu. Kılıç koluna geldi ve kolu kanadı. Saldırıyı yalnızca koluna yönlendirerek kılıcımı defalarca indirdim. Başarısız olacağını bildiğim için ölümcül bir darbe indirmeye kalkışmadım. Kılıcı salladıkça yara kemiğe doğru ilerlerken yaşadığım coşkuyu sana anlatmam mümkün değil Aleksey, eğer anlatabilseydim de çok utanırdım. Sonunda Andrey'in doğaüstü cismi bile bana karşı koyamadı,

kolu, dirseğinin altında kanlı bir çıkıntı bırakarak bedeninden ayrıldı.

"Yarası ölümcül değildi, ama Andrey'i o an için tehdit oluşturmayacak kadar etkisiz bırakmıştı. Efsanelere, böylesi bir yaratığın nasıl yok edilebileceğine dair yolları bilecek kadar bile itibar etmemiştim ve Dimitriy ya da bir başka Opriçnik'in gelebileceği korkusuyla orada kalıp bunu bulmaya çalışmak istemiyordum. Onu korunacak bir yer bulamayacak ve günün ilk ışıklarıyla yok olacak kadar etkisiz hale getirdiğimi umuyordum.

"Bana gelince; yine kaçtım. Sizinle orada buluşabilmek umuduyla kısa bir süre Şalikovo'da durdum, ama uzun süre beklemekten korktum ve size o notu bırakarak Moskova'ya döndüm. Andrey ya da diğer bazı Opriçnikler tarafından izlendiğime emindim, ama günler hâlâ gecelerden uzundu ve avantaj bendeydi. Moskova'ya varınca Dimitriy'in haberi olmadan seninle temas kurmanın tek bir yolunu buldum. Randevuevinde Dominique'i görmeye gittim. Ona ve Margarita'ya nerede bulunabileceğime dair en kısa bilgiyi verdim ve seninle, yalnızca seninle buluşmak istediğimi söyledim. Bu mektubu okuyor olduğuna göre, Dominique'le konuşmuş olduğunu anlıyorum. Senin güvenliğinden epeyce endişeliydi, Aleksey, ve tıpkı geçmişte yaptığı gibi benden seninle ilgili bilgi istedi, aklına gelebilecek her şeyi sordu.

"Hemen Desna'ya doğru yola çıktım ve bugün buraya geldim. Gün ışığında yolculuk ettim, bu yüzden Opriçniklerin beni izlediğini sanmıyorum, ama yine de beni bulmalarından korkuyorum. Ölmek istemiyorum, ama ille de ölmem gerekiyorsa, onların elinde ölmektense Rus infaz mangasının önünde ölmenin göreceli onurunu yaşamayı tercih ederim. Çocukken bana anlatılan vampir hikâyelerini dinlemediğim beki de iyi olmuş, yoksa şimdi başıma geleceklerden çok daha fazla korkuyor olabilirdim.

"Eğer bunu okuyorsan Aleksey, anla ki daha fazla bekleyememiş ve yola devam etmişimdir. Belki Fransa'ya varmışımdır bile. Gerçi kaderin benim isteklerimle pek ilgilenmediğini biliyorum, ama niyetim Paris'e yerleşmek. Gün olur da muzaffer bir ordu ya da daha geniş zamanı olan bir ziyaretçi olarak Paris'e gelecek olursan, belki beni arayıp bulursun.

"Bu mektubu bulanlardan (ya da senin göstermeyi seçtiğin kişilerden, Aleksey) bir ricam var: Vadim Fyodoroviç, Dimitriy Fetyukoviç ve Aleksey İvanoviç'in üzerine hiçbir ihanet kuşkusu düşmemeli. Benim Fransız ajanı olmam onları hiçbir şekilde bağlamaz. Bir seferinde İncil'le ilgili yaptığımız bir tartışmayı hatırladım, Aleksey. İçindeki bazı şeylerin doğru olması, tamamının doğru olduğu anlamına gelmez. Ve (silahlarıma sonuna kadar bağlı kaldığımı göreceksin) vampirlerin var olması, bir tanrının var olduğu anlamına gelmez. Yakında bundan emin olacağım.

"Lütfen Vadim ve Dimitriy'e özürlerimi, Marfa Mihailovna ve genç Dimitriy Alekseyeviç'e sevgilerimi ilet.

Hâlâ dostun olduğum umuduyla,
Maksim Sergeyeviç Lukin."

Bazıları diğerlerinden daha açık olsa da, Maks'ın mektubu suçlamalarla doluydu. En belirgin suçlama ise Maks'ın kendi Çarına ve ülkesine ihanet ettiğini itiraf ettiği zaman kendine yönelttiği suçlamaydı. Dimitriy ve Opriçnikler hakkında anlattıkları bir zamanlar çok sarsıcı olsa da yeni değildi. Ama bunun da bir istisnası vardı: Andrey'in kolu. Bir vampirin kanının ve etinin bir insanınkine benzediğini, kollarını yaralamanın mümkün olduğunu bilmiyordum. Andrey'i başından yaralayabileceğimi bizzat görmüştüm. Ve mesele tam da buydu. Ben Andrey'i yok ettiğimde iki kolu da yerindeydi. Maks'la buluşmasından sonra Andrey bir şekilde... iyileşmişti.

Ama bu beni kısa bir süre meşgul etti. Maksim'in

mektubundaki en kötü şey, bana yönelttiği suçlamaydı. Haftalar önce, ben bu binada Maks'la konuşurken bana bu mektupta açıkça anlattığı hiçbir şeyi anlatma fırsatı vermemiştim. Ülkemize ihanet etmesinden dolayı öylesine öfkeliydim ki, bana söylemek zorunda olduğu çok daha önemli bir mesele olabileceğini bir an durup düşünmemiştim. Beni kendisini dinlemeye zorlamadığı için Maks'ı suçlayabilirdim; gelip konuşmamızı kısa kesmemize neden oldukları için Opriçnikleri suçlayabilirdim, ama asıl suçlu bendim. Opriçnikler oradayken onu koruyamazdım ama en azından her şeyden çok öğrenmek istediği şeyi bilerek ölürdü: hâlâ onun dostu olduğumu.

22

Dimitriy'e baktım. Ayağa kalkmış, mektupta ona duyduğum güveni sarsacak herhangi bir şey okuyup okumadığımı anlamaya çalışan kuşkulu gözlerle bana bakıyordu. Kendini koruma içgüdüsüyle eli kılıcına uzandı.

"Merak etme Dimitriy. Mektupta seninle ilgili şimdiye kadar bilmediğim hiçbir şey yoktu." Rahatlatıcı olmaktan çok kayıtsız görünmeye çalışıyordum. Önceleri Dimitriy'in bazı davranışları, Opriçniklerin yaradılışını açıkça ortaya koymaktan kaçınması gibi bazı ayrıntılar bana çok anlaşılır gelmemişti, ama bu onun Opriçniklere ve diğer şeylere karşı davranışının genel çizgisini değiştirmemişti.

"O Rusya'nın düşmanıydı. Biliyordum. Bu uğurda öldü," diye itiraz etti Dimitriy.

"Sen bir vatanseversin, Dimitriy," dedim ona, "yalnızca bir vatansever."

Barınağın arkasında birkaç eski alet bulduk ve ölmüş arkadaşımız için bir mezar kazdık. Ebedi istirahatgâhına iki tahta parçasından yaptığımız haçla işaret koyduk. Kesinlikle Maks'ın rahatıyla ilgisi olmayan anlatamayacağım bazı nedenlerden dolayı, onu toprağa vermeden önce gözlüğünü çıkardım ve cebime attım. Camlarından birisi, kuşkusuz başına aldığı bir darbe yüzünden kırılmıştı ama diğeri sağlamdı. Ceketinin metal düğmelerinin ve kadim, teşhis edilemez kemiklerinin dışında, onu içine koyduğumuz toprağın cesedini yok etmesinden çok uzun zaman sonraya Maksim'den geriye kalacak olan tek şey

bu gözlüktü. Onun, kendisini bir zamanlar takmış olan insanı tanıyan birisinde kalmasını istemiştim.

Hava kararmıştı ve bu yüzden geceyi barınakta geçirmeye karar vermiştik. Hava soğuktu. Güneş batınca, hava hızla soğumaya başladı. Gece havanın en soğuk olduğu zamanda buzlanma oluyordu ve sabahları yerde, rüzgâr estiğinde tipiye dönüşecek kadar kar olması hiç de şaşırtıcı değildi. Gece boyunca rahat edebilmek için sobada ateş yaktık.

"Bu seferkinin farkı, 'benim ülkem olması'," dedi Dimitriy. Arkadaşımızın mezarından döndüğümüzden beri üzerimize çöken sessizlik böylelikle bozulmuştu.

"Senin ülken mi?" diye sordum, ne dediğini anlamayarak.

"Yani bizim ülkemiz, ama onlarla ilk karşılaştığım yerinkine, onlarınkine (Opriçniklerinkine) karşılık demek istedim."

"Yani kendi ülkelerinde daha mı terbiyeli davranıyorlardı, kendi kapılarının önüne işemiyorlar mıydı?"

"Hayır, o değil," dedi Dimitriy uysal bir şekilde. "Yalnızca o zamanki algılamamın farklı olduğunu anlatmaya çalışıyordum. Onlar tıpatıp aynıydı."

Dimitriy susmuştu ama belli ki daha söylemek istediği şeyler vardı. "Aynı mı?" diyerek üstüne gittim.

"Daha önce sana Eflak'tan, Zimeyeviç'le buluştuğumdan söz ettiğimde, sana söylemediğim bir şey vardı."

Yine sustu. "O zaman şimdi söyle," dedim.

"Sana, ilk tanıştıklarımdan Pyotr, Andrey, Yoan ve Varfolemey dışında kimse kalmadı dediğimi hatırlıyor musun?"

Başımla onayladım.

"Şey, bu pek doğru değildi. Zimeyeviç ve diğerlerinin bizi Türklerden kurtardığı o ilk geceden sonra, hepimiz beraber hareket etmeye başladık. Gündüzleri dağlarda arama yapıp Türklerin nerede olduğunu buluyor, gece vakti onları haklasın diye Zimeyeviç ve diğerlerine bildiriyorduk, tıpkı Moskova'da yaptığımız gibi.

"Ama birkaç gün sonra Eflaklılardan birisi, iki gün sonra bir ikincisi ortadan kayboldu. İki haftadan kısa bir süre içinde, yaklaşık bir düzine Eflaklıdan geriye yalnızca iki tane kaldı. Onları vampirlerin kaçırdığını görmemiştim, ama söylenenlerden, Zimeyeviç'in söylediklerinden biliyordum. Bu sene Moskova'da Foma'yla ilk kez karşılaşana kadar bundan emin olamamıştım. Onu tanıdığımı biliyordum, ama o zamanlar Zimeyeviç'in yanında at binen vampirlerden biri olmadığını da biliyordum. Sonra anladım. 'Benim' yanımda at binen Eflaklılardan biriydi; kale kapısına kadar gidip Zimeyeviç'e seslenmişti. Onlardan birine dönüşmüştü. Diğer hiçbirinin bu yırtıcıların arasına katılacak kadar şanslı olduğunu sanmıyorum, onlar yalnızca avdı."

"Bu iki yazgıdan herhangi birini 'şanslı' olarak değerlendirmen gerektiğine emin değilim," dedim acı acı.

"Hayır, hayır. Elbette haklısın. Ama dediğim gibi, o zamanlar bu kadar kötü görünmüyordu. Eflaklı vampirler Eflaklı çiftçileri öldürseydi ben ne diyebilirdim ki? Unutma... Zimeyeviç'ten ayrılıp tekrar orduya katıldığım zaman, ayrılma anından en son aklımda kalan şey, o son iki Eflaklının gözlerindeki korku ve ihanetti."

Korkmuştum. O zamana kadar Dimitriy'in kandırıldığını, kendim bildiğim halde, "onun" vampirlerin arkamızdan neler yaptığından kuşkulanmak için hiçbir nedeni olmadığını düşünmüştüm. Şimdi kendi kendisini kandırmış olduğunu anlıyordum.

"Peki, onlar neden ayrılmadı?" diye sordum. Can sıkıcı bir soruydu.

"Bilmiyorum. Zimeyeviç'ten korktukları kadar ona saygı da duyuyorlardı. Kim bilir, belki şimdi bile hayatta ve iyidirler."

Güldüm.

"Belki de, değillerdir," diye mırıldandı.

* * *

Dimitriy benden önce uyanmıştı; ben de onun atını eğerlerken çıkardığı sesle uyandım.

"Yola çıkmak için sabırsızlanıyorsun," dedim.

"Seninle gelmiyorum."

"Anlıyorum," dedim.

"Korkuyorum Aleksey." İçindeki korkuyu ifade ederken sesi titriyordu. "Bana merhamet etmeyeceklerdir, sana da. Benimle gel Aleksey, Moskova'ya dönelim. Onlarla karşılaşmak zorunda değilsin. Vadim'i de Maks'ı da geri getiremeyiz. Yapabileceğimiz tek şey, onlar gibi ölmek. Bunu yapmamızı istemezlerdi."

Çekincesi çok akla yakındı. Maks, intikam almayı mantıklı bulmazdı; intikam tehdidi savurmayı, evet, ama intikam almayı, hayır. Vadim buradaki içgüdüyü anlardı, ama buna bir sınır koyardı. Ama beni motive eden şey neden değil, nefretti. Evde beni seven bir karım olduğu halde beni Domnikiia ile sevişmeye iten tutkuyu nasıl akıl yoluyla açıklayamıyorsam, peşlerinden gidip hayatta kalmış bütün Opriçnikleri yok etme tutkumu da öyle açıklayamıyordum. Nefret duyguların en güçlüsüdür. Liderler onu ordularının saldırganlığını kışkırtmak için; erkekler kendilerini, onun yokluğunda düşünemeyecekleri şeyleri yapmaya zorlamak için kullanırlar. Nefret, Yuda'nın beni zayıf düşürdüğünü söylediği şeyin yakın arkadaşıydı. Vicdan bana, içimdeki bütün akılcı sesler öldürmem gerektiğini söylerken bir adamı nasıl serbest bıraktırıyorsa, nefret de, bütün tartışmalar ve nedenler epeydir unutulmuşken onu öldürmeme neden oluyordu. Bunları ayırmak imkânsızdı. Yuda birine sahip olduğum için beni küçümseyebilirdi, ama öbürüne sahip olduğum için üzülmeyi öğrenecekti.

"Nasıl istersen öyle yap, Dimitriy," dedim. "Ben onlarla yüzleşeceğim."

"Eğer Fransız ya da Türk olsalardı, biliyorsun, senin yanında olurdum," diye açıklamaya çalıştı.

"Birbirimize hiçbir borcumuz yok, Dimitriy. Biliyorsun, bu işler öyle olmuyor."

"Sana yardım etmek istiyorum, Aleksey, ama onları senden iyi tanıyorum. Neler yaptıklarını gördüm."

"Ben de gördüm. Hatırlasana."

"Sen hiçbir şey görmedin. Moskova'da yaptıklarını mı söylüyorsun? Türklere yaptıklarını gördüğüm şeylerin yanında hiç kalır. İkimiz bir aradayken bile onları alt edemeyiz." Kendini ve beni, yapmaya niyet ettiği şeyin (firar etmek) tamamen onursuz bir şey olmadığına ikna etmeye çalışırken sesinde bir panik havası vardı.

"Eğer sana yardımı olacaksa, Dimitriy, seni yanımda istediğime emin değilim." Bu, niyet ettiğimden çok daha yaralayıcı olmuştu. Dimitriy birden sessizliğe gömüldü. Söylediğimde iki açıdan gerçeklik payı vardı. Birincisi, fikrini değiştirmiş olsa bile, Opriçniklere benim kendisine güvenebileceğimden çok daha yakındı; ikincisi de, böylesine bir panik içindeyken darda kalmış birisine pek faydası dokunamazdı. Ama ben onun karar vermesini kolaylaştırmak için (kalmaması gerektiği yönündeki kararı veren o değil, ben olayım diye) söylemiştim.

"Bunun için sana teşekkür ederim, Aleksey," dedi bir süre geçtikten sonra. Sesinde acı yoktu. "Artık pek askere benzemediğimin farkındayım. Bunu senden duymak daha iyi oldu, sanırım." Gözyaşlarını tutmaya, dokunaklı bir şekilde gururunun son kırıntılarına tutunmaya çalışan terk edilmiş bir sevgiliye benziyordu. Gitmeden önce kucaklamak için ona doğru bir adım attım, ama o kollarını kaldırarak yaklaşmamı önledi. "Şimdi gidiyorum," dedi bir asalet girişiminde bulunarak. "Yapacak işlerin vardır."

Atına atladı, hafif bir tırısla Moskova'ya doğru yola çıktı. Maksim'i son kez canlı gördüğüm yerde dikilip Dimitriy'in gidişini izlerken, bunun Dimitriy'i son görüşüm olacağı hissine kapıldım. Maks'la son konuşmamızdaki iletişimsizliği, Vadim'le vedalaşmamadaki sıradanlığı hatırladım. Dimitriy'in böyle gitmesine izin veremeyeceğimi biliyordum.

Atıma bindim ve ona yetiştim. Belki o zaman isteseydim, onu benimle kalmaya ikna edebilirdim. Onu isti-

yor olmamın sevinci, korkusuna ağır basardı. Ama gerçek şuydu ki, onun yanımda olmasını istemiyordum. Yalnızca daha iyi bir şekilde ayrılmasını istiyordum.

"Bunu al," dedim, boynumdaki ikonayı çıkarıp ona verirken.

"Bu beni onlardan korumaz," dedi. "Biliyorsun."

"Koruyacak olsaydı sana verir miydim sanıyorsun?" Güldüm ve onun yüzünde de gülümsemeye benzer bir şey olduğunu görünce sevindim. "Bu bir simge, tılsım değil."

"Neyin simgesi?"

Verecek cevabım yoktu. Zinciri boynuna taktı ve ikonayı gömleğinin içine soktu. "Moskova'ya vardığında Ordiynskiy Caddesi'ne git," dedim.

Şaşırmış görünüyordu. "Neden?"

"Boris ve Natalya orada."

Tek kaşını kaldırdı ve bana bakarak gülümsedi. "Teşekkür ederim, Aleksey. Umarım seni yakında görürüm."

"Göreceksin," diye yanıtladım. El sıkıştık ve o birkaç dakika önceki düzenli tırısıyla, ama bu sefer başı çok daha dik bir şekilde yanımdan ayrıldı.

Barınağa geri döndüm ve birkaç parça eşyamı topladım. Sonra güneye, Kurilovo'ya doğru yola koyuldum.

Ertesi gün, yirmi sekiz ekim günü, öğle sıralarında nihayet köye ulaştım. Son birkaç gündür yaşanan tipi dinmeye başlamış, ortalığı beyaz bir çöle çevirmişti. O akşam Yuda ile buluşacağım dört yol ağzı köyün biraz güneyindeydi. İnceleme yaptığım sırada güneş ufuk çizgisine yaklaşmıştı. Gökyüzünde daha şimdiden ince bir hilal görebiliyordum ve o bile çok geçmeden kendisinden parlak kuzenini dünyanın öbür ucuna kadar izleyecekti.

Hatırladığım kadarıyla, dört yol ağzı hafifçe yüksek bir tepeliğin üstündeydi. Kuzeye doğru, köyün küçük ve uzak evleri görünüyordu. Doğuya ve batıya doğru, yolların da ötesini görebiliyordum. Tarlaların arasındaki yollar

düzgün, boş ve beyazdı. O yolları kullanarak dört yol ağzına gelmeye kalkışacak kişi kalın kar tabakası engeliyle karşılaşmakla kalmaz, yaklaşana kadar çoktan görülmüş de olurdu. Saklanılabilecek tek yer, güneyde, bir verst ötede, yol kenarında bulunan küçük bir ağaçlıktı. Bu bile, yaklaşmadan çok önce görülmeye izin vermeye yetecek bir uzaklıktı.

Dört yol ağzı pek dikkat çekici bir yer değildi; eğreti bir darağacında ağır ağır sallanmakta olan ceset hariç. Soğuktan sertleşmiş ve karla kaplanmıştı, ama koyu mavi üniforması içindeki Fransız piyade yüzbaşısını görebilmek için karı biraz temizlemem yeterli olmuştu.

Köye geri döndüm ve randevu saatine kadar oranın yegâne hanında oturup votka içtim.

"Kılıcından anladığım kadarıyla ordudansın," diye bir ses geldi yakındaki bir masadan. Döndüm. Birbirinin sohbetinden sıkılmış, konuşmak için değişik birini arayan iki çiftçiydi. Konuşan, kırk yaşlarında, dağınık, uzun, kızıl saçlı, kan çanağına dönmüş yeşil gözleri olan bir adamdı. Arkadaşı (muhtemelen babasıydı), altmışını çoktan geçmişti. Kafasında çok az saç, ağzında ondan da az dişi vardı.

"Haklısın," dedim sertçe. Mutlu bir şekilde Domnikiia'yı düşünmekle meşguldüm ve düşüncelerimden koparılmaktan rahatsız olmuştum.

"Ama biraz da unutkansın," dedi yaşlı olanı.

"Ne demek istiyorsun?" dedim.

"Üniformanı unutmuş ve savaşa iki hafta geç gelmişsin," diyerek güldü.

"Bilirsin, savaş. Maloyaroslavets'teki," diye açıklama yaptı genç olanı, konuşma başlatmaya hevesli bir şekilde. Maloyaroslavet, Fransız Ordusu Moskova'dan çıktıktan sonra Rus ve Fransız ordularının ilk kez savaştığı yerdi. Tıpkı Borodino gibi, Napoléon'un taktik zaferinin stratejik yenilgisine yol açtığı bir karşılaşma olmuştu. Fransızlar galip geldikleri halde, ilerlemeye geçtikleri yol boyunca (ki bu yol üzerindeki tüm ikmal tükenmişti), batıya

doğru geri çekilmek üzere kuzeye dönmek zorunda bırakılmışlardı. Maloyaroslavets şehri, Kurilovo'dan yaklaşık kırk verst uzaktaydı, ama bu şehrin insanlarına, gerçek çatışma yaşanan en yakın yer orası olduğundan, "savaş" diye adlandırmaları doğaldı.

"Korkarım orada savaşmadım," dedim. "Borodino'dan beri savaşmadım."

"Şey, belki Bonaparte artık Borodino'nun ötesinden geri dönmüştür," diyerek güldü ikinci adam. "Belki artık oraya dönüp zafer günlerini tekrar yaşayabilirsin." Yetişkin hayatım boyunca uğruna savaştığım insanlar işte bunlardı. Muhtemelen bu köyden hiç ayrılmamış, kesinlikle bu bölgenin dışına çıkmamışlardı, ama yine de beni ödlekliğim olduğunu düşündükleri şey yüzünden eleştirebiliyorlardı. Her ajanın geçmek zorunda olduğu yol olmalı bu, diye fısıldadığını duyar gibi oldum Vadim'in. Ona hiç defneyaprağından taç verilmez, madalyonlarını tuniğinin içine takmak zorundadır. Aslında ne seçenekleri var ki? Onlar serfler, diye söze karıştı Maks. Savaşmaları gerekse, bunu efendileri öyle istediği için yaparlar. Evde kalsalar efendileri çiftçileri savaşçılara yeğlediği içindir; kendileri yaşamayı ölmeye yeğledikleri için değil.

Ölmüş arkadaşlarımın seslerini dinlememde delice bir şey yoktu, yalnızca keyif vardı. Onlar hayattayken bile, sesleri ve fikirleri sürekli aklıma gelirdi. "Maks olsa ne düşünürdü?" ya da bir o kadar sıklıkla, "Marfa olsa ne düşünürdü?" sorularıyla yatışmayacak çok az sorunla karşılaşmıştım. Şimdi en azından Maks ve Vadim, onlardan yana duyabileceğim iki sesti. Bu delilik olsa bile, sevinerek seçeceğim bir delilikti.

Tuna boyunda aldığım yaraları görebilecekleri şekilde votka şişemi sol elimle masalarına indirdim. "Benden bir içki için, olmaz mı?" dedim. Cömertliğimden dolayı mı yoksa açıkça görünen yaralarımdan dolayı mı bilmiyorum ama bana karşı tavırları sıcaklaştı.

"Bu nerede oldu?" dedi yaşlı olanı, votkasını doldurduktan sonra eksik parmaklarımı kast ederek.

"Bulgaristan'da, Silistre'de."

"Savaşırken mi?"

"Aynen öyle," diye yalan attım ama gerçek hikâyenin aklıma üşüşmesine engel olamadım.

Yara savaşta değil, hapiste olmuştu. Prens Bagration, Silistre kuşatmasını kaldırmaya karar verdikten sonra, birkaçımızı ajanlık yapmak üzere şehre göndermişti. Şehirde birbirimizden ayrıldık ve ben kendimi hepsi oralı olan altı yedi adamla birlikte ucuz bir handa kalırken buldum. Elverişli bir yerde, şehir surlarının hemen dibindeydi; böylece tek yapmam gereken şey, belirli bir saatte (her gece, tam gece yarısında) pencereden aşağı mesaj atmaktı. Yoldaşlarımdan birisinin sürünerek bu değerli mesajı alması ve Bagration'a iletmesi gerekiyordu.

Ben mi, ulak mı dikkatsiz davrandık, bilmiyorum ama üçüncü gece, Kiril alfabesiyle yazılmış ve taşa sarılmış mesaj onun değil, bir Türk devriyesinin eline geçti. Basit şifreyi çözüp Rusçasını okuyabilseler bile, içinde çok önemli bir şey yoktu, ama mesajın hangi pencereden atıldığını görmüşlerdi.

Birkaç dakika sonra Türk askerleri (yeniçeriler) odaya doluştu. Konuşmalarından neler olup bittiğini kolayca anlamıştım, ama onlar için sorun odada yedi kişi olmamızdı. Mesajı herhangi birimiz atmış olabilirdi ve ben diğerlerinin, pencereye yaklaştığımı görmediklerinden emindim.

Türkler etrafımızı sararak bizi hapishaneye götürdüler ve ajanın kendini ele vermesi için en iyi yöntemlerini kullandılar. İki parmağımı kaybettiğim halde itiraf etmedim.

O ana dönmek için kendimi zorladım. Hikâyenin bu kadarını anlatmak beni mutlu ediyordu. Boris ve Natalya'ya da aynı şeyi anlatmıştım. Hapishanede olanların ayrıntısını hiç anlatmamıştım. Ama bugün, bu ikisine basit hikâyeyi bile anlatmak içimden gelmemişti.

"Burada çok fazla Fransız gördüğünüzü sanmıyorum," dedim onun yerine.

"Hayır, pek değil," dedi genç adam. "Burada görebileceğin tek Fransız, dört yol ağzındaki yaşlı Napoléon'dur." İkisi birden güldüler.

"Onu gördüm," dedim. "Ne zamandır orada?"

"Savaşın hemen ertesinden beri," diye devam etti kızıl saçlı olan. "Şehirde dolaşıp duruyordu, biz de ona gerçek Rus misafirperverliğini gösterdik."

"Firari miydi, yoksa yolunu mu kaybetmişti?" diye sordum.

"Nereden bilelim," dedi, yaşlı, kel kafalı adam. "Onların dilini konuşmuyoruz. Rusya için kendi payımıza düşeni yaptık."

"Öyleyse ne kadar... iki hafta mı oldu?" diye sordum.

"Hemen hemen," dedi genç olanı. "Hava artık iyice soğuduğuna göre, bahara kadar orada kalır."

"Onu oradan indiren olmaz mı?"

"Görevini yaptığı süre içinde, hayır," dedi yaşlı olanı.

"Görev mi?"

"Vebayı bizden uzak tutuyor. Tula'da yaşananlar berbattı." Konuşurken, kurumuş dudakları dişsiz ağzının içine göçüyordu.

"O yazındı," dedi diğer adam düşünceli bir şekilde. "Biz Napoléon'u asmadan çok önce bitti."

"Peki 'sen' onu aşağı indirecek misin?" diye geldi soru fakat yanıtsız kaldı. Cesedini orada asılı bırakmak, "Napoléon" dört yol ağzında nöbet tutmaya başladığından beri oralarda zaten görülemeyecek olan kaplanların, Türklerin, fillerin ve İngilizlerin yanı sıra vebayı da uzak tutuyordu. Uzak tutamayacağı tek şey, benim o akşam buluşacak olduğum yaratıktı.

Atımı köyde bırakarak randevu saatinden epey önce orada olmak niyetiyle dört yol ağzına doğru yola çıktım. Çizmelerimin altında gıcırdayan karı dinleyip soğuk rüzgârı yüzümde hissederek yol boyunca güçlükle yürüdüm. Ufka yakın duran hilal etrafımdaki yer şekillerini ancak görülebilecek kadar aydınlatıyordu. Göz ucuyla geriye baktığımda, köyün sıcak ve davetkâr ışıltılarını

gördüm. Orada kalıp geceyi soğuktan uzakta, buraya neden geldiğimi unutarak, votka içip o iki adamla gevezelik ederek geçirmeyi çok isterdim, ama yapamazdım. Bir serf oturabilir ve efendisi gelip ona bir sonraki hareketi söyleyene kadar öylece kalabilir. Ama özgür bir insan kendinin efendisi olmalıdır.

Rüzgâr arada sırada küçük bir kar fırtınasına dönüşüyordu ve ben gözlerimin önünde uçuşan beyazlığın ötesini göremiyordum. Bu bir an sürdü. Yeni kar yağmıyordu, böylece loş ay ışığında neredeyse gündüz gördüğüm kadar çok şey görebiliyordum. Dört yol ağzında, karın üzerinde birkaç kişinin daha oradan geçtiğini gösteren ayak izleri vardı ama hepsi o kadardı. "Napoléon"un cesedi, aksi takdirde küçücük Kurilovo köyünü ziyaret edecek cesareti kendinde bulacak olan tüm yabancı şiddeti uzaklaştırarak ilmekten sarkmaya devam ediyor ve rüzgâr estikçe ağır ağır sallanıyordu. Üzerinde eskisine göre daha az kar vardı. Muhtemelen koyu renkli üniforması güneşin azalmakta olan ısısını karın bir kısmının erimesine neden olacak kadar kendisine çekmişti. Böyle bir çözülme ancak yüzeysel olabilirdi. İki haftalık Rusya kışından sonra bu Fransız, sonsuz bir süre için (sonsuz olmasa bile bahara kadar) yüreğine kadar donmuş kalacaktı

Merkezinde bulunan cesede saygılı bir mesafeyi koruyarak geniş bir çember içinde yürüdüm. Hareket etmemin bir nedeni kendimi sıcak tutmaksa, diğeri bana doğru gelen dört yolun hepsini birden gözetlemekti. Uzun bir süre, hepsi boştu. Saatin yedi olmasına az bir süre kala güney yönünden bulunduğum yere doğru gelen bir adam gördüm. Onu ilk olarak, önceden dikkatimi çekmiş olan çalılığın yanında gördüm. Önceden çalılığın arasına saklanmış olduğunu düşündüm.

Adam bana doğru yaklaştıkça, dört yol ağzında birleşen diğer üç yolu da gözlemeye başladım. Bu, dört yoldan da kıstırılabileceğim, kaçış yolu olarak bana bir tek geçmesi imkânsız, içine girersem toprağa karışacağım karla kaplı tarlaların kaldığı çok tehlikeli bir durumdu. Görü-

nürde başka kimse yoktu. Çalılığa her dönüp baktığımda, adam bana daha da yaklaşmış oluyordu. Kısa bir süre sonra, bunun Yuda olduğunu gördüm.

Yuda yanıma vardığında ben dört yol ağzının merkezinden birkaç adım uzaktaydım. Asılı adamın rüzgârda tembel bir şekilde sallanan ve kendisinin beline gelen ayaklarının hemen yanında, doğrudan bana bakarak hiç hareket etmeksizin durdu. Yuda'nın soğuk, gri gözlerine bakarken, onun da, en az yanında asılı kadavra kadar ölü olduğuna ve onu o anda canlı kılan şeyin bir adamın ruhu değil, şeytanın arzusu olduğuna inanmak hiç de zor değildi.

"İyi akşamlar, Aleksey İvanoviç," dedi.

23

"İyi akşamlar," diye yanıt verdim ona doğru yaklaşarak.

"Gördüğüm kadarıyla, yalnız gelmişsin. Dimitriy Fetyukoviç sana eşlik etmeyi arzu etmedi mi?"

"Bu iş seninle benim aramda," diye yanıtladım.

"Diğer bazılarının Dimitriy ile sorunları olsa da, bu gerçekten doğru, Aleksey İvanoviç. Ama ben de sana katılıyorum; farklı kavgaları, farklı zamanlarda yapmak en iyisi. Benim de yalnız geldiğimi göreceksin. Ancak birbirimize güvenebilirsek konuşabiliriz."

"Sana güvenmiyorum, Yuda," dedim acı acı.

"Üzgünüm, dostum," dedi Yuda, kendisini tanımayan birisinin sahici zannedebileceği bir sesle. "Dilinizin inceliklerine yabancıyım. Tabii ki bana güvenmezsin. Neden güvenesin ki? O ayrıcalığı kazanmadım. Ama gözlerine güvenebilirsin. Umarım seçtiğim yeri beğenmişsindir. Burada başka kimsenin olmadığını görüyorsun."

"Onu görüyorum." Rüzgâr daha sert esmeye başlamıştı. Rüzgârla birleşince yolların ilerisini görmemi engelleyen hafif bir kar başlamıştı. Konuşurken Yuda'ya doğrudan bakmak yerine uzaktan gelecek bir saldırının işaretini kolluyordum. "Bana söylemek istediğin şey nedir?" diye sordum.

Yüzünde, karısına yaptığı sadakatsizliği az sonra itiraf edecek bir erkeğinki gibi, sanki söyleyeceği tatsız, ama konuşulması gereken bir şeymiş gibi hafif bir acı ifadesi oluştu.

"Üç yoldaşımızı öldürdün, Maksim Sergeyeviç'in öldürmeyi başardığı kadar."

"Üçten fazla öldürdüm," dedim işi saptırmaya çalışarak.

Ekşi bir şey yemiş gibi dudaklarını sıktı. "Yoan'ın dehlizde öldürülmesinden sonra daha bağışlayıcı olmaya karar vermiştik. Gerçi sen oradaydın ve onu alevlerden kurtarmak için hiçbir girişimde bulunmadın, ama belki de o kurtarılabilecek durumda değildi. İhmalden kaynaklanan ölüm cinayet sayılmaz. Rus askerine gelince (sanırım adı Pavel'di); onu bizden saymazdım. Faydalı bir piyadeydi, ama yokluğundan üzüntü duyulacak biri değildi. Yani sayıyı üç diye düşünebiliriz.

"Öldürürken kullandığınız askerî becerileri takdir etmekten başka bir şey gelmiyor elimizden," diye devam etti. "Matfey ve Varfolemey'e tam olarak ne yaptığınızı bilmiyorum, ama onlar güçlü savaşçılardı; onları alt etmek için iyi çalışmış olmalısınız. Andrey'e yaptıklarınızı ise yakından gördüm. Yalnızca kılıcınla vurduğun öldürücü darbe değil, zaten aciz haldeki bir kurbanı öldürürken aldığın zevk de gerçekten etkileyiciydi. Nefretinin o yöne aktığını görmek (bu, arkadaşlarını, kendisinin gitmesini gerektirmeyen uzak bir yerde ölüme gönderen arkadaşın Maksim'inkinden çok daha erkekçeydi) bir keyifti."

"Takdir ettiğine sevindim," dedim, "ama bana iltifat etmek istiyorsan, bunu bir mektupla yapabilirdin."

"Evet, yapabilirdim. Yapabilirdim. Ama bu aynı zamanda sevgili Dominique'in de seninle ilgili övgülerimi okuyacağı ve cesur kahramanına daha da çok bağlanacağı anlamına gelirdi. Ama belki ona bunu şahsen söyleme fırsatını hâlâ bulabilirim. Zavallı kızcağızın kafası karışmış olmalı. Bir yandan, bizimle savaşırkenki cesaret ve kahramanlığını görüyor, diğer yandan savaştığın bizlerin bir zamanlar arkadaşların olduğunu da görüyor. Kendisinin ufacık bir hatasında 'onun da' karşısına geçeceğini düşünüyor olmalı."

"Yaptığın tek hata, Yuda, küçük bir hata değildi," de-

dim, bende yaratmayı hedeflediği kızgınlıkla. "Hatan, vampir olduğunda isteyerek insanlığa sırtını dönmendi. Bana yalnızca isteyen kurbanların vampir olabileceğini söylemen aptalcaydı. Herhangi biriniz için duyabileceğim son merhamet kırıntısı da böylece yok oldu." Arkasında, geldiği yoldaki bozulmuş karların arasında hafif bir hareket görür gibi oldum. "Sanırım bir yere varmak istiyorsun? Aramızda bir anlaşmaya mesela?" diye sordum konuyu sürdürerek.

"Kıvırtmayan bir insansın, ha?" diyerek gülümsedi Yuda. Konuşurken neredeyse beni geçip gidecekmiş gibi üzerime doğru yürüyordu ve o anda, ilgimi geldiği yoldan uzaklaştırmaya çalıştığını anladım. Bütün yönleri iyice görebilecek şekilde dört yol ağzının merkezine doğru ilerledim.

"Ama haklısın," diyerek devam etti. "Bir yerde uzlaşmamız gerek. İnsan güçlü bir düşmanla karşılaştığında, bununla başa çıkmak için iki seçeneği vardır. İlki, ısrarlı saldırganlığına maruz kalmamak için onu yok etmeye, yeryüzünden silmeye çalışmaktır. İkimiz de buna kalkıştık ve başarısız olduk."

"Ben pek de başarısız olmuş sayılmam. Yedi tanenizi öldürdüm."

Yuda küçük çocuğunun bilgece bir şey söylediğini duyan bir baba gibi gülümsedi. "Böylesi bir yoldaşlık, Lyoşa. Haklısın, sen şahsen iyi gidiyorsun, hayattasın. Ama grup olarak dördünüzün, on ikimizden daha fazla bedel ödediğinizi düşünüyorum."

Hafifçe yağan kar durmuştu ve uzakta, Yuda'nın arkasında gördüğüm hareket artık yoktu. Parıldayan karın yansıttığı ay ışığının gümüşi pusunda yalnızca durgunluk vardı. Tekrar diğer yollara baktım. Onlar da boştu. Arkamda Fransız yüzbaşı önceki rüzgârdan aldığı ivmeyle ağır ağır sallanıyordu.

"Ama ikinci bir yol daha var," diye devam etti Yuda. "Uzlaşmaya varmak. Bir yaratık yalnızca güçlü olduğu için düşman olmak zorunda değildir. Kurtlar ayılara sal-

dırmazlar, ayılar da kurtlara. Bu kurt ayıyı sevdiğinden değil, kazanma ihtimalinin düşük olduğunu bildiğindendir. Peki, senin neyi seçersin, Lyoşa? Kan revan içinde, sakatlanmış bir halde hangimizin hayatta kalacağını görmeyi mi, yoksa birbirimizin huzurunu bozmadan, zevkini sürdüğümüz hayatlarımıza geri dönmeyi mi?"

Sessiz kaldım. Ayrılmadan önce Dimitriy ile konuşurken yanıtı biliyordum. Böylesi bir anlaşma yürümezdi, çünkü Opriçniklere güvenmiyordum. Hem onlar verdikleri sözü tutsalar bile, ben verdiğim sözü tutamazdım. Yuda aklımdan geçenleri okudu.

"Ama kendimizi vahşi hayvanlarla bir tutarak haksızlık yapıyorum. Eğer kurtla ayı birbirlerine güveniyormuş gibi görünüyorsa, bu akıllı olduklarından değil, aptal olduklarındandır. Kişisel güvenlik, insanın düşmanlarının kendisine saldırmayacağı umuduyla edinilmez. Bunu garantiye alarak, o düşmanları yok ederek edinilir. İkimiz de birbirimizi öldürmeyi ne kadar istediğimizi, bunu hayal etmekten ne kadar büyük bir zevk aldığımızı biliyoruz, Lyoşa. Ne sen ne de ben, bunu bilerek güvende olamayız. Güvende olabileceğimiz tek durum, diğerinin gerçekten öldüğünden, bir daha kimseye zarar veremeyecek olduğundan emin olmamızdır."

Sesi yükseliyordu. Medeniyet cilası dökülmüş, ifadesi öfke ve nefretle dolmuştu. "Öğleden sonra incelenmiş bir Fransız yüzbaşısının cesedinin canlanıp birisine saldıramayacağını herkes bilir." Söylediklerini anladığımı görene kadar gözlerini gözlerime dikti. "Tabii elbette üzüntüsünü votkada boğmaya, cansız bedeninin bir başkasıyla değiştirilmesine izin vermediği sürece."

Yuda konuşurken birisi beni arkamdan yakaladı. Cesedin kolları boynuma, bacakları belime dolanmıştı.

"Filipp'i hatırlıyorsun, öyle değil mi Lyoşa?" diye sordu Yuda yeniden aşırı nezaketine bürünerek, ama bu kez gözlerinde manyakça bir zafer ifadesiyle. Filipp boynundaki ilmekten pek bir zarar görmeksizin bana daha sıkı sarılırken kıs kıs gülüyordu.

Yuda'nın arkasında bir hareketlenme gördüm. Yuda'nın geldiği yoldaki çalılıktan bize doğru bir atlı araba geliyordu. Yuda da aynı şeyi gördü.

"Az sonra diğerleri de gelecekler. O zaman güzel, sıcak ve gözden uzak bir yere gidip yemek yiyebiliriz. Ah, cesur bir adam olduğunu biliyorum Lyoşa ve acı dolu ölümün sana bir şey ifade etmiyor, ama Vadim ve Maks'ın ölürken tam olarak ne kadar acı çektiğini anlaman bana derin bir mutluluk verecek."

Atlı araba eşkin gidiyordu ve bize ulaşması uzun zaman alırdı, ama sürücüsü atı dörtnala koşarsa varmaları iki dakika sürerdi. O anda harekete geçmeliydim. Ayaklarımı havaya kaldırdım (şimdi bedenimin bütün ağırlığını Filipp taşıyordu) ve Yuda'nın göğsüne kuvvetle vurdum. Darbenin etkisiyle bir adım geri attı, ama Filipp'le ben ipte sallanmaya başladık. Filipp'in bana sarılmaktan başka yapabileceği bir şey yoktu. Boynuma daha sıkı sarılmayı denedi, ama amacı boğmak değil sarılmak olduğundan bana pek bir etkisi olmadı.

Kılıcımı kınından çıkarmayı başardım. Merkezinde Yuda'nın bulunduğu bir elipsin çevresinde sallanıyorduk. Yuda çömelmiş ve hazır bir biçimde bekliyordu; sağ elinde bir zamanlar (uzun zaman önce) görmemi hiç istemediği çift taraflı bıçak vardı. Ben önünden geçerken bıçağı birkaç kez salladı, ama karşısında duran insan sarkacın düzensiz salınımının ayarını anlayamamıştı. Gideceğimiz yön üzerinde hiçbir kontrolüm yoktu, ama vurabileceğim kadar yakınına gelmeyi bekledim. Uzaktaki diğer Opriçnik olanları gördü ve atları dörtnala koşturmaya başladı.

Bir salınım bizi Yuda'ya epeyce yaklaştırdığında kılıcımı savurdum. Saplamanın bir işe yaramayacağını Maks'ın tecrübesinden dolayı biliyordum, o yüzden kılıcın kenarını kullandım. Yuda'nın sağ kolunun üst kısmına denk geldi ve Yuda elini yaraya uzatırken haykırdı. Aynı anda, parçalanan tahtanın sesini duydum. Üzerimizdeki darağacının ikimizin ağırlığıyla çöktüğünü ve gürültüyle yere düştüğümüzü gördüm. Biz kara çarparken Filipp beni bı-

raktı ve ben bağlı olduğumuz iplerin üzerime doğru boşaldığını hissettim. İpin diğer ucunun bağlı olduğu tahtanın üzerime düşmesinden hemen önce kendimi kenara çekmeyi başardım.

Filipp o kadar şanslı değildi. Tahta şiddetle göğsüne inerek nefesini kesti, ama ciddi bir zarar vermedi. Kılıcımı hâlâ sağ elimde tutarken tahta hançerimi sol elime aldım ve eğer peşime düşecekse bunu iki Opriçnik'ten hangisinin yapacağını kestirmeye çalışarak geri çekilmeye başladım. Kolundaki yaradan dolayı bıçağını kullanamayan Yuda geride duruyordu. Oysa Filipp anında ayağa kalkmış, boynundan sarkan ilmekle bana doğru ilerliyordu.

Araba artık bir dakikadan az bir mesafedeydi. Filipp üzerime doğru gelirken darağacının dikey direğine doğru geriledim. Yuda ona yüksek sesle bir şeyler söyledi, Filipp küçümsemeyle bu konuda öğüde ihtiyacı olmadığını söyledi. Bana direğin bir tarafından saldırdığında gücüm yettiğince öbür tarafına geçerek idare ettim, ta ki ayağım karın altında kalmış bir çukura takılıp düşene kadar. Hızla sırtüstü hale gelmiştim ki Filipp'in ağzı sonuna kadar açık, saldırıya hazır bir şekilde üzerime doğru geldiğini gördüm.

Birden başı geriye doğru çekildi ve bedeni hareketsiz kaldı. Ellerini boğazına götürdü. İpin ucundaki kırık tahta, tıpkı bir gemi çapası gibi kara gömülmüştü. Tahtaya sarılı olan ip gerilmiş, Filipp'i hareketsiz bırakmıştı. Kılıcımı kınına soktum ve ipin diğer ucunu tutarak çekmeye başladım. Filipp ayaklarını serbest bırakacağı yerde, iple beraber ilerlemeye başladı. Bu sırada ben bir yandan ipi çekerken, bir yandan da ona doğru ilerliyordum. Yuda, Opriçnik arkadaşına talimatlar haykırıyordu, ama Filipp bunlara uyabilecek durumda değildi. Sırtı tahtaya çarparken ipi hızla iki kez göğsüne dolayarak onu tahtaya iyice sıkıladım.

Yakınındaki tehlikenin farkına varan Yuda karda bana doğru ilerlemeye başlamıştı. İp Filipp'i uzun süre durduramazdı, ama zaten onu uzun süre hayatta bırakma-

yı düşünmüyordum. Tahta direğe iyice yapışsın da güç alabileyim diye ipe iyice asılarak hançerimle saldırdım. Paltosuyla karşılaşan tahta bıçak bir an durakladı; sonra kumaş yırtıldı ve bıçağın, kaburgalarının arasından kalbine saplandığını hissettim.

Çürümeye başlayan cesedinin yanında hiç oyalanmadan hançerimi geri çektim ve Yuda'ya yöneldim. Bu, nihayet onu öldürmem için bulunmaz bir fırsattı. Koluna aldığı darbe onu güçsüz bırakmıştı ve savaşacakmış gibi görünmüyordu. Temkinli bir şekilde benden uzaklaştı. Düşünecek çok az zamanım vardı. Araba birkaç saniye uzağımızdaydı. Yuda'yı öldürebilirdim, ama bu benim de hayatıma mal olurdu. Dönüp köye doğru koşmaya başladım.

Karla kaplı yolda koşmak kolay değildi. Bir kez hız kazandıktan sonra onu korumak zor değildi, ama dönmek, durmak, hatta yavaşlamak bile kayıp yere düşme tehlikesiyle karşı karşıya kalmama neden olabilirdi. Arabanın arkamda durduğunu duydum. İçindekilerle Yuda karşılıklı bağrışıyordu ve koşumların şıngırtısıyla beraber tekerleklerin tekrar döndüğünü duydum. Arkamdan yola çıkmalarına kadar geçen süre içinde, yüz metre kadar ilerlemeyi başarmıştım, ama artık bana yetişmeleri ancak birkaç dakika sürerdi. Arkama baktım ve hâlâ uzakta olduklarını, ama giderek arayı kapadıklarını fark ettim. Atlarını öfkeyle kırbaçlayan arabacının ayakta duran siyah siluetini gördüm.

Eskisinden daha hızlı bir biçimde koşmaya devam ediyordum ama arabanın kısa bir süre sonra bana yetişeceğini biliyordum. Karın içinde yol alırken kısmen kara gömülmüş, zangırdayan tekerleklerinin giderek yaklaştığını duyabiliyordum. Şanslıydım. Daha hızlı gidecek atlı ya da başka türlü bir kızak yerine at arabası seçtikleri için şanslıydım, ama yine de benden hızlılardı. Atları bana doğru sürerken arabacının kırbacı ardı ardına iniyordu. O kadar yakınıma gelmişlerdi ki, soluklarını ensemde hissediyordum. Opriçniklerin beni yere düşürüp nal ve

tekerleklerin arasında parçalanana kadar karda sürüklemek istediklerine emindim, ama bu onların benim için düşündüğünden çok daha nazik bir ölüm olurdu.

Arabacı atların beni tepelemesine izin vermek yerine onlara yana çekti ve bana doğru eğilmeye başladı. Arkama baktığımda arabacının (bu Foma'ydı) ucu ucuna bir dengeyle, batıdaki katedrallerden birinin kenarından yan yan bakan bir çörten gibi koltuğundan bana doğru uzanmakta olduğunu gördüm. Elindeki kırbacı kement şeklini alacak şekilde gevşek bırakmıştı. Kemendi bana doğru fırlattı; kement başımın arka tarafını sıyırdı. Onu beni koşmakta olan ata doğru çekebilecek şekilde boynumdan geçirmeye çalışıyordu.

Foma neredeyse benimle paralel durumdaydı. Atların arka ayaklarıyla aynı hizadaydım. Opriçniklerle savaşma konusunda pek bir işe yaramayacağını bildiğim halde, bir umut, kılıcımı çektim. Yanım sıra koşan hayvanın arka ayaklarına doğru salladım. Kılıcım atın dizinin iç kısmının üst tarafına derince saplandı ve topallayan zavallı hayvan şaşkın bir kişnemeyle birden durdu. Ağır araba iki talihsiz hayvana çarparken ben dengemi kaybedip yoldan yuvarlanarak yan tarlaya düştüm.

Arabaya ne olduğunu görmek için döndüm. Yolun uzak tarafındaki çukurun içinde bir yanına devrilmişti ve durmak üzereydi. Atlardan birisi yolun üzerinde kıpırdamadan yatıyor, diğeri hâlâ bağlı olduğu koşumların ağırlığından kurtularak kalkmaya çalışıyordu. Foma arabadan fırlamış, berideki tarlada sersemlemiş bir halde yatıyordu. Arabanın artık yukarı bakmakta olan yan kapısı bir döşeme kapağı gibi açıldı ve içeriden Yuda göründü. Kendisini dışarı çekti ve içeridekilere yardım etmek üzere yeniden eğildi.

Onları bıraktım ve yine karlı tarlada koşmaya başladım. Çit çekilmiş tarlanın sınırı uzakta değildi. Çiti geçtikten sonra güvende olduğumu hissettim ve Opriçniklere bakmak üzere döndüm. Küçük dürbünümden, arabayı doğrultmak için çaba harcadıklarını görebiliyor-

dum. Yuda diğer üçüne talimatlar veren, ama kendisi işe katılmayan yönetici rolündeydi. Bir süre sonra arabayı doğrultma fikrinden vazgeçtiler ve içinden bazı eşyalar çıkarmaya başladılar. Daha sonra, kararlı bir şekilde ama zorlukla karda yürümeye başladılar. Yuda hâlâ kestiğim kolunu tutuyordu.

Belli bir mesafeden çaktırmadan onları izliyordum. Ay artık batmıştı ve bazen onları görmek neredeyse imkânsızdı. Ama aralarında yüksek sesle ve kızgın bir tonda konuştuklarından, ne dediklerini anlayamasam da, tam olarak görmediğim halde nerede olduklarını çıkarabiliyordum. Arkada kalan dört yol ağzında bir an durdular. Dikkatle baktığım halde Filipp'i göremiyordum. Ölmüş olduğundan emin olma fırsatım olmamıştı, ama bedenini görmemiş olmak onu gerçekten öldürmüş olduğumu düşündürüp beni mutlu etti. Pyotr, Filipp'i bağladığım direğin yanında diz çöktü ve avucuna bir şeyler alıp incelemeye koyuldu. Bunun dünyada bir *vurdalak*'tan artakalan toz olduğu sonucuna vardım.

Dört yol ağzından ileriye, geldikleri yol boyunca gitmeye devam ettiler. Tarlalardaki kar bazen belime kadar geldiği ve pantolonum soğuk ve ıslak olduğu halde onları izlemeye devam ettim. Sonunda, içinden atlı arabanın çıktığı çalılığa geldik. Etrafını dolaşmak beni yoldan çok uzaklaştıracağından, yakınlarında kalabilmek için ormandan geçmem gerekti. Opriçniklerin sesleri düpedüz tarlada net bir şekilde kulağıma gelirken, sıkı ağaçların arasına girdiğimizde azalmaya başladı ve sonunda yerini tamamen sessizliğe bıraktı. Arabayla dört yol ağzına doğru harekete geçtikleri yerin buralarda bir yer olduğunu biliyordum, bu yüzden onlar durursa ve ben şu anda yaptığım gibi yola paralel olarak hareket etmeye devam edersem, onların önüne geçip izlerini tamamen kaybetme ihtimalim yüksekti.

Yönümü değiştirdim; şimdi aynı hizada gitmek yerine yola doğru yönelmiştim. Sık ağaçlı ormanda hiç ışık yoktu. Yapraklarından yoksun oldukları halde, gökyüzünün

yalnızca parça parça görünmesine izin verecek şekilde karla kaplanmış olan dalların gölgelerinin altından yıldızları ancak seçebiliyordum. Kutupyıldızı'nı görmeden, doğru yolda olup olmadığımı bilmem imkânsızdı. Yola doğru gitmek üzere sola dönmüştüm, ama birkaç adım atmış olsam bile seçtiğim yoldan epeyce uzaklaşmış olabilirdim. Vampirler gece yaratıklarıydı ve her ne kadar emin olmasam da, bu ışıkta benim gördüğümden çok daha ilerisini görebileceklerini tahmin ediyordum. Sipsivri dişlerini görene kadar farkında olmadan dördünden birinin kucağına doğru ilerliyor olabilirdim.

En azından artık dört kişi olmaları (gece başladığından beri bir eksik) bir parça da olsa rahatlatıcıydı. İçimden bir ses bunun bu gece için yeterli bir başarı olduğu, dinlenmek ve kendimi güvenceye almak üzere geri dönmem ve kalanını başka bir güne bırakmam gerektiği konusunda ısrar ediyordu. Bu, akademik bir sorundu. Bundan daha da kuşkulu olanı bu ormandan çıkıp çıkamayacağımdı. En bezdirici düşmanım vampirler değildi. Kurtlar ve hatta soğuğun kendisi daha da büyük birer tehlikeydi.

Beni gerisin geriye yola götüreceğini umduğum tarafa yöneldim. Çalılığa girdiğimde, yoldan yalnızca yarım verst uzaktaydım ve neredeyse on beş dakikadır yürümekte olduğum halde yolu bulamamıştım. Belli ki düz bir çizgide ilerleyememiştim. Sonunda, biraz ileride, sıkıca kenetlenmiş ağaç gövdelerinin arasından sızan bir ışık gördüm. Yaklaştığımda, ağaçlar tarafından gizlenmiş olduğu için daha önce dört yol ağzından görememiş olduğum, yola bağlanan bir düzlüğe doğru ilerlediğimi gördüm. Düzlükte bir çiftlik evi, hemen yanında da bir ahır vardı. Gördüğüm ışık ahırdan geliyordu. Çiftlik evinin pencerelerinde hiç ışık yoktu. Karanlık ormanın içindeki bu karla kaplanmış, yalnız binaların görüntüsü, ürkütücü bir masalın çocuk başkahramanı olduğum hissine kapılmama neden oldu.

Sürünerek ahıra yaklaşıp dinlemeye başladım. İçeriden Opriçniklerin boğuk gülme sesleri geliyordu. Anla-

şılan yine keyifleri yerindeydi. Dört yol ağzında aldıkları yenilgiden sonra, bir şey onları neşelendirmişti. Sessizce kapıya doğru ilerledim ve tahta kapıda onları görebileceğim bir delik aradım.

Kapının menteşesindeki dar aralığa gözümü uydurdum, ama daha fırsat bulamadan kapı müthiş bir hızla dışarı doğru açıldı. Eğer kendimi uzağa atıvermiş olmasaydım kapı ahırın yan duvarına çarparken ben de ezilebilirdim. Sırtımı, kapının benim yüzümden mi yoksa tesadüfen başka bir nedenle mi açıldığını bilemez halde savaşmaya hazır bir şekilde ahırın duvarına yasladım.

Açık kapıdan bir şey kara doğru, neredeyse ağaçların yanına kadar savruldu. Büyük, kallavi bir şeydi ve durduğu yerde kara gömüldü. Onu dışarı atan iki Opriçni'i görür gibi oldum ama dışarı çıkmadılar ve beni görmediler. İşlerini tamamlayarak içeri girdiler. Biraz daha kahkaha ve konuşma sesi ile kesinlikle bir Opriçnik'e ait olamayacak, Rusça *"Niet!"*[1] olduğunu düşündüğüm bir çığlık duydum. Sonra Yuda bağırarak bazı talimatlar verdi ve ahırın kapısı tekrar kapandı.

Kapının önünden geçmeme ve belki de vampirlerin görüş alanına girmeme neden olabilecek şekilde doğrudan dışarı attıkları şeyin yanına gitmek yerine çalılığa geri döndüm ve düzlüğün sınırı boyunca ona mümkün olduğu kadar yaklaşacak şekilde yürüdüm. Opriçniklerin bu kadar özensizce dışarı attıkları şeyi incelemek için emeklemeye başladım.

Aklıma gelen ve umutsuzca reddetmeye çalıştığım şeydi: bir ceset. Yüzündeki karı temizledim ve yaşadığım kısa şokla beraber irkilerek kapamak üzere elimi ağzıma götürmem bir oldu. Bu orta yaşlı ve kesinlikle ölü, ama bana özellikle korkutucu gelmeyen bir kadındı. Çıplak vücudundan karları temizleyince, yüzünde neredeyse her yerde tekrar tekrar gördüğüm ifadeyi gördüm. Opriçnik-

1. (Rusça) Hayır. (Ç.N.)

ler bu kadında (boğazındaki alışıldık yaraların ötesinde) epey ileri gitmişlerdi.

Her yeri ısırık doluydu. Vücudunda yalnızca ısırık izleri yoktu, aç vampirlerin dişleri tarafından koparılmış etlerin boşlukları da vardı. Boğazının bazı parçaları, memeleri, beli, poposu, uylukları ve baldırları ile beraber iki yanağı da yenmişti. Onu tamamen mideye indirmemişlerdi. Vücudunda daha çok et vardı. Yüzündeki dehşet dolu ifadeye bakarak onu yemekten neden vazgeçtikleri konusunda bir tek neden düşünebiliyordum: ölmüş olması.

24

Opriçnikler kurbanlarını yakalayalı fazla uzun zaman geçmiş olamazdı. Onların izini ormana girdiğim zaman kaybetmiştim ve bunun üzerinden daha yirmi dakika bile geçmemişti. Geriye kalan tek ihtimal, kadınla daha önce karşılaşmış ve benim peşime düşmeden önce ahıra kilitlemiş olduklarıydı. Onu o çiftlik evinde bile bulmuş olabilirlerdi. Eğer o çiftçinin karısı idiyse, bir de çiftçi olmalıydı. Ahırdan gelen ve Rusça bağıran sesi hatırladım.

Ahıra geri döndüm ve kapının yanındaki çatlaktan içeriye baktım. Manzara anlatılamayacak kadar korkunçtu. Çiftçi ahırın ortasındaydı. Bileklerinden uzun bir iple bağlanmış, ip tavandaki bir kirişten geçirilmişti. Kolları başının üzerindeydi ve vücudunun tüm ağırlığını neredeyse yerinden çıkmış omuzları taşıyordu. Vücudu bir yandan bir yana sallanırken ayak parmakları belli belirsiz bir şekilde yere değiyordu. Askının, Katolik ve Protestanların birbirlerini Tanrı'ya yaklaştırmak için Batı'da icat ettiği tüm Ortaçağ işkence aletleri içinde en işe yarayan alet olduğu herkesçe bilinirdi, ama kelepçe de basit, yine de bir o kadar acı vericiydi. Ancak bu, Opriçniklerin verdikleri acının yalnızca ilk aşamasıydı.

Adam beline kadar soyulmuştu. Başı gevşek bir şekilde geriye doğru kaykılmıştı ama arada sırada kaldırmaya çalışıyordu. Boğazından çıkmakta olan hırıltı ve çığlıklardan hâlâ hayatta olduğu anlaşılıyordu. Daha da önemlisi, bunu Opriçnikler de anlıyordu. Bir cinsel sapkınlık ben-

zeri olarak düşünülebilecek şey ise, vampirlerin hissettikleri duygulardan çok, başkalarına verdikleri acıdan zevk aldıklarıydı.

Dört Opriçnik'ten üçü, adamın vücudunun etrafına sıkıca yapışmıştı. Onların da belden yukarıları çıplaktı; tat kadar dokunmanın da iştahlarını açtığı belliydi. Bu üç vampir Pyotr, Foma ve Yakov Zevedeyev idi. Yuda olaydan biraz uzakta duruyordu. Tamamen giyinikti ve kan izleriyle dolu dudaklarında, diğer üçünün duyduğu memnuniyeti hem paylaşan hem de bundan tiksinti duyan sadistçe bir gülümseme olduğunu görüyordum.

Yuda konuşuyordu. Ne dediğini anlamıyordum, ama Foma'ya bir şeyler söylediğini anlayabiliyordum ve talimattan çok öneriye benziyordu. Foma başını Yuda'ya doğru çevirdi ve dediğini keyifle kabul ederek sırıttı. Foma adamın sağ avucunu ağzına doğru kaldırıp ortaparmağının altındaki etli kısmı sertçe ısırırken diğer ikisi ona bakıyordu. Adam çığlık attı. Bu beklediğim gibi, şoktan kaynaklanan ince bir feryat değil, kısa bir süre içinde varlığında acıdan başka duygu kalmamış bir adamın ulumasıydı. Vücudunda gördüğüm diğer yaralar Opriçniklerin o gece boyunca iştahlarını epey yatıştırdıklarını anlatıyordu.

Foma ağzını adamın elinden çekti ve benim, etkilemek istediğim çekici bir yemek partnerinin önünde bir istiridyeyi yutabileceğim gibi abartıyla midesine indirdi. O bunu yaparken diğerleri, kendi dillerine ait olmayıp hangi dilde olursa olsun anlaşılabilecek basit sesler çıkararak takdirlerini belirtiyorlardı.

Foma diğer parmağa yöneldi ve daha derin bir ısırık aldı. Bu sefer çiftçinin çığlığıyla beraber parçalanan kemiklerin sesini duydum. Çiftçinin parmağının ucu yere düşmüştü ama Foma ağzını doldurmayı başarmıştı. Odanın içine doğru bir şey tükürdü; tükürdüğü şey duvara çarparak yere düştü.

Ne olduğunu göremedim ama diğerleri müthiş (müthiş fakat yürekten değil) bir şekilde güldüğüne göre

önemli bir şey olmalıydı. Onlarla ilk karşılaştığım günkü gibi (güldüklerinin etraftakiler tarafından görülmesini isteyenlerin pis kahkahaları gibi) bir kahkahaydı. Yuda da inandırıcı bir şekilde kahkahaya katıldı, ama katılmaktan çok dalga geçtiği anlaşılıyordu. Daha sonra Foma'nın tükürdüğü şeyi gördükten sonra bile, bunun neresinin komik olduğunu anlamak zordu.

Neden durup o oyunu izlediğimi söylemesi o zaman ne kadar zorduysa, şimdi de o kadar zor. Ama bu kaçınılmazdı. Çiftçinin az önce iki parmağını kaybetmiş olması gerçeği beni üç yıl önceye, Silistre'deki o hapishaneye geri götürmüştü, ama bu çağrışım kendimi yaşadığı acıyı paylaşmadığım çiftçiye benzetmekten kaynaklanmıyordu; orada durmuş izleyenlerin tavrına, daha da kötüsü, kapıdaki çatlaktan içeriyi gözetleyen ve bunu, olayı izleyen, gülümseyen ve tıpkı benim gibi hiçbir şey yapmayan Yuda ile aynı konumda olan bugünkü halime hissettiğim benzerlikti.

Türkler en azından yedimizden birinin ajan olduğunu biliyordu. Hepimizi birden öldürebilirlerdi, ama bilgiye ihtiyaçları vardı ve buna ancak çabalarını hangimiz üzerinde yoğunlaştırmaları gerektiğini belirlediklerinde ulaşabilirlerdi. Bizi soru sorarak, gülerek ve dalga geçerek geceye kadar uyanık tuttular. Sonra bizi sıraya dizdiler ve yüzümüzü duvara döndürdüler. Sonra ilk adamı aldılar. Bir çığlıkla karışık, ne olduğunu anlayamadığım bir kütürtü duydum. Foma'nın dişlerinin çiftçinin parmak kemiklerini parçaladığı zamankine benzeyen bir sesti.

Bizi esir alan Türkler sıradan ilerlerken ve ben her seferinde o anlaşılmaz karmaşık sesleri duymaya devam ederken ne olup bittiğini hâlâ göremiyordum. Sonra sıra bana geldi. Tezgâhtaki kanı gördüm: Miktar olarak fazla değildi; birbirinden ayrı dört, küçük lekeydi. Bileğimi tutup tezgâha bastırdıklarında neler olacağını anlamıştım, bütün elimi keseceklerdi. Elimi çekmeye çalıştım

ama başaramadım. Bıçak sıradan bir bıçaktı; savaştıkları "pala"lardan biri değil, bir yerlerde buldukları öylesine bir et bıçağıydı. Diğer parmaklarımı içeri kıvırdılar ve bıçak indi. Çığlık atıp atmadığımı bilmiyorum. Acıyı da doğru dürüst hatırlamıyorum ama küçük parmağımın tabanından akan kanın diğer parmaklarımı yere düşürdüğünü hissettiğimi hatırlıyorum.

Tezgâha gidip gelenleri, bu kez sırtları duvara dönük şekilde sıraya diziyorlardı. Şaşkınlık unsuru ortadan kalktıktan sonra olup bitenleri görmek çok daha acı vericiydi. Ajan kendisini ele verirse buna son vereceklerini; yalnız kendisinin değil, diğerlerinin de acısının son bulacağını söylüyorlardı. Etkilenmemiştim. Beraber tutsak edildiğim arkadaşlara karşı fazla ilgi beslemiyordum (Slav dostlarıyla beraber Osmanlılara karşı savaşmaktan mutluluk duyan Bulgarlar) ve bunların acımıza tamamen son vereceklerinden kuşku duymuyordum.

Sonra tekrardan işe koyuldular. Bu kez içimizdeki korku daha büyüktü. Acıyı hatırlamasam da, acıdan korktuğumu hatırlıyorum. Adamlar sırasıyla ikinci parmaklarını kaybederken, duyduğum ses öncekinin aynısıydı. Sırtları duvara dönük olanların çoğu, olanları, az sonra başlarına gelecek olanları görmemek için başını çeviriyordu ama ben çevirmedim. Her seferinde bıçağın inişini, kurbanın acı dolu yüzünü izleyerek tezgâha baktım ve kesik parmağı kenara iten Türklerin yüzlerindeki kayıtsız ifadeyi gördüm. Neden baktığımı bilmiyorum; belki de bir dahaki sefere sıram geldiğinde, başıma geleceklere karşı duyarsızlaşmış olmayı umuyordum. Bu işe yaradı; ama fazla yaradı. Duyarsızlığım kalıcı oldu ve yıllar içinde giderek arttı. O gün, Kurilovo yakınlarındaki o ahırın kapısında dikilip içeride yaşanan o işkenceyi izleyebilmeme, buna ihtiyaç duymama, neden olan şeyin işte bu duyarsızlık olduğunun farkına varmıştım.

Silistre'de kurbanlardan yalnızca bir tanesi benim gibi bakmaya devam ediyordu. Sıradaki ikinci kişiydi, çocuk denebilecek yaştan biraz büyük genç bir adamdı. Bıçak

inip parmağını kopardığında o da çığlık atmıyordu. Sıra bana geldiğinde, ben kesinlikle çığlık attım. İkinci kesiğin neden birinciden çok daha fazla acıdığı konusunda hiçbir fikrim yoktu. İtiraf etme noktasına gelmemiştim, ama teslim olmadan önce kaç parmağımı kaybetmeyi göze alabileceğimi merak ediyordum. Tüm sol elimi kaybetmeyi göze alabileceğimi düşünüyordum ama işe yaramaz bir erkek olmamak için sağ elimin kaç parmağını kaybetmeye hazırdım? Ama bunu neden umursuyordum ki? Nasıl olsa beni öldüreceklerdi.

Yine kanımın diğer parmaklarımın üzerinden aktığını hissettim. Hızlı olmayacaktı ama sonuçta tek başına kan kaybı beni öldürmek için yeterli olacaktı. Askerlerden birisi ellerimizi başımızın üzerine kaldırmamızı işaret etti. Bu, kan akışını azaltmıştı, ama bu bir kibarlık gösterisi değildi. Bunu daha önce de yapmışlardı ve şimdi tecrübelerinden yararlanıyorlardı. Kan akışının yavaşlaması için kollarımızı kaldırmak hayatımızı uzatıyor ve ağrımaya başlayan uyuşmuş kollarımıza vurucu bir acı daha katıyordu. Kanımın kolumdan aşağı göğsüme doğru süzüldüğünü hissediyordum.

Ancak üçüncü parmağa geldiklerinde itiraf da geldi, ama benden değil. Bildiğim kadarıyla Türklerin düşmanlarıyla hiçbir ilişkisi olmayan, başını tezgâhtan öteye çevirmeyen, sıradaki ikinci çocuktan. Çocuk konuştuktan sonra bir sessizlik oldu; esirlerin, hatta çocuğun kendisinin bile yüzüne bir rahatlama, bizi tutsak edenlerin yüzüneyse bir tatmin ifadesi geldi. Benim hayal bile edemeyeceğim şeyi yaptığını düşünüyordum: Bizleri kurtarmaya karar vermişti. Eğer durum buysa soylu bir aptaldı, ama yine de aptaldı. Eğer ajan olduğu gerçeğini uydurduysa (ki eğer ikimiz de ajan değilsek kesinlikle öyleydi) Türkler çok yakında bunu anlarlardı. O zaman geri kalanımıza, belki yeni ve daha kötü bir işkence yapmaya devam ederlerdi. Bir tek o sırada gerçekten itiraf etmeye yeltendim, ama yine de yapmadım.

Yedimiz birden, sabahın şafak öncesi ışıklarıyla daha

önce tutulduğumuz iki küçük hücreye götürüldük. Tam o sırada oğlan koşmaya başladı. Kaşla göz arasında hapishane duvarına tırmandığını gördüm ve tam atlayacaktı ki bir silah sesi duydum. Oğlanın düştüğü görmemle beraber öbür tarafa doğru koştum. Duvarın tepesine asılırken sol elim önce acıdı, sonra sızmakta olan yağlı kanın üzerinden kaydı. Bu sırada sağ elimle tutunmuştum. Kendimi yukarıya doğru çektim. Türkler bir tek firarinin peşine düşmekle hata yaptıklarını fark etmişlerdi. Başımın üstünde mermiler uçuşuyordu, ama geç kalmışlardı. Şehirden kaçabildiğim, kan kaybından ölmediğim ve hayatta kaldığım için şanslıydım. İşkencelerine şahit olduğum, işkenceyi kendileriyle paylaştığım ve o zaman umursamadığım diğerlerinin başına neler geldiğini bilmiyorum.

Şimdi ahırın içindeki benzer sahneyi izlerken, umursuyordum. Ama yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Dördünü birden karşıma almak, sonunda anlamsızca öleceğim ahlaksız bir savaşa girmekti. Saldırmayı göze almadan önce daha iyi fırsatların çıkmasını (Opriçniklerin birbirinden ayrılmasını ya da günün ışımasını) beklemem gerektiğini biliyordum. Ama bundan da zor olan soru, neden durup izlediğimdi. Opriçniklerin aşağılık yaradılışlarını ya da davranış biçimlerinden zayıf oldukları noktaları anlamak için daha fazla bir şey görmem gerekmiyordu. İhtiyacım olan şey, öfkemi besleyecek olan yakıttı. Bu, uzun zamandır farkında olduğum bir özelliğimdi. Bildiğim ya da kendimi algılayabildiğim kadarıyla tutkuları olan bir insanımdır, ama bu tutkuları ateşlemek zordur. Onlara devasa sıçramalarla değil, küçük adımlarla yaklaşırım. Bana maliyeti birkaç rubleyi geçmeyecek kadar meşgul olan birini sevgili yapma zahmetine girmem. Dahası halihazırda sevgilim olmayan birisine âşık olma zahmetine girmem. Domnikiia'ya olan aşkımın derinliğini ancak yaşadığımız seksin yoğunluğuyla keşfedebilmiştim.

Benzer bir şekilde, ancak Opriçniklerin mide bulan-

dırıcı öfkesi sayesinde yaptıklarını gördüğümde, nefret duygumun onları yok etme kararlılığımı sonuna kadar götürebilecek kadar ateşlediğini hissettim. Yuda'nın sözleri beni canevimden vurmuştu. Sığ, sebatsız, rahatına düşkün adamın tekiydim. Silistre'de olanları yaşamış ve Opriçniklerin yaptıklarını görerek duyarsızlaşmış biri olarak, bu lanetli yaratıkları alt etmek için sonradan ihtiyaç duyacağım güç ve kararlılığı yakalamak için gözümü yapıştırıp ahırda olup biteni izlemek zorundaydım. Peki, bunu izlemek bana bu kararlılığı kazandırırken duyarsızlığımı da pekiştirmeyecek miydi? Bir dahaki sefere (bir dahaki sefer olmaması için Tanrı'ya dua ediyordum) böyle korkunç şeyleri gördüğümde bunlar bana kayıtsız kalabileceğim kadar sıradan gelecek ve haklı tutkumun açığa çıkabilmesi için daha derin bir bozulmuşluğa mı ihtiyaç duyacaktım? Getireceği tehlike ne olursa olsun, orada durdum ve izledim.

Yuda, bu sefer Yakov Zevedeyev'e başka bir öneride bulundu. Vampir, adamın karnının önünde diz çöktü ve ısırmaya hazırlanırmış gibi bakmaya başladı. Adamın karnında birçok yara izi vardı. Yan tarafındaki uzun, derin bir yaraydı ve hâlâ bolca kanıyordu. Yakov Zevedeyev parmaklarını hızlı bir şekilde yaraya soktu. Adamın tüm vücudu acıyla sarsılıyordu. Opriçniklerden yine bir kahkaha sesi duyuldu. Hareket etmesini önlemek için Foma adamın ayaklarından, Pyotr göğsünden tuttu. Yakov Zevedeyev yaranın içinde parmaklarını bir kez daha çevirdi. İki vampirin tutuyor olması, adamın bu sefer daha yoğun olarak kıvranmasını engelledi.

Yakov Zevedeyev, kurbanının canını daha çok nasıl yakacağını giderek daha iyi öğrenerek yarayı defalarca parmaklarıyla oydu. Her seferinde onay almak için diğer ikisine bakıyor ve gördüğü takdir karşısında kendisinden geçerek kahkahalar atıyordu. Pyotr, Yuda'ya, normal hayatta "Suya gir, su çok güzel," dermiş gibi bir tonda seslendi. Yuda onlara yaklaştı. Elinde küçük bir tahta sopa vardı. Yer döşemesinden ya da yanından geçtiği bir ağaç

ya da açıklıktan koparmış olabilirdi. Sopa uzun ve sivriydi, elverişliydi; çentikli düzgün olmayan bir ucu vardı. Yuda sopayı adamın yan tarafındaki yaraya soktu ve çevirdi. Adam acıyla haykırdı ve Yuda onunla Rusça konuşmaya başladı.

"Sanırım bunu kendisine yaptığımda karın daha fazla eğlendi." Adam başını kaldırdı ve Yuda ile göz göze gelmeye çalıştı. Gücü olsaydı onun yüzüne tükürebilirdi, ama yaşadığı acının bitkinliğiyle başı arkaya düştü.

Foma yalnızca "Ona ne dedin?" diye tercüme edilebilecek bir soru sordu. Yuda'nın yanıtı ise, sanırım, dürüst bir yanıttı. Opriçnikler yine aynı şekilde güldü.

Yuda bir adım geri çekildi ve bu sefer Pyotr'a başka bir öneride bulundu. Pyotr'un hemen kabul ettiğini anlamak için dediklerinin ayrıntısını bilmeme gerek yoktu. Dimitriy onların arasında nasıl bir güç savaşı olduğunu görmüş olursa olsun, şu anda Pyotr'un da hayatta kalan diğer iki Opriçnik kadar Yuda'ya itaat ettiği belliydi. Yuda'nın bu fikri kahkahayla değil, bunu gerçekleştirecek olmayan iki vampirin iç çekmeleri ve beklenti içinde dudak yalamalarıyla karşılanmıştı.

Pyotr ağzını kocaman açıp dudaklarını adamın göğsüne dayayarak meme ucunu tamamen ağzına aldı. Meme emen bir çocuğu taklit ederek bir an durdu; bir taraftan da yan gözle Yuda'ya bakıyordu. Yuda beğeniyle baktı, diğer iki Opriçnik de sahiplerinin az sonra kendilerine bir parça yiyecek vereceğini bilen iki köpek gibi, beğeni taşıyan hırıltılarına eşlik eden onaylayıcı bakışlarıyla onu izledi.

Yuda kibirli bir bakışla, Pyotr'yu cesaretlendirmek için bir kelime söyledi. Pyotr'nun tepkisi, ağzını kapamak ve dişlerinin arasına sıkıştırdığı eti geri çekerek koparmak oldu. Adamın birden attığı korkunç çığlık onu yordu ve yalvarmaya dönüştü. Pyotr ellerini başının arkasına koyarak ahırın zeminine uzandı ve ağzındaki eti hoşnutlukla çiğnemeye koyuldu. Bu diğer ikisine kırmızı bayrak sallamak gibiydi.

Onlar da çiftçinin üzerine atladılar; bir yandan eski yaralardaki kanın tadına bakarken bir yandan da keskin ve sivri dişleriyle yenilerini açmaya başladılar. Yuda'nın sesi sertleşmeye ve söyledikleri fikirden çok emre benzemeye başlamıştı. İlerledi ve Foma'yı kenara itti. Bunu gören Yakov Zevedeyev de uysal bir şekilde çiftçiden uzaklaştı, ama çok geçti; kurbanları ya da benim adıma değil, kendileri adına geç kalmışlardı. Dayanılmaz acıların birikimi ya da şansına yaşamsal bir damara düşüncesizce atılmış bir diş darbesi sonucunda çiftçi ölmüştü. Kısa bir süre önce ölen karısının yanına gitmek üzere serbest kalmıştı.

Tam kendimi etraftaki çalılığa atmıştım ki, çiftçinin cesedinin ahırdan dışarı, karısınınkinin yanına atıldığını gördüm. Dondurucu soğukta, bir ağacın dibine çömelip bekledim. Eğer o dördü bir sonraki gün de orada uyumaya niyet ederse, bu onların son uykusu olacaktı. Diğerlerine yaptığım gibi, bunlarla da gün ışığında yüzleşmek ve onları ortadan kaldırmak konusunda bir endişem yoktu. Ama onlarla karanlıkta yüzleşmeyecektim. Dimitriy'in gözlerinde gördüğüm korku şimdi gelip benim göğsüme oturmuştu. Nefesimi kesiyor, ilerlememe ya da kaçmama izin vermeyecek şekilde beni hareketsiz bırakıyordu. Etrafımdaki soğuk kalbime girip içgüdülerin en istikrarsızı (kendini koruma) hariç bütün duygularımı, kavramlarımı donduruyordu.

Ama soğuk ve dehşetin bir arada olumlu bir yan etkisi vardı: Beni uyanık tutuyorlardı. Her ne kadar ahırın dışında nöbet tutup kendimi içeride olan bitenden haberdar olmama haline bırakmak istesem de, yapamıyordum. Durdum ve Opriçniklerle ilk karşılaşmamdan beri olanları, mutlu ve üzüntülü anılarımı, Vadim'i, Maks'ı, Marfa ve Dimitriy Alekseyeviç'i ve hepsinden fazla Domnikiia'yı düşünmeye koyuldum. En gülüncü, son üçüyle ilgili düşüncelerimi bir araya getirmeye çalışmak oldu; Dimitriy'i neşe içinde Domnikiia ile oynarken ve genç Domnikiia'yı akıllı Marfa ile kayıtsızca sohbet ederken düşünmek. Bunların birleşmesini istemiyordum. Her iki

türün de en iyi özelliklerini taşıyan tek bir yaratığı, en az, Petersburg ve Moskova'daki güzel şeyleri bir araya getirerek büyük bir Rus şehri yaratılmasını istemediğim kadar istemiyordum. Sonuç bir hiç, ancak en şahsiyetsiz damaklara zevk verebilecek yapay bir mükemmeliyet olurdu. İdeal içeceği oluşturmak için yarım bardak kırmızı şarapla yarım bardak beyaz şarabı karıştırmaktan daha fazla zevk vermezdi bana. Görevim yalnızca onları ayrı tutmak değil, dengede de tutmaktı, hiçbir şişenin boşalmadığından ve hiçbirinin diğerinin tadını unutturacak kadar lezzetli olmadığından emin olmaktı.

İğrenç şölenlerinden birkaç saat sonra Yuda ve Foma ahırdan çıktıkları sırada kafam tam yerinde olmasa da en azından uyanıktım. Yolun kenarında bir şeyler konuştular ve Foma güneye, Yuda ise kuzeye yöneldi. Foma'nın güneye yolculuğu fazla uzun sürmezdi. Kısa bir süre sonra kendisini ya doğuya Serpukhov'a ya da batıya, Mozhaysk'a götürecek anayola varırdı. İkincisi daha mümkündü. Bu da onu Bonaparte'ın geri çekildiği yola götürürdü. Yuda'ya gelince; kuzeyde bir tek büyük şehir vardı.

Beklemeye devam ettim. Acele edip ahırda kalan iki vampiri şaşırtmamak için iyi nedenlerim vardı. Biri, Yuda ve Foma'nın geri dönebileceğini düşünmemdi. İkincisi ise, gecenin karanlığında iki Opriçnik'in bile becerikli düşmanlar olabileceği gerçeğiydi. Beklemem gerektiğini (her ikisinin de bilinçlerinin bulanık olduğu ve göğüslerine girecek olan tahta kazıklara karşı koyacak gücü kendilerinde bulamayacakları öğle saatine kadar beklemem gerektiğini) biliyordum. Ama ölümlerinden alacağım en büyük zevki bana bilinçlerinin yerinde olması verecekti. Kurbanlarını canlı tutmaya bayıldıklarını, bütün keyiflerinin başkalarının acılarından kaynaklandığını görmüştüm. Muhakemem bunun da ötesine geçiyordu. Acı çekmelerini, ama bunun da ötesinde neden öldüklerini ve kim tarafından öldürüldüklerini bilmelerini müthiş arzu ediyordum. Dürüst olmak gerekirse, kendim de bunu arzu ediyordum. Algılama iyi ya da kötü olsun, birisinin

öldüğü anı algılamak ve anlamak, anlayışın son aşamasıdır. Maks'ın ve bundan da önce babamın ölümünde hazır bulunmayı başaramamıştım. Kendi ölümlülüğümü de, bu iki vampirin kendi ölümlülüklerini de kaçırmak istemiyordum. Onları cezalandırma amacı taşımasa da, kendi ölümlerinin farkında olmalarını istiyordum. Yalnızca böyle olması gerektiğini hissediyordum.

Bu yüzden, kesinlikle şafak sökmeden önce ama az önce, yeni günü karşılayan kuşların şarkılarıyla beraber ahıra doğru süründüm ve bir kez daha içeri baktım.

Ahır boştu. İçeri süzüldüm. Tavandaki kirişten sarkan iki fener içeriyi aydınlatıyordu. Çiftçinin asıldığı ip, cesedini indirmek için iki tarafından kabaca kesilmişti. Altındaki toprakta kan lekeleri vardı; biri adama, diğeri karısına ait yan yana iki leke. Başka pek bir şey yoktu. Bir köşede çiftlik gereçleri ve yanında, bir adamın arkasına gizlenemeyeceği kadar küçük bir yemlik vardı. Saman yığınına bir merdiven dayanmıştı. Opriçniklerden ve hatta mezarlarından eser yoktu.

Başımın üzerinde, samanların arasında gezinen sıçanların sesini duyuyordum. Küçük çeneleri tıkırdıyor, yiyecek aramak için koşuştururken ya da onlara tehdit oluşturup oluşturmadığımı anlamak için tırmanırken kuyrukları tahta döşemenin üzerinde sürünüyordu. Acaba bunlar sıçan mıydı? Ya da başka bir tür kemirgen miydi? Saman yığını ahırın yüksekliğinin üçte ikisine kadar tırmanıyordu. Bunun üzerinde kalan kısımdan karşı duvara kalın bir kiriş uzanıyordu. Bu ipin hâlâ asılı olduğu kirişti. Duvarları desteklemesi için bu ana kirişten yanlara doğru uzanan ve tavanı desteklemesi için çaprazlamasına çıkan daha ufak kalaslar vardı.

Gözümü saman yığınından ayırmadan tekrar ahırın uzak ucuna doğru yürüdüm. Hareket ettikçe, onların da hareket ettiklerini duyuyordum. Ben durunca, onlar da duruyordu. Onları göremiyordum ama Pyotr ile Yakov Zevedeyev'in orada olduklarını biliyordum. Sonra iki saman yığını arasında koyu renk bir çift gözün par-

ladığını gördüm. Gözlerimi bu gözlere dikip yaklaşmaya başladım. Kıpırdamadılar. Ne de onlara baktığımın farkındaymış gibi davrandılar. Saman yığının altına girebilmeyi ve gözlerin sahibi olan Opriçnik'i alttan bıçaklayabilmeyi umuyordum. Onları böyle öldüremeyeceğimi biliyordum, ama önceki gece yaraladığımda Yuda'nın ne kadar etkisiz hale geldiğini görmüştüm ve bunun bana öldürmek için harekete geçme avantajını kazandıracağını umuyordum. Arada sırada merdivene ve saman yığınının kenarına bakıyordum. Orada bir başka vampir vardı ve birisine yaptığım saldırının beni diğerininkinin saldırısına açık hale getirmesini istemiyordum.

Hayretle yüzüme bir şeyin konduğunu hissettim. Yüzümü sildim ve elime baktığımda bunun savunma halinde tortop olmuş bir örümcek olduğunu gördüm. Yukarı, düştüğü yere doğru baktığımda Yakov Zevedeyev ile göz göze geldim. O da tıpkı örümcek gibi, hiçbir makara yardımı olmadan kollarıyla meşe kirişlere sarılı halde tünemişti. Bir zamanlar Foma'nın Moskova'da sergilediğine benzer bir beceriydi. Yakov Zevedeyev tavandan bana doğru düştü. Bir adım geri çekilmeyi akıl ettiğim halde beni yere düşürmeyi başardı.

Vampir beni öldürmeye hazır bir şekilde hemen üzerime atladı. Hemen arkasında, Pyotr'un ana kirişin oradaki saman yığınından çıkıp elinden daha geniş olmayan bir kalasın üzerinde emeklediğini gördüm. Kılıcımı vahşi bir şekilde Yakov Zevedeyev'e savurdum; o geri çekilince ben de ayağa kalkma fırsatını bulmuş oldum. Boğazını hedefleyerek kılıcı önümde hızla ileri geri salladım. Bir darbede, sivri kılıcım derisiyle karşılaşınca küçük bir direnç hissettim. Elini boğazına götürdü. Önemsiz bir yaraydı, ama onu güçsüz düşürmeye yetmişti. Yakov geriledi ve yukarı baktığımda Pyotr'un sanki kendi yaptığı kiriş ağında yürüyormuş gibi ustalıkla ilerleyerek bana iyice yaklaştığını gördüm.

Yukarı, ona doğru birkaç hamle yaptım, ama hamlelerimi kolaylıkla savuşturarak vahşi bir hırıltı çıkardı.

Yakov Zevedeyev bana bir kez daha saldırdı, ama ben kılıcımı onun elinin tersine indiremeyecek kadar Pyotr ile meşgul değildim. Pyotr bacaklarıyla bir kirişe sarılmış vaziyette yukarıdan üzerime doğru sarktı ve canının yanabileceğini umursamadan iki eliyle birlikte sıkıca tutarak kılıcıma sarıldı.

Kılıcımı ellerinden kurtarmaya çalıştım, ama sıkı yapışmıştı. Yakov Zevedeyev yine, ama bu sefer korkudan değil ölümümün tadını çıkarmak için daha yavaş bir şekilde, bana doğru ilerledi. Kılıcımı Pyotr tuttuğundan, onu uzaklaştıracak hiçbir şeyim yoktu. Tahta hançerim bu yaratıkları yok etmek için iyi bir araç olsa da, açık dövüşte kullanılacak bir silah değildi.

Kılıcımın kabzasını kavradım ve sanki diz çökmek istermiş gibi ayaklarımı yerden kestim. Daha kılıcım ellerini kesmeden ve ben yere düşmeden önceki kısa süre boyunca Pyotr benim tüm ağırlığımı taşıdı. Kılıcımla Yakov Zevedeyev'in ayak bileğine saldırdım ki Yakov yana sıçradı. Kafası hasat edilmeye hazır, olgun bir erik gibi aşağıya sallanan Pyotr yaralı ellerine bakarken, hâlâ kirişten baş aşağı sarkıyordu. Kılıcımı boğazına sallarken Yakov Zevedeyev'in attığı uyarı çığlığı sayesinde vücudunu tavana doğru topladı ve kılıcım başını sıyırarak geçti.

Pyotr kirişlere doğru geriledi, ben de kılıcımla hamleler yaparak onu izledim. Yakov Zevedeyev de saman yığınının altına dönmüştü. Önceden görmüş olduğum dirgenin, bir üç dişli mızrak gibi ahırın ta öte yanından bana doğru uçtuğunu gördüğümde bunun nedenini anladım. Yana doğru bir adım atıp dirgeni kılıcımla savuşturmaya çalışsam da, sol kolumun üst tarafı üzerinden paltomu delip kanımı akıtarak iyice derinlemesine yere saplandı. Mücadele istediğim gibi gitmiyordu ve ben artık gitme zamanının geldiğine karar verdim. Kapıya doğru koştum, ama Yakov Zevedeyev benden önce davrandı. Şimdi eline aldığı tırpanı sallıyor, beni hem kendinden hem de çıkıştan uzak tutuyordu. Pis bir sırıtışla kapıyı sürgüledi. Bu önemli bir engel değildi, ama gecikmeme neden olacaktı.

"Tıpkı Yoan'ı kilitlediğin gibi," dedi, hâlâ gülerek.

Arkamda, bana Pyotr'un tavandan yere atladığını düşündüren bir ses duydum. İkisi de benimle aynı hizada ve Yakov Zevedeyev silahlıyken savaşı kaybedeceğim kesindi. Yakov Zevedeyev bana daha yakındı ve onu Pyotr bana ulaşmak için bir iki adım atmadan önce yok etmem gerektiğini biliyordum. Kılıcı geleneksel olarak kullanmanın bu yaratıklar üzerinde ne kadar etkisiz olduğunu bildiğim halde, uzun yıllardır geçtiğim eğitim ve tecrübe sürecim, bunu neredeyse bir içgüdü haline getirmişti. Yakov Zeveyedeyev'e bir ölümlüye saldırır gibi saldırdım.

Yine tırpanla bana doğru hamle yaparken bir adım geri çekildim. Hareketimi izledi ve hafifçe dengesini kaybetti. Tırpanı sapından tutup onu kendime ve kılıcıma doğru çektim ve yaralı kolumdaki acıyı hissederek yüzümü buruşturdum. Korkuyla elindeki tırpanı bıraktı ve benden bir adım uzaklaştı. Arkasında kapı vardı ve geriye doğru adım atabileceği yer kalmamıştı. O anda hamle yapım ve kılıcımın ucu göğsüne girdi, kalbini delip geçerek arkasındaki tahta kapıya girdi. Kılıcı öyle bir güçle saplamıştım ki, kabzası Yakov'un göğsüne değene kadar ilerlemişti. Kılıcı bıraktım ve uzaklaştım. Kılıç içeri girip kalbini parçalarken ve o parçalanma vücudun yaşaması için gerekli olan kan akışını sağlayan gücü yok ederken herhangi bir insan anında ölürdü. Ama vampirlerin vücutlarına kan tedarik etmek için başka yöntemleri vardı ve bu açıdan ve hiçbir açıdan bir kalbe ihtiyaçları yoktu. Arkamda Pyotr'un kahkahasını duydum ve Yakov Zevedeyev'in yüzünde hayvani bir gülümseme gördüm.

"Senin insanlarla savaşman gerekiyor," dedi Pyotr dalga geçerek. "Onda başarılı olursun."

Yakov Zevedeyev saldırıya geçmek için bir adım ilerlemeye çalıştı, ama başaramadı. Kılıcım onu ciddi bir şekilde yaralamadığı halde, bir koleksiyoncunun muhafazasının içindeki kelebek gibi kapıya mıhlamıştı. Elleriyle kılıcın kabzasını tutup çekmeye çalıştı, ama gücü yetmedi. Pyotr artık gülmüyordu.

Elimde kalan tek silahı (tahta hançerimi) çekerek Pyotr'a doğru döndüm. Pyotr gereksiz bir korkuyla geri çekildi, ama ben bundan sonuna kadar faydalandım. Ona doğru koşmaya başladım; o da hızla benden uzaklaşmaya çalışıyordu. Yere saplanmış olan dirgenin sapı, arkasında bir mızrak gibi duruyordu. Doğru açıyla üzerine düşmesi talihli bir tesadüf olurdu.

Yakov Zevedeyev olaydaki tehlikeyi sezdi ve yoldaşına bağırdı. Pyotr tam zamanında vücudunu kıvırarak dirgenin sapının üzerine düşmekten kurtuldu. Hemen onun yanına, yere düştü. Dirgeni topraktan çıkardım ve Pyotr'un boğazına sapladım. Eti, yaptığım baskıya teslim olmadan ve dirgenin sivri uçları ta altındaki toprağa kadar boğazını delip geçmeden önce bir an direnç gösterdi. Bu onu öldürmedi, hatta boynundaki deliklerden sızan kana rağmen canını acıtmışa bile benzemiyordu, ama onu hareketsiz bırakmıştı. Dirgenden kurtulmaya çalışırken acıyla kıvranan bedeni bükülüyor, hatta başını bile biraz kaldırabiliyordu, boynu delinmiş yerlerinden tırpanın okları boyunca kayıyor; yine de onlardan kurtulmayı başaramıyordu.

Şimdi koleksiyonumda iki esir Opriçnik vardı, ama bana bir tanesi lazımdı. Yakov Zevedeyev'e döndüm. Hâlâ kendisini kapıdan kurtarmaya çalışıyordu. Birkaç dakikaya kadar kendisini kapıdan kurtarabilirdi. Çizmeli ayağımın tabanıyla kapının sürgüsünü tekmeledim. Biraz yerinden oynadı, ama tamamen değil. Yakov Zevedeyev kollarıyla sağı solu döverek bana uzandı, ama ulaşamadı. İkinci darbede madenî sürgü tahtadan fırladı ve kapı kancaya asılmış bir ceket gibi (Vadim Fyodoroviç'in kapıdan asıldığı gibi) vampiri de alarak dışarıya, sabahın erken ışıklarına doğru açıldı.

Ancak o zaman Yakov Zevedeyev başına neler geleceğini anladı. Acıdan değil, korkudan kaynaklanan bir çığlık attı, ama güneş ışığının vücuduna değmesiyle çıkan keskin patlama sesi çığlığını bastırdı. Bu bir silahtan ya da toptan çıkan yoğun, keskin patlama sesinden çok, ba-

rutun bir kâse içinde patlamasına benzer ağır, yayılan bir ıslık sesine benziyordu. Kapı sonuna kadar açıldı ve geri teperek yine kapandı.

Kılıcım hâlâ kapının üzerinde, bir insan göğsü hizasında saplı duruyordu. Kılıcımdan sarkan birkaç parça kumaş ve kapının tahtasında oluşmuş, hafifçe insanı andıran yanığın dışında Yakov Zevedeyev'den eser yoktu.

Tekrar Pyotr'a döndüm. Hâlâ kendisini kurtarmaya çalışıyordu. Dirgeni boğazından çıkardım ve yüzüne tuttum. Yengeç gibi geri geri giderek benden uzaklaştı ve sanki kaçabilecekmiş gibi kapıya yöneldi. Dirgeni bu sefer sert kemiğini ve kaslarını da yırtmak için bütün bedenimle yüklenerek yine ona, omzuna doğru savurdum. Bir kez daha hareketsiz kalmıştı. Yüzünde korku değil, nefret ve küçümseme dolu bir ifade vardı.

"Daha fazla Rus konukseverliği, ha?" diyerek küçümsemeyle güldü. "İnsanları ülkenize davet ediyorsunuz, sonra bir bir öldürüyorsunuz."

"İnsanları davet etmiş olabiliriz," dedim, "ama gelenler insan değildi."

Ahırın içine göz attım ve bana birkaç saat önce tanık olduğum olayları hatırlatan iki kan gölünü gördüm. Bir yanım bunları unutmak istiyor, daha da güçlü olan diğer yanım ise daha fazlasını bilmek istiyordu.

"Sizi izledim," dedim, fısıltıdan biraz yüksek bir sesle, "o adama yaptıklarınızı gördüm. O kadının cesedini gördüm. Hayvanlar yer, ama bu... 'Bu' neydi? Bunu 'neden' yaptınız?"

Pyotr gülümsedi. "Gerçekten bilmek istiyor musun?"

"Hayır," dedim içgüdüsel olarak. "Ama yine de anlat."

Pyotr omzunu delip geçmiş madenî oklara rağmen, sanki uzun bir hikâye anlatmaya başlayacakmış gibi duruşunu düzeltti.

"İşe önce içmekle başlarız," diye başladı, "ve özellikle genç ve tecrübesizsen, bu işin bir keyfi vardır. Ama yaşlandıkça, yalnızca içmek sıkıcı hale gelir ve yemeye başlarız. Sonra yemek de içmek gibi sıkıcı hale gelir ve oyun

oynamaya başlarız. Sonra oyun oynamak da yemek kadar sıkıcı hale gelir ve işkence etmeye başlarız. Sonra tatmin olmak için daha da kötü işkence yapmamız gerekir. Vampir yaşlandıkça daha da ileri gitmesi gerekir."

O halde, bana benziyorlardı. Benim kızgınlığımın artması için, onların aldığı zevkin artması için daha yoğun bir tecrübe yaşamamız gerekiyordu. "Sizin sevgili Zimeyeviç'iniz oldukça yaşlı," dedim. "Onun neler..." Onun yapması gerekenleri düşünmeye cesaret edemedim.

"Ustamız çok yaşlı. Bir seferinde bana fiziksel acıyı aştığını söylemişti. İnsanların aklından alınacak çok büyük zevkler varmış. Ama insanlar bunu bizden çok daha hızlı fark ediyorlarmış. Bu beni aşar. Şimdilik fiziksel olanla idare edebilirim."

"Yeni... fikirler üretecek bir hayal gücüne sahip olmanıza şaşırdım."

"Bazen sorun çıkarabiliyor." Yine gülümsedi. "Ama Yuda epey zamandır vampir olmalı, ustamız kadar eski olamaz, çünkü hâlâ fiziksel olanla ilgileniyor, ama öylesi fikirleri de var." Başını benden aldığı sözcüğün farkında olduğunu belirtecek şekilde salladı. "Örneğin," diye yüzünde daha geniş bir gülümsemeyle devam etti, "adam ölmeseydi, onu..."

Dirgenin sapını oynattım. Bir insanda bu kadarcık hareket bile yaralı omzunda büyük acılara neden olurdu. Ona pek bir şey ifade etmemişti, ama en azından onu susturmuştu. Tekrar anlatırken dolaylı bir zevk dalgasına kapılmasını istemiyordum, ama diğer yandan (ne yazık ki) öğrenmeye can atıyordum. Daha önemli meselelere geçtim.

"Yuda ve Foma nereye gitti?" diye sordum.

"Ananı becermeye gittiler," diye yanıtladı cana yakın bir şekilde. Koltuk altına, dirgenin saplanmış olduğu yerin hemen yanına hızla vurdum.

"Söyle," diye homurdandım, ama yine canı yanmışa benzemiyordu. Bu bilgiye acilen ihtiyacım yoktu. İzlerini sürüp onları yakalayacağımı biliyordum, ama öyle olma-

sa bile, Yuda'nın bir kez daha peşime düşme dürtüsüne direnebileceğini düşünmüyordum. Bir adım geriledim ve bu savunmasız canavarı öldürmek üzere tahta hançerimi elime aldım. Dışarıda uzak bir yerde, yavru bir horozun biraz gecikmeli bir şekilde şafağın söktüğünü haber verdiğini duyuyordum. Pyotr'a döndüğümde yüzündeki ifadenin uysal bir kötü niyetten aşırı korkuya dönüşmüş olduğunu gördüm. Sanki yavru horoz onu dehşete düşürmüştü. Belki de düşürmüştü. Bu, tiksindirici bir seçim yaparak vampir olmaya karar verdiğinden beri her sabah yaşadığı tehlikenin habercisi olmalıydı.

Ama onun bu rahatsızlığına neden olan şey bu ses ya da yalnızca bu ses değildi. Kısa ve sığ nefesler alıyor, bakışları yerden acıyla kaldırdığı sağ eliyle benim aramda gidip geliyordu. Az önce elinin durduğu yere, sürgüyü tekrnelerken zarar verdiğim kapıdan ince bir güneş ışığı sızıyordu. Bir tırnak parçası buruşarak yok olurken, güneş ışığının ortasından ince bir duman yükseldi.

Pyotr'un eline baktım. Kılıcımı tuttuğunda elinde oluşan yaralar kaybolmuştu. Güneş ışığının vurduğu ortaparmağının tırnağı yoktu. Daha ben bakarken yeniden uzamaya başladı.

O sırada Pyotr'a daha önce hiçbir Opriçnik'te görmediğim bir korkusuzluk baş gösterdi. Vücudunu dirgene iyice yaklaştırarak kurtulmaya çalışıyor, uysal, korku dolu bir endişeyle yukarı doğru bana bakıyordu.

Ayağımı kolunun ön kısmına koydum ve onu, eli güneş ışığına gelecek şekilde yere doğru ittim. Çığlığı tiz ve sürekliydi. Hafif güneş ışığı elinin etlerini, ateşin bir insanınkini yaktığı gibi yakmıştı. Parmaklarının derisi anında, çürümüş bir elmanın derisi gibi kararıp yarıldı ve geriye doğru kıvrılıp buruştu. Derideki yarıklardan kıpkırmızı kan ve sarı irin akıyor, bunun bir kısmı yere damlarken bir kısmı buharlaşıp havaya karışıyordu. Koku mide bulandırıcıydı: iğrenç bir pas ve yanık insan saçı kokusu. Kısa bir süre sonra dört parmağı ve elinin üst kısmındaki etler yok oldu ve geriye, için için yanan kemikleri kaldı.

Ortaparmağının ucu alev aldı ve yere düştü. Güneş ışığı elini düzgün bir şekilde bölmüştü. Karanlıkta kalan yerlere dokunulmamıştı. Yaşayan deri avucunun ortasında, etin yanmaya başladığı ve gerisinin güvenli bir şekilde karanlıkta kaldığı yerde ince, siyah bir şerit oluşturmuştu. Elinin tersinde, tam kemikten ayrılırken benzer bir şekilde güneş ışığından sıyrılmış olan ve yırtık bir eldivene benzeyen yanmış bir deri parçası vardı.

Ayağımı kaldırdım ve o elini kendine doğru çekti. Çığlığı susmuştu, ama nefesi düzensizdi. Güçlü, hızlı ama kısa soluklar veriyordu, ama soluğunu tutuyordu. Hem acı hem de korkuyla başa çıkmaya çalışıyordu.

"Yuda ve Foma nereye gitti?" diye sordum, bu sefer bağırarak. Yanıt vermedi. Sorumu duyduğundan bile emin olmak zordu. Tam kolundan yine ışığa doğru itecektim ki, tırnağında olduğu gibi tüm elinin yeniden büyümekte olduğunu gördüm. Ortaparmağından düşen kemik yenilenmişti ve parmaklarının etrafında yeni ve sağlıklı et parçaları oluşuyordu. Elinin zarar görmemiş kısmından yeni bir deri tabakası yürüyordu. Beş dakika içinde her şey normale dönecekti. Bu elinde kılıcımdan dolayı neden kesik kalmadığını ve dahası Maks'ın Andrey'in kolunu kestiğini iddia edip ben onu gördüğümde kolunun yerinde olmasını açıklıyordu. Bu yaratıklar, bu ve diğer yönlerden örümceğe benziyordu. Bir kol ya da bacak kaybetmeleri kısa bir süre rahatsızlık yaratıyordu, ama yerine geleceğine eminlerdi. Onların "örümcek" gibi olduklarını düşünmek bir an içimin ürpermesine neden olmuştu. Bir vampirin bir kol büyütmesi bir şeydi, ama koparıldığında, bir kolun (bir kurtçuk ya da cadının süpürgesi) yeni bir gövde büyütemiyor olması için dua ediyordum. Eğer durum böyleyse, bir yerlerde, uğraşılacak bir Andrey daha var demekti.

Ama bu benim o anki akıbetim açısından ilginç bir olaydı. İşkencecinin amacı kurbanına en az zararla en fazla acıyı vermektir; Türkler kol, bacak değil, parmak kesiyorlardı. Bunun nedeni kurbana duydukları hoşgörüde

değil, bedenin çok zarar gördüğünde acıyı (aslında **hiçbir** şeyi) hissetmediğini anlamış olmalarında yatıyordu. Ama vampirler bir işkencecinin hayaliydi. Beden sürekli kendini yenileyeceği için sürekli yaralanabilirdi. Günlerce aynı şeyi yapabilmek için Pyotr'un defalarca ölüme ramak kala canlanmasına izin verebilirdim. Bu çok kışkırtıcıydı, ama ben pek Marki de Sade'ın takipçisi sayılmazdım. Bunun işe yarayacağından da şüpheliydim ya. İşkence gördüğümde, fiziksel acı dayanılmaz olsa da, dehşetin yarısı sakat kalacağım, sonsuza kadar iki parmağımdan yoksun olacağım bilgisinden kaynaklanıyordu. Acının şiddetine rağmen elimin eskisi gibi bütün halde kalacağını bilseydim, acı belki de dayanılabilir olurdu.

Pyotr meseleye böyle filozofça bakmıyordu. Onun acısı çok gerçekti. Ve soruma da hâlâ yanıt vermemişti. Ayağımı yine koluna bastırdım. Güneş biraz ilerlemiş, bu yüzden bu sefer elinin tamamı güneşte kalmıştı. Avucu yarılıp soyularak altında kalan yanmış eti gözler önüne sererken tekrar çığlık attı. Bütün eli yok olana kadar koluna bastırdım ve o zaman bile yalnızca mide bulandırıcı koku azalsın diye bıraktım.

"Artık söyleyecek misin?" diye sordum.

Nefes nefese başını salladı. "Evet," dedi hızla soluyarak. "Evet."

"Eee?"

"Fransızların peşinden gittiler. Karpatlara, ülkelerine geri dönmeye çalışıyorlar, ama yiyecek açısından mümkün olduğunca Fransızlara yakın duracaklar."

"İkisi de mi?" diye sordum.

Pyotr başıyla onayladı. Yine çizmemi koluna koydum ama bu sefer bastırmadım.

"Peki, o zaman neden Yuda'nın Moskova yönüne gittiğini gördüm?"

"Bilmiyorum," diye yanıtladı, omuz silkmeye çalışarak. Onu bırakmadan önce koluna, yaralı, kanayan bileği ışığa gelecek şekilde bir kez daha kısaca bastırdım.

"Tamam," diye çığlık attı Pyotr. Sonra katiline verebileceği en büyük cezanın ölüm olduğunu düşünen bir adam gibi memnuniyetle gülümsedi. "Senin orospuyu görmeye gittiler. Adı Dominique idi, değil mi? Yuda onu bizden biri yapacak. Onun ikna edilebilecek biri olduğunu düşünüyor. Bunu başaramasa bile, şey, dışarıya bakarsan tek bir insandan ne çok şey elde edebildiğimiz görürsün. Her halükârda onu bir daha beceremeyeceksin." Eğlendiğini ifade etmekten çok benim yaşadığım acıya katkıda bulunması için zoraki bir kahkaha attı.

Amaçlı bir şekilde kapıya doğru yürüdüm. Kapıya yaklaştığımda, gözüme yerde parlayan bir şey takıldı. Ne olduğunu gördüğümde, oraya nasıl gelmiş olabileceğini düşündüm. Sonra anladım. Burası, önceki gece Foma'nın çiftçinin parmağını kopardıktan sonra yere bir şey tükürdüğü yerdi. Şimdi Opriçnikleri onca sevince boğan şeyi görüyordum. Adamın alyansıydı.

Kapıya doğru yürüyüp kapıyı sonuna kadar açtım. Arkamda Yakov Zevedeyev'in yok oluşuna eşlik eden geniş, ıslıksı patlamayı duydum. Geriye baktığımda, desteğini kaybettiği için sallanmakta olan dirgenin dışında Pyotr'dan eser kalmamıştı. Kapıdan Pyotr'un bir zaman yattığı yere doğru dikdörtgen biçiminde tabuta benzeyen bir ışık geliyordu ve ondan geriye kalan tek anıt ise üzerinden tütmekte olan dumandı.

Kılıcımı kapıdan çektim ve yola çıktım.

25

Atım hâlâ Kurilovo'daydı. Bu yaklaşık iki verst uzaktaydı. Kayarak, düşe kalka bütün gücümle karlı yoldan aşağı doğru koşmaya başladım. Dört yol ağzına gelip durduğumda, yorulmuş, nefes nefese kalmıştım. İp hâlâ Filipp'i bağladığım direğin üzerinde kıvrılmış duruyordu, ama bunun dışında önceki geceki maceraları hatırlatacak hiçbir şey yoktu. Koşmaya devam ettim, ama o kadar nefes nefese kalmıştım ki, muhtemelen yürüyebileceğimden daha yavaş koşuyordum. Oraya vardığımda, at arabası hâlâ çukurun içinde tepetakla duruyordu. Ölü at yoldaydı, ama diğeri ya merhametli bir kişi ya da bir at hırsızı sayesinde arabadan ayrılıp gitmişti.

Köye doğru yürümeye devam ettim. Yolda önceki gece konuştuğum kızıl saçlı adamın yanından geçtim. Beni tanıdı ve arkamdan bağırdı:

"Hey! Napoléon'u sen mi çaldın? Arabaya olanları gördün mü?"

Durup yanıt vermedim. Hana geri döndüm, seyise ödeme yaptım ve paranın üzerini beklemeden atıma atladım. Ahırdan ayrılalı neredeyse on beş dakika olmuştu. Atı dörtnala koşturmaya başladım ve ilk defa düşünme fırsatı buldum.

Bir umudum, Yuda'nın gündüz seyahat edemeyecek olmasıydı. Şafak sökmeden üç saat önce yola çıkmıştı. Bu süre Moskova'ya varması için yeterli değildi. Karanlıkta yeniden doğup Domnikiia'ya ulaşmadan ona yetişmek

için gün ışığında sekiz saatim (şimdi biraz daha az kalmıştı) vardı. Önümde tehlikeli, buzla kaplı seksen verstlik bir yol vardı. Başarılması imkânsız değildi, yine de zor olacaktı. Atımı öldürürsem bunu asla beceremezdim. Dizginleri çekerek atımı yavaşlattım.

Moskova'ya zamanında ulaşamazsam, benim durumum oldukça tatsız, Domnikiia'nınki ise umutsuz olacaktı. Ölürken, çiftçi ve karısı, Vadim ve Maks gibi acı çekecek olması düşüncesi beni mide bulandırıcı bir öfkeyle doldurdu. Eğer böyle olursa, bana dünyada Yuda'yı yok edene kadar huzur yoktu. Gerekirse Rusya'da, Avusturya'da ve hatta tüm Osmanlı İmparatorluğu içinde peşinden koşacaktım. Gerekirse Karpatlardaki tüm dağlara tırmanacak, ama onu bulacak ve öldürecektim. Ona fiziksel olarak çok acı çektirmeyecektim, bu onun düzeyine inmek olurdu, ama canını alanın ben olduğumu ve bunu neden yaptığımı bilecekti.

Seyahatimi, bundan on yirmi yıl sonra onu gizemli bir Eflak dağ köşkünün zindanında bulacağım; tabutunun üzerindeki ağır taş kapağı yana çekerek yıllardır peşinde koştuğum canavarın genç kalmış yüzünü görmek için fenerimi kaldıracağım; dünya yorgunu yüzüme bakan ve yıllar önce karşı karşıya geldiği adamın yüzünü gördüğünde onu tanıdığını belli eden açık gözlerini göreceğim; kılıcım kalbine gömülüp kokuşmuş varlığına ebediyen son verirken ona Domnikiia'ya neler yaptığını hatırlatacağım; dünyaya ait bedeninin uzun, tiksindirici yaşamının yozluğunun altında toz haline geleceğini göreceğim anın hayalleriyle süsledim.

Aklımı bu düşüncelerle doldurma isteğimin, kendime düşkünlükten başka bir nedeni vardı: diğer düşünceleri uzaklaştırmak. Pyotr'un hatırlattığı bir başka olasılık da (madalyonun diğer yüzü) mevcuttu. Yuda, Dominikiia'yı kendilerine katılması için ikna edecekti. Bu gülünesi bir şeydi, ama yüreğimi buz gibi titretmişti. Domnikiia bir kadındı, ama aynı zamanda kibirli bir kadındı. Sonsuza dek yaşayacağını düşünmenin ne kadar mutluluk veri-

ci olduğunu dile getirmişti. Onun vampirlerin hayatına dair bu şirin düşüncesinin gerçeğe yakın olduğuna ikna etmek Yuda için ne kadar kolaydı? Onu etkileyebilmek için yalnızca kendisiyle değil, benimle de ilgili ne yalanlar uyduracaktı?

Ama bu olamazdı. Domnikiia romantik ve hayalperest bir kadın olsa da, zeki ve iyi bir kadındı. Kendisine ne türlü iblisçe yalanlar söylenirse söylensin böyle bir şeyi seçmezdi. Peki ya seçerse, ne yapacaktım? Yuda'dan alacağım intikam hemen hemen aynı olurdu da, Domnikiia'dan nasıl bir intikam alacaktım? Hiçbir kurtarılma umudu olmayacağı için intikam almaktan başka çare kalmayacaktı. Yuda'nın kanını paylaştığı anda, ruhu cehennemlik olacaktı. Hemen oracıkta mı, yoksa ölümlü bedeninin yok olduğu zamanda mı cehenneme gideceğini bilmiyordum. Ama şimdi bir vampiri öldürecek birçok yol biliyordum. Acaba canım, sevgili Domnikiiam için hangisini kullanmam gerekecekti?

Kafamdan bu düşünceleri atarak ve kaygan zeminde at sürmeye yoğunlaşarak atımı tekrar dörtnala sürmeye başladım. Bu hareket kolumda, dırgenin girdiği yerde keskin bir acıya neden olmuştu. Onu tamamen unutmuştum ve şimdi seyahatimi geciktireceği korkusuyla durup ne kadar ciddi olduğuna bakmayı göze alamıyordum. Kolum hâlâ dizginleri tutacak kadar güçlüydü ve o anda ihtiyacım olan tek şey buydu. Soğuk kış havasında, kalbim yolculuğun heyecanıyla çarparak bir süre ilerledim. Aklım Petersburg'un etrafındaki tepelerde ve tarlalarda özgürce at bindiğim (Bonaparte adının Korsika dışında neredeyse hiç, Fransa dışında ise kesinlikle hiç duyulmamış olduğu) sorunsuz gençlik günlerime gitti. Bugün yaşadığım talihsizliklerin suçunu bir tek o adama yükleyebilir miydim? Opriçnikleri vampire dönüştüren de, Moskova'ya gelmelerini söyleyen de o değildi. Öncekini yapan Şeytan, (hepimizin isteğiyle) sonrakini yapan da Dimitriy idi. Ayrıca unutmamak gerekirdi ki, bütün öldürme becerilerine rağmen vampirler aslında yırtıcı değil leşçildiler. Gelişe-

bilmek için ölüm ve korku kalıbı içinde kalmaları gerekiyordu. Bunu garantiye almak için, barış zamanlarında Eflak'ta dikkati kendilerine çekmeden hayatta kalmalarına yetecek kadar çiftçi öldürerek varlıklarını göstermiş, ölümün sıradan hale geldiği savaş zamanlarında ise en bedensel isteklerine gömülmüşlerdi. Savaş, yaşanan ölümlerin ve katliamların yanında önemsiz görünecek diğer tüm kötülüklerin gelişmesi için ortam sağlamıştı. Savaş, tıpkı ormana başka bir ağaç eker gibi, herhangi bir suçu saklamak için en iyi yerdir ve savaşta iki taraftan ölen yüz binlerce insanın yanında Opriçniklerin öldürdüğü yüz kişiyi umursayacak adam var mıdır? Bonaparte o dönem yalnızca yüz binlerin ölümünden değil, tüm Avrupa'da değilse bile, Rusya'da gerçekleşen herhangi bir başka ölüm ve trajediyi küçümsemekten de sorumluydu. Kahraman olarak ölen bunca insan varken, korkmuş ve yalnız bir halde ölenleri kim hatırlardı ki?

Troitskoye'de at değiştirdim. Atın bir nalı yoktu ve tekrar yola çıkmadan önce neredeyse yarım saat beklemek zorunda kalmıştım. Eski atıma binmek cazip geliyordu; ancak, at yorulmuştu ve hızlı yürümekte bile zorlanıyordu. Tekrar yola çıktığımda arayı kapadım. Buna rağmen, Moskova'nın eteklerine vardığımda güneş batıyordu. Şehre doğru ilerledim ve kalanını yürümek üzere atımı Degtiyarniy Caddesi'nin az uzağında bir yere bağladım.

Kapıyı sabırsızca çaldım. Petro Petroviç açtı. Çamura bulanmış vücudumu bir aşağı bir yukarı doğru süzerek dudağını, onun yaptığı işi yapan bir adama pek de uymayan bir biçimde küçümsemeyle kıvırdı.

"Matmazel Dominique bu gece müsait değil," dedi daha ben ağzımı açmadan.

"Kiminle beraber?" diye sordum.

"'Müsait değil' derken, burada değil, demek istemiştim. Yarın tekrar şansınızı deneyin."

"Peki nerede?"

"Hiçbir fikrim yok. Akşam nerede olduğunu bilmesi gereken kişinin sen olduğunu sanıyordum." Adamı itip

Domnikiia'nın odasına doğru koşabilirdim, ama adamın yalan söylediğinden kuşku duymam için bir neden yoktu. Daha önce Domnikiia bir müşteriyle meşgulken, onu paylaşmamdan duyduğu zevkle bunu bana hemen söylemişti.

"Margarita burada mı?" diye sordum, onun Domnikiia'nın nerede olduğunu bileceği umuduyla. Şimdi Petro Petroviç'in tavrı biraz değişmişti. Onun gözünde artık tek amacı elindeki yıldızı kaçırmak olan âşık; onun hayatına kast eden adam değildim; yeniden, ilk tercihini bulamadığında onun yerine Margarita'yı da kabul etmeye hazır, herhangi bir müşteri olmuştum.

"Ah, demek ki beyimiz kumrallardan hoşlanıyor. Ama korkarım Margarita da müsait değil. Raisa müsait, ama lütfen yüzbaşı, önce gidin de bir üstünüzü başınızı değiştirin. Hatta bir de yıkanın. Raisa için değilse bile diğer müşterilerin hatırına."

Burnunu kırmak üzere olduğum etkisini bırakmış olduğunu umduğum sessiz ve düşünceli bir gülümsemeyle karşılık verdim, sonra döndüm ve yürümeye başladım. Domnikiia'yı aramaya nereden başlayacağımı bilmiyordum. Beni bulmak için hana gitmiş olma ihtimali vardı, ama Moskova'ya bu kadar erken döneceğimi beklemesi için hiçbir neden yoktu ve eğer oraya gitmiş olsa bile, orada olmadığımı görünce beklemeye devam etmezdi. En iyisi beklemek ve randevuevini gözetlemekti. Domnikiia'nın döneceğine emin olduğum ve Yuda'nın da geleceği tek yer burasıydı. Yuda'nın gündüz seyahat edemediği ve etse bile bunun en fazla benim hızımda olabileceği düşünülürse, onun beş saat içinde, yani saat on civarında geleceğini umabilirdim.

Bekleyecek, gözetleyecek ve saklanacak bir yer bulmak için meydana göz gezdirdim. Randevuevinin karşısındaki evlerin çoğu boşa benziyordu. Birkaç hafta önce tıpkı yağmacı Fransızların yaptığı gibi birisinin içine girmek hiç çaba gerektirmedi. Meydanı daha iyi görebilmek için üst kata çıktım. Karanlık, terk edilmiş evin basamak-

larını çıkarken aklım birkaç gün önce içinde onursuz bir şekilde yığılmış, Vadim'in de aralarında olduğu Rus, Fransız ve başkalarına ait, kısmen yenmiş, kalanı tavuk kemiği gibi fırlatılmış cesetlere gitti. Ama burada ne kötü bir koku ne de sıçan gürültüsü vardı. Yalnızca yağmalanmış, boş bir evdi ve yangınlardan kurtulan şanslı evlerden biriydi.

Yukarıda ön tarafa bakan bir odada, küçük bir eşya bulacak kadar da şanslıydım. Eski bir yemek masası sandalyesine oturdum ve uzun bir nöbet olacağını düşünerek meydana bakmaya koyuldum.

Birden şaşırtıcı bir şey oldu. Tam oturmuştum ki, Domnikiia'nın odasında bir ışık yandığını gördüm. Dürbünümü çıkardım, perdesiz pencereye doğru tuttum ve Domnikiia ile müşterisini gördüm. Sonuç olarak Petro Petroviç bana yalan söylemişti. Çıplaktı ve adama sarılmıştı. Adam pencereye doğru yürürken, kızın elleri adamın boynunda, bacakları da tüm ağırlığını taşıyacağı şekilde beline dolanmıştı. Kız onu öperken başı adamın yüzünü gizleyecek şekilde sağa sola sallanıyordu. Parlak, koyu renk saçları boynundan aşağı sarkıyor, omzunun aşağısında ikisinin bedeni arasında kaybolarak, kızın güzel beyaz sırtını açıkta bırakıyordu.

Yirmi dört saatten az bir süre önce, bir başkasının muhtemelen kaçacağı bir manzaranın gizli tanığıydım. İçimden yükselen bulantıya rağmen orada, kendi yaşadığım acıların hatıraları yüzünden durup bakmıştım. Ama şimdi nedenlerim çok daha karmaşıktı. Domnikiia'nın güvenliği için kesinlikle gözümün üstünde olması gerekiyordu, ama sevdiği kadını bir başka adamın kollarında gören kim olsa çekip giderdi. Her ne kadar uzun zamandır Domnikiia'nın mesleğinin gerçeğine razı olmuş ve bu adamların onun için hiçbir şey ifade etmediğine gerçekten inanıyor olsam da; yine de başımı çevirmem ve içimden yükselen kıskanç canavarı susturmaya çalışıyor olmam beklenirdi.

Ama ben, yalnızca başka iki insanı böylesi mahrem bir

faaliyet içinde görmekten dolayı değil, özellikle sevdiğim kadının, nasıl olup da çocukluğumda bana olması gerektiği öğretilen kadından bu kadar farklı (ilkel bir hayvan gibi) davrandığını görmekten dolayı da heyecanlanmıştım. Adamın bu kadar kandırıldığını, ilkel içgüdülerinin kölesi olduğunu görmekten ve kısa bir süre istediği her şeyi elde ettiği halde uzun vadede elinde hiçbir şey kalmayacağını bilmekten dolayı da mutluydum. Domnikiia'nın kalbinin, aşkının ve ruhunun sahibi bendim. Ta Aziz Vasiliy'e kadar gidiş dönüş kuyruk olsalar, onların terli çabalarının karşısında elimin nazik bir dokunuşu Domnikiia'ya daha fazla şey ifade ederdi.

Adam kolundaki bandaj dışında, beline kadar çıplaktı. Kendisine sarılmış olan Domnikiia ile beraber odanın içinde yürürken onu alttan desteklemek için ellerini kalçalarının altına koymuştu. Beraberce pencereye kadar geldiler; adam ona doğru yaslanırken kızın sırtı düzgün ve yumuşak bir şekilde cama yaslandı. Camdan biraz ayrıldılar ve adamın elleri kızın sırtında yukarı aşağı gezinirken birkaç dakika öpüşmeye devam ettiler. Sonra adam geri çekildi ve Domnikiia ayaklarının üzerine çöktü. Domnikiia adamın yüzüne bakarken, ben de onu ilk kez görme fırsatı buldum.

Bu, Yuda idi. Korkunç bir yumuşaklıkla Domnikiia'ya bakıyor, öpecekmiş gibi başını eğiyordu, ama gerçek niyetini ben biliyordum. Ayağa fırladım, ama yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Bağırsam, sesim duyulmazdı; duyulsa bile, bu onu durdurmazdı. Gerisin geriye merdivenlerden inmem ve meydanı geçerek onlara ulaşmam bir dakika sürerdi. Bir silah alsam, ona ateş edebilirdim, ama bunun bir vampir üzerinde bir etkisi olmazdı.

O dudaklarını Domnikiia'nın dudaklarından ayırıp nazikçe boynuna değdirirken tek yapabileceğim şey durup beklemekti. Kız eliyle uzun saçlarını tuttu ve sanki boynunu adamın ısırmasına izin vermek ve benim görmemi kolaylaştırmak istermiş gibi (belki de beni uyuşturan dehşet nedeniyle bana öyle görünüyordu) omzunun bir

tarafında topladı. Adam dudaklarını aşağı doğru kaydırdı ve dudakları Domnikiia'nınkilere değerken kız hafifçe geriye doğru kaykıldı. Domnikiia'nın omzunun arkasından yalnızca, Yuda'nın, gecenin içinden bana doğru bakan şeytani, gri gözlerini görüyordum. Uzun süre içmedi, ama az sonra kafasını kaldırdı ve bir adım geri çekildi. Domnikiia dengesi bozuk bir şekilde pencerenin doğramalarında oturuyor, destek almak için elleriyle yanlarına tutunuyordu. Yüzü adama bakar şekilde duruyordu, ama ifadesinin dehşet mi, itaat mi, esrime mi olduğunu göremiyordum.

Yuda cebinden bıçağını çıkardı. Ona zarar vereceğini düşündüğümden dolayı hissettiğim ani, gülünesi korku; halihazırda verdiği zararı düşününce birden geçti. Yuda bıçağın ikili ucunu göğsüne yasladı. Bir an gözlerini kapatıp bıçağı çekti ve sağ memesinin altında iki tane temiz, kırmızı çizgi oluştu. Yaralardan sızan kanlar, gergin karnına doğru akıyordu. Domnikiia ayağa kalktı, ona yaklaştı ve yaraların hizasına gelebilmek için hafifçe dizlerini kırdı. Bir elini adamın sol memesinin üzerine, diğerini omzuna koydu ve ağzını göğsüne bastırırken adamı kendine doğru çekerek adamdan birkaç dakika sonra, bu kez de kendisi adamın kanını içti.

Yuda elini Domnikiia'nın başının arkasına koydu ve göğsüne bastırdı. Gözlerini kapadı ve cinsel bir haz duygusuyla gülümseyerek başını tavana kaldırdı. Sonra başı düştü, birden açılan gözlerindeki zafer ifadesiyle pencereden dışarı, meydanın karşısına bakakaldı.

İçinde bulunduğum oda tamamen karanlık olduğu ve Yuda'nın orada olduğumu bilmesi imkânsız olduğu halde, bana doğru baktığını biliyordum.

26

Sandalyeme çöktüm. Yuda'nın yapmaya niyetlendiği şey konusunda uyarılmıştım. Yetişmek için Kurilovo'dan Moskova'ya uçmuştum. Olayın olduğu binanın kapısında durmuştum. Ve Yuda korktuğum her şeyi yaparken (çok sevdiğim bir başka yaratığı yok ederken) onun önce canını, sonra ruhunu ele geçirirken yine de, müdahale etmeden sessizce izlemiştim.

Binadan fırladım ve randevuevine doğru koşmaya başladım. Yarı yolda kafamı kaldırıp Domnikiia'nın penceresine baktım. Işığı hâlâ yanıyordu, fakat içeride Domnikiia ya da Yuda görünmüyordu. Ben bakarken, ışık söndü. Durdum. Randevuevine gitsem de yapabileceğim bir şey yoktu. Öldürebilecek durumda değildim. İçeri girsem, Yuda için ve hatta, düşünmeye bile dayanamıyordum, onun için bile kolay bir av olurdum. Hiçbir şeyi düşünmeye dayanamıyordum. Döndüm ve şehrin karanlık sokaklarına daldım. Domnikiia'nın bu gece yaşamasına izin verecek, onu ertesi gün öldürecektim.

O gece nerelere gittiğimi bilmiyorum. Gündüz seyahatim boyunca uykumu kaçıran tüm karabasanlar gerçek olmuştu. Tuhaf bir biçimde, Yuda'nın beni kandırdığı duygusuna kapıldım. Onun epeyce bir süre Moskova'ya varamayacağını hesaplamıştım; benden önce varamayacağına ise emindim. Bu yüzden, eğer varması mümkün değilse, varamaz sanmıştım. Oysa o yalnızca kanını Domnikiia'nınkiyle karıştırmakla ve onu da kendisi gibi

cehennemlik bir yaratık haline getirmekle kalmamıştı. Az önce görmüş olduğum ve olmamış olması gereken şey dışında müthiş mantıklı bir muhakemeydi. Domnikiia bir vampir olmuştu ve mantık tanrılarına başvurmak bunu değiştiremezdi.

Ve Yuda'nın nasıl olup da Moskova'ya benden önce geldiği konusunda bir dolu fikir yürütmek için biraz hayal gücü yeterli olmuştu. Nasıl olup da fizik kurallarının böylesi bir yaratığa işleyeceğini düşünebilmiştim? Bazı efsanelere göre kendisini yarasaya bile dönüştürebilirdi. Bir yarasa ne kadar hızlı uçabilirdi? Fark etmezdi; yarasa biçiminde bir vampir ondan hızlı uçardı. Kendisini bir cüceye dönüştürmüş ve Moskova'ya eyerimdeki çantada gelmiş olabilirdi. Mantıkdışı mıydı? Bunu söylemek bana mı kalmıştı? Üstelik fark etmezdi. Yuda, her nasılsa Moskova'ya gelmişti. Bir şekilde bunu başarmıştı. Ama Yuda'nın uyması gerekmeyen kurallara bağlı kalmıştım. Birdenbire vezirinin bana öğretilenden farklı bir biçimde ilerleyebileceğini söyleyen biriyle satranç oynuyor gibiydim.

Doğaüstü olana gitmeye de gerek yoktu. Yuda'nın ihtiyacı olan tek şey, bir araba ve bir sürücüydü. Adam onu palas pandıras Domnikiia ile randevusuna yetiştirmeye çalışırken o, karartılmış camlı arabanın arka tarafında, tabutunun içinde güneş ışığından korunarak uyuklayabilirdi. Onun gün ışığında yapamayacağı şeyleri yapan bir insan hizmetkârı olduğundan zaten şüpheleniyordum.

Doğru açıklamayı seçmeye gerek yoktu. Sorun, olasılıkları daha önce düşünmemiş olmamdı. Kibirli bir şekilde, Yuda'yı yendiğime inanmış olmasaydım, olanları durdurabilirdim. Kendi aptallığımdan korkmuştum.

Ama gerçek korkuyu, Yuda'nın hiçbir zorlamada bulunmadığını düşünürken yaşadım. Domnikiia her şeyi isteyerek yapmıştı. Beni ya da Tanrı'yı ve hatta hayatın kendisini bile, sonsuza kadar yaşama ihtimalinin (ki bunun yolu, sonsuza kadar lanetlenmekten geçiyordu) cazibesine karşı koyacak kadar sevmiyordu. Opriçniklerin

vampir olduğunu biliyordu, ona söylemiştim. Onların kötü olduğunu biliyordu. Bundan söz ettiğimiz zamanlarda, sonsuza kadar yaşamanın bir hayal olduğunu söylediği, Yuda'nın ağdalı mektubuna beraberce güldüğümüzde benden hep bir şey saklıyordu. İçin için Yuda'nın haklı, benimse haksız olduğumu düşünüyordu.

Bu ihanet çok canımı yakmıştı. Domnikiia'nın yaptığı seçimi bir yabancı, ya da beni sevmesini beklemediğim halde tanıdığım ve hatta sevdiğim biri yapmış olsaydı, her şey farklı olurdu. Vampir olmayı isteyecek kadar aptal ya da yoz olduğunu düşünerek o insan için geçici bir süre üzülürdüm, ama onların gerçek yaradılışlarının farkına vardığımda başta duymuş olduğum bütün sempati yok olurdu. Tam da Yuda'nın dediği gibi vampir olabilmek için gereken tek nitelik istiyor olmaktı ve aynı istektir ki, insanlığın geri kalanına duyulacak herhangi bir sevgi beklentisini safdışı bırakmak için yeterliydi. İnançlı bir katil, belki annesi hariç kimsenin kendisine acımasını beklemez. O zaman bile annesi, benim suçum ne diye düşünmez mi? Yani yalnızca Domnikiia için üzülmüyordum. Kendim için ağlıyordum. Birçok koşulda olduğu gibi, kendi çıkarım ön plandaydı. Aldatılan "bendim" Domnikiia "beni" değil, Yuda'yı seçmişti. Bunu önlemek için gerekenleri yapmamıştım. Acımın nedeni benim küçük düşmüş, Yuda'nın üstünlük kazanmış olmasıydı. Domnikiia da bu mekanizmanın bir parçasıydı, ancak duygularım onunla başlayıp bitmiyordu.

Yine de bunların hiçbirisi doğru değildi. Bunların hepsi Domnikiia'nın sevgime layık olmadığı; bu yüzden onu hoş görmediğim, yani hissettiğim üzüntünün onun için olmadığı gerçeğine dayanıyordu. Ama onun için üzülüyordum. Onu tanıyordum. Kararını anlık bir yoldan çıkmayla verdiğini, içinden binlerce ses "hayır" diye haykırırken, "evet" diye fısıldayan sesin ağır bastığını biliyordum. O binlerce ses artık sonsuza kadar susturulmuştu; bundan emindim. Emindim çünkü Matfey, Pyotr, Yuda ve diğerlerinin gözlerine bakmış ve bu seslerin ne kadar

azaldığını görmüştüm. Bir sene önce beni Domnikiia'yı ilk kez ziyaret etmeye ikna eden de yine böyle küçük, gürültücü bir sesti. Hep bir ağızdan "Marfa" diye bağıran sesler o zaman boğulmuştu ve daha yeni yeni aklıma geliyordu. O zamandan bu zamana kadar Domnikiia ile ilişkim bana hep güzel ve doğru görünmüştü. Domnikiia da yeni haliyle ilgili böyle mi düşünüyordu? Yuda'nın kanını tatması onu bir anda (tıpkı benim onun etinin tadına ilk kez baktığım zamanki gibi) önünde uzanan varoluşun ne kadar zevkli olduğuna tamamen ikna mı etmişti?

Tehlikeli bir yoldaydım. Domnikiia'yı ve onu yargılamamak için geçerli olabilecek nedenleri bütün gece keyifle düşünebilirdim, ama ertesi gün, gün ışığıyla beraber onun ölmesi gerektiğini ve bunu yapanın ben olmam gerektiğini biliyordum. Maks'ın ajan olduğunu öğrendiğimde ona duyduğum sevgiyi unutmam zor olduysa da, yüreğimi, Domnikiia'nın kaprisle bana karşı dönen kalbine bir tahta mızrak saplayacak kadar soğutmam daha da zor olacaktı. Doğruydu, bir vampir ölümü, bir Fransız ajanından çok daha fazla hak ediyordu; ne var ki diğer yandan Domnikiia'ya duyduğum sevgi, Maks'a duyduğum sevgiden çok daha fazlaydı. Çok daha fazla değil; farklıydı. Sonuçta, Maks'a karşı davranış biçimimin doğru olup olmadığıyla ilgili kuşkularım üzerinde daha önce düşünmüştüm, hâlâ düşünüyordum. Üzerinden günler, aylar, yıllar geçtikten sonra bile Domnikiia'yı öldürmekle doğru bir iş yapıp yapmadığımı düşünüyor olacaktım. Bundan dolayı bu gece, zamanı geldiğinde kararsızlığımın en alt düzeyde olması için, nefretimi bileme zamanıydı. Onu yok ettikten sonra uzanıp kuşku lüksü içinde yüzebilirdim. O sırada üzülmekten başka yapabileceğim bir şey kalmamış olurdu.

Kendimi Dimitriy ile kısa bir süre boyunca Boris Mihailoviç ve Natalya Borisovna ile beraber kaldığımız, Kitay Gorod'daki kilisenin bahçesinde buldum. Sırtımı bir mezar taşına dayamış yerde oturuyordum ve karın rutubeti içime işliyordu. Ne oraya geldiğimi ne de ne kadar

zamandır orada bulunduğumu hatırlıyordum. Uyuyakalmış olmadığıma emindim, ama gece nasılsa geçmişti. Gökyüzü fark ettirmeden yıldızlı bir karanlıktan öfkeli bir maviye dönüşmüştü ve bir tek ben ve güneşi karşılayan kuşlar bunun farkındaydı. Bu sefer karabasanım, kuşların güneşe karşı şakımaya başlamasıyla sona ermedi. Daha da kötüleşti. Gece gördüğüm dehşet dolu manzaralar, gün boyu göreceklerimin yalnızca uvertürüydü. Domnikiia'yı öldürecektim. Ama bu dehşet o kadar büyük bir dehşetti ki, yalnızca seyirci olarak kalmayacak, ona katılacaktım da. Her an geri adım atabilirdim ve dehşet son bulabilirdi, ama bunu (düşünmekte bile zorlandığım) onun yaşamaya devam edeceği ihtimali izleyecekti. Önceki akşamki eylemsizliğimin bedelini bugün ödeyecektim.

Ama gün uzundu. Şimdi, tam güneş doğmuşken gitmem için bir neden yoktu. Dün Domnikiia'yı kurtarmak üzere Kurilovo'dan Moskova'ya koşturmak için gün ışığında sekiz saatim vardı. Başaramamıştım. Bugün aynı miktarda gün ışığım vardı ve yapmam gereken tek şey Moskova'nın birkaç sokağında dolaşmak, bir odaya girmek ve zaten ölmüş olan bir bedene tahta bir hançer saplamaktı. Yola çıkıp görevimi yerine getirmek için öğleyi bekleyebilirdim ve yine de öğleden sonranın çoğu bana kalırdı.

Hemen yola çıktım. Domnikiia kendi cehennemî varlığının farkına varacak durumda olmayabilirdi, ama içimde ona karşı bir sevgi kırıntısı kaldıysa, onu gereksiz bir şekilde geciktirmeden ortadan kaldırmak benim görevimdi. Yüzüme sürmek için bir avuç kar aldım ve karda kan lekeleri olduğunu gördüm. Etrafımdaki bütün kar kan lekeleriyle kaplıydı. Bu kendi kanımdı. Kolumdaki yara gece nasılsa açılmış ve yanı başımdaki kara akmıştı. Temiz kar bulmak için biraz uzandım ve yüzümü karla yıkadım. Zaten yeterince üşümüştüm ama buzla bu temas beni diriltmiş, uyandırmıştı. Ağzıma bir avuç kar aldım ve dilimin üzerinde erittim. Sonra yapmam gerekeni yapmak için yola koyuldum.

Kilisenin bahçesinden çıkarken, düşüncelerim beni bir kez daha yanılttı. Degtiyarniy Caddesi'ne doğru da aksi yönüne doğru da gitmemiş; sanki oraya gitmek istemiyormuş gibi, çevresinden dolanan bir yola girmiştim. Yörüngem dairesel ya da kuyrukluyıldız gibi eliptik değil, bir göktaşı gibi helezoniydi. Her dönüş beni Domnikiia'ya yaklaştırıyordu, ama asla dosdoğru ona yönelmiyordum. Tıpkı Smolensk'ten sonra Moskova'ya geri döndüğümde sanki randevuevine tesadüfen gidişim gibi. Sanki arzumu çalan hırsız, doğru ve yanlış olana dair bildiklerimin bekçisini çaktırmadan geçebilecekmiş gibi. Şimdi ahlakımın, duygularıma fark ettirmeden yol alması gerekiyordu.

Az sonra yine onun penceresinin altındaydım. Zemin katta, onunkinin altında bulunan pencere doğrudan salona açılıyordu. İçeri süzülmek ve birkaç saat sonra ön kapısında saygıdeğer bir müşteri gibi karşılanarak içeri alınacağım bu yerdeki odaya çıkmak çok kolaydı. Açık pencere tam karşımdaydı ve hemen arkasında Domnikiia'nın odasına, yani Domnikiia'ya, yani onun ölümüne çıkan merdivenler vardı ve istesem kaçabilirdim.

İçeri girdim.

İçerideki sessizlik ve karanlık tanıdık değildi. Pazarlık diğer odalardan çok bu odada yapılıyordu. Önceleri burası hep mutlu, ışıklı ve gürültülü bir yerdi. Yukarıdaki odada tek ve belirli bir şey yapmayı hedefleyen ben, geçmişte burada pek oyalanmak istemezdim, bu yüzden dükkânın ön tarafı beni hiç ilgilendirmemiş, bana hiç cazip gelmemişti. Bu sefer, aklıma gelen bu hatırayla neredeyse gözyaşlarına boğulacaktım. Buraya her girdiğimde hissettiğim beklentiyi; bakışlarımın utangaç bir şekilde o kızdan bu kıza dolaşıp nihayet Domnikiia'da durduğunu; bazen onu orada göremeyince gelip hatırımı sormak için merdivenlerden inmesini beklediğimi hatırladım. Oda karanlıkta bile bunların izini taşıyordu. Kızların bir zamanlar odayı dolduran alçak sesli konuşmalarını ve âşıklarının alçak ve gereksiz bir şekilde baştan çıkarıcı mırıltılarını hatırladım. Bu, odaya son girişim olacaktı. Bu

karanlık ve sessiz haliyle burayı çok farklı bir olaya girdiğim bir oda olarak hatırlamaktan korkuyordum. Geri durarak yalnızca mutlu zamanları yeniden yaşamakla kalmıyor, aynı zamanda yapmak zorunda olduğum şeyi yapmak için yukarı çıkmayı da geciktiriyordum.

Dışarısı aydınlık olduğu halde pencerelerdeki ağır perdeler içeriyi loş yapıyordu. Masada bir mum vardı; yaktım. Titreşen alevin oluşturduğu belli belirsiz gölgeler, odayı her zaman olduğu gibi canlı hale getirmeye yetmiyordu. Merdivenlerden çıkmaya başladım. Üçüncü ve beşinci basamaklar, basmamla beraber, yüksek ve tiz bir sesle öttü. Saat sekiz buçuğu geçiyordu, ama binadaki hiç kimsenin henüz kalkmaya yeltenmeyeceğini biliyordum. İş gece geç saatlere kadar sürüyordu ve neredeyse tüm sabah uyuyarak toparlanmayla geçiyordu. Yaptığım gürültü kimseyi uyandırmamıştı.

Sahanlığı geçtim ve elimi Domnikiia'nın kapısının tokmağının üzerine koydum. Tokmağı çevirmeden önce kulak kabarttım. İçeriden hiç ses gelmiyordu. Ne beklediğimi bilmiyordum. İçimden kapıyı çalmak geliyordu. Bunun yerine, açıkça kibarlığa işaret eder bir şekilde bir duraksadım. Tokmağı çevirdim ve içeri girdim.

İçerideki her şey tanıdıktı. Domnikiia'nın kapının karşısında duran tuvalet masasının üzeri kozmetik malzemeleriyle doluydu. Bir yanında pencere vardı; parlak gün ışığı kepenk ve kalın perdelerden pek az geçip içeri girebiliyordu. Tam karşıda yatağı vardı. Hafif soluğunu duyabiliyor ve her soluk alıp verişiyle birlikte battaniyesinin inip kalktığını görebiliyordum. Soğuk bir geceydi ve örtülere sıkı sıkıya sarınmıştı. Yalnızca güzel yüzü dışarıdaydı. Atkuyruğu yapılmış uzun, koyu renkli saçları yandaki yastığa yayılmıştı.

Perde ve kepenkleri sonuna kadar açıp dışarıdaki güneşin pencereden odasına girmesine ve onun bedensel artıklarını, Yakov Zevedeyev ve Pyotr'a yaptığı gibi yok etmesine izin vermek kolaydı, ama aklıma güneş ilk kez üzerine vurduğunda Pyotr'un gözlerindeki dehşet dolu

bakışı ve güneş ışığına çıkarken Yakov Zevedeyev'in attığı çığlık geldi. Bence bu, onlar için ölümlerin en korkunç ve acı dolu olanıydı. Bu Domnikiia'ya yapmak istediğim şey değildi. O ikisinin ve diğer Opriçniklerin, kendi ölümlerinin ve bu ölümü benim yüzümden tattıklarının farkında olmalarını istemiştim. Bu yüzden (hâlâ uyanık olduklarını garantiye almak için) ahıra şafak sökmeden önce gitmiştim. Domnikiia ile durum bunun tam tersineydi. Vampir olarak hayatının ne kadar kısa sürdüğünün ya da bunu sona erdirenin ben olduğumun farkında olması gerekmiyordu. Onun gerçek hayatına önceki gece Yuda tarafından son verilmişti. Ben yalnızca onun pisliğini temizliyordum.

Mumu yatağın başucundaki komodine koydum ve nazikçe yanına oturdum. Mumun ışığı, hemen yanındaki, iki ya da üç kez ısırık alınmış bir elmayı aydınlatıyordu. Domnikiia ısırdığından beri geçen sürede, meyvenin eti kahverengiye dönmüştü. Bu kesinlikle onun yediği son yemekti, yiyebileceği son et. Ona bakmaya çalıştım, ama beceremedim. Başka tarafa döndüm, başımı ellerimin arasına aldım ve sessizce hıçkırmaya başladım. Bir kez daha nefretimi aklıma getirmeye çalıştım. İsteyerek bu canavara dönüştüğü halde ona karşı duyduğum bir nefret değildi. Vampirlere ve özellikle de Yuda'ya karşı duyduğum bir nefretti. Şimdi arkamda yatan yaratık Domnikiia değildi; Yuda'nın yarattığı bir şeydi: tüketip kendisinin devamı haline getirerek yozlaştırdığı bir yaratık. Fransız kuşatması altındaki Moskova gibiydi. Sokaklar ve binalar güzel ve tanıdıktı; ancak, onu inşa eden ve içinde yaşayan insanlar olmadan bir anlamları yoktu. Eğer Fransızları yok etmek için fiziksel olarak Moskova'yı da onlarla beraber yok etmek gerekiyorsa, o zaman tamamdı. Yatakta yanımda yatan canavar ruhu yok etmek için, çalmış olduğu güzel ve tanıdık bedeni de yok etmek gerekiyorsa ona da tamamdı. Bedeni yalnızca, bir zamanlar onu işgal eden ruhtan kalan bir yadigârdı. Vali Rostopçin (eğer adı gerçekten Rostopçin idiyse) şehrin çoğu kısmını yok et-

mekle birlikte, yağmacı Fransızların da yaşayamayacağı hale getiren yangınları başlatmakla gerçek bir vatansever olduğunu kanıtlamıştı. Şehrin özünün yapılarda değil, insanlarında olduğunu kavramıştı. Onunla aynı fikirde olmayan hiçbir gerçek Rus yoktu.

Ama şu anda Rostopçin'in amacına bağlı azmini göstermek zorundaydım. Daha büyük bir iyilik için fiziksel olanı yok etmek zorundaydım. Daha büyük iyilik dediğim Domnikiia'nın ruhu değildi; o çoktan yok edilmişti. Onun hafızasıydı. Eğer onun bu değişmiş halindeki varoluşunu birkaç saatle sınırlandırabilirsem, o zaman dönüştüğü yaratık, hayatının iyilikle dolu yıllarının şerefine leke süremezdi.

Yatak örtülerini çektim; basit bir gecelik giydiği bedeni ortaya çıktı. Bütün batıl inançlara rağmen onu korumak için hiçbir şey yapamamış olan gümüş haç hâlâ boynundan sarkıyordu. Hafifçe mırıldanarak yüzündeki saç parçasını çekmek için elini kaldırdı, ama uyanmamıştı. Eli sanki kalbini koruyormuş gibi göğsünün üzerine düştü. Elini hafifçe dürttüğümde tembel bir hareketle yanına düştü, ama başka hiçbir şey olmadı. Tahta hançerimi çıkardım ve iki elimle kavradım. Hançerimi (aslında bir öncekini) ilk kez yaparken aramızda geçen konuşmayı hatırladım. Hançeri ona doğru sallayıp bağırdığımda gözlerinde gördüğüm korku geldi aklıma. Bu yolu seçmeye ve vampir olmaya o zaman mı karar vermişti? Yoksa bu kararı daha yakın bir zamanda mı vermişti?

Üzerine diz çöktüm ve hançerin ucunu kalbinin tam üzerine dayadım. Bu yaratıklardan birisinin lanetli varlığına son vermek için yapmam gereken tek şey ağırlığımı ellerimin, oradan da hançerin üzerine bırakmaktı. Domnikiia'nın cesedi acaba ne kadar zamanda çürürdü? Ne de olsa o diğerleri gibi toza dönüşmeyecekti. O daha on iki saat önce ölmüştü. Bu pek bir üstünlük sayılmazdı. Hançeri saplayıp hayatına son verdiğimde, vücudu her zamanki gibi mükemmel bir şekilde kalacak ve ölümlü bir kadınınki gibi zaman içinde çürüyecekti. Gözlerimi

kapadım ve yapacak olduğum şey için güç toplamak üzere dua ettim. Ağırlığımı verip tahta hançeri içine sokmak çok kısa sürecek bir hareketti. Yapmam gerekeni yapabilmek için gücün ve nefretin içime dolacağı o anı bekledim. Bekledim.

Ben Rostopçin değildim. Elime bir meşale verilse, Bonaparte'ın yaşadığı yer işaret edilse Moskova'yı ne kadar yakabileceksem, Domnikiia gibi bir güzelliği de o kadar yok edebilirdim. Ben Othello'nun acınası kuzeniydim. Aşkımın aklım üzerindeki zaferi, bütün duygularım aksini söylerken öldürememem anlamına geliyordu. Beni aşan bir şeydi; sanki içimde karşı koyamadığım bir güç, Domnikiia'nın şimdi dünyadan ayrılmasına dayanamayacağımı, onun yaratılışına akıtılmış olan onca aşkın bu kadar kolay bir şekilde bir kenara atılamayacağını söylüyordu.

Ama onu öldürmeyeceksem, ne yapacaktım? Onu şimdi terk edecek ve hiç görmeyecek, ama bir masumun tuhaf ölümünü duyduğumda ondan mı kuşkulanacaktım? Bu üzüntü beni mahvederdi. Her korkunç ölüm, bugünkü eylemsizliğim yüzünden benim suçum olurdu. Şimdi Domnikiia'nın bedenini yurt edinmiş bu yaratığı öldürmemeyi seçerek, onun yaratacağı her ölümün sorumluluğunu almış oluyordum. Yarın savaşta ya da bugün kendi ellerimle ölecek olsam (bu da aklımdan geçmişti), sonradan ölecek olan bütün ruhların ölümünün günahı, sorgu gününde yine bana sorulacaktı. Hançeri Domnikiia'nın göğsüne saplamamak kendi ebedi ruhumu lanetlemekti, yine de bunu yapamıyordum. Yani lanetlenmiştim. Bunun kesinliği önümde yeni bir ihtimal ufku açmıştı. Bana ahlaki sonuçlarını düşünmeden istediğim şeyi yapabilme özgürlüğünü sağlamıştı. Yaptığı küçük bir hırsızlık için idamına karar verilmiş biri gibi, istediğim suçu işleyebilirdim. Hatta hırsızdan bile özgürdüm, çünkü o, ölümden sonra başına gelecekleri düşünüp korkuyor olacaktı.

Düşünmesi heyecan vericiydi; ancak, kafa yormaya devam ettikçe yapmak istediğim (özellikle de bu yeni

özgürlüğe gelene kadar denememiş olduğum) pek fazla ahlakdışı hareket olmadığını fark ettim. Özellikle iyi bir insan olduğumu düşünmezdim, ama hayatımın bir yerlerinde kötü olma dürtümü kaybettiğim (belki de hiç edinmediğim) anlaşılıyordu. Bu davranışım sonunda cezalandırılmaktan korkmam nedeniyle gelişmemişti; belki de ömür boyu duymuş olduğum korkuların yarattığı birikim nedeniyle karakterimin doğuştan bir parçası haline gelmişti. Peki, kötü olmayı istememek beni iyi mi yapıyordu? İyilik kesinlikle kötü dürtülere karşı direnmekten kaynaklanıyordu, onların yokluğundan değil, öyle değil mi? Ayartmalara kapılmamak için Tanrı'ya yalvaranlar yalnızca zayıflardır. Güçlüler güçlerini ölçmek için ayartmalara ihtiyaç duyarlar. Beni ayartan tek şey vardı: Domnikiia'nın aşağılık varlığının yaşamasına izin vermek ve buna hiç savaşmadan teslim olmuştum. Bunun için geç kalmadığımı, kendi kurtuluşum için yalnızca elimi kaldırıp sonra aşağı bırakmam gerektiğini, ama bunu yapmayacağımı, hiçbir zaman yapamayacağımı biliyordum.

Kendimi lanetleme kararımın akla yakın tek avantajı vardı. Dünya üzerinde kalan son günlerimi, ondan ayrılışımdan sonra izleyeceğim yolun baş aşağı olacağını bilerek yaşayacaksam, en azından yalnız olmayacaktım. Domnikiia ile birlikte olacaktım. Kendisinin kısa bir süre önce olduğu gibi beni de alıp bir vampir olarak yeniden yaratmasına izin verecektim ve böylece cehenneme el ele yolculuk edecektik. En son böbürlenme ihtimaline asıldığımın farkındaydım; yanında olmamı isteyecekti. Eğer istemezse vampir olarak yeniden doğmayacak şekilde onun ellerinde ölecektim. Kibrim ustalıkla cezalandırılmış olacaktı.

Tahta hançerimi yatağımın yanına koydum ve Domnikiia'nın güzelliğine son kez baktım, sonra parmaklarımı yaladım ve başucumuzda duran mumu söndürdüm. Çizmelerimi, paltomu ve kılıcımı çıkardım, yere attım ve yanına uzandım. Paltomun altında, yaralı kolumun bıraktığı kanlı pisliği gördüm, ama bunun önemi yoktu. Eğer

uyanırsam Domnikiia ile aynı türde bir yaratık olmak için uyanacaktım ve önümüzde sonsuz bir beraberlik olacaktı. Böyle bir yaranın benim için hiçbir önemi yoktu. Uykum geldiği halde iki gece boyunca gözümü kırpmamıştım ve hayatımla ilgili bu kadar önemli bir karar vermek için uygun durumda olup olmadığımı merak ediyordum. Bu, karıma ve oğluma karşı hissettiklerim açısından nasıl bir anlam taşıyordu? Benim ruhum cehenneme yazgılı olsa bile, onlar en azından hayatta olduğum süre içinde eşliğimi ve desteğimi hak etmiyorlar mıydı? Bunları yanıtlayamayacak kadar yorgundum.

Yapacak olduğum şeyin en ilginç yönlerinden biri de, dönüp kendi ölümüme bakabilecek olmamdı. Ölümü, isteyip de izleyemediğim daha birçok zaman olduğu halde dışarıdan birçok kez izlemiştim, ama bir vampir olarak, nasıl öldüğünü gerçekten hatırlamak ender yaşanan bir ayrıcalık olacaktı. Ve cennete de cehenneme de gitse, bütün ruhların eşit şansa sahip olması gerektiğini düşünüyordum. Eğer bunu düşünmüyor olsaydım, bu kez de cennete ve cehenneme inanıp inanmadığım sorusu gündeme gelecekti. Bu durumda, lanetlendiğimden nasıl bu kadar emin olabilirdim?

Ama bunları düşünmek anlamsızdı. Yakında öğrenecektim. Uyuyakaldım.

27

Uyandığımda bir rahatsızlık hissettim. Çevremdekiler tanıdık gibiydi ama ısrarla çözülmeyi isteyen bir mesele olduğunun farkındaydım. İlk ve muhtemelen önemsiz gözlemim, hâlâ hayatta oldığumdu. Sağıma doğru uzandım ama Domnikiia artık yanımda değildi. Kalkmış olmalıydı. Beni görmüş olmalıydı. Onun kanını içip vampir olmuş olabilmem için benim de uyanık olmam gerekiyordu. Bunu yapmak için kalkıp yeniden yatmış ve olanları unutmuş muydum? Fiziksel ya da zihinsel olarak farklı olup olmadığımı anlamaya çalıştım. Hiçbir yere varamadım.

Pencereye doğru ilerledim ve dışarı baktım. Anladığım kadarıyla sabahın ileri saatleriydi. Karlar güneşin ışıklarıyla parıldıyordu. Yansıyan ışık yüzümde parladı ve elimin gölgesini yanımdaki boş yastığa düşürdü. Vampir değildim. Önceden düşündüğüm gibi, bu yaratıklardan birisi olmak, beni yaratanın kanını emebilmek için kendimde olmalıydım. Domnikiia beni henüz kendisi gibi bir yaratık haline getirmemişti, ama yakında getirecekti. Dışarıda bir ayak sesi duydum ve kapının tokmağı dönmeye başladı. Vampir olacağıma dair inancım birdenbire kaybolmuştu. Beni bunu düşünmeye iten mantık zincirine geri dönmem imkânsızdı. Domnikiia'nın dişlerini boynuma geçireceği ve kanımı içeceği ihtimali şimdi mide bulandırıcı ve korkutucu geliyordu. Kendimi böyle bir yazgıdan korumak için onu seve seve öldürürdüm.

Yatağın, bir önceki gece hançerimi bıraktığım tarafına doğru uzandım. Kolumdaki acıyla beraber, uyurken kolumdaki yaranın sarılmış olduğunu da fark ettim. Hançerim orada değildi. Odaya göz atıp onu buldum. Sandalyenin üzerinde, güzelce katlanmış paltomun üstünde duruyordu. Çizmelerim sandalyenin hemen yanındaydı ve kılıcım arkasından sarkıyordu. Ben daha elimi uzatamadan kapı açıldı. Sonra paniğim yatıştı. İçeride gün ışığı vardı. Odaya giren her kimse, vampir olamazdı. Eğer Domnikiia ise, benim müdahaleme gerek kalmadan hemen yok olurdu. Öyle bile olsa, yatakta korkudan büzülüp battaniyeleri başıma kadar çekerdim.

Domnikiia idi. Elinde, üstünde ekmek, soğuk et ve kokusundan içinde kahve olduğunu anladığım bir çaydanlık olan bir tepsi vardı. Odanın içinde yürüdü, pencereyi geçti ve tepsiyi tuvalet masasına bıraktı.

"Günaydın," dedi ışıltılı bir sesle. Yanıt vermedim. Yatağa gelip yanıma oturdu. Vampir olmadığını anlamış olduğum halde, geri çekildim. Fark ettiğini belli eder bir şey yoktu. Kollarını boynuma doladı, başını omzuma yasladı ve beni kendine doğru çekerek boynumu öpmeye başladı.

"Bu çok güzel bir sürpriz," dedi.

"Ne?" diye inlemeyi başardım.

"Seninle beraber uyanmak, elbette!" Oturdu ve bacaklarını battaniyenin altına soktu. "Burada olduğunu biliyordum gerçi. Petro Petroviç aradığını söyledi. Yine de, beni görmeye gelmeyi bu kadar geciktirmeni beklemiyordum. Kimseye fark ettirmeden nasıl çıkıp gideceğini de bilmiyorum. Önce banyo yapabilirsin elbette." Kalktı ve tuvalet masasına doğru gitti.

"Üzgünüm," diye mırıldandım içgüdüsel bir tepkiyle. Kalbim çarpıyordu ve hızla rahatlamıştım. Zamanı geri döndürmek ve dehşetin asla var olmadığını görmekten başka hiçbir çözümü olmayan müthiş dehşet dolu bir karabasandan sonra gerçeğe uyanmak gibiydi. Önceki gece Domnikiia'nın penceresinde gördüğüm şey karabasan

değildi, ama ona benzer bir dehşetti. Yine de, her nasılsa kaçınılmaz sonucu gerçekleşmemişti. Domnikiia bir insandı. Gece boyunca düşünmelerim sonucunda yapacak mantıklı bir şey bulamamıştım ve şimdi, basit ve açıklanamaz çözüm gelmişti. O vampir değildi.

"Ah, çok üzgünüm Lyoşa," dedi gerçek bir kederle. "Dalga geçiyordum. Ne kadar kötü kokuyor olursan ol, seni her zaman seveceğimi biliyorsun." Özellikle yüzündeki hayal kırıklığını görünce, gülümseyip yaptığı espriyi onaylamamamın kabalık olduğunu anladım, ama herhangi bir tepki gösteremeyecek kadar düşüncelere dalmıştım. Elinde bir fincan kahveyle geldi. "Kolun nasıl oldu?"

"Dün gece neredeydin?" diye sordum.

"Çok öğrenmek istiyorsan, bir müşteriye ziyarete gitmiştim. Bütün işim buradakiyle sınırlı değil."

"Ne zaman geri döndün?" Yaşadığım şoku ve korkuyu bastırabilmek için alçak ve ihtirassız bir sesle konuşuyordum.

"Nedir bu, Lyoşa?" dedi kızgınlıkla ayağa fırlayarak. "Ne iş yaptığımı biliyorsun. Birdenbire ayrıntıya mı girmek istiyorsun?"

"Söyle bana!" diye homurdandım yalvarır bir sesle, ona dönük bir şekilde yatağa uzanırken. Yatağın yanına diz çöktü ve başımı ellerinin arasına aldı.

"Nedir bu, Lyoşa?" diye sordu, bunun nereden çıktığını anlamak için gözlerimin içine bakarak. "Neden bu haldesin?"

"Seni dün Yuda ile gördüm," dedim sakin bir şekilde.

"Ne?" İnanmazlığı sahici görünüyordu.

"Şu pencereden," dedim işaret ederek. "Sizi izledim."

"Beni mi gözetliyordun?" Kızgınlıktan çok hayal kırıklığı yaşıyordu.

"Bunun için çok geç," dedim, bileklerinden tutup ayağa kalkarken. "İkinizi ve beraber neler yaptığınızı gördüm."

"Lyoşa, dün gece bu odada bir erkek yoktu." Sesi, hayatının bana söyleyeceklerine bağlı olduğunu anlamış gibi, buz gibi soğuk çıkıyordu.

"Öyle mi!" diye homurdandım. "Bence sen avukat olmalısın. Bir erkek görmedin, ama Yuda'yı gördün."

"Gece yarısına kadar buraya dönmedim ve gelir gelmez yattım. Bana ne gördüğünü anlat."

"Olanları gördüm. İkinizi birlikte gördüm. Seni pencereye kadar taşıdığını gördüm. Seni ısırdığını gördüm. Senin..."

Domnikiia elini geceliğinin yakasına koydu ve boynunu görebileyim diye sıyırdı. "Eğer beni ısırdıysa, yara izleri nerede?" Vampirle teması olmadığını iyice görebileyim diye boynunu gererek başını bir o yana, bir bu yana çevirdi.

Dilim tutulmuştu. Elimi boynuna koydum ve zaten apaçık olan durumu teyit etmek için derisini gererek yakından baktım. Kafam karışmış halde yatağa çöktüm; o da yanıma oturdu. Başımı kucağına koydum ve boş gözlerle tavana bakmaya başladım.

"Belki de hayal gördün, Lyoşa," dedi yatıştırıcı bir sesle, bana ilk kez belirgin bir şekilde annemi hatırlatarak. Üzgün bir şekilde başımı salladım.

"Hayır. Hayal değildi. Gördüm. Olanları gördüm."

"Ve benim vampir olduğumu düşündün, öyle mi?" Sorusunda alaycı bir ton vardı.

"Evet," dedim. Gözlerimden bir damla yaş yuvarlandı. Elini ellerimin arasına aldım ve dudaklarıma bastırdım. Bariz olan soru aklına düşmeden önce bir an düşündü.

"Peki, bu sabah burada ne işin vardı?"

"Seni öldürmeye gelmiştim."

İyi karşılamıştı. "Anlıyorum."

"Ama yapamadım," diye açıkladım.

Bir saniye daha düşündü. "Yani..." Sorusunu tamamlamadı. Ellerini göğsümde hissettim. Gömleğimi çekiştiriyor, bir şeyler arıyordu. "Üzerinde değildi," dedi. "İkona, onu çıkarmıştın."

"Onu Dimitriy'e verdim."

"Ama o seni koruyacaktı. Ben... ben vampir olsaydım, seni öldürebilir, hatta daha da kötüsünü yapabilirdim.

Aklını mı kaçırdın? Seni koruyabilecek tek şeyi vermişsin."

"Koruyucu olarak işe yaramıyor," diye açıkladım. "Onların batıl inançları yok."

"Ama 'benim' var," diye bağırdı Domnikiia. Bir an düşündü. "İstediğin bu muydu?" dedi inanmaz gözlerle. "Sen bir aptalsın Aleksey İvanoviç; duygusal bir aptal." Sonra eklemeden önce duraksadı. "Ama teşekkür ederim."

"Sanki beni senden uzak tutabilecek bir şey varmış gibi," diye mırıldandım. Gülümsedi ve beni öpmek üzere eğildi.

"Hâlâ ne gördüğünü bilmiyoruz," dedi konuya geri dönerek. "Belki de bunu yapabiliyorlardır; yüzlerini başka birininkine dönüştürebiliyorlardır."

"Kızın yüzünü görmedim," diye itiraf ettim. Onun Domnikiia olduğunu düşünmemin pek bir temele dayanmadığını fark etmiştim.

"Öyleyse, şansım varmış. Uyurken bir aptal tarafından öldürülmeyi istemezdim. Peki, sen ne gördün?"

"Yalnızca sırtını, saçlarını. Seninkine çok benziyordu." Neyi kast ettiğini anlamıştım.

"Aman Tanrım!" diye fısıldadı Domnikiia. "Margarita! Bazen ben olmadığımda bu odayı kullanır. Onunkinden daha büyük. Aradaki kapı kilitlenmez." Ayağa fırladı ve kapıya gitti.

"Bekle!" diye seslendim. "Gördüklerime bakılırsa, o da artık vampir olmuştur."

"Peki, ne yapmam gerekiyor? Onu öylece bırakayım mı?"

"Bırak önce ben gireyim."

"Ya eğer o bir vampirse?"

"Gündüz saatindeyiz," diye açıkladım. "Fazla bir şey yapamaz."

Sandalyeden hançerimi alıp kapıya doğru yürüdüm. Domnikiia'nın bana sıkıca yaslanmış varlığını arkamda hissediyordum. Güvenliğinden endişeleniyor olmama rağmen, yanımda olması bana güç veriyordu. Kapının

tokmağını çevirirken içimde beni güçsüz bırakan bir yorgunluk hissettim. Moskova'yı dolaşıp vampirleri ve hatta Fransızları öldürecek gücüm kalmamıştı. Hepsinin defolup gitmesini ve hayatın tadını çıkarmayı istiyordum. Ama devam etmek zorunda olduğumu biliyordum. Kapıyı açtım.

İçerisi karanlıktı. Perdeler kapalıydı ve içerideki az miktardaki ışıkta, yatakta birinin yattığını görebiliyordum.

"Orada dur," diye fısıldadım Domnikiia'ya. Sırtımı duvara doğru vererek pencereye ulaşmaya çalışıyordum. Pencereye vardığımda perdeyi hızla kenara çektim; yatak odası ışıkla dolmuştu.

Yuda evlatlarına sırtını dönmemişti. Bir zamanlar bana, o çürüyen cesetlerle dolu odada söylediği gibi, uzun vadeli sonuçlardan uzak durmuştu. Önceki geceki oyunun amacı Margarita'yı kendisine yüzyıllar boyunca eşlik edecek bir vampire dönüştürmek değildi. Domnikiia'nın vampir olduğuna inanmam ve neredeyse yapacak olmam gibi onu öldürmem için benim üzerimde oynadığı bir oyundu. Onu kendi ellerimle öldürdüğümü bilmek, Yuda'nın ona vereceği herhangi bir zarardan daha büyük bir intikam olacaktı.

Ama oyun sahnelendikten sonra Yuda'nın artık oyunculara ihtiyacı kalmamıştı. Margarita çıplak bir şekilde sırtüstü yatıyordu. Bacakları bir arada, kolları gevşek bir şekilde iki yanına açılmış; çarmıha gerilmiş efendimizin tatsız bir taklidi gibi yatıyordu. Boş boş tavana bakan ölü gözlerinin yer aldığı başından dağılan uzun, koyu renkli saçları, yastığın üzerinde bir hale şeklinde duruyordu.

Sağındaki çarşaf ve yastıklar parlak kırmızı renkli kan içindeydi. Karnına, göğüslerine ve yanaklarına da kan bulaşmıştı. Boynunun sağ tarafı, ancak bir *vurdalak*'ın yapabileceği şekilde parçalanmıştı.

Domnikiia haykırdı.

* * *

Bu olaydan sonra Domnikiia randevuevinde kalmadı. Diğerleri de kalmadı. Yetkililer soruşturma başlatmıştı. Kâğıtlarıma kısaca bakmaları (suçsuz olduğuma inandırdıklarından kuşku duyuyor olsam da) onları, benim ya da Domnikiia'nın peşine düşecek bir şey olmadığına ikna etmişti. Soruşturmayı acilen durdurmalarını isteyebilirdim, ama bunu yapmadım. Yuda ve diğer Opriçniklerin yaradılışlarının herkes tarafından bilinmesini istiyordum; ancak, bunu polisin bulması gerekiyordu. Gerçeği söylesem, kimse inanmazdı.

Tıpkı düşündüğüm gibi, binlerce cesedin yanında bu yeni cesede pek ilgi göstermemişlerdi. Moskova'da işgalcilerle işbirliği yapanları belirlemek daha fazla ilgilerini çekiyordu. Domnikiia ile konuşsalar, onun Margarita'nın vücudunu tarifi ile buldukları vücut arasında bir uyuşmazlık olduğunu anlayabilirlerdi. Fazladan bir yara görebilirlerdi.

Domnikiia'yı arkadaşının odasından çıkarıp kendi odasına götürdükten sonra, ama polisi çağırmadan önce bir kez daha Margarita'yı görmeye gitmiştim. Bedeni cansızdı. Ölü gözleri ışıktaki değişikliğe tepki vermiyordu. Eti güneşle temas ettiğinde yanmıyordu. Herkesin tahmin edebileceği gibi Yuda onu dönüştürmeye başlamamış, ölümüne neden olmuştu. Ama bundan farksız görünmeyen bir başka ceset daha gördüğümü hatırlıyordum: Moskova sokaklarında, tahta bir el arabası üzerinde götürülen Pavel adında genç bir Rus askerinin cesedi. O da güneş ışıklarından etkilenmeden yatıyordu. Ama bir vampirle birbirlerinin kanını içtikleri ve birkaç gün içinde vampire dönüştüğü için cesedi çürümemişti.

Bunun olmasına izin veremezdim. Ölü kalbini tahta hançerimle delmek elimin hızlı ve kararlı tek bir hareketine bakıyordu. Benim için, bunu Margarita'ya yapmak Domnikiia'ya yapmaktan ne kadar kolaydı.

Domnikiia benimle birlikte handa kalıyordu. İlişkimizin en iyi gittiği zaman sayılmazdı. Domnikiia canı-

nı korumuştu ama ruhu Margarita'nın ölümüyle ağır bir darbe almıştı. Canlılığını neredeyse tamamen yitirmişti. Gülümsemiyor, şaka yapmıyor, hatta nefret bile etmiyordu. Bu koşullar altında bütün bu tepkilerin doğal olduğundan ve bunların zaman içinde geri döneceğinden emindim ama o anda, tanıdığım ve âşık olduğum Domnikiia'nın taklidi bile olamazdı. Onda hayran olduğum şeyleri yitirmesinden daha da kötüsü, bana olan bağımlılığının beni boğuyor olmasıydı. Elbette bu da yaşadığı geçici şoka karşı gösterdiği bir tepkiydi, yine de bana, bize ne olursa olsun, beraber yaşadığımız süre içinde benim sorumluluğum altında olduğunu hissettiriyordu. Benim zaten sorumluluklarım vardı: Marfa ve Dimitriy. Bir başkasıyla başa çıkamayacak durumda değildim, bunu istemiyordum. Domnikiia benim sorumsuzluğum, beraber olduğumuzda, yanında geleceğimden ya da dış dünyadan kaygı duymayacağım insan olmalıydı. Şimdi her şeyden çok ihtiyaç duyduğum şey buydu. 1812 yılının sonbahar aylarında şahit olduğum o katliam beni yaşlı bir adam haline getirmişti. Bana en yakın üç insanı (Maks ve Vadim'i can vermeleriyle, Dimitriy'i ise aramızda oluşan aşılmaz güvensizlikle) yitirmiştim. Dimitriy'in karşı karşıya olduğu gerçekten korkakça geri çekilmesi, yalnızca birkaç gün sonra, yani şimdi benim de göstermekte olduğum akıllıca bir tepkiydi. Moskova'daki yangından sonra yaşadığım dehşet geri dönmüştü. O zaman güvenlik kaçmaktaydı, şimdi ise hareketsiz kalmakta. Yine de Domnikiia'nın, yani "gerçek" Domnikiia'nın günlerimi ufak tefek saçmalıklarla doldurarak ya da uyuşukluğumu haklı çıkaracak veya yıkacak şekilde karşıma dikilerek olsun, beni eylemsizliğimden koparmak için orada olmasını isterdim.

Oysa o gücünü yitirmişti. Fransızların ya da hayatta kalan iki Opriçnik'in peşinden batıya gitmem veya onunla birlikte Moskova'da kalmam için yalvararak beni teşvik edebilirdi. Ama sonuçta orada kaldım, ama bana yalvardığı için değil. Çünkü neredeyse hiç konuşmuyordu. Kalma

bahanem kolumdaki yaraydı, ama iyileşiyordu ve bundan daha kötü yaralarla savaşa katılmıştım. Kalmamın nedeni korkuydu.

Margarita'nın cenazesi ölümünden üç gün sonra yapıldı. Zaman ayırıp cenazesine gelmiş olan bir dolu arkadaşı ve tanıdığı vardı, ama pek birbirleriyle konuşmuyorlardı, özellikle de erkekler. Orada bulunan dokuz üniformalı subaydan dördünün benden yüksek rütbeli olmasına şaşırmıştım. Aslında daha da şaşırtıcı olan Margarita için cenaze töreni yapılmış olmasıydı. Moskova'daki yangınlarda çok ölen olmamıştı, fakat onu izleyen açlık, hem şehirlilerden hem de işgalcilerden binlerce kişinin ölümüne neden olmuştu. Birçoğu hâlâ toplu mezarlara gömülmeyi bekliyordu. Anladığım kadarıyla cenaze töreninin parasını Petro Petroviç ödemişti. Sermayeleriyle ilgili gayreti yalnızca iyi iş yapmaya çalışmanın ötesine geçmişti.

Daha da önemlisi, bu tören Domnikiia'nın ruh halinde ani bir dönüşe neden olmuştu. Hem özel hayatta hem de işyerinde arkadaşı olan Margarita'ya resmî olarak veda ettikten sonra, cazibesinin bir kısmı yeniden kendini göstermeye başlamıştı. Yine de en düşkün olduğu zamanki o görüntüsü hiç aklımdan çıkmıyordu.

Birkaç gün sonra handaki dairemde otururken bir duyuruda bulundu:

"Bir iş bulacağım."

"Senin bir işin var ya da Petro Petroviç yeniden açınca, olacak," dedim ona. Söylerken bile kulağa tuhaf geliyordu. Benim yerimde olan çoğu adam metreslerinin böylesi bir işi bırakacak olmasından mutluluk duyardı, ama ben alışmıştım.

"Oraya geri dönemem. Margarita'ya olanlar... Şey, Yuda yapmasaydı, başka birisi de yapabilirdi. Bir gün benim başıma da gelebilirdi."

"Petro Petroviç gitmene izin verir mi?" Onu engellemeye çalışmıyordum ama kulağa öyle geliyor olmalıydı.

"Eğer vermezse, sana açıklaması gerekir."

Yanına gittim ve yanağından öptüm. "Kesinlikle." Yanına oturdum. "Peki, ne yapacaksın?"

"Bir dükkânda ya da hizmetçi olarak çalışabilirim."

"Seni hizmetçi olarak işe alacak kişiler biliyorum."

"Burada mı, Petersburg'da mı?"

"Bazıları burada, ama çoğu Petersburg'da."

"Moskova'yı tercih ederim," diye yanıtladı. Ben de senin Moskova'da olmanı tercih ederim, diye düşündüm ama ona söylemedim.

"Diğer yandan," dedi düşünceli bir sesle, "karın yeni bir hizmetçi istemez mi?"

Böylesi bir düzenlemenin yaratacağı rahatlığın bir anlık görüntüsü, gerçekliğinin tükenmez tehlikesi altında yok oldu. Bir şehirde bir eş, diğer şehirde bir metres rahat bir düzenlemeydi. Aynı şehirde olmaları işe heyecan katıyordu. İkisinin aynı evde olması ise Molière'e layık bir olaydı. Mümkün değildi. Uzun vadede bunu anlayacağını biliyordum, ama bugünkü ruh halinde, doğrudan reddetmek ona zarar verebilirdi.

"Bu hoşuna gitmez mi?" diye devam etti. Hâlâ ona verecek bir yanıt bulamamıştım. "*Prostak*,"[1] diye mırıldandı yavaşça.

İnsanın orduda, özellikle kâğıt oynayanların arasında sıkça duyabileceği bir kelimeydi; kolayca aldatılabilen kişileri aşağılamak için kullanılırdı.

"Anlayamadım?" dedim dalga geçen bir saldırı edasıyla.

"Beni duydun," diye yanıt verdi. Baştan beri beni tongaya bastırmaya mı çalıştığını, yoksa bunu ikimizi de utançtan kurtarmak için mi yaptığını bilmiyordum. Her halükârda onun böyle rahatça edepsizlik yapabildiğini

1. (Rusça) Çaylak, acemi anlamında sözcük. (Ç.N.)

görmek sevindiriciydi. "Yuda'nın seni bu kadar kolayca kandırabilmesine şaşırmadım," diye ekledi dalga geçerek.

Bazen esprileri tatsız olabiliyordu.

"Yüzbaşı Danilov!"

Tam handan dışarı çıkmıştım. Margarita'nın ölümünün üzerinden bir hafta, Bonaparte'ın gidişinin üzerinden bir ay geçmişti. Yerde kalın bir kar tabakası vardı. Sesin nereden geldiğini görmek için arkama döndüm.

Sokağın karşısındaki bir kapı aralığından bakan tanıdık yüzü görünce yüzüme geniş bir gülümseme yayıldı. Bu, Natalya idi.

Sarılmak üzere bana doğru koştu. Onu, son zamanlarda hayatımda korkutucu bir biçimde tanınmaz hale gelmeyen tek kişi oymuş gibi, birkaç dakika kollarımda tuttum.

"Eee, nasılsın bakalım sevgili Nataşa?" diye sordum.

"İyiyim. Bizi son gördüğünden beri daha iyiyim. Başımızı sokacak bir yerimiz var. Babamın işi var. Senden ne haber?"

"Ben iyiyim, biraz yorgunum. Gelip sizi görmek istiyordum."

Dururlarsa soğuğun iliklerine işleyeceğini bilen Moskovalıların her zaman yaptığı gibi konuşarak yürümeye başladık.

"Sorun değil," dedi. "Yüzbaşı Petrenko Fransızlarla savaşmakla meşgul olduğunu söylemişti."

"Dimitriy'i gördün mü?" diye sordum, Moskova'da olmasına şaşırarak.

Başını salladı. "O da onların peşinden gidecekmiş."

"Fransızların mı?"

"Hayır, İngilizlerin," dedi acı bir alayla. Dimitriy'in ya da benim Bonaparte'tan başka bir düşmanımız olduğundan kuşku duyması için hiçbir neden yoktu.

"Onu ne zaman gördün?"

"Hımm... beş gün önce."

"Nasıldı?"

"Senin gibi yorgundu ama devam ediyordu." Burada bana bir dokundurma olup olmadığını merak ediyordum. "Ona gitmemesini, Fransızların onun yardımı olmadan çekip gideceğini söyledim. Ama bunu yapmanın sana borcu olduğunu söyledi. Onu sen mi gönderdin?"

"Bilerek değil."

"Peşinden gidecek misin?"

Bir süre düşündüm, ama bir karara varamadım. "Bilmiyorum," dedim ona.

"Sonra, bugün ondan bir mektup aldım," diye devam etti. Onun durumundaki bir kızın okuyabiliyor olmasına şaşırmıştım, ama Dimitriy'den haber alma fikri aklımı daha da başımdan almıştı.

"Ne diyordu?" diye sordum telaşla.

"Bu onunla benim aramda," diye yanıtladı gururlu bir sırıtışla. "Ama senin için mektubun içine bunu koymuş." Bana küçük bir zarf uzatıyordu. "Bunun doğrudan sana göndermekten daha güvenli bir yol olduğunu söyledi. Bu etrafta hâlâ Fransız ajanları olduğu anlamına mı geliyor?"

Elimdeki pakete baktım. Dışında yalnızca Dimitriy'in el yazısıyla "Aleksey" yazıyordu. Çok inceydi, belki de tek sayfaydı ama okumak için sabırsızlanıyordum.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu Nataşa.

"Ne konuda ne düşünüyorum?"

"Moskova'da hâlâ Fransız ajanlar olup olmadığı konusunda."

"Muhtemelen yoktur," dedim dikkatim dağılmış bir şekilde. "Ama Dimitriy her zaman temkinlidir."

"Onu okumak istiyorsun, öyle değil mi?"

Başımla onayladım.

"İsteyeceğini biliyordum. O yüzden onu hemen buraya getirdim. Seni onunla baş başa bırakacağım."

"Teşekkür ederim," dedim gülümseyerek. Elini öptüm ve veda ettim.

"Bizi ziyarete gelecek misin?" diye sordu.

"Elbette."

"Mitka da öyle söylemişti."

"Öyle söylediyse, yapar." Dimitriy'in bunu yapacağından emindim.

Hana döner dönmez mektubu açtım. Üç gün öncenin, 3 Kasım'ın tarihini taşıyordu ve beklediğim gibi kısaydı.

"Aleksey,

Sanırım Yuda ve Foma'nın izini buldum. Fransız ordusuna sızmışlar ve onlarla birlikte geri çekiliyorlar. İçgüdülerim onları orada bırakmam gerektiğini söylüyorsa da, bunu kabul etmeyeceğini biliyorum ve buna saygı göstermenin zamanı geldiğini düşünüyorum. Ben Smolensk'te, geçen sefer buraya geldiğimizde kaldığımız handa kalıyorum (Я8).

Son sürat bana katılmanı bekliyorum,

Dostun ve yoldaşın,
Dimitriy Fetyukoviç Petrenko."

Moskova'da kalmak için artık kolumu bahane etmeme gerek yoktu, neredeyse iyileşmişti. Nereye gideceğimi bilmemek gibi bir bahanem de yoktu, Dimitriy'in mektubu söylüyordu. Bir kez daha yola çıkmaktan başka çarem yoktu, zaten bunu istemiyordum da.

Mektubu Domnikiia'ya gösterdim. Hızla okudu. "Sence ne kadar sürer?" diye sordu.

"Gideceğimi kim söyledi?"

Kendimi kandıramayacağım gibi, onu da kandıramayacağımı belli eden bir ifade takındı. Korkumun bahanelere ihtiyacı vardı, ama mektup bunları elimden almıştı.

"Dimitriy'in yaptıklarından sonra gitmem gerektiğini mi düşünüyorsun?" diye sordum.

"Hayır, ama sen öyle düşünüyorsun."

"Ve senin umurunda değil, öyle mi?"

"Umurumda olsa bile, bu bir şeyi değiştirir mi?" Muhtemelen haklıydı.

Hızla aşağı indim ve bana bir at hazırlamalarını söyledim, sonra dönüp Domnikiia'nın yardımıyla eşyalarımı toplamaya başladım. Kısa bir süre sonra hazırdım. Moskova'da onu işe alabilecek kişilerin bir listesini yaptım ve eline aceleyle yazılmış bir tavsiye mektubu tutuşturdum. İki elini ellerimin arasına alarak kapıda durdum. "Hoşça kal"dan çok "elveda"ya benziyordu.

"Ben dönene kadar bir iş bulacaksın," dedim ona.

"Belki," dedi alçak sesle, sonra gözlerini gözlerime dikti. "Lütfen gitme, Lyoşa," diye yalvardı. Yalnızca bir an için düşündüm.

"Gitmek zorundayım,"

Sırıttı. "Gördün mü?" dedi. "Hiçbir şey değişmedi. Seni kandırmak çok kolay, Lyoşa, seni *prostak*." Geniş bir gülümsemeyle güldüm ve onu sıkıca kucakladım.

"Geri döneceğim," diye fısıldadım.

Kışın hüküm sürdüğü sokağa geri döndüm, atıma bindim, bir kez daha batıya doğru, bu kez Fransızların değil, kalan iki Opriçnik'in peşine düşmek üzere yola çıktım.

28

Smolensk yolu son gördüğüm zamankine göre tanınmaz hale gelmişti. Yazın puslu sıcaklığı yerini kalın bir kar tabakasına bırakmıştı. Yoldaki kar oldukça çiğnenmiş, yer yer sulu kar, yer yer de çamur halini almıştı. Ben de değişmiştim. On iki hafta önce ülkemizi savunmak için istekle ve yeni müttefiklerimize (Opriçniklere) güven duyarak, kendinden emin dört yoldaş olarak yola çıkmıştık. Şimdi yalnız Dimitriy ile ben kalmıştık ve aramızdaki güven çok kırılgandı. Vadim ve Maksim yeri belli olmayan mezarlarında sessizce yatıyordu. Fransızlar Moskova'ya gelmiş ve dönmüşlerdi. Biz ya da Opriçnikler bunda önemli bir rol oynamış mıydık? Bundan kuşkuluydum. Bonaparte'ın kaderi, adımını Polonya sınırından atmasıyla belirlenmişti. Batılılar, Doğu'nun ne kadar büyük olduğunu anlamazlar. Varşova Paris'ten epey uzaktır. Eğer Bonaparte gidebildiyse, Moskova ne kadar uzak olabilirdi ki? Aslında Varşova'ya, Varşova'nın Paris'ten uzak olduğu kadar uzaktır, ama bu seyahat yüz kez daha tehlikelidir.

Yol boyunca, geçen haftalarda ileri geri hareket eden orduların geride bıraktığı yıkımın izleri görülüyordu. Yol kenarında bulunan köylerdeki binalar ya yangınlar ya da yalnızca kaba kuvvet nedeniyle yıkılmıştı. Bunu ilerlerken Fransızlar da, geri çekilirken Ruslar da (yalnızca Rus Ordusu değil, bizzat orada yaşayan Rus köylüleri de) yapmış olabilirlerdi. Moskova'da çok etkin olan yıkma

politikası, Bonaparte'ın ordusunun geçtiği her yerde uygulanmıştı.

Mozhaysk'ın ötesinde manzara, ilerlediğim her verstte giderek yepyeni ve korkunç bir şekle bürünüyordu. Bonaparte'ın planı, geldiği yerden tamamen farklı bir güzergâhtan (Moskova'nın güneyi üzerinden Smolensk yolundan) geri dönmekti. Kurilovo'daki dört yol ağzında asılı olan Fransız yüzbaşının kaçtığı Maloyaroslavets Savaşı'nda, General Kutuzov, Bonaparte'ı o yoldan çevirip tekrar kuzeye gitmeye zorlamıştı. Mozhaysk, Fransızların yeniden anayola çıktığı yerdi ve kaçmakta olan ordunun ardında bıraktığı yıkıntılar orada başlıyordu.

Yol kenarında yüzlerce ölü at (Fransızların atları) yatıyordu. Bazılarının ölüm nedeni yorgunluk, açlık ve dondurucu soğuktu, ama birçoğu da Fransız nalbantların cahilliğinin ve tembelliğinin kurbanı olmuştu. Nalın buzda kaymasını önlemek için Rus nalbantların kışın düşünmeye gerek bile duymadan koyduğu üç adet buz mıhı bu atların nallarında yoktu. Atın buzla kaplı yolda bir kez ayağı kaydı mı, ayağa kalkması için atın kendisinin ya da sürücüsünün yapabileceği fazla bir şey yoktu. Sonradan, açlıktan ölmekte olan Fransız askerlerinin, ayağa kalkmaya çalışan bu atların başına üşüşüp onları parçalayarak karınlarını doyurduklarını duydum. Çok az sayıda atın başına kurşun sıkacak kadar nazik davranmışlardı.

Yine de, askerler de atlarla aynı koşullara yenik düşmüşlerdi. Karda cesetlerin değil yalnızca at leşlerinin yatıyor olmasının nedeni, daha az sayıda insanın ölmüş olması değil, yoldaşlarının onları gömmek için çaba göstermiş olmasıydı. Yolculukları (ve onları izleyerek benim yapmakta olduğum yolculuk) ilerledikçe böylesi duyarlılıkları bir kenara bırakmaya başlamışlardı. Ölü atların yanında çokça ceset de görülüyordu.

İnsan olsun, at olsun, ölülerin yanından geçerken, geçişimden korkan bir kuş sürüsü havalanıyordu. Ben geçtikten sonra, hâlâ kalmış olan etleri didiklemek üzere geri dönüyorlardı. Mozhaysk'ı biraz geçtikten sonra,

ileride daireler çizmekte olan kocaman bir karga sürüsü gördüm. Kuş sesleri umudun, yeni bir günün habercisi olduğu halde, görülmeleri genellikle yakındaki bir ölümün habercisidir. Biraz sonra Borodino sahasına girmekte olduğumu fark ettim. O gün hayatta kalanlardan ne kadar korkunç olduğunu duyduğum halde, savaş alanının çok az bir kısmını görebilmiştim. Ama şimdi, neredeyse üç ay sonra oraya yaklaşırken ölü sayısının ne kadar yüksek olduğunu kendi gözlerimle görüyordum.

O savaştan sonra özellikle benim ülkemin nefes almaya fırsatı olmamıştı ve ölüleri kaldırmak için de çok az çaba gösterilmişti, en azından insanlar tarafından. Köpekler, kurtlar ve leşçil kuşlar binlerce bedenden alabileceklerini almışlardı, ama yine de her birinin nerede öldüğünü açıkça belli edecek kadar artık kalmıştı. Yolun sekiz versti savaş alanının içinden geçiyordu ve tam ortasında Borodino Köyü vardı. Köyün iki tarafına göz alabildiğine cesetler saçılmıştı. Görebildiğim kadarıyla Fransızlar savaştan sonra en azından cesetlerini gömmeye çalışmışlar, ama işlerini tamamlayamamışlardı; aceleyle gömülen bazı cesetler ise yoğun yağışla yeniden açığa çıkmıştı. Tiksindirici olduğu kadar sayması da imkânsız olan kadavraların sayısı on binleri buluyordu. Sanki dünyanın dışından gelen bir dev elini dünyanın tam o noktasına indirmiş ve altında kalanları tek darbeyle dümdüz etmişti. Ama bu kadar dünya dışı bir açıklamaya da gerek yoktu. Burada ölen her insan, diğer birçok insan gibi ölmüştü: bir başkasının ellerinde. Atımı mahmuzladım ve oradan mümkün olduğunca çabuk geçmeye çalıştım. Savaş alanının ötesinde bile bana eşlik eden cesetlerin sayısında bir azalma olmamıştı. Ama şimdikiler yine, savaşta ölenlerin değil, geri çekilirken ölenlerin cesetleriydi. Hangisinin daha mide bulandırıcı olduğunu tartışmaya gerek yoktu.

Yol boyunca konuştuğum insanlardan, geri çekilmekte olan Fransızları öldürenin yalnızca buz ve açlık olmadığını, aynı zamanda Rus çiftçiler de olduğunu öğrendim. Fransızlar bir köyden geçerken sevinçle buyur ediliyor,

onlara yemek, şarap ve sıcak yataklar sunuluyor, ama uyurken ya boğazları kesiliyor ya da kafalarına birer kurşun sıkılıyordu. Aklıma Kurilovo'da linç edilmiş olan Fransız yüzbaşının asılı cesedi geldi. Serflerin işgalcilere karşı sempati duymak için hiçbir nedenleri yoktu. Öyle bile olsa, efendilerinin emirlerine uyar ve onları acımadan öldürürlerdi.

Smolensk'e dönmek üç günümü aldı. Yolda yeni at ve yatacak yer bulunabilecek yerler çok değildi ama yeterliydi. Fransızlar oradan geçeli henüz iki hafta olmuştu. Fransızlar için hiç de dostane olmayan yabancı bir ülkeden, düşmanlık dolu bir geçiş yolu, onları kovalayan Rus kuvvetleri için gereklilikten dolayı yaşamsal bir kaynak hattı olmuştu. Fransızların ilerlemesi sırasında yoldan uzaklaştırılmış olan atlar ve erzak, (sanki Napoléon İsrailoğulları'ndan oluşan ordusunu Kızıldeniz'den geçirmeye çalışan Musa'ymış gibi) geri çekilmelerinden sonra geri dönmüştü. Tek farkı, Musa'nın önünde geri çekilen ve arkasından geri gelen şeyin, ordusuna ölüm değil, yaşam getirmiş olmasıydı.

Smolensk de Moskova gibi değişmişti, yanmış, yıkılmıştı. Ve Moskova Fransızların elinden yalnızca beş hafta sonra kurtarıldığı halde, Smolensk üç ay işgal atında kalmıştı. Kuşatmanın son günlerinde, Bonaparte'ın ordusundan geriye kalan soğuk, kuşatılmış ve korkmuş askerleri, yağmalayarak bu şehir üzerinden geri çekilirken disiplinleri tamamen bozulmuştu. Şehri yeniden inşa etmeleri için iki haftadan az zaman vardı. Moskova'yı hiç bu kadar kötü bir halde görmemiştim.

Dimitriy'in bana mektubu göndermiş olduğu hana gittim. Bu yıl daha önce de orada kaldığım halde sahibini tanımamıştım. Kısa bir konuşmadan sonra, kuzeni olan önceki sahibinin Fransız saldırıları sırasında öldüğünü öğrendim. Dimitriy bana, iki gün öncesinin tarihini taşıyan bir mektup bırakmıştı.

"Aleksey,

Seni bekleyemediğim için üzgünüm. Sabırsızlandığımdan ya da gelmeyeceğini düşündüğümden değil; Foma'nın tam olarak yerini öğrendim. Yuda ile beraberlerdi, ama artık Yuda'nın nerede olduğunu bilmiyorum. Eğer Foma'yı yalnız yakalayabilirsem, onu Yuda'nın ortaya çıkmasını sağlamak için yem olarak kullanabilirim. Yakalayamazsam, en azından sayılarını bire indirmiş olurum. Her halükârda, yardımını takdirle karşılayacağım. Burada buluşabileceğimiz yerler sınırlı. Yurtsevo'nun kuzeyindeki çiftlik evine (Γ1) geçip mümkün olduğu kadar orada bekleyeceğim.

Her zamanki gibi dostun,

Dimitriy."

Yurtsevo batıya doğru, iki üç günlük yoldaydı. Üşümüştüm, yorgundum ve at sürmekten gerilmiştim. Dimitriy'in peşinden gitmeden önce Smolensk'te bir gece iyice dinlendim. Planı, en iyimser görüşle, gözü kara bir plandı. Foma'yı yakalamak mümkün olmayabilirdi, ama onu yakalayan ben olsam, Yuda'nın yardıma gelmesine yetecek kadar uzun süre hayatta bırakmazdım. Onu anında öldürürdüm. Daha da iyisi, orada olduğumu fark etmesine bile fırsat bırakmadan öldürürdüm. Bu yaratıkların kendi ölümlerinin farkında olmasına dair bir zamanki isteğim, korkumun uygulamaya yönelik çıkarcılığıyla artık kaybolmuştu.

Yuda'nın arkadaşlarından birisi için kendi hayatını tehlikeye atacağı fikri Dimitriy'in planının en gülünç yanıydı. Bütün Opriçnikler arasında Yuda en az insan, (yoldaşlık veya ortaklık duygularına en az yatkın) olanıydı. Ama Dimitriy benden yardım istemişti; ona yardım etmeliydim. Foma gibi solda sıfır biri hiç ilgimi çekmiyordu, ama o veya Dimitriy, Yuda'yı nerede bulabileceğimi biliyorsa, bunun bana yardımı olurdu.

Ertesi gün erkenden, yine batıya doğru yola çıktım. Yol

hâlâ taş gibi buzla kaplıydı ve dışarıda birkaç dakikadan fazla hareketsiz duran herkesi ve her şeyi karla kaplayacak bir tipi vardı. Yurtsevo, Orşa şehrinin yalnızca birkaç verst kuzeyindeydi. Yol üzerinde yemek yiyecek ve at değiştirecek birçok yerin bulunduğu Dinyeper Vadisi'nden aşağı o kadar yol gitmek göreceli olarak kolaydı.

Batıya giden yol yine at ve cesetlerle çevriliydi. Adamların çoğunun eşyaları ve hatta giysileri soyulmuştu. Fransızlara yapılan bu saygısızlığın Rus çiftçileri ve hatta Rus askerleri tarafından yapıldığını söyleyemeyecek kadar milliyetçi değildim, ama cesetleri yağmalama fırsatını ilk bulanlar kendi Fransız asker arkadaşları olmalıydı ve onların da şiddetle fazladan giysiye ihtiyacı vardı.

İki gün sonra Orşa'daydım ve o gece orada dinlendikten sonra, seyahatimin son etabına, Yurtsevo'ya doğru yola çıktım. Yol artık karların iyice çiğnenmiş olduğu, büyük, kalabalık kasabalardan geçilen bir yol değildi. Buluşma yerlerimizi belirlediğimiz zaman, Çar Aleksandr'ın iyi huylu yönetiminin mi, yoksa işgalci Bonaparte kuşatmasının yönetiminin mi altında buluşacağımıza dair bir fikrimiz yoktu. Üstelik planlarımızı muzaffer bir yaz güneşi altında yapmıştık. O sırada Orşa'dan Yurtsevo'ya giden yol yemyeşil ormanlardan geçilen çok hoş bir yol olabilirdi. Sonunda koşulların böyle olacağını bilseydik, Orşa'nın en sıcak hanının içindeki en büyük şöminenin başında buluşmayı planlardık. Anlaşılan kasımda ölen bir insanın, bir sonraki mart ayında, mükemmel bir şekilde donmuş ve korunmuş halde bulunabileceği bir yer seçmiştik. Ama en azından yol Fransızlar tarafından çiğnenmiş bir yol değildi ve bu yüzden at ve insan ölüleriyle dolu da değildi. Ama bu küçücük misilleme bile kemirici soğuğun karşısında önemsiz kalıyordu.

Atın üstünde olduğum halde karlar dizime ulaştığında, bu yola devam etmenin bir anlamı olup olmadığını düşündüm. Atımdan inip atımı kar birikintileri arasından yürütmeyi denedim; böylece bir süre hızlı ilerledik. Ama bazı yerlerde kar o kadar kalındı ki, boyumu bile aşabi-

lirdi. Randevuma yetişme ihtimalim azdı ve ben ulaşabilsem bile Dimitriy'in ulaşmış olacağından son derece kuşkuluydum. Diğer yandan Orşa'dan çok Yurtsevo'ya yakın olduğumu düşünüyordum; yani ilerlemek en mantıklı hareketti.

Kar daha da derinleşmişti. Birikintiler bazı yerlerde o kadar yüksekti ki Baltık Denizi'nde donmuş bir gemi gibi karları yara yara gitmek zorunda kalıyorduk. Karın yüksekliği atımın boyunu aşıyordu veya bana güveninden ya da korkudan dolayı yola devam ediyor, görmediği bir yolda onu yönetmeme izin veriyordu. Beş-altı kat giyinmiş olduğum halde, bir etobur gibi saldıran soğuk canımı yakıyordu. Atım nasıl dayanıyordu, bilmiyordum.

Geceyle birlikte köyün ilk ışıklarını gördüm. Normal bir gece olsa, ışıklar bize kılavuzluk ederlerdi ama şiddetle yağan karda nokta gibi görünüyor; bir görünüp bir kayboluyorlardı. Görmemden hemen sonra kaybolduklarını halde onlara doğru gitmeye devam ettim. Beş dakika sonra onları tekrar gördüğümde solumdaydılar ve daha uzaktılar. Atımı mahmuzladım; isteksizce ışıklara doğru döndü. Rüzgâr ve kar, şapkamla yakamın arasında kalan küçük aralıktan yüzümü kamçılıyordu. O buz gibi rüzgârda dayanmaktansa, gerçek bir kamçıyla kamçılanmaya razıydım.

Köyün ışıklarını yeniden gördüğümde on dakika daha geçmişti. Bu sefer daha yakındılar ama yine solumda, bizim yönümüze dik bir açıyla duruyorlardı. Atımı bir kez daha döndürmeye çalıştım, ama kıpırdamıyordu. İnat ettiğinden değildi; sıkışmıştı. Kişnemeye çalışıyor, fakat ağzına burnuna dolan karlar yüzünden boğuk bir ses çıkarıyordu. Yere indim; artık köyün ışıklarını göremiyordum. Boyu boyumu aşan bir kar yığınının içindeydim. Önümdeki kar dağını avuç avuç alıp kenara atmaya çalıştım, ama kar benim attığımdan çok daha hızlı yağıyordu. Kısa bir süre sonra ellerimi de, ayaklarımı da kıpırdatamaz hale geldim. Her hareketimle kar biraz daha donuyor, beni kıskıvrak ediyordu. O gece daha fazla yola de-

vam edemezdim, ama eğer o gece devam etmezsem bir daha hiçbir yere gidemezdim. Umudumu kaybettiğimde, soğuk sanki iki katına çıktı; artık kısa bir süre sonra öleceğimi biliyordum.

Hayatımın son dakikalarında güzel şeyler düşünmeye çalıştım. Aklıma karımla oğlumun görüntüleri geldi, ancak çok geçmeden Domnikiia ile ilgili düşünceler onları kovaladı. Aklımın gözleri bedenimden ayrıldı ve ona bakmak için Moskova'ya gitti; onun iri gözlerinin, dudaklarının ve solgun kulak kepçelerinin üzerine yerleşti. O benim varlığımı fark etmeden, onu yakından seyrediyordum. Sesinin tınısını aklıma getirdim ve bir tek kelimeyi anlamasam bile, sesi Domnikiia'nın gerçek bir temsiliydi. Ölmek için bundan daha mutlu bir ruh hali olamazdı.

Rüzgârın ıslığıyla birlikte bir kurdun uluduğunu duydum. Az sonra bir ikincisi ona katıldı. Kurtlar bana ulaşmadan soğuğun hissizleştirmesine teslim olmak için dua ediyordum. Aynı anda, *vurdalak*'ların kurda dönüşebileceklerine dair halk bilgisini hatırladım. Duamı değiştirdim. Eğer soğuk beni korumayacaksa, bari uluma normal, saygıdeğer kurtlardan gelmiş olsundu.

Karlı zeminde sürüklendiğimi ve etrafımda bağrışanların seslerini hatırlıyorum. Yüzümün yakınındaki ağızları, keskin dişleri; bir etoburun gırtlağından gelen yarı sindirilmiş etin tiksinti verici kokusunu ve yüzümün yalanmasının verdiği tuhaf ve hoş duyguyu da hatırlıyorum.

Uyandığımda, diğer bütün duygulardan baskın olan duygu, sıcaklıktı. Kalın bir kürkle sarılmıştım ve yanımdaki demir sobada yanan ateş odayı ısıtıyordu. Dudaklarımda, bilincim yerinde değilken bana içirilmiş olduğunu düşündüğüm şarabın tadı vardı. Ateşin yanında, ağızlarının yanlarından dilleri sarkan ve sık sık soluyan iki devasa köpek vardı. Onları kurt sanmak mümkündü. Kürkleri

grili beyazlıydı ve gri gözleri boş bir merakla bana bakıyordu. Köpeklerden biri, duyduğu bir ses üzerine kaşını kaldırdı ve bakışlarını öte tarafa çevirdi.

"Biraz daha şarap iç!"

Ses tam arkamdan geliyordu. Uzun boylu, kalıplı bir adam ateşin biraz ötesinde durmuş, dans eden alevlere bakıyor; iri, kıllı burun deliklerinden soluk alıp veriyordu. Yanımdaki masanın üzerindeki bardakta koyu renkli bir içki, yanında da bir şişe vardı. İçkiyi içtim; adam bir daha doldurdu.

"Teşekkür ederim," dedim, tekrar doldurulmuş bardaktan içerken.

"Diğer taburlardan epeyce uzaktasın," dedi.

"Asker olduğumu nereden anladın?" diye sordum.

"Üniforman yok ama kılıç taşıyorsun."

"Fransız olmadığımı nereden anladın?"

"Sen konuşana kadar anlamamıştım," diye açıkladı horozu çekilmiş silahını yavaşça yanındaki masaya koyarken, "ama artık biliyorum."

İkimizin de Rusça konuşuyor olması onun için olduğu kadar benim için de güven vericiydi. Bu kadar batıdayken kendimi, bir Rus askerin bu kadar dostça karşılanmayacağı Polonyalı bir ailenin evinde de bulabilirdim.

Köpekler başlarını karşıya, kapıya doğru çevirdi. İlkinden daha genç, ama bir o kadar güçlü yapılı bir adam içeri girdi.

"Demek uyandı," dedi yeni gelen.

"Evet," diye yanıtladı diğeri, "ve bana hâlâ burada ne aradığını söylemediği halde, sanırım bizim tarafımızda."

"Birisiyle buluşacaktım," diye açıkladım. "Burası Yurtsevo mu?"

"Evet," dedi yaşlı olanı.

"Buraya bir verst uzaklıkta bir çiftlik evi var," diye devam ettim, "Mezhevo'ya doğru."

"Artık yok. Yandı."

"Fransızlar mı?" diye sordum.

"Fransızlar bile değil. Yanalı bir yıldan fazla oldu."

"Anlıyorum. Ama arkadaşım sanırım yine de beni orada bekler."

"Kimseyi görmedik. Unutma, buradan geçip köyü görmemiş olabilirler ya da köyden geçmişlerdir, ama biz onları görmemiş olabiliriz. Köpekler kokunu aldığı için şanslısın."

"Geçen gün o tarafta bir duman görmüştük, baba?" dedi genç olan.

"Ne zaman?" diye sordum.

"Dün ya da önceki gün."

"Gidip onu bulmalıyım," dedim sandalyeden kalkarak.

"Bu gece olmaz," dedi yaşlı adam. Etli elini omzuma koydu ve vampir Pavel'in beni duvara yasladığına benzer doğal ve büyük bir güçle beni sandalyeye doğru itti. Adam hareket edince köpekler de hızla ayağa kalkmış ve dişlerini göstermeye başlamıştı. "Sabah gidersin," dedi kesin bir tonda.

Geceyi kürkün ve ateşin verdiği sıcaklıktan mest olmuş bir şekilde, oturmakta olduğum sandalyenin üzerinde geçirdim. Sabahın erken saatinde, yaşına bakarak yaşlı adamın karısı olduğunu düşündüğüm bir kadının ateşi beslemek için gelmesiyle uyandım. Sonra beni bir başka odaya çağırdı ve kocası ve oğluyla beraber sessizce kahvaltı ettik.

Şafak söktükten hemen sonra evin reisi bana döndü.

"Hâlâ çiftliğe gitmek istiyor musun?" diye sordu.

"Gitmek zorundayım," diye yanıtladım.

"Seninle gelmeyi teklif edemeyeceğim, ama sana yolu gösteririm. Uzak değil, yine de bu havada tehlikeli. Atını burada bırakıp yürümen gerek."

"Atım yaşıyor mu?" diye sordum hayretle. Bunu hiç düşünmemiştim.

"Neden olmasın ki? Seni bulduğumuzdaki durumundan çok daha iyi durumda atın."

Paltomla şapkamı giydim ve dışarı çıktım. Köy çok büyük değildi ve evler sanki kışın soğuğunda ısınmak istermiş gibi birbirine sokulmuştu. Kar durmuş, rüzgâr biraz durulmuştu, ama hava hâlâ çok soğuktu. Köyün tek ana caddesinden yürüyüp köyün sınırına geldik.

"İzleyeceğin yol bu," dedi adam bana, ağaçların arasındaki bulanık aralığı göstererek. "Yalnızca bir verst kadar. Eğer karla kaplanmadıysa, oraya vardığını anlamak için yeterli sayıda bina var."

"Teşekkür ederim," dedim.

"Eğer üç saate kadar dönmezsen, seni aramaya çıkmam, çünkü zaten ölmüş olursun. Kurtlardan geriye bir şey kalmışsa, seni ilkbaharda gömerim."

Elimi uzattım, ama o kendininkini derin cebinden çıkarmamayı tercih etti. Gösterdiği yolda yürümeye koyuldum. El sallamak için geri döndüğümde o çoktan hafif kambur sırtını dönmüş, evinin sıcaklığına geri dönüyordu.

Yola çıkmamdan az sonra rüzgâr yeniden başladı. Tam karşıdan esiyor, adım atmamı güçleştiriyor ve yüzümü kar taneleriyle kırbaçlıyordu. Dimitriy'in, bırak burada kalıyor olmasını, varmış olabileceğini düşünmek bile saçmaydı, ama bu kadar yakınken geri dönmem gülünç olacaktı. Aynı şey Dimitriy'in aklından da geçmiş olmalıydı. Buraya kadar geldiyse, daha öteye de gitmiştir ve "buraya kadar" tek bir adım bile olsa Dimitriy böyle düşünürdü. Üstelik duman da vardı, yani orada birisi vardı ve kalmış olduğunu düşünmek zor olsa da, bu muhtemelen Dimitriy'di.

Rüzgârın bir süre durması sayesinde küçük çiftlik evinin yıkıntılarının yanından geçip gitmemiş oldum. Kar, hâlâ binanın temel şekliyle benzerlik taşıyan yanmış kalıntıları tamamen kaplamamıştı, ama karın altında kalmış olsalar, seçilmeleri çok zor olurdu. Kararmış tahtaların arasında yürürken, binanın uzak köşesinde yakın zamanda yakılmış bir ateşin (bu kez kamp ateşi) kalıntılarını gördüm. Üzerine oturulmak üzere çekilmiş karla kaplı,

boğumlu kütükler, kısmen, yanmış ve kömürleşmiş odunların etrafına dizilmişti. Elimi ateşin üzerinde gezdirdim ve tamamen soğumuş olduğunu fark ettim. Söneli bir günden fazla olmuştu. Ama artık Dimitriy'in buradan geçtiğinden emindim. İyi bir nedeni olmayan hiç kimse bırak durup ateş yakmak, bu soğuk ve terk edilmiş yere şöyle bir bakıp geçmekten fazlasını yapmazdı. Randevuma gelmeyi başarmıştım ama geç kalmıştım.

Nereye doğru gittiğini anlamak umuduyla, şimdiye kadar epey işimize yaramış olan şifreli mesajlardan birini arayarak çiftlik evinin yıkıntıları arasında dolaşıyordum. Onu bulmam zor olmadı. Bir zamanlar kapının olması gereken yere kararmış, yarısı yanmış bir masa dayanmıştı. Karla kaplanmıştı, ama temizlediğimde Dimitriy'in yüzeyine kazıdığı mesajı buldum:

11 – 9 – 21 – Д

Üç gün öncesiydi. Bu bunaltıcı soğukta daha fazla dayanamayacak kadar çok beklemiş olduğu kuşkusuzdu, ama nereye gittiğine dair bir bilgi yoktu. Karın kalanını masanın yüzeyinden sıyırdım, sonra aynı şeyi diğer yüzeyine de yaptım ama başka bir şey bulamadım. Dimitriy'in ateş yaktığı yere döndüm ve bir kütüğün üzerine oturdum. Sert boğumları batıyor, soğuğu içime işliyordu.

Şimdi ne yapacaktım? Dimitriy kesinlikle buraya gelmişti, ama buradan nereye gitmişti? Foma'yı yakalama planını gerçekleştirebilmiş miydi, yoksa bunu hâlâ yapması mı gerekiyordu ya da Foma işi onun aleyhine mi çevirmişti? Daha da kötüsü, Dimitriy'in planı daha ileri aşamaya mı gelmişti? Foma'yı yem olarak kullanmış, ama Yuda'ya yenilmiş miydi? Bu Yuda'nın buralarda, beni bekliyor olduğu anlamına gelirdi. Buraya gündüz geldiğim için Tanrı'ya şükrettim.

Yalnızca Dimitriy'in hayatta olduğu varsayımı üzerinden hareket edebilirdim, yoksa bir şey yapmanın faydası olmayacaktı. Onun yerinde olsam yapacağım şey, düzenli

orduya katılmaya çalışmak olurdu. Orşa'da duyduklarıma bakılırsa ordu, Bonaparte'ın Berezina'yı geçmesini engellemek üzere Borisov'a doğru ilerliyordu. Bu atla iki günlük mesafedeydi. Dimitriy'in oraya gideceğini düşünüyordum; bu yüzden ben de o yöne gidecektim.

Kararımı verip ayağa kalkmak için ayaklarımı kendime doğru çektiğimde üzerinde oturduğum kütüğün yanındaki kar eşelendi ve ben yerde bir şeyin parladığını gördüm. Öne eğilip karı biraz daha eşelediğimde bunun kolye veya bilezik için kullanılan türden güzel bir gümüş zincir olduğunu gördüm. Zinciri karın içinden çekerken, kütükten çıkan güdük bir dalın altına sıkışmış olduğunu fark ettim. Karı biraz daha temizlediğimde hayretle ayağa sıçradım.

Bu bir ağaç dalı değildi, bir insan eliydi.

Bir kütüğün değil, donmuş, katılaşmış bir cesedin üzerinde oturuyordum.

29

Daha karı temizlemeden, bunun Dimitriy olduğunu anlamıştım. Aslında cesedi, muhtemelen üzerinde oturuyor olduğu kütüğün yanında yatıyordu. Yere düştüğünde kar ikisini de kaplamış, tek bir cisim gibi görünmelerine neden olmuştu. Yüzünü görebilmek için saçındaki, sakallarındaki ve gözlerindeki karları temizledim. Dudakları ve gözleri sımsıkı kaplıydı ve yüzünde acı çekerek öldüğüne dair bir şey yoktu; yalnızca soğukta geceye karşı direnmeye çalışan bir adamın kararlı ifadesi vardı.

Dimitriy'in varlığından haberdar olmamı sağlayan zincir hâlâ sıkıca kapalı elinden sarkıyordu. Parmaklarını teker teker açtığımda, Maksim'i gömdükten sonra son kez konuştuğumuzda ona vermiş olduğum ikonayı gördüm. Ben haklı çıkmıştım, Domnikiia yanılmıştı. İkona onu ölümden korumamıştı. Yakamı açıp soğuğu yememek için onu boynuma takmamaya karar verdim. Zinciri İsa'nın tasvirinin etrafına doladım ve cebime koydum.

Dimitriy'in bedeninde (özellikle boynunda) gözle görülür bir yara yoktu. Dimitriy de, kaçmakta olan birçok Fransız işgalci gibi, Opriçniklerden çok daha güçlü, çok daha güvenilir ve çok daha acımasız Rusya soğuğundan daha korkunç bir düşmana teslim olmamıştı. Sönmüş ateşin etrafındaki kütüklere bir kez daha alıcı gözle bakmaya başladım. Karların altında her biri, ölümün verdiği acıyla sürünen, kıvrılmış bir ceset gibi görünüyordu. Sonunda gözüm Foma'nın cesedine takıldığında, insan

şekli reddedilemez bir biçimde netleşti. Bir kez ceset olabileceği fikrine kapıldığımda, başka türlü düşünmem imkânsız hale gelmişti.

Foma yüzüstü yatıyordu. Kalçasının hizasından dışarı fırlamış olan, eli olduğunu düşündüğüm parça, yakalandığında Dimitriy tarafından bağlanmıştı. Cesedinin gün ışığında var olabildiğini görmek beni şaşırtmıştı. Güneşin Pyotr ve Yakov Zevedeyev üzerindeki etkilerini görmüştüm ve geriye çok az şey kalması gerektiğini biliyordum. Tek düşünebildiğim, karın cesedi güneş ışığından korumuş olduğu ya da soğuktan ölüp bedeni kaskatı donduğunda, güneşin artık onu etkileyememiş olduğuydu.

Ceset Dimitriy'inkinden biraz uzakta, sırtı yanmış eve dönük duruyordu. Sanki sürünüyor, daha doğrusu, elleri ayakları bağlı halde, kendini güvenceye almak için, Dimitriy'den uzağa doğru sürünrneye çalışıyor gibiydi. Dimitriy soğuğa muhtemelen Foma'dan önce teslim olmuştu ve Foma bu kaçma fırsatını kullanmaya çalışıyordu. Nereye kaçabileceği konusunda ise hiçbir fikrim yoktu. Bunun önemi de yoktu. Foma da, bir yere uzaklaşamadan kaskatı, buzlu bir et parçasına dönüşmüştü.

Foma'nın cesedini kılıcımın ucuyla dürttüm. Taş gibi, buz gibi kaskatıydı. Bu havada iki gün dışarıda kalmak, hareket etmeyen canlı her şeyi bir kayaya dönüştürebilirdi. Cansız bedeni sırtüstü çevirdim ve gerçekten Foma olduğunu teyit etmek için yüzündeki karları temizledim. Kesinlikle oydu. Gözleri açık ölmüştü ve onların, yaşadığı zaman da daha anlamlı olmayan karalıklarını fark ettim.

Gözler hızla sola ve sağa döndü. Bir an şaşakaldım sonra tekrar baktım. Arada durarak hareketi iki kez tekrarladı. Foma insan değildi, vampirdi. Bir insanı öldürebilecek bıçak yarasının, bir vampir üzerinde hiçbir etkisi yoktu, yani bir vampirin donarak ölmesi mümkün değildi. Bedeni etrafındaki onlarca derece buz kadar soğumuş olduğu, bir zamanlar vücudunda akan her bir sıvı kaskatı buza dönüşmüş olduğu halde, hayatı, ya da bir vampir için hayat neyse o, sona ermemişti.

Kendileri de küçük buz toplarına dönüşmüş oldukları halde, yalnızca gözleri hareket edebiliyordu. Gözleri şimdi, sevimli, sıcak, ateş yanan bir odanın buzlu penceresinden dışarı bakan bir adamın gözleri gibi kar yığınında açılmış olan küçücük aralıkta hızla sağa sola hareket ediyordu. Onu daha önceden bir kez Moskova'da, donmuş bir halde bir geçidin duvarına yaslanmış, yanından geçen muhtemel avı incelerken gördüğümü hatırlamıştım. Saklandığını gizlemek istediği için, o zamanki hareketsizliği istemliydi.

Eğer Foma bana bir şey söylemeye çalışıyorsa da, bunun ne olduğunu bilmiyordum. Belki de düşünemiyordu ya da onu bulanın ben olduğumu fark etmemişti. Belki de donmuş oldukları için kapayamadığı gözlerinin açılmış olduğu dünyada gördüğü rüyanın göz hareketleriydi. Onu kurtaracağıma dair bir umut besliyor olamazdı, ama güçlenen güneşin sıcaklığının hem karı hem de içine sarılmış yatan vampiri yok edeceği bahara kadar böyle arafta kalmaktansa, onu şimdi burada öldüreceğimi umuyor olabilirdi.

Anlaşılan ölümü, benim elimden değil, ama ani oldu. Başka bir yerini hareket ettirip ettiremediğini görmek için yüzündeki karı biraz daha temizlemiştim. Önceden gölgem onu korumuş olmalıydı ama ilk güneş ışığı huzmesi yanağına vurduğunda, yanağı için için yanmaya başladı. Olacakları düşünüp geriye doğru sıçrayarak ondan uzaklaştım. Şahit olduğum şey, yalnızca bu yaratıklardan birisinin daha ölümünden aldığım zevk nedeniyle değil (zevk bile alamayacak kadar yorgundum), gözler önüne serilen şeyin görüntüsü nedeniyle de tuhaf bir biçimde güzeldi. Moskova ve Petersburg'da gördüğüm havai fişek gösterileri kadar güzeldi. Güneş, üzerini temizlediğim bir parça deriden vampiri yakmaya başlamıştı. Bu daha fazla karı eritti ve hatta Foma'nın giysilerini de yakarak güneşin üzerinde çalışabileceği daha fazla eti ortaya çıkardı. Foma'nın başından kıvılcımlı bir alev çıktı; ısısı karları daha çok eriterek ve eriyen kar yanma için daha fazla

yakıt sağlayarak birkaç saniye içinde tüm bedeni boyunca ilerledi. Alev bedeninde ilerlerken ateşin gürüldemesiyle rüzgârın ıslığı karışımı bir ses çıkıyordu. Bir an, Efendimizin göğe yükselişi ile ilgili kafamdaki görüntüye benzer bir şekilde, insan vücudu biçiminde kör edici bir beyazlık parladı ve çabucak söndü.

Az sonra geride yalnızca, bir kısmı hafifçe tüten sıcak, erimiş kar kalmıştı. Birkaç dakika sonra kış gene kendisini hissettirmeye başlamış, gölcük yeniden parlak bir buz tabakasına dönüşmüştü.

Dimitriy'i gömmek isterdim. Uzun zamandır, yedi yıldır arkadaşımdı. Hiçbir zaman Maks'la olduğumuz kadar yakın olmamıştık, ama bu kişiliklerimiz nedeniyle böyleydi, istediğimizden değil. Birbirimize güvenirdik (hepimiz birbirimize güvenirdik) ve Maks'a güvenim bir an için sarsılmış olduğu halde yeniden tazelenmişti. Elime Dimitriy'in bunun farkında olduğundan emin olabilme fırsatı geçtiği için çok şanslıydım. Maks'ın da aynı şekilde bunun farkında olduğunu umuyordum.

Ama Dimitriy'i gömmem imkânsızdı. Aletim olsa bile, toprak taş gibi donmuştu ve derin kazamazdım. Yapabileceğim en iyi şey onu buzla örtmek ve evden alacağım iki parça yanık odun parçasıyla üzerine bir haç dikmekti. Onu daha uygun bir şekilde gömmek üzere ilkbahardan önce dönebilmeyi umuyordum.

Yurtsevo'ya geri döndüm. Köyden ayrılırken karşımdan esen rüzgâr, ben geri dönerken yön değiştirmeye karar vermiş, yine karşıdan esiyordu. Kar fırtınası bir kez daha yüzümü kamçılıyordu ama hedefimin ne kadar uzaklıkta olduğunu bildiğim için, dönüş yolculuğu daha kolaydı.

Köye ulaştığımda kurtarıcılarımın kapısını çaldım. Kapıyı genç adam açtı.

"Onu buldun mu?"

"Hayır," dedim kısaca.

"Sana söylemiştim," dedi babası arkasından yaklaşarak. "Sanırım bu gece de burada kalmak istiyorsun?"

"Hayır," dedim. "Sanırım bugün Orşa'ya dönmeyi becerebilirim."

"Dün geceki gibi kaybolmak istemezsin herhalde."

"Kaybolmamaya çalışacağım."

"Ona atının yerini göster," dedi adam oğluna. Oğlan, iki yanında sadık bir şekilde ona eşlik eden kurda benzeyen iki devasa köpekle beraber beni ahıra götürdü. Atım dinlenmiş ve doyurulmuş halde beni bekliyordu. Eve geri döndük ve baba bana çantamı verdi.

"Yardımlarınız için teşekkür ederim," dedim ikisine, kaba hallerinin izin verdiği kadar sıcak bir şekilde.

"Biz Hıristiyanız," dedi baba, bunun bir zevk değil bir görev olduğunu ima ederek. Ona biraz para verdim. Parayı az bulduğu için mi, yoksa ona para verdiğim için mi, bilmiyorum, küçümsemeyle paraya baktı ve cebine attı. Daha ben atıma binemeden kapıyı kapatmışlardı.

Gün ışığında Orşa'ya gitmek kolaydı. Kar önceki geceki yolculuk izlerimi çoktan örtmüştü ve nerede yoldan çıktığımı anlayamıyordum. Şehre girdiğimde güneş batmak üzereydi. Fransızlardan geriye kalanların ve bildiğim kadarıyla Opriçniklerden geriye kalan tek kişi olan Yuda'nın bulunduğunu bildiğim yöne, batıya, güneşe doğru baktım. Aynı yol boyunca diğer yönde Moskova ve içinde Domnikiia vardı. Kuzeyde Petersburg'a, karıma ve oğluma kadar uzanan bir yol vardı. İki gece önce kaldığım hana gittim. Gelecek günle, günlerle ilgili kararlarımı erteleyebilirdim.

Yemek yedim, banyo yaptım ve sorunsuz bir uykuya daldım.

Uyandığımda, bir karar vermiştim. İçinde vicdan muhasebesi ve endişeyi barındıran nazik karar, Moskova ile Petersburg arasında idi ve ben üçüncü yolu, batıya gidip orduya katılmayı seçmiştim. Birçok diğer askerin de orduya katılma kararını böyle (ölümlerini önlemeye çalışarak geçirecekleri bir hayatı, yaşamaya çalışmanın karmaşıklığından kaçındıkları bir dünyaya yeğleyerek) verdiğini biliyordum. Onun beni bulma ihtimali olsa da,

Yuda'yı bulmak için çok az şansım olduğunu düşünüyordum, ama öyle bile olsa, askerliğin tekrar hatırlamayı umduğum geleneksel yöntemlerini kullanarak Fransızların sürülmesine yardımcı olabilirdim.

Yol kenarlarında hâlâ geri çekilen Fransızların döküntüleri vardı ve giderek daha mide bulandırıcı hale geliyorlardı. Orşa'dan bile önce, ölü atların yalnızca ölmüş olmadıklarını, kesilip biçilmiş de olduklarını fark etmiştim. Açlıktan ölmekte olan umutsuz askerleri, kendi hayatlarını kurtarmak için bir zamanki sadık yol arkadaşlarını yedikleri için suçlayamazdım. Soğuktan veya açlıktan ölen ve o sırada yalnızca et olarak gördükleri atlarla başlamış olmalılardı. Ama sonradan sağlıklı atlar da besin kaynağı olarak görülmüş ve kesilmiş olmalıydı. Bunu yapan adamları da suçlayamazdım. Yolda ilerlerken bir müddet sonra, daha az kısrak ve at leşi görmeye başlamıştım.

Ama Orşa'ya yaklaşırken, atların kadavralarında görmüş olduğum, bir şeyler anlatan o işaretleri cesetlerde de görmeye başlamıştım. Son atlar öldüğünde, tek besin kaynağı yok olmuştu. O zamana kadar bir atın bedeninden besleyici bir şeyler çıkarmayı öğrenmiş olan canlılar, aynı beceriyi arkadaşları üzerinde de denemeye başlamışlardı. Açlık yamyamlığa yol açmıştı. Bu ihlal, atlarda olduğu gibi, ölülerin cesetleriyle başlamıştı. Eti için insanları öldürmüş olamazlardı.

Acaba bu Opriçniklerin ya da atalarının, uzun yıllar önce bir zamanlar çıkmış olduğu yol muydu? Ama hayır. Ahırda gördüğüm ve Pyotr'un bana anlattığı gibi Opriçniklerin derdi hayatta kalmak değil, keyif almaktı. Onlar, açlık içinde kıvranırken, çareyi arkadaşlarının etini yemekte bulmuş düşkün insanlarla karşılaştırılamazlardı. Ama diğer yandan ben de zevk için yiyordum. Beslenme yalnızca bir ihtiyaç ama Moskova'daki sefil meyhanede zevkle yediğim yemeklerin çok azında gerçek nedenim açlıktı. Acaba vampirlik ve insanlık tarihleri arasında tüketimin gereklilikten ahlaksızlığa dönüştüğü bir paralel an mı vardı?

Artık Rus ordusunun artçılarına yetişmek üzereydim ve yol, geride kalmış, ama orduya yetişmeye çalışan askerler ve her iki yöne mesaj götürmeye çalışan ulaklarla doluydu. Hâlâ hiç kimse (ben de dahil) Büyük Ordu'nun ardında bıraktığı pisliği temizlemeye zahmet etmemişti. Bonaparte henüz bozguna uğratılmamıştı. Daha sonra temizlik için bol bol zaman olacaktı.

Orşa'dan çıkalı iki gün olmuştu, Borisov'un doğusunda, şehre birkaç verst mesafedeyken oldukça büyük bir Rus kampıyla karşılaştım. Atımı nöbetçilere doğru sürdüm ve atımdan indim. Hava kararalı birkaç saat olmuştu ve üzerinde üniforma olmayan bir adama karşı temkinliydiler.

"Parola?" diye bağırdı içlerinden biri.

"Korkarım hiçbir fikrim yok," diye yanıtladım, "ama kâğıtlarım burada." Kâğıtlarımı verdim; inceledi. Onlara rütbem konusunda ikna etmeye yeterdi ve düzenli ordunun bir parçası olmadığım hakkında da fikir veriyordu. Yine de, soru sormamak için iyice inceledi.

"Beni komutanınıza götürür müsün?" diye sordum kâğıtlarımı geri verdiğinde. Bir çadıra doğru koştu ve üzerinde imparatorluk muhafız piyadelerinin asteğmen üniforması olan yirmi yaşlarında genç bir adamla birlikte geri döndü.

"Yüzbaşı Danilov'sunuz sanırım?" Selamına karşılık verdim. "Adım Tarasov. Tanıştığımıza memnun oldum. Sizin mesleğinizdeki birini cepheye getiren şey nedir?" Sözlerinde hiçbir kızgınlık yoktu. Profesyonel bir askerdi ve bir insanın ülkesine yardım edebileceği çeşitli yollar olduğunu biliyordu. Elinin bir hareketiyle kampa kadar kendisini izlememi işaret etti.

"Savaşmaya geldim," diye açıkladım yürürken.

"Anlıyorum," dedi inanmadığını belli ederek. "O halde, ajanlık oyunundan sıkıldınız?"

"Ajanlık yapacak kimse kalmadı."

"Tanrı'ya şükür, yakında savaşacak kimse de kalmayacak. Yerinizde olsaydım, Bonaparte ölene kadar iki hafta daha dayanırdım."

"Kılıcımı tekrar elime almam gerek."

Tarasov, duygularımı anlamadığını belli eden bir şekilde güldü. "O halde, aferin size," dedi.

"Peki, şimdi Fransızlar ne durumda?" diye sordum.

"Borisov'da epeyce sıkışmış durumdalar," diye açıkladı. "Berezina'yı geçeceklerini umuyorlardı ama Amiral Çiçakov batıdan gelip onlardan önce ulaştı ve köprüyü yaktı."

"Köprüye ihtiyaçları var mı?" diye sordum. "Nehir şimdiye kadar kaskatı donmuş olmalı."

"Ah, hayır. Onların Bonaparte'ı olabilir ama Tanrı bizim yanımızda. Karların erimekte olduğunu fark etmediniz mi?" Kalın paltosu, şapkası, atkısı ve eldivenleriyle duran askere baktım. Erimeyi fark edebiliyorsa, benden daha duyarlı demekti. "Nehir donmuştu, ama şimdi yeniden akıyor. Asla karşıya geçemeyecekler."

"Yani onları öldürmeye gidiyoruz?"

"E, onları orada bırakamayız, öyle değil mi? Kutuzov da güneyden geliyor. Kapana kısıldılar."

"Peki, buradan kim sorumlu?"

"Wittgenstein," dedi Tarasov gururla.

"Peki, Bonaparte savaşacak mı?"

"Başka şansı yok. Teslim olmak zorunda kalacak."

"Bu onun yapacağı bir şey değil. Belki güneye yönelir."

"Bunun ona bir faydası olmaz. Aşağıda nehir daha da genişliyor. Geçecek yer bulamaz."

"Tekrar donana kadar," dedim.

"O zaman, kendisi de donar."

Çadıra gelmiştik. Tarasov çadıra girdi ve sonra beni çağırmak için çıktı ve yüksek sesle adımı söyledi.

"Yüzbaşı Danilov, efendim!"

"Teşekkürler, teğmen," dedi, çadırın içindeki eğreti masada oturmakta olan yarbay. Etrafında oturan ve ayakta duran başka bazı subaylar da vardı. Subayların dağınıklığının yarattığı rahatlık çadırı doldurmuştu. "Otur, Danilov," diye devam etti yarbay, karşısındaki bir bankı

göstererek. "Ben Yarbay Çernişev, bu arada." Oturmadan önce onu selamladım. "İçki?" diye sordu.

"Teşekkür ederim, efendim," diye yanıtladım.

"Şarap mı, votka mı?"

"Votka lütfen, efendim."

"İyi adam." Bana bir bardak votka verdi, sonra bir puro ikram etti. Puroyu aldım ve masada duran mumdan yaktım.

"Eee, söyle bakalım Danilov, komutanın kim?" diye sordu Çernişev.

"Binbaşı Savin."

"Savin mi? Vadim Fyodoroviç yani?"

Gülümsedim. "Doğru. Arkadaşınız mı?"

"Ah, evet. Çok iyi arkadaşımdır, benim gibi, Petersburglu."

"Ben de Petersburgluyum," dedim.

"Gerçekten mi?" İlgisi biraz dağılmış gibiydi. "Harika." Sonra kendisini daha çok ilgilendiren konuya dönerek ekledi: "Peki Vadim Fyodoroviç nasıl?"

"Öldü, efendim."

"Ya!" Çernişev haberi, birçok deneyimli ordu subayında görmüş olduğum duygusuz bir esneklikle karşılamıştı. Bütün gürültücülüğüne ve neşesine rağmen, komutası altında olup da ölen her insan için derin üzüntü duyuyordu. Ölülerin artması bunu daha acılı hale getiriyor, ama acısını saklamakta daha deneyimli hale geliyordu. Bazıları, bu kadar çok ölüye duydukları acının birden boşalacağı korkusuyla, ordudan hiç ayrılamayacaklarını düşünüyorlardı. Neler yaşadıkları siviller tarafından hiç anlaşılmayan ordudan ayrılanlar ise çok daha fazla acı çekiyordu.

"Söyleyin öyleyse Yüzbaşı Danilov," diye devam etti yarbay, kısa süren yasını saklayarak, "neden bize katılmaya geldiniz?"

Yanıtını kendim de bilmediğim soruyu yanıtlamak için derin bir nefes aldım. Ben daha söze başlamadan, yanındaki subaylardan biri Çernişev'in kulağına bir şey

fısıldadı. Çernişev fısıldayarak yanıt verdi ve aldığı yanıta karşılık başını salladı.

"Peki, Yüzbaşı Danilov," dedi Çernişev, "sanırım bir tesadüfle karşı karşıyayız." Yanıt vermem için bekledi, ama söyleyebileceğim pek bir şey yoktu. "Bana bu kampta sizi tanıdığını iddia eden birisi olduğu söylendi. İnanmayacaksınız, ama bir mahkûm. Ve inanmayacaksınız, ama bir Fransız!"

Çok mümkün olduğu halde, mahkûmun Fransız olmasına şaşırmış gibi görünüyordu. Birden Vadim'le neden o kadar iyi anlaştıklarını anladım.

"İsim verdi mi?"

"Hayır. Ayrıntıları anlat ona, Mironov."

Az önce Çernişev'in kulağına fısıldayan subay şimdi benimle konuşuyordu. "Bir saat önce geldi. Onu kuzeydoğudaki tepelerde yakalamışlar. Savaşmaya zahmet bile etmedi. Adını da vermedi. Üzerinde *chef de bataillon*[1] rütbeli bir Fransız üniforması vardı. Tek söylediği Yüzbaşı Aleksey İvanoviç Danilov'la görüşmek istediğiydi."

"Burada olduğumu biliyor muydu?" diye sordum.

"Belli ki, öyle," diye omuz silkti Mironov.

Kampa geleli daha bir saat bile olmamıştı. Aklıma gelen tek şey, izlenmiş olabileceğimdi. "Neye benziyor?" diye sordum.

"Korkarım onu şahsen görmedim," diye yanıtladı Mironov. "Sizi ona götürmemi ister misiniz?"

"Hayır, henüz değil," diye yanıtladım, bir yudum daha votka içerek. "Saat kaç?"

"Gece yarısını henüz geçti," dedi Mironov.

"Güneş ne zaman doğuyor?"

"Saat sekiz civarında."

"Onunla saat yedide görüşeceğim. Onu nerede tutuyorsunuz?"

"Diğer mahkûmlarla birlikte."

Bir an düşündüm ve "Onu diğerlerinden ayırın. Ellerinin ayaklarının bağlı olduğuna emin olun. Onu dışarıda

1. (Fr.) Binbaşı.(Ç.N.)

bir yere, ateşin yanına koyun. Sıcak tutun. Ama kesinlikle dışarıda dursun." Maks'ın aylar önceki planını taklit ediyordum. "Ve çok, çok dikkatli olun. O çok tehlikeli."

"O halde, onun kim olduğunu biliyorsun?" diye sordu Yarbay Çernişev.

"Sanırım, biliyorum," diye yanıtladım, puromu üfleyerek.

Bir kez daha güzel bir uyku çektim. Saat altıda uyandırıldım ve Teğmen Mironov beni gizemli mahkûmun tutulduğu yere götürmeden önce keyifle kahvaltı edecek kadar zaman buldum.

"Onunla çok fazla zaman geçirmeyeceğinizi umuyorum, Yüzbaşı Danilov," dedi teğmen bana kampın içinde yürürken. "Bonaparte'ın güneye doğru yol aldığı söyleniyor. Fransızlar bir köprü yapmaya çalışıyor."

"Biz de onların peşinden mi gideceğiz?"

"Kesinlikle. Amiral Çiçakov, Berezina'nın öbür tarafında onu bekliyor. Biz de çadırları sökmeye başladık. Dört saat içinde yola çıkmış oluruz."

"Sizi temin ederim ki teğmen, şafakta mahkûmla işim bitmiş olacak."

"Umarım, efendim."

Şimdi belli bir mesafeden bile sıcaklığını hissettiren büyük bir kamp ateşinin yakınına gelmiştik.

"İşte orada," dedi Mironov, ateşe doğru başıyla işaret ederek.

Ateşin başında gece nöbetinden yorgun düşmüş ama mahkûmun kaçmasına izin vermeyecek kadar uyanık iki muhafız bekliyordu. İkisinin arasında, ateşin yanındaki bir bankın üzerinde, bağlı elleri dizlerinin üzerinde, eğilerek oturmuş uzun boylu bir adam oturuyordu. Karmakarışık, uzun, sarı saçları yüzünü örtüyordu. Bu halde bile, başka kimseyle karıştırmak mümkün değildi.

"Olduğunu düşündüğünüz kişi mi? diye sordu Mironov.

"Ah, evet," diye yanıtladım.

30

"Günaydın, Yuda," dedim nazik bir sesle.

Yuda başını kaldırdı. Dermansız görünüyordu. Saçları yıkanmamıştı ve matlaşmıştı, tıraş olmamıştı ve benzi solgundu. Günlerden beri bir şey "yediğinden" kuşkuluydum. Çenesi, yakın zamanda aldığı ağır bir darbe yüzünden morarmıştı. Yine de gülümsüyordu.

"Günaydın, Aleksey İvanoviç."

"Bir şey yapmaya kalkıştı mı?" diye sordum muhafızlardan birine.

"Hayır, efendim. Ne zaman geleceğinizi sorup durdu, ben de onu susturdum." Tüfeğinin kabzasıyla vurma hareketi yaptı. Uygun bir anı kollayan Yuda, irkilmiş gibi yaparak çocuğun hareketiyle dalga geçti. Bir an muhafızın yüzüne baktı, sonra gözlerini çevirdi.

"Silahlı mıydı?" diye sordum.

"Yalnızca bu vardı." Muhafız çantasına uzandı ve Yuda'nın elinde daha önce gördüğüm çift taraflı bıçağı çıkardı. "Tuhaf bir şey, değil mi efendim? Nasıl kullanıldığını anlamadım."

"Bu da benim öğrenmeye çalışacağım şeyler arasında."

"Yakınınızda duralım mı, efendim?" diye sordu. Teklifi kendi ilgisinden kaynaklanıyor olsa da, yeniden böyle güvenilir, sadık adamların arasında olmak insana güven veriyordu. Bize yakın olmaları demek, ateşe yakın olmaları demekti. İki muhafız da solgun ve ölesiye üşümüş görü-

nüyordu; içinde var olan ısıyı korumak için kalın paltolarını çenelerine kadar iliklemişlerdi. Yine de, endişelerim onlara karşı duyduğum sempatiye ağır bastı.

"Çok yakında durmayın," dedim. "Anlayabileceğiniz nedenlerden dolayı, konuştuklarımızı duymasanız daha iyi olur." Hevesle başını salladı. Bizi duyamayacağı kadar uzakta duracağına emindim, ama işi garantiye almak için, yine de Yuda ile Fransızca konuşacaktım. "Ama edepsizleşirse, benim için olduğu kadar, kendiniz için de hazır olmanız gerek."

Kamp karmaşa içindeydi. Çadırlar sökülüyordu. Atlar toplara koşuluyordu. Eşyalar iki yük arabasına yükleniyordu. Bu hareket gece ayazına rağmen onları ısıtmaya yeterdi, ama Yuda ile beni ve ikisi de bizden uzakta duran iki muhafızı ısıtan tek şey ateşti.

Muhafızlar yorgun bir şekilde uzaklaşırken Yuda'nın karşısına geçip oturdum. Lafa nasıl başlayacağımı düşünüyor, onun bir şeyler diyeceğini umuyordum, ama o sessizce durmuş, yere bakıyordu. İçinde bulunduğu koşullara rağmen üzerinde muzaffer bir hava vardı. Sonra bunun nedenini anladım. Ona göre, Margarita ile yaptığı oyun işe yaramıştı; ben Domnikiia'nın vampir olduğuna inanıp onu öldürmüştüm.

"Bana Domnikiia'nın hiçbir zaman vampir olmadığını söylemeyecek misin?" diye sordum. Kaşını çattı. İsim ona tanıdık gelmemişti. Sonra Dominique ile bağlantıyı kurdu.

"Belli ki anlamışsın."

"O hayatta ve gayet iyi, biliyor musun?"

"Ondan kuşkum yok," dedi, şaşkın bir halde.

"Ah, yapma Yuda. Senin de bir gururun olduğuna eminim, ama artık dürüst olabilirsin. Bunlar dünya üzerindeki son dakikaların, onları ziyan etme. Margarita ile yaptığın gösteriyi görmemi istediğini biliyorum."

"Onları ziyan etmeyeceğim, Lyoşa. Sen de etmemelisin. Ama haklısın, pencereden baktığını biliyordum."

"Ve benim koşarak oraya gelip Domnikiia'nın kabine

bir mızrak saplayacağımı ve ömür boyu bunun için azap çekeceğimi düşünüyordun."

"Satranç oynar mısın, Lyoşa?" diye sordu.

"Biraz," diye yanıtladım.

"Bir saldırı planı hazırladığında (aynı şekilde gerçek bir savaşta da plan yaptığında) onu kafanda bir tek sonuca mı bağlarsın, yoksa hasmının göstereceği farklı tepkileri tahmin edip ulaştığın farklı sonuçlar mı olur?"

"Elbette farklı sonuçlar olur. Gerçi ben yine de, hasmımın en iyi hareketi yapacağını düşünürüm." Yuda'nın nasıl olup da konuşmanın dizginlerini ele geçirdiğine şaşırmıştım.

"Aynen. Ve eğer o en iyi hareketi yapmayıp senin onu kıstırmak değil, istediğin yönde gitmesi amacıyla hazırladığın saçma bir tuzağa düşerse, hayal kırıklığına uğrarsın, değil mi? Sonuçta bu, zaferini elinden almak anlamına gelmez ama seni, planının parlaklığını gözler önüne serme zevkinden mahrum bırakır."

"Sanırım bu oyunu mu, zaferi mi tercih eden bir insan olduğuna göre değişir," dedim.

"Açıkçası, zafer olmadan oyun hiçbir şeydir," diye yanıtladı beni onaylayarak. "Ama tam tersi de doğrudur. Ve bana oyundan zevk almadığını söyleme, Aleksey İvanoviç. Kısa yoldan sonuca ulaşmak için çok fırsatın oldu ama değerlendirmedin."

"Öyle mi?"

"Belki de yalnızca temkinli davranmışsındır."

Dört yol ağzında yaptığımız konuşmada olduğu gibi, kendimin rahatsız, onun ise kendinden fazlasıyla emin olduğunu hissediyordum. Ama burada nasıl kendinden bu kadar emin olduğunu anlayamıyordum. Burası benim alanımdı. Onun yardımına koşabilecek asılı bir ceset yoktu. Belki de öyle bir şey olacağını umuyordu. Belki de Foma'nın öldüğünü bilmiyordu. Evet, böyleydi. Plana göre Foma burada onun yardımına koşacaktı. Foma'nın öldüğünü öğrenince nasıl bir tepki göstereceğini görmek zevkli olurdu, ama şimdilik (satranç oynayan birinin ya-

pamayacağı gibi) bu kartımı saklamayı tercih ettim. Satrançta planınla ilgili karşındakini yanıltabilirsin ama onu saklayamazsın.

"Yani Margarita ile yaptığın yalnızca, benim içine düşmediğim küçük tuzaklardan biri, bir özel gösteriydi, öyle mi?" diye sordum.

"Sen eline fırsat geçtiğinde hep en iyi oyununu oynarsın. Ancak bir salak, vampir olduğuna emin olmadan sevdiği kadını öldürürdü." Domnikiia da aynen böyle demişti. Konuşurken, bunu yapmaya ne kadar yaklaştığımı anlamış gibi gülümsüyordu.

"Peki, bu sapmanın bir parçası olduğu asıl planın neydi? Burada yakalanıp gün ışığıyla birlikte ölmek mi?"

"Oraya gelmeden önce atılacak adımlar var."

"Satranç bir blöf oyunu değildir, Yuda. Bir centilmen kazanamayacağını anladığında oyundan çekilir."

"Seni temin ederim ki, ben bir centilmenim."

"Ve bütün bu plan numaraların," diye devam ettim, söylediklerinin çoğunun bir marifet gösterisi olduğunu fark ederek, "hep şansa bağlı. O gece Domnikiia'yı görmek için Moskova'ya geleceğimi nereden bilebilirdin ki?"

"Çünkü Pyotr ve Yakov Zevedeyev'e onu görmeye gideceğimi söylemiştim," dedi kısaca.

"Ve sanırım, bunu bana söylemelerini istedin."

"Hayır, onlara söylememelerini tembih ettim."

"Öyleyse onlardan öğrenmeye çalışacağımı biliyordun?"

"Onların ikisi ahırın içinde, sen dışarıdaydın. Ya onlar seni alt edecek, bu bir hayal kırıklığı ama yine de bir zafer olacaktı ya da sen onları alt edecek ve muhtemelen bu bilgiyi onlardan alacaktın. Konuşan hangisiydi, sahiden? Ben Yakov Zevedeyev'den kuşkuluydum."

"Pyotr'du. Yakov Zevedeyev'e o fırsatı vermedim. Orada olduğumu nereden biliyordun?"

"Nerede olacaktın ki? Araba devrildikten sonra seni hiç görmedim, ama kaçmayacağını biliyordum. Ahıra pek de sinsice gitmedik."

"Ve diğerlerini de düşünmedin. Kendi hedefine doğru ilerleyebilmek için, onları öldürebileyim diye Pyotr ve Yakov Zevedeyev'e tuzak kurdun. Bütün vampirler mi böyle Yuda, yoksa yalnız sen mi böylesin?"

"Onlar da birbirlerine karşı benim onlara olduğum kadar umursamazlar. Açıkçası bazen grup halinde hareket etmek ve Maksim Sergeyeviç'te yaptığımız gibi, yoldaşların kaderiyle ilgili bir mesele haline getirmek işi kolaylaştırıyor, ama bunun çoğu gösteri. Birimizin kendisini bir diğeri için kurban etmesini gerektirecek bir kardeşlik bağımız yok."

"Senin ruhunun lanetlenmesi için hiçbir neden göremiyorum," dedim düşünceli bir biçimde. "Böyle yaşamak, cehennemde yaşamak olmalı."

"Tam tersine, vampirlerin en çok arzu edilen özelliklerindendir. İnsanların birbirlerine karşı neden böylesi şefkat duyguları taşıdığını da, vampirlerin bunu neden birdenbire kaybettiğini de anlamıyorum. Eminim bir gün büyük bir bilim adamı bunu açıklayacaktır. Bana sorarsan, farklı çoğalma yöntemlerine sahip olmamızla ilgili olduğunu düşünüyorum."

Boş boş yüzüne baktım. Hâlâ hayatının son dakikalarını yaşadığına inanmıyordu. Ayaklarımın arasına, karın içine sapladığım bıçağını elime aldım ve incelemeye başladım. Tam da ilk gördüğümde düşündüğüm gibi, basit bir şeydi. Birbirine benzeyen iki kısa bıçak kabzada buluşuyordu. Kabzaları, uzun bir deri parçasıyla birbirlerine bağlanmıştı. Bağ çok sıkıydı, bıçakları birbirinden bağımsız hareket ettiremiyordum. Deri parçasının altında onları birbirlerine sıkıca tutturan başka bir şey olmalıydı. Bıçağın bir tarafı iyice keskin, diğer tarafı kabzaya doğru tırtıllıydı. Bir hayvanın leşinden derisini yüzmek için idealdi. İki bıçağın ucu da saplamaya uygun biçimde sivriydi. Bıçakların arasındaki mesafe iki parmağımı sığdırabileceğim kadar genişti.

"Gördüğüm kadarıyla hepiniz bundan taşımıyorsunuz, öyle değil mi?" diye sordum Yuda'ya.

"Hayır, bir tek ben."

"Buna neden ihtiyacın var? Dişlerin işe yaramıyor mu? Çok mu fazla şeker yiyorsun?"

Gülümsedi, ama sırıtmadı. Onu hiç sırıtırken görmediğimi fark ettim. Belki de haklıydım. Belki de yaratıkların içinde en acınası olanıydı: dişleri çürümüş bir vampir.

"Pek sayılmaz," dedi.

"Size benzer birini yaratırken göğsünü kesmeye yarar, sanırım."

"O zaman da, başka zamanlarda da işe yarıyor." Bu konuda, diğer konularda olduğundan daha ağzı sıkıydı. Aklıma bir soruyla beraber, kendi elimin genç bir kadının göğsüne mızrak soktuğu görüntüsü geldi.

"Margarita'yı öldürmem gerekiyor muydu?" diye sordum. "Onu bulduğumuzda ölmüş müydü, yoksa onu... sizden biri haline getirmiş miydin?"

"Ölmüştü," dedi sakin, gözlerini gözlerime dikmiş bir şekilde. "Onu 'ben' öldürdüm."

"Ama neden? Neden onu bir vampire dönüştürme fırsatını kaçırdın?"

"Onu hoşuma gittiği için öldürdüm. Ama iş, birisini vampire dönüştürmeye gelince; ben onu yapmaktan acizim."

"Peki, ama neden? İnsanları isteyerek bu adımı atmaya ikna etme konusunda diğerlerini yarı yolda bırakacağına eminim." Ona iltifat etmek hoşuma gitmiyordu, ama Opriçnikler arasında bir tek onun gerçekten bir kişiliğe sahip olduğunu epey önce fark etmiştim.

"Kesinlikle ve bu benim için işin en eğlenceli kısmı. Ama sorun fiziksel."

"Ne demek istiyorsun?"

"Daha önce de konuştuğumuz gibi, ben doktor değilim. Bunların nasıl işlediğini açıklayamıyorum. Hareketleri yapabiliyorum, ama sen yapsan neler olacaksa ben yapınca da o kadarı oluyor."

"Tabii ben buna kalkışmazdım bile," diye ekledim öfkeli bir şekilde.

"Aramızdaki fark bu olmalı," diyerek gülümsedi.

"Yani sonuçta, beraber yaptıklarınıza ve Margarita'nın istemesine rağmen, o vampir olamadı. Onu öldürdüğünde, ölümlü bir insan olarak öldü."

Düşünceli bir şekilde başını salladı, sonra, bağlı ellerinin rahatsız olmasını umursamadan alt dudağını parmaklarının arasında sıkıştırarak ısrarlı bir şekilde yüzüme bakmaya başladı. Aklıma daha önce konuştuğumuz satranç meselesi gelmişti. O hamlesini yapmıştı ve şimdi benim, yani hasmının bunun tüm sonuçlarını görüp görmediğime kara vermeye çalışıyordu.

"Yakalandığında ne yapıyordun?" diye sordum.

"Fransızlar için ajanlık yapıyordum."

"Gerçekten mi?" diyerek güldüm.

"Gerçekten. Rusya'dan ayrılmam gerek. Onlar Rusya'dan ayrılıyorlar, en azından, deniyorlar. Çıkarlarımız çakışırken onlara yardımcı olabilirim."

"Senin yakalanman onların da senin de işine gelmez. Bunun planın bir parçası olduğunu sanmıyorum."

"Haklısın, değildi. Ta ki kampa doğru yürürken seni görene kadar. O sırada seni bir kez daha görmek istediğimi anladım."

Yani (doğruyu söylediğini varsayarsak) beni takip etmiyordu. Birbirimize rastlamamız, aslında ikimizin de becermeye çalıştığı bir tesadüftü. Beni takip etmiyor olması, Foma'nın öldüğünü bilmediği ihtimalini de güçlendiriyordu. Artık bir yere kaçamayacağına emindim.

"Ölmeden önce son bir kez," dedim.

"Ülkenizi terk etmeden önce son bir kez," diye yanıtladı. "Geriye kalan tek Opriçnik olarak bunu görev kabul ediyorum."

"Tek Opriçnik mi?"

"Eee, sen bana Pyotr'yu ve Yakov Zevedeyev'i anlattın, Dimitriy de şimdiye kadar Foma'yı öldürmüştür."

Başımla onayladım. "Foma öldü." Havam sönmüştü, ama bunu saklamam gerekiyordu. Eğer Foma, Yuda'nın kaçma planının bir parçası değilse, peki kimdi? Aklıma

bir insan işbirlikçisi olabileceği ihtimali geldi. Eğer öyle biri varsa ve Rus ise, bu kampa sızması zor olmazdı. Yuda'nın kendine güveninin temelinde bu mu yatıyordu, yoksa yalnızca blöf mü yapıyordu? Sanki onu yakalamama fırsat kalmadan ne kadar uzaklaşabileceğini hesaplamaya çalışırmış gibi, iki tarafımda, biraz mesafede duran iki muhafıza bakıyordu.

"Dimitriy Fetyukoviç şaşırtıcı bir biçimde cesur bir adam çıktı," diye devam etti Yuda. "Bir vampiri öldürmek bir şeydir, onu canlı esir almaksa başka bir şey."

"Olanları gördün mü?"

"Ah, evet."

"Ve Foma'ya yardım etmek için hiçbir şey yapmadın, öyle mi?"

"Neden yapayım ki? Hayatımı tehlikeye attığıma değmezdi. Dimitriy gelip Foma'yı kurtaracağımı sanıyordu, ama aslında anlamıyordu. Sana daha önce de söylediğim gibi, bir vampir bile, bir başkası için kendi hayatını tehlikeye atmaz. Senin Dimitriy'i görmüş olduğunu anlıyorum. O da burada, seninle beraber mi?"

"Hayır, burada değil," diye yanıtladım. "Haydi, söyle bana Yuda, nasıl kaçmayı planlıyorsun?"

Kasten soruyu yanlış anlamış gibi yaptı. "Eee, anladığım kadarıyla Napoléon'un güneye ilerlemesi bir savaş hilesi: Çiçakov, Berezina'nın karşı ucunda onu izlemek üzere yola çıktı bile ve Kuttuzov da kısa bir süre sonra o yöne dönecek."

Anlamaya çalıştığım şey bu olmasa bile, yine de yaşamsal bir bilgiydi. Yuda'nın başlattığı şeye devam ettim. "Peki, Bonaparte'ın asıl planı ne?" diye sordum.

"Ah!" dedi Yuda gülümseyerek. "Bakın efendim, düzenbaz sorgucu avını nasıl her şeyi anlatmaya zorluyor!" Öne eğildi ve gizli bir planı anlatıyormuş gibi göz kırptı. "Aramızda kalsın, Lyoşa, ama nehrin yukarı kısmında, Studienka denen yerde sığ bir geçit buldu. Yine de köprü yapması gerekecek, ama karşıya geçebilecekler."

"'O' karşıya geçebilecek," diye yanıtladım alaycı bir ifadeyle.

"Ne demek istiyorsun?"

"Buraya gelen Büyük Ordu'dan geriye pek bir şey kalmadı. Yarım milyondan otuz bine düştü. Artık bu imparatorla ilgili bir şey, orduyla değil."

"Neden olmasın? Napoléon büyük bir adam."

"Öyle mi düşünüyorsun?"

"Benim hayatımı epeyce kolaylaştırıyor."

"Yani Dimitriy yanılıyordu, öyle mi? Hiç bizden yana olmadın ha?" dedim şaşırmaktan çok haklı çıkmışlık duygusuyla.

"Hem de hiçbir zaman. Napoléon Rusya'yı yenseydi bu, Avrupa'nın Fransız egemenliğine gireceği anlamına geliyordu. Ve bu, barış (seninle benim farklı nedenlerden dolayı küçümseyerek bakacağımız, ama ikimizin de yaşam tarzına aykırı bir barış) demekti. Doğru, yine de, İngiltere ile savaş devam edecekti, ama ben denizde pek işe yaramam."

"Yani sen her zaman güçsüzün yanındasın, öyle mi?"

"Güç dengesinin sağlanmasına katkıda bulunmayı severim."

"Yani Fransa zayıflayınca onun tarafına geçtin?"

"Aynen."

"Bunu ne kadar zamandır yapıyorsun?" diye sordum sahici bir merakla. "Kaç kez taraf değiştirdin? Kendi çıkarların için kaç savaşın sürmesi için çaba gösterdin?" Lafı gereksiz bir şekilde dolandırıyordum. "Yani Yuda, ne zaman vampir oldun?"

"İlginç bir soru," diye yanıtladı, ama buna yanıt vermeyecekti.

Başladıklarında fark etmemiştim ama konuşmamız kesildiğinde, bu kış aylarında her nedense ağaçlarda kalmayı seçen birkaç kuşun şakımaya başladığını duydum. Gökyüzünün şafak sökmeden önce aldığı koyu mavi renk, belli belirsiz görünmeye başlamıştı, ama kuşlar daha önce fark etmiş ve tepki göstermişti. Kendimi biraz üzgün his-

sediyordum. Yuda'ya sormak ve ondan öğrenmek istediğim o kadar şey vardı ki; ama duygusal davranacak zaman değildi. Ona sunacağım herhangi bir yaşama şansı, benim açımdan müthiş bir pişmanlıkla sonuçlanabilirdi.

"Sigara içebilir miyim?" diye sordu nazikçe.

Bir sakınca görmedim. Muhafıza bağırdım: "Pipon var mı? Ya da puron?" Yaklaştı ve bana bir puro verdi. İspanyol malı, veren asker gibi ince ve bakımsız, yalnızca kâğıda sarılmış bir ikramdı. Muhtemelen elindeki tek puroydu. Kıdemli bir subayın isteği üzerine kendisine ait bir şeyi bile içgüdüsel bir istekle vermesine duyduğum sempatiye karşılık ona, işgal altındaki Moskova'da tütün bayiliği yaptığım sırada aldığıma yakın bir para verdim.

Yuda yine, kaçma fırsatı kollayarak muhafıza bakıyordu. Puroyu ateşte yaktım ve Yuda'ya uzattım. Bağlı ellerini gösterdi ve mütevazı bir yüzle ricada bulundu. Puroyu dudaklarımın arasına koydum ve eline vermeden önce bıçağıyla iplerini kestim ve ellerini serbest bıraktım. Ayakları hâlâ bağlıydı ve muhafızlar yanımdaydı. Ayrıca kısa bir süre sonra şafak sökecek ve Yuda artık hiç kimse için tehdit olamayacaktı. Kendimi güvende hissediyordum.

"Teşekkür ederim," dedi derin bir nefes alarak. Yerime oturdum ve bıçağı yine ayaklarımın arasına sapladım. Zamanın az olduğunu bildiğimden, ona sormak istediğim başka soru olup olmadığını düşünüyordum. Birden aklıma bir soru geldi:

"Kurilovo'dan Moskova'ya nasıl o kadar çabuk gittin?"

"Atla," diye yanıtladı kısaca. "Senin gibi."

"Ama benim sekiz saatimi aldı ve sen benden önce gelmiştin."

"Ben senden önce ayrılmıştım."

"Şunu demek istiyorum," dedim, bilerek sorumun yanıtını vermekten kaçınmasına kızarak, "gün ışığında nasıl yolculuk yapabildin?"

"Ah, anlıyorum. Bir yampirin katlanmak zorunda kal-

dığı lanetlerden biri. Bazen bunun bir avantajı olup olmadığını düşünüyorum."

"Ölümsüzlük, elbette," dedim. Bunu kafamdaki Domnikiia'nın sesi söylüyordu.

"İdeal olarak, evet, ama pratikte, hayır. Pyotr ölümsüz olabildi mi? Ya da Martfey? Peki ya o çocuğa (Pavel'e) ne demeli? Vampir olarak varoluşu yalnızca birkaç hafta sürdü. Vampirleri öldürmek öyle kolay ki."

"Bana o kadar kolay gelmedi."

"Ah, elbette gelir, Lyoşa! Bir kez ne yapman gerektiğini öğrendin mi, gerisi kolay. Öğrenmesen bile, gün ışığı işi var. Binlerce vampir yalnızca biri perdeleri açtı diye kazayla ölüyor." Kendi gülünçlüğüyle eğlenirken yüzünde oluşan sırıtmayı saklayamıyordu.

"Peki, neden insanlar isteyerek vampir olmayı seçiyor?" diye sordum.

"Dediğin gibi bunu ölümsüzlük için yapanlar aptallar. Diğerleri bunu özgürlük için yapıyor."

"Özgürlük mü?"

"Evet, özgürlük. Vampirlerin eşitlik isteği olduğundan kuşkuluyum ve kardeşlik kavramları olmadığını da biliyorum, ama özgürlük bütün insanların aradığı şey değil mi?"

Sanki Domnikiia'nın yanında uzanmış, onun ahlakdışı ölümsüzlük dünyasına girmeyi beklerken benim beynimi okumuştu. Yine de Yuda'nın söyleyeceklerini duymak istiyordum: Bir insana vampir olmayı istetecek cazibe neredeydi, bunu anlamak istiyordum. "Neden özgürlük?" diye sordum.

"Çoğu insan farklı birçok şeyden özgürleşmek ister ama hepsi (ki bunu pek azı başarır) kendinden özgürleşmek ister. Bir vampirin taze, sıcak kanını içen insanın istediği işte budur. Benim de, insanın duygularının yapışkan ve ters dip akıntısı olmaksızın hem şahit hem de kışkırtıcı olarak başkalarının acılarından aldığı nihai zevkin altında yattığını düşündüğüm şey, vicdan ya da Tanrı tarafından sınırlanmıyor olmasıdır." "Duygu" kelimesini kokmuş

balık tadıyormuş gibi söylemişti. Sonra gülümsedi. "Sen bunu herkesten iyi biliyorsun."

Konuşurken dikkatle sol elimdeki yaralara bakıyordu, ama söylediklerinin ne kadar doğru olduğunun farkında olmadığını biliyordum.

"Vampir olmayı değerli kılan şey bu mu yani?" diye sordum, söylediklerinden hem büyülenmiş hem de tiksinmiş bir şekilde.

Durdu ve başını önüne eğdi. Arkasında ağır ağır yükselen güneşin oluşturduğu bozulmuş ve uzun gölgesi, ayağıma kadar geliyordu.

"Bilmiyorum," dedi yorgun bir şekilde. "O kadar çok sınırlama, dışarıda bırakmaları gereken o kadar çok şey var ki. Öldürme isteği (tıpkı insanlarda olduğu gibi) yeme isteğiyle o kadar iç içe ki. Gecenin ilk ölüsü her iki ihtiyacı da karşılıyor, ama karınları doydukça, öldürme isteğini de bir ölçüde kaybediyorlar. Fazla yiyince, iştah yok oluyor. İkisini birbirinden ayırmak ne kadar iyi olurdu; açlık için öldürmek ve zevk için öldürmek. Sen avlanır mısın, Lyoşa?"

"Arada sırada," dedim.

"Belki o zaman ne demek istediğimi anlarsın. Bir vampirin hayatını zevksiz kılan doğrudan ve mekanik daha başka sorunlar da var. Örneğin, Lyoşa, bir vampirin yaşam onu terk ederken kurbanının gözlerine bakamadığını hiç düşündün mü? Sen bakabilirsin ve eminim bakmışsındır. Son nefesini senin yüzünden veren bir insanın yüzünü görme tecrübesine sahipsin. Bunu zevk olarak görsen de, görmesen de bunu yaşadın. Bir vampirin boyundan ısırması gerekir ve asla bu zevki yaşayamaz.

"Şimdi bıçağımla..." Öne doğru eğildi, sigarasını yana fırlattı ve bıçağa doğru uzandı. Kendimi söylediklerine öyle kaptırmıştım ve yaptığı hareket konuşmaya öylesine uygundu ki, ona neredeyse izin verecektim. Tam son dakikada elini tekmeledim. Tekrar dimdik oturdu ve özür dileyerek ellerini yukarı kaldırdı. Önceden konuştuğum muhafız bir an bize baktı, ama hiçbir şey yapmadı.

"Bıçağımla," diye devam etti Yuda, "bir vampirin dişleriyle verebileceği acıyı ve hatta daha fazlasını verebiliyorum ve bunu yaparken arkadaşımın yüzüne bakıp acı verici her hareketime verdiği enfes tepkiyi görebiliyorum. Diğerlerine katıldığımda (sanırım, grup olarak bize Opriçnikler diyordun) ben arkama yaslanmış keyif çatarken acı vermeyi sürdürecek on bir tane daha vahşi silahım olmuştu."

O konuşurken, ben Kurilovo yakınlarındaki ahırda gördüğüm manzaranın hatırasıyla yüz yüze gelmiştim. Her bir Opriçnik, Yuda'nın önerileri karşısında eğilmişti. Adama neredeyse hiç dokunmamış, etinin tadına bakmamıştı, ama durumdan en çok zevk alan yine oydu. Artık Yuda'nın başının üzerinden yükselmiş olan ve kendi eğimiyle büyümüş görünen güneş, ironik bir hale oluşturuyordu.

"Onların, vampirlerin, benim elde etmeyi başaramadığım ne gibi bir özgürlükleri olduğunu merak ediyorum?" diye sordu Yuda.

"Başarmak mı?"

"Her zamanki gibi haklısın, Lyoşa. Bunun başarı olduğunu iddia edemem. Bu bende her zaman var olan (beraber doğduğum) bazı insanların ise ancak vampir olarak elde edebildikleri bir şey. İki dünyanın da en iyi özelliklerine sahibim. Güneşin tadını çıkarabiliyorum. Normal bir yemek yiyebiliyorum. İstesem çocuk sahibi bile olabilirim. Yine de, bir başka insanın, tarifsiz, mutlak, sınırsız acısında yatan nihai mutluluğa dalıp gidebiliyorum."

"Diğer vampirler senin kim olduğunu hiç fark etmediler mi?"

"Kim olduğumu mu? Sana da aynı soruyu sorabilirim. En başında, on ikimizin de vampir olduğunu bilmiyordun. Sonra öğrendiğinde, vampir olmadığıma dair bir fikrin yoktu. Bunda büyülü bir şey yok. Onlar gibi hareket ediyorum. Kendimi onlar gibi hissediyorum. Onlar gibi öldürüyorum. Arada sırada gündüz vakti dışarı çıktığımı

fark bile etmezler. Kendileri ölmeden bunu yapamazlar. Elbette Zimeyeviç ayrı bir konu. O çok, çok uzun zamandır bir vampir. Ama benimle ilgili kuşkuları ne olursa olsun, kuşkularının peşinden gitmemek için kendine ait nedenleri var."

Yüzüm ona dönük, sessizce oturuyordum. Bugün bile, gerçeği, konuşmanın tam olarak neresinde anladığımı bilemiyorum. Gerçek çok şaşırtıcıydı, ama sarsıcı değildi. Yuda tam olarak olduğunu iddia ettiği şeydi. Maksim'in Fransız olmadığı gibi o da vampir değildi. Vampir olmaya özeniyordu. Vampirmiş gibi davranıyordu. Ama arada sırada vampir olmadığı gerçeğinden faydalanıyordu. Maks da bir Fransız gibi muamele görmeyi hak ettiğini düşünüyordu. Buna benzer bir şekilde, Yuda da küçük, yasal bir zeminde insan olduğu halde, bir vampir gibi muamele görmeyi hak ettiğini düşünüyordu. Sorun şuydu ki, güneş ışığı artık işime yaramayacaktı. Bu hem bir sorun, hem de bir zevkti. Onun daha geleneksel bir biçimde öldüğünü görmekten memnuniyet duyardım.

Ayağa kalkıp yüzüne baktım. "Sanırım, kamptan ayrılmadan bir idam mangası ayarlayabiliriz. Ne de olsa sen, bir Fransız ajanısın." Muhafızı çağırmak üzere elimi kaldırdım.

Yuda kaşlarını çattı ve yüzünde bir hayal kırıklığı ifadesiyle başını çevirdi. Kafasını salladı ve sessizce "tüh"ledi. "Yani görüyorsun ki, onun vampir olma ihtimali yoktu," dedi. Konuşmamızda değinmediğimiz bir nokta vardı ve onu konuşmak istiyordu.

"Margarita'yı mı kast ediyorsun?"

"Değişmediğini, ölümlü kalacağını ne zaman fark ettiğini merak ediyorum."

"Ölümlü olduğunu ona oldukça hızlı gösterdin, sanırım," diye yanıtladım.

"Ne demek istiyorsun?"

"Hemen sonra onu öldürdün."

Yuda gülmesini engellemeye çalışırmış gibi dudaklarını sıkıştırarak gülümsedi. "Söyle bana, Lyoşa," dedi.

"'Seni', benimle birlikte pencerede olanın Dominique olmadığına inandıran ilk şey neydi?"

Bir an düşündüm, bir hile yoktu. Yanıt açıktı. "Vampir olmadığı gerçeği."

"Yani..."

"Yani?"

Yuda iç çekti. "Sen anlamak için zahmet etmezsen, benim için pek keyifli olmayacak."

Boş boş yüzüne baktım. "Dominique'in benimle birlikte olmadığına karar verdin, çünkü eğer bir vampirle olmuş olsaydı, o da bir vampir olmuş olurdu," diye açıkladı bir ilkokul öğretmeni gibi.

Durgun zekâlı mıydım, yoksa bu sonuca ulaşmaktan mı korkuyordum, bilmiyorum ama Yuda işi görmezden gelemeyeceğim bir noktaya getirmişti. Pencerede Yuda ile birlikte gördüğüm Margarita değil, Domnikiia olabilir miydi? Tabii ki vampir olmamıştı, çünkü Yuda'nın onu vampire dönüştürme yeteneği yoktu. Domnikiia onun göğsündeki yaradan akan kanı son damlasına kadar içmiş olabilirdi ve bunun hiçbir etkisi olmazdı.

Ama o etkisi olacağına inanmıştı. Kendisinde hiçbir değişiklik fark etmediği o sabah uyandığında o da, sonradan benim şaşırdığım gibi şaşırmış mıydı? Parlak güneşin ışığı altında rahatça durabildiğini dehşet içinde fark edip bunun bir gün normal bir ölümlü gibi öleceği anlamına geldiğini düşünüp ağlamış mıydı? O zaman, gördüğümün Margarita olduğunu söyleyebilmek için epey hızlı düşünmüş olmalıydı. Hayır, bu mümkün değildi. Onun Margarita olduğunu söylemeyi daha önce düşünmüş olmalıydı. Ya Yuda ona öyle söylemesini söylemişti ya da bunu beraber planlamışlardı. Bunu garantiye almak için epey bir koreografi yapmış olmalıydılar. Ben meydanın karşısından bakarken yalnızca, ilk defa Domnikiia'yı arkadan görüyordum. Margarita plandan haberdar mıydı? Margarita'nın cesedini bulduğumuzda Domnikiia gerçekten şaşırmış görünüyordu. Gerçekten mi? Onunla ilgili herhangi bir şeye nasıl gerçek diyebilirdim? Memnuni-

yetle vampir olmak isteyen bir kadın, en yakın arkadaşının bu yolda ölmesine hiç de engel olmaya çalışmazdı.

Bu doğru olamazdı, ama yine de bir açık göremiyordum. Bizzat ben, onun vampir olmadığını anlayana kadar Yuda ile birlikte gördüğüm kadının Domnikiia olduğundan emindim. Şimdi bunun için daha iyi bir açıklamam vardı. Yalnızca saçları birbirine benzediği için mi (Domnikiia'nın vücudunun her bir santimetresini bilen ben) Domnikiia'yı Margarita sanacak kadar aptal mıydım? Bana onun Domnikiia olduğunu düşündüren, görüp bilinçli olarak algılamadan beynime kayıt ettiğim fazladan bir şey olmalıydı ve artık bunun doğru olduğunu biliyordum. Sonraki günlerde yaşadığı üzüntü ve acı çok inandırıcıydı, ama diğer yandan, bu onun özelliğiydi. Domnikiia'nın benimle konuştuğunu duyuyordum ama fısıltıyla hep aynı kelimeyi tekrar ediyordu. Bana bunu ilk kez söylediğinde kim bilir ne kadar gülmüştü. "*Prostak! Prostak! Prostak!*"

Yuda başsağlığı diler gibi elini dizime koydu ve "Bunu senin için yaptı, Lyoşa," dedi. "Ömür boyu seninle olabileceğini düşünüyordu." Yuda şimdi ayağa kalkmıştı. Fark etmediğim bir anda bıçağını almış ve ayaklarındaki ipi kesmişti. Bizi korumakta olan muhafızlardan birinin diğerine bağırdığını duydum, ama geç kalmıştı. Diğeri anında bize sırtını dönmüştü ve Yuda hemen arkasındaydı. Yuda'nın tırtıklı bıçağıyla askerin boynuna attığı kesik onu yere düşürmüştü. Etrafındaki tertemiz, bembeyaz kardaki kan lekesi, ölmekte olan askerin elleriyle kavradığı yaralı boynundan engel tanımadan akan kanla giderek büyüyordu.

Diğer asker silahını kaldırmıştı, ancak arkadaşını vurma korkusuyla ateş etmekte tereddüt etmişti. Şimdi ateş ediyordu, ama geç kalmıştı. Yuda yine harekete geçmişti; eğilerek ve sık sık yön değiştirerek yürüyordu. Peşine düştüm. Muhafız da birkaç adım arkamdan geliyordu. Ayrılma hazırlıklarıyla yorgun düşmüş olan kamptaki diğer askerler önce ne olup bittiğini anlamadılar, ama ba-

ğırışlarımızla beraber kaçaktan haberdar oldular. Kendini Yuda'nın önüne atanlar ona pek engel olamamıştı. Bıçağını herhangi bir vampir'in dişleriyle yapabileceğinden çok daha vahşi ve etkili bir biçimde kullanıyordu. Bazı askerler ona kılıç ve süngülerle saldırdılarsa da o hiç korku belirtisi göstermedi ve bazı kılıçlar hedefi bulsa bile, pek rahatsız olmuşa da benzemiyordu. Yaraların hiçbiri ciddi değildi ve vampir gibi davranmaya çalışırken, insan olduğu anlaşılır korkusuyla (birçok diğer duyguyla beraber) acısını kontrol etmeyi de öğrenmişti.

Artık kampın sınırlarını geçmiş ve Yuda'nın kolayca saklanabileceği ormanlığa gelmiştik. Biraz arkamdan gelmekte olan ve benden daha genç ve atletik olan muhafız bana yetişip önüme geçmişti. Boşalmış olan silahını doldurmaya fırsat bulamadığından, silah olarak bir tek süngüsü vardı. Tam vurabilecek kadar yaklaşmışken Yuda birden durdu ve geri döndü. Askerin duracak vakti olmamıştı. Hedefe doğrultmamış olduğundan, süngüsü Yuda'nın yanından kayarak geçti. Asker dönerken Yuda elini öne doğru uzatmıştı ve asker dosdoğru bıçağının üzerine koştu. Bıçak göğüs kemiğinin tam altından girdi ve göğüs kafesine iyice saplandı. Asker darbenin gücüyle havalanmış, sırtı acıyla kamburlaşmış ve canı bedenini terk ederken kol ve bacakları gevşek bir biçimde sallanmaya başlamıştı. Yuda kolunun bir hareketiyle bıçağını adamdan kurtarırken bıçağın dişlerinin, yırtma ve gıcırdama sesiyle beraber, yarayı girdiğinden de fazla büyüterek dışarı çıktığını gördüm.

Yuda döndü ve koşmaya devam etti, ama ona yetişmiştim. Ona doğru atıldım ve belinden yakaladım. Beraber yere düştük. Yüzüm karla sıvanmıştı ve hiçbir şey göremiyordum. Diz çöktüm ve tam gözlerimdeki karı temizledim ki, Yuda'nın bıçağının tırtıklı yanını (saplamak değil doğramak için) bana doğru savurduğunu gördüm. Kafamı ondan uzaklaştıracak şekilde kendimi geriye attım. Yere düşerken, sol yanağımda bıçağın değdiği yerde bir yanma hissettim. Sırtüstü düşerken derin derin soluk

alıyordum ve soluk verirken bir anda havanın ağzımdan olduğu kadar yaralı yanağımdan da çıktığını fark ettim.

Yuda'nın bir sonraki hamlesinden uzaklaşmak için ayağa kalkmaya çalışıyordum. Ama darbe gelmiyordu. Arkamdan atılan bir mermi Yuda'nın koluna gelmişti. Arkasını döndü ve beni içine düşürdüğü sefillikle baş başa bırakarak ormanın içine doğru koşmaya başladı.

31

Yanağımdaki yara başta düşündüğüm kadar ciddi değildi. Cerrah yüzüme dikiş atarken soğuk hava yüzümü hissizleştirdiği için iyi geliyordu. Olanları anlatmak için Yarbay Çernişev'e geri döndüm.

"Kaçtı mı?" diye gürledi.

"Korkarım öyle, efendim," diye yanıtladım.

"O muhafızlara dayak attıracağım."

"Bunun için çok geç, efendim."

Yüzüme baktı ve anladı. "Anlıyorum," dedi. "Tek bir adam. Yine de biraz zaman kaybı oldu."

"Bonaparte'ın güneye ilerleyişi bir oyun, efendim. Mahkûm söyledi. Asıl geçecekleri yer kuzeyde, Studienka'da."

"Bu da bir şeydir. O halde, yakında siz de bize orada katılacaksınız."

"Hayır, efendim. Ben mahkûmun peşinden gitmek istiyorum."

"Buna değer mi, yalnızca bir adam için?"

"Öyle olduğuna inanıyorum, efendim," dedim.

"Şey, sanırım sizler işinizi biliyorsunuz. Sana adam veremem."

"Adam istemiyorum, efendim. Varsa bir Fransız üniforması istiyorum."

"Düzineler dolusu var. Teğmen Mironov, istediklerini ona verin."

Mironov bana bir süvari üniforması, bir at ve erzak

verdi. Kısa bir süre sonra, dağılmakta olan kamptan çıkmıştım. Önce ilerlemekte olan Rus birlikleriyle beraber yol aldım (çok şükür, henüz üniformamı değiştirmemiştim), sonra ayak seslerini arkamda bırakarak onlardan ayrıldım ve kuzeye yöneldim.

Yuda'nın bıraktığı tek ipucu, Bonaparte'la beraber Studienka'dan Berezina'yı geçeceğiydi. Bunun yalan olması ihtimali de vardı ya da şimdi fikrini değiştirmiş olabilirdi, ama benim tek seçeneğim onu, orada yakalamaktı. Yuda'nın bana söylediklerini doğru dürüst yorumlamaya vaktim olmamıştı, ama şimdi, bu sessiz, donmuş ormanda ilerlerken düşünmeye başlamıştım.

Düşünmesi daha az acı veren mesele ise, Yuda'nın vampir olmamasıydı. Bunun benim onunla ilgili düşüncelerimi pek az değiştirdiğine karar verdim. Eğer bir insan canavar gibi davranabilmek için vampir olmayı seçiyorsa ya da bir canavar olarak davranmakta zorlanmıyorsa, hâlâ canavardır ve hâlâ bundan memnundur. Yuda ilişkiye girdiği herkes için bir tehlikeydi. Bir başka soru ise, diğer Opriçnikler arasında vampir olmayan olup olmadığıydı. Yuda hepsinin vampir olduğunu söylemişti, ama Yuda'ya güvenilir miydi? Gözümün gördüğü kanıtlar bana çoğunun öyle olduklarına inandırmıştı, öldükten sonra bedenlerinin hemen çürüdüğünü görmüştüm. Öldükten sonra Yoan ve Filipp'e ne olduğunu görmemiştim. Eğer Maks'a güvenmek gerekirse, Simon, Yakov Alfeyev ve Faddey'in ölümlerine güneş ışığı neden olmuştu. On birinin de vampir olduğuna inanıyordum. Olmasalar da, ne fark ederdi? Yuda ile bir şey fark etmemişti, diğerleriyle de etmezdi.

Ama ya Domnikiia? Kimse tarafından değil de, onun tarafından kandırılmış (ihanete uğramış olmak) asla uyanamayacağım bir karabasan gibiydi. Benimle dalga geçtiğinde zekâsını ve ruhunu ortaya koyuyordu, ama böyle meselelerle ilgili benimle oyun oynaması onda olan ve ancak delilikle açıklanabilecek bir şeyi ortaya koyuyordu. "Yuda'nın seni bu kadar kolayca kandırabilmesine şaşırmadım." Böyle demişti. Yuda ile beraber beni aptal yerine

koymuş ve ben de tüm saflığımla, isteyerek buna boyun eğmiştim. Ama aklıma Maksim'in "bir ağacın saklanabileceği en iyi yerin orman olduğunu" söylediği geldi. Bir yalanı saklamak için de en iyi yer, gerçeklerin arasıydı. Yuda yakalanmasına neden izin vermişti? Benimle konuşmak için. Bana söylemek istediği neydi? Bonaparte'ın planları değildi. Satranç hakkındaki düşünceleri de değildi. Hatta vampir olmadığını söylemek de değildi. Aklıma Domnikiia'nın vampir olmayı seçtiğini sokmaktı. O gerçek ormanı arasında bana ulaştırmak istediği buydu. Bu gerçek bile değildi; doğru da, yanlış da olabilecek bir bilgiydi. Gerçeği asla bilemeyecektim ve bu kuşku peşimi bırakmayacaktı.

Yuda'nın planlayarak ya da doğaçlama oynadığı bu oyun, dağda ulaşılan ve en yüksek olduğu sanılan her tepenin arkasında daha yüksek bir tepenin görülmesi gibi, önümde katman katman açılıyordu. Önce Domnikiia'yı vampir yaptığına inanmıştım. Sonra, öyle bile olsa onu öldüremeyeceğimi anlamıştım. Sonra onun vampir olmadığını ve eğer onu öldürseydim bunun ölümlü bir kadının ölümü gibi olacağını öğrenmiştim. Bu sabah Yuda beni, her ne kadar kendisi onu dönüştüremese de, Domnikiia'nın her zaman vampir olmayı istemiş olduğuna ikna etmişti. Meseleyi bir o yana, bir bu yana çekip fikrimi sonsuza dek değiştiremezdi, ama artık buna ihtiyacı yoktu. Mükemmel bir denge noktası bulmuştu. Gerçeği asla bilemeyecektim ve ne yaparsam yapayım hayatımın geri kalanını üzülerek geçirecektim. Domnikiia'yı terk etsem; o tamamen masumane davranırken Yuda'nın son yalanına kanıp ona haksızlık yaptığımdan endişelenecektim. Domnikiia ile kalsam, ömür boyu ona bakıp o gece Moskova'da aralarında neler geçtiğini düşünecektim.

Gerçekle ilgili (yalnızca Domnikiia'yla değil, Maksim'le, Dimitriy'le, Opriçnikler ve Yuda'nın kendisiyle ilgili) düşüncelerimin sürekli değişmesi algılamamı o kadar hırpalamıştı ki, kesin hiçbir şey göremez olmuştum. Vadim olsa, biliyorum, Petersburg'a, Marfa'ya dönmemi

önerirdi. Marfa hiç kuşku duymadığım, bunun için hiçbir nedenimin olmadığı bir insandı. Onun yanında güvende ve mutlu olurdum. Ama sonra Vadim'in önerisi bile bulanıklaştı. Geri dönme fikrini nasıl da küçümserdi.

Studienka köyüne gelmek üzereydim. Atımdan indim, onu bağladım ve dondurucu soğuğa rağmen dışımdaki giysileri çıkarıp Fransız üniformamla kaldım. Ağaçların arasında kalan köyün eteklerinden nehre yukarıdan bakan bir tepeceğe doğru yürüdüm. Oraya uzandım, yağmakta olan kar hemen üzerimi örttü ve Büyük Ordu'dan kalan döküntülere baktım.

Döküntülerdi ama yine de muhteşemlerdi. Önümde elli bin kişi olmalıydı; nehri geçerek Rusya'dan çıkmak ve evlerine dönmek için çırpınan, yarısı asker, yarısıysa savaşçı bile olmayan elli bin kişi. Bonaparte'ın büyük seferi yerle bir olmuş; insanın fethetme hırsı kendini koruma dehşetine dönüşmüştü. Dünya üzerinde toplanmış en büyük ordunun, neredeyse altı ay içinde, böylesine ufalanacağını kimse hayal edemezdi. Ama bu gerçekleşmişti ve ben buna şahit olduğum için heyecanlıydım.

Ama ilk büyüklüğünün onda birine düşmüş, yabancı bir ülkede cehennemî bir kışın pençesinde ve her biri kendileri kadar üç Rus Ordusu tarafından kuşatılmış bu ordu, kayda değer bir maharet göstermişti. Nehrin üzerine iki köprü kurulmuştu. Şu anda bile istihkâmcıların koltuk altlarına kadar buzlu suya girmiş, binlerce askerin geçmek üzere beklediği köprüleri güçlendirmeye ve tamir etmeye çalıştığını görüyordum. Köydeki bütün evler kalas yapmak için yıkılmıştı. Nehrin diğer ucundaki tepelikte, öncü birlik çoktan savunma pozisyonu almıştı. Güneye nişan almışlardı. Hatasını anlayan Çiçakov kuzeye, gerçek geçiş noktasına gitmişti. Nehrin karşı tarafındaki Fransız mevzileri onu uzakta tutuyor ve ordunun geri kalanının, köprüyü geçtikten sonra zarar görmeden batıya doğru ilerlemesini mümkün kılıyordu.

Nehrin doğu yakasında, binlerce kişi (çok fazla sayıda asker olduğu halde yalnızca askerler değil, memleketin-

den bu kadar uzakta bir ordunun hayatta kalabilmesi için gerekli bütün maiyet) bu dar, insan yapısı kıstaklardan geçmek için bekliyordu. Kadınlar ve erkekler köprüyü geçmek için bekliyorlardı ve görevleri ne kadar yaşamsal olursa olsun kılıç ya da tüfek taşıması gerekmeyenler hiyerarşide en geride olanlardı. Bekleyenlerin arasında aşçılar, çamaşırcı kadınlar, nalbantlar ve silahtarlar da vardı ve onların arasında bile bir liyakat sırası vardı. Bu kadar umutsuz bir şekilde geri çekilen bir ordu silah taşıyanlara mı öncelik tanırdı, karnını doyuranlara mı?

On binlerince kişinin arasında bir tek kişiyi bulmaya çalışmak ancak bu kadar imkânsız olabilirdi. Nehir kenarında kuyruk olmuş, hareket halinde, bu yorgun yüzlü birliklerin yüzlerini taramak mümkün değildi, ama köprüler dardı ve, ya birinden ya da diğerinden geçmeleri gerekiyordu. Aslında çoğu küçük köprüden geçiyor, büyük köprüden silahlar, arabalar ve süvariler geçiyordu. Son gördüğümde Yuda'nın atı yoktu. Şimdiye kadar alıp almadığı konusunda ancak tahmin yürütebilirdim.

Dürbünümle köprüye yaklaşan adamların yüzünü tek tek inceleyebilirdim, ama köprüden o kadar uzaktaydım ki, ben köprüye varıncaya kadar Yuda çoktan geçmiş olurdu. Tek ihtimal Fransızlara karışıp oraya gitmekti.

Fransızlar ne kadar çok insanı karşıya geçirmeye çalışırlarsa çalışsınlar, bu askerî disiplinin diğer bütün özellikleri pahasına oluyordu. Önce, köprüyü en son geçecek olan (tabii eğer geçebilirlerse) yaralı ve takipçilerin arasına, sonra da, sabırsız bir şekilde köprüden geçme sıralarının gelmesini bekleyen kalabalık piyadelerin arasına bir parola ya da belge sorulmadan karışıp yürüdüm. Tuhaf görünüyordum; üniforma fikri, Büyük Ordu tarafından, daha pratik, soğuktan koruyacak, sıradan giysiler lehine terkedilmişti. Öyle bile olsa, kimse bana dikkat etmiyordu.

Köprülere yaklaşırken, öne geçmeye çalıştığımı düşünen bazı kişilerin kızgın bağırışlarına maruz kalmıştım

ama onları köprüyü geçmeye değil, korumaya çalıştığıma ikna etmek zor olmamıştı. Küçük köprünün girişinde duran az sayıdaki haşin nöbetçinin arasına karıştım.

"Buraya postalanmak için ne yaptın?" diye sordu biri.

Anlaşılan bu nankör görev onur değil, ceza olarak veriliyordu. "Bir emri yanlış anladım," dedim.

"Bugün birçok asker duyma zorluğu yaşıyor," diyerek güldü. Çok az konuştuk. İtişip kakışarak köprüden geçmeye çalışmaktan ve arada sırada sıraya girmeleri için bağırmaktan başka yapacak pek bir şey yoktu. Geçen herkesin yüzüne dikkatle bakıyor ve diğer köprüden geçenleri de izliyordum ama Yuda'nın izine rastlayamamıştım. Onu görünce ne yapacağımı bilmiyordum. Onu hemen orada öldürmek (hiçbir neden olmadan bir Fransız askerinin, bir diğerini öldürmesi) benim için anında ve kesin ölüm demekti. Umutsuz düşmanın arasına isteyerek daldığım halde, intihar etmeye pek niyetim yoktu. Yuda'nın ölmesi şu an benim için ikincil bir meseleydi. Ondan istediğim kesinlikti. Eğer şansım varsa, sonra onun öldüğünü görürdüm ama şimdi, Domnikiia ile aralarında geçenleri o ya da bu şekilde öğrenmek zorundaydım.

Bunu anlamak için başka bir yol düşünemiyordum. Domnikiia'ya sorabilirdim, ama yanıtına asla inanamazdım; hele inkâr ederse. Ona ancak duymak istemediğim yanıtı verirse inanabilirdim. O gece beraber olduğunu iddia ettiği adamı bulabilirdim, ama o da şerefine leke sürdürmemek için Domnikiia'yı hiç tanımadığını söylerdi. Bunu kesin olarak bilen diğer tek kişi ise Yuda idi. Bana yanındakinin Domnikiia olduğunu söylemişti, ama daha önce o olmadığına ikna etmeye çalışmıştı. Ondan kesin bir yanıt almak (gerçi bu donmuş cehennem de ondan farklı değildi ama) cehenneme girmek kadar zor olacaktı.

O gün öğleden sonra bana, deyim yerindeyse, beklemediğim bir ayrıcalık bahşedilmişti. Hayatımda ilk ve son defa Bonaparte'ı canlı halde gördüm. Bir zamanlar çok güçlü olan İmparatorluk Muhafız Alayı eşliğinde büyük köprüden geçip nehrin batı yakasına doğru yol almak-

taydı. Hayalimdeki adama benzemiyordu. Onun görüntüsüyle ilgili fikrimi, ünüyle karışık gravürler ve resimler oluşturuyordu. Bugün formunda olmaması normaldi. Gördüğüm bütün resimlerdekinden daha kısa boylu ve şişmandı. Burnu sık sık resmedildiği gibi kanca şeklinde değildi; normal boyutta ve fark edilmesi zor bir biçimde öne eğikti. Saçları siyah değil, koyu kızıl-kumraldı. İmparatoriçe Marie-Louise'in resimlerinin de bu kadar farklı olup olmadığını ve Domnikiia'nın gerçekten ona benzeyip benzemediğini merak ediyordum. Atını dik bir şekilde sürmeye çalışmasına rağmen, eyerinin üzerinde kamburca duruyordu. Dudaklarını acı çeken bir insanınki gibi buruşturmuştu. Bütün bunlara rağmen, mavi gözleri hâlâ öfkenin ateşiyle yanıyordu. Bu, Avrupa'yı dize getiren bir insanın fethetme arzusuyla dolu, ısrarcı bakışı mıydı? Yoksa yaşadığı aşağılanmadan duyduğu üzüntüyü parlak bir inkâr kalkanının arkasına gizlemiş bir insanın bakışı mıydı?

Büyük Ordu'dan geriye kalan yorgun askerler için hâlâ birinci şık geçerliydi. Bonaparte geçerken, yalnızca imparatorlarının değil oradaki herkesin karşıya güvenli bir biçimde geçmesi amacıyla köprüleri tamir eden suyun içindeki adamlar da dahil herkesten (benim de içgüdüsel olarak katıldığım) bir tezahürat kopuyordu. Onun geçişinden en az bir saat sonrasına kadar ortam hareketli kalmış, konuşmalar yoğunlaşmış, herkesin hayatta kalacağına ve memleketine geri döneceğine dair bir duygu oluşmuştu. Oysa köprüyü geçmek için beklemekte olan kalabalığa bakınca, bunun herkes tarafından paylaşılan bir duygu olmadığını anlıyordum. Ama çevremdeki duygular sahiciydi. Gidişinin üstünden epey zaman geçtikten sonradır ki, yanımdaki adamlar gerçeklik duygusuna geri dönebildiler.

"'O geçtiğine göre, hâlâ umursamalarına şaşıyorum," dedi biri, gözlerini sürekli, geçişi kontrol etmekte olan adamların arasında bir o yana, bir bu yana dolaştırarak.

"Bizi buradan çıkaracak," dedi bir diğeri.

"Nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?"

"Çünkü Varşova'ya kadar daha on verst var. O zamana kadar bize ihtiyacı var."

"Peki, bizim ona ihtiyacımız var mı?"

"Sen köprüleri inşa ettirebilir miydin?"

O gece, köprülerden hiç aralıksız bir kuyruk halinde geçen yığınlardan, hemen hemen hiç eser kalmadığını hayretle gördüm. Hâlâ karşıya geçmek için bekleyen on binlerce kişi vardı, ama bunlar büyük kamp ateşlerinin etrafına oturmuş ölü atların etlerini kızartarak geçiş için sabahı bekliyordu. Rus kuvvetleri tepemize binmeden önce karşıya geçmeyi başaramamış kişi sayısına bakıldığında bu gülünç bir zaman kaybıydı, ama kimse emir vermediği için, karşıya da kimse geçemiyordu.

Bu sessiz karanlık Yuda'nın kalabalığa girmeden köprüden geçmesi için mükemmel bir fırsattı, bu yüzden onu engellemek için uyanık kalmaya çalışıyordum, ama başaramadım. Yuda o gece gelmiş olsa, fark etmeyecektim. Beni görmüş olsa, kolaylıkla öldürürdü. Ama o gece gelmemişti.

Saat yedide uyandım. Topçu birliğinin sesi, önceki gecekinden de yakından geliyordu, ama beni uyandıranın o olduğunu sanmıyorum. Başımı kaldırdığımda, tek başına bir kişinin küçük köprüden geçmekte olduğunu gördüm. Şapkası ve giysileri tamamen gizliyor olsa da, bu Yuda olamazdı çünkü fazlasıyla kısa boyluydu. Üzerine (en azından en dış katman olarak) açılmış bir delikten kafasının çıktığı bir ayı postu giymişti. Şık değilse de, kullanışlıydı. Fırsat bulmuşken karşıya geçme özgürlüğünü kendinde görebilecek nadir Fransız askerlerinden biri olduğunu sanıyordum. Onun kazasız belasız Fransa'ya dönecek az sayıda askerden biri olacağına emindim.

Az sonra güneş doğdu ve Berezina Geçidi eski hareketliliğine kavuştu. Önceki gecenin miskinliği gündüze bir aciliyet kazandırmıştı. Rus kuvvetlerinin nehre bizim

tarafımızdan yaklaştığı söylentisini herkes duymuştu. Kuzeyden ve doğudan da, başladığında zaten çok uzağımızda olmayan savaşın seslerinin giderek yaklaştığını duyuyorduk.

Günün ilerleyen saatlerinde ilk Rus topları nehrin kenarlarına düşmeye başladığında düzen namına hiçbir şey kalmadı. Köprüye girişlerin etrafındaki kalabalıklar düzensizleşmiş, köprüye doğru yönlenememiş olanlar ise arkalarından gelenler tarafından suya itilmeye başlamışlardı.

Çok fazla at ve araba yüklendiği için ortasından sarkmaya başlayan büyük köprünün bir parçası, kısa bir süre sonra, gacırdayan ve kopan tahta sesleriyle beraber suya gömüldü. Atlar, arabalar ve insanlar nehirden aşağı döküldüler. Köprünün diğer tarafında ayakta kalabilmiş askerler, köprü sağlamken göstermedikleri bir çeviklikle karşıya atladılar. Nehrin kenarında bekleyenler önce neler olduğunu anlamayıp köprü olduğunu sandıkları, ama artık iskele olmuş olan şeye doğru ittirmeye devam ediyorlardı. Herhangi bir emir verilmediğinden, düzinelerce asker köprünün kırık olan tarafından suya itiliyor, köprüden geri kalan kalasın üzerinde yürümeye çalışırken denizciye dönüşüyorlardı. İnsanlar neler olduğunu anlamaya başladıkça, benim nöbetçi olduğum diğer köprüye doğru koşuşmaya başladılar. Bu sırada, diğer nöbetçiler, isteyerek ya da kalabalık tarafından sürüklenerek çoktan işlerinin başından ayrılmışlardı. Bir Fransız mareşali (sanırım Lefebvre idi) köprünün diğer yanında durmuş düzeni sağlamaya çalışıyordu, ama kalabalık onu umursamıyordu. Direnip ayaklar altında ezilmektense sonunda o da kalabalıkla beraber geçmek zorunda kaldı. Buzda kayan ayaklarım nehir suyuna batmış halde köprüyü destekleyen ayaklardan birinin arkasına geçtim ve nöbetime devam ettim.

* * *

Karanlık basarken Yuda'dan hâlâ haber yoktu. Bunun tehlikeli bir iş olduğunu biliyordum, ama artık onu bulduğumda ne yapacağımı bilmediğim kadar bulamazsam ne yapacağımı bilmediğimi de fark etmiştim. Eğer tahliye devam ederse birliklerin geri kalanıyla birlikte ben de karşıya geçmiş olacaktım. Bir şekilde onlardan uzaklaşmam gerekiyordu. Bunu Berezina'nın bu tarafında yapmak daha iyiydi, ama bu köprüden ya da nehrin üzerindeki bir başka köprüden sürünerek Rus hatlarına geri dönme olasılığı da vardı.

Yapmaya çalıştığım tüm planlar top ateşinin sesiyle bölünüyordu. Rus kuvvetleri doğudan epeyce yaklaşmıştı. Rus ordusunun ana bölüğünü tutmakta olan Fransız artçı birlikleri bozulmaya başlamıştı. Köprüden geçmek için nehir kenarına akın akın yeni insanlar geliyordu. Nehrin uzak tarafındaki Fransız toplarının mermileri başımızın üzerinden ıslık çalarak geçiyor, ağaçların arkasındaki görünmeyen Rus birliklerinin üzerine yağıyordu. Karanlık iyice çöktüğünde, karşıya geçen insan trafiği bir önceki geceki gibi durmadı.

Giderek daha çok asker daracık köprüye sıkışmaya çalıştıkça, havayı, sonun geldiğine dair bir duygu kaplamaya başlamıştı: Eğer şimdi karşıya geçemezsek Ruslar bizi yakalardı ve bir daha kaçma fırsatımız olmazdı. O ana kadar az çok düzen içinde duran subaylar ve adamlar görevlerini terk etmiş, köprülerin çevresinde itişip kakışan kalabalığa karışmıştı. Diğerleri köprüleri boş verip nehri denemeye karar vermişlerdi.

Nehrin kenarındaki su buzluydu ve adamlar mümkün olduğunca uzağa yürümeye çalışıyordu. Birisi buz tabakasının sonuna geldi ve suya atladı. Erimeden dolayı nehirde çok su vardı ve hızlı akıyordu. Su adamı nehirden aşağı sürükledi. Diğerleri daha şanslıydı. Birkaçının onları aşağı çekebilecek her şeyi; silahlarını, kılıçlarını ve çizmelerini çıkardığını ve böylece karşıya geçebildiğini gördüm. Çizmeleri olmadan ne kadar uzağa gidebileceklerini bilmiyordum, ama nehrin iki kıyısında da artık çiz-

meye ihtiyacı olmayan bir dolu ölü insan vardı. Atlayan bir başka adam da sürüklendi, başı anında, dönen suların içinde görünmez oldu, nehrin öte ucunda tekrar göründü ve sağ salim kuru toprağa basmayı başardı.

Nehrin yukarı kısmında on on iki kişi buzdan geçmeye çalışıyordu. Öndeki adam arkasındakilere dönmüş; ağırlıklarının ince buzu kıracağını, geriye dönmeleri gerektiğini haykırıyordu. Hareketlerinin canlılığı dengesinin bozulmasına neden oldu ve adam kaydı. Yere düşmesiyle birlikte bir kırılma sesi duydum ve buz tabakası olduğu gibi nehrin kıyısından koptu. Anında tersine döndü ve üzerindeki adamlar suya düştü. Akıntı onları hızla nehrin aşağısına doğru sürükledi ve köprünün kenarına fırlattı. Bazıları köprüye tırmanmaya çalıştı, ama köprüden geçmekte olanlar onları suya itti. Diğerleri buz tabakasının kendisi, altından tutunmuş olanları ezerek ve köprünün üzerinden geçmekte olan insanları devirerek köprüye çarpana kadar köprünün ayaklarına tutunarak bekledi.

Austerlitz'in ve Satschan Gölü'nde boğulan korkunç insan kalabalığının anıları (kış başladığından, buraya geldiğimden beri kafamdan kovmaya çalıştığım anılar) beynime üşüşmüştü. Austerlitz'de Rus ve Avusturyalıların canları söz konusuydu, ama şimdi skor eşitlenmişti. Bu sefer, Bonaparte'ın Satschan'da yaptığı gibi buzu kırmak için ateş etmeye gerek kalmamıştı. Bu, Rus top ateşinin hiç olmadığı anlamına gelmiyordu, yalnızca daha geleneksel yollarla öldürdüğü anlamına geliyordu.

Dehşet, sonunda Yuda ile karşılaşma isteğime baskın geldi. Gitme zamanım gelmişti, ama bu bile kolay olmayacaktı. Köprünün yanındayken, kafalarında tek bir düşünceyle tek bir yöne giden kalabalıktan korunuyordum. Kalabalığa karışıp beni nehre taşımalarını beklemek kolay olurdu, ama köprünün üzerinde o kadar çok insan vardı ki, köprüye çıkmış olanların yarısından fazlasının düşmeden karşıya geçip geçemeyeceğinden kuşkuluydum. Moskova boşaltılırken akıntıya karşı yürümek isteyen tek insan olarak Moskova Köprüsü'nden geçişimi hatırladım.

O köprüyü geçmesi bundan kolaydı, ama buradan geçen Fransızlar yenilmiş olduklarına, o zamanki Ruslardan yüz kere fazla eminlerdi. Nehir kıyısındaki bütün insanların yürüdüğü yönün aksine yürüyerek nehirden uzaklaşmaya başladım. Benim yürüdüğüm yöne bir ilgi ya da merak duymuyorlar, beni özellikle yanlarında götürmek de istemiyorlardı, ama ben buzlu sudan uzaklaşmak için direndikçe giderek suya yaklaşıyordum.

Yanlarından geçmek için adamların kollarını ve paltolarını yakalıyor, insan kalabalığına tırmanıyordum. Yolumdan çekmek için bir adamın yakasına yapıştığımda, onu soğuk, tanıdık, gri gözleriyle bana bakarken buldum. O ilk defa beni aramıyordu ve ben de tam onu aramaktan vazgeçmiştim. Ama yine de Yuda ve ben birbirimizi bulmuştuk.

32

Panik içindeki adamlar bataklığından kalabalığın kıyısına geçme çabamız neredeyse bir valse dönüşmüştü. İkimiz de birbirimizi, geleneksel biçimde dans eder gibi değil, diğerinin kaçmasına izin vermeyecek şekilde sıkıca tutuyorduk. İkimiz de farkına varmadan ama aynı niyetle, (dalaşabilmek için kalabalıktan kurtulup baş başa kalmak amacıyla) birbirimizi itiyorduk.

Kalabalıktan sıyrılırken, etrafımızdaki kadın ve erkeklerin baskısından kurtularak yere düştük. Bir birimiz, bir diğerimiz üste gelecek şekilde nehrin dik kıyısından kenarına doğru yuvarlandık ve dondurucu soğuğa rağmen binlerce ayağın basmasıyla sıvı halde kalmış buzlu bir su birikintisinde durduk. Şans eseri ben Yuda'nın üzerindeydim ve çenesine, içindeki savaşma isteğini öldüreceğini umduğum bir yumruk patlattım. Üzerinde hâlâ *chef de bataillon* üniforması vardı, oysa ben sıradan bir *soldat*'ydım[1] (ikimiz de etrafımızdakiler göre fazlasıyla giyimliydik), ama etraftaki kimse bana benden yüksek rütbeli birisine neden böyle davrandığımı sorgulamıyordu. Nehrin uzak tarafında askerî hiyerarşi yaşıyor olabilirdi, ama burada herkes canıyla uğraşıyordu.

"Sanırım artık bana inanmıyorsun," diye bağırdı Yuda, etrafımızdaki karmaşada sesini duyurabilme gayretiyle.

"Orayı geçeli çok oldu," diye yalan söyledim. Kala-

1. (Fr.) Asker, er. (Ç.N.)

balığın içinden birden (kalabalığı etrafındaki boşluktan ayıran geçici çizgiyi yeniden belirleyerek) küçük bir insan topluluğu, fıtık gibi fırladı. Yüzlerce kişi dalgalanarak, beni buza doğru devirerek ve Yuda'yı elimden kurtararak aramızdan geçti. Ayağa kalktığımda, beni de buzlu nehre itmiş olduklarını dehşetle fark ettim. Aynı dehşeti, yedi yıl önce Satschan Gölü'nde hissetmiştim. Bugün, Aziz Petrus'un dalgaların üzerinde Tanrı'nın iradesiyle durduğu gibi değil, ayaklarımın üzerinde incecik bir buz tabakasının yardımıyla duruyordum.

Yuda kalabalığa karışmadan görebileyim diye, azalmakta olan ve düşe kalka kıyıya ulaşmaya çalışan korku dolu erkek ve kadınlara baktığımda, onu karşımda, bana doğru ilerlerken buldum.

"Peki, bana inançsızlığını aşabildin mi?" diye bağırdı kalabalığın arasından. Aklımdan geçenler okumamıştı, ne düşündüğümü mükemmel bir şekilde anlamıştı. Bir zamanlar (Philidor'un öğrencisi olduğu söylenen) rakibinin sonraki beş hamlesini yazabilen ama bunu ancak rakibi büyük bir oyuncuysa yapabilen bir satranç oyuncusuyla ilgili bir hikâye duymuştum. Zayıf bir rakip karşısında sürekli yanlış yapıyordu. Aslında yanlışı yapan rakibi, doğruyu yapan ustaydı. Yuda bir noktada söylediklerinin gerçeklik açısından değersiz olduğu sonucuna varacağımı biliyordu, bu yüzden düşünceleri daha güçlü hale getirmeye çalışıyordu.

"Bilmek istiyorum," dedim. Artık karşı karşıyaydık.

"Sana söyleyemem," diye yanıtladı yaramaz bir sevinçle.

"Söyleyeceksin!" Bunu söylerken bileğinden yakalayıp ayağımı savurarak ayaklarını yerden kestim. Acıyla kıvranarak düşerken beni de yere çekmeyi başardı. Buz tabakası ağırlığımızla yana yatınca ikimiz de suya doğru kaydık. Yuda benim onun bileğini tuttuğum gibi benimkini tutmuyordu, ama cam gibi yüzeyden aşağıya kaymamak için tutunabileceğimiz hiçbir şey yoktu. Yuda'nın hareketimizi yavaşlatmak için türkü bıçağını buza saplamasıy-

la, toz halinde bir buz serpintisi yüzümü yaladı. Buzun hemen kenarında durdu, ama benim varlığım biraz daha ilerlemesine ve bacaklarının suya girmesine neden oldu.

Sırtüstü yuvarlanarak ayağımla elindeki bıçağa vurdum; bıçak buzun kenarına kadar kaydı ve plop sesiyle suya yuvarlandı. Yuda buz gibi, bulanık suya düşmemek, tutunabilecek bir yer bulmak amacıyla buzun üzerinde kollarını iki yana açmıştı. Ama o *vurdalak* değildi ve onların en cilalı yüzeylerde bile tutunabilme becerisine sahip değildi.

Ben ayağa kalkarken o göğsüne kadar suya batmış halde buzun kenarından gevşekçe sallanıyor, her hareketiyle biraz daha suyun içine kayıyordu.

"Beni ölüme terk edemezsin," dedi, bir ricayı değil, bir gerçeği ifade ederek.

"Neden edemem?"

"O zaman gerçeği öğrenemezsin."

Ayağımı elinin yanında sertçe yere vurdum. Ayağımı tuttu, ona sarıldı ve koluyla yılanın kuyruğuyla dolandığı gibi koluma dolandı.

"Peki," diye söze başladım kazandığım üstünlüğün gücüyle derin nefes alıp sakinleşmeye çalışırken, "birlikte olduğun Margarita mıydı, Domnikiia mı?"

Başı hafifçe bir yana eğik halde bana baktı. "O..." Akşam yemeği için dana eti mi, koyun eti mi istediği sorulmuş gibi düşünceli bir şekilde durakladı. "Margarita idi!" dedi kararını vermiş gibi. Sonra tekrar bacağıma sarıldı ve beni sırtüstü buza düşürdü. Ben bir kez daha nehre doğru kayarken Yuda da tek tutamağını kaybetmişti ve başı suyun altında görünmez olmuştu.

Ayaklarımın altındaki buz tabakası yan yatmaya başladı ve kendimi az önce Yuda'nın kaybolduğu suya doğru hızla kayarken buldum. Yüzüstü döndüm ve kollarımı iki yana açtım, ama tutunacak pek bir şey yoktu. Sağ elimle bir an bir şeye tutunur gibi oldum, ne var ki sol elimin parmakları işe yaramıyordu. Birkaç saniye içinde suya gömüldüm ve giysilerim sayesinde korunan az miktarda

yerim de soğukla karşılaşmış oldu. Ben suyun yüzeyine çıktığımda, o da çıkmıştı.

"Artık sana yalan söyleyemem, Lyoşa," ağzına dolmuş suların bir kısmını tükürür, bir kısmını yutarken. "O Dominique'ti."

Bir kez daha dalgaların arasında kaybolmuştu. Dalıp onu yüzeye çıkarabilirdim, ama şimdi dalgalar beni köprünün payandalarına doğru itiyordu. Kollarımı ve bacaklarımı öne uzattım, yine de bu şekilde bile kendimi çarpmanın etkisinden tamamen koruyamadım. Göğsüm ve başım tahta direğe çarparken nefesim boşaldı ve neredeyse kendimden geçiyordum. Yalnızca içimden bir ses bulabildiğim bir şeye tutunmam gerektiğini, yoksa ıslak giysilerimin beni ta nehrin dibine kadar batıracağını söylüyordu.

Birkaç dakika sonra bilincim tamamen yerine gelmişti. Kendimi sudan çektim ve bacaklarımla direklerden birine sarıldım. Sol tarafımda Yuda'nın da sudan çıkarak köprünün direklerinden birine sarılmaya çalıştığını gördüm. Hareketleri, sulu balçıktan sürünerek kuru toprağa çıkmaya çalışan bir su kelerinin hareketlerine benziyordu. Bir an soluk soluğa durdu ve ancak o zaman, köprünün temelini oluşturan payanda ve direklerin arasından ona doğru yaklaştığımı gördü.

Yuda suya daldı ve köprünün altından geçti. Ben de onu izledim, ama ben hem köprünün öbür tarafına geçmeyi hem de ona yaklaşmayı başarmıştım. Şimdi nehrin iki kıyısına da eşit uzaklıkta, ölü bir noktadaydık. Başımızın üzerinde yüzlerce Fransız nehrin sağ yakasına geçmek için birbirini eziyordu. Nehre Rus top mermileri düşüyordu. Nehir güneyimizde hızlı ve başıboş bir şekilde akıyordu. Bu köprünün ötesinde, yıkılmış olan diğer köprünün kalıntılarını geçtikten sonra verstler boyunca hiçbir şey yoktu. Nehrin epey alt tarafında, bütün bu ölülerin toplandığı bir başka köprü olmalıydı. Eğer yoksa uzakta, çok uzakta Karadeniz onları bekliyordu.

Yuda suya atlarken onu yakalamaya çalışıyordum. Sağ

elimle köprüye tutunurken sol elimle pis, sarı saçlarının bir tutamından yakaladım. İki parmak ve bir başparmakla sıkıca kavramak zordu, ama saçları uzundu ve az zaman sonra parmaklarıma dolamıştım. Boğazına kadar suyun içinde, insafıma kalmıştı. Onu batırabilir, dışarı çekip kurtarabilir ya da gitmesine izin verebilirdim.

"Bana doğruyu söyle!" diye bağırdım.

"Sana doğruyu söyledim," diye yanıtladı, içinde bulunduğu tatsız duruma rağmen gülerek.

"Ne zaman?" diye sordum. Bunun etkileyici olsun diye sorulamamış bir soru olduğunu biliyordu. Bilmek istediğim çelişkili iki ifadesinden hangisinin doğru olduğuydu.

"Sık sık," dedi yine gülerek.

Onu suya batırdım ve ölmediğinden emin olmak için saniyeleri saymaya başladım. Sudan çıkardığımda hızla nefes aldı ama hâlâ sırıtıyordu.

"Söyle bana!" diye bağırdım yine.

"Bana işkence edemezsin, Lyoşa." Islak saçlarını gözünden çekmek için elini kaldırdı. "Bana asla inanmayacağın için, üzerimde sonsuz bir koruma var. Sana her şeyi, yalnız gerçekleri değil, her şeyi anlattım. Sana sunabileceğim son şey nihai aydınlanma; yalnızca ne olduğu değil, ne olabileceği. Her şeyi bilmek, hiçbir şey bilmemektir. Daha fazla soru sormanın ne faydası var? Bunu benden zorla öğrenmeye çalışmanın ne faydası var? Bir madenî paraya da yazı gelmesi için işkence edebilirsin."

Kafasını yine suya batırdım. Haklıydı. Çoğu insan itibarıyla yaşamayı seçer, Yuda bunun yokluğuyla yaşamayı seçmişti. Benim de yardımımla, kendisini, söylediği hiçbir şeye inanamayacağım bir duruma sokmuştu. Kafasını kaç defa suya bastırırsam, yanıtını o kadar çok değiştirecekti Son yanıtı, asla doğru yanıt olmayacaktı; onu bir başka yanıt izleyebilirdi. Yuda'ya cehennem azabı çektirebilirdim ve dokuz yüz doksan dokuz kez "Margarita" diyebilirdi, ama ben binincide "Domnikiia" diyebilir korkusuyla ona inanmayabilirdim.

Onu tekrar dışarı çektim ve sanki saçlarını kafa derisinden koparmak istermiş gibi sıkıca kavradım.

"Bugün yavaşsın, Lyoşa," dedi. "Hâlâ benden gerçeği öğrenebileceğine inanıyor musun?"

Silistre bana işkence hakkında birden çok şey öğretmişti. Bana kurban olmayı öğretmişti, ama suçlu olmayı da öğretmişti. İşkencenin her zaman bilgi edinmek için yapılmadığını, bazen kendince bir son olduğunu da öğrenmiştim.

Kafamı salladım ve gözlerinde işkencenin sona erdiğini fark ettiğini belli eden bakışların belirmesini bekledim. Onları gördüğüm anda başını tekrar suya soktum ve saymaya başladım. Bu sefer, onu tekrar yukarı çekmeye niyetim olmadığını biliyordu. Kendi yıkımına giden bir oyun seçmişti; sıkıcı bir hareketle hayatta kalmaktansa, zekice bir hareketle kaybetmeyi seçmişti. Ben saniyeleri sayarken o kurtulmaya çalışıyor; on, yirmi, otuz, kırk saniye geçti. Sonra sessizleşti. Bu bir insanın boğulması için yeterli bir süre değildi, blöf yaptığını biliyordum. Elim öylesine soğuktu ki, başını neredeyse hissedemiyordum. Elimi sıktım. Hiç acı duymadığım için, bu kadar güçlü sıkarken acaba parmaklarımı kırar mıyım, diye düşünüyordum. Birkaç dakika sonra yine çırpınmaya başladı, sonra bayılır gibi oldu. Bu nefes alma isteği, etrafının hava değil, suyla çevrili olduğu bilgisini alt eden ciğerlerinin karşı konulamaz, içgüdüsel son çırpınışı mıydı? Sonra hiç kıpırdamadı.

Uyuşmuş kolum suyun içinde bir dakika daha bekledim ve başını kaldırıp yüzüne bakmak için kolumu çektim. Kaybolmuştu. Hissizleşmiş parmaklarıma birkaç sarı saç teli dolanmıştı ama Yuda'nın geri kalanına dair bir işaret yoktu. Bedeni nehrin akıntısıyla beraber uyuşuk, donmuş parmaklarımın arasından kaymıştı. Nehrin aşağısına doğru baktım, ama yüzen bir cansız bedeni diğerinden ayırmak imkânsızdı. Aralarından yüzebilen birkaç kişi nehrin batı yakasına sağ salim ulaşmıştı, ama onların arasında Yuda'yı göremiyordum.

Kendimi yine köprünün altına doğru çektim, dizlerim göğsüme dayalı bir halde başımın üzerinden geçen askerlerin rap rap rap eden ayak seslerini dinlemeye başladım. Titriyordum. Kat kat giydiğim bütün giysiler ıslanmıştı. Eğer elimi uzun süre köprünün demirine dayalı tutarsam, orada donabilirdi. Köprünün altından, nehrin doğu yakasına süründüm. Karşıya geçmek için bekleyen binlerce kişi vardı, ama daha fazla insan geçebilecek gibi değildi. Kutuzov ve Wittgenstein'ın komutasındaki birlikler yaklaşıyordu.

Nehrin kıyısını izleyerek güneye yöneldim ve Fransız paltomu çıkardım. Soğuktan ölmekle Rus kurşunuyla ölmek arasında bir seçimdi bu. Tercihten ziyade olabilirlik temelinde seçim yapmıştım ama ikisi de başa baştı. Nehrin aşağısına doğru yürürken karşılaştığım birkaç Rus devriyesi söylediklerime inanmıştı. Onlardan daha az sayıdaki Fransızlar da kendi lisanlarını duyunca bana aynı kolaylıkla inanmıştı.

Çok geçmeden, Bonaparte'ın daha birkaç gün önce terk ettiği Borisov'a gelmiştim. Şimdi Bonaparte yine batıya doğru gidiyordu. Beraberinde ordusunun ne kadarının olduğu soru işaretiydi, ama kendisi kesinlikle Paris'e dönecekti. Ne onu ne de bir başka Fransız'ı izleme arzusu taşıyordum. Eğer Yuda bir şekilde hayatta kaldıysa, onu bile izlemek istemiyor, hatta ölmüş olup olmadığını bile bilmek istemiyordum. Rusya'dan çıkmış olmalıydı, (ya akıntıyla nehrin aşağısına, Karadeniz'e doğru sürüklenerek ya da Büyük Ordu'yla Polonya'ya ve ötesine doğru sürüklenerek) yakında çıkardı. Artık benim sorunum değildi. Sorunlarım, bana bırakıp gittikleriydi.

Borisov'a vardığımda hava hâlâ karanlık olduğu halde, şansıma Fransızların telaşla kuzeye doğru giderken geride bıraktığı bir at buldum.

Bonaparte nihai sona ulaşmadan önce birkaç yıl daha çabalar ve hatta Zümrüdüanka kuşu gibi yeniden yükselirdi, ama burada, Rusya'daki yenilgisi başlamıştı. Bu yenilgide benim payım yoktu. Bonaparte'la Austerlitz'de

savaşmıştım ve yenilmiştik. Onunla Smolensk'te savaşmıştım ve yenilmiştik. Borodino'ya geldiğimde dövüşecek başka bir savaş bulmuştum. Eğer yarın bir gün torunlarım Napoléon'un düşüşüne nasıl katkıda bulunduğumu soracak olurlarsa, onlara gerçeği söyleyemem. Onlara Maksim'den, Vadim'den ve Dimitriy'den ve aralıklı yedi yıl boyunca onlarla beraber nasıl geleneksel olmayan bir savaş yürüttüğümüzden söz edebilirim, ama onlara savaşın nasıl bittiğini söyleyemem. Dimitriy'in nasıl donarak öldüğünü ve Vadim'e göre ne kadar şanslı olduğunu ve Vadim'in bile Maksim'e göre ne kadar şanslı olduğunu anlatamam. Vadim de Maksim de benzer şekilde öldükleri halde, Maksim o ölüme arkadaş sandığı kişiler tarafından gönderildiğini bilmenin ağırlığını taşıyordu.

Yuda'nın Domnikiia ile ilgili içime ustalıkla yerleştirdiği kuşkuyla başa çıkmanın kolay olduğunu artık anlıyordum. Çözümü gösteren Maks'tı. Bu bir inanç meselesiydi. İnanç, demişti Maks, asla bilemeyeceğimiz şeylerden emin olmamızı sağlar. Yuda ile beraber olanın Domnikiia mı, Margarita mı olduğunu asla bulamayacaktım, bunu bilmek mümkün olmayacaktı, ama benim hangisinin doğru olmasını istediğim açıktı. Yapmam gereken tek şey, gerçeklikle ilgili seçtiğim görüşe inanmaktı. Bu özellikle benim gibi bir adam için kolay olmayacaktı, ancak Domnikiia ile birlikte olabileceğim anlamına gelmesi, bu çabayı değer kılacaktı. İnancımın ödüllendirildiği her gün, karşılığında bu inancı ve benim bu inanca olan ihtiyacımı güçlendirecekti. Ancak, Domnikiia'yı her gün görmeyecektim.

Borisov şehrinin Rusya'daki konumu ilginçtir. Diğer köşelerinde Moskova ve Petersburg'un bulunduğu eşkenar bir üçgenin üçüncü köşesindedir. Borisov'dan Petersburg, Moskova kadar uzaktır, Petersburg'dan da Moskova aynı uzaklıktadır.

Şimdi oturup kendimi bunun şehirler arasında bir seçim olduğu konusunda kandırmadan (bu Domnikiia ve Marfa arasında bir seçimdi) hangisine gitmek istediğimi

düşünebilirdim. Artık, Moskova ya da Petersburg, hangi yolu seçtiğim fark etmiyordu, istediğim zaman oradan oraya gidebilirdim. Domnikiia'dan asla vazgeçemeyeceğimi biliyordum, çünkü bunu istemiyordum. Yalnızca oğlumu terk edemeyeceğim için değil, ona olan sevgimin istediğim zaman yeniden alevlenmek üzere içimde durduğunu bildiğim için Marfa'yı asla terk edemeyeceğimi biliyordum. Yeni atımı mahmuzladım ve doğudan görünmeye başlayan kızıl gökyüzünün altında yola çıktım.

Kuşlar yeni güne uyanmaya başlamışlardı; onların sesiyle karabasan uzaklaşmaya başladı. Ülkem beş yüz bin işgalciyle karşı karşıya kalmıştı. Ben yalnızca on ikisiyle karşılaşmıştım. İkimiz de kazanmıştık. İkimiz de iyileşecektik. Ama 1812 yılının sonbahar ve kışında olan olaylara geri dönüp baktığımda Rusya'dan farklı olarak ben, geçmiş onurlu günleri hatırlayınca, damarlarıma kan yürüdüğünü, yüreğimin göğsümün içinde kabardığını ve dudaklarımın titrediğini hissetmeyecektim. Ah, ben ölen arkadaşlarım için gözyaşı dökecektim. Ama ülkem gibi gurur duymayacaktım.

ONİKİ

Napoléon, Rusya seferinde dayanılmaz kış koşullarına mı yenildi, yoksa işin içinde başka güçler de var mıydı?

Rusya 1812 sonbaharında başa çıkılmaz bir düşmanla karşı karşıyadır: Napoléon Bonaparte'ın Büyük Ordu'su. Rus şehirleri Fransızlara birer birer teslim olmuş, İmparatorluğun kalbi Moskova'yı kurtarmak ancak bir mucizeye kalmıştır. Bir grup üst rütbeli Rus asker, son çare olarak Opriçniki adı verilen, Hıristiyan Avrupa'nın uzak köşelerinde efsane olmuş on iki savaşçının yardımına başvurur. Sadece geceleri ve yalnız başlarına savaşan çete, koca bir savaşın kaderini değiştirir. Ancak Yüzbaşı Aleksey, çetenin yolu üzerindeki ölüm haberlerinden şüphelenir. Asıl karabasanın henüz başlamadığını kısa sürede anlayacaktır...

"Gerçek tarihî olaylar, sınırsız fantezi ve hiç eskimeyen halk hikâyeleri. Roman, esrarlı olayları, dehşet duygusunu ve tarihi inanılmaz bir ustalıkla birleştiriyor."

Fantasy Book Review

"Tarihî romanla kara fantezinin kusursuz bir bileşimi, benzersiz bir gerilim."

Lisa Tuttle, *The Times*

"İnsan olmayan varlıkların yarattığı dehşetin, insanların yarattığı dehşeti vurguladığı bir roman."

New York Times Book Review

ISBN 978-975-07-1175-6

Kapak resmi: Paul Young

24 TL
KDV DAHİL

